IŞIĞIN VE GÜNEŞİN OĞLU

KEYAKİSÂR

Battal ODABAŞI

tebeşir

IŞIĞIN VE GÜNEŞİN OĞLU
KEYAKİSÂR

Battal Odabaşı

tebeşir

ISBN: 978-605-4451-59-3
Sertifika No: 17536
*
©TEBEŞİR YAYINLARI
Ağustos 2011
*
KÜPHANE BİLGİ KARTI
-Cataloging In Publication Data (CIP)
ODABAŞI, Battal
Işığın ve Güneşin Oğlu
Keyakisâr
*
Baskı:
Sebat Ofset
Matbaacılar Sitesi Yayın Cd. No: 2 KONYA
+90332 342 01 53
KTB S.NO: 16198 B.T.: Ağustos 2011
*
Tebeşir Yayınları
Sahipata Mah. Mimar Muzaffer Cad.
Helvacıoğlu Apt. No:41/1 KONYA
Tel: 0332 353 62 65- 66
www.cizgikitabevi.com

ÖNSÖZ

Romanlar birikimlerin ürünüdür. Malzemesi olmayan bir sanatçının yaratısının da olacağını sanmıyorum. Bu bağlamda malzemem, tarihi ve sosyolojik çalışmalarım sonrası, beni en çok etkileyen bir karakter üzerine yoğunlaştı: Med kralı Keyakisar. Med imparatorluğu; Kurdilerin bu günkü kimliğinin ve motiflerinin tüm gizemini veren kökboyasıdır. Kurdilerin çoban krallıklarının kuruluş dönemine rastlar bu imparatorluk. Çoban krallıklarının "gürbüz çocukluk" dönemidir. Bu zamandaki oluşumlar ve ayaklanmalar sadece işgalcilere karşı bir tepki değildi. Aynı zamanda soylu işbirlikçi-hanesarlere[1] de bir başkaldırıydı. Dolayısıyla, yaratımlar da çoban krallıklarının ürünü ve yapıtlarıdır. Kurdi efendilerinin, işbirlikçi ve suskun olduğu zamandır. Bu bağlamda, dönemi bilmeden, anlamadan, günümüz Kurdilerini anlamakta mümkün değildir. Kuşkusuz, bu krallıklardan en önemlisi Xaldilerin çoban krallığı ile son dönem İndo-Zagros Kurdilerinden Mediya Krallığıdır. Woolney'in çalışmalarına ilham kaynağı olan araştırma bu dönemin yaratımıdır. Ayrıca, İskit kralı Meduva (Heredotta Madyes, Tatar, Tacik ve Farsiler'de Efrasyab)yı ki Türklerin Alper Tunga olarak adlandırdıkları kralın yaşadığı zamandır. İran ulusunun dirilişini gerçekleştiren Firdevs'inin, çalıntı hikâye olarak aldığı olay veya Yahudi halkının yeryüzünden silinmesinin Kurdiler sayesinde engellendiği, Tevrat'ın ve en önemlisi Avesta'nın da yaratıcısı olarak gösterilen bu dönem, altı yüz otuz yıllık Asur işgalciliğinin de son bulma hikâyesidir. Kurdi çoban krallıklarının tarıma geçiş yaptıkları Madai (Median) krallığının bu hikâyesi, kendi içinde ihaneti yenen bir iradenin, kendi dışındaki büyük güçleri de, hatta en güçlü düşmanı da yenebildiğini kanıtlayan güzel bir örnektir. Bu nedenle özelde Kurdilerin genelde ise herkesin önemli dersler çıkaracağı kanısındayım.

Mediya ülkesiyle yaratımları, aynı zamanda Sumer (Kengi) geleneğinin getirdiği; Xal●(Gal)ların yaratımlarına ve işbirlikçi Kurdi soylularına da karşı çıkış süreci, Kengi, Kassu, Xur(Xor)ti sonraki dönem Komia-SupArdo rahip devlet iktidarlarının da halklaştırılmasıdır. Bu krallık, Newroz ve Tolana Kürdilerin de yaratıcısı olan krallıktır.

---

[1]Köleci ve Feodal dönemdeki efendilere verilen ad

Khurti-Maiteni döneminde beri ünlülüğü bilinen "Marya" askeri örgütlenmesinin başarısıdır. Burada, Piani (:Xaldi, Asurca; Urardo) kralı Serdur'un ve onun izindeki çocuklarının Newroz ile Tolana Kurdi'deki yaratımlarda katkıları azımsanmayacak kadar fazladır.

Hikâyemiz, Mediya krallığının son dönemlerinin büyük kralı DiYeko(Veya Dayeko)'nun torunu, PıralHort (Ferhat)'un[2] oğlu KeyakiSar'in hikâyesidir. Kahramanlar, olaylar ve yer adlarında tarihteki isimlere sadık kalınmıştır. KH(X)aldilerin kralı olarak, Pırahort dönemi yiğit kral Serdur ve Asurlarda zalim krallar olarak adlandırılan Sargon ünlülüğü bu (Keyakisar) döneme taşınmıştır[3]. Oysa Keyakisar döneminde; Piani krallığında: Rosa ve oğlunun; Asur'da ise, Asurbanipal dönem iktidarı vardır. Dolayısıyla, Sargon ünlülüğü genel Asur politikalarının temsili olması hasebiyle kullanılmıştır. Ayrıca yazar olarak, bazı karakter ve kurguların gelişmesinde veya derinleşmesin de kuşkusuz katkılarım olmuştur. Ama olaylar, gerçek bir hayat hikâyesinden alınıp işlenmiştir. Dolayısıyla, salt kendi yaratımım değildir. Bu bağlamda yaratıcılığım daha çok imgelem boyutunu ifade etmektedir. Belki de bu türlerde anlatım hikâyeciliğine sunulacak katkı da budur.

Romanda, kendime yönelik eleştirim, belki mistik değerlerin ağırlığıdır. Her zaman çağdaş güçlerin saflarında bulunmakla kendini görevli sayan bir kişinin böylesi bir çabada, insanı kutsaması gerekirken, doğaüstücülüğe dönmesi bir tür yaratıcılığa yönelik eleştiri olarak algılanabilir. Neden Asya insanında kahramanlar, illa Tanrısal güçlerin içeriğindeki, kaderci mantık ile şekillenir, soru ve eleştirisini ben de sürekli yapmışımdır. Ama bir de tarihsel koşulları düşünüp, dönemin bakış açısını yakaladığımda, bu olgunun veya gelişimin o zamanda önemli bir gerçeklik olduğu için, mistik ve mitolojik bir içerikte, sürecin-anlatımın doğal olarak oluştuğunu gördüm. Olaylarla olguların yaşanmışlığı ve karakterleri (başı belli sonu belli olaylarda) sizi yönlendirdiği de gerçektir. İstesem de istemesem de, olayların gerçekliği ve kahramanların kişilikleri, bir süre sonra beni (anlatımcıyı) sürükleyip, ateşteki yağ gibi kendi içinde eritti.

---

[2]Aprekhat veya Ferhat olarakta bilinir. Bu unvan, Part krallarında da devam eder.
[3]Kuşkusuz bu kral Asurbanipal'dir.

Buna rağmen, Avrupa Merkez ideolojistlerin savunusu olan; "akılcılığın Yunan kültürüyle doğmuş olduğu ve bu temelde Ortadoğu mitosundan ayrıştığı" tezinin gerçek olmadığını bir kez daha anladım. Yunanlılarla komşu; ArZawe (Yüksek ülke, yüksek krallık), LuGa, Lidya, Karia kısacası Kengi-Khurdi-Hatti uygarlığının etkisindeki bu kültür yapısı Yunan uygarlığını biçimlendirmiştir. Roma'nın kuruluşunu gerçekleştiren Romus ve Romulus hikayesini yaratan "Etrüks" gerçeği, nereden gelmiştir? Dolayısıyla bu kültürleri çözümlemeden, Yunan uygarlığının açıklanmayacağını bilmek gerekir.

Kurdilerin çoban devletlerinin son dönem-tarımcılığa geçişiyle birlikte muhteşem ürünü olan Avesta'yı yaratmış ve onun temsilcisi "Magi", Kurdi kralın danışmanı konumunda kalmıştır.

Hatta bu iddiada daha da ileri gitme konusunda da kendimi, daha doğrusu usum beni zorluyor. Laisizm veya Düalist felsefenin ilk doğuşunu ve yaratısını bu dönemdeki kültürlerde bulmak da mümkündür. Bu anlayışın devamcısı olan, Manihaizm; Avrupa'da laisizmin doğuşunu sağlayarak, bu düşünce taraftarlarının yargılanmasındaki felsefi-isim olmuştur. Vaudoislar, Katharlar, Tampliyeler, hatta Luther, Calvin gibi kişiler de, engizisyon tarafından bu öğretinin devamcısı olarak görülüp suçlanmışlardı. Yine Zerdüştlüğün devamı olan (Mazdek), Ezdanilik ve Zerre Takke (Kızılbaş) anlayışın da laik motiflerle halen Kurdiler tarafından özünü koruyarak yaşamakta ve yaşatılmaktadır. Bu bağlamda bende, insan olgusunun önemli ve onlarla, ana kahramanın iradesini besleyen öğretininse inanç ve akıl olduğu gerçeğini işledim. **Zalim her zaman güçlüdür ve akıllı olmaktan çok gücünü kullanma taraftarıdır. Ezilen ise her daim aklına sığınmak ve dengeleri gözeterek yaşamak durumundadır.**

Ve en önemlisi anladım ki, insanları ve mücadeleleri ayakta tutan ikincil yaşam kaynağı inançtır. Savaşım ve mücadelelerde: bilimsel çaba kadar, inanç faktörünün etkinliğini kim inkâr edebilir? Büyük yaratımların, küçük bir çocuğu olarak çabamın anlamlı bulunması dileğimdir. Bende bu yaratım ve Rönesans'ta katkısı olan herkese yürekten selam ve sevdalarımı sunarım.

21 Temmuz 2001

BİRİNCİ BÖLÜM

Dönüşe Özlemin Son Gecesi

Hayatın üşüyen bir yerinde, yorgun ve bohem İstanbul gecesinde, karanlığın yüzünü aydınlatırcasına parıldayan ışıkları seyrediyordum. Evim iki odalı eski kesme taşlardan yapılmış arka sokak evlerindendi; ama yine de bu kentin sokaklarına yabancı değildim. Ve o gece, küçük çalışma odamın penceresinden kâh yıldızlara kâh sokak lambalarının aydınlattığı gümüş rengindeki su birikintilerine ve gizemi çağrıştıran siyah kaldırımlara bakarak, sanki gecenin paslı, unutulmuş ve bunalımlı bir yüzünde yürüyordum. Yaşadığım yer bu kentin öznesi olmasa da bu sokaklarda ve bu evde oldukça fazla anılarım vardı. Ülkemden sürgün edilmemiştim. Fakat korkularım ayrılığı dayatmıştı. Bu mucipten olsa gerek, sevda veya keder adına ne varsa, ömrün bir yerinde hesaplaşmanın zamanı geldiğini biliyordum ve topraklarıma geri dönmenin kararsızlığına keskin neşter edasındaki tavırla müdahale ederek, beynimin içindeki kozmosların ayrışım ve patlamalarından sonraki dinginlikte, vatanıma geri dönmeye karar vermiştim. Bu karar alma süreci, bir kadının doğumunda sırtına vuran ağrı misali olmasa da, sancılı geçmişti. Yıllardır doğduğum kentten ayrı kalmanın ikliminde, hangi mevsime düştüğümü sürekli sorguladım. Hangi mevsime aittim? Bu soru, benim için çözümlenmesi çok zor olan soruydu. Ömrümün yalnız anlarında, bu soruyu kendime tekrar tekrar soruyordum. "Sen nereye aitsin?" Elbette bu sorgu safi bana ait değildi. Sanırım benim kuşağıma ait olan soruydu. Beyni darmadağın edilip, bölünüp, parçalanmış ve kendi olmadan öte her şeye benzeyen kuşağın sorusuydu.

Bu karmaşanın ve kendime dair sorgularımın ortasına düştüğümde, doğduğum ve büyüdüğüm köy ile köyün girişinde, -çocukluğumda- beni karşılayan kangal köpeği Gobar aklıma düşerdi. Sonbahar sarısı renkte, Aslan kadar büyük ve iri, ayrıca güçlü ayaklara sahip bir köpekti. Köye her girişimde bağlı olduğu ipi koparsa, beni parçalayacakmışçasına havlardı. Dayımın veya yengemin, "Gobar" diye adını çağırması durumunda ise susacak kadar itaatkâr ve akıllıydı. Bir süre sonra, dayım Gobar ile aramızdaki husumeti kaldırmak

için bazı özel çabalarda bulunmaya karar vermiş olacak ki onunla beni sürekli yan yana getirmeye başlamıştı. Aslında bu çabalara, ben de katkıda bulunmaya çalışıyordum. Bu kangal köpeği ile geliştirmek zorunda olduğum ilişki, çocukluğumda yaşadığım en özel anlardı. Bu anlamdaki ilk tecrübelerimdi.

Dayımın, elime tutuşturduğu Tandır ekmeğini, ellerime zor sığdırmıştım o gün. Minnacık iki elimle ekmeği sıkıca kavramıştım. Yüreğim küçük bir kuşunki gibi çırpınıyordu. İçimde gittikçe artan korku ayaklarımı tutmuş bırakmıyordu sanki. Bütün bunlara rağmen, köpeğe doğru ilerledim. O anda fark ettim ki bu azman köpek, bana değil elimdeki ekmeğe bakıyor, onunla ilgileniyordu; ama yine de elimdeki ekmekle beraber kolumu kapmayacağından emin olamadığımdan, her adımımı dayımın yüreklendirmesi ve teşviki sonucu atıyordum. Gobar ise uyuz köpek edasında başını aşağı yukarı salladı ve benim için vahşetin ve korkunun adı olan köpek, toprağa çökerek boyum kadar irilikte yer kapladı ve başını sevmem için, uysallıkla bana doğru uzattı. Itaatkâr ve zavallı hareketlerini görsem de korkumu henüz üzerimden atamamıştım. Bir varlık bu kadar korkunç ve bu kadar zavallı olamazdı. Belki de bu zavallılığı ona bazen yakın olmamı, hayranlık duymamı sağlıyordu. Veya korktuğum için. Yine de aslan kırması bu köpeğe karşı, hep tetikteydim. Yapacağı en küçük hamlede kendimi geriye doğru atacaktım. Ona karşı duyduğum korku, öyle anlık bir duygu değildi. Dayım, sıkıca tuttuğum ekmeği, elimle Gobar'ın önüne koymamı istedi. Köpeğin yanına yaklaşınca ürperdim ve ekmeği aniden önüne attım. Kangal, ekmeği, büyük bir iştahla yerken, gözleri yarı açık yarı kapalı, masum bir edayla bana bakıyordu. İşte o anda, dayımın da cesaretlendirmesiyle onu sevmek için yaklaştım. Fakat siyah dudaklarının arasından salyalarıyla çirkin ve iri sarı dişlerini gösterip hırladı. Hemen gerisin geri dayımın kucağına atladım. Bu korkuma rağmen, ısrarla beni köpeğe doğru itekledi dayım. Korku ve telaşımdan büyük bir zevk alırken, ben ise çığlık çığlığa ağlıyordum.

Gobar ile sonraki dönemlerde oldukça sınırlı ilişkimiz oldu. Artık, sokaktan her geçişimde bana havlamıyordu. Yakınından geçtiğimdeyse sadakatini belirten ince sesler çıkarıyordu. Beni gördüğü anda kuyruğunu kamçı gibi sağa sola sallayarak yere vuruyor, en uslu ve

masum tavrını takınarak, kuyruğunu arka bacaklarının arasına sıkıştırıyordu.

Yaz günüydü, toprak yaz sıcağından adeta kavruluyordu. Teyzem ve yengem, yaz mevsiminin son günlerinde, kuruyemiş hazırlama telaşındaydılar. Büyük ve siyah teştlerin içine, Sinek çayından getirdikleri kumları koymuş, ateşin üzerine sürmüşlerdi. Herkeste yaptığı işten zevk aldığını gösteren telaş ve sevinç vardı. Kumlar önce, ateşin üzerindeki teşdin içinde kavruluyor, ardından içine nohutlar konulduktan sonra büyük bir tahta ile karıştırılarak kavruluyordu.

Kumun sıcaklığıyla kavrulan nohutlar önce beyaza, sonra da deri atarcasına kabuk değiştirerek kızarmış piliç renginc dönüşüyordu. Çocukluğumdan sonraki dönemlerde, bu nohutların dışında leblebi yiyememenin nedeni, çocukluğumda teyzemin ince işçilik ve büyük maharetle kavurup lezzet kattığı leblebiler kabilinden yemişlerle karşılaşmamış olmamdı. İşte o gün, teyzem ile yengem nohut kavururken, ayakaltında dolaşmayayım diye beni, dayımın evinin alt katına gönderdiler. Köydeki evlerimiz iki katlıydı. Evin alt katı da, üst katı gibi önü açık ve genişçe eyvana sahipti. Buralar, hayvan barınağı olarak kullanılırdı. Koyunlar ve keçiler otlatmaya götürülmeden önce sabah erkenden yengelerim tarafından sağılır, ondan sonra sürü, çobanlar tarafından köyün taşlık ve tozlu sokağına açılan, yığma taşların arasında sıkıştırılmış tahta kapıdan dışarıya çıkarılarak meraya doğru götürülürdü. Evin üst katındaki geniş avlu, çamur ve samanın karışımından toprak zemine sahipti. Alt kattaki hayvanların yanına, tahtadan yapılmış dik merdivenlerle inilebiliyordu. Merdivenin bu kadar dik yapılmasının nedeni küçükbaş ve diğer kümes hayvanlarının yukarı çıkamamaları içindi. Köydeki en güzel ev dayımındı. Çünkü onun evi hem havadar bir yerdeydi, hem de köydeki en güzel bağ ve bahçelere bakıyordu...

Aşağıda beklerken dayanamayıp, tavuk, horoz, civciv ne bulduysam kovalamaya başladım. Korkan hayvanlar avazları çıktığı kadar bağırıyorlardı. Hayvanların sesleri o kadar yüksek ve telaşlı çıkmıştı ki büyük yengem Sultan, aşağı inerek beni azarladı. Bunun üzerine, uysal çocuk olmaya karar verdim. Köyün dışındaki yola ve geniş araziye bakan dış duvarın önünc oturdum. Köy dağlık bir alana kurulu

olduğu için, evler de taşlık zemine oturtulmuştu. Bu sebepten, dışarıdan bakıldığında evlerin duvarı oldukça yüksek görünüyordu. Oysa evin içinden bakıldığında, dış duvarı çevreleyen çitler, neredeyse benim kalça yüksekliğim kadardı. Hayvanların dışarı kaçmaması ve derinliğe düşmemesi için, duvarların etrafı siyah dikenli dallar ile çepeçevre sarılmıştı. Dikenli dalların hemen gerisinde öylece ayakta duruyor, gelip geçenleri izliyordum. Eşeğiyle odun kesmeye veya bahçe sulamaya giden kişilere el sallayıp hatırımı soranlara teşekkür ediyordum. Köyde de sevildiğimi biliyordum. Köylüler beni şehirli olarak görürdüler. Birçok yaz mevsiminde annem benimle kız kardeşim Nebehat'i yanına alır, hem kışlık ihtiyacını karşılamak, hem de ailesiyle bir arada olmak için köye götürürdü. Nedendi bilmem, ağabeylerim Zülfikar, Emin ve Ali ile ablam Nezehat'ı değil de, genellikle benimle kız kardeşimi yanına alırdı. Belki de daha küçük olmamız hasebiyle böyle bir tercih yapıyordu ama köye gitmeyi dört gözle beklediğim de bir gerçekti.

O yaz, hasat mevsimi bitmişti. Kurumuş otlardan ve buğday saplarından dolayı toprağın rengi, sarıya bürünmüştü. Ağaçlar sıcaktan buharlaşıp inceliyordu sanki. Küçük bir esinti olduğunda, kavurucu sıcağa inat içim titriyor, rahatlıyordum. Badem ağaçlarının güneşin batışıyla geniş arazide değişen görünümlerini çok seviyordum. Dedemin ölümünden sonra, büyük badem arazisi miras olarak küçük dayım Mahmut'a kalmıştı. Onun ise en büyük rüyası, ikinci evliliğini yaptığı ve ölümüne tutkun olduğu eşi Sultan ile kente gidip, modern insanlar gibi yaşamaktı. Eğlenmeyi, tiyatroyu ve sinemayı çok seviyordu. Aslında kendisi için değil, Sultanı sevdiği için önemsiyordu. Dayımın ilk eşi yaşça ondan büyüktü ve Mahmut'a hiç değer vermiyordu. Hatta zaman zaman karısından dayak bile yediği oluyordu. Bir keresinde aksakallı, nur yüzlü dedem; küçük oğlunu dayaktan kurtarmak isterken yengemin itmesiyle düşmüş, yerdeki ekmek bıçağı elini yarmıştı.

O gün dayım hayatında köklü değişikliğe gitti; Babasına yapılanlar bardağı taşıran son damla olmuştu. Küçük yaşına rağmen, önemli bir karar alarak eşinden ayrıldı. Bu kararı duyduğumda çocuk yüreğim nasıl da sevinmişti. Ve o gün, bir insanın kendine benzediğinde ne ka-

dar hoş olduğunu görmüştüm. İkinci evliliğindeki Sultanı, kendisinden öte babasına değer verdiği için, ömrünün öznesi yapacak ve seveccekti.

Mahmut parasız kalıp iş bulamadığında köye gelir, bana Adana ve Mersindeki tüm güzelliklerden söz ederdi. Dedem öldükten sonra, kendine miras kalan toprakları sattı. Sürekli beraber gezdiği, şalvarlı, şişman, gülerken ağzında altın dişleri görünen, yarı köylü yarı kentli tüccara, o güzelim badem ağaçlarını kestirip kamyon kamyon sattı. Ağaçları, odun haline bile getirmeye gerek görmemişti. Kente gitmek için o kadar acele ediyordu ki, pazarlık dahi etmeden omuz ve kafasını sallayarak adam ne diyorsa kabul etti. Ben ise o gün bir badem ağacına sarılarak, doya doya ağlamıştım. Ve o gün, ağaçlar benim kadar yetimdiler. Terk edilmiş vicdansız bir babanın çocuğu kahrında duruyorlardı. Tıpkı benim serseri babam gibi. Bu yüzden onu asla af etmedim. Tıpkı babam gibi...

Badem ağaçları, güneşin altında kuru bir dal gibi ince ve mağrur bir duruşla, sıcağa karşı merhamet dilercesine dört bir yana ellerini açmış, sert, küçük, koyu yeşil yapraklarıyla yemişlerini göstermeyecek bir biçimde yüzünü örtmüşlerdi. Sözüm ona, yaşananları görmüş de utanıyor gibiydiler. Badem ağaçları en sert taşlık alanlarda dahi kökleriyle, toprağa tutunmayı başaran ender ağaçlardan biridir. Taş, toprak dinlemeden bir kez yere tuttundu mu kayaların dahi içini çürüterek toprağın diplerine kadar damarlarını uzatırlar.

Badem ağaçlarıyla onun üzerinde uçan kuşlara ve tarlanın orta yerindeki dut ağacının koca gövdesine, uzun ve kalın halatlarla bağlanmış, iki beygirin bir o yana bir bu yana oynayışlarına dalmışken, birden, arka tarafımda kavradığım elime, bir sürtünme hissettim. Tüylü ve iri bu varlık önce elime, ardından bütün vücuduma sürtünüyordu. Aniden dönüp baktığımda, Gobar'la yüz yüze geldim. İşte o an, içimi tarif edilemez bir korku kapladı. Nutkumun tutulduğunu ve içimde beni felç eden türden salgının salgılandığını hissettim. Sanki vücuduma bir köpek değil, tüylü ve kocaman bir sıçan sürtünüyordu. Bağıramadım. Yaşadığım o an bitmeyecek kadar uzundu. Arka tarafımda yüksekçe duvar ve aşağıya düşmeme engel olan dikenli siyah dallar vardı. Bacaklarıma batan dikenler, kaplumbağa adımlarıyla dahi olsa geriye doğru çekilmeme mani oluyorlardı. Gobar, hemen önümde, ağ-

zından salyalar akıtarak dilini dışarı sarkıtmış halde duruyordu. Bu iki engelin arasında korkudan beyaza kesmiş bir suratla öylece hareketsiz dona kalmıştım. Sanki kanım vücudumdan çekilmiş de buz kesmiştim. Hayatımın hiçbir döneminde, kendimi bu kadar korkak ve çaresiz hissetmeyecektim. Aklım, ne olursa olsun Gobar'ı korkutmamam gerektiği telkininde bulunuyordu. Bu yüzden değil hareket etmek, gıkımı bile çıkaramıyordum. Yine de bu korku, ağlamama engel olamamıştı. Köpeğin, pozisyon değiştirerek farklı bir yere geçmesiyle duvarın kenarına bir solucan gibi sürtünerek, can havliyle yukarı nasıl çıktığımı ve avluya kendimi nasıl attığımı hatırlamıyorum. Küçük yengem donuk bakışlarımdan, durumumun farkına varsa da beni tutamadı. Boş bir çuval haliyle avlunun ortasına yığıldım. İnsanlar başıma toplandılar. Annem herkesten daha telaşla bağırıyor, omuzlarımdan sarsarak ne olduğunu soruyordu. Çok geçmeden telaşla şekerli su hazırlayıp, korkumun geçmesi için içirdiler. Şekerli sudan mı, yoksa insanların yanımda olmasından dolayı güven duymaktan mı bilemiyorum, derin bir nefes aldıktan sonra ancak kendime geldim. Yeniden ağlamaya başlamam adeta yeniden hayata dönmemi sağlamıştı. Annem bir yandan buz gibi donuk ve morarmış yüzümün canlanmasıyla seviniyor, sevindikçe de tüm vücuduma sıkıca sarılarak yanaklarıma öpücükler konduruyordu. Öpmekten çok vantuz balığı misali kanımı çekiyordu. O öptükçe, ağlamaktan kızaran yanaklarım daha bir kızıla dönüşüyordu. Bir yandan öpüyor diğer yandan başını göğe doğru kaldırarak, "Hude! Hude! Ya Star!" yakarışlarıyla Tanrıya minnet duygularını sunuyordu.

Daha sonraları Gobar ile ben hayatın iki uyuşmayan bilcşkesi olduk. Ama bu korku, ondan ayrı durmama değil tam tersi yakınlaşmama neden olmuştu. Tabii ki yakınlaşma derken dokunma anlamında söylemiyorum, tanımlayamadığım farklı bir sevgi. Ya da korkumdan kaynaklanan saygı. O zaman adını koyamamıştım. Gobar'ın, bana sürtündüğü anı çok uzun zaman unutamadım. Bugün dahi, yaşadıklarımın üstünden yıllar geçmesine rağmen, o korkuyu hâlâ kimi anlar hissederim.

O olayın üzerinden ne kadar zaman geçerse geçsin, Gobar'ı hiçbir zaman ellerimle sevemedim. Bir defa yine dayımın yüreklendirme-

siyle cesaret alıp, kuyruğundan başlayarak sevmiş, elimle sırtını okşarken bana sürtündüğü o andaki sıcaklığı, yumuşaklığı ve kalp çarpıntısını hissedincc aniden irkilerek geriye sıçramıştım. Bu şizofreni ilişkiden dayımın büyük zevk aldığını biliyordum. Öyle ki misafirleri geldiğinde, muhabbetin bir yerinde mutlaka benimle Gobar arasıda geçen hikâyeleri koca ağzıyla gülerek, iştahlı anlatırdı...

Şimdi İstanbul sokaklarında sadece, bakımlı ve küçük ev köpeklerini görebiliyorum. Bu köpeklerden hiçbiri köyümdeki kangallara benzemiyordu. Boyunlarına tasmalar takılmış, kentin cadde ve parklarında en az bir insan kadar zevk alarak turlayan tuhaf laboratuar yaratıklarıydı. Hiçbiri Gobar kadar soylu, yürekli, hiçbiri Gobar kadar yalın ve dost değildi. Bu şehrin köpekleri, sadık uşaklara benziyorlardı. Çoğunun saçları bakımlı kadın gibi kesilmişti. Sahiplerinden daha bakımlı olanları bile vardı.

Belki Gobar ile yaşadığım korkular nedeniyle veya laboratuarda yaratılmışlıklarından dolayı, bu köpekleri kendime hiçbir zaman yakın hissedemedim. Bazı zamanlar İstanbul'un arka sokaklarında başıboş köpeklerden bazılarını Gobar'a benzetsem de daha dikkatli baktığımda, onların da gözleri ve yüreklerinin buralara ne kadar yabancı olduğunu görürdüm. Tıpkı benim gibi. Onların da bu sokaklarda yaşayan yabancılar olduğunu anlar ve acırdım. İşte o anlarda Gobar'a özlemim kat be kat artardı. Kıyıya vuran dev kasırga gibi, kanın, kalbimin çeperlerine vuruşunu hissederdim. Onlar da ben de bu kente yabancıydık. Yabancılığımızın acı ile dövülüp sarsıldığını duyumsar ve onlarla ne kadar çok benzeştiğimi anladığımda korkularımdan utanırdım.

İşte Gobar'ı aklıma düşüren bu anlarda ülkeme daha yakın olur, çocukluğumdaki gözlerle geçmişe döner, gün batımına baktığım anlarımı hatırlardım. O anda, bir sazın en ince telinden çıkan en tiz nota gibi kalbim sızlardı. Tarımın teline mızrabın her vuruşu zalim bir çığlık olurdu içimde. Köyümdeki mavi gök kubbenin, daha gece çökmeden, karanlıklar lacivertc kesmeden önceki halini anımsar; kızıl, erguvan, mavi renklere dalıp düşlere giderdim. Güneşin, kızıla kesen batışında, başta korkuluk gibi duran ağaç ve üzüm bağlarının ince bir çizgi ile kesilen noktadaki güzelliğinin görüntüsüne dalar, rehavet ve huzura kavuştuğum o anlara dönerdim. Özellikle baharın son dönemle-

rinde, yağmurun yağmasıyla da, toprağın kokusu beni ilk çocukluğuma doğru sürükler, yaşama arzumu artırırdı. Bu düşünce ve anılarım ise hayata daha güçlü sarılmama neden olurdu.

Ayrılma zamanı gelmişti artık. Vatana dönüyordum. Yağmur sağanağa dönüşmüştü. Dışarıda sessiz bir karanlık vardı. Bazen sokak, araba farlarının aydınlatması ile kendine geliyordu. İşte o anda yağmur damlalarının yere küme küme düşüşleri daha belirginleşiyordu. İstanbul'u ve gecelerini geride bırakacağım ana daha da yaklaşıyordum. Bu şehre geldiğim günden beri, daima bedenim burada, ruhum ve aklım köyümde kalmıştı. Ben buraya ait değildim. Ne bir devşirme soylu edasında İstanbullu, ne de ona ait bir başka şey olamıyordum. Ortada, marjinal bir yaşamdı benimkisi. Bu gece son gecemdi. Michelangelo'nun "Son Havariler" tablosundaki İsa gibi hissediyordum kendimi. Havarim tarafından ihbar edilecek bir peygamber gibiydim. Veya bu kente ihanet ederek bir daha geri dönmeyecek, ihbarcı havari gibi. Veya yeni keşiflere açılarak, unutamadığı bir kıtayı yeniden keşfetmeye giden bir kaptan, onurunu kişilik yapmış, hesaplaşmaya hazır bir şövalye... Adı her ne olursa olsun, ortada onur ve hesaplaşmaya giden bir yolculuk vardı. Yola çıkmak için, hazırlamış olduğum valizimi aldım ve dış kapıya yürüdüm. Işığı kapatmadan önce, son bir kez dönüp arkama baktım. Her şey her zamanki kadar dağınıktı, tıpkı bana benziyordu. Kararsız bir yaşamda kararsız dizilmiş ve yok sayılmış bir ev. O anda, hiçbir zaman bu eve yerleşmek için oturmadığımı anladım. Çünkü hiçbir zaman, bu evde düzen kurma çabası içinde olmamıştım. İstanbul'a geldiğim günden beri hayatım evin içinden çok, dışında geçmişti. Gecelerimin çoğunu farklı evlerde, farklı kadınların kollarında geçirmiş ve bir an dahi evi düşünmemiştim.

Lambayı söndürerek, ilk geldiğim an gibi çıktım. Düşüncelerim Ameda'daydı. Kentimde, merdivenlerden dış kapı önüne indim. Telefonla çağırdığım taksi neredeyse gelmek üzereydi. Dışarıda yağmurun yüzüme değmesiyle kendime geldim. O an biraz daha hayalden kurtulup, gerçeğe dönmüştüm. Sonra, dikkatli bir şekilde sokağa bakarken, ağabeyimin bilgiç ve entelektüel bir edayla, bu kentteki yabancılığıma dair söylediği nasihat kulağımda çınladı: "İstanbul'da yaşamak farklı, oralı olmak farklıdır. Asıl olan İstanbullu olmamaktır," Yağmurun al-

tında bir kedi gibi büzüşerek, paltomun yakasını kaldırıp, içine daha bir sıkı sokuldum. O anda, yalnızlığımı daha çok duyumsadım. İnsan yalnızlığında büyüyordu ve orada anlamlı şeyler yaptığında gerçekten bir ilah kadar yüceldiğini duyumsuyordu. Belki de tarihteki ünlü kral-lar, önlerinde diz çöken ve her aldığı emri ilahi kanun kutsallığıyla uygulayan insanlar yüzünden kendini Tanrı olarak görmüştü, öyle ya kullar olmasa Tanrı olur muydu? Kim bilebilir ki?

Yaşadığım bu gerçeklik, büyük metropole gelişimden bu yana, ilk dönüş anımdan da kaynaklanan bir duygu olabilir miydi? Belki, burada oldukça fazla kalmıştım. Acaba gideceğim yerin coşkusuna boğuluyor olabilir miydim? Soğuk ve yağmurlu gecede, ülkeme dönüş düşünceleri içimde ayrı bir heyecan yaratıyordu. Tuhaf, tarif edilemez, çocuksu bir duygu selinc kapılıyordum. İşte o anda, bu kenti gerçekten bırakmak daha da kolaylaşıyordu. Memleket hasretinin beni oldukça olgunlaştırdığını anlıyordum. Sevdamı ve yüreğimi özlemlerle büyüt-müş ve vatanımdan ayrılışımdan bu yana, bu kentin gecelerinde şarap içerken, gündüzlerinde sıcak bir kâffede, hasreti daha da derinlere iş-lemiştim. Bu duygu selinden, taksinin tekerleğinin su birikintisine sür-tünerek çıkardığı ses ile kurtulabildim. Ama yine de bir hayalet gibiy-dim. Taksicinin soru sormasına fırsat vermeden "Havaalanına" dedim.

Bu büyük kentin sokaklarına düşen ışıklar da onun kadar oldukça büyük ve göz kamaştırıcıydı. Sokak lambalarının ışıkları, taş kaldırım-lara teğet, iz gibi suya düşürüyordu. Yağmur birikintilerinin altındaki siyah kaldırım, benim öte yakam gibi boş ve bilinmezdi. Kurşuni bej rengindeki birikintiler ise karanlıktaki yıldızlar gibi aldatıcı ve kirliy-di. O kadar kirliydi ki su renginden başka her türden kire benziyorlar-dı. Kurşuni görünümde ağırca su. Beni boğmak için içine çeken. Yal-nız adalar kadar az. Çoğalan karalar içinde ise tek başına kirli... Evet, bu yüzden gidiyordum.

Hiçbir yönüyle bana benzemeyen bu kenti terk ederek, geceleri dışında bir yerine tutunamadığım eksik hayatımı, yoksulluğundan kur-tarmaya gidiyordum. Yok, saydıklarımı ve sayamadıklarımı tamam-lamaya, dostlarla ve dostluklarla kucaklaşmaya, annemle hasret gi-dermeye gidiyordum. Bu kenti geride bırakarak, ben olan yanıma gi-diyorum.

Bu düşünceler ile taksinin camından dışarıya bakıyordum. Çevredeki evler, ağaçlar ve açık boş tarlalar bilindik tablo gibi gözümün önünden akıyordu, ama aklımın herhangi bir yerine takılmıyorlardı. Gözlerimde, donuk ve anlamsız bir ifadeyle dışarıyı seyrediyordum.

Gidiş Anı

Taksinin fren sesi ve hemen sonrasında "geldik beyim" uyarısıyla düşüncelerimden sıyrıldım. Dışarı çıktığımda üşüdüm. Havaalanındaki yolcu terminaline doğru yürüdüm.

Havaalanındaki görevliler pasaportsuz bilet kontrolünü yaptıktan sonra, otobüsle uçağa doğru hareket ettim. Her geçen anda biraz daha heyecanlanıyordum. Uçağa bindiğim an Ameda'da olacakmışım gibi sabırsızlanıyordum. Evet, Ameda, belki gelecekte İstanbul kadar, belki de ondan daha büyük ve güzel kent: Amcda. Adı ve kendi her ne olursa olsun, benim Rönesans'ımın kenti. Mezopotamya'nın Neolitik perisi. Düşlerini, Mala nehriyle süsleyen kent.

Uçak kalkarken, hava boşluğunda yükselen uçağın sarsıntısının yaratığı telaşla coşkum bütünleşince, daha tuhaflaşmıştım. Biyolojik olarak yaşadığım bu duygular ile aşağıdaki İstanbul'un ışıkları beni oldukça etkilemişti. Kaptan pilotun kokpitteki anonsundan, hostesin rahat olmamız yönündeki uyarısından sonra gevşedim. İstanbul, bulutların altındaydı. Göğün bağrını dağların zirveleri değil, gökdelenler deliyordu. Buna rağmen Venediklilerin, Galatalıların eserleri ve kuleleri, diğer yandan Selimiye camii ve onunla kardeş, adeta Latin işgalcilere de inat Ayasofya dimdik ayaktaydı. Kcya döneminde Kurtiler bu bölgeye Helas demişlerdi. Yani "güneşin bittiği yer," Yunanlar, Helenlerden beri aynı adı vermişlerdi. Onlar için "Helas'ın" anlamıysa "güneşin doğduğu yer"di.

Boğaziçi balık lokantasında ilk kalamarı, sarımsaklı mayonez ve kereviz karışımı bir mezenin içine banarak yemiştim. Bu ahtapotun terbiye inceliklerini, Amedalı hemşerim Yakup'tan dinlemiştim. O ince ve narin Türkçe'siyle, Türk Dili Kurumu'na inat bir güzellikte konuşarak, "beyefendi, kalamarı, rom, tekila, soda ve bira gibi, birçok değişik içki karışımının içinde bir gün bekletiyoruz, terbiyesi bu süreç sonunda tamamlanıyor. Efendime söyleyeyim." diye uzunca anlatmış-

tı. Buraya sığıntı olarak gelen, köyü yakılmış, dertli, Cizreli Halis'in elinden de, hanımının yaptığı midye dolmayı yemiştim. Güya, eşi, denizkızı, kendisi de balıkçıydı. "Abe valla limoni bol sık, daha eyi olur" diye beni uyarmıştı. Kendine o kadar çok yabancılaşmaya hazırdı ki köyünün yakılmasını anlatmak yerine, azgın denizin fırtınalı deli gününde, balıkçı teknesinin alabora olmasını anlatmaya daha çok niyetli ve istekliydi.

Ümitsizlerin kenti, tutunamayanların ülkesidir İstanbul. Ve bu kentte, New York'tan daha çok zenci var, tenleri beyaz olsa da. Ve İstanbul artık bulutların altında görünmez olmuş, içimdeki şimal yıldızı misali sönmüştü. Tek tük yanan ışıklar da kaybolunca, uçak büyükçe sisin içine girdi. Ben de, özlemle kitapçıdan alıp, gidişime sakladığım kitabı, çantamdan özenle çıkarıp okumaya başladım. Romanın adı Keyakisar'di. Her satırında, beni bana sürükleyen cümlelerin arasındaki olaylar ile özdeşleşiyor ve içinde eriyip harflere karışıyordum. Her cümlesinde anlatılan heceler adeta damarımda kan olup, adrenalinimi yükseltiyordu. Tıpkı kendime doğru yükselen, bir gel git kadar, kıyılarımda kabarıp çoğalıyordum. Ki okudukça, kendimi romanın içindeki kalabalığın içine düşmüş buldum.

KİTAP

Yolcular ve Yekbetene[4]

Bir grup atlı arkasına güneşi almış, rüzgârın içinden geçiyordu. Toprak yeşile kesse de, üzerine bindikleri atların ayakları, çamura bulandığı genişçe yerde ve güneşin en parlak olduğu anda yürüyorlardı. Karşılarında, güneşe doğru koşarak, telaşla atının yularını savuran atlıya dikkat kesildiler. O kadar hızlı geliyordu ki yeşil çimenleri topraktan söküp, gerisinde atının ayak izlerini bırakarak adeta uçuyordu. Çok geçmeden de, karşıdan gelen grubun başında mağrur yürüyen soylu adama yaklaştığında, önce yavaşladı, sonra atının dizginlerini daha bir geri çekerek durdu. Kanatlı güneş sembollü çift başlı kartal, üzerinde ise üçlü yabanın olduğu sancağı taşıyorlardı. Grubun başındaki atlı, adama büyük bir saygıyla baş eğerek;

"Efendimiz, tepenin arkasında bekliyorlar" dedi. Soylu adam önce hiçbir tepki vermedi.

Atlı, soylu ve mağrur duruşlu bu adamın habercisiydi. Soylu adam, dizine kadar uzun, beyaz bir tunik[5] elbise giymişti. Belinde üzerine kanatlı güneş sembollü çift başlı kartalın işlendiği, gümüşten toka ile siyah renkli, geniş, kalın kemerine sıkıca tutturulmuş altın kakmalı kılıç, oldukça uzun ve büyüktü. Öyle ki neredeyse yere değecek kadar uzundu. Ayağında, yünden örülmüş uzun desenli çorap ile burnu sivri ve havaya kalkık kırmızı örgülü hasır ayakkabısı vardı. Tuniğin üzerine, kalın ve desenli keçeden hırka giymişti. Hırka keçeden yapılmış, kahverengi desenlerle bezenmişti. Atın üzerinde kendinden emin bir tavırla gezinen bu soylu adam, KHaldi[6] kralı Serdur'du. Kral, habercisine dönerek,

"Şimdi sen geri dön", dedi, "Med'in büyük kralına geldiğimi bildir."

---

[4]Ekbatana, diye ünlenen kent, Mediya başkenti. Kurdi Mediya kralı, DiYeko'nun halkına, "bana öyle bir saray yapın ki tüm krallar içinde bir tane olsun!" vasiyetiyle kuruldu. Gerçek adı Yekbetene'dir.

[5]Yunanlıların Konek.es, Sümerlerin ise Tunik dedikleri. Uzun tek parça giysi.

[6] Xalidilere, Asurlular Urardo derlerdi.

Haberci efendisinin isteğini koşulsuz yerine getirmek için, atının yularını geriye doğru çevirerek geldiği yöne doğru gitti.

KHaldi kralı, dostu ve hısımı Med kralı PıraHort'un davetine icabet ederek, Newroz şenliğini onurlandırmak adına, çetin ve uzunca yoldan geliyordu. Günlerce yol aldıktan sonra, Med'in başkenti Yekbetene önlerine kadar gelmişti. Bu özel günde, en güzel giysileri ve takımlarını kuşanmıştı. Kömür kadar siyah, gür saçı başındaki serpuşun iki yanından omuzlarına kadar inmişti. Başındaki serpuş, gizemli boynuzu anımsatıyordu. Kat kat mendillerle yukarı doğru uzantı verilmiş, birçok yemeniyle sarp dağların görünümü kazandırılıp, konik görüntü verilmişti. Kralların gizli gücü anlamındaydı. Konik tiarı, esasen keçenin etrafına inşa edilmişti. Özellikle uzun siyah saçı, denizin dalgaları kadar derin ve bukleliydi. Bu bukleler, sürekli gülümseyen yüzüne gölge gibi düşüyordu. Özenle taranmış saçının arkasının bir bölümü örülmüş, sol kulağındaki elmastan küpeler görünümüne asalet katıp, kadınsı hava da vermişti. Sakalı özenle yağlanıp taranmıştı. Beyaz yüzü ve güzel ela gözleri ona farklı çekicilik kazandırıyordu. Omuzları oldukça geniş olduğu için, giydiği tuniğin içine vatka konulmuşçasına dik duruyordu. Üzerine "Hevalkras" denilen uzun işlemeli gömlek giymişti. Hatları belirgin, tunçtan bir heykel kadar, dimdikti. Gömlek üzerine: kısa fakat kalın kırmız yelek giymişti. Yeleğin etrafı: altından simli şeritle çevrelenmiş, göğsüne güneş kurslu, çift başlı kartal işlenmişti. Ayrıca, yüzlerce değerli taşlarla donatılmıştı. Ayağında; uzunca yünden örme çorap ile, bileklerine kadar inen boru gibi düz ve geniş paçalı, paçaları iki yandan hafiften yukarı doğru, kenarlarından "W" şeklinde kesik olan, işlemeli beyaz renkli şalvarı vardı.

Renk coşkusu: Kırmızı, Yeşil, Sarı; Bir Bayrak Öyküsü

Serdur, habercinin eliyle gösterdiği tepeye çok geçmeden ulaşmıştı. Elleri iriceydi. Üzerine TeSup'un kutsal simgesi üçlü yaba işlenmişti.

Yan taraflarından derin ve heybetli çay, tüm hışmıyla toprağı beraberinde sürüyerek akıyordu. Bu sürtünmeden dolayı çıkardığı sesler Serdur'da, hoş duygular uyandırdı. Kralın hemen yanındaki tekerlekli tahtırevan arabanın içinde, hamile ve genç bir kadın, iri siyah

gözleriyle, ona hayranlıkla bakıyordu. Bu kadın eşi Arya'ydı. Serdur, eşinin her söyleşisine ve isteğine kulak kabartıyor, her sorusuna gözleriyle gülerek ve hevesle cevap veriyordu. Bu tavrılar Serdur'un, kadınını ne denli önemseyip sevdiğini de gösteriyordu. Bir kelebeğin ışığın çevresinde dönmesi gibi, Arya'nın etrafında atıyla değil de adeta bedeniyle dönüyordu.

Arazinin yüksek yerine doğru tırmandı. Serdur, tepeye yaklaştıkça heyecandan yerinde duramıyordu. Uzunlukları beş metreyi geçen büyük kakule ve zamk ağaçlarının arasındaki patika yoldan tırmandılar. Nihayet, tepenin düzlüğüne varılmıştı. Yekbetene, bahardan yeşile kesmiş bir günde, koca düz bir ovanın sonunda bir abide gibi yükselmişti. Zagros'a sırtını dayamış dağın, biten eteklerinin altında geniş bir ova uzanıyordu ve onun hemen yanı başında bir çıkıntı halindeki yüksekçe bir tepenin üstüne kurulmuştu kent. Ama ova tam bir cennet bahçesiydi. Ağırlıklı olarak Med elma ağaçları vardı. Çok meşhur Med elması bu ovada yetişirdi. Sulak düzlüklerde yoncalar irileşmiş her yeri zümrüt yeşiline boyamıştı. Ayrıca yaseminler leylaklar meltemin tüm güzelliğiyle ovaya kokularını dağıtıyordu. Ovanın bitimindeki karşı kayalıkların üzerine kurulu olan bu kent, Medlerin gururuydu. Kesme taşlar ile inşa edilmiş bu yapı o kadar heybetliydi ki, adeta ayaklanarak vadiye, gözleriyle ve azametiyle hükmeden, canlı kaleydi. Aynı zamanda, rengârenk görünümüyle de, baharla dans eden bir kavalye, yeşillikler içinde nazlı gelin edasıyla duruyordu. Medlere göre, Keya'nın büyük atası DiYeko, yüce Huda'nın kendisine çizdiği kaderi yaşamıştı. Onun emriyle Yekbetene, geniş bir arazide iki ana gövde üzerinde inşa edilmişti. Bu surlar o kadar mükemmel planlanmıştı ki, Kurdi ustalar tüm maharetlerini sergileyerek yapmışlardı. Her taşında ter, kan, emek vardı. **İki ana gövdeden oluşan burcun arasına, beş tane de kule yapıldı.** Bu burçlar yuvarlak geometrik şekle sahipti. Her şekil, Mitra denilen ışık savaşçısı inancının sembolü olan güneşi tasvir ediyordu. Ara uzantılar ise güneşin kanatları gibi iki yana doğru açılmıştı. Med inancına göre, güneş Tanrısı ve ışığın hakimi olan büyük Huda'ları Ahura Mazda'nın, büyük kanatları vardı. Bu burçlardan bir sonraki burç, öndeki burçtan daha yüksek yapılmıştı. İki ana gövdeden biri gümüş, diğeri altın ile kaplıydı. Surlardan içeri girildiğinde,

hemen karşıda saray bulunuyordu. Sahip olduğu alan, koca kenti kapsayacak kadar geniş ve büyüktü. Bu yüzden kentin dış duvarları da oldukça geniş ve yüksekti. Hazine odaları hayli fazlaydı. Bu odaları, kırmızı pelerinli seçkin Medli muhafızlar koruyordu.

İki ana surun arasındaki beş tane burç ise, farklı renklere boyanmıştı. Biri Ahura Mazda'nın yani, iyilik, sevgi ve onun meleklerinin sembolü; ışık rengine, beyaza boyanmıştı. Medler için her iyilik, aydınlık ve ışıkla başlardı. Onun hemen karşıtındaki kule, karanlıklar ve kötülüklerin efendisi Ahirma'nın gazabından ve kötülük meleklerinden korunmak için, ilk kulenin beyaz rengine tezat siyaha boyanmıştı. Üçüncü kule, Azer'in ruhu olan ateş kırmızısına, dördüncü kule toprağı, hububatı, ziraatı kutsamak, yani doğa anayı temsil eden yeşil renge. Son olarak beşinci kule, yaşama ve hayata can veren güneşin temsil rengi olan, portakal sarısına boyanmıştı. Bu renkler, güneş, ateş ve toprağı, yani bereketi ve hayatı simgeliyordu Bayrakları da: Kırmızı, yeşil ve sarı renkliydi. Yeşilin orta yerinde kanatlı güneş kursu, altında ince siyah çizgi Ahirman'ı, üstündeki ince beyaz şerit ise, iyiliğin ve ışığın simgesi Ahura Mazda'yı simgeliyordu. Beyazın üzerinde altın püskül, altında ise gümüş renkli püsküldan yapılma sicimler salınıyordu.

Kalenin etrafında soyluların konakları bulunuyordu. Bu konaklar en az kale kadar korunaklı ve büyük taş yapılardı. Çevresi ise tarım arazilerinden oluşuyordu.

Med bahçeleri güzelliğiyle oldukça meşhurdu. Bu bahçeler rengârenk çiçeklerle bezeliydi. Karanfil, kantaron, ebegümeci, çuha çiçeği, çançiçeği ve daha yüzlerce çiçek vardı. Evlerin balkonlarında reyhan ve nane bitkileri hoş kokular versin diye yetiştirilirdi. Medliler için reyhanın ayrı bir anlamı vardı.

Serdur, yanına yaklaşan tahtırevandaki eşinin gözlerine tebessümle bakarak, karşısındaki abidenin heybet ve gururunu anlatırcasına, eliyle kaleyi gösterdi:

"-İşte geldik," dedi.

Misafirler, Yekbetene'ye yaklaştıkça, kentteki davul ile zurnanın hoyrat gürültüsü ve ince bir tılsımı andırırcasına artan tefin baygın sesi işitiliyordu. Newroz eğlencelerinin, büyük bir coşkunlukla kut-

landığı belliydi. Çok geçmeden, Yekbetene kapısındaki kalabalığın içinde, en az surlar ve kale kapısı kadar heybetli duran PıraHort, iri gövdesiyle iri Gameş misali, kalenin dış kapısının önünde belirdi. Kalc kapısının iki yanında duran, koruyuculuğun sembolü olan üç adam büyüklüğündeki iki Aslan heykelinden daha heybetli duruyordu Pırahort. Yakınlaştıkça, esmer geniş yüzü daha bir seçiliyordu. Siyah saçları uzun ve bukleletilmiş. Ama doğal bir kıvırcıklık vardı. Kâkülleri kulaklarını kapatacak biçimde uzatılmıştı. Başındaki uzun tiarı, keçenin etrafını saran yemenilerle, dağ edasında yükseltilmişti. Med kralı klasik bayramlık elbisesini kuşanmıştı. Med soyluları gibi, üst üste ipekten, kolları uzun ve genişçe iki gömlek giymişti. Genişliği ellerini kaldırdığında aşağı doğru düşen, değerli bilekliklerini gösterecek kadar hafifti. Medler, buna "Bracati" derlerdi. Gömleklerden biri; diz kapaklarına, diğeri neredeyse yerlerde sürünecek kadar uzundu. Havada asılıymışçasına sallanarak, ihtişamlı görünütü veriyordu. Gömleğin çevresi altından yapılma ince iplerle örülmüş bir şerit ile çevrilmişti. Ve görünen göğüs yerine güneş kurslu arma işlenmişti. Stolaları ise, değerli elmas, yakut, balıkgözü, yakut gibi yüzlerce paha biçilmez taşlarla süslenmişti. Ellerinde tıpkı Serdur gibi, altından yapılma; kutsal güneş kursu ve değerli taşlarla süslenmiş işlemeli yüzükler vardı. Gömleğin üzerinde, kısa ve geniş platoyu anımsatan bir giysi giymişti. Rengi kırmızı ağırlıklıydı. Fakat etrafı altından simlerle örülmüş, göğüs hizası güneş kurusu ve keza değişik motifler ve değerli taşlarla süslenmişti. İşlemeli beyaz şalvarı ayak bileklerine kadar inmişti. Ayaklarında ise, deriden yapılma, kırmızı renkli, uçları yukarı doğru kalkık, marokene benzer çizmeler vardı. Yüzü tombulca ama gıdığı sarkmamıştı. Zeytuni gözleri iri ve burnu kartal kadar büyük ve kemerliydi. Misafirinin yaşında ellisine kapı dayanmıştı. Konuklar, kalabalığa yaklaştıkça siluetleri daha belirginleşiyordu. Kral Serdur, grubundan kopmadan, kendini daha bir toparlayarak atının üzerinde, tunçtan yapılma heykel kadar dik durmaya çalışıyordu. Çok geçmeden kalc kapısının önünde bekleyen kalabalığın coşkusuna katıldılar. Konuk kral, ağır hamlelerle atından indi.

PıraHort, heybetli gövdesini vc iri kollarını iki yana açarak,

"-Büyük kral, dostum Sardur, ailen ve hortlarınla buraya kadar gelerek, bayramımızı, beni ve halkımı onurlandırdınız," dedi. İki dost sarmaşık kabilinden birbirlerine kollarını dolayıp, dudaklarının kenarından öpüşerek hasret giderdiler. Sardur, ciddi tavrından vazgeçip gülümsedi.

"-Hoş bulduk büyük kral ve ebedi dostum. Bu onur, benim ve halkımındır. Bayramı şenlendirmek için yaptığın davet ve gösterdiğin tevazu ile beni, ailemi ve halkımı onurlandırdın," dedi.

İki dost, kendilerinden üç kat büyüklüğündeki Aslanlı kale kapısından kente girdiler. Çevrede, misafirleri bekleyen kadınlar zılgıt çektiler. Diğer bekleşenler ise, tezahüratta bulundular. Med atlıları, gelen atlılara karışarak, büyük bir disiplin içinde kente girip, bu büyük kavuşmayı kutsarcasına törensel geçit düzenlediler. Pıral-Hort misafirleriyle, kale kapısının hemen karşısındaki muhteşem Yekbetene sarayına doğru, halkını selamlayarak yürüdü. Yollar taş döşemeydi. Küçük kare taşlardan döşenmişti saray yolu. Etrafı ise saray bahçesinde yetiştirilen çiçeklerle bezenmişti. Kasımpatı, lale, leylak, çiğdem, anemon ve daha nice çiçekler adeta çevresindeki ağaçlara dolanmışlardı. Sarayın önüne geldiklerinde, güzel kadın Arya ve çocukları tahtırevandan indi. Arya'nın başını özenle örten silindirik büyükçe tiarı vardı. Serpuşu, rengârenk mendillerle örülmüş yemenilerden renk güzelliğine boğulmuştu. Kofi'nin en üstüne ipekten mavi eşarp ve onun üstüne altın bezeli gerdanlık takılmıştı. Gerdanlıklar yürürken kendiyle yürüyordular. Esmer teni ve siyah gözleri mavi yemeni içinde, yeşil bir ada kadar güzel görünüyordu. Yüzünde akıtma güzelliğinde üçlü yaba çizilmişti. Yemeninin peşkirleri omzuna kadar düşmüştü. Kolyesi, kakmalı ve düz bir plaka gibi şatafatlıydı. Entarisinin önünde, yanlardan yırtmaçlı kalın pamuklu kumaştan yapılmış, çiçek motifli uzun bir önlük vardı. Önlük belinden, ayaklarına kadar iniyordu. Üzerineyse altın ve sedef kakmalarla işlenmiş kolsuz gökkuşağı renginde uzun bir kaftan giymişti. Kendini karşılayan Mediya kraliçesi Hezin, güzel ve sırım misali incecikti. Saçları iki yandan örülmüş beline kadar indirilmişti. Yaşı olgunluğa varsa da, diri ve iriydi. Medli kadınların özelliği olan, yere sert basarak, "gürp gürp" yürüyordu. Güzelliğine ve giyimine düşkün bakımlı kadındı. Alacalı bulacalı, meşhur Med kumaşından yapılmış, kolları kırmızı ve bileklerinden ise aşağıya yandan yırtmaçlı

dökülen uzun mintan, altına ise, yine kan renkli yünden şalvar giymişti. Onun da üstüne, beline kadar inen, sarı ve kırmızı karışımı ateş renkli, baklava dilim desenli hırka giymişti. Kadınları, erkeklerinden daha gösterişliydiler... Hezin güldüğünde gamzesi bahar çiçeği tadında açıyordu. Alnına güneş kurusu işlenmişti.

Tahtırevandan, en son inen Elia, sarı-kumral, bukleli saçlarıyla adeta güneşi andırıyordu, PıraHort'un oğlu Keya'nın siyah-zeytuni gözlerine düştü. Büyükannesine çektiği söylenirdi. Güzel kız, kırmızı-yeşil fistanının altına kırmızı tülden şalvar giymişti. Ayakkabısı, annesininkine benzerdi, burnu havaya kalkık, kırmızı renkli ve deriden yapılmıştı. Uzun ve baklava dilimi işlemeli yünlü çorabı, ayağını kil misali sarmalamıştı.

Uzun ve düz çizgilerle Amedi şalvarı giyen Keya'nın yanına ilk olarak Serdur'un oğlu, Rosa vardı. İki küçük arkadaş, babalarının gözlerindeki güzellik ve dostluk kadar birbirlerine yakın durdular. Halidi prensi, ince ve küçük bedenine göre daha iri ellerini, Mediya prensine doğru uzattı. Aynı yaştaydılar, onlu yaşlarını henüz geçkindiler.

"-Ben Rosa, Biani'nin prensi. Bu da kız kardeşim Elia," dedi. Küçük prens de babasını taklit edercesine, önce Rosa'nın elini sıktı Ardından güzel Elia'nın gözlerinde heyecandan yiterek,

"-Mediya'ya hoş geldiniz, benim adım Keya, bu da benim ablam Zade," dedi. Zade, annesine benziyordu. Uzun boylu, ela gözlü, fakat daha bir esmer tene sahipti.

Bu tanışma faslını izleyen PıraHort ile Serdur, kükrercesine, gülmekten katıldılar. Sarayın merdivenlerinden çıkarken Med prensi, küçük prenses ile annesinin halhal takılı ayak bileklerinin inceliğindeki benzerliğe dikkat etti. Annesinin sözlerinin haklılığını teyit etti. Annesine göre "bir kadının güzelliği ve zarifliği ayak bileklerinin inceliğiyle belli olurdu". Bu sebepten, bu kıza duyduğu hayranlığını tuhaf karşılamadı. Ama yine de göz göze geldiğinde utanmaktan kendini alamıyordu. Keya utandığında, kulakları hemen kırmızıya keserdi. Keya'nın kulaklarındaki kırmızılık, annesinin de dikkatinden kaçmamıştı.

Gün Aydınlıktı, Işık Tanrısı bereketini dostların üstüne düşürüyor, onları kutsuyordu. Dostlar, saraya girdiklerinde, büyük misafir kabul odasına yöneldiler. Med soyluları ayağa kalkıp hürmetten eğildiler. Sarayın dibindeki altından yapılma taht koltuğuna doğru yöneldiler. Med tahtına, Sardur ile eşi oturtuldu. Sardur'un yanına, Pıra-Hort, Arya'nın yanına ise, Med kraliçesi HeZin oturdu. Med adetlerine göre gelen misafirler, ev sahibiydiler. Konuklar başköşeye oturtulup hürmet edilirdi. Yine Med geleneğine göre, ev sahibi, misafirlerinin kuluydu. Eğer misafir isterse onunla aynı odada yatar dı, onu korumak ve her an isteğini karşılamakla yükümlüydü.

Geçmişten Bir Hikâye

Elia'da dağ insanın tüm sertliği vardı. Küçük yaşına rağmen, olgun ve mesafeli tutumu, suyundaki sertliğin de ifadeleriydi. KIHaldi krallığı da tıpkı Elia gibi, çetin bir coğrafyanın dağlık ulaşılmaz alanlarının doruğuna kurulmuş çoban krallıktı. Tüm dağlı çoban aşiretler; Asur zulmünden kaçmak için bir araya gelip, ülkenin derin vadileriyle çizilmiş, sert ve ulaşılmaz yamaçlarına güçlü kaleler kurarak, hayatta kalma çabası vermiştiler. Biani ülkesi, kurulan bu birliğin merkez krallığıydı. Ağırlıklı Hatti kökenli aşiretlerin bir araya gelerek kurduğu bu birliğe "Biani" adı verildi. Bu konfederatif birliğin başına TurAbidinli, "LaveTuri[7]" adında yiğit bir savaşçı getirildi. Lave Turi yaşlanıp ölünce yerine oğlu Serduri geçti. Kral Serdur, tahta oturduğu gün yeni kaleler ve yapılar inşa edip, ülkesini güçlendirdi. Ticareti geliştirerek halkını zenginleştirdi. Özellikle Mediya ile yaptıkları ticaret sonucu krallığına yeni topraklar katıp, daha çok büyüttü. Biani, Turu-Sup'ada ki büyük göl kenarında; doğal cam ve Alzi[8] toprağının değerli madenlerinden gümüş, bakır ve demiri eriterek, tüm kralların istedikleri değerli kılıç ve silahların yapımını gerçekleştirdiler. Bu krallığa bağlı maden ustaları ve sanatçılar dünyanın dört bir yanında konuşulur olmuştu Zenginliklerinin alameti olarak da büyük yazlık saray ve konakları, kale kentlerinin dışına inşa ettiler. Bu azamet ve yurtseverliği nedeniyle Asur işgalinden kaçan tüm aşiretler, canlarıyla mallarıyla onun krallığına sığınıyorlardı.

---

[7] Tur Abidin'in oğlu
[8] Elazığ

Aşiret reislerinden biri de, ziyaretine gittiği Pırahort'tu. Pırahort'un babası DiYeko, Mediya tahtına geçtikten sonra oldukça zengin olmuş ve serveti büyüdükçe de halkından kopup, onların gerçekliğinden oldukça uzaklaşmıştı. Mediya tarım, hayvancılık ile kumaş ve halı işlemede o kadar ileri bir düzeydeydi ki, tüm dünya, Med kumaşlarını giyer, konaklarına halılarını sererlerdi. Bu zenginlikle bolluk güçlü hükümdarların da iştahını kabartıyordu. Oysa zenginliğin sahibi Mediya kralı DiYeko ise, elindekilerin kıymetini bilmeyerek, sarayına kapanıp, halkından uzaklaşmıştı. Hatta bu çirkin tavır ile bencilliği yüzünden, canı pahasına kendine bağlı veziri Matilla'yı da yanından uzaklaştırarak, sarayına zalim bir vezir atamıştı. Bu vezirin adı Azaydı. Aza iktidara geldikten sonra, halk üzerindeki vergileri artırıp, zulmünü ülkenin her yanına yaymıştı. Güç ve iktidar hırsı o kadar çok artmıştı ki, sonunda kral DiYeko'nun da tahtına göz koymuştu. Mediya'da kral kanunlarına göre, her ne koşulda olursa olsun vezirin, efendisinin yerini almak istemesi ölüm cezası için yeterli bir nedendi. Aza, gizli bir plan yaparak, büyük Asur kralını Mediya'ya davet edip, ona bağlılığını bildirdi. Asur kralı Sargon'un babası TiglitPalasar, Mediya'nın zenginliğinden haberdar olduğundan, Aza'nın teklifi ağzını sulandırıp, iştahını kabartmıştı.

Bu ihanet, Asur'un zalim kralı TiglitPalasar tarafından da desteklenince başarıya ulaştı. Tiglitpalasar büyük bir ordu ile Mediya üzerine sefer düzenleyerek DiYeko'yu mağlup edip tahta vezir Aza'yı oturttu. DiYeko, halkından uzaklaşmanın bedelini ağır ödemişti. Ellerine ve ayaklarına prangalar vurularak tutsak edildi. Münferit kral olmanın bedelini ödüyordu. Oğlu Pırahort ise tutsaklıktan kurtulmayı başarıp, Kurti aşiretlerinin sığındığı KH(X)alidilerin ülkesine hicret etti. O dönem genç bir prens olan Serdur, aynı soydan geldiği bu yiğide kol kanat gererek onu koruyup, Asur işgalciliğine karşı verdiği mücadelede hep yanında oldu. Sonunda Pırahort, zalim vezir Aza'yı alt edip, yenmeyi başardı. Yekbetene halkı, Aza'yı öldürdükten sonra leşini kentin dışına attılar ve tahta Pırahortu çıkardılar. Bu mücadelede gösterdiği üstün cesaret nedeniyle halkı ona, "Ferhat" ünlülüğünü verdi. O günü de, kutsal gün belleyip "Newroz" yani yeni gün deyip, ateşler yakıp üzerinde atladılar. Böylece ihanetin ve zalimliğin günah-

larından arındılar. Zerdüşt, değişmez yasalar denilen, ışığın kitabı "Avestayı" yazdı.

Dostlar Tekrar Bir Arada

PıraHort ayağa doğrularak, elindeki kadehi dostlarına doğru kaldırıp, "-Med soyluları, Serdur'u hepiniz tanıyorsunuz," dedi. "Yiğitliğini, mertliğini ve halkına olan bağlılığı ile bize olan dostluğunu anlatmaya gerek yok. Hepimiz savaşlarda onun kahramanlıklarını yaşadık. Gecelerimizde, onu ve yiğitlerini konuştuk. Bu bayramımızda buralara kadar gelerek, eşi ve çocuklarıyla bizleri onurlandırdı. Ona, ailesine ve halkına kadeh kaldırıyorum,".

Bu konuşmanın ardından tüm Med soyluları ayağa kalkıp, kadehlerini havaya kaldırarak, bir koro coşkusuyla bağrıştılar,

"Yaşasın Serdur... ! !".

Çocuklar büyüklerin seremonisinden sıkıldılar. Bakıcılarının gözetiminde arka bahçeye geçerek oyun oynayıp, eğlencelere katıldılar. Elia, dışarıdaki bayram coşkusunun etkisinde kalarak,

"- Sizlerde, bayram her zaman böyle kalabalık mı olur? Bizim bayramlarımız hiç bu kadar kalabalık değil. Babam hep der ki, bizim krallığımız dağlık olduğundan insanlar fazla gelemezmiş" diyerek, sitemde bulundu.

Keya, kendine sorulan sorudan memnun bir halde, esmer yüzünde tatlı bir gülümsemeyle,

"- Evet, olabilir, babam çok uzun zaman öncesi bizi düşmanların elinden kurtarmış, o günden beri bu bayram kutlanır. Babama, senin baban da yardım etmiş," diyerek, küçük kızın merakını gidermeye çalıştı. Bilge edasıyla konuşmasına devam etti, "Dedem de, çok cesur biriymiş. Ben de onlar gibi, büyük kral olacağım. Ve tüm ülkeleri, tüm dağları ama her yeri fethedeceğim,"

Çocuklar kendi aralarında, konuşmanın heyecanına dalmışken uzak ve kuytuca köşeden, taydaş bir çocuk korka korka, adeta parmaklarının ucunda yürüyerek onlara doğru gelmekteydi. Hırbo, kısa boylu tıknaz, kümük burunlu ama geniş omuzluydu. Yaşına göre adaleli ve yapılıydı. Uzakta bir yerde durdu Hırbo. Keya'nın el işaretiyle, ayak

sürüyerek yürüdü. Çocukların yanına vardığında çekingen haliyle bekleşti.

Med prensi Keya, misafirlerine yanlarına kadar gelen çocuğu göstererek, "- Bu benim arkadaşım, Hırbo" dedi.

Tosbağa kamburuyla duran çocuk, bu sahiplenmeden memnun omuzlarını biraz daha dikleştirdi. Keya'nın kulağına,

"-Kuklacı geldi," dedi.

Keya da beklediği bir şeymişçesine, heyecanla bağırdı, "-Kuklacı gelmiş, hadi gidelim!"Ve çocuklar peşlerine dadıyı takarak, bahçe duvarının üzerinden hızla dış kapıya doğru koştular.

Bu arada kral ile misafiri de dışarı çıkmış halkın içine karışmışlardı. PıraHort, dostunun elinden tutarak, "-Bu yıl mahsul çok iyi, hayvanlar da iyi doğurdu, zenginliğimiz artıyor. Kadınlarımız da iyi çocuk veriyor. Yazgımızı yazan Huda, ışığını ve bereketini üzerimizden eksik etmiyor. Ben de onu memnun etmek için, sürekli kurbanlar adıyorum," dedi.

Xalidilerin kralı da dostunun söylediklerini büyük bir dikkatle dinleyip, çoğu zaman sözünün arasında arkadaşını onurlandırıyordu, "-Sevindim. Bu arada, senin de büyük krala vergi vermediğini işittim. Bu yıl mahsulün iyi geçtiğini duyarsa, ülkeni talan etmek için savaşçılarıyla aç kurtlar gibi buraya saldırabilirler. Tahta büyük oğlu Sargon geçmiş. Onun kadar da zalimmiş."

Kral da, dostunu rahatlatmak istercesine, "-Hatırlarsan babam tahta çıktığında, ışıklı gök kubbenin altında bu sarayımız virancydi," dedi ve yanındaki vezirinin omzunu sıvazlayarak, "Akisar'in katkılarıyla gittikçe topraklarımız ve zenginliğimiz artıyor. Ordularımızı güçlendiriyoruz. Üstelik kardeş kabileler de bizlerle bir araya geliyor. Her geçen gün büyüyüp güçleniyoruz. Süvarilerimiz zamanla atlarının üstünde daha da ustalaşıyor. Güçlü olduğumuzu ve savaşçılarımın kabiliyetini bildiği için, Asur kralının böyle bir şeye kalkışacağını zannetmiyorum. Yeni kral bakalım savaşa ne kadar hevesli."

Vezir Akisar de, efendisini onayladı. "-Efendimizin aklı, yürekliliği ve cömertliğiyle yazgımızı yazanların ve halkının takdirini kazandı. Bu yüzden Ahura Mazda ile dostlarımız her zaman yanımızda ola-

cak," Vezir, asilzadeden çok, saray dalkavuğu edasıyla, tüm becerilerini sergilercesine eğilip, bükülerek konuşuyordu. Dik duramıyor, toprağa sağlam basamıyordu. Çok yaşlı olmamasına rağmen sırtında kamburu çıkmıştı. Kumral, kısmen beyaz düz saçlıydı. Saçlarını uzun tutmamış ve sardırmamıştı. Bu onun soylu ama bürokrat olduğunu gösteriyordu. Uzun düz sakalı yağlanıp altta birleştirilip kıvrımlaştırılmıştı. Altmışlı yaşlarda vardı. Küçük gözleri güzel kumral ve beyaz karışımı saçları altında tezat yaratıyordu. Gözleri bal renginde, loş yerlerde elaya çalıyordu. Beyaz teni ve bakımlı bir yüzü vardı. Sırım kadar uzun ve inceydi. Üzerine giydiği lacivert kaftan, mavi Med yakutlarıyla işlenmişti. Yeleğinin üst tarafındaysa tek tük safirden işleme ile süslenmişti. Gösterişi sevdiği belliydi. Karşısındaki kişiye dikkatle bakıyor ama gözlerini uzun süre bir noktada tutamıyordu. Serdur gibi çelik bakışlı kişilerin yüzüne bakmaktan dahi kaçınıyordu. Serdur'un önünde başını eğerek konuşmasına devam etti, "Efendim, daha geçen ay Ninova'ya elçi gittim ve Asur'un büyük kralı Sargon tahta çıkıp, yüce efendimizin saadet ve sıhhatlerini dilediler,"

PıraHort, vezirin söylediklerinden hoşnut bir şekilde, "- Senin aklın, kardeşliğin ve ailenle daha güçlüyüm," dedi. Gülünce esmer yüzü kızıla dönüyordu Pırahort'un. Oğlu bu özelliğini ondan almıştı.

KHaldi Kralının, bu kadar güvenli bir diplomasiyle perçinlenen bir ilişki için, söyleyecek tek sözü yoktu. Ve arkadaşının emin duruşundan oldukça bahtiyar bir tavırla, "-Biliyorum dostum," dedi, "yiğitliğin, askerlerinin kahramanlığı, yöneticilerinin akıllılığından hiçbir zaman şüphe etmedim. Senin kadar güçlü dostları olan insanların yıkılmasının zor olduğunu biliyorum. Sen sadece bu ülkenin değil, aynı zamanda benim ülkemin de üzerinde parıldayan gecedeki ay gibisin, Fırtına tanrısı seni esirgesin."

Kehanet

Kral ve misafiri, derin muhabbetle şenlik alanına gittiler. Büyük alanda bekleşen insanlar, onların gelişiyle daha bir coşkuya kapıldı. İnsanlar akan suya ark olacak şekilde, dalga misali açılarak gelen efendilerine yol açtılar. Alanda, insanların hürmet ve saygısını büyük ve ince nezaketle selamlayan kral ve misafiri, çok geçmeden kendileri için hazırlanan yere vardılar. Bu arada küçük çocuklar da kukla oyu-

nundan sonra cambazların hünerlerini, ardından da, vahşi hayvanlar ile yapılan gösterileri büyük hayranlıkla izliyor, gösteriden gösteriye koşuşturuyordular. Zamanın nasıl geçtiğini anlayamıyor, arkalarından eteğini toplayarak koşan şişko dadının söylenmesi ve homurdanmasını ise duymazlıktan geliyorlardı. Her şey onlar için adeta bir rüya ve oyun gibiydi. Med ülkesinde o gün, herkes biraz çocuktu.

Büyükler de en az çocuklar kadar heyecan ve eğlencelerin içinde yitmişlerdi. Kral ve misafirleri alanda kendileri için hazırlanan platforma çıktı. Usul gereği halkına hitaben konuşacaktı. O gün her şey böylesine güzel yaşanıyorduysa geçmişteki azmin, mücadelenin, acıların, kayıpların sonucunda elde edilmiş gülümsemeler ve sevinçlerdi. Önce din adamları merasimlerini yaptılar. Avestadan beyitler okundu. Herkes bir ağızdan; "öyle olsun!" diye ayeti onayladılar. Ellerini yukarı kaldırıp, avuç ayalarını gökyüzüne açıp, yüzlerini güneşe döndüler. Din adamı Magu'nun yüksek sesiyle, başlarını yere değdirdiler. Ve son ayetin sonunda, yine tek ağızdan "öyle olsun!"diye duayı onaylayıp, Tanrıdan dilekte bulunup, tören bitince ayağa dikildiler.

Kral Ferhat'da ayağa dikildi. Mağrur birkaç adım atıp durdu. Konuşmadan önce halkına boylu boyunca göz gezdirip bakındı. Ellerini geriye düşürünce, kalın bileği ve değerli taşlarla süslenmiş bilekliği göründü.

Gür sesle:

"Bugün burada Ahura Mazda'nın ışığı altında, gülüşen çocuklar, besili erkek evlatları, huzurla kurulmuş sofralar ve dost sohbetlerini görüyorum, ne mutlu ki Tanrılarımızla birlikte mutlu yaşıyoruz. Işığın efendisi bu sevinci ve mutluluğu daim etsin," dedi.

Herkes bir ağızdan, tanrılarına karşı dileklerini tekrarladılar; "öyle olsun!" Pirahort devam etti:

"Bu gün, Xalidilerin efendisi Serdur'da yanımızda. Ona ve halkına minnetlerimizi sunuyoruz." Eliyle Serdur'u işaret edip, alkışların, zılgıtların bitmesini bekledi. Serdur, sevgi gösterilerine karşılık, ayağa kalkıp, elini kalbine götürerek eğildi. "Bu gün, halk olarak birlikteliğimizin, özgürce bir arada olmamızın doğum günüdür. Çok acılar sonrasında bu günü yaşıyoruz. Acı, işkence, zulüm, sürgünlerden ben de,

evet ben de söz etmek istemiyorum. Esaret, başlı başına acıdır. Ve bir halkın köleleşmesi kadar bedbaht başka bir şeyden söz edilmez. Esaret altında yaşayan milletlerin, erkekleri onurlu, kadınları namuslu, çocukları haysiyetli yaşayamazlar. Bundan ötürü eskileri konuşmayalım. Ama geçmişimizdeki bu günü, zalim Azaları ve ihanetleri de unutturmayalım. Çocuklarımız ve onların çocukları, hep birbirlerine anlatsınlar bu kutlu günü. Anlatsınlar ki, kölelığı de efendiliği de bilsinler. Kendileri olsunlar, kendilerinin efendileri olsunlar. Özgür olmayan milletin mutlu olamayacağını, kalplerinin her daim bir dal gibi kırık, ruhlarının sancılı olacağını bilsinler. Yine bilsinler ki, bedenleri yerine gölgeleriyle yaşayacaklar ve gittikleri her yerde konuşulanlarda, bakışlarda, başlarının eğik olacağını, onurlu milletlerin kendi hünerlerini anlatırken onların ise, atalarından nefret edip, ama onlara da benzeyeceklerini bilsinler. Kölelik elbisesinin zırhtan daha güçlü, katrandan daha siyah, geceden daha kör ve kurşundan daha ağır olduğunu bilsinler. Ve en yüksek sesleriyle bağırdıklarında ağaçların çıkardıkları sesten daha az sesleri olduklarını bilsinler. Ve bilsinler ki, evsiz, yoksun bir insan, nasıl yalnız ve çırılçıplak ve zavallı ise, onlar kadar acılı ve zalimden medet uman zavallılar olduklarını bilsinler. Aslanın yanındaki ceylan, heybetli kartalın altındaki serçe olduklarını bilsinler. Unutturmayın bilsinler. Bilsinler ki her efendi her daim mazlumun yanında mağrur durmaz. Durursa eşit olur, efendi olmaz. Biri birinizle kardeş olun, kötü sözler söylemeyin. Efendilerinizin bencilce heveslere kapılmasına müsaade etmeyin. Aranızda, bedbaht konuşmayın, her anınız: iyi düşünce, güzel söz, doğru eylem olsun. Umarım her daim böyle olsun!"

Konuşma bitince, onlar da önce kuru gürültü halinde"öyle olsun!" deyip, sonra sustular. Kendi hesabına o günler akıllarına düştü. Herkes kendi siciminde kendini asıp, o anda kayıplarını, ekilsen yönlerini düşündüler. Uzun sessizliğin ardından, tek tükte olsa bazıları "yaşasın Newroz! Yaşasın Newroz!" diye bağırışınca kıyamet gürültüsünü andıran gürültü kopuverdi. Herkes ağlayıp, bağırdı. Haykırıp, dövündü. Kadınlar zılgıt, erkekler "yaahhh!" çektiler. Ve tek bir ağızdan "yaşasın Newroz!" diye bağrıştılar. Ardından "Ferhat! Ferhat!" diye çığırdılar.

Dualarla yarış açılışı yapıldı. Kurallar okundu. Takımlar, öncüleriyle cirit oyununa iştirak etmek için, ellerinde uzun ve ucu sivri çubuklarıyla alana indiler. Krallara baş eğip, halkı selamladılar. Kısa sürede iki takım karşı karşıya geldiler. Kral, takımda yerini almak için, plâtformdan aşağı inip, atını istedi. İstediği atı kâhyalar tereddüt etse de getirdiler. Çünkü getirilecek at, genç bir kısraktı. Fakat kralın yıllarca beklediği kısraktı. Soylu nesilden gelen bu at, kahve renkliydi ve alnında beyaz akıtma vardı. Terbiyecileri tarafından itinayla yetiştirilmişti. Henüz genç olmasına rağmen oldukça güçlüydü. Kral, kısrağın doğum esnasına bizzat annesinin başında durup, doğuma yardımcı olmuştu. Bu sebepten genç kısrağın anlamı kral için büyüktü. Pıra-Hort, getirilen atın üzerine binip oyunda yerini aldı. Ulu rahip Magu, koşar adımlarla kralın yanına vardığında, iri ve şişman gövdesiyle ata yaslanarak, efendisinin oyuna katılmaması için adeta yalvardı. Magu, oldukça şişman olduğundan nefes almakta zorlanarak konuşmaya çalışıyor, kelimelerin arasında bile, gövdesi kurbağayı anımsatırcasına şişiyor ve nefessiz kalmasına neden oluyordu. Efendisini ikna edemeyince, tombul elleriyle, atının eğerine yapıştı,

"-Efendim kehaneti biliyorsunuz. Yapmayın!" dedi.

Kral bu uyarıyı sert tepkiyle geçiştirerek, atının başını oyun alanına doğru çevirdi. Genç kısrağın yeleleri adeta rüzgârda savruluyordu. Kral, ihtişamlı duruş ve asaletiyle alana yöneldiğinde, insanlar olanlara anlam veremeden, büyük tezahüratlarla krallarını alkışladılar. Cirit oyunu, Ortaçağdaki Avrupa şövalyelerinin, başta ekip olarak, sonra teke tek karşılaştıkları, mızrak müsabakalarına benzeyen bir oyundu. Medlerin dünyaca ünlü askerleri "Marya"lar böyle yetiştirilirdi. İki takım kurularak, bölgenin en yetenekli savaşçıları bu oyunda karşı karşıya gelirler. Kimin kimle karşılaşacağı önceden belirlenirdi. Oyun başladığında ilk hamleyi yapan kişi, atıyla oyun alanına yönelir, önce tüm alanda gösteri yaptıktan sonra atış çizgisine gelir, rakip takımda kendine denk oyuncunun adını çağırarak, ona ciridiyle nişan alır ve isabet ettirmeye çalışırdı. Ciridi attıktan sonra, atını kendi ekibinin tarafına çevirip, hasmından hızla uzaklaşmaya çalışırdı. Adı çağrılan, rakip oyuncu ise, yapılan hamleyi savuşturduğu takdirde, hemen rakip oyuncunun peşinden at sürerek, elindeki ciridi peşine takıldığı

oyuncuya isabet ettirmeye çalışırdı. Bu oyundaki amaç ciridi ata değdirmeden rakip oyuncuya isabet ettirmekti. Esasen, savaşçının ustalığı da, bu ince ayrıntıdaydı. Cirit, mızraktan küçük, oktan büyük, sert kamıştan yapılan bir tür oyun silahıydı. Bu oyun, Med soylularıyla, askeri sınıf akıncı "Marya"ların katıldıkları ve savaş öncesi yeteneklerini sergileyebildikleri, ön fırsattı.

İki takımın yerini almasından sonra, kenar çizginin orta yerinde duran hakemin emriyle oyun başladı. Oyun kısa sürede hareketlendi. Sol tarafta olan takımı PıraHort, onun karşısındaki takımı ise, Med akıncılarının komutanı Adır yönetiyordu. Adır, Med akıncılarının komutanı ve sarayın güvenliğinden sorumluydu. En büyük göreviyse her ne koşulda olursa olsun prensi korumaktı. Esmer, siyah saçlı, zayıf ve uzun biriydi. O soylular gibi saçlarını yağlatıp, bukleletmemişti. Saçları omuzlarına düşecek kadar uzun ve dağınıktı. Gözleri bazen irileşen ama aslında gerçekte oldukça küçüktü. Ama sert mizacını sergilemek için olsa gerek, gözlerini kısmayı ve şiddetli bakış atmayı seviyordu. Otuz yedisinde vardı yoktu. Ama zayıf olmasına rağmen güçlü adaleleri ve ince bedeni vardı. Oldukça çevik hareketleri, bir Parsı veya çitayı anımsatacak türdendi. İnce yüzünde hatları oldukça belirgindi. Göründüğünden oldukça güçlü ve kaytan biriydi.

Kral dışındaki oyuncular, bıyıkları yeni terleyen delikanlılardan oluşuyordu. Oyunun en kritik anında PıraHort, genç kısrağını alana sürdü. O an herkes heyecandan tek yürek olmuşçasına, nefeslerini tuttu. Mediya kralı, önce alanda bir tur attı ve sonra genç kısrağını rakip takımın üstüne, fırtına hızında sürdü. Adır'ı çağırdı. Dostu ve akıncı başkomutanı, Adır'a ciridi nişanlayarak fırlattı. Komutan, adını duyduğunda, alana yöneldi. Önce saldırı hamlesini savuşturdu. Ardından, yanak kemikleri ince yüzünde gerilip beliriverdi, dişlerini sıkarak, atını kralın arkasından peşi sıra sürdü. Usta akıncının siyah atı oldukça güçlüydü, hızla aradaki mesafeyi kapatarak, ciridini havada ustaca döndürüp, atmaca bakışları ve hedefi şaşırmaz tecrübesiyle elindeki silahını, efendisine doğru savurdu. Cirit, kralın sol kürekçik kemiğinin yan tarafına, yani koltuk altına isabet etti. Ama cirit yere düşmedi. Adeta efendisinin sırtına saplandı. Bu usta oyuncunun karşısında, kralın genç kısrağı seçmiş olması, büyük hataydı. Güçlü olsa da, koşuda henüz ham olan kısrak uzun süreli bir oyundaki mücadeleyi kaldıra-

mamıştı. Bu nedenle büyük akıncı, inanılmaz bir avantaja sahip olmuştu. Sert darbeden dolayı, kral önce sendeledi, cirit yere düşmeden kendisi düştü. İzleyicilerin nutukları tutuldu. Oyuncular paniği üzerlerinden atınca, kralın düştüğü yere koşuştular. Çünkü bu oyunda, ölümlerin de olduğunu biliyorlardı. PıraHort'un beyaz gömleği kısa sürede, kırmızıya kesilmişti. Hakemler rekabeti durdurdular. Hekimler, alana vardıklarında, kralın kolu aşırı derecede kan kaybediyordu. PıraHort, bir süre sonra ayağa kalkmaya çalıştığında, tekrar sendeleyerek olduğu yere çöktü. Sol omzunun iç tarafından kötü darbe aldığı belliydi. Tüm alan soğuk don vurmuş başak misali sancılanıyordu. İlk anda yaranın sıcaklığında acıyı çok da his etmemişti. Zamanla acısı daha ağırlaşıyordu. Yüzü, acısı gibi kırmızıya kesmişti. Haykıramıyor, bağıramıyordu; ama alnından su damlacıkları boşalırcasına aşağı iniyordu. Bıraksalar çocuklar kadar çok ağlayacaktı.

Alan kısa sürede kralların durumunu merak eden insanlar tarafından doldurulmuştu. Kralın etrafında kızıl kıyamet kopuyor herkes birbirine bağrışıp, küfrediyordu. Tam bir keşmekeş alanı gibiydi. Meydana toplanmış insanlardan kimileri, kudurmuş kurt misali oradan oraya kendini atıp, kralının durumunu görmek için, birbirlerinin tepesine tırmanıyorlardı. Serdur ise, onlar kadar olmasa da aynı kaygılarla kendini platformdan, dostunun yanına bırakıvermişti. Pırahort, var gücüyle Serdur'un elini sıktıkça sıkıyordu. Acısı bileklerine yüklenmişti, çelik mengene misali, sıkıyordu da sıkıyordu. Bağrışmalar, Keyaların ve kimi Marya komutanlarının teskin edici komutlarıyla sessiz bekleyişe dönüştü. Herkes, krallarını yaralayan adamın geçmişini ve efendisine olan bağlılığını bilmese, güvercin gibi başını koparıp, oracıkta param parça edebilirlerdi. Kralı yaralayan seçkin Maryaların komutanı Adır, onlardan önce kendi kendine kahredici eziyetlere bürünmüş, acısının göstergesi olarak hançeri yüzüne iz diye düşmüştü. Çenesindeki üçlü yaba, acıdan buruşmuştu. Yanağında açılan yaradan akan kanlar, beyaz haki gömleğini kırmızıya boyamıştı. O kaytan, bıçkın savaşçı gitmiş, kaygılı güvercin kalmıştı.

Hekimlerin müdahalesi ve iksirlerin tesiri sonucu efendileri kısa süre sonra kendine geldi. Yakınındakilerin desteğiyle doğruldu. Serdur'un da yardımıyla sendeleyerek de olsa, platforma doğru ağır adım-

larla yürümeye çalıştı. Merakla bekleşen dostlarına eliyle oturmalarını işaret etti. Serdur da aynı meraklı tavırla yanı başında ayakta duruyordu. Kaygısı her halinden belliydi. Kralın işaretiyle o da yerine oturdu. Yavaş yavaş ve bazen sendeleyerek platformun merdivenlerinden, kendisi için hazırlanan tahtına vardı. Biani kralının yardımıyla yerine oturabildi.

Saray hekimi, oldukça telaşlı halde, gömleği yırtarak kanı durdurmaya çabalıyordu. Magu ise, geveze papağan gibi,

"-Biliyordum! Biliyordum! Ah efendimiz" diye söyleniyor, diğer taraftan, hekime talimatlar yağdırıyordu.

Kral kendine gelmeye başladığında önce hekimin sardığı koluna baktı, "-Nasıl kötü mü?", diye sorunca, bu konuşmadan cesaret alan hekim, "-Hayır yüce efendimiz,", dedi, "ama yarayı şifalı otlarla sarmam gerekiyor,"

Pırahort, çevresinde endişeyle bekleşen dostlarının gerginliğini gidermek istercesine gülümseyerek, işine devam etmesini gözleriyle işaret etti. İyi olduğunu çevresine hissettirmeye çalıştı.

Çevresinde merakla bekleşenlerin dikkatini, kendi üstünden farklı yöne kaydırmak için, oyunun devam etmesi talimatını verdi. Efendilerinin gülümseyip, çevresindekileri selamlaması alanı dalga dalga bir rahatlık ve bir uğultu sardı. Kralın talimatıyla oyun yeniden başladı. Hekim de işini bitirip izin istedi.

Magu yeniden,

"-Ah efendimiz! Kehaneti, olacakları biliyordunuz! Ah efendimiz! Neden beni dinlemediniz?" diye tekrar söylenmeye başladı. Kral sinirlenmesine rağmen, haklılığını bildiği bu yaşlı adama da açıklama borçlu olduğundan, kabul edici bir tavırla başını sallayıp onaylarcasına konuştu,

"-Haklısın büyük Magu, evet biliyorum ve olan şeyler beni de korkutuyor. Hayır, adeta yaşadıklarım kehanet değil de, ete, kemiğe bürünen bir gerçek. Şimdi lütfen bizi yalnız bırak da şu oyunu izleyelim.

Serdur da, istemeden de olsa, konuşulanları duyunca, dostuna merakla sorma gereği duyarak, "-Ne kehaneti, ne gerçeği dostum?" dedi.

PıraHort, "-Günün kötü geçmesini istemiyorum. Zaten, yeterince kötü şey yaşadık." Deyip acıyla gülümsedi. Oyun bittikten sonra baş başa kaldığımızda her şeyi olduğu gibi sana anlatacağım, söz,", dedi ve elini Serdur'un dizine güçsüz ama güvenli bir tavırla vurdu. "Şimdi bırakalım bu sıkıcı şeyleri, alandaki yiğitlerin kahramanlıklarını seyredelim,". Gerçekten de başta oldukça sakin ve tedirgin geçen oyun, bir süre sonra kralın da tezahürat yapmasıyla, heyecanlı ve çekişmeli bir hale dönüştü. Oyunu, PıraHort'un karşısındaki takım kazandı. Kral, oyunun sonucu belli olunca, "-Galiba bugünler- de Tanrılar bana kızmış olmalı," diye söylendi. " Bu bayramda, çok kurbanlar kesecc-ğim. Çok adaklar vereceğim. Belki de böylece Tanrıların hiddetini uzaklaştırmış olurum." Akıncı komutanı Adır, takımının başında, oyun alanında zafer turu attıktan sonra, kralın bulunduğu platforma doğru yöneldi. Kırgın ve suçlu gibiydi. Yarası halen taze ve yüzü kana boyanmıştı. Ama tüm bu olanlara rağmen, platforma varmadan, atın üzerinden kedi çevikliğiyle yere atladı. Kendine olan öfkesini ve affedilmezliğini cezalandırmak istercesine diz çöktü. PıraHort, kendini yaralayan bu şahbaz komutanına hiç kırgın değildi. Üstelik, her zamankinden daha büyük hayranlık duyuyordu.

"-Yazgıyı yazanlar, seni ve yiğitlerini Med halkının üstünden eksik etmesin," Dedi. "Onurlu ve hak ettiğiniz bir zaferi kazandınız, bu yüzden sen ve ekibin, bu altınları alıp dilediğiniz gibi harcayın," Bir kese altını, akıncı komutanına uzattı. Adır, altını aldığı gibi, ekibinin başına geçti ve alanda, keseyi havada savurarak, içinde patlatamadığı zafer çığlıklarıyla hüzne boğuldu.

Kral, kazanan takımın başındaki yiğit savaşçıyı çok iyi tanımaktaydı. Çünkü o, akıncı süvarilerinin baş adamıydı. Adır, ince, zayıf yüzü, sert hatları ve iri kemikli elleriyle, sanki savaşçı olarak doğmuştu. Bu adam aynı zamanda, Keya'nın en yakın arkadaşı olan Hırbo'nun babasıydı. Bu çocuklar, babaları kadar birbirlerine yakındılar. Kral, oyunun sonucu belli olduktan sonra, acıyla doğrulmaya çalıştı

hafiften inleyerek ayağa dikildi. Misafiri Serdur'a dönerek acıyla gülümsedi,

"-Hadi dostum, gidelim," Dedi. "Sizler için hazırladığımız hediyelere bakalım. Umarım Arya, güzelliğine yakışan hediyeleri beğenir,"

"-Senin zevkini ve inceliğini bildiğim için, beğeneceğinden hiç kuşkum yok," diye cevapladı Serdur.

İki yaren adam, yanlarında vezir ile birlikte sohbet ederek, çok geçmeden, saraya vardılar. Hazine koridorundan, misafir kabul yerine geçtiklerinde, hizmetlilerin, salonun orta tarafına özenle dizdikleri hediyelerin başında, kraliçe ile Arya'nın, ellerindeki, ipek, yün ve ince ketenden dokunmuş rengârenk Med kumaşlarına dokunarak, kendi aralarında konuşur olduklarını görünce, Serdur,"-Ah kadınlar" diye iç geçirdi. Arya yanına gelen eşine, her haliyle hediyelerden memnun kaldığını gösteren edayla, "-Görüyor musun Serdur," dedi, "Kraliçe ne kadar ince ve zarif şeyler seçmiş?"

Serdur da haklı çıktığına sevinerek, krala baktı; "-Sana demedim mi? Ben hiçbir zaman yanılmadım, bu güzel, hamile kadının nelerden hoşlandığını, benim kadar biliyorsun,"dedi.

Med kraliçesi, konuğuna, baklava dilimli, güneş kurslu, horoz ve kuş tasvirli, sıkı dokunmuş halılılar, rengârenk Med işlemeli kumaşlar ve birbirinden değerli mücevherler ile parfümler hazırlamıştı. Arya'nın övgülerini tamamlamak istercesine heyecanla atıldı Pırahort, "-Bu hediyelerin dışında onurunuza, kentin orta yerinde tüm Med'in davetli olduğu, yemek verip, şölen düzenleyeceğim," dedi.

"-Büyük kral, beni bu kadar şımartma, bak geri gitmem," diye takıldı Serdur. Salondakiler gülücüklere boğuldu. Yankılanmalar, adeta neşenin sevgiyle coşuşunu alkışlıyordu. Serdur'un elinden tutarak, "-Gel dostum," dedi, kral. "Kadınlarımız, kumaşların renklerini, nakışların inceliklerini, mücevherlerin parlaklığını, parfümlerin nefis kokusunu konuşsunlar. Biz de seninle eski anılarımızı tazeleyelim. Ama önce şu muhteşem altından bibloya bakmanı istiyorum. Bu biblo, hiçbir krallıkta olmayacak zarafete sahiptir. Krallığımın gücü olan kanatlı ejderin tasvirinde işlenmiş, hazinemin en nadide parçasıdır."Bir müddet duraksadıktan sonra, "biliyor musun, babam acıların en büyü-

günü bize bıraktı. Şöhret ve zenginlik onu halkından uzaklaştırdı. Ve bizden daha bize düşman hiç kimse yok. Bu bir tür hastalıktır. Bazen çıyanların, akreplerin soyundan mı geliyoruz diye düşünüyorum. Neden bu kadar ihanet var içimizde? Bu ejder güçtür, bize ait bir güç, yenilmez, kutsal ve muhteşem. Ne kadar derin çelişki, birlik olduğumuzda bu ejder kadar ihtişamlı, ihanetimizde ise çıyan kadar çirkin ve onlarca ayağı olan zehirli bir mahlûk. Ben adilim, ben eşitim ama bazen de..."

"evet, bazen de ne?"

" Bazen de zalim olmak durumundayım. Peygamberimizin dediği gibi, iyiliğe iyilik kötülüğe kötülük..."

Kralın önce parmağıyla gösterip, sonra eline büyük dikkatle alıp incelediği biblo, abidemsi güzellikteydi. Som altından yapılmış, kanatlı Ejderha ve Aslan karışımı heykelcikti. Serdur'da, eline aldığı bu nadide parçayı hayranlıkla inceledi.

"Evet, çok güzel!"diye kendi kendine söylendi. Sanki elinde sihirli bir iksir varmışçasına büyülenmiş, gözleri dışarı fırlayacakmışçasına da irileşmişti. Arya ondan daha hayran bir keyfiyetle bakınıyordu.

Bu arada veziri Akisar'e, kaşla göz arasında yaptığı işaretle, elinde tuttuğu şeyi getirmesini istedi. Vezir, küçükçe kutuyu prensese getirince, Arya meraklanarak,

"-Ne var bunun içinde?" diye sordu.

" Bilmem, merak ediyorsan açıp bakman gerek," diye cevapladı Med kralı.

Arya kutuyu açtığında, değerli zümrüt, yakut gibi mücevherlerle süslenmiş, yüzük ve kolyc setini görünce, gözleri saf pınar misali parıldadı. Şaşkınlığı ve hayreti her halinden belli oluyordu. Dünyanın en büyük zümrütleri Med ülkesindeydi. Onlar değerli safirler kadar güzel bazen onlardan dahi daha çok göz alıcıydılar. Arya, hiç bu kadar büyük ve değişik renkte zümrüt görmemişti; Özellikle Medin lacivert taşı en göz alıcı olanıydı. Onunla birlikte mavi ve mor rengin her türlü renk açıklığında ve koyuluğunda da kıymetli taşlar vardı.

Aşk Baharla Gelir

O bahar hiç görülmedik bir bereket ve bolluğun yılıydı. Bahar coşkunluğuyla herkesi sarıp sarmalıyordu. Öyle ki kralın yaşadığı tatsız olay dahi unutulmuştu. Her şey o kadar çok güzel geçiyordu ki, mutlu olan sadece saraydakiler değildi. Bütün Mediya halkı, ilerleyen günlerde akın akın Yekebetene'deki bayrama geliyorlardı. Oynanan oyunlar, yapılan gösteriler, insanların yeteneklerinin estetik güzelliği kadar, hasret ve özlemler de o alanda son buluyordu. En güzel aşklar da, ateşin üstünde doğuyordu. Medyalılar biliyordu ki, en güzel ve sağlıklı çocuklar, bu bayramdaki aşklardan doğardı. Günler geçtikçe, Keya ile misafir çocukların birbirlerine bağlılıkları da artıyordu. Genç Med prensi, her ne kadar alışsa da, Elia'yla her göz göze gelişinde kulakları kızarıyordu. Çoğu geeelerse, rüyalarında da garip şeyler oluyordu. Hayatının en güzel gecelerini, Biani prensesinin düşlerine girdiği anlarda yaşıyordu. Bu yüzden geceleri de gündüzleri gibi, heyecanlı ve cezp ediciydi. Bu duygular bir ilk de olsa, yaşadıklarına yabancı değildi. Bayramın son günlerine gelinmişti. O akşam saraydakiler için de, son akşam olacaktı. İşte Medya'nın prensi o gün daha bir farklılaşıp, durgunlaşmıştı. Elia'nın gideceği anı düşündüğünde boğucu bir sıkıntının içinde kayboluyor, karnı ile ciğeri arasındaki bir yeri sızlıyordu. Bir şeylerse, içinde düğüm düğüm oluyordu. Daha sevdiği gitmeden, özlemlere ve düşlere dalması nedendi? Böylesi duyguları ilk kez yaşaması, tanımlayamadığı bu sevgiyi gizlemesini gerektiriyordu. Ama bir gerçek vardı ki, onunla geçirdiği günler, anlık bir rüyaymışçasına hemen geçiyordu. Elia'da en çok beğendiği şey ise, koyu mavi ipekten ince dokuma şalvarının bittiği yerde, gümüş halhallerin bağlandığı ince ayak bileğiydi. Annesinin, kadınlar konusunda doğru düşündüğüne artık emindi. Ona göre, hiçbir ceylan onun kadar güzel sekemez, hiçbir kısrak onun gibi güzel bakamazdı. Tanrım bu düşler, bu boğuntular neydi? Son gecenin öncesine kadar, yemeği oyun olarak yiyen ve oyundan kalan yorgunluğun etkisiyle, patlayacak kadar yiyen Keya. O gün öğlen arasında, hiçbir şey yiyememiş ve bu davranışı da annesinin gözünden kaçmamıştı. Her ne kadar bu duygularını, eşine açsa da, PıraHort, oğlunun daha bir çocuk olduğunu belirterek, üzerinde durmuyordu. Ayrıca, bu duyguları önemseyip çocukla ilgilense de ne yapabilirdi ki?

Öğlen olmuş, artık aşirler ve konuklar, teker teker obaları ve misafir alanlarını boşaltarak, çadırlarını söküp, çuhalarını da yanlarına alarak, yavaş yavaş geldikleri memleketlerine dönmeye başlamışlardı. Kral bir taraftan kentten ayrılacak olan aşiretlerin reisleri ve kabile önderlerini kabul ediyor, diğer taraftan, hanesarler ile vergi konularını son kez görüşüyordu. Bazen de kimi aşiret reislerinin, bağlı oldukları hanesarler ile ilgili şikâyetlerini dinleyip, haklı gördüğü konularda, sorumlu Hanesari uyararak, arabuluyordu.

O günün akşam programda, Serdur ile PıraHort'un , "büyük taş" oyunu vardı. Belirledikleri saate, iki dost kendileri için hazırlanmış oyun alanında buluştular. Bu oyun, bir tür satranç gibiydi. Önde sağlam zemine oturtulmuş bir taş ve arkasında ise, üst üste taşların dizilmesiyle oluşturulmuş kulelerden taşlar vardı. Oyuncunun elindeki taş, baş taşa göre yarı büyüklükteydi. Baş taş yıkıldıktan sonra, arka tarafa dizili olan taştan kuleler düşürülebiliyordu. Bu oyun, bir anlamda, kral öldürülünce savaş kazanılır, kale kapısı yıkılınca, kent zapt edilir mantığı üzerine kurulu bir oyundu.

İki rakip oyuncu kral, geniş oyun alanında önlerine çizilmiş çizginin önünde durakladılar. Her kim omzunda tuttuğu taşı, gülle atma pozisyonunda en ileri noktaya fırlatırsa, o kişi, oyuna da ilk başlama hakkına sahip olacaktı. Kral, yarasından dolayı biraz zorlanarak da olsa taşı altı metre gibi bir uzaklığa attıysa da, Serdur'un güçlü kolları, omzundaki taşı, bir iki metre daha ileri atmasını sağladı. Bu yüzden oyuna ilk Biani kralı başladı. Elindeki taşı, baş taşa nişanlayarak atıp vurdu. Baş taş, yan dönmesine rağmen düşmedi. PıraHort, kendinden emin bir tavırla, attığı taşı, baş taşa isabet ettiremeyince, peşinen söylenmeye başladı,

"-Bu günlerde Huda bana kızgın, çok kurban da kestim, şansım yine yok!".

Serdur, ikinci atışında isabet ettirince, çevresinde izleyenlerden büyük bir tezahürat ve alkış aldı. İlk dört kule taşı devirdi ama beşinci hamlesi boşa gitmişti. Bu, PıraHort'a büyük bir fırsat verdi. O da bunu değerlendirdi. Baş taşı yıktıktan sonra, tezahüratların arasında, beş kuleyi de yıktı. Bu yüzden oyun gerildikçe daha heyecanlı hale geldi. İddialaşma ve şakalaşmalarla herkes kahkahalara boğuluyor, çocuklar

da, kendileri kadar çocuk ve heyecanlı bu büyükler arasında, oyunun coşkusuna katılarak, büyük veya küçük olarak fark edilmiyorlardı.

Serdur'un eline fırsat geçince, o da kral gibi söylenmeye başlamıştı, önce, elinde tutuğu testiden Med şarabını[9] doyasıya içti, sonra bir düzine taş arasından uygun olan bir taş seçti.

"-Gördüğün gibi," diyerek elini kralın omzuna atıp, "hala senden iyiyim," diye kulağına fısıldadı.

"- Ama karşında duran üç tane kule daha var," diye takıldı PıraHort.

"- Evet, benim yıkmamı bekliyorlar. Büyük kralın sarayını da işte böyle yıkacağım," dedikten sonra elindeki taşı fırlattı. Ama taş isabet etmeyince, küfürler savurdu.

"- Sen büyük kralın sarayını ancak sarhoş kafayla yıkarsın zaten," diyen PıraHort, son iki kuleyi yıkmakta zorlanmadı, " Maguların dediği gibi, akıl ve kabiliyet her şeyin üstesinden gelir. Ne dersin, devam edelim mi?"

Serdur oldukça sarhoş ve yorgun bir haldeydi, "-Daha çok Med şarabı içmek istiyorum. Beni mahzenine götür. Onca yolu senin için mi geldim sanıyorsun?" diyerek güldü, "Sahi senin vezir nerede? O çokbilmiş vezir. O da gelsin içsin, gitsin büyük krala desin, Serdur vergi vermedi. Vermeyecek de, çünkü ben ondan korkmuyorum. Ben bir Hortum, atalarımı utandırmam,"

Kral, kimsenin taşımasına izin vermeden, yaralı koluna rağmen Serdur'u omuzladı. Saraya yaklaştığı esnada, vezirine, Biani kralının yatağının hazırlanması emrini verdi. Serdur ise oldukça sarhoş olmuş, adeta ayağını sürüyerek yürüyor, bir diğer yandan, "-Ben yatakta Med kadını istiyorum," diye ısrar ediyordu.

---

[9] Mediyalılar içki konusunda oldukça geniş menüye sahiptiler, türlü türlü mayalı bira ve şarapları olduğu gibi, ayrıca, Yaban arılarının mum yuvalarındaki özel salgılarından da, şarap yaparlardı. Bu şarabı sadece Medler yaptıklarından, Med şarabı diye isimlendirilmiştir. Yaban arısı, kutsal kitap, Avesta ile Firdevs'inin, Şehnamesinde de geçmektedir. Güçlü ve doğaüstü bir hayvan olarak algılandığı için, Medler açısından bu hayvanlar ile onların içkisinin ayrı bir anlamı vardı.

Kral, adeta bir çocuk gibi, Serdur'u yatağına yatırdıktan sonra, her akşam olduğu gibi, önce çocukları kontrol etti, sonra yatmak için odasına yöneldi.

Kehanet ve İhanet Tohumu;

O gece, gündüzün ışığı kadar, karanlığını, gündüzün dostluğu kadar da, ihanetlerini taşıyordu. Sokaklardan el ayak çekilmişti. Muhafızların ayak sesleri ve konuşmaları dışında güven verecek hiçbir şey yoktu. Gecenin karanlıklarında, sanki yıldızların ışığında görünecek ayıplardan saklanan iki gölge, aç bir yarasa misali, kanatlı pelerinlerinin içinde, birbirlerine yaklaşıyor ve Yckbetenc'yi kuduz yapmak için, heyecanla kavuşma yerine ve anına gidiyorlardı. Yıldızlara dahi görünmeyen, bu karanlıklar, çok geçmeden, gölgeleri solucan gibi yerlerde gezinerek, tek bir bedende bir araya gelircesine yan yana durdular. İlk kadın, yılan tıslaması gibi, telaşlı bir fısıltıyla konuştu,

"- Büyük Kralın orduları, yarın güneş batımından önce burada olur," Erkek olanı ise sevişiyor gibi, heyecanlı ve gerilimli bir ses tonuyla cevapladı,

"-Çok geç, yarın sabah yola çıkacaklar,"

"- Önemli değil, kral ölürse bizim için yeter,"

"-Evet, sanırım haklısın, ayrıca, konuklar için de bir şeyler düşünürüm. Kalenin arka küçük kapısını öncülere yarın ben açacağım, sen de görünmeden git. Doğacak günde her şey farklı olacak, kapıdaki muhafıza övgülerimle, bu kese altını ver!"

Kadın söylenenlerle yetinmeyip, adamın önünü eliyle kavrayıp diz çöktü. Zaferi erkenden kutsuyordu. Bir Asur tapınak fahişe rahibesi gibi, işini ustalıkla bitirdiğinde, usta ve sinsice hareketlerle uzaklaştı. Artık görüntüsü uzaktan seçilemez olmuştu.

O sabah, Med'in en güzel güneşi bir kez daha sarayın penceresinden tüm ihtişamıyla herkese merhaba diyordu. Ulaşabildiği tüm Medli çocukların, elini, yüzünü ve dokunabildiği her yerini sarıp sarmalıyordu. Adeta, bir anne şefkatiyle okşayıp seviyor, evladı gibi sahiplcniyordu. Bu yüzden sabahları en erken Med ülkesindeki insanlar uyanır. İbadetlerinde yüz ve ellerinin ayalarını ona dönük açarlardı. Abdest ile temizlenen vücutlarının en güzel halini sunarlardı. En gü-

zel, en gizemli sözcükler, dualar onun kulağına fısıldanır, onun ateşi ile imana gelirlerdi. Güneş Tanrısı Ezdan da, bunu biliyormuşçasına, sanki gecede yalnız kalmış ve canı sıkılmış bir çocuk gibi, girebildiği, ulaşabildiği her yere elleriyle uzanır, ışığıyla her yeri kutsardı.

Bir tek Serdur'un sabahında aksilik oldu. Odadaki hizmetçinin sakarlığı, her sabah en geç uyanan Serdur'un, erkenden kalkmasına neden olmuştu. Hizmetçi elinden düşürdüğü ibriğin çıkardığı sesle, irkilerek ayağa fırlayan kralın hiddetinden korktuğu için, hemen olduğu yere çöküp aman dilemek için yalvardı,

" Efendimiz! Uyandırdığım için özür dilerim, affedin,"

Kralın bir şey söylememesine rağmen, o söylenmesine devam ediyordu. Akşamdan kalma olan Serdur için isc kadının yalvarmaları, önce bir iğne, ardından da beynindeki ses baloncuklarını patlatan vc ses hücrelerinin çeperlerine çarparak yankılar uyandıran çığırtılara dönüşüyordu. O an kral, başını elinin arasında bir mengene gibi sıkıp, küçük seslerle, kadından susmasını istedi. Oysa kadın af dilemeyi abarttıkça abartıyordu. Kendi sesine dahi tahammül edemeyen adam, yükselen bir nidayla önce,

"-Of kafam!", dedi. Sonraysa avazı çıktığı kadar, adeta bir aslan gibi kükredi, "Sus kadın!". Bu nida, kadının susmasını sağlarken, kendisine de bir tür ceza olmuştu. Ardından denge ve dinginlik... Ağır sarhoşlukların sonrası her zaman böyle olduğundan, "-Aman aman, bu Med şaraplarının akşamını seviyorum, ama sabahından nefret ediyorum,", diye kendine tesellilerde bulundu. Kendiyle uğraşı bitip de, suya girmek için doğrulduğunda, kısa bir an için çevresine bakındı, yanında, yatağında yatan kadına şaşkın bir şekilde bakakaldı ve sonra, göz göze geldiği bu kadın ilc geçirdiği geceyi hayal meyal hatırlasa da fazla anlamlı gelmediğinden, yine her sabah yaptığı gibi, ilk sorusunu sordu,

"- Scn de kimsin kadın? Hadi kalk giyin!"

Serdur her soylu gibi geceden kalmayı seven, âleme ve kadına düşkün biriydi. Geceleri ancak kadın ve şarap ona tahammül edebilirdi. Çünkü Arya, onun için dünyada yaratılmış en güzel varlıktı. Mutlu ve bahtiyardı. Bu yüzden, her sabahki suçluluk, gecelerindeki kaçışlar ve sığıntıyla geçen hayatın özetiydi.

Yine tecrübelerine dayanarak, sabah banyosuyla kendine geleceğini bildiğinden, ayağa kalktığı gibi, salonun ortasına konan küvete yöneldi. Suyun içine çıplak oturduğunda, sıcak su tüm yorgunluğunu ve sabahın ilk sertliğini alıp, derin derin gevşeyerek, suyun içine gömülmesine neden oldu. Kısmen banyo, kısmen de kadınların yaptığı masajlarla adaleleri bir hamur gibi gevşedi. Huzur içinde derin derin onlarca dakika suyun içinde oyalandıktan sonra, kendini küvetin dışına attı. Sıcak suyu tazeleyerek içinde günlerce kalabilirdi. Küvetin dışına her çıktığında, hamur gibi olan vücudunu taşımakta dahi zorlanırdı. Zaten sırf bu yüzden sabah banyo sefalarını oldukça seviyor ve her ne olursa olsun, bu alışkanlığını da devam ettiriyordu.

Durulandıktan sonra, kadınlar, kokulu yağlarla, tüm vücudunu yağlayarak giyinmesine yardımcı oldular. Ardından, saçlarının ve sakalının, parfümlü yağlar kullanarak biçime girmesini, dalgalı şekil almasını özenle sağladılar. O da yağlanırken, bir diğer yandan kadınlar ile oynaşmaya ve çapkınlık yapmaya devam ediyordu. Evet, gerçekten o iflah olmaz bir çapkındı. Giyinme faslı bitmek üzereyken, odanın kapısı, ince bir ritimle çalındı,

"- Evet kimsiniz?"

"-Efendimiz girebilir miyiz?"

"-Gelin çocuklar," demesiyle, hızla kapı açıldığı gibi, yaşları ergenliğe yaklaşan çocuklar, bir dalga gibi içeri daldılar. Serdur, kucağına bir kedi gibi sıçrayan, iki çocuğuna sarılıp sevdi. Ayrıca, eşine benzemesi sebebiyle kızının, ayrı ve özel bir yeri vardı. Ve bu yüzden ona daha bir sıkı sarılıp öptü.

Rosa beklediği anı yakalayınca söze girer,

"-Efendimiz, bu sabah sizin de katılacağınız bir vaftiz töreni varmış,"

"-Öyle mi? Olabilir. Eeece?"

"-Biz de törene gelmek istiyoruz, ayrıca Keya da bizimle gelecek,"

"- Çocuklar, çok şey istemiyor musunuz? Büyük krala sormak gerek,"

"- hayır, hayır çocuklar haklı, onlar da gelsinler," Kral, Serdur'un odası önünde tüm heybetiyle duruyordu. Çocuklara daha mesafeli durduğu halde, böyle bir öykünmeyi geçiştirmek istememişti.

"-Duydunuz, büyük kral konuştu. Ben ne diyebilirim ki?"dedi Serdur

Çocuklar, bu cevaptan memnun halde koşar adımla, Keya'nın yanına varmak için adeta uçtular. Onlar çıktıktan sonra, kral, odada kalan kadınların da dışarı çıkmasını istedi. Kapıyı sıkıca sürgüledi arkalarından.

"-PıraHort ne oluyor? Konuşacakların bu kadar ciddi mi?" diye espriyle takıldı Serdur. PıraHort ciddiyet ve istifini bozmadan:

"-Evet, oldukça ciddi,", diye cevapladı. "Ailem ve halkımın geleceğiyle ilgili endişelerim var. Bu yüzden kimsenin duymasını istemiyorum. Krallığımda ihanet kol geziyor. Seni davet etmemin ve aracısız, sorunu paylaşmak istememin nedeni de budur. Olayı baştan anlatmak istiyorum. Kış karının son cemresiydi, soğuğun toprağa düştüğü gün, Ahuramazda'ya kurbanlar sundum. Bağırsaklardan kâhinlere fallar baktırdım. Büyük kâhin Magu kâhinlerin söylediklerinden ürktü, sonra yıldızlara bakıldı onlarda da aynı şeyleri saptadılar. Krallığımda büyük ihanetlerin olacağını, tacımın, ailemin duman ile alevler içinde kalacağını, her şeyin, yarattığımız her şeyin ateşler içinde boğulacağını söylediler,"

"-Biliyor musun, sanırım son zamanlarda kâhinlerini ihmal etmişsin. Çünkü ben de ihmal ettiğim zamanlar, kendilerini ciddiye almam için saçma sapan kehanetlerde bulunuyorlar, biraz altın saçınca onlarda bana güzel haberler söylüyorlar," dedi Serdur.

"-Hayır, dinle dostum. Sadece kehanetler Med ülkesi ile anlatılanlarla sınırlı değil, ön belirtiler de var. Önce, iki ayaklı bir buzağının doğacağını ve ardından, bir oyunda en yiğit ve en kadim adamım tarafından yaralanacağımı söylediler. Üstelik bu yaranın sol omzumda olacağını da söylediler. Tüm bu olanlar bir tesadüf olamaz, bu yüzden anlatılanların ete kemiğe büründüğünü gördüm ve yaşadım".

"-Peki buzağı?"

"-O da, Hiro köyünde bayramdan birkaç gün önce doğdu. Üstelik benim çiftliğimde çobanlarım iki ayaklı buzağıyı Magu'nun istediğiyle saraya kadar getirdiler. Dünkü olaylaraysa sen şahit oldun. Anlayacağın durum çok ciddi. Ailem ile halkım adına korkuyorum. Bu son kehaneti ise sadece bir kişi gerçekleştirebilir,"

"-Asur kralı Sargon!"

"- Evet, bunu tek başına yapamaz ve içimdeki hainle yapacak. Bu yüzden, senden bir ricam var, her şey yoluna girene kadar, Keya'yı da giderken beraberinde götürmeni istiyorum. Ve biliyor musun, alaya alacaksın ama nedense bu görüşmemizin bir son olduğunu hissediyorum. Ahuramazda bizimle olsun,"

"-Tanrılar, seninle ve Med'le olacak, babalarımız büyük krala karşı az mücadele vermediler. İşte bu günleri onlar yarattı, Huda benim şahidimdir ki, öyle bir şeye kalkıştıkları an seninle birlikte, ülkesini kana boğar, tahtını başına geçirir, çocuklarını yetim bırakırım. Keya konusuna gelince, onu canım pahasına da olsa koruyacağım. O benim onurumdur,"

"-Beni ne kadar rahatlattın, biliyor musun? Babalarımız da, içimizdeki haini ve büyük kralın babasını birlikte yenmişlerdi, gücümüze inanıyorum ama hain beni her gece uykularımdan ediyor. Kâbus, loğusa gibi üzerime abanıyor, uyandığımda nefessiz ve halsiz kalıyorum,"dedi ve pencere kenarındaki düşler Tanrısının heykeline bakakaldı.

Serdur kralın gerilimini almak ve rahatlatmak için, konuyu farklı bir yöne çevirdi,

"-Her zaman ben ve halkım seninleyiz, sahi sabah vaftiz töreni olacakmış, bu arada çocuğun kirvesi kim olacak?"

PıraHort, muzırca gülerek,

"-Sen... Bu arada unutmadan kraliçe her gün konuşuyor, çocuklarımız birbirinden oldukça hoşlanmışlar, çocukları kertme yapsak nasıl olur?"

"-Onur duyarım neden olmasın? Ama Arya ile de görüşmekte fayda var, bu arada vaftiz olacak çocuk kim?"

"-En güvendiğim ve sevdiğim akıncı komutanım, Adır'ın oğlu,".

"-Güvendiğin adamlar, seni ciritte dahi vuruyorlar. Neyse hadi gidelim,"

İki arkadaş, tören alanına geldiklerinde, ibadetgâhta kendilerini Büyük Magu elindeki kanatlı güneş tasvirli bastonuyla ve soylu bir duruşla karşıladı. Yanında din adamları ile bekleşen soylular vardı. Ateşgahın içi hınca hınç Medlilerle doluydu. Adır, ülkede ve kentte oldukça sevilen soylu bir savaşçıydı. Dürüstlüğü, vefası ve fedakârlıkları insanları kendine bağlamaya yetiyordu. Onun için, söz bir kez ağızdan çıkardı. Yeni doğan küçük oğlu kırkını henüz tamamlamıştı. Kimi Medliler onun yurtseverliğinden dolayı, Newroz bayramına özellikle denk getirdiğine dair şakalar yapmışlardı. Adır'ın yüzündeki çelikten ifade, hançerle açtığı yaranın belirgin izi gibi, çok sert duruyordu. Bu mizaca sahip olanlara, demiri, su ile ateşle dövülmüş denirdi. Medlerde vaftiz töreni, akrabalık bağı kurulmasını sağladığı gibi, kutsal ayinleri rahipler aracılığıyla yaparlardı. Çocuk doğduktan kırk gün sonra şeytanlarla[10] yaptığı mücadeleden galip çıkarsa, bu aile ile çocuğun başarısı olarak görülür ve çocuk halktan birinin temsilciliğinde, vaftiz edilerek sünnet edilirdi. Çocuğu her kim kucağına alarak vaftiz babası olursa, iki ailenin çocuklarının da evlenmesi yasaklanırdı. Çünkü sünnet esnasında kucağa kan akması sebebiyle iki taraf birbirlerine hısım-akraba bağıyla bağlanmış olurdu. Böylece asıl baba öldüğünde, vaftiz babası çocuğu sahiplenip, onun da babası olurdu. Ama ölen adamın eşi kendine hak düşmezdi O aileden kimseyle de evlenemezdi. Ölen kişinin eşini sahiplenmek ise, ölen adamın ailesine düşer, kadın, evin en küçük oğluyla evlendirilirdi.

Kalabalık törenleri izlemek için, konuşmaları kestikçe, Ateşgahın içindeki uğultuda gittikçe kayboluyordu. Magu ile devamcısı Zantarların söylediği ilahiler, ortamın büyülü bir hale dönüşmesini sağlıyordu. Magu'nun ilahiler okumasıyla, sünnet olacak çocuk beyaz beze sarılı kundaktan çıkarılarak, vaftiz törenine geçildi. İlahiler eşliğinde Magu, ağlamaktan mosmor olan çocuğu, oyulmuş taşın içindeki suya batırıp çıkardı. Böylece ayinin ilk bölümü tamamlandı. İkinci bölümde, Serdur'un kucağına verilen çocuk, krala yemin ettirilerek, halkın şahitli-

[10] Loğusa

ğinde sahiplenildi. Magu, çocuğu batırdığı suyu, Serdur'un yüzüne de serpiştirdi. Kirve olan Serdur da, Magu'nun elini öpüp, çocuğu kucağına aldı. Dizlerinin üzerine beyaz bir kumaş serilip, çocuk sünnet edildi. Akan kanların beyaz peştamala düştüğü an salondaki tüm kadınlar, zılgıt çektiler. Davetlilerse şarkılar eşliğinde dışarı çıktılar. Büyük Magu ateşgahtaki törenin bittiğini duyurunca, yanında duran PıraHort, Magu'nun elini tutarak, yanına gelen Serdur'a, takdim yaptı,

"-Magu, benim ve halkım için çok önemlidir. Peygamberimiz Zerdüşt'ün izleyicileri ve Ahura Mazda'nın habercileridir,"dedi. Ardından dışarı çıkmak için Magu'dan izin isteyip, yaşlı rahibin elini öptü. O da kralın başını öptü. Aynı şeyi, Serdur ve çocukları da yaptı.

İki dost, Adır'ın konağına doğru yol almak için, atlarına binerken, çok geçmeden saz, davul, tef ve zurnanın sesleri de duyuldu. Töre gereği, PıraHort alana indiğinde, oyun oynayanlar dışında ev sahipleri ve diğer soylular tarafından ayakta karşılandı. Selamı büyük bir nezaket ve saygıyla alındı. Kralın oyun alanına girmesiyle birlikte susan davul, tef ve zurna tekrar çalmaya başladı. PıraHort'un alanda halaya duranların en başına geçmesiyle, davullar ve zurnalar adeta çalgıcılarla birlikte çıldırdı. Adır, çocuğunu alanda kurulu yatağa yatırdı. İnsanlar bir taraftan oyunun içinde yer almak için yarışıp, bir diğer yandan Serdur ile Krallarının birlikte oynadıkları oyunun coşkusuna kapıldılar. Kimileriyse büyülenmişçesine izlediler. Bu oyunlarda birçok drama ve figür vardır. Öyle ki savaşta ilham kaynağı, eğlencede gösteriş bu oyunlarla yapılır, bu oyunlarla coşulurdu.

Takı törenine geçildiğini, tellal herkese duyurdu. İlk takıyı, kirvesi Serdur, krallığının arması olan mühürlü bir altın takarak başlatıp şöyle konuştu, "-Ben bu andan sonra bu çocuğun kirvesiyim, bu çocuk çocuklarımın kardeşi, çocukları çocuklarımın kardeşidirler. Eş düşmezler, TeSup göktc, eşi Hepat[11] bulutların üstünde onu izleyecek ve koruyacaktır. Kem gözle yaklaşanların evine Tanrılar şimşeklerini göndersin,"

Kadınlar zılgıt çekerek, erkekler halayda omuz silkip, baş sallayarak, toprağı depreme çeviren tekmelerle dövdüler. Krallar ve davet-

[11] Hitit, Kurti, Maiteni, Kasit ve Urardo'da kutsal ve ulusal Tanrılarıdır.

liler, ellerindeki şerbetli, baharatlı şarapları tokuşturarak kendilerinden geçmek üzere, bayrama, düğüne avare oldular. Vaftiz düğünü, Adır'ın şanına, kralın eyvanda duran ayağına yakışır bir tarzda dillere destan bir tören olmuştu.

İsli kazanlarda pişen yemekler, sofraya kondu. Koçbaşlı bulgur, üzerine serpiştirilmiş etler ve yanındaki yayık ayran bahardan daha ağır kokularını etrafa yayıyordu. Lezzetin onlarca türlüsü misafirlere sunuldu. Zamanın yitip gitmesine en çok üzülen, çocuklardı. Geçen her an ayrılığı yakınlaştıran bir kum saati gibi, hızla dibine akıyordu. Bu hasretin de, adı olacaktı. Kimbilir bir daha ne zaman, nerede bir araya geleceklerdi. Düğündeki telaş gibi, sarayda da telaş, ayrılık ve yolculuk merasimine dair tören hüznü vardı. Keya bilmese de, annesinin gözyaşları onunda gideceğine dair duyguların pınarıydı. Yüzü gibi berrak gözyaşları, dışına çağlamasa da, içinde kan oluyor ciğerini yakıyor, boğazını düğümleyerek, yumak yumak, düğüm düğüm boğuyordu. Keya, tahtın varisi, Med'in adıydı. Her şeyden öte, annesinin tek erkek evladıydı. Dışarıda güvenlik için gözetlemeye çıkan ilk öncüler de, Yekbetene'nin kapısından içeri girmiş, vezir ile yolculuk planlarını konuşup, ondan talimat alıyorlardı. Her şey sebepsiz bir bitiş gibiydi. Ayrılıklara dair ilk acılar sadece, HeZin'in gözüne değil, PıraHort belli etmese de halayda, ayağına vurulan prangaydı. Prangaanın demirden zincirleri, içinde şakıdıkça ciğeri sancılanıyor, kafası kehanettcki gibi, bulutlu ve alevler içinde boğulmuşçasına, yalnız ve terk edilmiş bir yetim gibi, kezzaplı acı veriyordu. Vezirin, gözcülerle konuşması bittikten sonra, kralın yanına gelip bir şeyler söylemesi, henüz daha yeni sünnet yemeğine oturan kralın suratının daha da asılmasına neden olmuştu. PıraHort, oyuna dalan Serdur'a dönerek,

"-Dostum! Arya ve kraliçe hazırlıklarını tamamlamış, gönderdiğim öncü korucular da geri gelmişler," dedi. Ve öncü başı olan atlıyı çağırdı. Öncü başı ağır adımlarla gelerek,

"-Her şey güvende efendim, yola çıkabiliriz," dedi. Olanları pür dikkat izleyen Keya'nın damarında akan kanın hırçınlığından, sadece kulakları değil yüzü de kan kırmızıya kesti. O an eğlenceye baygın gözlerle dalmış, Elia'nın bükümlü dudağına gözleri gitti, "-Ne kadar da umarsız," diye içinden geçirdi.

Kral, küçükçe keseyi öncü başına ödül olarak verdi.

"-Eee.. Sanırım yola koyulma vaktiniz geldi. Keya'nın emin ellerde olduğunu bilmek, en büyük tesellim. Şimdi biraz oğlum ile gezinmek istiyorum," dedi. Alandaki davetlilerle vedalaştıktan sonra, Keya ve babası, getirilen ata binerek, kale dışında yürüyüşe çıktılar. Keya olanlardan bir şeyler anlamaya çalışıyordu. Duyduğu şeylerden anlam çıkarmaya çalışsa da, Serdur amcasıyla gideceğini tasavvur edememişti.

"- Bak oğlum beni dikkatle dinleyecek ve sözümü de kesmeyeceksin. Artık gençliğine yaklaşıyorsun, ayrılıklar zordur ve bu da ilk ayrılığımız olacak. Seni, Serdur amcanla birlikte, Biani'ye göndereceğim. Olgunlaşman ve büyümen için bu gerekli. Geniş topraklar göreceksin ve akrabalarınla tanışacaksın. Dost aşir Keyaları ile oturacak, senden uzakta olan akrabalarının yerlerini de görecek ve yaşayacaksın. Yüzümü kara çıkarmayacağını biliyorum,"

Keya duyduklarına hazır değildi. Her şey o anda olup bittiğinden, çok karmaşık duygular yaşadı. Babası da kuşkusuz oğlunun durumunu anlıyordu. Konuşmasına devam etti,

"-Seninle son bir koşu için buraya geldim. Ne dersin atları yarıştıralım mı?" ve gülerek, "duyduğuma göre, babamı bile geçerim demişsin," diye oğluna takıldı. Keya, ne diyeceğini bilemiyordu, duyguları karmakarışıktı. Bir yanda yüreğini kuş hafifliğinde kafesinden bırakıp, Elia'yla fırtınalara açılmak, diğer yanda ailesini geçici de olsa arkada bırakıp uzak kalmak. Bir yönüyle inciniyor, öte yönüyle seviniyordu. Babasının, çeldirici akıl manevrasına kapılarak, tepkisel olarak, yarışa "evet" dedi. Ve atlarını geniş Yekbetene ovasına sürdüler.

Kayalıklara ilk genç prens varmıştı, babasını geçmenin sevinciyle,

"-Efendimizin kısrağı genç olsa da, kendisi yaşlanmış" diyerek babasına takıldı. Böyle akıllı ve erken olgunlaşmış evladı olduğu için, gurur duyan PıraHort, ilk kez oğlundan uzak durmayarak, saçını okşayıp öptü. Bahardan kokuya kesmiş çiçek tazeliğinde, kömür karası saçlarının kokusunu derin derin içine çekti.

"-Offf... Evet, insanın bunu kabul etmesi zor oluyor ama hayat ayna olunca, sanırım bu gerçeği kabul etmekten başka şans kalmıyor," Ardından atının boynunu okşayıp, ona "-Sen de erkenden yoruldun," deyip, oğluna bakakaldı.

Oğlunun gözlerine gururla baktığında kendinden çok şey gördü. Kendine benzeyen yönlerini ilk defa bu kadar yakından tanımanın hayıflanmasıyla,

"-Biliyor musun oğlum? Gelecekte çok iyi bir kral olacağını biliyorum. Sadece benim için değil, halkın içinde iyi olacaksın. O gün sana Keya değil, KeyakiSar diyecekler. Ve ben her nerede olursam olayım seninle gurur duyacağım,"

Bu birliktelik, oldukça duygusal sözcüklerle doyurulunca, Keya da dayanamadı,

"- Baba !" diyerek, babasına sarıldı. Bu sözcükleri babasından duymak, Magu'nun ağzından çıkan, büyülü sözcüklerden daha anlamlı ve etkileyiciydi. Keya bu sevgiye o kadar açtı ki. Kral da ilk kez çocuğuna bu kadar yakın durduğunda, onun soylu, güçlü kişiliğiyle yakından karşılaşmıştı. Oğlunun duygusallığının önüne geçmek için, ağırca ağacın iri gövdesi edasında doğrulup;

"- Hadi geri dönelim, saraydakiler bizi merak ediyordur. Hem böyle sarmaş dolaş görülmesek iyi olur," dedi. Büyük yıkıntı ve depremlerle dolu yüreklerle geri döndüler. Saraya vardıkları ana kadar ikisi de tek laf etmedi. Dokunulsa, patlayıp çağlayacak kadar doluydular. Sadece Keya değil, babası da, ilk kez böylesi duygularla tanışıyordu. O savaşların, cenk alanlarının babayiğit adamı, o an kuş misali küçücük yüreğe sahipti. Ama oğlunun mağrur ve olgun tavrı ise onu Ala dağları kadar güçlü ve dirayetli tutuyordu.

Dört yanı ihtişamlı surlarla çevrili kentin önüne geldiklerinde, herkes, giden konuklarının ardında el sallamak için bekleşmekteydi. Kraliçe, ağzına tuttuğu mendile, gözyaşı akıtmaktaydı. Serdur gelenleri karşılayarak,

"-Ece.. Kim kazandı yarışı?" diye sordu.

"- Çelebimiz büyümüş," diye yanıtladı PıraHort.

Serdur her zamanki hinliğiyle gülümseyerek,

"- Koca adam, bilerek yenildin değil mi?"

"-Sanırım öyle olması gerekti, babasının da alelâde bir insan, kendine benzer olduğunu görmesi için, bilerek yenilmek gerek, sen de yapsan iyi olur. Biliyor musun? Babam da bana ilk yenildiğinde, önce gururlandım. Sonrasında nasıl yendim? Diye incindim. Çok sonraları bu yenginin anlamını kavramıştım. O zaman da babama teşekkür etmem için çok geçti,"

"-haklısın ama sen her zaman âlâ birisin,"

Kral, kadim dostunun bu yanıtından hoşlanarak önce büyük bir kahkaha patlattı,

"- Evet, tevazu göstermeyeceğim. Ama her yönümle mükemmel görünürsem, beni aşmanın zor olduğunu düşünerek, oğlum vazgeçebilir. İşte o zaman bu sarayların, tahtın yani hiçbir şeyin anlamı kalmaz, hepsi yıkılır ve altında koca bir halk kalır. Belki ebediyete kadar özgürlüklerini kaybedebilirler,"

"-Biliyor musun? Sen, iyi bir kral ve çok iyi bir babasın,"

Artık hicran zamanı gelmişti. Vedalaşma sahnesini uzun tutmadan, gidilmesi gereken yere doğru dönmek ve tekrardan buluşmak dileğiyle ayrılıyorlardı.

Önce, birbirlerine sarıldılar, kral kendinden bir parçayı bırakmanın hüznüyle,

"-Dostum her şey için teşekkürler. Yeniden görüşmemizi dört gözle bekleyeceğim," dedi ve dönerek koruculara bağırdı, "Vezir, öncüler hazır mı?".

Vezir komutlara hazır tepkisel bir hareketle, koşar adımlarla efendisine doğru geldi,

"-Emrettiğiniz gibi efendim," diye cevapladı.

"-Öyleyse yola çıkılsın,"

Vedalaşmanın hüznü sadece büyükler arasında değil, çocuklarda da daha derinlerde yaşanıyordu, en zoru da Keya içindi. Ailesiyle ve Hırbo ile vedalaşırken, en sevdiği topacını ona verdi. Güçlü bir prens gibi davranmaya, hüzünlerini bastırmaya, iradeli olmaya çalışıyordu. Bunu da gerçekten usta oyuncuların inceliğinde başarıyla yapıyordu.

Çünkü o, yeni yerler görecek ve değişik bilgelerden öğütler alarak büyütülecekti. Ne kadar çok gezip görürse, o kadar çok şey bilecekti. Hırbo ise, hüzün ve terk edilmişliğin acısını içinde duyumsuyor, kafadar arkadaşını, unutmamak üzere aklının bir köşesine yazıyordu.

"-Döneceğim, biliyor musun seni de çok özleyeceğim."

İhanet

Hırbo, üzüntüden âdeta lal olmuştu, için için bastırdığı gözyaşlarını arkadaşına sarıldığı an bıraktı ve boşalırcasına ağladı, tıpkı Keya'nın annesi ve ablası gibi. Ama Keya, bazalt taşı kadar donuk ve dikti. Kabullenmişliğin iklimini yaşıyordu.

Yola çıkma vakti gelmiş, öncülerin atları sabırsızlanmıştı. Hicran zamanıydı. Adır da atıyla öncü korucuların başına geçmek için geldiyse de, PıraHort düğün ve öte işlerinden dolayı izin vermedi. Gidenlerin arkasından şenlik havasında çalgılar çalındı, zılgıtlar çekildi, sular döküldü. Gözcülerin süvari komutanı, vezirin yanından geçerken, sözcüklerle değil, gözleriyle konuştular. Korucubaşı, sağ yanağındaki kılıç izini gererek, veziri anlamışçasına, tebessüm etti. Çirkin; çarpık çurpuk siyah dişleri göründü. Dört atlıdan oluşan öncü grup, sekiz Biani Hort muhafız asker, kraliyet uşağı, dadılar ve konuklar ile Keya birlikte yola çıktılar. Genç Med prensi, Elia'nın bindiği arabanın yanından ayrılmadan, öncü süvariler tavrında yürüdü. Bazen, karşılıklı masum bakışıp gülümsemeler, Serdur'un da gözünden kaçmadı. Biani kralı Med prensine seslenerek, "-Keya yanıma gel !" dedi.

Keya sesi duyar duymaz kralın yanına vardı. "-Eee.. Evlat, böylesi bir yolculuk için, daha çok genç olduğunu düşünüyor musun?" diye sordu.

"- Hayır, efendim, çünkü öğreticilerim beni sürekli bu güne hazırladılar," diye cevapladı Keya. Oysa yüreğindeki acıların fırtınasından kalan esintiler, tüm kalıntılarıyla çeperlerini zorluyordu. Bıraksalar o an, ağlayacaktı. Belli etmemeye çalışıyordu.

"- Evet... Güzel, sen cesur ve güçlü bir gençsin. Ve anlaşılan öğreticilerin de oldukça iyiymiş,"

"-Evet, efendim, ben de her daim ayrılığın geleceği günü bekliyordum. Kapadokiya'da, kültür ve büyü öğrenmeyi, isteyerek bekledim".

"- Ne yaptığını bilmek güzeldir. Bak, tıpkı güneşin açıp baharın gelmesi, sabah olması gibi, ama hayat her zaman öyle değildir. Her türlü tesadüfe, garipliğe hazır olmak gerekli. Hayat her daim hayal ettiğin gibi de değildir. **Yaşamda mucize olmadığı için de heyecanlarını ve duygularını, aklının süzgecinden geçirmeyi bilmelisin**. İşte bizleri, diğer insanlardan farklı kılan da bu becerimiz olacaktır. Yani aklımız. Biliyorsun ki, günü geldiğinde kral olacaksın ve o gün kendine değil, halkına ait olacaksın, kendini değil onları düşünecek ve onlar için yaşayacaksın. (parmağını yukarı kaldırarak) **Sen gökyüzü kadar eşit olurken, onlar ise yeryüzü kadar farklı ve ayrı olacaklar**. Gökyüzü kadar büyük, herkese aynı eşitlikte olursan, hepsini bir araya getirebilirsin,"

"-Haklısınız efendim," dedi Keya, sonra, gökyüzüne doğru baktı. O anda atı, önündeki çukura girmek için, diz kırınca, Keya boş çuval haliyle yere düştü. Bu olay, çevredekilerin gülüşmesine neden olunca, özellikle de Elia'nın kikirdeyerek gülmesi, kulağının kızarmasına neden oldu. Keya'nın dadısı, hızla atından inerek yardım etmek istese de, o yardım istemedi. Kendi kendine yeniden atına binmeye çabaladı. Fakat tek başına başaramayınca, atını yüksekçe taşın olduğu yere götürüp, öyle binmeyi başardı. Çok geçmeden Serdur yanına vardı.

"- Kral demek halkı için gökyüzü olmaktır. Fırtına tanrısının katında tahta oturmaktır. Gökyüzü olduğunda kendine değil, insanlarına, yani toprağa yüzünü döneceksin evlat, ihanet de, güzellik de orada,"

Yolculuk Uzun ve Çetindir; İhanetin de İlk Adıdır

Uzunca süre yol alındıktan sonra, hamile olan kraliçe, yolun taşlık olması nedeniyle çok sarsılıp rahatsızlandı. Serdur telaşlanarak eşinin yanına vardı. Benzinin solgun olduğunu görünce,

"-Neyin var, iyi misin?" diye sorup, sürücüye de, "-Dur!" diye bağırdı. Çok geçmeden araba durdu. Arabanın birden durması nedeniyle ön sırada dikkatlice ilerleyen ve arkasındaki hareketliliği gözlemleyen korucu başı da yanlarına geldi. Efendisine soğukkanlılıkla,

"-Neden durduk efendim?" diye sorunca, Serdur, şimşek hiddetini yöneltti;

"-Görmüyor musun kraliçe kötü durumda. Hem neden bu taşlık yoldan gidiyoruz?" diye çıkıştı. Öncü başı soru karşısında afallayarak,

"-Daha güvenli ve bilinmedik olduğu için efendim," diye yanıtladı.

Oysa Serdur da bölgeyi tanıyordu. Kral, bu cevabı tuhaf karşılasa da, yine de tam anlamıyla bölgeye hâkim olmadığı için, cliyle, sol tarafı göstererek ve biraz da sakinleşerek,

"-Peki, peki, şu aşağı taraflarda su olmalıydı, oraya doğru gidelim de biraz dinlenelim," dedi ve kraliçeye dönerek,

"-Dayanabilecek misin sultanım?"diye sordu.

Kraliçe, acısından olsa gerek cevap vermeden sadece başı ile eşini onayladı. Serdur, "- Haydi suya iniyoruz," diye emir verdi.

Öncü başı;

"- Ama efendimiz, geceye kalınız, talancı Marien kabilesini biliyorsunuz" diye uyarmaya çalıştıysa da,

"-Bilirim buraların gündüzü de gecesi gibidir," diye daha sert çıkıştı. Serdur'un çatık kaşı ve sesinin hiddetli tonu hasebiyle, Öncü başı karşı gelmeye cesaret edemeyip, adamlarını kralın gösterdiği yere gönderdi. Ardından, "efendimiz" diyerek baş eğip hürmet gösterdi.

Küçük çayın yanına gelince, kralın isteği üzerine mola verildi. Bizzat Serdur, köle dadıya iş bırakmadan, titizlikle kendisi ilgilendi eşiyle. Kraliçe, zorlanarak tahtırevandan inip suyun kenarındaki, büyükçe yaşlı söğüt ağacının gölgesine sırtını yaslayarak oturdu. Serdur,

"-Su getirin," diye bağırınca, bakıcı telaşla hemen suyu getirdi. Serdur, kabaktan yapılan su maşrapasından yavaş yavaş mendiline su dökerek, kraliçenin alnını ve dudaklarını ıslatarak nemlendirdi.

"-İyi misin?"

Kraliçe, bu muhteşem adamın nakışlı elini okşayıp, gerilimini almak için, yüzüne zorlukla da olsa gülümseme takındı.

"-Evet, iyiyim," diye cevapladı.

Bu yanıt, kralın o ana kadar takındığı sert mizacını az da olsa yumuşattı. Yağmur sonrası kuru toprak nasıl yumuşarsa öyle yumuşadı. Eşinin gülümsemesinden rahatlamış olacak ki, "-Burada dinleniyoruz," dedi. Bu emir sonrasında, atlarının üzerinde bekleşenler de indiler. İşte o an merakla arabada bekleşen Elia da annesinin yanına koşar adımlarla geldi, ardından da Rosa ve Keya. Arya, çocuklarının kendisi için endişelendiğini anladı. Yanına telaşla gelen kızının yüzünü okşayıp gülümsedi.

"-Hadi çocuklar, gidin oynayın, ben iyiyim, birazdan sancım geçer," diyerek ortamın yumuşamasını sağladı. Çocuklar, annelerinin gözlerinde kaybolup rahatlayarak, hızla koşar adımlarla çayın kenarındaki çalıların arasında, kelebek edasında sekerek oynamaya koyuldular. Rosa sevinçli ve şüpheli üslupla,

"-Annem bir kardeş daha getirecek, ama anlayamıyorum karnı şiştikçe ağrıyor," deyip kaygısını dile getirdi.

Keya ise onu rahatlamak için,

"-Evet, karınları yeterince şiştikten sonra, dereye giderek çocuğu orada yakalarmışlar," .

Elia, konuyu biliyormuşçasına,

"-Kardeşim akan bir suda değil, annemin karnında. Kadınların böyle durumlarda, mideleri bulandığından, dinlenmesi gerekir," dedi. Bunun üzerine Keya, biraz da şaşkın bir halde,

"-Ama Annem, bana hamile olunca karnından çok kilo almış. Babam küçük ırmağa gitmiş, derede beni bulunca, annemin karnının şişi de inmiş," dedi.

Rosa, Keya'nın anlattığını daha inandırıcı bularak,

"- Ya, öyle mi? Kim söyledi bunu sana?"diye merakla arkadaşına bakındı.

"-Dadım," diye cevapladı Keya.

Elia ise, Rosa'dan farklı düşünmeye devam ediyor, biraz da bilmiş tavırla, Keya'nın anlattıklarını tuhaf karşılarmışçasına,

"-Hiç çocuk öyle olur mu? Dedi, sonra da sırtını dönüp Rosa'yı da kast ederek,

"-Aptallar," deyince Keya alındı. Üstelik Elia'nın sırtını dönerek gitmesine de anlam veremediğinden, Rosa'ya yakındı,

"-Yine ben ne yaptım ya! Bu kız da her şeye alınıyor. Kızları anlamak zor," Rosa da bilmiş bir edayla, ona katıldı,

"-Evet, haklısın, aman boş ver, kadınlar hep böyledir. Bazen, annem de, babama böyle şeyler yapar,"

"-Peki, baban ne yapar?"

"-Boş ver, kadınlar hep böyledir, der,"

Serdur ise, çocukların arkasında dikilmiş konuşulanları duyunca, gülmekten kendini alamadı:

"-Çocuklar," dedi. "Kadınların gönlünü almak ta önemlidir. Onlar, erkekler tarafından önemsenmekten hoşlanırlar. Size bir sır vereyim mi?"

Çocuklar can kulağıyla dinledikleri kralın bu önerisine,

"-Evet," diyerek heyecanla atıldılar.

"-Peki, şimdi anlatacaklarımı iyi dinleyin, kadınlar çok kolay kandırılırlar, inanın bazen onları, bir papatyayla da kandırabilir, gönüllerini alabilirsiniz,"

Keya,

"- Sahi mi?"

"-Evet", ellerini iki yana açıp, uçuyormuş gibi yapar, "-Onlar adeta verdiğiniz papatyanın kanadına binip de uçarlar. Kadınların en zor ve en akıllı olanı Arya'dır. Ben, onu bile böyle kandırmıştım," dedi. Ama Rosa bunun üzerine,

— Ama annemle küstüğünüzde barışmak için, pırlanta yüzük verdiğini söylediler," diye kuşkuyla yaklaşınca, Kral o an, yüzünü kuru yaprak gibi buruşturup sordu,

"-Böyle bir saçmalığı kim söyleyebilir ki?" Rosa kendinden emin halde,

"-Teyzem Sara,"

"-Öyle mi? Eee. Evet," diyerek başını kaşıdı Serdur. Sonra da, "neyse, ben annenizin yanına gideyim, merak eder. Bu arada oldukça

oyalandık, artık siz de toparlanın, yola devam edeceğiz," deyip çocukların yanından ayrıldı.

Kraliçe acısını göstermek istemezcesine karnını tutarak derin nefes aldı. Ası onu iki yana kıvrandırdı. O yine mağrur, eşine tebessümle bakarak;

"Çocuklar işte her şey onlar için oyun değil mi?"

"Evet, haklısın," dedi Serdur. "sanki kıra çıkmışız gibi davranıyorlar."

"Ben iyiyim yavaş yavaş yola çıkalım."

Herkes, gün batımı yaklaşmadan, ağır ağır toparlanarak, yakın bir köye gitmek için yola çıkmaya hazırlık yaptığı bir esnada, Keya da yamaçtan tepeye doğru çıkarak kır çiçekleri topluyordu. Zirveye vardığında, elleri rengârenk kır çiçekleriyle doluydu. Elia ise, suyun kenarında kendi başına oturmuş, çaya taş atarak sıkıntısını gideriyordu. Zagrosların eteğindeki bu geniş vadi, akarsuyun hiddetiyle adeta yarılmıştı. Her yer yeşillik ve kır çiçekleriyle bezeliydi. Öyle ki rüzgâr estiğinde polenler havada savruluyordu.

Med prensi dalgın halde, gerisine doğru döndüğünde, geniş Yekbetene ovası adeta ayakları altındaydı. Ama o anda gördüğü manzara başını döndürmeye yetmişti. Adeta kaskatı kesilerek bir heykele dönüştü. Ellerindeki çiçekler, kırılan dal gibi yere düştü. Kanındaki her hücre bir an olsun durmuştu. Sonra tüm benliğiyle, fırtına Tanrısı Vayu'nun kükreyişini andırırcasına bağırarak, diken ve çalılara aldırmadan yokuştan aşağı koşmaya başladı. Sanki kanatlarını geriye çekmiş bir kırlangıç gibi kendisini aşağı bıraktı. Adeta Güneş Tanrısının kanatları gibi heybetiyle ovayı kaplamaya çalışıyordu.

"- Hayır...! Baba, anne, hayır." diye olanca gücüyle bağırıyor, takatsiz kalana kadar koşuyordu. Bu feryadı duymayan kalmamıştı.

Keya'nın koştuğu yöndeki ufukta dumanlar yükseliyor, koca koca siyah duman bulutları ovanın üzerinde tüten, püskürmüş volkan misali çoğalıyor da çoğalıyordu. Bulutlar yeryüzündeki dumanlarla karışarak, Ahirma'nın gecesine koşarcasına, kapkara isli bulutları davet edercesine gökyüzünde büyüyor, karanlığın sultanlığına doğru adeta

koşuyordu. Yekbetene, ufuk'un bittiği yerde Keya'nın yüreği gibi, çıra olmuş yanıyordu.

Yekbetene boynu bükük bir halde zavallı Keya'yı çığlık çığlığa, kendine çağırıyor, sanki ayaklanarak soluksuz koşan Keya değildi de, o, efendisine koşuyordu. Yekbetene, yetim, garip, acılı ve mazlumdu. Göz gözü görmüyordu.

*****

Düşmanlar, öğleden yığılmıştılar alana. Önce süvariler, atlı arabalar ve en sonunda ise piyade ile muhafızlar görünmüştü. Ordunun orta yerinde genişçe bir boşluk olduğunda, kral Sargon büyük atlı arabasıyla en öne kadar ilerleyip, tunçtan miğferinin altında, öylece uzun uzun Yekbetene'nin, rengârenge boyanmış surlarına ve mazgallarına bakınıyordu. Altın ve gümüşten kaplama surlar iştahını kabartıyordu. Saldırmak için çok beklemedi. Bir şeylere güveniyormuşçasına askerlerini, yüksek Yekbetene surlarına doğru sürdü. Ehil çobanın koyunlarını sürmesindeki, ustalıkla yürütüyordu. Her saldırı amaçsız sırtlan saldırısı gibi boşa düşüyordu. Ta ki hain ellerce açılan kapılardan içeriye dalana kadar. Asurlu askerler aç sırtlanlara benzeyerek, ağızlarında köpük, içeri dalıp, önüne geleni parçalayıp, öldürene kadar. O an herkes cinnet geçirmişçesine, bu ani baskın ve Asur işgalci güçlerini kentte görmekten şaşkın, toparlanıyor, savaşıyor, fakat direnemeden, baharda koparılan çiçeklerin inceliğinde, köklerinden sökülüp, başları düşürülüyordu. İçeri doluşanlar merhametsizdi. PıraHort, yiğitliğiyle, bir yandan önüne çıkanı deviriyor, diğer yandan ise askerlerine direnmeleri için bağırıyordu,

"-Arka kapıya destek yığın."

Kılıç sallıyor, içeri girenleri dışarı atmaya uğraşıyordu. Bastıkları yer, yağmurdan değil kandan çamura dönmüş, her yer sıcak insan kanının kokusuna kesmişti. İçeri girenler ise, taze kan kokusundan çılgına dönmüş, vampir yarasalar gibiydiler. İlkin onar onar sonra yüzer yüzer, Yekbetene'nin kalbine giriyor, şah damarlarını kesiyorlardı. Kralın gözü nihayet, beklemedik bir anda düşmanına ilişmişti. Bu kişi, sarı keçe yeleğinin üstünde, Ahirma'nın simgesi siyah pelerini olan adam, yani Asur kralı Sargon'du. Sargon, başında tunçtan başlık, elinde büyük ve keskin demirden kılıcı ile en az PıraHort kadar ustaca dö-

vüşüyordu. İşte o an kendine bakan ve binlerin içinde mıknatıslı göz kabilinden çeken, bir çift siyah göz ile karşı karşıya geldi. PıraHort, tutuk kaldığı bu adamın adını fısıltı an gözlerine okudu,

"-Sargon!" Asur kral ise, adını duymuşçasına, çirkin bir bakışla sırıttı. O anda düşünmeden hesaplaşmak üzere birbirlerine doğru atıldılar.

PıraHort çığlıklar atarak, haykırışıyla Sargon'u boğacakmışçasına ilerlediğinde, onu engellemek için önüne çıkan iki kişiyi oracıkta yıktı. Sargon ise, atını PıraHort'un üzerine sürerek hamlesine karşılık vermek için ileri atıldı. Ama Med kralı, ustalıkla Sargon'un saldırısını savuşturdu. Atının dizine vurduğu kılıç darbesiyle Sargon'u kanlı toprağa, atıyla birlikte devirdi. Usta bir hareketle kendini toparlayıp kavgaya tutuşsa da, üstünlük PıraHort'taydı. Sargon'un durumunu değerlendiren Med kralı ani hamlesiyle, Asur kralını, kılıcı ile birlikte sırt üstü yere düşürdü. İşte o anda PıraHort, kralın zavallılığını ve korkusunu kara gözlerinde gördü. Siyah, kalın ve sarkık dudakları titriyordu. Yorulmuş aslan gibi avına bakarak, hızlı hızlı nefes aldı Pırahort. Korkudan büyülenmiş, o küçük gözlere acımadan son darbeyi vurmak için kılıcını kaldırdığı anda, sırtından aldığı kılıç darbesiyle sendeledi. Sargon'un korkudan yiten gözleri PıraHort'un acıdan haykırışıyla tekrar açıldı. Med kralının gözleri, nefessiz kalana kadar büyüdü. O anda sendeleyip arkasını döndüğünde veziri Akisar'in çirkin, korkak ve esmer yüzüyle karşılaştı. Vezir, kralın sırtına sapladığı kılıcı çekmeye dahi cesaret edememişti. PıraHort, nefessiz, boğulur bir halde, boğazında sesler birikerek,

"-Sen," diyebildi.

Aslında bu "sen", ihanetin adıydı. Akisar veya bir başkası, Med'in ve Kurdilerin içinde sürekli var olan onlarca veya binlerce ihanetin adıydı "Sen!"

Korkudan, taş kesilen vezirin yardımına zenci Asur komutanı yetişti. Yarım kalan işi bitirmek için heyecanlıydı. Bu yiğit kralın canını alma şerefine nail olabilmek için de, var gücüyle kılıç darbesini indirerek, görevini yerine getirdi. Med kralı, iri cüssesiyle dizleri üzerine çöktüğünde dahi, vezirinden daha güçlü ve daha büyüktü. Ama yü-

zünde hayret ifadesiyle, ağzından gelen kanı tükürmeye çalıştıysa da başaramadı. Gerisin geriye kanlı çamura dönmüş kırmızı toprağa düştü. İşte bu koca çınarın yıkılışı sadece vezirin değil, Sargon'un da korkudan küçülen gözü, göz bebeklerinin içinde yitmeden, toparlanarak, ayağa kalkmasına neden oldu. PıraHort ise, koca bir çınardan, ince bir dala dönüşmüşçesine, o an, kan kırmız karanfillere, gelinciklere döndü. Sargon korkunun bedelini ağır yaşamış biri olarak, yerde yatan Med kralını gösterip hiddetle vezire bağırdı, "-Kes başını!".

Vezir korkudan kavramakta zorlandığı kılıcı, yarı düşer vaziyette tutarak, dehşetle, "- Hayır! Hayır!" dedi.

Sargon, aç kaplan gibi parıldayan vahşi gözleriyle, Kralın başını eline aldı, tek kılıç darbesiyle uçurdu. Ardından ölü bedenin üzerine çıkarak, PıraHort'un kopuk kellesini havada bayrak edip, askerlerine bağırdı,

"- Zafer! Zafer! Zafer Asur un!"

İşte o anda, Asur ordusunda hareketlilik arttı. Kendi lehlerine zaferi getirecek sonlanma başladı. Asur askerleri çoktan sarayın içine de dalmış, kraliçe tahtın önünde, zenci Asurlu komutan tarafından dizleri üzerine çökertilmişti bile. Kraliçe, dehşetten deli olup, hırıltıya boğulmuş, korkudan ve cinnetten sesi çıkmıyordu. İki asker ellerinden tutmuş, boynuna kılıç dayanmıştı. Yekbetene sarayında iğrenç bir zafer geleneği yerine getiriliyor, tahtta diz çökertilen kraliçeye tecavüz ediliyordu. Kızı Zade de aynı akıbete uğradığından, odasında küçüklükten beri sallandığı salıncağın iplerine asmıştı. Ayaklarından damlayan kanlardan, küçük kan birikintisi oluşmuş, üzerinde yırtılmış Amedi entarisi adeta kanla çizilmişti. Bir göğsü, dalından sarkan nar nasıl dururşa öyle dışarı sarkmıştı. Med'in kırmızı fistanı mı, yoksa kanın zebunundaki rengi mi belli değildi. Asurlu talancılar ise, dışarıda tek tük direnenlerin öldürüldüğü bir ortamda kalmış, gerideki herkes esir düşmüştü.

Sargon ilk kez, böyle bir yenişin sonrasında bu kadar memnun kalmıştı. O gün, ilk zaferini kazanmışçasına mutluydu. Yanında, korku ve şaşkınlıkla bakınan zavallı, paytak ördek haliyle duran vezirin de eline kılıç vererek bağırdı, "-Zafer Asur'un!".

Kralın bu nidası karşılıksız kalmadı, talancı ve yağmacı askerleri de krallarını tekrarlayıp, onurlandırdılar. Onlar da silah ve kalkanlarını havaya kaldırarak, "-Zafer Asur'un!" diye bağrıştılar.

Asur kralı, Akisar'in handikabından dolayı hırsını tam olarak alamamıştı. Ayaklarından yaralanmış atına doğru ağır adımlarla ilerledi. Siyah ince yüzüne düşen yağlanmış örgülü saçını geriye doğru savurdu. Birkaç adım yürüdü. Yaralı atın başına gelip, vezire bakarak, tehditkâr ses tonuyla,

"-Ben yaralı iktidarları sevmem ve zafiyet benim dünyamda yoktur," dedi.

Elindeki kılıcı havaya kaldırıp, atının başına indirmesi bir oldu.

"-Biliyor musun? Zafer anı geldiğinde, hayatım kurtarılmış olsa bile, minnet duymam. Ve şunu da bil ki bana itaat etmeyenler için ölüm dahi kurtuluştur." Vezir, büyük kralın ne demek istediğini anlamışçasına başını salladı. Getirilen iki attan birine Sargon, diğerine ise Akisar binerek şehrin yoluna koyuldular. Tecavüz edildikten sonra asılmış kraliçe ve onu korumakla yükümlü muhafızlar ile insan cesetlerinin ortasından geçerek zafer turu attılar.

İhanetin Göbeğinde Toy Bir Delikanlı: Keya

Keya ise, sanki bu sona yetişmek için ciğerini patlatırcasına koşmaktaydı. Çok geçmeden atlı muhafızlar tarafından önü kesildi. Muhafızların komutanı atının üzerinde çeviklikle prensi ensesinden yakaladığı an önüne çekti. Serdur, dumanların neyi ifade ettiğini çok iyi anlamıştı. Evet, kehanet ete kemiğe bürünmüştü.

Xalidi kralı, muhafız komutanının iri kollarında kurtulmak için çırpınan Keya'nın yanına getirilmesiyle, gözleri doldu. Keya'yı kucağına alarak baba şefkatiyle sarılarak, sevdi, okşadı, öptü. Sürekli telkinleriyle de acısına katılıp teselli etmeye, anlamaya çalıştı,

"-Hışşş yavrum, acımız büyük, kendini intikam gününe bile. Sen güçlüsün ve Med'in tek varisisin. Güçlü olmak zorundasın,"

Keya ise, boğa gibi höykürse de yavru kaplumbağa kadar güçsüz debeleniyordu.

"-Keya gitmemiz gerek, anlıyor musun? Bir kent yanıyorsa içten düşürülmüştür. Ailenden daha sonra haber alır, ona göre davranırız. Hadi şimdi gidelim," dedi Serdur. Ve ardından Keya'yı getiren muhafızına döndü, "-Öncüleri çağırın, yola çıkalım."

Muhafız aldığı emir doğrultusunda "-Emredersiniz efendim," deyip, arkasına dönmesiyle, göğsünden ok yemesi bir oldu. Muhafız komutanı, patates çuvalı ağırlığında olduğu yere düştü. Oku savuran kişi, korucu başıydı. Yaralı yüzü, elindeki yayı gibi ikinci kez gerindiğinde, Serdur tepenin düzlüğündeki çocukları, telaşla aşağıya doğru sürdü. Kral bir taraftan çocukları kurtarmak için koşuyor, diğer yandan ihanetin kendi içinde olmasına lanet okuyup, küfrediyordu. Geride kalan diğer yedi muhafız savunma pozisyonuna geçerek kral ile saldırganlar arasında uygun yerde pozisyon aldılar. Serdur, eşinin yanına vardığında, onu da yanlarına alarak, suyun karşı tarafına geçirdi. Herkes soluksuz koşmaya devam ederek, yaşadıkları dehşetten paniklemiş bir halde ormana varmaya çalışıyorlardı.

Ağaçlar ve çalılar arasında koşarlarken arkalarında birden, peşlerine takılan atlı belirdi.

Atlı yaklaşınca, kendisi de savunma pozisyonu aldı. Kılıcını savurarak gelen adamın ilk hamlesini eğilerek savuşturdu. Korucu atını geri döndürüp "-Yahh!" diye nara atarak, yeniden kralın üstüne at sürdü. Bu defa savurduğu kılıç kralın sol omzundan göğsüne kadar sıyırdı. Serdur da, hamlesiyle adamın sağ ayağını koparınca, harami acıdan dehşetle bağırdı. Sonra daha fazla dayanamayarak atıyla birlikte yere çöktü. Kral, fırsat bu fırsattır deyip, hızla yere düşen talancıya doğru koşarak, var gücüyle kılıcını böğrüne saplayıp çıkardı. Ardından çocuklara yetişmek için geriye dönüp çalılara doğru koşmaya başladı. Keya da o esnada, kendine doğru gelmekteydi. Kral kendine gelen Keya'yı uzak tutmak için bağırdı,

"-Geri dön!"

Ama genç prens, tereddüt etmeden ona doğru koşmaya devam etti. Hiddetlenen Serdur, Keya'ya daha bir sert çıkışarak,

"-Çocuk, sen ne dik kafalısın. Geri dön ve koş diyorum sana," adeta kudurmuş köpek misali ağzından salyalar saçarak avazı çıktığı kadar bağırdı. Keya isc, bu bağırışa aldırmadan ilerledi. Sendeleyen

Serdur'a sarılarak, ona destek olmaya çalıştı. Biraz da korkarak, "-efendim yaralanmışsınız," dedi. Kral ise sözünü dinlemeyen genç prense daha keskin çıkıp, onu iterek tekrar bağırdı, "-Koş diyorum sana," Oysa Keya inatçılıkta ondan altta kalmayacak biriydi.

"- Hayır, sizinle olacağım,"

O anda, vezirin öncülerden iki atlı daha, arka arkaya sıralanmış halde onlara doğru atlarını sürdüler. Serdur tekrar hareketlendi. Keya'yı kolundan tutarak tekrar itti. "- Koş! Tepeye doğru koş!" Genç prens, o an ne yapacağını bilmez durumdaydı. Olduğu yerde dona kaldı. Serdur'u duymuyormuşçasına korkudan büyülenen irileşmiş gözleriyle, gelen atlılara anlamsız bakıp, kaderini beklercesine olduğu yere mıh gibi çakılı kalmıştı. Atlılardan biri krala, diğeri prense doğru yöneldi. Kral Serdur, "-Hainler, hainler!" diye bağırarak kılıcını kaldırdı. Ama soğuyan yarasının acısıyla, canı çok yandı. Elleriyle birlikte uzun bukleli saçları da önc doğru, yüzünün üstünc düştü. Atlı ilk hamlesinde Serdur'a kılıcı indirince, arkadan gelen diğer atlı boşa düştü. O da atını prensin üzerine doğru sürdü. Boşa düşen atlı özel avını kendine saklamış, cebbar avcı rahatlığıyla iştahlandı. Sevinçten yüzündeki kılıç yarası, kaşlarından saçına kadar genişledi. Keya ise, yaşadıklarının dehşetinden gaflet içinde, toprağa kök salmışçasına kaderini bekledi. Öncü başı, alacağı ödülü hayal ederek bu kolay lokmanın kellesini düşürmek iştahıyla kılıcını kaldırdığı anda, göğsüne abat türden ok isabet etti ve olduğu yere yığıldı.

İşte o anda kendine geldi Keya. Panik halde ormanlık alana yöneldi. Tam çalıları geçişte ağaçların arasına dalacakken, güçlü iri el onu yakaladı. Bağıracak oldu. Onu yakalayan adam eliyle ağzını daha bir sıkı kapattı. Keya'nın korkudan gözleri fal taşı gibi açılmıştı. İkinci atlı, doğrulmaya çalışan Serdur'un üzerine atını yeniden sürdüğü anda, o da göğsüne oku yedi. En son kalan zayıf ve kel korucu hızla uzaklaştı.

Serdur'un ayakta kalacak takati olmadığı her halinden belliydi. Titreyen vücudu yere doğru büzüşerek çöktü. Keya, ağzını kapatan ve ok atan kişinin, öğreticisi ve babasının en yakın arkadaşı, Adır olduğunu görünce, rahatladı. Bu adam, her daim Keya için güven ve huzurun adı olmuştu. Adır'ın yüzü çelik sertliğinde gerilmiş, boynundaki

damarları morarıp şişmiş, derisi sıkılaşmıştı. Dikkatlice etrafı iyice kontrol ettikten sonra Keya'ya dönerek,

"-Efendim yaşıyorsunuz" dedi.

Sevinçten gözleri çakmak çakmak parıldadı. Âdeta aradığı şeyi bulmuştu. Sonra, temkinli halde yaralı Krala doğru koştu. Keya ise olduğu yerde onları izliyordu. Adır, Serdur'un başını eline aldığında yarasının ağır olduğunu anladı. Uzun bukleli saçları geriye düştüğünde, o güzel ve yakışıklı adamın yorgun ve kirli yüzünün siyah toprak ağırlığında çirkinleştiğini gördü. Canının yandığı her halinden belliydi. Yüzü kaskatı kesilmiş, kan akmaması için damarları çekilmişti. Toz toprak içinde olan suratıysa kireçtaşı kadar bembeyaz olmuştu. Kral, gördüğü suretten memnun olunca, yüzüne kan geldi,

"- Sen ha!" dedi.

"-Evet efendimiz,"

"-Neler oldu orada?"

"-Vezir ihanet etti ve Sargon." Serdur fazla zamanı kalmadığını düşünerek, kafasını salladı.

"- Anladım, anladım" dedi. Zorla nefes alıp öksürdü,"- Sanırım fazla vaktim kalmadı,"

Adır, "-Efendim, daha yaşayacaksınız," dese de savaş alanlarında tecrübelere sahip bu adam, hangi yaranın ölümcül olduğunu çok iyi biliyordu. Kan tükürmeye başlamıştı. Öksürdükten sonra, derin ve kesik nefesler alarak, ciğerinden konuşuyordu,

"- Beni dinle, Keya, yiğit ve akıllı çocuk, duygularını kontrol ederse ileride büyük bir kral olacak. Vasiyetimdir, Rosa çok küçük, onu koruyamaz, Sargon'un laneti benim ülkemi de gölge karanlığında örtecek biliyorum. Kapadokiya'ya gideceksiniz. Keya, rahipler içinde eğitilecek. Şiddetten ve savaştan uzak kalacak, söz ver,"

Keya da konuşulanları duyduğundan, biraz daha yaklaştı ve ağlayarak atıldı, "-Hayır efendim bunu istemeyin, ben intikam almak için yaşayacağım," Serdur gittikçe yorulmakta ve halsizleşmekteydi. Kan bedeninden çekilmekteydi. Ki titreyerek üşümeye başlamıştı bile. Adeta son gücünü sarf ediyordu,

"-Keya beni dinle, gurur insanı yıkar, kendini gururunla değil onurunla büyüt. Bir kin uğruna halkına yeni acılar yaşatma. Onlar ihtiyaç duyduğunda, seni ararlar. Şimdi burada bana söz ver. Hadi söz ver." dedi ve soluğu kesilerek, başı yana düştü. Keya, babasına ağıt yakarcasına ağladı Serdur amcasına.

"-Efendim, efendim, hayır." Kanlı koca vücuduna sarılarak, sakalını öptü, yüzünü okşadı.

Geri dönen çocuklar ve anneleri, alanın ortasında koca çınar gövdesi kadar ağır yatan Serdur'a feryatlarla koştular.

"- Hayır! Baba!" diye bağrıştılar. Keya ise, Krala daha sıkı sarılarak,

"-Söz veriyorum! Diye ağlayarak bağrıştı. Havar ve feryatların kral için hiçbir anlamı yoktu. O, Adır'ın gelmesiyle duyduğu güven ve huzuru son gülümsemesine takınarak, ışığın ülkesine, kralların sarayına, yani Seruk'un ülkesine doğru yükseldi. Çocuklar, babalarına duydukları acı ile kan ağlayan yüreklerini geride bırakmak zorundaydılar. Ve onların "Baba!" feryatları, yürekleri dağlayarak tüm alana yayılıyordu. Arya çıldırmıştı. Delilik dahi ona yakışıyordu. Kumral saçlarını dalga dalga sağa sola savuruyor, tutam tutam koparıyordu. Dizleri ve göğsü dövünmekten hissiz olmuştu. Dev bir kral yıkılırken, güneş yüzünü bulutların arkasında saklayarak, utancından yaşananları görmek istemiyormuşçasına, o buluttan diğer buluta saklanıyordu. Savaş tanrısı nara atıyor, cinler avazları çıktığı kadar çığırıyorlardı. İhanet, utanç, dehşet, korku, talan ve haramilerin hayatına dair ne vardıysa, güneşin batışıyla gerisinde zifiri karanlık bırakarak, adeta yarına doğacağı meçhul bu dünyadan ayrılıyordu.

Adır, gitme zamanın geldiğini biliyordu. Önce kraliçeyi zapt ederek çocukları yanına aldı ve Arya'nın da, eşinin başından ayrılışına yardımcı oldu.

— Efendim lütfen gitmemiz gerek, çocukların hayatı hala tehlikede, düşmanlar tekrar gelebilir. Kaçan adamı bilirim tilki kadar dikkatli ve teleşlıdır. Yanında adamlarla dönebilir. Ne olur," dedi. Kraliçe, biraz daha toparlanmıştı. Deli görünümlü dağılmış bir çehre, karma karışık saçlarıyla gecede kedi kadar ince görünen yüzünde, dişleri-

ni sıkarak, önce sevgilisinin yüzünü yüzlerce kez öptü. Sonra hançerini çıkararak Serdur'un saçından ve sakalından bir tutam kesti. Ve yeniden defalarca öperek, elindeki hançer ile eşinin yüzünde delikler açtı. Ağır ağır fidan inceliği ve zarafetinde ayağa doğruldu. Ayağı ve entarisinin etekleri yerlerde sürünerek çocuklara doğru yöneldi. Hep birlikte ormana daldılar.

Sıkı meşe ve zamk ağaçlarının bulunduğu ormanda telaşla yürüdüler. Dikenli çalı çırpıları umursamadan ilerlediler. Bulundukları yerde ağaçlar o kadar sık ve yüceydi ki, gökyüzünün maviliği dahi seçilmiyordu kimi yerlerde. Kimi ağaçların boyu yirmi adam boyundaydı. Ormanda gittikçe hızlanan bir tartımda yürüyüşleri devam etti. Kuşların sesi boğucu cehennem melodisiydi. Kendilerine çakmak çakmak bakan, tüm gözler aynıydı. Bilinmezlikler ve bitmeyen karartılar arkalarından koşuyormuş gibiydi. Tedirgin ve korkarak, takatten düşene kadar hızlı yürümeye devam ettiler Ta ki Elia, annesinin elini bırakıp yere düşene kadar. Oysa daha hızlı gitmeleri gerekirdi. Gece haramiye kesmiş, vezirin kalleş planları vardı. Keya'nın var olma veya yok olmasıyla Med saltanatı baki olabilecekti. Kendinden önceki vezir Aza, Pırahortu sağlam bırakmıştı. Bu sebepten yenildi ve Med kanunlarına göre cezalandırıldı. Ağzına kurşun dökülüp, cesedi kentin dışın atıldı. Bu saikle Keya'nın öldürülmesi zorunluluktu.

"-Hadi kızım, kalk!". Ayağı yürümekten yorulmuş, takatten düşmüş Elia ise sızlanıp, ağladı.

"- Koşamıyorum, yoruldum," Annesi olacakların tedirginliğiyle biraz daha telaşlıydı.

"- Hadi güzelim, ne olur? Az kaldı," diyerek kızının ayağa kalkıp tekrar yürümesini sağlıyordu. Bu ısrarlar, Elia'yı kendine getirip ayaklandırsa da, koşmaktan bitap olan kızcağızın, bırakın koşmayı, yürüyemeyeceği bile her halinden belliydi. Adır, ince gövdesiyle atıldı, çevik ve güçlü kollarıyla Elia'yı yakalayıp sırtına aldı, yeniden koşmaya başladılar.

Ormanın açık alanındaki tepenin bitişinde, kendilerini bir grubun beklediğini gördüler. Bunlar yabancı değildi, kendilerine doğru koşan çocuk da Hırbodan başkası değildi. Hırbo, arkadaşı Keya'ya doğru koşar adımlarla kendini aşağı bıraktı. Çok geçmeden de karşı karşıya

geldiler. Keya dostuna sarılarak, ağlamaya başladı. Kısa bir süre bu hasretleşmeden sonra, Adır hazırlıkları tamamlayarak,

"- Hadi herkes atlara binsin," dedi. Zaman geçirmeden yola çıktılar.

Aynı Akşam Yekbetene Sessiz, Gölgeler Titrek

Yekbetene yakılıp yıkılmıştı. Asur tarihçileri Kudurlarına, taş üstünde taş bırakmadıklarını, insan kafataslarından kuleler yaptıklarını ve asiliğe devam edenlerin sürüldüklerini yazıyorlardı. Asur akıbeti her yerde aynıydı. Alevlerin isleri gecenin karanlığına karışıyordu. Harami talancı askerler son yağma ve tecavüzlerini yapıyorlardı.

İhtişamlı kent mutsuz kadın misali geceyle yüzünü örtüyordu. Bir halk kedere, talana kendi ihaneti sonucu boğulmuştu. Oysa daha kaç gün öncesinde kralları ihanetin acısını anlatmıştı. Bu zehrin bir halkı nasıl helâk ettiğini ve soysuzlaştırdığını bağırmıştı. Özgürlüklerini kutlamıştılar. Dostluklarını, kardeşliklerini...

Geride yine ihanet ve onun acımasız evlatları. Geride kalanlara ise; acı ve virane bir kent. Şehrin surlarında artık yabancı gözcüler ile hainler nöbet tutuyordu. Üzerinde durdukları toprağa sevgiyle değil, nefret ve yağma ile bakıyorlardı. Toprakta onlara...

Kent kadar insanlar boğuluyordu. Şehir kadar insanlar silik, kent kadar insanlar yetim ve acılı. Suretler belirsiz, isimler cisimsiz, ne unvan ne zenginlik. O an en soylu Asur askeri önünde cüce ve bunu bile bile neden insan ihanet eder dostuna, akrabasına hısımına. Aslında insan akrabasıdır, yılanın, çıyanın, sırtlanın. Aslanın, atın da. Akraba olduğumuz için, kimi zaman çıyan kimi zaman yılan oluruz. Aslımızda olan şeye. Yabancı değil bu zehirleyen, kan kusturan yanımız. Hısım olduğumuz yönler bazen ağır basıyor.

Bu mucipten olsa gerek, büyük özen, sevda ve işçiliklerle kurulmuş koca kentleri yıkmak, yakmak. Gençlikleri sevdaları talana yağmaya boğmak. Biten ömürde sonsuz acılar kuşaklara bırakmak. Yekbetene acı, Yekbetene zulüm, kendine yabancı, isli bu kenttin ortası kanla yıkanmış, cesetle boğulmuş. Dışı altın gümüş, içi hain...

Aynı akşam, devasa surların içi hareketliydi Yekbetene sokaklarında ölü taşıyıcılar, Med inancına göre yaşanan yerleri kirletmemeleri

için, sokak ve meydanları cesetten temizliyorlardı. Fakat karanlıktaki iki titrek gölge, diğer taşıyıcılardan daha telaşlı ve aceleciydi. Serpuşla ağzını bağlamış adam pelerinini oradan oraya savuran şişman adama, başını da buldum," diye fısıldadı.

"İyi, öyleyse Huda bizimle, kapıdaki nöbetçilerde sorun çıkarmazsa, gün ışımadan kayalıklarda oluruz, " diye cevapladı pelerinli adam.

Kesik başlı ölüyü, boğaların çektiği kağnıya koyarak, yorgun ve bitkin bir halde ağır ağır diğer ölü taşıyıcıların arasında dualar ederek çıkış kapısına vardılar. Muhafızlardan hiç kimse, onlara soru sormadı. Hatta ilgilenmediler bile. İki adam, yekbetene'den düz ovaya doğru indiklerinde derince nefes aldılar. Çok geçmeden de, ölü taşıyıcılardan ayrıldılar.

Mediya inancına göre, insanlar öldükten sonra cesetleri, sessizlik kuleleri denilen, "daxmalara" götürülerek vahşi kuşlara verilirdi. Oysa titrek ve bitkin yürüyen iki adam, Daxma yolundan hızlı adımlarla uzaklaşarak, kral mezarlarına doğru gidiyorlardı.[12] Ölüleri taşıyan herkes bitap ve hüzünlü, Asurlu ve işbirlikçi muhafızlar da, ölü taşıyıcılar kadar bitkin veya sohbete dalmış olduklarından, gölgeleriyle yürüyen iki adamın Yekbetene'den ayrılmaları zor olmamıştı. Ve pelerinli adamın dediği gibi, gün ışımadan da kral mezarlığı kayalığına varmıştılar bile. Kral mezarlığı, gerek Lulubi gerekse de Mediya soylularının ve krallarının gömüldüğü bir yerdi. Kayaların içi usta işçilikle oyulmuş ve içine ölüleri gömmek için lahitler yerleştirilmişti.

Kayalıkların önündeki düz alanda yüzlerce insan bekleşiyordu. Bunlar savaştan kurtulmayı başarmış Medyalı soyluları ile askerleriydi. Aşağıda onların geldiğini gören pelerinli şişman adam, soylu olduğu belli olan diğer adamın seslenmesiyle, elindeki asasıyla, iri gövdesini sallaya sallaya aşağı inip, gelenleri karşıladı.

Rahip, Ay ışığının altında, kanlar içinde solgun ve kirlenmiş halde bulunan cesede bir müddet bakındı. Ardından diz çöküp, Huda'sına yalvarmaya başladı.

---

[12] İran yolu denilen, Babil'e giden bir yol üzerindeki, Lulubi ve Med krallarının gömüldüğü yer.

"Ey! Kutsal ruh Angra Mainyu, yüce efendimiz Ahura Mazda'nın ruhu. İhanetimizde dahi bize ay ışığınızla yol gösterdiğiniz için şükürler olsun. Sizin huzurunuzda efendimiz Pırahort'un ölüsünü düşman elinden almayı başardık, şükürler olsun,"

Pırahort'un cesedi, rahibin emriyle, birkaç adam tarafından taş merdivenlerden, yukarı doğru çıkarıldı. Kendisi için önceden hazırlanmış lahit'in içine gömülerek, arınmak ve af dilemek için, Magu dualar okuyup, ölüyü sütle temizledi. Ardından Homa içip[13] kendinden geçti; farklı bir bedende konuşurcasına dua okudu.

"Düşman ruh, şeytan tarafından yaratılan her şeyi yok edeceğim. Ceset Nasuyu, Khnathaiti cinlerini, zaferin mutluluğunu taşıyan doğudaki Kasava gölünün sularından zafer çıkana kadar yok edeceğim.

Havan, bakır madenleri, Homa ve o her şeyi bilenlerin bildirdiği söz, benim üstün silahlarımdır. Bu söz ile kazanacağım. Bu söz ile kovacağım. Bu üstün ve muhteşem silahlarımla kötü ruhun yarattığı her şeyi yok edeceğim. Ey düşman ruh Niding;

Bil ki;

Kutsal ruh yaratılmıştır.

Sonsuz zaman yaratılmıştır.

O kutsal ölümsüzler yaratılmıştır,

Onlar ki hayırsever ve iyi yöneticilerdi,"

Ey! Yeryüzü, su, bereket, cennet, güneş, dindar bilge ruhlar, Ahura Mazda'nın kutsal sözleri Gathalar...

Şeytana ve ona uyanlara karşı;

Şeytanlar şeytanı, şeytan İndra, şeytan Saoru, Nonghatiya, şeytan Taurvi, zehir şeytanı Zairi, öfkenin efendisi şeytan Aesyma, korkunç silahlı şeytan Akatasya, şeytanlarca yaratılmış kış, gizliden gizliye büyüyen fesatlık, ataların duygularını körelten yaşlılık, Şeytan Buiti, kötülüğün efendisi şeytan Driwi, Sahteliğin efendisi şeytan Daiwi, Alçaklığın egemeni şeytan Kasvi, güçlü olan, kötülüklerin koruyucusu

[13] Tanrı Homayı çağırmak için, içilen bir tür içki.

şeytan Paitisya, şeytanların şeytanı. AreZura dağına gittiğinizde, Zerdüşt sizi yenmişti.

Yine karanlık dehlizlerinizden çıkarak Madaiye geldiniz kapımızı çaldınız. Yeryüzünden ışığın gücü hâkim olana kadar, karanlık dünyanıza, sahte ve yalan konuşmalarınızı yeryüzünden tüketene kadar, yalanın izi silinene kadar sizinle savaşacağız.

O hesap günü geldiğinde, Fravasyer yardımımıza gelecek, bizimle olacak.

Bizler de onun yanında ezilen, desteksiz halkımızın yanında olacağız, onların yardımına güzel kanatlı birer kuş gibi uçacağız.

Onları silahlarımızla saldırılardan korumak ve yurdumuzu savunmak için, ona hizmet edeceğiz. İyilik melekleriyle beraber.

Yalanın efendisine ve Varena ülkesindeki yalancılara karşı, kızgınlığın efendisi Kayadha ve ölüm dolu yalanlara karşı;

Düşman ruha karşı,

Seçkin yüz veya bin veya on bin kişi ile vuruşan bir erkek gibi,

Öyle ki, iyi sallanmayan kılıç, iyi tutulmayan gürz, iyi gerilmeyen ok, iyi atılmayan mızrak ve iyi fırlatılmayan sapan taşı... Bile yine de o gün hedefini vuracaklar...

Bunu efendimiz Zerdüşt bir kez yapmıştı. Şimdi yine intikam zamanı. Ant olsun böyle olacak.

Öyle olsun!

Ardından yüzler koro halinde tekrarladı;

"Öyle olsun!"

O an karanlığın efendilerine yenilen Mediya soyluları ve askerleri efendilerinin başında yorgun, utangaç ve yaslı halde yetim çocuk ezikliğinde durdular. Fakat Zerdüşt, ölünün arkasından yas tutmayı yasaklamıştı. Oysa kadınlar olsa, yeri göğü bir birine katacak kadar derinden haykıracaklardı. Tanrı bu emri sadece erkeklerine vermişçesine. Ve lahit'in üzeri, kâğıdı yırtarcasına, açılmamak üzere, yemin ve dualar okunarak kapatıldı. Tıpkı gece gibi... Ve Mediya soyluları, beyaz gömleklerinin üzerine siyah yelek giyip, ateş kırmızısı pelerinlerini üzerlerinden sıyırdılar.

Kötülük hâkim olduğu için kırmızı giymek onlara yakışmıyordu. Yanlarındaki ateş bile pelerin kadar kendilerinden uzaktı. Zerdüşt, esarette Madai halkına beyaz giymeyi, kırmızı örtünmeyi yasaklamıştı. Artık onlar, Ahirma'nın gecesi kadar görünmez karanlığa bürünecek ve özgür olana kadar siyah giyineceklerdi.

Keya; En Az Babası Kadar Yorgun ve Sessiz

Herkes yorgun, bitkin, acılı, gittikleri yeri bilmiyormuşçasına tek laf etmeden uzunca yol aldılar. Bu yolculuğun sessizliğini sadece ve sadece kuşlar ile Elia'nın içten içten hıçkırıkları bozuyordu. Keya ve Rosa, aynı gün on yaş büyümüş gibi, mağrur, sert, kararlı ve bir o kadar da yorgun görünüyorlardı.

Yolların çetinliği, yiyecek ile içeceklerinin azalması, onları doğal şartlarda zorlamaya başlamıştı. Yiyecekleri de, hediyeler ve ganimetleri gibi geride bırakıldığından, talan edilmişti. En büyük talan ise yüreklerinde yapılmıştı. Yolculuğun yorgunluğu, birkaç gün sonra herkesin üzerine iyice çöktü. Açlık herkesi bitkinleştirdi.

Düz ve genişçe bir alana gelinince, Adır atını durdurdu. Sonra, hızlanarak sağa sola at sürdü. Ardından, kraliçenin yanına gelerek,

"- Burası konaklamak için iyi bir yer kraliçem. Siz de dinlenmiş olursunuz, bizler de ava çıkıp birkaç şey yakalamaya çalışacağız," dedi.

Kraliçe hiçbir şey demeden atından indi. Büyükçe bir kayanın altına geçip, kayanın gölgesi kadar derin bir sessizliğe bürünerek oturdu. Kısık gözlerle önüne bakıp derinlere dalıyor, mırıldanarak şarkılar söyleyip ağıtlar yakıyor ve kesik kesik ağlıyordu.

Adır ise, iki genç adamına önlerindeki uzak tepenin yamacını işaret ederek oraya gidip, pozisyon alacakları yerleri gösterip, beklemelerini istiyordu. Heybelerde taşınan iki tane keklik kafesi sökülüp adamların eline verildi. İçindeki keklikler en iyi ötüşe sahip olan kırmızı gagalı kekliklerdendi. Ötüşleriyle ünlüydüler. Ötüşlerinin güzelliğine dayanamayan diğer keklikler bir an tereddüt etmeden, onlara doğru gelirlerdi. Avcılar da, ötüşlerini onlar kadar iyi taklit ederek daha gür bir sesin çıkmasını sağlıyorlardı. Med, Patekena, Boti bölgesi keklikleriyle ünlüydü. Hemen her evde keklik beslenirdi. Ötüşleri ai-

lenin gururu ve hazzıydı. Bazı günler ötüşleri yarıştırılırdı. Bu ülkede daha çok kırmızı ayaklı ve siyah göğüslü keklikler vardı.

Genç avcılar, Adır'ın işaret ettiği istikamete doğru koşmaya başladılar. Adır'da, çocukların yanına gelerek, önlerinde çömeldi. Keya'nın küçük omuzlarına tutunarak,

"- Evet, efendim, biz de sizler kadar açız, ama önce sizin doymanız gerek. Bunun için de yardımınıza ihtiyacım var. Bakın, bu ötüşler keklik sesidir. Onlar şu gördüğünüz çalıların arkasındalar. Bizim keklikleriniz ile adamlarımız da yerlerini alınca ötecekler. Eğer keklikleri doğru şuradan, yani sol taraftan var gücünüzle bağırarak koşarsanız, onlar da güzel keklik seslerinin geldiği yeri güvenli zannederek, adamlarımın gittiği istikamete doğru uçarlar. Keklikler uzun süre uçamadığı için büyük ihtimalle ilk adamıma yakın yere düşeceklerdir. Eğer onu aşarlarsa ikinci adamımın bölgesine düşerler, eğer onu da aşarlarsa benim bölgeme düşecekler. Şimdi ben atımla karşı düzlüğe gideceğim. Keklik sesi çıkararak, önümdeki adamımı uyaracağım ve o da önündekini, en son adamımın ötüşünü de siz duyacaksınız. İşte o anda gizlendiğiniz yerden hızla çıkarak, var gücünüzle bağırıp onlara doğru koşacaksınız. O kadar çok bağırın ki, belki ödleri patlar da, sizler de birkaç tane yakalarsınız, anlaşıldı mı?" Çocuklar, başlarını olur anlamında salladılar. "Sorusu olan var mı?"

Keya cinliğini gösterircesine, "- Peki sizi de aşarlarsa?" diye sordu.

"-Şey. Sanırım o zaman aç kalırız. Hırbo da burada kalıp kadınlarımızı koruyacak tamam mı? Hadi gidelim,"

Adır atına binip, kavis çizerek karşı tepenin yamacına doğru atını sürdü. Ardından Keya ile Rosa, Adır'ın gösterdiği yerde mevzilendiler. Keklik sesine tilki gibi kulak kabarttılar. Fazla zaman geçmeden yanlarına Elia da geldi. Keya'nın yanında siper aldı. Keya parmağını dudağına götürerek, ondan sessiz olmasını istedi. Elia da fısıltıyla,

"- Ne yapıyorsunuz?" diye sordu.

"-Siz kadınlara yemek hazırlayacağız, biz de, sizler gibi açız ama önce siz kadınların karnını doyurmamız gerek,"

"- Burada avın kucağınıza gelmesini mi bekliyorsunuz?"

"-Hayır. Öğrensen iyi olur, keklikler diğer kuşlar gibi uzun süre uçamaz. Bu yüzden onlara tuzaklar hazırladık. Karşı taraftan sesler gelince bağıracağız, onlar da korkup adamlarımın kucağına düşecekler,"

"- Anlayamadım, nasıl?"

"- Keklik sesini duyunca, var gücümüzle bağırarak koşacağız, böylece kuşlar korkacak ve ters istikamette uçacaklar,"

"- İyi, ben de bağırayım,"

"- Olmaz, senin sesin çıkmaz, ayrıca sen kızsın. Hızlı koşamazsın. Üstelik yüksek sesle bağıracağımız için, belki birkaç tanesinin ödü patlar da, onları da biz yakalarız,"

Elia tuhaf bir şekilde, Keya'nın yüzüne baktı. Çok geçmeden öndeki adamın kekliğe benzer sesi işitildi. Keklikler huzursuzlandığı esnada, çocuklar bulunduğu yerden bağırarak koşmaya başladılar. Elia'nın tiz fakat güçlü sesi, Rosa ve Keya'dan daha baskın çıktı ve koşuda da onları geçti. Keya ile Rosa, birbirlerine hayretle bakışarak koşmaya devam ettiler. Keklik sürüsü bağırışlardan ürkerek havalandılar. Kekliklerin telaşla uçuşları gökyüzünde çok güzel bir görünüm oluşturdu. Havada kanat çırpışları adeta, sağanak ve güzel bir yağmurun sesini çağrıştırıyordu. Çocuklar da, kekliklerin arkasından bakakaldılar. Onlar kendilerini aldatan seslere doğru uçarken. Elia'nın alaycı bir şekilde, "-Çok iyi bağırdınız ve çok hızlıydınız," sözleri bu büyülü havayı bozdu. Elia hızla kekliklerin bulunduğu yere doğru koşarak etrafına bakınmaya, çalıların içini karıştırmaya başladı, Keya ne yaptığını sorunca da, alaycı tavırla,

"-Ödü kopmuş keklik var mı ona bakıyorum,"dedi.

Keya, utandı. Kulakları kızardı. Böylesi saçma bir lafa nasıl inanmıştı. Oysa öğreticisi kendisini hiçbir zaman yanıltmamış, yanlış şey de öğretmemişti. Orada oturup gökyüzüne baktılar. Bulutlar ne kadar hızlı hareket ediyordu. "Aman Tanrım hiç böylesini görmemiştim" dedi Keya, "Ne kadar muhteşem!" Bazen telaşlar içinde kaçırdığımız zenginlikleri çok sonraları fark ederdik. Ama hiçbir zaman böylesi kötü bir duruma da düşmemişlerdi. Babasının dediği gibi, ayrılık-

ların ve yaşananların üzerinden kısa bir süre geçse de Keya kendini olgunlaşmış görüyordu.

Orada bir süre kaldılar. Keya çok derinlere dalıp, hayallerde boğulmuştu. Tüm hayalleri ise, Sargon'dan alacağı intikam üzerine kuruluydu. Hayallerinde onunla kılıç çarpıştırıp, her defasında kılıcını kalbine büyük bir zevkle saplıyordu. Kendilerine doğru yaklaşanların çıkardıkları, kahkahalar ve bağırışlar yabancı değildi. Doğruldu, uzaktan gelenlerin ellerinde keklikler vardı. Gülüşmeler de avın iyi geçtiğini göstermekteydi. Atını hızla sürerek yanlarına gelen ilk kişi, Adır'dı.

"-Nasılsınız efendimiz." dedi, "sesiniz de çok iyiymiş, o kadar uzaktan ben bile duydum," Keya ise, yine utanarak konuyu değiştirme gereksinimi duydu,

"-Avınız iyi geçmiş," dedi.

"-Evet, sayenizde, çok korktukları için uçarken nefesleri kesildi, erkenden düştüler," Bu cevap, Keya'yı rahatlattı. Bu defa o Elia'ya alaycı baktı.

"- İyi, demek doğruymuş,"

"- Doğru olan ne efendim?"

"- Hiç, hiçbir şey,"

Avcıların elindeki kafeslerde sürme gözlü keklikler avazları çıktığı kadar bağırıyorlardı. Avcılar da kekliklerin başını kopardıktan sonra, onların nefes borularını, kafesteki kekliklere yediriyorlardı. Keklikler imiği yedikçe susuyordular. Çılgınca ötüşleri bundandı.

Keya ve çocuklar olanları tuhaf halde izliyorlardı.

"Neden onlara imiğini yediriyorsunuz," diye sordu Keya.

"Keklikler bize benzeler efendim. Bu sebepten onları çok severiz ve her zaman yanımızda yaşatırız. Ötüşleriyle kendi ırkdaşlarını kandırırlar. Ve avın sonunda onlar da paylarına düşeni alırlar. Sıcak imiklerini. Bağırtıları bundan,"

Demek ihanet böyle bir şey. Ve hain bu kadar zalim diye düşündü Keya. Sıcağı sıcağına, canlı ve kanlı payını almak için.

Kadınların olduğu yerden, Hırbo da koşarak yanlarına geldi. Adır, kadınları yalnız bırakıp sözünü dinlemediği için onu azarladı.

"-Ne işin var burada? Kadınlardan uzaklaşmayacaksın demedim mi? Verilen işi sonuna kadar, sabrederek yapmayı ne zaman öğreneceksin?"dedi. Sonra, çocuğunun ensesine yakıcı tokat patlatmasıyla, Hırbo yere düştü. Keya, ona doğru atılarak kalkmasına yardımcı olmaya çalıştı. Fakat Hırbo elini iterek, istemediğini belirtti. Dostlarının yanında aşağılanmış olarak, gerisin geri koşarak kampa doğru döndü. Keya ise, Adır'a kızmıştı,

"-Dövmen şart mıydı?"

"- O bu dilden anlıyor, bazen dayak çözümdür, efendim,"

Bu kararlı ve emin cevaptan sonra, ortalık sessizliğe boğuldu. Avın yarattığı sevinç, havada kaldı. Yürüyerek kampa vardıklarında, Adır sertliğinden bir şey kaybetmeden, karısına ve diğer kadınlara sert tonda emirler yağdırdı. İşlerinde de çabuk olmaları için bağırıp çağırdı. Ardından, hızlı adımlarla kraliçenin yanına doğru gitti,

"-Kraliçem, av iyi geçti, birazdan yemeğiniz hazır olur," dedi.

"-İyi, sağ olun, ben yemeyeceğim çocukları doyurun yeter,"

Adır "-Nasıl arzu ederseniz efendim," dedi ve geri çekildi. Kraliçenin hali onu daha da hırçınlaştırmıştı, Akamendiş[14] dilinde, bağırıp çağırarak, kadınlara yeni talimatlar verdi. Bir kadın da peştamal indeki[15] otlarla beliriverdi. Otlardan salata yapıldı. Kekliklerse mağaranın içinde pişirildi. Keya mağaradan içeri girdiğinde, içerisinin çok dumanlı olduğunu gördü. Dumandan öksürüp, gözleri yaşardı.

"-Neden, bu işi mağarada yapıyorsunuz?" diye söylendi. Adır ise, dumandan etkilenen Keya'yı dışarı çıkardıktan sonra, durumu açıkladı, "-Efendim bahar mevsimindeyiz. Odunlar ıslak, bu yüzden dumanı çok fazla olur. Dumanı gören düşmanlarımız buraya gelebilirler. Artık, her zamankinden daha çok dikkatli olmalıyız,"

"-Ama içerdekiler dumandan boğulabilir, üstelik Hırbo da orada,"

---

[14] Akamenişler, bu günkü İranlıların atasıdır. O dönemde kendilerine halk olarak verdikleri isimdir.

[15] Etek

"-Hırbo da benim gibi, sizin hizmetkârınızdır. Hayatı boyunca da öyle olacak. Eğer bir insana olması gerektiğinden fazla değer verirsen, onun nefsi büyüyüp aklını yiyebilir, işte o zaman en yakınındakine bile zarar verir. Merak etmeyin efendimiz, bir kaç kekliğin pişirileceği ateşte insan boğulmaz,"

"-Neden birkaç? Bizler daha fazlayız,"

"-Sizler üç kişisiniz efendim, kraliçemiz yemeyecek,"

"- Ya sizler."

"- Bizler ot çorbası ile idare edeceğiz. Kalan keklikleri tuzlayıp saklayacağız. Yolda yersiniz. Güce ihtiyacınız olacak, birkaç gün aç kalmayla kimse ölmez," dedikten sonra, Adır mağaraya döndü. İçeride Akameniş dilinde yine bağırıp çağırdı. Bu defa kadının da karşılıklı bağırışları duyuldu, fakat tokat sesinden sonra sessizlik oldu.

Keya o an kendi kendine, "-Evet, bazen dayak çözümmüş," diye düşündü. Çok geçmeden kadınlar tarafından, yemekler kuruldu. Üç çocuk baş başa yemeklerini yerken, Adır ile diğerleri az daha aşağılarda, çorbalarını içtiler. Çocukların yemeği, haşlanmış yabani arpa üzerine, parçalanmış keklik ve ot salatasıydı. Doğada olduklarından mı veya çok zamandır aç olmalarından mı bilinmez, yemek Keya'ya çok lezzetli gelmişti. Büyük iştahla yemeklerini yediler.

Yabani arpa pilavı bitirildikten sonra, Rosa ile Elia annesinin yanına giderken, Keya ise elinde keklik etini yiye yiye karanlıkta kendi başına yürüdü. İlerdeki küçük bir kayanın arkasından gelen hıçkırıkları işitince, sesin geldiği yere yöneldi. Hırbo büyükçe kayaya yaslanmış içli içli ağlamaktaydı.

"-Hırbo neden ağlıyorsun?"

Hırbo, Keya'nın elindeki kekliğe bakarak, "- Çok açım," diye sızlandı. Keya'nın da gözü elindeki kekliğe takıldı. Bir müddet tereddüt ettikten sonra, keklik etini, Hırbo'ya uzattı. Açıkçası pek iştahı da yoktu.

"-Al, bunu da sen ye,"

Hırbo'nun, tereddüt etmeden eti almasıyla, aç ayı iştahıyla yemeye koyuldu. O kadar iştahla yedi ki, keklik gövdesinin küçük kemiklerini bile kütürdeterek afiyetle midesine indirdi.

"-Üzgünüm Hırbo, ben babana aç olduğunu söyledim, ama beni dinlemiyor artık," diye arkadaşına dert yandı. Hırbo ise Keya'yı dinlemekten çok karnını doyurmakla meşguldü. "-Hı hı" dedi.

"-Neyse sen yemeğini ye, ben yatmaya gidiyorum, çok yorgunum. İyi geceler." Kuşkusuz genç prensi yoran acısıydı. Ona öğretilen dirençli olma öğretisini oynasa da içindeki acı, sürekli yorgunluk ve uyku yaratıyordu. Her acı yorgunluğu besler. Biliyordu ki yapabileceği fazla bir şey yoktu an aklından çıkmayan ailesi. Yaşadıklarını düşünmek onu mutlu ediyordu. Diğer ihtimal içinde tuhaf bir sancı uyandırıyor, beli belirsiz zamanlarda acıyla ağlayışlara boğulmasına sebep oluyordu. Gizli gizli ağlamayı öğrenmişti. Gözleri kan çanağına döndüğünden Adır farkına varabiliyordu. Ama çokta yarayı kaşımak istemiyordu. Oysa krallar töresini çok iyi biliyordu. Efendisinin başına gelenlerin de farkındaydı. Biliyordu ki, Sargon hatta ondan öte vezir, bulunmadıkları için küplere biniyor, hasetinden aç sırtlan hiddetinde kuduruyordu. Keya ıstırabını içine akıtmayı çok erkenden öğrenmişti.

Herkes birkaç günlük yorucu yolculuktan sonra, daha fazla ayakta kalamayarak yatmıştı. Elia da öyle. Ay ışığı Elia'nın güzelliğini ortaya çıkarmıştı. Yüzü adeta inci gibi gecede parıldıyordu. Saçları da, karanlıkta kaybolmuş tüm gece saçları gibi yeryüzünün her yerine dağılmıştı. Keya ellerini karanlıktan, saçlarına doğru götürdü, dokunmasıyla çekmesi bir oldu. O esnada, Adır kendisine seslendi, "-Efendimiz! Yatağınızı buraya sermemizi ister misiniz?" Utancından kulakları kızarmış, mahcup bir halde, başını sallayarak onayladı. Serilen yatakta yıldızlara bakarak dalıp, derinlere gitti. Bağırarak uyandığında,

"-Hışşş, tamam, geçti," diyerek efendisinin terli saçını okşadı Adır.

"-Efendim, kâbus gördünüz, geçti,"

Keya yatağından doğruldu, gördüğü kâbusun etkisindeydi. Öğreticisi ve koruyucusu, güçlü kollarıyla onu sardı. Küçük efendisi ise ondan daha güçlü sarılarak, gördüğü rüyayı anlattı;

"-Çok korkunç bir rüyaydı, Sargon her yeri ateşe vererek beni arıyordu. Tüm kentlerimiz yakılıyor, insanlarımız öldürülüp, sürülü-

yordu. Esir, tutsak alınıyorlardı, tırnakları çekilmiş, gözleri oyulmuş, derileri soyulmuş insanları gördüm. Ahuramazda bize yardım etmiyordu, Mam[16]. Bir dağa ulaşmaya çalışıyordum, sanki arkasına saklandığımda kurtulacaktım; fakat oraya bir türlü ulaşamıyordum. Siyah pelerini olan, siyah elbiselere bürünmüş, geceden daha karanlık bir ata binmiş adam ateşlerin içinde çıkarak beni takip ediyordu,"

"- Neden ulaşamıyordunuz?"

"- Bilmiyorum, tuhaf ama Hırbo beni tutuyor, bırakmıyordu,"

Adır, o an şüpheyle, "-Hırbo mu?" deyip, dalgın bir şekilde duraksadı. Konuşmasına devam ederek, Keya'yı teskin etmeye çalıştı, "-Tamam, geçti efendim. Bir karabasandı ve bitti. Bakın yanınızdayım, üstelik yarın yolumuz oldukça uzun, lütfen artık yatıp dinlenin. Unutmayın ben buradayım ve her zaman yanınızda olacağım," Keya bu adamın yanında olmasından büyük bir güven duyarak, sırtını dönüp uyudu. Koruyucusu ise her zaman yanıbaşındaydı.

Sabah telaşından gelen seslerle uyandı. Gözünü araladığında önünde bir karaltı gördü, adamın arkasındaki güneş gözünü aldı. Gözünü kısarak toparlandı. Ayakta bekleyen adamı daha net seçti. Bu kişi Adır'dı, "-Günaydın efendim, öğününüz hazır,"

"-Tamam geliyorum,"

Kraliçe dünkü yerinde taşın dibinde oturuyor, öylece derinlere dalarak duruyordu. Adeta, dünyayla ilişkisini kesmiş, ölümü bekleyen yaşlı kadın misali duruyordu. Göz kapaklarının altı morarmış, saçı birbirine karışmış, gözleri ağlamaktan kan çanağına dönmüştü. Elia da annesinin durumuna oldukça üzülüyordu. O'da yavaş yavaş yemekten kesilmekteydi. O sabah da "-Canım yemek istemiyor" dedi. Bunun üzerine Keya,

"-Neden?" diye sordu. Elia'ysa onu duymuyor gibiydi. Bir ara;

"- Keya, sana göre, annem daha ne zamana kadar yemek yemez," diye farklı bir soru sordu. Soruyu Keya'dan önce Adır cevaplama ihtiyacı duydu,

---

[16] Amca

"-Prensesim, anneniz birkaç gün yemese de olur, siz daha, çok küçüksünüz, yemeniz lazım."

Çocuklar iştahsızdı. Zaman geçtikçe yaraları soğuyor ve acıyı derinlerinde hissediyorlardı. Her geçen gün daha bir hevessiz ve iştahsız oluyorlardı. Acı, çocukları içine çekmişti. Acı, insanı büyütendir. Zorun ifadesidir. İradenin besinidir. Onunla beslenmeyi öğreniyorlardı çocuklar. Genç ömürlerinde erken don yemiştiler. Tatmadıkları acıyı bir yerlere oturtmaya çabalıyor, bazen de olanlara anlam verememenin getirdiği ürküntüyü ve acizliği yaşıyorlardı. Yemek yemek veya oynamaktan çok, hayatı anlamlaştırmaya ve yaşadıklarını bir yerlere oturtmaya çalışıyorlardı.

Çocuklar zorla da olsa yemeklerini yeyip, atlara doğru gittiler. Keya ise önce Hırbo'ya doğru gitti. Gizlice keçeden yeleğinin altına sakladığı keklik etini ona verdi. Hırbo eti aldıktan sonra, uzakça kuytu köşede gizli gizli yedi. Adır, bu hâdiseyi fark etmişti. Hızla Hırbo'ya doğru koşarak, elindeki keklik etini aldığı an, hırsla uzağa fırlattı. Ardından tüm gücüyle acımadan, suratının orta yerine sille patlattı. Hırbo'nun annesi, durumun farkında olduğundan, koşarak oğlunu korumak için kanatları altına aldı. Sarmalayarak, şişman gövdesini, eşine siper edip, oğlunu oradan uzaklaştırdı. Adır ise, sinirini alamamış bir halde arkalarından Akamenis dilinde küfürler etti. Olanlara dayanamayan Keya, Adır'a bağırdı,

"-Sen çok kötü bir babasın, bunu oğluna, canına nasıl yaparsın? Artık sen emirlerimi de dinlemiyorsun. Ben prensim, efendin değil miyim?"

Adır, efendisinin sözlerinden etkilenerek, önce diz çöktü. Sonra elini tutarak öpüp Keya'nın gözlerine baktı ve saygı ile konuşmaya başladı;

"-Efendimiz, ne demek? size bütün yüreğimle bağlıyım, şu an ölmemi isteyin, bir an düşünmeden kendimi öldürürüm. Hırbo'nun annesi bir Akameniştir. Hırbo da, onlar kadar onursuz. Kişiliğini her sıfata dönüştürüyor, sırtlanla sırtlan, aslanla aslan oluyor. Bu Akamenis davranışıdır. Hırbo annesine çekmiş, bana değil. Vezir Aza'nın da annesi de Akamenişti. (elleriyle diğer çocukları işaret ederek) Bakın

onlar Med çocukları, kadınları da öyle. Yani senin soyun. Onlar, "yemek yemedik" diye ağlamıyorlar, onlar aç kaldıkları için çalmıyorlar. Önce onlarla dost olun, önce onları düşünün, sonra bir Akamenişi. Adır'ın konuşması gittikçe sertleşerek devam etti, âdeta kızgınlığı bu gerçekliği algılamayan efendisineydi,

"-Efendimiz, siz hala küçüksünüz ve ben hala sizin öğreticinizim,"

Med prensi, ne anlatılmak istendiğini anladı. Gerçekten, aç olan Med çocuklarının kendinden uzak dursalar da, anneleri gibi kendisine sürekli gülümsediklerini gördü. Kadınlar da gözlerinde gülücüklerle, efendilerine hayranlık ve acıyla bakmaktaydılar. Oysa Hırbo ile annesinin gözünde kin okunabiliyordu. Öğreticisinin sözlerinden utanarak, " özür dilemek" zorunda kaldı,

"-Özür dilerim,"

"-Efendimiz, izin verirse atıma bineceğim. Yola çıkmamız gerek, bu arada benden özür dilemeyin, o şefkatle baktığınız çocuk ile annelerinde de. Bir gün onları doyurup, özgürlüklerini verdiğinizde, bu çocukların açlığına değecektir, efendim," Öğreticisi, yavaşça atına binerek, diğer iki adamına yola çıkmak için talimatlar verdi. "-Hadi toparlanın, gidiyoruz,".

Yeni bir gün başlamıştı. Bugün bulutlar çok daha hızlı hareket edip, gittikçe çoğalıyorlardı. Sanki arkalarından kendilerini kovalayan atlılar gibi...

Adır'ın üzerinde kuşku oluştu. Gerilerinde kuşlar telaşla küme küme havalanıyorlardı. O an bir şeyler olduğunu anladı. Patika yolda ormana doğru saptı. Düşündüğü olmuştu. Siyah pelerinli Asur kolluk kuvvetleri yerli rehberlerle onları arıyorlardı. Başlarında, Adır'ın elinden kaçırdığı tilkiye benzer, kel kafalı, ince korucu vardı. Sırtında kahverengi kurt postuyla salına salına ama dikkatle bakınarak aranıyordu. Ne aradığını da biliyordu.

Asur askerleri, önlerinde gürültüyle geçtiler. Hatta yerlilerden biri, ince adamla bir müddet yanlarında durup etrafına bakındılar. O anda herkes suskun ve ürperti içinde bekleşti. Adır ve adamları, Atların kişnememesi için ağızlarında tuttular. İlerdekilerin haykırmasıyla ko-

rucu yoluna devam etti. Bu rahat tavırları farklı arama gruplarının da olduğunu gösteriyordu. Keya her yerde aranıyordu. Keya'nın büyük babası Ferhat'ta aynı ihaneti dağlarda saklanarak, zamanla yenmişti. Keya'nın da aynı şeyi yapmasından korkuyorlardı.

İşi şansa bırakmak istemedikleri her hallerinden belli oluyordu. Rehberler bölgeyi avuçlarının içi gibi biliyorlardı. Hangi yerde mağara, nerde saklanılacak kaya veya in olduğunu ezbere anlatabilecek kadar, hâkimdiler. Ve bir çocuğu bir an bile düşünmeden öldürecek kadar zalimdiler. Onların diğer mesleği katillikti. Tilkiye benzeyen adam havayı koklayarak aranıyordu.

Korucular gidince herkes derinden oh çekti. Bundan sonra daha dikkatli olmaları gerektiğini çok iyi anlamışlardı. Bu kadar kalabalık olmakta dokuncalıydı. Adır bunun daha iyi farkına vardı. Ormanın içinde ilerlemek durumundaydılar, ki öyle de yaptılar.

Bulutların mavi renkleri önce lacivert ve kırmızıya sonra ise, simsiyah bir hale dönüşüyordu. Adır üzgün ve dalgın duran efendisine,

"-Bu çok kötü. Sanırım yağmur yağacak, bulutlar sıklaşıyor. Te-Sup bize yardımcı olmuyor, hainliğimize çok kızıyor. Hiddetini azaltmak için, daha çok kurban vermemiz gerekiyor,"dedi.

"- Bir yere sığınamaz mıyız? Diye sordu Keya.

"- Hayır, ihanet şimdi her yerde, muhbirler her yerde dolaşıyor, sizi arıyorlar. İleride bir kaza var. Umarım yağmur onu geçtikten sonra yağar,"

"- Neden?"

"-Atlarımızın ayak izlerinden kasabaya gittiğimiz izlenimini yaratırsak, düşmanlarımızı yanıltıp zaman kazanmış oluruz,"

"-Ama biz kasabaya gitmeyeceğiz değil mi?" Öğreticisi bu cevaptan hoşlandı,

"- Çabuk kavrıyorsunuz. Evet, efendim gitmeyeceğiz,"

İstedikleri olmuş yağmur yağmadan kasaba görünmüştü. İki adamını yanına çağırarak, onlarla konuştu. Konuşma bittikten sonra, adamları, Hırbo ile annesini de alarak, diğer Medlilerle beraber kasa-

baya doğru yola çıkarak, ayrıldılar. Yağmur bu esnada, başta yavaş sonra gittikçe hızlanarak sağanağa dönüştü. Adır atından indikten sonra, herkesten aşağıya inmelerini istedi. Kraliçe ve çocuklar da indi. Atları kamçılayarak, grubun arkasından kasabaya doğru gönderdi. Yerdeki malzemeleri de sırtlayarak, "-Hadi gidelim," dedi. Kraliçe, bu davranışı tuhaf karşılayarak sordu, "-Yürüyerek mi?".

"-Evet, kraliçem, atların ayak izlerini takip edip, yanımızdakilerin kasabaya girdiğini duyunca, orada olduğumuzu sanarak, uzun süre oyalanıp, bizi ararlar. Böylece zamandan kazanmış oluruz. Hem bundan sonraki yolumuzda, engel olarak sadece önümüzdeki bu dağ var. Onu da aştık mı güvende oluruz. Bu yüzden atlara pek ihtiyacımız olmayacak,"

Bu defa Keya merakından sordu,

"-Peki ya Hırbo'yu yakalasalar?"

Adır, "- Sizi arıyorlar efendimiz, Hırbo'yu değil," dedikten sonra yürüyerek yola koyuldular. Zagrosların orta silsilelerinin yamacındaydılar. Derin uçurumların olduğu bir bölgeydi. Ve kaplanları ile dağ aslanları oldukça fazlaydı.

Dağın eteğine vardıklarında yağmurdan oldukça ıslanmışlardı. Adır, beraberindekilerle mağaraya girip, ateş yaktı. Ateşin başında, diz çöküp, ellerini yukarı kaldırdı. İbadetini yapıp dualar okudu. Ardından, efendisinin yanına gelerek oturdu. Ondan rüyasından tekrar bahsetmesini istedi.

"-Rüyanızdaki dağ bu muydu?" diye sordu. "- Bilmiyorum, daha doğrusu hatırlamıyorum," diye cevapladı prens. Adır, herkesten üzerindekileri çıkarıp ateşe atmasını istedi. Ardından omzunda taşıdığı heybeden çıkardığı elbiseleri onlara uzattı. Ama verdiği elbiseler, bir dilencinin, Akamenişlerin giydiği türdendi. Bu nedenle, efendisiyle kraliçe aynı anda sordular,

"-Neden?"

"- Kraliçem, birincisi ıslandınız, üşüyüp hasta olmanızı istemem, ikincisi dağda eşkıya veya soyguncular olabilir üzerinizdeki elbiseler de bizleri öldürmeye yetecek kadar değerli. Son olarak kimsenin sizi tanımasını istemiyorum, kurtuluşa bu kadar yaklaşmışken hiç-

bir şeyi riske etmek istemem. Bu nedenle yanımızdakilerin elbiselerini aldım umarım sizlere olur," diye cevapladı. Bu akılcı konuşma kraliçeye yeterli gelmiş olacak ki, o da aynı şeyi çocuklardan yapmalarını istedi. En çok Elia mızmızlansa da annesini üzmemek için kabul etmek zorunda kaldı. Sadece kraliçe giyinmek için mağaranın dışına çıktı. Yağmur dinmiş, yol az kalmıştı. Dağın doruğundan sonraki yer Biani'ydi. Xalidilerin baş şehri TuruSup'a da kendilerine oldukça yakındı. Buraya kadar hiçbir riskle karşılaşmadan gelmek Adır'ın tecrübe ve kararlılığındandı.

Turusupa'da Matem

İki günlük uzun ve zorlu bir yolculuktan sonra TuruSupa'ya vardılar. Önce Adır sevindi. Çocuklarda konakları görünce sevindiler. Bir tek kraliçe dışında herkes mutlu olmuştu. Uzun bir aradan sonra güvenli bir yer bulmak çok huzur vericiydi. Acının içinde bu duyguları yaşamak gerçekten güzeldi. TuruSuppa'nın büyük ve müstahkem burçları tüm heybetiyle görünüyordu.

TuruSuppa, dağların eteğine oturtulmuş, üst tarafı dağın korumasındayken, ön taraftaki burçlar, yamacın uçurumlarını kesiyordu. Burçlar ve ara duvarları oldukça geniş yapılmıştı. Taş işçiliği sağlamdı. Kalenin yapımında kesme büyük taşlar kullanılmıştı. Tipik bir Kurti kale kentiydi. İçindeki yapılarda burçlara tezat tarzda yapılmıştı. Evler tipik kare veya dikdörtgen tarzındaydı. Onlarda taş yapıydı. Ana kapıya ulaşmak için taş döşenmiş patika bir yoldan geçiliyordu. Asur atlı arabalarının geçmemesi için genişletilmemişti. Her şey düşmana karşı tasarlanmıştı. Uzak çevresinde ormanlar olsa da, etrafındaki ağaçlar kesilmişti. Sadece konakların önünde meyve bahçeleri vardı. Yükseltinin bittiği derinlikten sonraysa geniş bir ova vardı. Toprağı kırmızı, humuslu ve bereketliydi. Ama soğuk rüzgârları ile karlı bir iklimi olduğundan tarımcılık pek gelişmemişti.

Şehrin önündeki konaklardaki insanlar gelen yolcuları karşıladılar. Kraliçelerini tanıyıp da halini görünce, telaşlandılar. Havarlar çeken oldu. Adır ve yanındakileri büyük bir hürmetle konaklara konuk ettiler. Adır, çocukları güvenle ulaştırmanın huzurunu yaşıyordu. Çocuklar ise tüm kötülükler geride kalmışçasına huzurluydular. Acılarına bırakıp gülümsüyorlardı. Kraliçe ise, bir an önce kente gitmek istedi-

ğini belirti. Konağın soylusu, önce habercilerini ardından da, misafirlerini uğurladı. Şehre girmeden kapı önünde, tüm kent büyük bir coşku ile gelenleri karşıladılar. Coşkunun ardından küme küme gelen kadınlar, ortalığı havar ve zılgıtlarla yas yerine dönüştürdüler. Kötü haber tez yayılır. Ağıtlar büyüdü. Kadınlar çoğaldıkça, feryatlar, bağırışlar tüm TuruSupa'yı şizofren bir dünyaya soktu. Bir yandan gelenlerin sevinci diğer yandan Serdur'un yası. Ama vatan farklıydı. Vatan güzeldi. Dostar güvenle dört bir yanlarını çevirmişlerdi. Kraliçe huzurlu ama bir o kadar da kendini salmıştı. Her şey buraya kadar dermişçesine bırakmıştı...

Halk arasında da kutlama ve matem aynı anda yaşanıyordu. Ağıtlarla feryatlarla gelen kadınlar, hüznü yasa çevirip, Arya'nın önünde dövünüp, saçlarını başlarını yoldular, göğüslerine vurdular. Kendilerini yerlere atarak çamurlar içinde debelenip, ağlaştılar. Kraliçe ise, karnındaki çocuk kadar yorgun ve bitkin olduğu halde, ağır adımlarla kenti arşınladı. Başı dik bir şekilde alanın ortasından ilerleyerek, sarayın merdivenlerinden içeri girdi. Balkona çıkarak halkını selamlayıp, yorgun bir halde konuştu,

"-Serdur'dan hepinize selam getirdim," konuşmanın ilk anında, kraliçenin ağzından dökülen sözcükler herkesin ağlamasına neden oldu. "-Hiç halim yok, lütfen beni dinleyin. Şimdi o, TeSup ile karısı Hepat'ın yanında, gökten bizlere gülümseyerek bakıyor. TeSup, şimşekleriyle bizleri korudu. Med kahramanları bize gözcülük etti. Tanrılardan korkup onlara sığındığımız için, çocuklarımı bize bağışladı," O an kraliçenin başı dönünce, derin bir nefes alıp, balkonun pervazlarına tutundu. Bir süre bekledikten sonra konuşmasına tekrar devam etti,

"- Size son olarak." demesiyle olduğu yere yığılıp bayıldı. Onu sessizce dinleyen kalabalıkta, önce telaş, ardından feryat figan sesleri yükseldi. Herkes, akın akın saraya, Kraliçe'nin olduğu yere koşmaya çalıştı. Dadıları Arya'yı hemen alıp içeri yatağına kaldırdılar. Dışarıda ise, ağıt sesleriyle havarlar gittikçe arttı. Merak, telaşa, kavgaya, itişip kalkışmaya dönüşünce, Vezir dışarı çıkarak olaya müdahale etti,

"-Dinleyin, üzüntü hepimizin üzüntüsüdür. Kraliçe şu an yorgun ve baygın bir halde odasında dinlenip yatıyor. Acısı büyük. Yasınıza evinizde devam edin. Yarın kraliçe taziye yerine gelecektir. Ülkemizin

dört bir yanına haber salalım, yasımız var tüm dünya duysun. Şanlı Serdur'u kaybettik ülkede herkes kurbanlar kessin, Hepat ile Te-Sup'un cennetine kabul edilsin, diye dualar okunsun. Dağlarda çobanlar, çiftliklerde rençperler, konaklarda efendiler, yataklarında bebeler krallarını kaybettiler, ağaçlar ve hayvanlarımız yetim tüm herkes yas tutup karalar bağlasın, büyük kralımızı kaybettik. "dedi.

Bağrışıp çağrışan insanlar, homurdanarak dağıldılar. Kocakarı, vezirin yanına koşarak, telaşla ellerini çırptı,

"-Efendimiz, efendimiz! Kraliçe düşük yaptı, halsiz, yorgun, çok kan kaybediyor,"

"- Sus be kadın, biraz yavaş konuş, tüm TuruSupa'yı başımıza mı toplayacaksın?" diye çıkıştı vezir. Ardından, "-Ne dersin kocakarı, kraliçe bunu atlatabilecek mi?" diye sordu. Ama karşısındaki bakışlardan güven alamayınca, "-Ben Xaloları da çağırayım," dedi.

"- TuruSup'a kurbanlar vererek, Tanrıların kızgınlıklarını, hiddetini azaltacağız," Çağrıyı duyan Xaloları, haberi alır almaz saraya doluştular. Tanrılara adak olarak adanan kurbanların bağırsaklarına bakarak, vezire kehanetlerde bulundular. Kimileri ise, dualar okuyarak Tanrıları kurbanların etlerine çağırdılar. Kebaplar için ateşler yakıldı. Eğer ateşteki kebapların kokusu göğe yükselip, Tanrılar getirilirse, onların hiddeti de azaltılmış olacaktı. Ama beklenilen olmadı, ateşin üzerinde pişen etlerin kokusu göğe ulaşmadan, Arya'nın yanındaki dadı ile koca karıların sesi bir feryat nidasında yükseldi, "-Ay!" Vezirin adıyla bağırarak "-Mezın!" diye çağırdılar. Bu bağırışların ardından, erkekler odadan ayrıldı. Vezir ve Xalolar ayaklanıp telaşla içeri girdiler. Çocuklar ise, her şeyden habersiz, sarayın en üst odasında derin uykuya dalmışlardı. Acıdan o kadar yorgun düşmüştüler ki, saray içindeki bağırışlar dahi onları uyandıramamıştı.

Ertesi sabah, bulutlar gitmiş, altın sarısı parıldayan güneş, en güzel bahar sabahına doğuyordu. Çoktandır horoz sesiyle uyanmayan çocuklar, kalabalığın ve telaşın sesiyle uyandılar. İlk Rosa uyandı. Bağrışma ve telaştan bir gariplik olduğunu sezinledi. Dadısı uyandığını görünce, kapı önünden yatağının başına koşarak, "- Efendim hoş sabahlar" dedi. Ama nedense Rosa annesiyle ilgili bir şeyler hisset-

mişçesine, "-Annem nerede? Diye sordu. Dadı soruyu geçiştirmek istercesine, "-Efendim biraz daha uyuyun," dedi. Ama bağırışlar ve telaşlı koşuşturma devam edince, Rosa kızdı, "-Kadın, sana soruyorum, annem nerede?" Bu yüksek sesle konuşma, Keya ve Elia'nın da uyanmasına neden oldu. Dadı geveleyince, Rosa yatağından dışarı fırladı. Artık kimse Rosa'yı tutamazdı. Yıllardır, sütanneliğini yapıp yetiştirdiği bu çocuğu, dadısı da o an tanıyamadı. Rosa odaya bir hışımla girdi. Solgun bir menekşe gibi öylece yatağa uzanmıştı annesi. Her yanı çiçeklerle bezenmiş, bir melek gibi uyumaktaydı. Kanı vücudundan çekildiği için, yüzü morarmıştı. Siyah saçları, beyaz örtünün üzerine dalga dalga düşmüştü. Rosa ne olduğunu anlamıştı. Önce zavallı ve çaresiz kalmış bir atmaca gibi dizleri çözüldü. Odanın içinde bu ergene dokunmaya kimse cesaret edemiyordu. Sonra birden, kaynağından boşalırmışçasına "Anne!" feryadıyla, annesinin göğsüne, sevdalısına sarılıyormuşçasına gömüldü ve ağladı ağladı... Çok geçmeden Elia, Keya ile birlikte odanın içine girdi. Rosa'nın arkasından, annesinin kucağına kendini atıp, kendinden geçti ve çenesi kilitlendi. Elia, baygın baygın hırıltılar çıkarıyordu. Gözleri, kapaklarının içinde kaybolmuş, sanki zifiri bir zindana gömülmüş de şuursuz kalmıştı. Bu yaştaki küçük bir çocuğun, bu kadar acıyı kaldırması imkânsızdı. Rosa, eti derisinden kopmuş, kemikleri sabun olmuşta erimiş bir halde annesinin üzerine kapaklanmıştı. Kimse, ama kimse onlara el sürmeye cesaret edemiyordu. Keya, yüreğinde binlerce acıyla kapının dibine çökmüş, yaşadığı benzer kaderin acısının hiddetinden, kapı duvarını yumruklayarak, öç almaya çalışıyordu. Adır, Rosa'nın başına dikilerek, ağır ve yorgun cümlelerle, oldukça sakin ve duygusal konuştu, "-Rosa, annen eşini o kadar çok seviyordu ki, dayanamayıp ona gitti. Sen de onu görüyordun. Kocasından ayrı olamadı, o bunu hep istedi. O kadar iyi ve güzeldi ki, melekler onun bu isteğini kıramadılar. O da Hepat'ın göğüne, kocasının yanına gitti. Burada sizlerin güvende olduğunu biliyor. O güneşine, çok sevdiği eşine yükseldi,".

Rosa ise, terk edilmeyi kabul edemiyordu, "- Neden? Neden? Anne, neden?" diye yutkunarak Adır'a sarılarak ağladı.

"-Yavrum Tanrılar böyle istedi. Eğer daha fazla ağlar isen, sana ve halkına daha çok kızarlar. Annen yemek yemeyerek, bunu Tanrılardan istedi. Kardeşinizi, Tanrının güzel bahçesinde doğurmaya karar

verdi. Şimdi göklerden size gülücükler atarak bakıyorlar. Şimdi bir prens gibi git ve gökyüzündeki Tanrılara, kurbanlar adayarak, anneni ve babanı onurlandır,"

"-Ama Tanrılar çok acımasız,"

"-Belki, ama Tanrılar, kullarının da, kendileri gibi güçlü olmasını istiyor ki, diğer Tanrıların kullarını yensinler diye,"

"- Ama bu çok acımasızca,"

"- Belki haklısınız ama Tanrılara kızmayın efendim. Kızgınlık ateşle beslenir, sizi de yakar. Dosta düşmana karşı güçlü olmalısınız,"

Bu konuşma, Rosa'yı az da olsa kendine getirmişti. Burnunu çekip, gözyaşlarını sildi. Tekrar Adır'a dönerek, "-Benimle kalacak mısın?" diye sordu.

Adır, o anda efendisiyle göz göze geldi. Keya da başı ile onayladı,

"-Efendimiz ne derse, ne isterse, emrindeyim. Ama önce efendimi Kapadokiya'ya götürmem gerekiyor, eğer izin verirseniz. Keya, senin de çok sevdiğin babana bazı sözler verdi. Bu sözlerinden biri de oraya gitmekti değil mi efendim?" Bu konuşma ile Keya'nın kabul etmesi dışında fazla bir seçenek bırakmamıştı. Bu yüzden o da, "-Haklısın," diye öğreticisini onaylamak zorunda kaldı.

Yekbetene: Sahipsiz Kadın

Yekbetene'de yıkım, talan, TuruSupa'da ise matem ile yas vardı. Medliler, baş şehirlerinde yasa değil, Asur işbirlikçileri ile hainlerinin ortak düzenledikleri eğlencelere şahit oluyorlardı. Biani'de ise, kraliçe için büyük bir cenaze töreni düzenleniyordu. Kraliçenin arabası Hortların oluşturduğu merasim konvoyunun, orta tarafında gidiyordu. Cenaze arabasının içinde, Arya'nın başına zümrütten tacı konmuş, fistan ve şalvarıysa bahar çiçekleriyle süslenmişti. Cenaze arabasını çeken atın başını, soylu bir Hort tutuyordu. Hortlar, matem havasında ağır adımlarla intizam içinde yürüyorlardı. Konvoyun önündeyse, atlı öncü bir grup büyük bir disiplinle, kraliçelerini kavuşmak üzere eşine götürüyorlardı. İkircikli duygu kimsede yoktu. O an duru bir su gibi akıyorlardı. Yanlarındaki çocuklar ise, mağrur ama yorgundular. Konvo-

yun en arkasında, kraliçe ile krallarının kötü talihine dövünüp, ağıtlar yakarak ilerleyen büyük bir halk kitlesi vardı. Konvoyun etrafında tespih taşları gibi iki yana dizilmiş izleyiciler, arkadakilerden daha büyük feryat, figan çekiyorlardı. Zılgıtlar adeta yeri göğü inletiyordu. Cenaze, taştan lahite büyük bir özenle konulduktan sonra, halkın feryat ve ağıtlarına rağmen, Rosa güçlü kişiliğiyle, lahdin kapağının kapatılmasına el verdi. Sadece, Elia'nın yüreği ve gözyaşları, bu ansızın gidişe anlam veremediğinden, Keya'nın küçük omuzlarına teselli için gömüldü. Cenaze töreni büyük bir disiplin içinde geçmişti. Kraliçenin uğurlanmasına yakışır bir şekilde. Törenden sonra Rosa, sarayda taziyeye ev sahipliği yaptı. Kazanlarda yemekler pişirilip, şerbetli şaraplar konuklara sunuldu. Hatır alan kişi cenaze alanından ayrılarak, intikam yemini ile bu acıyı yüreğinin bir köşesine yazarak, hesaplaşma gününe mahşer deyip, evlerine döndüler. Günler, acılar sonrasında kalan suskunluğu TuruSupa'ya bıraktı. Rosa da babası gibi, taş bir dur'a[17]krallığını yazdırarak, çocuk yaşta tahta oturdu. Keya ile Adır'ın gitme zamanı gelmişti. Orada kaldıkları takdirde, Serdur'un dediği gibi, büyük kralın laneti üzerlerinde olacaktı. Bu büyük yıkım sonrası, Biani halkının Asur işgalcilerinin karşısında durmaları mümkün değildi.

TuruSup'a, çoban Kurti krallığına yakışır şekilde, güçlü kesme taşlarıyla yapılmış, su kanaletleriyle etrafı çevrilmiş, yüksek ve güçlü kale surlarına sahipti. Dağın yamacına kurulduğu için, gerek Sargon ve gerekse de atalarının hiç biri bu kale duvarlarını aşmayı başaramamıştı. Rosa'nın atalarından, Lotıpiri, TuruAbiDin bölgesinden, büyük Asur krallarının zulmünden halkını kurtarmak için buralara gelmişti. Amit kadar olmasa da, onun ihtişamında büyük bir kale kenti kurmuştu. O büyük bir kraldı, kısa sürede, tüm Kurdi kavminden aşirler, onun kurduğu kente gelerek, Asur krallarının zulmünden korunmayı başarmışlardı. Bu yüzden, tüm Biani coğrafyasındaki Hanesarler ile Keyalar ona büyük hürmet ve saygı duymuşlardı. Rosa'nın kimliği ve kişiliği, atalarından gelen sağlam karakterin tecellisiydi.

---

[17] Kralların, kendilerini tanıttığı, büyük taş dikit, anıt.

Yeniden Yollarda Hayat ve Bir Dost; ZANA

Adır, yolculuk için hazırlıklara başlamıştı bile. Her geçen gün yeni bir ayrılığın miladı gibi burukluk yaşatıyordu. Ama Keya intikam almak için değil, saklanmak için Kapadokiya'ya gideceğine söz vermişti. Asur kralı ile Akisar'in kendisi için çıkardığı fermanı çok iyi biliyordu. Ajanlar, Med prensinin, Turusupa'dan ayrıldığını Sargon'a bildirmiş olmalıydılar. Ama nereye, hangi krallığa doğru gittiğini, bilinmezliğe gömecek bir güzergâh çiziyorlardı. Vezir Mezın ile Adır, birlikte bu yolculuğun planını yaptılar, dağlar, en güzel yol güzergâhtı. Dağlardan sonra binlerce yer ve yüzlerce alan vardı. Hangisinde olabilecekleri, hangi kente gittikleri veya hangi dağda, aşiretlerin içine karıştıkları bilinemeyeceğinden binlerce ihtimal yaratılmış olunacaktı. Güneş, Keya'yı izler gibi, önce Biani doğusundaki burçlara, ardından onun odasına doğmuştu. Penceresinden, horoz ötüşleri ve dışarıda hayvanlarını dağlara götüren çobanlar ile sürülerinin çıkardığı sesler, esen hafif bahar rüzgârı, yeni günde yeni bir yaşama, yolculuğun da adını koyarcasına hayatı hatırlatıyordu. O sabah ondan sonraki hayatlarının ilk doğum günüydü. Adır çok geçmeden, son hazırlıklarını yapan efendisinin kapısının önünde belirdi. Keya bu bakışları anlamıştı. Rosa ve Elia, bir araya gelmek ve tekrar güzel günler yaşamak üzere, Med'in prensiyle sözleştiler. Dışarıdaki atlarının yanına vardıklarında, iki göz, incilerini su diye gerisin geri bırakıyor, bağlandığı gencin arkasından akıtıyordu. Yaşananlardan sonra birbirlerine çok bağlı dostluklar oluşmuştu. Bekli de kimilerinin bir ömürde dahi yaşamadıklarını onlar küçücük bir zamana ve çocukluklarına sığdırmışlardı. Xalolaların dediği gibi, "asıl olan kralların çok yaşaması değil, yaşadığına sığdırdıkları büyük yaratımlardır." Sevda acının içinde daha bir tuhaf oluyordu. Başlanılanla bitirilen şeyler ne tuhaftı. Ve birbirlerine söylemek istedikleri bu kadar şey olmasına rağmen suskundular. Ve hiçbir şey onları bu kadar birbirine yakın tutamazdı ve büyük aşklar böylesi maceraların sonunda doğardı. Yaşananlar çağlarda şahit olunmayacak derinlik ve tesadüfteydi.

Adır, vedalaşma sahnesinin uzamasını istemediğinden, "-Her şey hazır efendimiz, yola çıkabiliriz," dedi.

Dostlar son kez sarıldıktan sonra, genç prens, Elia'ya,

"-Bir gün geleceğim," dedi.

Biani prensesi de, pınar kadar ince ve huzurlu sesiyle, "-Bekleyeceğiz," diye cevapladı. Ama yufka yüreği dayanamadığından, ağlayarak oradan uzaklaştı Elia. İki dost yine birbirlerine sarılıp, ayrıldılar. Bekli de ağlayışları, ayrılıklarına değil de geride bıraktıkları kayıplarınaydı. Aslında insanlar asla o ana ağlamazlar. Geride bıraktıkları anıların ve kayıpların birikimidir ağlayışlar. Acılarının toplamıdır. Bu sebepten bir tek yaş değil de, çağıldareasına gözyaşı akar. Ağlayışlar ne kadar derin ve çoksa, bellekteki acılar da bir o kadar derin ve sancılıdır.

Med prensi, kimsenin yardımını almadan atına bindi. Rosa, adet gereği, dostunun atının yularından tutarak kapıya kadar götürüp yolcu etti. Keya tekrar,

"-Geleceğim," dedi.

" -Biliyorum, bekleyeceğiz dostum"

Atlılar gözden kaybolunca, TuruSupa'nın tahta ve demirden büyük kapıları, kendi içindeki yalnızlığına kapanırcasına, kapı muhafızları tarafından örtüldü. Uzun süre yol aldıktan sonra dorukların düzlüklerinde, önündeki uçsuz bucaksız dağların, uçurumların muhteşemliği karşısında büyülenmişçesine etrafına bakındı Medya'lı genç prens. İlerideki dağın yamacında küçük bir göl gördü. Göl, yeşil ve kahverengi toprağın orta yerinde, gümüş bir gerdanlık gibi duruyordu.

"-Göl dağların yamacında, ne kadar güzel duruyor, sanki toprağa tutunmuş" dedi Keya.

"-Su bereket ve sağlıktır," diye devam etti öğreticisi, "-TeSup buranın dolması için sürekli şimşek çaktırıp yağmur yağdırır. Buralardaki kabileler de bu dağlar gibi özgürdür, her aşir kendi hükmünü yürütür. Birlik çok zordur, Serdur, akıllılığı ve dostluğu sayesinde halkını bir arada tutabiliyordu. Rosa'da da bu kabiliyet var. Ama küçük ve tecrübesiz bir genç, sanırım işi çok zor olacak,"

"- Sen de yanında olacaksın, birlikte her şeyi düzeltirsiniz. Biliyor musun? Aslında sen de bir Keya olmalıymışsın, yok yok vezir olmalısın,"

"- Efendimizin hizmetine kendimi adadığım için güçlüyüm. Çoban veya köylü olsaydım şimdi toprağımın, hayvanlarımın başında olurdum. O işleri de çok iyi yapardım,"

"- Ama sen benim hizmetlilerim arasında en güçlüsü, en cesuru, en kahramanısın," Adır bu cümlelerden hoşlansa da, görev adamı olduğundan, övgüden hoşlandığını belli etmedi.

"-Size layık olmaya çalışıyorum efendimiz," diyerek yola devam etti. Ama efendisi sohbette ısrarlıydı.

"-Sen hiç korkmaz mısın?"

"- Korkarım,"

"-Ahura Mazda'dan mı? Cinler den mi?"

"-Hayır, insandan, en zalim, en korkak insanlardan,"

"-Sargon'dan,"

"-Hayır efendimiz. Vezir Akisar gibi, içimizden çıkan hain insanlardan. Her insanın, her kabilenin korkusu her zaman kendi içindedir ve orada büyür,"

"- Korkunu nasıl yeniyorsun?"

"-Onunla yüzleşiyorum, onun üzerine gidiyorum. Ve biliyorum ki Zerdüşt'ün dediği gibi her yaşanan bizim tercihimizdir. Yaratıcılar bize iki meme vermiştir. Birsinden korku diğerinden cesaret akar, birinden zalimlik, ötekinden merhamet, birinden bilgelik ötekinden cehalet akar. Bu bakımdan kendini hangisinden beslediğinde dikkat etmelisin. Kötülükten besliyorsan kötü olursun, cesaretle besliyorsan cesur. Yani her şey bizim tercihimizdir. Evet, evet bizim tercihimiz. "

"- Nasıl yani?"

"-Kaçmıyorum, saklanmıyorum, yüzleşerek yaşıyorum. Kutsal kitapta dediği gibi."

"-Anladım. Peki, ben neden kaçıyorum? Neden Sargon'la yüzleşmiyorum?" Keya'nın cinliği, Adır'ın karşısındaki kişi ile girdiği diyalogu çok iyi seçmesi gerekliliğini anlamasını, bir kez daha sağlamıştı.

"-Belki ileride efendim, belki ileride anlarsınız," diye geçiştirerek cevapladı.

Akşam karanlığı çökmek üzereydi. İleride tek tük kandil ışığı, gidecekleri menzili de gösteren bir pusula gibiydi. Işıklara doğru gitmek üzere, atlarını sürdüler. Bu bölge hâkimi, Serdur'un her daim dostu, MuaZerler'in bölgesiydi. Yolcular emin adımlarla köye yaklaştıkça, köpek sesleri de gittikçe artıyordu. Çadırlara yaklaştıklarında ise Adır, herkesin duyacağı şekilde yüksek sesle bağırdı, "- Biz dostuz, Serdurdan selam getirdik,"

Bu bağırışlardan kısa bir süre sonra önlerine, elleri mızraklı iki kişi çıktı. Adır, temkinli bir şekilde yavaşça attan inerek, silahını önlerini kesen gözcü askerlere verdi. Esmer, iri yapılı, uzun boylu adam arkalarından. Daha zayıf yapılı, beyaz renkte geniş şalvarı olanı ise önde olmak üzere, gelen misafirlerle birlikte, orta taraftaki büyük çadıra doğru yürüdüler. MuaZer bölgesindeki aşirlerin kurduğu bu oba, yerleşim olarak küçük bir yer görünümünde olsa da, iyi korunduğu belliydi. Çadıra doğru yaklaştıklarında, gözcülerinde bağırışlarıyla kısa sürede, kandillerle aydınlatılan ortadaki çadırın önünde insanlar biriktiler. Misafirlerini bekliyormuşçasına ayakta öylece durup, bekleştiler. Misafirler, kalabalığa doğru yaklaştıklarında çadırın önünde duran, yaşlı adama doğru yöneldiler. Başında serpuş bağı, uzun geniş pantolon üzerine, haki gömlek giymiş adamın, tavır ve davranışlarından, kabile reisi olduğu belliydi. Beyaz sakalı neredeyse göğsüne kadar uzamış zengin ağalar gibi sakallarını burmuştu.

Adır, reisin yanına vardığında, zayıf ve ince bir dal gibi duran ihtiyar, tok ve hoş bir sesle, "-Hoş geldiniz, sefalar getirdiniz,"dedi Direkt konuya girerek, "-Kimsiniz? Nereden geliyorsunuz?"

Adır kendini tanıttıktan sonra birlikte çadıra girdiler. Dışarıdan küçük görünen çadırın genişliğine şaşırdı Keya. Çadır, siyah keçi kılından yapılmış, içine keçe halılar serilmişti. Kalın döşek ve yastıklarla konforlu olmasa da, rahat bir ortam sağlanmıştı. Dört bir tarafında kandiller yanıyordu. Kandil yağının sürekli yanması nedeniyle içeride keskin bir koku oluşmuştu. Önce misafirler, ardından reis ile Xalolar, daha sonra, aşir ileri gelenlerinin hepsi yerlere oturdu. Karanlıktan mı, ışığın loş olmasından mı bilinmez, kırmızı, karanlık suratlarıyla adam-

lar, yabancı insanlar içini ürpertecek kadar sert görünümlüydüler. Sorulan sorulara, Medli akıncı, tedirgin bir şekilde cevaplar veriyordu. Çünkü Sargon'un casuslarının, genç prensi her yerde aradıklarını gayet iyi biliyordu. Sargon, tüm bölgede kedine paralı casuslar edinmiş, bu kişiler sayesinde sürekli haberler alarak, Asur'a düşmanlık edenleri acımasızca cezalandırıyordu. Kurti coğrafyasının her yeri ihanetle örülmüştü. Adır, biraz da vezir Mezın'ın güçlü ve emin telkinlerinden dolayı, reis ile Xaloların sorularına kısmen de olsa açıklayıcı ve inandırıcı cevaplar vermek zorunda olduğunu hissetti, "-Bizler Rosa'nın babası Serdur'un dostlarıyız. Vezir Mezın, dostları olduğunuzu, bu nedenle ziyaret edebileceğimizi söylediler,".

Aşiret reisi bu cevabı aldığında, yanındakilerle, yüzüne takındığı temkinli, sert ifade yerini rahatlamaya bıraktı. "-Benim adım Seruk," ince dal gibi kumral çocuğu göstererek, "-Bu da oğlum Zana. Serdur'un dostları benimde dostumdur, hoş geldiniz. Sanırım uzun bir yoldan geldiğiniz için hem acıkmışsınızdır. Sizlere yemek hazırlattım," Dedi. Elini çırpmasıyla, yemek sofrası kurmak için, kadın ile erkekler telaşlandı. El çabukluğuyla misafirler için, yerde sofra kuruldu.

"- Sağ olun, uzun ve yorucu bir yolculuktu. Bu genç de benim kardeşimin oğlu Kawe, onu babasına teslim etmek üzere emanet aldım. Geri götürüyorum,"

"- Öyle mi? pek güzel. Sizler hangi kabiledensiniz? Medlere benziyorsunuz,"

Adır, Med kökenli ama Biani topraklarında yerleşik olduklarına inandırması gerektiğini düşündü.

—Evet, Med kralının yanında savaşmıştım. O tüm göklerin sahibi olabilecek kadar büyük bir kral. Ve bizim kralımızın en iyi dostudur. Ben Mana kabilesindenim. Ama aşirim, Biani topraklarına yerleşiktir. Yüce TeSup şahittir ki efendimiz Serdur'a gönlümüzce bağlıyız," Medli komutan konuştukça, Seruk daha çok rahatlar,

"-Çok güzel, kabilenizi de iyi bilirim," dedi. Yerde hazırlanmış yemeği göstererek, "-Hadi yiyelim,"dedi.

Yemek bilinen çoban Kurtilerin misafir yemeğiydi. Koca bir tepsinin içinde bulgur pilavının üzerine kavurma etler konmuş, yanına

da ayran. Soğan salatası ile de gerçekten nefis görüntü kazandırılmıştı. Adet gereği ilk kaşığı misafir büyüğü pilava daldırdı, ardından diğerleri. Adır ile Keya'nın uzun zamandır aç oldukları, yemek yeyişlerinden belli oluyordu.

Med prensi, yaşıtı olan karşısındaki çocukla göz göze geldiğinde, sıcak bir güven duydu. MuaZer'in prensinin de aynı duyguları paylaştığı belliydi. Konuklar yemek sonrası gelen arpa suyunu yudumlayınca, Med prensinin suratı birden ekşidi. "-Bu da ne?" dedi.

Muazer'in genç prensi Zana hemen atılarak,

"-Bu arpa suyu, başta sert gelebilir ama içtikçe midenizi rahatlatır, size huzur verir," diye cevapladı. Testilerde uzun süre bekletilmiş soğuk arpa suyu içildikçe konuklar rahatlıyordu. Gece Adır ile aşirin ileri gelenleri arasındaki muhabbet ilerledikçe, savaşlarda aynı ortamlarda bulundukları anlaşılıyordu. Öyle ki konuşmalar daha bir derinleşince ortak tanıdıklar dahi çıkıyordu. Kahramanlık hikâyeleri ana konuyu oluşturuyordu. Bu güzel ortamdaki gülüşmeler dışarıdan duyulacak kadar yüksekti. Çok geçmeden, gülüşmeler kesilmiş, konu Med içindeki hazin ihanet ile Serdur'un acıklı ölümü konusuna gelmişti.

Reis biraz da öfkeli,

"-Bu sabah obamıza, konukların, yani sizin geleceğinizi biliyorduk. TuruSupa'dan gelen haberci her şeyi anlattı. Gerek Rosa gerekse de Med prensi Keya'nın kurtulmuş olması bizler için bir teselli oldu. Zavallı prens, kurtulmayı başarmış. Biliyoruz ki, bir gün geri dönüp, tüm Kurti kabilelerini kurtarıp, bir çatı altında toplayacak. Bu yüzden herkes onu bekliyor. Ben de inanıyorum, bir gün dönecek. İşte o gün Huda bana ömür verirse her şeyimle onun yanında duracağım. O gün yapılan zulümlere son verip, Asur'dan intikam alınacak" dedi. Adam konuştukça gözleri karanlıkta kızarıyor, hırsından dişleri kenetleniyordu. Nefesi ise kesik kesikti...

Prens ile öğreticisi, birden donuk bir halde, birbirleriyle bakıştılar. Kısa bir duraksamadan sonra, Adır konuşma ihtiyacı duydu, "-Biz de duyduk ama her söylenene inanmamak gerek,"

Seruk, bu cevaptan hoşlanmadı, içten bir inançla, "-Ben inanıyorum, bir gün güneş üzerimize yine özgür doğacak. Onu bize Keya ge-

tirecek. Biliyor musun? Onu, rüyamda bile gördüm. Xalolar'a da rüyamı yorumlattım. Onlar da gördüklerimi doğruladılar," Başını karanlıktaki, yaşlı adama doğru dönerek, heyecanlı bir çocuk edasıyla sordu,

"-Keya dönecek değil mi Xalo?"

Xalo'nun bu soruyu beklediği belliydi. Yaşlı, bilge adam, önce arkasındaki yastığa tüm gücüyle yaslandıktan sonra, kendinden emin, soruyu cevapladı,

"-Öyledir oğlum, bu rüyandan sonra, Tanrılar için kestiğimiz kurbanların bağırsaklarına baktığımızda da gördük. Rüyan doğrudur oğlum. Kayakisar, dev boyu, koca el ve ayaklı adam olarak geri dönecek. Güneşimizi, özgür olarak doğurtacak. Sabah ve akşamları ibadetimizde güneşimize daha çok kurban adayacak, daha çok yalvaracağız. Hem büyük kral Serdur'un vasiyeti de böyleymiş," diye cevapladı.

Bu cevap üzerine, Zana ve Keya birbirlerine bakarak gülüştüler. Çocukların gülüşmesinden rahatsız olan Xalo da onları, sert bir ses tonuyla bağırarak azarladı,

"-Susun, Tanrılar kızar. Sizi ateş yapar, üzerinize şimşeklerini yağdırır, devirdiği taşın altında kalır, taş olursunuz," Sonra, çevresine sitem etti, "-Şimdiki çocuklar, hem saygısız, hem de inançsız," diyerek yüzünü çevirdi. Şef de, Xalo'nun görüşüne katılarak oğlu ile Keya'ya çıkıştı. Gözdağı verircesine, "-Her ne olursa olsun büyüklerimizi dinleyeceğiz," Adır'a dönerek,

"-Neyse, geç oldu, yorgunsuzundur, yataklarınız serilsin yatın. Yarın erkenden şafakta kalkar, yola çıkarsınız," dedi. İlk o ayağa kalktı. Yaşından daha çevik hareketleri Keya'nın da dikkatini çekti. Seruk'un doğrulmasıyla, herkes ayağa kalktı. Şef, konuklar ile diğerlerinde hatır isteyerek dışarı çıktı. Geride kalanlar da onun ardı sıra teker teker dışarı çıktılar. Sadece, genç Zana ile bir adam, misafirlerle birlikte kaldılar. Çocuğun, diğer adamlara olan emrivaki tavırları, onun soylu kökenden geldiğini, gelecekte de iyi bir yönetici olacağını gösteriyordu. Zana, zeytuni gözleri, tokat yemişçesine kırmızı yüzüyle, gelen misafirlerin yataklarının serilmesine, yastıkların taşınmasına yardım ediyor, diğer taraftan da Keya ile konuşuyordu

"-Bizler, size hizmet edip yanınızda yatacağız," dedi. Yere serilen yataklar yünden şiltlerin içine doldurulmuştu. Bu yüzden oldukça kalın görünmekteydi. Genç prens sırt üstü uzandığında, rahatlık konusunda yanılmadığını anladı. Oysa oturdukları döşekler pek rahat değildi. İçi hasır ile doldurulduğundan oldukça sertti. Bu yüzden, yatağın içinde kendini çok huzurlu, rahat hissediyordu. Çadırın üstündeki küçük aralıklardan yıldızlar görülüyordu. Bir an burada ne kadar çok yıldız var, Tanrılar buraya daha çok yakın olmalı, diye içinden düşünerek uykuya daldı. Gece yine aynı rüyalar ile terledi. Siyahlara bürünmüş adam ateşin içinde siyah atının üstünde, kendisini kovalıyordu.

Sabah, horozların ötüşüyle uyandığında, şafak yeni söküyordu. Terli ve yorgundu. Sanki hiç uyumamış gibi. Oysa güneşin ilk ışıkları sanki nazlana nazlana toprağı işliyordu. Keya yataktan kalkıp çadırın dışına çıktığında, müthiş bir manzarayla karşılaştı. Uçsuz bucaksız gibi görünen dağlık alanların zirveleri beyaza kesmiş, orta taraflarındaki ark gibi açıklıkları, derin uçurumlar kesiyordu. Dağların eteklerinde tek tük de olsa küçük su birikintileri gümüş rengiyle müthiş bir tabloyu tamamlayan egzotik pastel renklerin içindeki yaramaz armoni gibiydi. Kayalar tepe büyüklüğündeydi. Sanki dağlar gökyüzünün maviliğini bir kılıcın sivri uçları gibi delmiş, göğün böğrüne saplanan mızrağın uçları ihtişamlı duruyorlardı. Bulutlar ise kılıcın kını olmuşta dağların zirvelerini çepeçevre sararak adeta bu güzelliği büyük bir kıskançlıkla gizliyorlardı. Rüyasını unutmuş hayata dönmüştü. "Evet, evet Tanrılar burada yaşıyor olmalıydılar," diye içinden düşündü. Ulaşılmaz ve ürpertici yerlerdi. Dağda yaşayanlarda tıpkı Tanrılara benziyorlardı. Onlar kadar sert ve nettiler.

Bu hoş duyguların dağılmasına, yeri titreterek gelen atlıların çıkardıkları gürültüler neden olmuştu. Keya seslerden irkilip de kendine geldiğinde, gelen kişileri arasında tanıdık birini gördü. Bu kişi Zana'ydı. Atına oldukça hâkimdi. Ona çok iyi bindiği her halinden belliydi. At üzerinde dans eden bu çocuk çok geçmeden, dizginlere asılarak Keya'nın önünde durdu. Burada herkes, kentlerden farklı olarak, güneş doğmadan uyanıyorlardı. Belki kalelerinin olmaması, açık alanda bulunmaları veya her yerden saldırının gelebilme ihtimaline karşı bu yaşantı tarzına mecburdular. İlginç olan bir başka şey ise, herkesin yanaklarının Zana gibi, tokat yemişçesine kırmız olmasıydı. Bu da

kuşkusuz dağlık, yüksek bir yerde yaşamanın sonuç olsa gerekti. Sert iklime maruz kalan bir cilt ve temiz hava böylesi bir görüntü yaratmış olmalıydı. Ova insanı, güneş altında kaldığı için, derisi daha erken kuruyup kırışırken, buradaki yaşlı Xalolar ile Seruk yaşıtlarına göre daha çevik, üstelik daha genç görünüyorlardı. Adır'ın dediği gibi, nefes alan canlıların kanı, nefes almadan yaşayanlara göre daha temizdi. Örneğin bir insanın ciğeri, horozun ciğerine göre daha geniş olduğu için, kanı da daha berrak ve daha temizdi. Ona da Magular öğretmişti. Çünkü Magular hayattaki her şeyle, özellikle de büyüyle çok ilgilenirlerdi. Bu dağ insanlarının, kenttekilere göre ciğeri daha genişti. Bu yüzden daha kanlı ve canlı bir görünüme sahiptiler.

Muazer prensi, genç misafirin uykudan mahmur gözlerine bakarak, içten bir samimiyetle

"-Günün aydın olsun," dedi. Genç misafir ise, henüz uyku mahmurluğu ile dağların büyüsünden uyanamamıştı. Zana'nın güneşi arkasına alarak at üzerinde durmasından dolayı, yavaşça başını kaldırıp, gözünü kıstı, elini güneşe siper ederek, "-Çok güzel bir yer," dedi. Kollarını iki yana açıp derin nefes alarak, "-Güzel bir gün," diye betimledi. MuaZer prensi de, "-Haklısın" deyip atını göstererek, "-Ata binmek ister misin?" diye sordu. Yanında kendiyle birlikte uyanan Adır'a bakınıp,

"-Bilmem," dedi.

Adır, Biani vezirinin, "kendinden öte güvene bilirsin dediği bu aileyi, artık kendisi de tanıdığından, efendisine izin verdi. MuaZer prensinin iyi niyetli ısrarcılığı da devam ediyordu.

"-Hadi gel, arka tarafıma otur, sana etrafı gezdireyim,"

Keya bu öneriden memnun kaldı,

"-Dur bekle üstümü başımı düzelteyim de geleyim," Çadıra girmesiyle çıkması bir oldu. Keya, Zana'nın elini tutarak, atın arkasına oturdu. MuaZer'in Hortu, çevreyi anlatmaya başlamıştı bile. Düz bir alana vardıklarında, at da sanki bu anı bekliyormuşçasına, rüzgârı ardında bırakıp, adeta uçarak bayır aşağı koşmaya başladı. Düzlüğün sonunda ulaşacakları yer görünmüştü. İleride küçük bir yerleşim yeri vardı. Burası bir kale kasabası görünümündeydi. Yüksek bir tepenin

üzerine kurulmuş kale, adeta bir kutuyu andırıyordu. Kale kapısından içeri girmeden, batı tarafına yöneldiler. Arka tarafta, düz bir alana kurulu, etrafı çitlerle çevrilmiş, bir sürü atın olduğu bir çiftlik görünüyordu. Çitlerin önüne vardıklarında, attan indiler. Atlar çok muhteşem görünüyordu. Burası daha önceden gördüğü çiftliklerden oldukça büyüktü, her türden yüzlerce at vardı. Amori atlarına göre daha kısa, fakat daha hızlı ve çeviktiler. Gezindikleri yer saman, toprak karışımlı zemindi.

Atların seçme, kırma rahvan atlar olduğu yürüyüşleriyle görünümlerinden anlaşılıyordu. At terbiyecisi adamlar, birden belirip de yüksek sesle konuşunca, Med prensi ürktü. Keya'nın irkildiğini anlayan Zana, hemen söze girerek, "-Bu adam, atlarımın baş terbiyecisi Şefo'dur, çok yetenekli ve güçlü bir adamdır,"

Şefo; oldukça iri yapılı, buğday rengindeki teni, Muşkiler'e benzer kırmızı sakalının altındaki yüzü seçilemeyecek kadar kıllıydı. Kalın kaşlarının altında kedi mavimsi gözleriyle, dik dik Keya'ya bakındı. İki adamın eli iriliğindeki elini konuk prense uzatarak, "- Hoş geldiniz efendim," dedi.

Keya ürktüğü bu adamın elini sıkmakta tereddüt etse de, uzatılan eli yavaşça sıkarak,

"-Sağ olun," diye cevapladı. Elleri, adamın avucu içinde kaybolmuştu.

Zana bu karşılıklı bakışmayı aralamak için, konuk prensin elinden tutarak, "-Hadi gel çitlerin üzerine çıkalım, atlarıma bak, bir tanesini de beğen,"dedi.

Zana, yaşının üstünde bir olgunlukla çitlerin üzerine, kedi gibi tırmandı. Keya'nın ise çitlere tırmanmakta zorlandığı her halinden belliydi. O anda arkasındaki bir elin, yanlarından tutarak, kendini kuş gibi havalandırdığını hissettiğinde, ne olduğunu anlayamadan kendini bir anda çitin üzerinde oturur buldu. Aşağıya dönüp baktığındaysa, güneş ışığına bakarken dahi gözleri kısılmayan adamın, mavi ve ateşten bakışlarıyla karşılaştı. Adam;

"-Hadi baksana" dedi, eliyle de atları işaret etti. Güldüğünde o çirkin, dağınık bıyıklarının altında dudakları bile zor seçilen adamın,

süt gibi beyaz dişleri, çirkin yüzünü aydınlatan bir inci gibi parıldadı. Oysa onun yaşına gelmiş insanların dişleri, ne kadar çirkin ve sarıydı. Şefo'nun bu komutu ile yüzünü atlara döndü.

Zana, atlarıyla sanki bir insan ile konuşuyormuşçasına sohbet ediyordu. Atlardan bazılarıysa, çitlerin üzerine oturmuş prensi görünce, tereddütsüz ona doğru geliyorlardı. İstemesiyle de öpücükler veriyorlardı. Öğreticileri her ne kadar Keya'ya, atların özellikleri ve cinsiyetleriyle ilgili oldukça fazla şeyler anlatmış olsalar da, o hala, zorluklar yaşıyordu. Oysa Zana, hem atların özelliklerini, hem de yüzlercesinin adını da biliyordu. Çünkü onları isimleriyle çağırıyor, onlar da adlarını ezberlemişçesine, genç prense doğru gelerek adeta kur yapıp sadakat gösteriyorlardı. Bu hayvanların nazlı bakışlarına vurulan insanlar, büyülenmişçesine kendilerinden geçebiliyorlardı. Üstelik bu narin hayvanlar, insanların sevdiği ve beraber yaşadıkları diğer hayvanlardan da farklıydılar. Onlar ayrı bir diyalog ve bakım istedikleri gibi, ilişkilerindeki mesafeyi de çok iyi ayarlayabiliyorlardı. Adeta, atlar ile insanlar arasında, anlaşmalı, paylaşımcı ve karşılıklı görevlerini bilen bir diplomasi işliyordu. İçerdeki eğiticilerden bazıları, elinde at kılından yapılmış fırçalarla atların tenini okşarcasına tarıyor, onlar da, büyük haz alıyormuşçasına, kişneyip, bedenlerini titreterek, ayaklarını kasıyorlardı. Üstelik ahırlardaki keskin tezek kokusu, çiftlikte hiç yoktu. Her şeyiyle güzeldi.

MuaZer prensinin, her atla ilgili ayrı bir hikâyesi vardı. Bu hikâyeleri de misafirlerine anlatmayı severdi. Nedense, uzakta duran bir atı işaret ederek, babasının özel seçilmiş atı olduğunu söyledi. Zana'nın gösterdiği at beyaz renkteydi. Fakat siyah beneklerinin çokluğundan beyazlığı seçilemiyordu. Gösterdiği at, başını sağa sola sallayarak, bir ileri bir geri mağrur rahvan yürüyüşüyle tüm atlardan farklı olduğunu belli ediyordu.

"- Nasıl, sen de beğendin, değil mi?" Diye sordu Zana. Keya da attan hoşlanmıştı.

"-Evet, gerçekten çok güzel,"

MuaZer prensi, beklediği cevabı almışçasına gerindi. Çitten aşağı atlayıp, terbiyecinin yanına giderek, atı getirmesini istedi. Çok

geçmeden binekliğe hazırlanıp, çitin önüne getirildi. Şefo atın başındaki yuları konuk prense uzatarak,"-Efendimiz atına binmenizi istiyor," dedi. Bu istek, Keya'da önce heyecan, sonraysa arkadaşına yakınlık duymasına neden oldu. Zana, kendi atının üzerine binerek, misafirinin yanına gelmesini bekledi. Keya, ata binince at huzursuzlandı. Şefo, atın başını okşayarak önce öptü, ardından onunla bir insan gibi konuşarak, Med prensinin dost olduğunu anlattı. Bir insan gibi, önce Şefo'yu dinledi. Ardından yavaş adımlarla sürücüsünün istediği istikamete doğru yöneldi. Gerçekten de atın huzursuzluğu geçmişti. MuaZer prensi gülerek, "-Ben sana demedim mi? O, at eğiticileri arasında en iyisidir," diye böbürlendi. İki genç arkadaş beraber kale kapısına doğru yola çıktılar. Düz bir yola vardıklarında, Zana heyecanlı bir teklifte bulunarak, "-Yarışalım mı" diye sordu. Keya, dünden razıydı. Atlarını sürerek pınara kadar koşturdular. Pınara ilk gelen de Med prensi oldu. Arkadaşı ise, yanına vardığında, kendi koşmuş gibi soluk almakta zorlanarak, "- Çok iyi ata biniyorsun, ama atın da buranın en iyisiydi," diyerek yenilgisini haklı çıkarmaya çalıştı. Keya, bu komplimanı görerek, "-Sağ ol, amcam öğretti," deyip nazikçe geçiştirdi. Atlarına su içtirdikten sonra, tepeye doğru yavaş yavaş ilerlediler. Bu yol, tekrardan kale kapısına dönmek için kestirme yoldu.

İki arkadaş çiftlikte güzel vakit geçirmiştiler. Kale kapısından içeri girerek, konak evlerin bulunduğu alana doğru yöneldiler. Kale duvarı ile evlerin arasını geniş toprak yol ayırıyordu. Doğu tarafındaki evler, daha çok kale ile sırt sırta vermiş tek katlı veya iki katlı kerpiç yapılardan oluşuyordu. Konaklar ise, istisnasız iki katlı sağlam kalas desteğiyle inşa edilmiş büyük yapılardı. Taş işçiliğinin en ince detayları gözden kaçırılmamış, resimler ve hayvan figürleri konakların duvarlarına bir dantel gibi işlenmişti. Büyük Kurti kentlerindeki aslan, kartal, boğa gibi figürlerle, taştan yapılmış hayvan heykelleri pek yoktu. Yalnız kale kapısının üstüne ve Xalidilerin simgesi olan; güneş kurslu çift başlı kartal figürü, bazı büyük konak evlerin taşlarına işlenmişti. Konakların alt katı, atlar için ahır olarak kullanılmaktaydı. Giriş katın tahtadan yapılma büyükçe çifte kapısı, hayvanların girişiyle çıkışına göre tasarlanmıştı. Üst katta, taştan yapılma bir merdivenle çıkılıyordu. Merdivenler bittiğinde, çamur ile saman karışımlı toprak zeminli, önü açık, geniş ve havadar bir eyvana geçiliyordu. İki arka-

daş, konak kapısından geniş bir alana girdiler, atları ahıra alındı. Üst kata koşar adımlarla çıktıklarında, geniş ve açık bir alandan doğruca karşıdaki odaya yöneldiler. Kapıdan içeri girdiklerindeyse, Adır, Seruk ve köyün birkaç ileri gelenin sohbet ettiklerini gördüler. İçerdekiler, gelen gençlere duyarsız kalarak sohbetlerine devam ettiler. Oysa Adır'ın merak ve heyecanı, bakışlarıyla, gözünün ferine vurmuştu. Keya, öğreticisini merakta bıraktığını anlamıştı.

Odanın orta yerinde bir kahvaltı sofrası hazırlanmıştı. Kahvaltıda, üzerine pekmez dökülerek yapılmış bir tür şerbetli yumurta ile çökelek, tereyağı, bal, peynir, haşlanmış yumurta, süt ve buzağı ağzı vardı. Keya arkadaşı ile birlikte, Adır'ın yanındaki boşluğa çömelerek oturdu. Seruk her zamanki sevimliğiyle, genç misafire bakarak,

"-Hadi yemeye başla, bizim dağların havası adamı çabuk acıktırır," Diye takıldı. Gerçekten de misafir prens o kadar çok acıkmıştı ki, kahvaltı sofrasındaki tüm her şeyi yiyebilirdi. Kahvaltılarını yaptıktan sonra kısa bir süre daha, Adır ile reis arasında sohbet devam etti. MuaZer Keya'sı "-Sizleri çok sevdim," diye Medli komutanı sürekli taltif ediyordu. Gün neredeyse yanlanacaktı, yolcu yolunda gerekti. Bu güzel ve derin sohbeti usta bir manevrayla kesen Adır, Seruk'tan ayrılmak için izin istedi. Reis de aynı içtenlikte izin vererek, "-Burası artık sizin yerinizdir. İstediğiniz zaman gelebilirsiniz," diyerek ayağa doğruldu. Onun kalkmasıyla, içerdekiler hep birlikte ayaklanıp dışarı çıktılar. Misafirler, ev sahibinin öncülüğünde giriş alanına inerek, herkesle vedalaştılar. Ahırdan getirilen atlara binerek hatır isteyip konaktan ayrıldılar. Kale kapısının önüne kadar, Medli komutanın atını Seruk, Keya'nın atını ise, MuaZerli prens çekti. Dış kapının önüne geldiklerinde reis, misafirlerinin hatırını alarak,

"- Evimi ve ocağımı onurlandırdınız, sağ gidin, sağ gelin," dedi. Ardından, Keya'nın atının olduğu yere yönelerek, prensin dizlerinden tutup üç defa öptü. Keya, yaşlı adamın yaptıklarına o anda pek anlam veremedi. MuaZer efendisi, misafirlerine bölgeyi iyi bilen öncü bir rehber vermek istediyse de, Adır, bu teklifi kesin bir dille reddetti. Aslında, öncü rehberler, gerek bölgeyi iyi tanımaları, gerekse de koruma için avantajlı görünse de, seyahatin kalabalık grup ile yapılması, fazla dikkat çekeceğinden, risk oluşturabilirdi.

Adır hatır isteyip, arkasına da efendisini takarak, Kapadokiya'ya doğru yol aldı. Keya, kaleden uzaklaşınca dayanamayıp, "-Seruk, kulağına ne fısıldadı ve neden ayağımdan öptü?" diye sordu. Bu soru öğreticisinin beklediği bir tepkiydi. Önce kayıtsız kalarak sadece gülümsedi. Efendisiyse, "-Neden konuşmuyorsun?" diye ısrar edince; Adır yüzüne tebessüm takınarak, "-Sizin Keya olduğunuzu bildiğini söyledi. Ardından da, bana ve halkıma güvenebilirsiniz, dedi,"

"-Sen de güldün,"

"-Hayır, efendimiz" dedi, alaycı bir tavırla, "-Sadece tebessüm ettim,".

Nihayet Ateşin Efendilerinin Kenti: Kapadokiya

Yolcular, at sırtında, kâh dinlenip kâh yürüyerek, bazen geçtikleri bağlardan inek gözünden daha büyük siyah üzümleri, bazen de diğer güzel meyveleri yiyerek, günlerce yaptıkları uzun ve yorucu yolculuktan sonra Kapadokiya'ya vardılar. Biani coğrafyasının dağlık alanları geride kalıyordu. Batıya doğru gittikçe, tarımcı düz ovaların yer aldığı geniş araziler belirginleşiyordu. Med topraklarına çok benziyordu. Bazı yerler; tuzlu sular ve rüzgârın aşındırması sonucu çöl toprağı gibi kıraçlaşmış, diğer kimi yerleriyse, cennetten bir bahçeyi aratmayacak kadar yemyeşildi. Alzi de bu tarafa asma bahçeleri ve şarapçılık oldukça yaygındı. Kimi zamanlar uçsuz bucaksız ovalar, Kimi zamanlarsa bitmek bilmez dağlık ve çukurluk alanların orta yerinde bulursunuz kendinizi... Ama onlar, her geçen günde at üzerinde yapılan yolculuğa daha çok alışıyorlardı. Keya da sızlanmaz olmuştu.

Kapadokiya'ya yaklaştıklarında dahi evler pek görülmüyordu. Karşılarında, küçük kaya tepecikler ve bu tepeciklerin yamaçlarında açılmış pencereye benzer boşluklar vardı. Anlaşılan buradaki insanlar, mağaralarda yaşıyorlardı. Yapılar, oldukça güvenli ve korunaklı olduğu her halinden belliydi. Köyün içine girdiklerinde, küçük çocuklar ve onlar gibi atın önünden kaçışan birkaç tavuktan başka kimse yokmuşçasına, ıssız ve terk edilmiş bir görünüme sahipti. Ta ki köyün içinde ilerleyip karşılarına, boydan boya siyah elbise[18] ile başına kırmızı ser-

[18] Kurdilerin ateş inancında gerek Zerdüştlük gerekse de Maniaheizm veya onların devamcısı olan, Ezdilik ile Kızılbaşlıkta, kötülük dünyaya hakim olduğunda, siyah elbiseler giyer, kırmızı başlık takarlardı. Kırmızı renk hem milliyetlerini, hem de ateş tapıcısı olduklarını gösterirdi.

puş takmış iki ateşgah bekçisi Zantar çıkana kadar. Uzun başlık ve sakallarından dolayı, yalnız ağızları görünen bu adamlardan daha cılız olanı, gayet soğuk ve çirkin bir sesle tehdit edercesine,

"-Yabancılar, kimi arıyorsunuz?" diye sordu. Adır, soğukkanlılığını bozmadan,

"-Başrahip Mana Magu'yla görüşmek istiyoruz, bizi ona götürün," deyip, adamı aynı ciddiyetle cevapladı.

"-Siz kimsiniz?"

"-Kendisine Adır geldi deyin," dedi. Bunun üzerine adamlar önde, yolcular arkada köyün içinde ilerleyerek küçük kapılı bir mağaranın önüne geldiler. Adamlardan cılız olanı mağaranın içine girdi. Diğeriyse, iki atın başındaki dizginleri tutarak gelen yabancıların yanında bekleşti. Mağaraya giren rahip tekrar kapıdan göründüğünde, soğuk ve iradi bir sesle,

"-Efendimiz Mana Magu sizi bekliyor," diyerek yolcuları içeri davet etti, ama onlardan önce kendi mağaraya girdi. Koridor otuz adım uzunluğunda oldukça dardı. Yan yana iki adam zor geçebilirdi. Adır ile Keya da, Zantar'ın arkasından içeri girip, meşalelerle aydınlatılan dar koridordan geçtiler. Salona açılan küçük bölümün giriş kapısı yoktu. Kendilerini ayakta karşılayan kişiye, kılıç ve kamalarını bıraktılar. Önce Adır, sonra da arkasından Keya, geniş salona girdiler. Dar ve sıkıntılı koridordan, geniş bir salona çıkmaları, misafirleri oldukça rahatlattı. Salonun içinde bir merdiven üst kata çıkıyordu, bu da Ateşgahın birkaç kat olduğunu gösteriyordu. Duvarlar doğal bir mağaranın taşları gibiydi. Enlemesine yirmi boylamasına ise yirmi beş otuz adım kadardı. Adeta bir dikdörtgen şeklini andırıyordu. Salonun duvarları, kırmızı çamur rengine boyanmış, tavan kornişleriyle köşebentleri nemli havadan pas rengine dönüşmüştü. Yapının içi bohemli ve ürkütücü bir atmosfere sahipti. Mimari tarzıyla bir Ateşgahın tüm özellikleri vardı. Duvarlar oyularak pencereler açılmıştı. Pencere kenarlarında Mabutların heykelleri vardı. Girişin tam karşısında ise, Ahura Mazda'nın simgesi olan güneş kurusu vardı. Zemin kattan gelen ayin sesleri, duvarlara çarparak, Keya'nın kulağında yankılandığında, ona, ölülerin dünyasını çağrıştırdı. Medyadaki Ateşgahlar daha havadar ve canlıydı. İç kapının eskiyen paslanmış demir menteşesinin çıkardığı

gıcırdama sesi sonrasında, şişman, kel kafalı, beyaz yünden tunik bir giysi, üzerineyse siyah keçeden uzun bir manto türü elbise giymiş olan adam, önce yanında bekleşen rahibe çıkması yönünde işaret etti. Ardından, Keya'ya doğru hızla gelerek hasret ve hayretle önünde diz çöktü. Elinde tuttuğu asanın başında Ahura Mazda'nın simgesi olan Kanatlı güneş araması vardı. Keya'nın elini, tombul avuçlarının içine alıp, başına koyarak dualar etti. Sonra da başını kaldırıp Keya'ya bakarak, minnetle,

"-Efendimiz, hoş geldiniz," dedi.

Keya yaşadıklarından utanmış, biraz da şaşırmış bir halde adamın tombul ellerini tutarak, "-Hoş bulduk Mana Magu, lütfen ayağı kalkın," dedi. Koca gövdeli adamın biçimsiz vücudunun ayağa dikilmesi için, Adır'la birlikte, ona yardımcı oldu. Mana Magu, hala heyecanını yitirmemişti, "- Efendimiz, korkunç olayı öğrendik, ne kadar zalimane, Tanrılar bize neden kızdılar inanın bilmiyorum. Sizin de öldüğünüze dair söylenti buraya kadar ulaştı. Dün akşama kadar ben de bu söylentiye inanmıştım. Affedin, TuruSupa'dan gelen Biani kralının elçisi bana geleceğinizi gizlilik içinde haber verdi. Oysa herkes, ama herkes sizin öldüğünüze inanıyor. Fakat ben inanmadım. Üzerimdeki baskılardan dolayı, Sargon ve Aza'ya bağlılığımı bildirdim. Biani vezirinin elçisi, geleceğinizi haber verince, yeniden ümitlendim efendimiz. Ahuramazda sizleri, bize bağışladı. Ateşgahta, geceli gündüzlü, özgürlük için dua ediyor, kurbanlar adıyoruz,"

Adır, Mana Magu'yu kolundan nezaketle tutarak, Keya ile birlikte rahibin odasına doğru götürdü. İçeride, kimsenin duymayacağı bir şekilde, fısıldaşarak konuştular. Olanlar hakkında uzun bir sohbetten sonra, söze Adır devam etti, "- İlginiz için çok teşekkür ediyorum," dedi,

" Bilirsiniz kralın elçisi olarak, sizi defalarca ziyaret ettim. Sargon ve Akisar'in ajanları, çakal burunlarıyla havayı koklayarak, baykuş gözleriyle uzağı görerek, dağ, taş, gündüz ve gece efendimizi aramaktalar. Hiç kimse on dördündeki bir çocuğun arkasından gitmeye hazır değil, bunu da biliyorum. Halk, onu, arşın boyu ve koca elindeki kılıcıyla bekliyor. Oysa gerek ben ve gerekse de o, henüz böylesi bir başkaldırıya hazır değiliz. Her gece rüyalarımda korkuyla bedenim

yanıyor. Nasıl bir duygu bilemezsin, Keya onurumuzu namusumuzu, en önemlisi özgürlüğümüzü korumak için bir ışık. Onu söndürmemek için, elim, yüreğim ama her yerim titriyor, titremeye de devam edecek. Şimdi onu size emanet edeceğim. Prense dair tek kelime etmeyeceksiniz, adını ağzınıza almayacaksınız. Size emanet edilmiş sıradan biri gibi muamele edeceksiniz. İşte, her şey bu yüzden bana ağır geliyor. Ama her şey." dedikten sonra sustu. Bir süre ortalık nemli duvarlar gibi, sessizleşti. Sadece, odada yanan çıraların çıkardıkları çıtırtı sesleri duyulur oldu. Mana Magu derin bir iç geçirerek,

"-Anlıyorum, haklısın. Efendimizin adı, bundan sonra Kawe'dir. Aslında, birden heyecanlanmakla da hata yaptığımı şimdi daha iyi anlıyorum. Dün gece uyuyamadan, sizi bekledim, sadece sizi," dedikten sonra Keya'ya doğru yönelerek, gözlerine şefkatle bakıp, konuşmasına devam etti. Gözleriyle sesi, sanki yüreğindeki kutsal ateş Azer'de yanıyordu.

"-Efendimiz..," dediği esnada odanın kapısı çalındı. Duygusal atmosfer, o anda dağıldı. Mana Magu kapıya doğru dönerek bağırdı, "-Girin,"

İçeri bir metre altmış santim uzunluğunda, kısa boylu, sıska, zayıf ve esmer bir adam girdi. Esmerliğinden, yüzü karanlıkta bir gölge gibi belli olmuyordu. Biraz daha yaklaşınca, yüzü belirginleşti. Avurtları içine çökük, küçük siyah gözleri ve ince köse sakalıyla, siyah elbisesinin içinde, leşinin yanından geçen bir sırtlan edasıyla Mana Magu'nun yanına geldi. Emri vaki bir tarzda; sessizliğe boğulan karanlığın içinde, ince ve kısık sesiyle, çıngıraklı yılan gibi konuştu, "-Oo.. Misafirleriniz varmış, kim bunlar büyük rahip?" diye sordu.

Ne bir selam ne de kelam etmeden konuya hemen girince, Magu telaşlandı, "- Şey... Rahip Amar'ın torunu, Amar dostum olur,"dedi. Adır'ı da göstererek, "-Bu adam da onun hizmetlisi, ölmeden torununun Ateşgahta alınmasını vasiyet etmişti," dedi. Verilen cevap, esmer adamı tatmin etmemişti. Bu yüzden, sinsi bir şekilde düğme kadar küçük gözleriyle önce Adır'ı, ardından Keya'yı boydan boya süzdükten sonra, Magu'nun yüzüne bile bakmadan konuşmasına devam etti, "-Bizim Tanrımız Aşur bu kadar katı değil. Sizlerde bu düşkünlük her zaman hayranlığımı ve takdirimi kazanmıştır," diye alaycı konuşması-

nın ardından ciddileşerek, "Efendimiz Sargon'un emrini hatırlamıyor musun? Yetkili Kipo'nun[19] haberi olmadan buraya kimsenin kabul edilemeyeceğini biliyor musun? Bunlar da Kurti kabilesine ait kişilere benziyorlar, hı ne dersin? Hangi klandansınız? Hort, Arihat, Komuh, Kossi, hayır daha çok Medlilere benziyorsunuz,"

Adır, bu çatal dilli adamın, Sargon un ajanlarından biri olduğunu o anda anladı. Ama bunu o kadar çabuk beklemiyordu. Yine de kendinden emin bir şekilde, "-Kosieanlıyız efendim," diye cevapladı. Çirkin, Arami ajan "-Ha ha, demek Kosi ha! Hımm. Kosi." diyerek Keya'nın önünde durdu. Dal kadar ince, zayıf parmaklarıyla çenesini sıvazlayarak, "-Çok tehlikeli, senin gözlerinde ateş var," dedi Keya'ya. "-Üstelik soylu ve bakımlı bir çocuğa benziyorsun," Keya'nın küçük omuzlarından tutarak, "-Yaşına görc de cılız değil güçlüsün, söylc bakim kaç yaşındasın?" Keya da, Adır gibi net ve emin bir ses tonuyla,"-On üç," diye cevapladıktan sonra, kesik kesik "-efendimiz" diyerek sözünü tamamladı. Ellerini alıp inceledi. "Parmakların çok ince ve zarif, rahip çocuğundan çok soylu bir çocuğa benziyorsun," Mana Magu o an atılarak, "bizim dinimizde rahipler de soyludur," deyince adam daha bir sertleşerek, "-size sormadım sayın rahip,"

Arami, ukala bir şekilde yüzünü Keya'nın gözlerinin içine sokarcasına yakınlaştırdı. Gözlerine bakarak yeniden sordu. Nefesi, sararmış dişlerinin ardından, çakalın midesinden çıkan leşin ağırlığı gibi kokuyordu. Keya soluklanmamak için, nefesini tuttu. Arami'nin ağzı o kadar kötü kokuyordu ki, neredeyse Keya yediklerini dışarı çıkaracaktı. Adamın konuşması bitince, o da derin nefes aldı. Bozuk bir plak gibi, Keya'nın cevabını tekrarladı,

" -On üç, efendimiz.", Keya bu tekrarlara alışmıştı ki, o anda, yüzüne inen tokat darbesiyle, gözlerinden ateş saçıldı. Olduğu yerde sendelediyse de, kısa sürede kendini toparladı. Tokadın şiddetinden gözlerinden yaş geldi, ama ağlamadı. Arami'nin tokatına karşılık, Adır ellerini kenetledi, dişlerini sıktı da sıktı, yüreğinden beynine kanlar oluk oluk aktı. Arami, Keya'nın etrafında dönerek, sessizliği bozdu, "-

[19] Kipo; Asur döneminde, Kurdi yöneticilerinin bağlı olduğu Asurî asıllı bölge yöneticileriydi.

Aferin, iyi bir Ateşgah rahibi olacaksın, itaatkârmışsın, bir Medli gibi asi değil," Ardından, Mana Magu'ya dönerek,

"-Sana gelince, hafızam beni yanıltmıyorsa, Ateşgaha her kim gelirse gelsin, önce benim haberim olacak demiştim. Sanırım valiye çok bel bağlıyorsun. Ona fazla güvenme, gerekirse bu durumu ve itaatsizliğini, önce Kipo'ya gerekirse yüce efendimiz Sargon'a bizzat ben bildiririm," deyip içeri girdiği kapıya yöneldi. O esnada birden geri dönerek,

"-Haaa... Bu arada unutmadan söyleyeyim, on gün sonra buraya Medya'dan muhafız başı gelecek. Medli bir rahibe asla güvenmem," dedi. Dışarı çıkarken, elerini arkasında bağdaş yaparak, kapıya doğru yürüdü. Kapıdan çıkarken alaycı bir şekilde başını eğip,

"-İyi günler dilerim, yüce Mana Magu" dedi.

Arami çıkınca, Mana Magu, Keya'ya doğru yönelerek şefkatle "-Efendimiz." deyip, bir anne inceliği ve sevecenliğiyle efendisiyle ilgilendi. Adır, Mana Magu'nun şişman kolundan mengene gibi tutarak, Keya'nın eline sarılmasına izin vermedi. O anda, Adır ve Mana Magu göz göze geldiler. Adır, sinirden kenetlenmiş dişlerinin arasından konuştu, "- O, sizin efendiniz değil, o bir Kavi, anladınız mı efendimiz?" deyince. Mana Magu, Adır'ın görünüşünden korkarak, kısık bir sesle "-Anladım," diye cevapladı. Adır dizlerinin üzerine çömelerek, Keya'nın iki omzundan tuttu.

"-Efendimiz, benim gitme zamanım geldi," dedi.

Öğreticisinin bu sözü, tokadın etkisinde olan Keya'nın diz bağlarının daha bir çözülmesine neden oldu. Tek bir laf edemedi prens. Gözlerini kapatıp, başını kabullenircesine sallayarak, Adır'ın istemini onayladı. Efendisinin bu tavrı, onu böylesine yetim bırakması, Adır'a çok koymuştu. Herhalde binlerce yıl düşünse, yanında efendisine el kaldıran, üstelik tokat atan birinin yaşamasına izin verebileceğini düşünemezdi. Önce avucunda tuttuğu eli öpüp, sarıldıktan sonra, ayağa doğrularak kapıya yöneldi. Keya, o an gidenin Adır değil de, kalbi olduğu içindeki öteki parçası olduğu hissi ve acısını duydu. Dayanamadı, arkasından seslendi "-Adır!" Adır bu bağırış nedeniyle bir an duraksasa da, arkasına bakmadan yoluna devam etti. Koridorda yürürken

gözlerinden yaş geldi ve dudaklarını patlatırcasına ısırdı. Hızlı hızlı dışarı çıkarak kapıdaki rahiplerden kılıcını ile kamasını istedi. O anda, Keya'nın hançeri de gözüne ilişti. Bir hışımda onu da alıp, boğulup, yırtınacakmışçasına koşar adımlarla kendini dışarı attı. Hışımla atına binip, hızla oradan uzaklaştı.

Kent dışındaki pınara kadar yavaşlamadan, dur durak bilmeden atını dörtnala sürdü. Pınarın başına geldiğinde durup, indi. Soğuk pınarda elini yüzünü yıkayıp derin nefes aldı. Efendisinin zavallı ve ürkek haliyle, Asur ajanının son sözleri, bir türlü aklından çıkmıyordu. Kafası çok karışmıştı, acaba, efendisini orada bırakmakla yanlış mı yapmıştı? Ya on gün sonra Medli baş muhafız geldiğinde onu tanırsa? Evet, evet, onu mutlaka tanır. Çünkü PıraHort oğluyla birlikte, sürekli halkının içindeydi. Muhafız halktan biri dahi olsa tanırdı. Ama Keya'yı götürebilecek başka bir yer yoktu. Üstelik Sargon ve Akisar'in adamları, onları her yerde arıyordu. "-Yoksa duygusal mı düşünüyorum? Gönlüm onunla olmak istiyor da geri dönüp almak için bahane mi uyduruyorum? Keya, sen herkesten farklısın, oğlumdan bile. Her şeyinle farklısın. Ahuramazda seni korusun, tüm iyilik melekleri seninle birlikte olsun," diye içinde kendi kendine tekrarladı. Abdestini alıp, avuçlarının içini güneşe dönerek, alnını temiz toprağa değdirdi. Duasını da yapıp, atına binerek, uzun yola koyuldu. Adır, Rosa'ya söz vermişti. Rotası bu yüzden, TuruSupa'ydı.

*****

Terk edilmişlik ve yürek sancısı, Keya'nın bir kez daha omuzlarına çökmüştü. Babasından ayrıldıktan sonra, Adır, kendisini babasından öte sahiplenmişti. İçinde yaşananların bilinmezliğiyle, babasını kurtaracağına dair düşler onu güçlü yapıyor, ayakta tutuyordu. Oysa derisi, etinden kopacakmışçasına sancılanıyor, gencecik ve diri yüreği sökün sökün yarnalı bir bohça gibi vücudundan kopacakmışçasına acılar yaşıyordu. Bu kaçıncı yıkımdı, her yıkımda kendi içinde bir tufan ve ardından kalan enkazlar. Sanki içindeki koca ırmaklar, kasırgalarla dans edercesine taşıyordu. Her acının çeperine vuruşunda Ağrılaşan ciğeri tutuşuyordu. Suyun dibinde, bir an nefes almadan boğulacakmış gibi nefesi daralıp, bilinmez karanlık sularda en diplerde vurgun yiyen bir denizci gibi, kan kusuyordu. Artık, onun için vatan yaşadığı yerdi.

İçinde çıra gibi tutuşan Medya, gözlerinde yansa da, içinde bağıra çağıra, en küçük hücrelerine sevda adına yelken açıyor, ümit veriyordu. Bir gün mutlaka hesaplaşmak için Yekbetene'de olacaktı. Kendisini toprağa tutunduran, kök saldıran tek şey ama tek şey buydu; intikam günü. O gün düşmanları için mahşer olacaktı.

Oysa o, bu ateş ve kırgınlık içinde büyüyüp yaşıyordu. Çok masumane. Kendi yalnızlığında boğulurken, belki on gün sonra gelecek Med komutanı her şeyi sonlandıracaktı. Belki hiç bir şey başlamadan, her şey bitmiş olacaktı. "-Huda ne yazmışsa o olur," diye düşündü.

Yabancı Duvarlar arasında Bir Arkadaş:

Helas Kökenli, Sardesli Kyros;

Cennet ve Cehennem

Mana Magu, küçük Kawe'ye bir çift çuvala benzer siyah pamuktan patiska dokuma zubun vererek odasına çıkardı. Oda, giriş katı gibi soğuk olsa da daha yüksekte olduğu için iyi aydınlanıyor, nem yerine de hava soluyordu. Aşağının kasvetli havası bu odada kaybolmuştu. Mağaranın içindeki kayalar oyularak, kare biçiminde büyükçe bir oda yapılmıştı. Duvarda orta boylu bir adamın bel hizasında dolap yapılmıştı. Dolabın tahtaları nemden eskimişti. Demirleri, çürümüş menteşelerle, zorla da olsa taş duvara tutturulmuştu. Biraz yüklenip, güç uygulansa kendini bırakmaya istekli görünüyordu. Beyaz kireç taşı ile oda boyanmış, ama az da olsa nemden, tavan ve duvarın yükseltileri pas renginde sararmıştı. Kenarları oyularak çıkıntı yapılmış, duvarın iki tarafına, kaya zemin üzerine serilen yün döşeklerle yatak yapılmıştı. Keya elindeki zubunları yatağın üzerine bırakarak, etrafına bakındı. Artık odası ve yeni hayatının gecelerini geçireceği yer burasıydı. Rahip, boş gözlerle duvara dalgın bir halde bakınan efendisine seslenerek,

"-Evladım üzerini değiştir. Birazdan yemeğimizi yiyeceğiz. Üzerini değiştirdikten sonra, aşağı inerek bizlere katıl," deyip, odadan ayrıldı.

Oda oldukça dardı. Küçük oyuncak bir kutuyu anımsatıyordu. Duvarın içi oyularak karşılıklı iki taş yatak yapılmamış olsa, tek bir

yatağın sığabileceği genişlikteydi. Bu yapı insan iradesiyle emeğinin en güzel ifadesiydi. Giriş katı kadar nemli olmasa da, oda oldukça serindi. İnsanı üşütecek kadar serin, yalnızlığını hissettirecek kadar kasvetli ve ürkütücüydü. Keya, taş kokusunu, hayatında ilk kez bu kadar derinden duyumsuyordu. Taş soğuk kokuyordu. Tıpkı cismine benzer bir görünümde, sert ve ağır kokuyordu. Suyun dahi kokusu tanımlanamazken, taşın kokusunu tanımlamak daha çok zordu. Bu yüzden adı konmamış bir kokuydu. Tavanın hemen biraz dip yanına, küçük bir delik açılarak, içeriye, hava ile ışığın girmesi sağlanmıştı. Bir de iki yatak arasındaki duvarda, el küçüklüğünde bir oyuk açılmıştı. Oyuğun içinin siyah olması, odayı aydınlatmak için çıra yeri olarak kullanılmış olmasındandı.

Keya, çevresine taşlar kadar soğuk bakındı. Her baktığı yön kendisine yalnızlık içinde bu odada boğulacağını haykırıyordu. İşte o anda, yatağa yüzükoyun kendini atarak, içten içe hıçkıra hıçkıra ağlamaya başladı. Sesi duyulmasın diye yatağını dişleriyle ısırıp, dövündü. Tüm hıncını yataktan çıkarırcasına yumruklayıp, dövündü. Sonra, nefessiz ve bitkin öylece yüzükoyun içine eridi. Derinlere, Yekbetene'ye, huzurlu yatağına, güneşli ve güzel odasına gitti. Penceresine doğan güneşe her sabah merhaba deyişi aklına düştü, meğer odasındaki sabahlar ne güzeldi. Oysa o, bu güzelliğin farkına bu kadar varmadan yaşamıştı. Tıpkı daha önceden gökyüzüne baktığında bulutların muhteşemliğini fark etmesi gibi... Şimdi olsa, acısını çıkarırcasına, sabah erkenden uyanır. Güneşin gökyüzündeki karanlığı nasıl yırttığını izleyerek, ona merhaba demek isterdi. Bir süre daha bu düşüncelerle oyalanıp, önce ağlaması durdu. Sonrada kısmen de olsa kendine geldi.

Arkasından gelen "merhaba" sesi, irkilip, utanmasına neden oldu. Ama gözyaşlarını belli etmeden, sümkürdüğünü yatağa sürdükten sonra, doğrularak, sesin geldiği yöne baktı. "Merhaba" diyen kişi kendisinden bir veya iki yaş küçük, fakat yaşından daha olgun ve durgun görünen bir çocuktu. Örgülü ve boncuklar takılınış uzun kumral saçlarını bir kız gibi savurarak, Keya'nın yanına oturdu. Teni o kadar beyazdı ki, buğday sütü kadar temiz ve aktı. İnce yüzü, küçük kafası onu daha ufak gösterebilirdi ama öyle görünmüyordu. Tokalaşmak için elini uzattı. Elleri yüzünden daha beyazdı. Yüzü başak sarısına çalsa

da elleri pamuk gibi beyaz, çöp kadar inceydi. Gülünce gamzesi hemen beliriyordu.

"-Ben oda arkadaşın Kyros. Buradan ayrılacağım zaman, önce saçımı keseceğim," dedi. Keya ufacık elini sıkınca da konuşmasına devam etti,

"- Evet, benim adım Kyros. Bu odada kalıyorum, yani anlayacağın oda arkadaşınım," Yatağına bakındı, ardından üzerine oturarak elleriyle yatağını okşadı, "-Buraya ilk geldiğim gün, bu yatağa kapanıp uzun zamanlar, bazen de günlerce ağlamıştım. Senin adın Kawe'ymiş, öyle mi?"

"-Evet,"

"-Zaten buradaki genç olan herkese öyle diyorlar, ama benim adım var, Kyors".

Bir arkadaş bulmanın sevinciyle olsa gerek, Keya o an kendini biraz toparladı,

"- Buraya ne zaman geldin?" diye çocuğa sordu. Ama çocuk soruyu önemsemez bir hal takınarak:

"-Bilmiyorum, daha doğrusu unuttum, hatırlamıyorum," Sonra, elleriyle kumral saçını, perdeyi açarcasına aralayarak, ayağa doğrulup kapıya yöneldi. Sanki geldiği günü hatırlattığı için Keya'ya kızmıştı. Kapıdan çıkmadan, "-Efendimiz seni de yemeğe bekliyormuş. Burada herkes zamanında yemekte olmak zorundadır," dedikten sonra gizemli kişiliği gibi kayboldu. Tekrardan kapıdan başını uzatarak, "- Zamanında sofrada olmazsan efendimiz seni cezalandırır,"

Kyros'un konuşma tarzı ve davranışları, yaşından olgun ve soğuktu. Fakat prense sıcak gelen bir yönü olmuştu ki, o da Keya'nın hüzünlerinden sıyrılmasını sağlamıştı. Elbisesini giyindikten sonra, taş merdivenlerden aşağı ağır ağır indi. Yemek masası oldukça kalabalıktı. Tam üzerlerinde tavana asılı çıraların yandığı aydınlatma sarkacı, kalın demir zincirlerle tavana tutturulmuştu. Çıralar, gece gündüz bu karanlık yeri aydınlatmak için yanıyordu. Burnu da çok geçmeden çıranın yanık kokusuna alışmıştı. Daha saatler önce genzini yakan koku artık onu rahatsız etmiyordu. Kendine bakan gözlere aldırmaksızın, merdivenlerde bir an duraksayıp, gözlerinin önüne düşen siyah düz

saçlarını geriye atıp, etrafını gözlemledi. Biraz hızlanarak, aşağı inip yemek masasına doğru yöneldi. O anda kendine sevimli bir kedi gibi gülen Kyros gözüne ilişince, hemen o tarafa doğru yönelerek henüz yeni tanıştığı arkadaşının yanına oturdu.

Mana Magu, prensin de yemeğe oturmasıyla söze girme ihtiyacı duydu,

"-Aramıza katılan Kavi, başrahip Amır'ın torunudur. Dostum Amır'ın vasiyetinde de belirttiği gibi, bu genç adam bizim mirasımızdır. Umarım o da, Amır gibi Ahuramazda ile kralına hizmette kusur etmez. Evet, şimdi birlikte duamızı edelim!" Masada ellerini birbirine kenetleyip, Yeşu'dan bir pasajı düzenli koro halinde okudular;

"Sana şükürler olsun, temizi yaratan, krallara karşı zafer kazanan, tüm kötülükleri toprağın dibine gömüp, tüm iyilikleri yücelten, her zaman affedici olup, gücünü bize veren, her şeyi bilen, bilge, emsalsiz ve etrafına nur saçan Ahura Mazda'ya.

Sana düşünce, söz ve iş ile şükür ederim. Sana ey yaradan! İyi günleri getirip, kötü günleri uzaklaştırdığın için, sana şükürler olsun. Ve şükrediyorum ki: gökyüzü güzel, yeryüzü geniş, gün uzun. Güneşin üzerimizde bizi ısıtır. Suyun akar, bitkiler yeşerir. Gökyüzünde yıldızların olduğu için, ayın doğuduğu için, başlangıçtan bu güne, bu günden gelecekte tekrar dirilecek olan bedene kadar, hep sana şükrederim.

Sana, ey yaradan! Ahura Mazda! Düşünce, söz ve iş ile şükür ederim sana. Beni gören, konuşan ve duyan insan soyundan yarattığın için, köle değil özgür, kadın değil erkek, sofrada yüksek sesle konuşan değil, huzurlu ve sakin biri olarak yarattığın için sana şükür ederim.

Övgülerimizin hepsi sanadır, ey yaradan! Yaradılışı. Yüksek gökyüzünü, koçun tohumunu içinde taşıyan ayı, ısıtan, aydınlatan, yanan kızıl güneşi, krallığımızın görkemini ve suları, yeşeren bitkileri, ormanı, çalıları, meraları, güzel ve muhteşem, iyi besili ve güzel kadını, cemaatte konuşan yakışıklı, dik duran evladı ve duaları eksiksiz eden, mutlu dostları, komşuları, kardeşleri, ahenk ve neşeyi. Dilemesi gerekeni dileyen, o kendine has olan düşünceyi; sana ait tüm iyi şeyleri, yararlı, harika ve mutluluğu. Senin yardımınla o iyi dünyada, bazen yaşadığım tüm o iyi şeyleri bana gösterdiğin için...

Ruhlarına ölümsüzlük yolu, talihlerine cennet düşsün! Işık içindeki cennette yaşamın tüm nimetleri onların olsun! Babalar, anneler, kardeşler, bacılar, akrabalar, dostlar, yol arkadaşları ve tüm ölmüş olanlara, cennet, varacakları yer olsun.

Tüm iyi düşünce, söz, iş ve doğru yol, Huda'nın yolunda olsun!

Olsun, gerçekten böyle olsun!"

Dua bittikten sonra yemeğe geçildi. Yemek etli çorbaydı. Genç prens kaşığını çorbasına daldırdığı anda Kyros, dirseğiyle onu dürterek, fısıltıyla "-Beni izle,"dedi. Önce ekmeğini tuza batırıp ağzına götürdükten sonra, kaşıkla etin suyunu içti. Küçük arkadaşı başıyla sen de yap, anlamında sallayınca genç prens de, onun gibi, önce ekmeğini tuza banıp ardından çorbasını içti. Tuz, çorbanın tadını vermese de, ekmekle tuz farklı bir tat olarak hoşuna gitti. Küçük arkadaşı, tavırlarından memnun kalmış olacak ki, "-Çabuk öğreniyorsun," diye iltifatta bulundu.

Çorbası çabucak bitti. Ama Keya'nın karnı doymamıştı. Küçük dostu durumu anlayınca, çorbasından birazını, onun kâsesine boşalttı. Keya, bu jesti reddetmediği gibi, kâsesindeki çorbayı da hemen bitirdi. Bu esnada rahipler sofradan kalkınca, önce Kyros ardından onu taklit eden genç prens de doğrulmak zorunda kalıp sofradan ayrıldılar. Keya, arkadaşına dönerek, "-Ben doymadım, "deyince. "-Evet, ben de ilk günler zorlanmıştım, ama sonradan alıştım. Bu kadar yemeğe alışsan iyi olur. Çünkü burada, nefsini de terbiye edeceksin. Bedenine hükmetmeyen, hiçbir şeye karşı koyamaz. Canın her şeyi istcyebilir ama sen onu engelleyecek iradeyi göstereceksin. Ahuramazda insanlara o kadar cömert davranmış ki, her şeyi vermiş ama insanlar kötülük yaptıkça Ahuramazda da, insanları kuraklık, dölsüzlük gibi cezalarla cezalandırmış. Bu nedenle arınıp, temizlenmeliyiz. Her şeyden önce, nefsini terbiye etmelisin. Eğer Huda, insanlara her şeyi verirse, insanlar hiç bir şeyin değerini bilmezler,"

Genç prens, belki de biraz karnının doymamasının da etkisiyle, "-Ben bu görüşe katılmıyorum," dediğinde, küçük arkadaşı sevimli bir gülüş attı. Arkadaşının kendine gülmesini tuhaf karşılayarak "-Neden gülüyorsun ki komik bir şey mi söyledim?" diye çıkıştı Keya.

Dostu sevimliliğinden bir şey kaybetmeden "- Ben de rahiple konuşurken seninle aynı görüşteydim," dedi. Keya, "-Eee." deyince, arkadaşı rahibin taklidini yaparak ellerini arkadan kenetleyip, sesini de rahibe benzeterek, sakin ve olgun bir tavırda konuşmaya başladı,

"-Evladım sana iki öğüt vereceğim, bir kuralları biz değil, Ahuramazda koymuştur. Çünkü yaratan odur," dedikten sonra aniden susunca, genç prens merakla atıldı, "-İkincisi ne?"

"-Sadece, krallar istisnadır, biz değil,"

"-Peki, krallar neden istisnadır?" diye soruyu tekrarladı Keya.

"-Bence aptal oldukları için," deyip, daha güçlü bir kahkaha patlattı.

Mediya prensi biraz bozularak, gülüşüne karşılık vermeyip, sert bir şekilde

"-Saçma" diyerek arkadaşına katılmadığını gösterdi. Kyros, Keya'nın ciddi tavrından dolayı gülmesini kesti ama ısrarına da devam etti. "-Bana göre öyle, benim o kadar zenginliğim olsa her şeyi yaparım". "-Mesela ne yaparsın?" bu soru karşısında küçük Kyros kem küm etti,

"-Savaşların olmadığı bir yere insanlarımı götürürüm, aşçılarıma bir sürü pasta yaptırır, şişko bir adam olurdum," Bir an durgunlaştı, "-Ardından Arami alçağını öldürürdüm," Deyip koşar adımlarla oradan uzaklaştı. Genç prens de ardınca koştu ama yetişemedi.

Cennet

Keya, Ateşgahın arka kapısından dışarıya çıktığında, kendini yemyeşil bir bahçede buldu. Kapının önünde büyülenerek donakaldı. Bahçe bir insanı büyüleyecek kadar güzeldi. Sanki cehennem ve cennet aynı yerde kurulmuştu. Ateşgahın, kireç taşlarıyla çevrili duvarlarını, topraktan filizlenmiş sarmaşıklar kaplamış, tüm duvarları yeşile bezemişti. Yaban gülleri onlarla adeta dans ediyordu. İçerinin sıkıcı, boğumlu, kasvetli havası yerini, yemyeşil bir alan ile kuşların ötüştüğü, tavşanların, ördeklerin koşuştuğu, havuzlu, sulak cennetten bir köşeye bırakmıştı.

Bahçenin girişine yakın yerde birkaç rahip oturmuş konuşuyorlardı. Keya ufak adımlarla, yavaş yavaş yürüyerek bahçenin ortasın-

daki küçük havuza doğru yöneldi. Havuzun içinde yeşilbaşlı onlarca pastel tondaki kesme bacaklı ördekler yüzüyor, kuşlar ise, kenarında su içiyorlardı. Suyun huzur verici akışıyla çıkardığı sesler, ördekçiklerin başlarını ikide bir suya batırıp, kıçlarını yukarda tutmaları hem komik hem de oldukça güzel ve sevimli bir manzaraydı. Hayata dair ne varsa o an Keya için dille gelmiş konuşuyordu. Bir cennet, bir cehennem O şimdi cennetteydi. Böylesi huzurlu bir ortamı uzun zamandır yaşamamıştı. En son annesi ve kız kardeşiyle saray bahçesinde, Rosa, Elia ve Arya teyzesini gezdirmişti. O anı tekrardan yaşıyordu. **Medya,** yüksek düzlüğün güzel kızı. Engin ovanın yükseltisi, cennetten bahçeleri ve yanı başında akıp çağıldayan suları. Tüm bu kokular oradan hediyeydi. Evet, öyle olmalıydı. Kokular insanı bir yerden bir yere götürür müydü? İncir ağacı ne güzel kokuyordu. Medya incirleri de öyleydi. Bahçedeki incir ağacına kurulan salıncak ve kız kardeşiyle yaşadığı güzellikler, anılar ne derin şeylerdi. Apansızın düşüyorlardı insanın aklına. Kokular anıların habercisiydi ve Keya, ay tutulması gibi aydınlanmıştı. Yaşadığı şartların ağırlığından olsa gerek, haftalardır ailesini düşünemediğini anımsadı. Onlar her daim gününde ve gecesinde olsalar da, her yaprakta, her kuşta, her taşta onlarla yaşasa da. Haftaların getirdiği yorgunluk kendisini oldukça tüketmiş, bitkinleştirmişti. Acısıysa uysallaştırmıştı.

Acaba ailesi nasıldı? En çok da kız kardeşini merak ediyordu. Çünkü o, çok ama çok hayat dolu biriydi. Kadınlar bir ülkenin bir halkın temelindeki en önemli şeylerdi. Babası sürekli öyle derdi.

Bir akşam mecliste, ArdaVan adlı Keya'nın, karısını dövdüğü için, kral tarafından azarlamasına şahit olmuştu. ArdaVan'a şöyle demişti, "-Kadınına değer vermeyen insan, evine, dolayısıyla toprağına da değer vermez. Kadın, insanı evine, yani toprağına ve halkına bağlar. Çünkü vatan da, toprak ta kadın gibidir. Bakım ister, önemsenmek ve ilgi ister. Bunları yapmak, o kadar zor şeyler değil, ilgi gösteren insan, kadını için en iyi olmayı düşünendir. Yani, kadınını kıskanır, onurlandırır. Sen kadınını kıskanmıyor, onu hor kullanıyorsan, toprağını da hor kullanıyorsundur. Onu da, kimseden kıskanmıyorsun demektir. İşte bunu affedemem,"

Bu sözleri dün gibi hatırlıyordu. Sonra, babası ile Adır'ın ne kadar benzeştiğini düşündü. Tam o esnada, elbisesinin çekiştirilmesinden ürkerek, ani bir refleksle irkilip ayağa fırladı. Küçük haylaz bir ördeğin kendini korkutmasından hoşlanmıştı. Karşısında kendine bakan Zantarlara gözü iliştiğinde, onların gülüştüklerini gördü. Kendisi de güldü.

Ayağa kalkarak bahçenin her yerini keşfetmek için merakla etrafına bakınıp yürüdü. Hoş bir su sesi duyduğunda, içini ürperti aldı. Duvarın köşesini dönüp, sesin geldiği tarafa yöneldi. Bir kez daha büyüleyecek bir manzarayla yüzleşti. Bahçenin arka tarafında yalçın bir uçurumun tepesindeki kayalıklardan aşağı doğru küçük bir şelale akıyordu. Uçurumun altında kendine küçük bir göl oluşturarak, bahçenin içinde bir dere halinde akıyordu. Dayanamayıp, alel acele şelaleye doğru koşutu. Elini akan suyun altına uzattı. Su çok soğuktu. İçi ürperdi. Avuçlarının içine doldurduğu suyu önce doyasıya içti, ardından sevinçle yüzünü yıkayıp, saçını ıslattı. Kendinden geçmiş bir halde, derenin kenarındaki çimlerin üzerine uzandı. O an ne savaşların, ne sürgünlerin, yorgunlukların, ne de Arami'nin önemi yoktu. Sadece hayat vardı. Nankör olmayan doğa, çölün ortasındaki Ateşgaha hayat veriyordu.

Günler geçtikçe burası, onun için bir sığıntı, vazgeçilmez bir alışkanlık hatta alışkanlıktan öte bir tür tutku olacaktı. Küçük şelalenin, gölün içine düşerken çıkardığı ses büyüleyici bir melodi gibiydi. Kısa sürede Ateşgaha alışmış, arkadaşı Kyros ile ilişkileri oldukça derinleşmişti. Ama bu çocukcazı oldukça gizemli ve garip bulduğu da bir gerçekti. Her geçen gün, onu tanıdığı sanısına kapılsa da zamanla, gizemleriyle daha çok çoğalan bir çocuk olduğunu anlayacaktı. Yaşından olgun kişilik ve tavırları, Keya'nın, ondan etkilenmesine neden olduğu gibi, gizemli suskunluğu, kimi sorulara karşı ketumluğuysa içindeki karanlığın büyüsünü daha çok artırmıştı. Aynı zamanda kendi içindeki korkusunun da büyümesini sağlıyordu. Çünkü her geçen gün sanki Med muhafız komutanının geldiği anı yakınlaştıran, kum saatine benzer ömrü tüketmeye dönüyordu. Günler çabuk geçiyordu...

Ateşgahta Yeni Keşif ve Ceza;

Cehennem

Keya, bahçeye çıkıp gezindi. Derenin kenarındaki çimenlerin üzerine uzanıp güzel hayallere dalmıştı ki, bu defa dikkatinin dağılmasına neden olan şey, su sesi değildi. Sesin geldiği yere dikkat kesilince yanılmadığını anladı. Biri ağlıyordu. Kulağına gelen hıçkırıklar, hatta hıçkırıktan öte küfürler işitiyordu. Hıçkırıklara boğularak söylenen küfürlerin geldiği yer, şelalenin arkasıydı. Keya yavaşça doğrulup, emin olmak için şelalenin arkasındaki sese kulak kabarttı: Su ile kayaları kesen çizgiye yaklaştığında, suyun arkasında bir boşluk olduğunu fark etti. "Ne tuhaf" diye içinden geçirdi. Net bir görüntüye sahip olmasa da, sesin oradan geldiği kesindi. Merakını yenmek için, içeriye girmeye karar verdi. Yaptığı şey tehlikeliydi. Ama merakı daha baskın gelmişti. İçindeki karşı konulmaz güdü onu ses doğru itiyordu. Sırtını kayaya yaslayarak, duvarın dibinden yanlamasına yürümeye başladı. Duvarda gördüğü yeşil yosunlar ayağının altından kayıyordu. Daha yavaş hareket ederek suyun arkasına geçtiğinde şelalenin arkasında küçük bir mağara olduğunu fark etti. İçerideki sesleri de artık net olarak işitiyordu. Mağaradan içeri girdiğinde, sesin hiç de yabancı olmadığını fark etti. Duyduğu ses oldukça tanıdıktı. Küçük arkadaşı Kyros'un sesine benziyordu. "Zavallı çocukcazı neden ağlar ki" diye düşündü. Yanına vardığında da, gerçekten arkadaşı olduğunu görünce şaşırdı ve yanına sokuldu. Kyros da karşısında birden Keya'yı görünce ağlamasını kesip, şaşkın şaşkın yeni arkadaşının yüzüne bakındı. Fakat hiçbir tepki vermedi. Şaşkın olduğu her halinden belliydi. Taşın üstünde oturup başını öne eğmiş bir halde, önündeki duvara değil de binlerce kilometre ötelere dalmıştı.

Keya, "-Neyin var, neden yanımdan kaçtın?" diye sorunca, yine cevapsız kaldı. Kyros önüne düşmüş kumral saçlarının içinde kaybolmuş bir halde duruyordu. Keya olanlara anlam veremediği gibi, bu sessizliğe de için için kızmaktaydı. Bir çocuk neden bu kadar ketum bir halde her şeyden kaçabilirdi ki? "- Yanına oturabilir miyim?" Kyros başından çok saçlarını, "-Evet" anlamda salladı.

Keya temkinli bir halde, yanındaki taşa oturdu. "-Burası oldukça soğuk," dedikten sonra, ellerini bacağının arasına alarak, arkadaşı gibi

büzüştü. Kyros durgunluğunun aksine sövercesine konuştu "-Cehennem sıcaklığından iyidir," Keya bu çocuğu anlaması gerektiğini düşünerek, cevabı pişkinliğe vurdu, "-Evet haklısın," deyip, onu onurlandırarak kazanmaya çalıştı. Mağarada yanan ateşin çıtırtısı ve aydınlığı karanlıktaki gölge oyunları gibi yalnızlığı anlatıyordu. Oysa duvara çizilmiş resimler, hiddeti ve kini anlatacak kadar kırmızı renkleri içeriyordu. Boyayla değil de kanla çizilmiş gibiydi. Ateş içinde dans eden çocuk, bağrışan suratlar, her şey ateş kırmızısıydı. Kan gölünde boğulup yakılmıştı. Keya resimlerden birini eliyle göstererek "-Bu ne?" diye sorunca, Kyros, bu soruyu yine aynı içtenlik ve sıcaklıkla cevaplamadı, mağaranın içinde üşümüş sesiyle, "-Cehennem! Aramilerin yanacağı, yeryüzündeki ateşlerin dahi ürktüğü cehennem,"

"-Ama çok güzel çizilmiş," Küçük arkadaşı bu övgüyü de karşılamayarak, önemsemez bir tavırda, "-Öyle mi? Demek çirkinlikleri ve cehennemi iyi çiziyorum," dedi. Arkadaşının bu soğuk tanımlamalarından etkilenmeyen Keya ayağa kalktı. Elleriyle resmi okşayarak, hayretle

"-Bunları gerçekten sen mi yaptın? Çok yeteneklisin,"

Özellikle, ateş ve ateşin etrafında uçuşan insanlar çok güzel çizilmişti. Resimde; ateşlerin içinde acısı ve feryadından ağzını kocaman açmış cüce bir adam yanıyordu. Üzerinde uçuşan kanatlı çocuklar, bu küçük adamın üzerine ateş döküyorlardı.

"-Buraya resim çizmeye ve küfür etmeye mi gelirsin?" diye sordu. İşte o anda Kyros, bakışlarını arkadaşına yöneltip alttan alttan bakarak, "- Resim çizmek bir yetenektir, bana göre iyi küfür etmek de. Bunları insan kendi dünyasında daha iyi yapıyor. Evet, burası benim dünyam, küçük ama sadece bana ait,"

"-Haklısın, benim sarayım da büyüktü, fakat çok çabuk yıkıldı. Aslında insan, bu kadar küçük yere de sığabilir,"

Kyros "-Ne sarayından söz ediyorsun?" diye sorunca, Keya yaptığı gafın farkına vardı. Kendini hemen toparlayıp, konuyu değiştirerek, soruya soruyla karşılık verdi, "-Buraya her zaman gelir misin?"

"- Hayır, üzüldüğümde gelirim. Burada ot yakarak kendimden geçer, adeta kanatlanırım. Yükseklere ama çok yükseklere havalana-

rak bulutların üstünde süzülür, tüm dünyayı gezerim," Keya, anlatılanları anlamayıp, şaşırdı, "-Rüyanda mı?"

"-Hayır, gerçekte"

Keya "-Nasıl olur?" diye diretince küçük Kyros hareketlenerek, "-Bekle" dedi. Bir hışımla, ayağa dikildi. Duvardan küçükçe parça taşı çıkartıp, elini dcliğe soktu. Avuç dolusu kurutulmuş yaprakla geri döndü. "- Beni izle," diyerek prensi arkasından sürükledi. Mağaranın daha içlerine doğru ilerlediler. Bir süre sonra mağaranın sonuna varıp, ocakta ateş yaktılar. Burası yuvarlak tekerleğe benzer taşla kapatılmıştı. Arkası geçitmişçesine izlenim veriyordu. Tavanda küçük bir delik vardı. Yukardan sızan ışıkta toz zerrecikleri dans edercesine aşağı doğru süzülüyordu. Kyros elindeki otları küçük kor ateşinin üzerine koyup üfleyerek, yakmaya çalıştı. Otların tutuşmasıyla dumanlar, küçük delikten dışarı çıkıyordu. Duman içeride de yoğunlaşınca Keya'yı öksürttü. Bunun üzerine Kyros biraz da bilge tavırla, "-Merak etme, birazdan alışırsın," dedi. Tutuşan ocağın içine, elindeki otlardan bir parça daha atıp, duvarın dibine sırtını yaslayarak oturdu. Keya da, onun yanına büzüştü. Yapraklar yandıkça çıkan dumanları Kyros derin nefesler alarak içine çekti. Arkadaşına dönerek, "-Sen de yapsana," dedi. Israr üzerine, o'da dumana doğru eğilerek içine çekti. Ardından da kötü kötü öksürdü. Genzini yakan dumanın farklı etki bıraktığını anlayınca, "-Nedir bu?" diye çıkıştı. Kyros her zamanki gibi kendinden emin, "-Merak etme birazdan alışırsın, hadi içine çekmeye devam et!" deyip, onu teşvik etti. Keya, biraz daha çekti, yine öksürdü. Ama bu defa başı da tuhaf şekilde ağrımaya başladı. Bir süre sonra da, mağara duvarıyla adeta bütünleşircesine yaslanıp gevşedi. Kyros, dumanların üzerine eğilerek, ağzıyla da derin nefes alıp genç prensin yüzüne üfledi, bunu birkaç defa yaptı. Keya'nın baş ağrısına, mide bulantısı da karışınca, dayanamayıp bir köşeye kustu. Burnunu çeke çeke oturduğu yerde, vücudu hamur kadar iyice gevşeyip, yayıldı. Küçük dostu, yüzüne tekrar üfleyince kızdı. Fakat gerek ses tonu gerekse de gülümseyerek "-Yapma!" deyişi, kendinden iyice geçtiğini gösteriyordu. Ayağa kalkmaya çalıştıysa da, başaramadı. Çivi gibi yere mıhlanmıştı. Her yeri uyuşmuş, hissizleşmiş, peltek ve paytak bir ördek gibi olmuştu. İskelet ve kasları işlev görmüyormuşçasına motor davranışlarını

ortadan kaldırmış, edimlerini azaltmıştı. Bir gerçeklik daha vardı ki, o da, ne birkaç gün sonra gelecek Medli muhafız komutanı, ne de yaşananlar, o an hiç bir şey onun için önemli değildi. Çoktandır unuttuğu mutluluk, tüm bedenini yorgun düşürerek sarıp sarmalamıştı. Bu yüzden olsa gerek ki, o da dumanı ciğerlerinin en derin yerlerine kadar çekiyordu. Ağzına doldurduğu dumanları büyük bir iştahla, havaya savuruyordu.

"-Harika, müthiş, uçuyorum! Evet, uçuyorum, dünya çok hızlı dönüyor," dedikten sonraki anı hiç hatırlamayacaktı. Artık ağzından tek bir kelime çıkmadan derin derin uyuyordu. Tüm vücudunu uyku hali almış, hayatın ve günün getirdiği tüm yorgunlukları dışarıda bırakarak, derin derin rüyalara dalmıştı.

Genç prens, ayağa kalkmak isteyince ani hareket ile doğrulmaya çalıştı. Başına giren ağrıdan dolayı doğrulduğu yere çömeldi, öylece kala kaldı. İki eliyle başını mengenede sıkarcasına tutarak,

"-Of başım patlayacak, Kyros," diye seslendi "-Kyros bana ne oldu?" Oysa sonradan fark etti ki ses tonunu artırdıkça başı daha çok ağrıyordu. Bu nedenle, bir sürüngen gibi yere uzanarak, arkadaşını dürttü. Küçük adam gözlerini açtığında, baygın baygın Keya'ya bakarak, nedense gördüğü görüntüden hoşnut olmuşçasına kikirdeyerek gülmeye başladı. "-Nasıl?" diye sorunca, bitkinliği ve halsizliği her halinden belli olan Keya, biraz da kızgın bir şekilde, "-Hadi gidelim," diye çıkıştı.

"-Başım çatlayacak gibi ağrıyor, midem sanki taş doldurulmuşçasına ekşiyerek kazınıyor. Hadi çıkalım, temiz havaya ihtiyacımız var," Kyros kendini daha çabuk toparlayıp, arkadaşının elinden de tutarak, ayağa kalkmasına yardımcı oldu. Çıkışa doğru yönelerek, mağara duvarlarına tutuna tutana dışarı çıktılar. Keya, kendine gelmek için derin bir nefes çekti. Ardından suyu avuçlayarak yüzünü ve saçını ıslattı.

Dikkatli şekilde yan yana yürüyerek kendilerini perdeleyen suyun arkasından dışarıya bakındılar. Kimselerin, kendilerini görmediğinden de emin olunca, dışarı çıktılar. Dışarısı zifiri karanlık olmuştu. Her yerde ateş böceği vardı. Ayrıca kurbağaların sesi, rüzgârın uğultusuna karışan ağaç dallarının hışırtısı, suyun sesiyle harmanlandığında,

çok muhteşem bir senfoni ortaya çıkıyordu. Bahçenin gecesi gündüzünden daha güzeldi. Başını yukarıya doğru kaldırdığında ay tüm ihtişamıyla onlara bakıyor, çevresindeki yıldızlar da ona sevdalı bir şekilde etrafında semah dönüyorlardı.

Gecenin büyüsüne dalmışken, Kyros'un sesi bu büyüyü bozdu, korku dolu sesle "-Eyvah! Efendimiz bizi cezalandıracak," dedi. Telaşlı koşar adımlarla, Ateşgahta doğru ilerlediler. Kapının önüne gelince önce bu işte tecrübeli olduğu belli olan Kyros durdu. Kapı tokmağını yavaşça çevirerek, bir gölge gibi içeri süzüldü. Keya da, gölge kadar sessiz adımlarla onu takip ediyordu. Kyros adeta parmaklarının ucuna basarak, kuş sessizliğinde yürüyordu. Ara koridoru geçip hemen sağdaki merdiven basamaklarından yavaşça yukarı çıkarlarken, arkalarından gelen ürkütücü ve tanıdık sesle irkildiler,"-Kyros!"

İki kafadar sesin geldiği yöne döndüklerinde, Mana Magu'nun salonun ortasında tombul ve iri cüssesiyle, ellerini arkadan kenetlemiş halde, kendilerine dik dik bakmakta olduğunu gördüler. Her ne kadar Kyros; "-Efendimiz." diye mazeretini açıklamak istese de Mana Magu'nun hiddeti yüzünden ve belki de önceden yaşadığı tecrübeler nedeniyle vazgeçti, "-Bu zamana kadar neredeydin diye sormayacağım, söylemeyeceğini de biliyorum," dedi rahip, "- Fakat genç Kawe'yi nasıl kandırırsın? Yemeğe gelmeyip, bir başkasının da ahlakını bozuyorsun. İşte buna izin vermeyeceğim, şeytan çocuk. Bunun için cezanı iki katıyla çekeceksin," Kapı önünde duran çirkin rahibe dönerek "-Bu veledin cezasını ver" diye emretti. Belli ki herkes hazır bekliyordu. Ardından Keya'ya da dönerek, "-Genç rahip, sen de odana çık" diye çıkıştı.

Keya, bu komut üzerine istemeyerekte olsa merdivenlerden odasına yavaş yavaş çıkarken gerisin geriye doğruda merakla bakındı. Rahip belindeki kalın ve büyük kemerini çözdü. Kyros ise ne yapması gerektiğini biliyormuşçasına, büyük tecrübeyle hiçbir şey söylenmeden üstünü soyundu. Ellerini masaya dayayarak rahibin önünde eğildi. Keya, yukarı koridora geçmişti ki, aşağıda Kyros'un sırtında paralanan kemerin çıkardığı sesleri duyunca arkadaşının başına gelen şeyi anladı. O anda tüm cesaretini toplayarak, kedi hızında merdivenlerden üçerli beşerli inerek, çirkin rahibin eline doğru atıldı, "-Hayır! Yeter,

yapmayın!" diye bağırdı. Mana Magu, o anda Keya'yla göz göze geldi, biraz da şaşırmış bir halde. "-Bunu yapmak zorundayız, buranın da kuralları var. Ve Kyros da bu kuralları gayet iyi biliyordu. Siz karışmayın odanıza çıkın genç Kawe," dedi. Ardından çirkin rahibe dönerek, başıyla devam etmesini işaret etti. Keya, inatçı ve direngendi. Cezacı rahibin eline tekrar tekrar atıldı, "-Ben de kuralları biliyordum. Onları bilerek ihlal ettim, öyleyse beni de cezalandırmalısınız," İşte bu söze Kyros da dayanamadı çocukcaz. O ana kadar olan sessizliğini bozarak ayağa dikilip sertçe bağırdı, "-Hayır olmaz, yaptığın saçmalık, sen kuralları bilmiyordun. Olanlar seni ilgilendirmez, odana çık lütfen,"

Keya, arkadaşını yalnız bırakmamakta kararlıydı, bu sebepten önerisini reddetti, "-Sabah bana şöyle demiştin, geç kalırsak efendimiz bizi cezalandırır. Ben yalan söylemiyorum ve bu yaşıma kadar yanlışlarım olmuş olabilir, fakat yalanlarım asla," Cezacı rahip genç prens ile Magu'nun davranışlarını dikkatle süzüyordu. Fetbaz adamdı. Sadece fetbaz değil, insafsızdı. Mana Magu da bu durumun farkına vardı. Efendisini daha fazla koruyamazdı. Adalettc eşitlik olduğu kadar, cezada da eşitlik olmalıydı. Bu değişmez kuraldı. Efendisinin dirayetli tutumu karşısında bir şey yapamayacağını anlamıştı, kısık bir sesle, "-Öyleyse siz de cezalandırılacaksınız, yerinizi alın," deyip odasının kapısına yöneldi. Keya da üzerini çıkarıp, arkadaşının yanında, masanın uç tarafında yerini aldı. Cezalandıracak rahip orta taraflarına geçti. Elindeki kemeri havada savurarak büyük bir iştahla ilk Kyros'a vurdu. Zavallı, yediği darbeden bir mazoşistçe zevk alarak "-ıhh" deyip gülümsedi. İkinci darbe Keya'nın sırtına şakladığında, beyaz teni birden kırmızıya kesti. Hassas ve ince derisindeki küçük gözeneklerden kandamlacıkları bir çiçek gibi tomurcuklandı. Daha sonraki darbelerde de iki arkadaş, belki dumanın etkisiyle, küçük acı iniltileri dışında bağırıp, haykırmadılar. Ama Keya, acıdan akan gözyaşlarını tutamadı. Her darbede gözündeki yaşlar da arttı. Birbirlerine bakarak cesaretlendiler. On altıncı kayış darbesinden sonra, dayanamayıp ilk Keya yere düştü. Cezacı rahip acımasızca yerde taze bir fidan gibi uzanan prense var gücüyle vurdu. Keya düşerken sandalye devrildi. Sese koşan Magu tclaşla kapıda beliriverdi. Kyros'un küfürleri ise devam etmekteydi. Cezacı rahip o güne kadar verilen cezalardan daha uzun dayak attığı

gibi, kemerin şiddetini de oldukça artırmıştı. Magu, "-Dur" diyerek, net ve kalın bir ses tonuyla cezalandırıcıyı uyardı. Cezacı, Mana Magu'nun uyarısı ile durup geri çekildi. Ne yaptığını biliyordu. Kyros da fazla dayanamayıp olduğu yere düşerek bayıldı. Mana Magu büyük bir hırs ile rahibin yüzüne bağırdı, "- Bu kadar sert olmak zorunda mıydın?" Çocukların halinden telaşlanarak "-Çabuk git, rahipleri çağır, çocukları yukarı çıkarıp, tedavilerini yapın," diye çıkıştı. Cezacı rahip, başını saygı edasıyla eğerek sakin bir şekilde odadan çıktı. Mana Magu'nun o an, korkudan gözleri ve ağzı hayretle açılmış, ağır gövdesiyse nefes almakta zorlanır olmuştu. Birden Keya'nın hareketsiz bedenini de görünce daha bir korkuya kapıldı. Ürkek bir halde, Keya'nın sırtındaki yaraya dokundu. Keya inledi. İşte bu acıdan inleyişi büyük rahibin derin nefes almasına neden oldu. Biraz rahatlayarak, minnetle, "-Oh Huda! Sana şükürler olsun. Yaşıyor," dedi. Çok geçmeden, cezacı Magu, yanında bir kaç rahiple salonda belirdi. Mana Magu da, kendini toparlayarak hemen ayağa kalktı. Sert bir ses tonuyla, "-Yukarı götürüp tedavilerini yapın," diye emretti. Rahipler de, çocukları yüklendikleri gibi merdivenden yukarı çıkardılar. Odalarına varıp, çocukları yataklarına yüzükoyun yatırdılar. İki arkadaşın da sırtlarındaki izler morarmıştı. Kimi izlerse derin yaralar açtığından, kan akıyordu. Keya'nın derisi daha ince ve narin olduğu için, dostuna göre durumunun daha kötü olduğu çok belirgindi. Kyros'un ise önceden kalma izleri, akan kan ve kemer izlerine rağmen seçilebiliyordu. Genç bir Zantar çocukların tedavisini üstlendi. Önce, bezi sıcak su ile ıslatılıp, Keya'nın sırtındaki kanları silerek temizledi. Ağzında çiğnediği otları, kına dolu bir kabın içine koyarak, ezip macun haline getirdi. Zantar'ın yaptıklarından emin oluşu ve elinin yatkınlığından da anlaşılacağı üzere, bu işlerde oldukça tecrübeliydi. Kabın içindeki macunu Keya'nın sırtındaki yaraların üzerine dikkatli bir şekilde sürmeye başladı. Ardından, Kyros'a da aynı işlemi yaptı. Islak ve temiz bezleri üzerlerine örterek, yüzükoyun yatar halde bıraktı. Tedavi bittikten sonra, kendisi de ara tarafa serdiği bir minderin üzerine oturarak beklemeye koyuldu. Kyros, daha küçük ve zayıf olduğundan ateşiyle titremesi daha fazlaydı. Keya ise sürekli sayıklamaktaydı. Rüyasında babasının ateşler içinde bağırışlarını görüyordu. Siyah pelerinli adam siyah atının üstünde ateşleri yararak ona doğru at sürüyordu. Zalim

adamlar onları kovalayan siyah pelerinli Asur askerlerini anımsatıyorlardı.

Akşama doğru, Mana Magu kapıyı aralayarak içeri girdi. Genç Zantar telaşla ayağı kalkıp üstünü başını düzeltti. Mana Magu endişeli halde ellerini ovuşturarak sordu, "-Durumları nasıl?" Aslında genç rahip de en az efendisi kadar endişeliydi. Genç Zantar dilsiz olduğundan, başını Keya'ya doğru çevirerek, elini alnına götürüp terini göstererek, durumunun kötü olduğunu anlatmak için başını iki yana olumsuz anlamda salladı. Mana Magu ne demek isteğini anladı. Kapıya yaslanıp başını elleri arasına alarak, kendine kızdı "-Ne yaptım ben? Aptal kafam, ne yaptım?"diye dövündü. Çömeldiği yerde iri gövdesinin içinde korkularına boğulmuş, yılgın bir insan vardı ve sürekli sayıklarcasına,

"- Huda, sen bağışlayansın, sen ulusun, Keya'yı bana bağışla, günahlarımı affet. Keya'yı bana bağışla," diye duaları tekrarladı. Birden bu sayıklamaları durdu, bir şey bulmuşçasına, genç rahibe dönerek, "-Kale'yi çağır! Hemen Koş!" Genç Zantar, şimşek hızında fırlayarak odadan çıktı. Merdivenden inişi, koridorlarda çıkardığı ayak sesleri odadan dahi duyuluyordu.

Gün ışımadan Mana Magu, merdivenlerdeki ayak seslerini duyduğu an, yaramazlık yapmış suçlu bir çocuk gibi, kendini kapı önüne attı. Yaşlı bir adam olan Kale, ihtiyarlıktan çökmüş omuzlarıyla, Mana Magu'yu gördüğü an eline sarılarak öpmek istese de, Mana elini çekti. Telaşlı ve sinirli bir halde kollarını tavuk kanadı gibi çırparak, "-Sırası değil Kale, çabuk benimle gel! Çabuk" diyerek, yaşlı adamı ellerinden tuttuğu gibi, arkasından sürükleyerek çocukların yanına götürdü. Kyros'un terlemesi ve ateşi çıra ışığından daha fazla belirgindi. Kale, önce boylu boyunca yatmış çocukların sırtındaki yaralara baktı. Soğuk su getirilmesini istedi. Genç Zantar, koşar adımlarla dışarı çıktığında, koridor ile aşağı salonun rahiplerle doluştuğunu gördü. Aldırmadan, hızla su getirmeye koştu. Mana Magu, içeri giren cezacı Magu'ya sürekli kızarak, gerilimini, ona boşaltmaya çalıştı. "-Vicdansız, böyle çocuk dövülür mü?" diye bağırıp çağırdı. Genç rahip, elinde koca bir kova su ile kapıda belirince, oda sessizliğe boğuldu. Kale temiz küçük bir parça bezi alıp, soğuk suya batırdı. Önce Keya'nın başına, sonra

diğer ıslattığı bezleri koltuk altlarına koydu. Çocukların çırılçıplak soyulmasını istedi, ardından iki rahibin soyunarak çocuklara sarılarak yatmasını istedi. Mana Magu denilen şeye anlam veremese de, iki rahipten soyunup çocuklara sarılarak yatmalarını emretti. İki rahip soyundu ve çocuklara sarıldılar. Kale, Keya'ya sokularak yatan ve tedaviyi yapan genç rahibe hangi bitkileri kullandığını sordu. Kına tasının yanındaki bitkileri eliyle gösterdi. Kale bitkilere bakınca yüzü esneyerek, gevşedi, "-Çok iyi etmişsin aferin," diyerek taltif etti. İçeriye giren rahipler ile Zantarlar yüzünden kalabalık ve gürültü artınca, Kale, herkesi odadan çıkardı. Ardından kendi de dışarı çıktı. İçeride sadece iki genç rahip ile çocuklar kaldılar.

Mana Magu, Kale'nin yanına gelerek, "-Kale, aşağı inip bir şeyler içelim" diye teklifte bulundu. Mana Magu endişeli, üzgün, bir o kadar da durgunlaşmıştı. Vicdan azabından durgun suyunun derinliğinde, kendini boğarak mahkûm etmekteydi. "- Çocukların durumları nasıl, yaşayacaklar mı?" Kale de endişeli görünmekteydi. "-Şu an her şey Huda'nın elinde, dua edip sabahı bekleyelim. Büyük çocuk iyi beslenmiş, bünyesi güçlü, bu yüzden ümitliyim. Diğeri de zaten şerbetli"

Mana Magu, bu cevap üzerine üzüntü ve tedirginliğini azda olsa atarak derin bir nefes aldı. Yüz hatları biraz daha tebessümle gevşeyerek, tombul yanaklarına adeta kan geldi. "-Yani Kawe yaşayacak," Kale, büyük rahibin kendi kendine konuşmasını izlerken, ince uzun yüzü anlamsızlaştı, derin çizgileriyle alnı ile kaşları bir dalga gibi kalkıp indi. Konuşurken, sonbahar yaprağı gibi sararıp çürümüş dişleri ve dişleri kadar çirkin morarmış siyah diş etleri göründü. Mana Magu'nun endişeli halinin kaybolup ümitlenmesinden, yanlış şey yaptığını anlamış hınzır bir kurt gibi, ileri atılarak, "-Hayır efendim, kesin yaşayacaklar diye bir şey söylemedim, sabahı bekleyeceğiz dedim. Sadece o çocuğun bünyesinin güçlü, vücudunun daha besili olduğunu söyledim. Yüce Mana Magu, bu arada benim torunun vaftizi için koyunu hazırlayamadım, ne zaman köye gelirsiniz?" Mana Magu, yaşlı adamın bu ukalalığına, halden anlamaz cahil konuşmalarına sinirlendi. Kırmızı tombul yanağından kan çekilerek, tebeşir tozu rengine döndü. Yüzündeki damarları daha bir kırmızılaşıp, morardı. Öyle ki damarları

sanki yanaklarından patlayacak hortum gibi belirdi, "-Yahu adam şimdi vaftizin, sünnetin, koyunun sırası mı?" diye patladı.

Adam, kalın ve kuru toprak gibi çatlayıp pörsümüş elleriyle Mana Magu'nun elini tuttu: "-Ama efendimiz, hanım ve çocuklarım her gün başımın etini yiyorlar, biraz daha çalışsam koyun parasını biriktireceğim, ama fırsat vermiyorlar," Mana Magu, adamın ellerini ellerinden ayırırken sanki keçe ile kaplanmış bir tahtaya dokunmuş gibi oldu. Yaşlı adamın bu sorununu çözmeden, çocukların sağlığı hakkında doğru dürüst cevap alamayacağını anladı. Adamın omzuna elini atıp kesin konuştu, "-Genç Kaweler sağlığına kavuşsun, ilk senin torununun vaftiz törenini yapacağım, yeter ki Kawe'yi iyileştir." Omuzları çökük bir halde sırtını döndü. Ayağını sürüye sürüye odasına yöneldi. Kapının önüne geldiğinde, salondakilere seslenerek, yorgun ve bitkin düşmüş bir savaşçı gibi, "-Ben dua edeceğim, herkes sabaha kadar dua etsin, Avesta okunsun, Ateşgahta, ateşe odunlar atılsın, tüm herkese duyurun dua etsinler, ama herkes," O da, başını çevirip kavgada yenilmiş mağrur bir adam gibi odasına girdi. Mana Magu, çocukluğunda din bilgisi ve ayin yetenekleri, o zamanın büyük Magu tarafında fark edilmiş, yapılan savaşlarda da kralın yanında büyük yararlılıklar göstermiş biriydi. Yurtsever kişiliğinden dolayı da kısa sürede göz doldurmuştu. Kapadokiya Ateşgah'ında, genç yaşına rağmen sorumluluk almış, Huda'sı ile kralına olan bağlılığından da hiç bir şey yitirmemişti.

Cehennemde İç Hesaplaşma

Kral öldürüldükten sonra, halkın gözündeki sevgisi ve otoritesi sayesinde gerek vezir Akisar, gerekse de atanan vali Mera kendisini görevden alamamışlardı. Fakat böylesine tehlikeli ve sevilen bir gücü gözetleyip kontrol altında tutmak için de, cezalandırıcı Magu'yu istihbaratla görevlendirmişlerdi. Cezacı Magu ile Amorili Arami ortak çalışarak, bir şekilde Mana Magu'nun açığını bulup, onu bir kaşık suda boğmanın yolunu arıyorlardı. Büyük rahip bir şekilde hata yapsa, Arami, Ateşgahın başına ne yapıp ne edip, cezacı rahibi getirme hesabı yapıyordu. Zavallı Mana gerçekten işi zordu. Ve o, tüm bu zorlukların Tanrının sınama hediyesi olduklarına inanıyordu.

Mana Magu yorgun ve üzgün bir halde, odasından çıkıp, alt kattaki Ateşgahta inerken sıkıntısı her halinden belliydi. Yüreği binlerce kez hançerleniyor da, beyni ağrıdan ölecekmişçesine bir boğuntu hissediyordu. Hızlı hızlı nefes almaya çalışıyor, sıkıntıdan ciğerlerine nefes almakta bile zorlanıyordu. Aşağı indiğinde, rahiplerin Avestadan Yeşu okuduklarını işitti. Dualar ve ayin birazda olsa, onu rahatlatınca, içine huzur doldu. Huda sevgisi ile dolan yüreği, ümit etmesini sağlıyordu. Bu ümit, inancının sağlamlığından kaynaklanıyordu. Ayakta, öylece bir süre duvara yaslanarak kaldı. Bir oyunu izliyormuşçasına, her defasında kendini büyüleyen bu atmosfere bir kez daha inanç ve sevda ile bağlanarak, derinlere daldı. Ama ilk kez, yapılan ayini bu kadar anlamlaştırmış, dualara bu kadar ihtiyaç duymuştu. Huda katındaki değerini ve görevini biliyor ve inanıyordu. Bu sebeple, ayine katkı sunma isteğiyle yavaş yavaş gruba doğru yürüdü. En önde yerini alarak, rahiplere eşlik etti. Dualar, şiir gibi, şarap ve aşk gibi kendisini rahatlatarak, mest ediyordu. Her okuduğu pasajda adeta kendinden geçerek, ateşin etrafında rahiplerle birlikte semaha durup dönüyor dönüyordu. Ateş, ışık ve güneş Tanrısından bir parçaydı. O ise, Tanrısının etrafında dönen bir uydu gibi sadık ve inançlı bir kul. Belki, Tanrısına sığınmaktan başka yapabileceği fazla bir şey de yoktu. Bu nedenle, kendi acizliğinde boğularak, kör, topal, boynu bükük yetim yavru gibi semaha duruyordu, tek tutunduğu dal dualarıydı. Dualar onu semaha, semah sema ya çıkarıyordu. Gözlerini kapayarak sevgilisine kur yapan, büyülenmiş âşık misali, Yeşuları ezberinde şiir tadında okuyordu. Koro ve semah, onun katılımıyla daha bir canlandı. Tefler daha tok. Ateş de onlarla aynı ritimde, gittikçe daha harlanıyor büyüyor büyüyor büyüyordu.

Karanlıkta, ateşin haşmeti, korların altın rengi, gecenin içinde, göz ferlerini parlatıp, kendine çekiyordu. Ateşin büyüsü, herkesi kendi içinde yakıp, kendine benzeterek, müzikte kıvrak dans eden bir rakkase misali adeta onlarla fingirdeşiyordu. Ateş, etrafında ayine dönenleri önce yangınına katıyor, sonraysa onları altın sarısı kor haline getirerek, Ateşgahı köklerinden sökercesine Huda'sına taşıyordu. Mana Magu da, ateşin koruna karşılık verip, ona benzeyerek, içindeki yangını dışarı çıkarıyor, heyecan ve ritimle Yeşuları yüreğinin ta derinlik-

lerinden gelen güçle okuyordu. Kaç zaman geçtiğini bilmeden uzun süre dualar okundu. Huda'sının atı olan alevlere binmiş, gecenin karanlığını da o yıldızdan o yıldıza, dünyada ise o dağdan o dağa uçup geziniyordu. Ruhu, kendine dair olan her şeyi, beyninin içinde veya dışında ama özgürdü. Magu olduğu günden beri arzuladığı şey buydu. Yıllardır beklediği, tüm ömrünü verip ölüme dahi ad koymada çekinmediği an, bu andı. Büyük anınma... O, bu aşkı, ilk kez o anda ve orada yaşıyordu. Yaşadıklarını efendisi Keya sayesinde başarmıştı. O bir elçiydi, Tanrı tarafından halkına ve kendisine gönderilmiş bir elçi. Bin yılda bir gelen özel armağan[20]. Mana Magu, ateşin içinde kaybolurken, arkasındaki elin omzunu silkmesiyle kendine geldi. Başını çevirip baktığında, karşısında kırmızı elbisesinin içinde tavşan gibi gözlerle bakan, dilsiz Zantar ile Kyros'un yanında yatan rahip duruyordu. Dilsiz Zantar, tavşan dişlerini gösterircesine, tuhaf sesler çıkararak gevrek gevrek gülümsüyordu. Başınıysa, olumlu anlamda salladı. Yanındaki diğer rahipte, ona, eşlik eden koro figüranı gibi, "-Efendimiz, dedi, "Kawe'nin ateşi düştü, şu an daha iyi, Kale iyileşeceğini söyledi," Mana Magu, bu haber üzerine genç adamın yüzündeki her mimiğe anlam verircesine ümitli, aynı zamanda da şüpheli bakındı. Ağzında düşecekmiş gibi duran, bir tavşanı andıracak dişlere sahip bu genci, hiç bu kadar sevimli ve güzel görmemişti. Bir an bile düşünmeden o iri ve hantal vücudundan beklenmeyecek bir atiklikle dışarı fırladı. Yeri titrete titrete doğruca kapıya yöneldi. Genç Zantar da, onun bu sevincine eşlik edip arkasından koştu. Adeta sevimli bir fare gibi efendisinin yanında sıçrayarak, merdivenleri iki üç basamak birden atlayarak yukarı tırmandı. Büyük rahip, odanın kapısından içeri girdiğinde nefes nefese kalmıştı. Kale, büyük rahibin durumunu anlayınca yüzüne tebessüm takınarak ellerine atıldı:

"-O, şimdi daha iyi ve rahat ama Kyros'un durumunda henüz bir değişme yok. Zavallı yetimler kim bilir ne acı çekiyorlar." dedi.

Kale gülerken, çenesinin altındaki üç nokta ile aydan oluşan dövmesi tek bir yuvarlak top haline dönüşüp, yüzünde iz yaptı. Aynı dövmenin benzeri, Keya'nın göğsünde, tam kalbinin üzerinde vardı.

---

[20] Kurdilerin ateş-Zerdüşt inancında her bin yılda bir, halkını kurtarmak için, Huda tarafından birinin görevlendirildiğine dair inanç vardır.

Keya'nın, göğsü üzerine, o zamanın rahibi Hora tarafından, kutsal yeşil yosundan elde edilen boya, kül ve annesinin sütü karıştırılarak, iğne ile işlenmişti. Kraliyet simgesi olan güneş kursu dövmesi vardı. Güneş, dantel oyası inceliğinde vücuduna nakşedilmişti. Çocukluğunun en taze yerinde, o gün dok[21] yapılırken ve sonrasında Keya'nın canı acıdığından, saray, sabaha kadar çocuk ağlayışına boğulmuştu. Belki de dövmenin küçük olması nedeniyle kimsenin dikkatini çekmemişti. Keya'nın kalbinin üzerindeki güneş dövmesi, bir anlamda Med prensi olduğunun da kanıtıydı. Bu nedenle, Asurîlerin anlaması ve Sargon'un ajanlarının bu gizi bilmeleri, onun hayatı için büyük bir riskti.

Mana Magu, soluklanıp kendine gelince, "-Biliyordum, biliyordum," diyerek derin soluklar alıp verdi. "-Yüce Huda sana şükür!" diye dualar ederek Tanrısına minnetini sundu. Ardından, Kale'nin elinden tutarak, dışarı çıkardı. Koridordan kapıya kadar ona eşlik etti. Yaşlı adama övgüler ve methiyeler düzdü. Dış kapının önüne geldiğinde horozların ötüşü bu sevinci kutsarcasına, müjdeli habere ötüştüler. Gün yeni ışıyordu, sabahın tatlı meltemi kapı açılınca Magu'nun yüzüne vurdu. O an hayat adına her şey daha bir coşmuştu, Magu da tüm gecenin yorgunluğunu bu melteme bırakarak canlandı. "-Teşekkür ederim, acı bir geceyi geride bırakmamızı ve bu sabah melteminde huzurlu olmamı sağladın Kale, Huda seninle olsun,"dedi yaşlı adama.

Kale, Mana Magu'nun sözünü bölerek "-Eee, şey efendimiz." dese de, şişko Magu, yaşlı adamın ne istediğini anlamıştı. Elini, belindeki kemere bağlı keseye götürerek, kesenin düğümlü ağzını açtı. Büyükçe bir altını Kale'nin avucuna sıkıştırdı. Ve minnettar bir bakışla;

"-Huda seninle olsun, bu parayla bir koyun ve tören için gerekli hazırlıklarını yap. Çocuğun vaftizini bizzat ben yapacağım," Kale paradan mı yoksa rahibin "-Ben geleceğim," sözünden mi bilinmez, bu laflardan oldukça fazla hoşlandığı, çenesindeki dövmenin yuvarlak bir çember haline gelmesinden belli oluyordu. Saygıyla eğilerek, Mana

[21] Dövme

Magu'nun elini öpmek istediyse de, rahip buna izin vermedi. Vatandaş töresinde olduğu gibi onunla sarmaş dolaş oldu.

Kale, Mana Magu'ya sarıldığı esnada, karşısındaki görüntüden sıcak yanakları adeta buz kesti. Telaşla Magu'dan hatır isteyerek arkasını dönüp hızlı hızlı adımlarla Ateşgahdan uzaklaştı. Yaşlı rahip, Kale'nin bu davranışına anlam veremedi. Ta ki geri dönüp Arami'nin şeytan, soğuk ve çirkin suratını görene kadar. Güzel meltemin estiği hoş bir sabahın portresini bozan Arami'yi görünce, zoraki bir saygı ifadesi takındı, "-Günaydın efendim, sabahın bu erken zamanında sizleri buralarda görmek ne güzel bir tesadüf," dedi. Arami zorla gülümseyen bir yüzle karşılamanın da verdiği rahatsızlıkla, ukala bir biçimde "-Hayır ziyaretim tesadüf değil, bazı duyumlar aldım. Gerçek mi diye geldim. Yeni gelen çocuk ile Kyros dün akşam geç geldikleri için ceza almışlar, öyle mi?" diye sordu. Mana Magu söylenenleri garipsemeden cevap verdi, "-Evet efendim, duyduklarınız doğrudur. Ama bu olayda dikkatinizi çeken veya merak ettiğiniz şeyi anlayamadım," Bu cevap Arami'yi sinirlendirmeye yetmişti. Bu yüzden, "-Ben aptal mıyım?" diye sertçe bağırdı. Sonra sesini kısarak "-Hayır, ben aptal değilim Mana Magu, dün akşam cezanın tamamlanmasını bizzat sen engellemişsin, öyle değil mi?"

Mana Magu durumu kavrayarak, ustaca savunmaya geçti, "-Evet, önledim. Cezayı veren de benim, önleyen de benim. Çünkü çocuklar bayılmışlardı. Daha fazla ceza ölümlerine neden olabilirdi efendimiz," Arami, sorgusuz sualsiz Magu'dan sıyrılarak, her zamanki kuralsız tavırlarıyla dış kapıdan önce koridora sonra merdivenlere yöneldi. "-İyi öyleyse. Bir de biz bakalım gerçekten dediğin gibi ölümcüller mi?" diyerek merdivenlerden hızlı adımlarla çıktı. Keya'nın güneş amblemli kursu Mana Magu'nun gözünün önüne gelince, Arami'nin yukarı çıkmasını ve fütursuzca yaptığı küstahlığı engellemek için, itiraz etti, "-Hayır odaya giremezsiniz. Ayrıca, şu an çocuklar rahatsız edilmemeli. Bir de." Arami, Rahibin sözünü tamamlaması için "-Evet, bir de" dedi. Mana cümlesini düşünmeden tamamlamak zorunda kaldı. "-Bir de çıplaklar," diye cevapladı.

Arami bu söz üzerine küstahça bir kahkaha atıp, bir deli gibi karakter değiştirdi. Aniden ciddileşerek, "-Ben çok çıplak insan gördüm

Magu, Hatta çıplak rahip, çıplak prens bile. İnan diğer insanlardan farklı değiller" deyip, yine sabahın güzelliğini kirleten bir kahkaha daha patlattı. Odaya girdiğinde iki genç çocuk yüzükoyun yatmış, sırtları da sarılı bir halde kendilerinden geçmiştiler. Keya'yı daha bir dikkatli baştan aşağı süzüp bezleri aralayıp yaralara bakarak, "-Üff ,"dedi, "-evet yaralar bayağı derinmiş. Sizin cezacı Magu da çok vicdansızmış canım," Arkasında bekleyen cezacı rahip sessiz bir put gibi duruyordu. Arami gülerek elini Magu'nun omzuna atıp, iri bir fare gibi gülümsedi, "-Galiba biraz bana çekmiş" dedi. Elleriyle de ona, "-Çık" işareti yaparak, "-Burada biraz yalnız kalacağım dışarı çıkar mısınız?" diye Magu'yu da uyardı. Büyük rahip ise, soğuk ve kararlı bir şekilde, ayağıyla yere daha güçlü basarak, "-Burası bir ateşgah ve ben bu ateşgahın büyük rahibiyim, nereye ne zaman istersem girerim, istediğim zaman da çıkarım efendimiz," Diye çıkıştı.

Rahibin bu kararlı tutumu karşısında, geri adım atmak zorunda kalan Arami, lafı çarpıtarak alttan aldı. "-Öyleyse birlikte çıkalım saygıdeğer Magu" dedi. Koridorda sohbetine devam ederek, "-nasıl, yaşayacaklar mı?" diye lafa girdi.

"-Bilmiyoruz, fakat sanırım yaşayacaklar," Arami, Magu'nun gönlünü yapma ihtiyacı duyarak "-İşinize karışmak gibi olmasın ama cezada biraz ileri gitmişsiniz canım, öyle vicdansız adama bu kadar ceza infaz ettirilir mi?" Magu "bu adama katılmak kadar çirkin bir şey olmasa gerek" diye kendi kendine hayıflandı. Ama Arami'nin de haklı olduğunu biliyordu. Cevap vermeden Arami'nin esmer, zayıf ve küçük yüzüne boş gözlerle bakmakla yetindi.

O anda ateşgaha doluşan bir grup asker ile içerideki ortam birden gerginleşti. Askerlerin başındaki adam, merdivenlerden koşarak Arami'nin yanına gelip kulağına bir şeyler fısıldadı. Arami şaşırmış bir halde askere bakıp yüzünü anlamsız bir biçimde ekşiterek "-Emin misin?" diye sordu. Asker de, onu onaylayarak başını salladı. Asur ajanı, yanındakilerin farkında olmadan "-Demek buraya kadar izlemişler ha! Hadi gidelim" dedi. Ne selam, ne de veda etmeden, askerlerin önüne katılarak hızlı ve gürültülü bir şekilde uzaklaştılar. Fısıltılara başta anlam veremeyen Mana, "-Buraya kadar izlemişler" sözünü işitince, efendisiyle ilgili bir şey olduğunu anladı. O an Keya'nın dövmesi ak-

lına düştü. O izden nasıl kurtulabilirdi? Nasıl? Her şey Üst üste gelmişti. "Bu kadar aksilik of of..." Cesaret edemediği şeyi yapmaya karar verdi. Daha doğrusu yapmak zorundaydı. Telaşla oradan oraya koşuşturdu. Anlamsız bir şekilde etrafına bakınan genç rahibe bağırdı "-Ne dikiliyorsun? Çabuk" dedi. Genç Zantar, şaşkın bir halde "-Neye çabuk efendimiz?" anlamında ellerini iki yana açtı. Dilsiz Zantar'ın anlamaz tavrı yüzünden rahibin telaşına sinir de katıldı, "-Salak, ateşte demiri kızdırıp çabucak odaya gel, sallanma hadi!" durumun acil olduğunu anlayan, ama olanlara da anlam veremeyen genç adam, hızla merdivenlerden ateşgahın alt katına indi.

Büyük rahip ise, çocukların yanına çıktığında, iki arkadaş da kendinden geçmiş baygın bir halde yatıyorlardı. Olan bitenin farkında olmadan, vücutlarındaki acıyı dahi hissedemeden öylece derinlerdeydiler. Mana, Keya'nın saçlarını bir baba şefkatiyle okşayarak günah çıkarırcasına kendi kendine söylendi "- Huda, nedir bu çocuğun başına gelenler? Of. Zavallı efendimiz." Kızgın demir gecikince oda ile koridor arasında ellerini adeta bir kanat gibi çırparak bir o yana bir bu yana turladı. Oflayıp puflamasına devam etti. O anda, saniyeler saat, dakikalar gün olmuştu. Bir süre sonra genç rahip elinde ucu ateşten kırmızıya dönüşmüş kızgın bir demirle, odaya girdi. Mana, kızgın demiri görünce, karar verdiği şeyi o kadar da kolay yapamayacağını anladı. Ama çaresiz olduğunu da biliyordu. Telaşlı bir halde Keya'yı sırtüstü çevirdi. Genç rahip şaşkınlığıyla, efendisinin ne yaptığını anlamak için dikkatle izledi. Keya'nın kalbi üzerindeki dövmeyi görünce, gözleri adeta fal taşı gibi açıldı. Ağzından hayret ifadesi olarak anlaşılmaz şeyler çıktı. Yere kapandı. Mana kızgın bir şekilde, genç rahibin omuzlarından tutup ayağa kaldırdı. Ve hiddetle yüzüne baktı. Ama genç Zantar efendisinin ne yapmak isteğini anlamıştı. Mana'nın hamlesini önlemek için atılarak ayaklarına sarıldı. Yaşlı adam ise, ona aldırmayıp güneş sembolünün üzerinden kızgın demiri geçirerek dövmeyi dağladı. O an, prensin inlemesiyle, burun direklerini sızlatacak kadar çirkin yanık kokusu odayı kapladı. Büyük rahip dövmeyi dağladıktan sonra belindeki gümüş tokalı kalın deri kemerini çıkarıp, genç rahipten geri çekilmesini istedi. Zantar ise, efendisinin bu davranışına izin vermemek için, bu defa bir panter gibi eline atıldı. Tuhaf sesler çıkararak, adeta dilsizliğiyle karanlık dünyasından, büyük efendisine

sesini duyurmak için yalvarırcasına bağırdı. Elbette ki efendisinin de yüreği acıyla boğuluyordu. Yüreği sızıyordu. Kan tükürecek kadar sancılanıyordu. Organları sökülüyor, kalbi titriyordu. Aldığı nefeste dahi zorlandığından kan ter içinde kalmıştı. Mesele bir çocuğu dövmek değildi, bir halkı, kendi halkını ve geleceğini tüketmek gibi bir şeydi. "Zerdüşt bana yardımcı ol, yüce efendimiz bana güç ve iman ver." diye içinden yalvarıp ağladı. Elleri titriyor, dizleri çözüldü çözülecekti. Fakat yapmak zorundaydı. Asur acımasızdı. Ve biliyordu ki Keya'yı koruyamazdı. Yapmak zorunda olduğunu bildiği şeyi düşününce, genç rahibi, şişko ve iri gövdesiyle kendinden beklenmeyen bir çeviklikle, omzundan tuttuğu gibi odanın diğer tarafına silkeledi. Ve Keya'nın göğsünde dağlanan yere kemeriyle birkaç darbe indirdi.

Ardından, kemer elinden yere düştü. O da olduğu yere çömelip, başını avuçlarının içine alarak, bir zavallı gibi "-Efendimiz, efendimiz" diye, Zantarla birlikte ağlaştılar. Genç rahip, prensin kalbini dinledikten sonra, sevinçle, büyük rahibi de kendine getirdi. Hemen kendini toparladı. Gözyaşlarını da silip burnunu çektikten sonra, o da efendisinin kalbini dinledi. Tebessümle doğruldu. Derin bir nefes alıp, telaşla sargıları sararak, çabucak odadan ayrıldılar. Mana son kez arkasına bakındı. Kyros'ta öylece yatıyordu. "Zavallı" dedi. Ne tuhaf ki ikinci defadır ki bu çocuğa acıyordu. İlk geldiği günde aynı şefkatle bakmıştı bu çocukcağıza.

Med Prensi Tanınıyor mu?

Ateşgahta, gece ile gündüz sadece odalarda fark edilmekteydi. Salondaysa pek fark edilmezdi. Ancak, arka bahçe kapısı açık olduğunda içeriye sızan ışık demeti, karanlığın bir bölümünü prizmadaki ışığın yansımasını anımsatırcasına, üçgen bir biçimde kesip, aydınlatmaktaydı. Bahçe kapısı sürekli kapalı olduğundan, akşamın gelişi fark edilmiyordu. O gün ateşgah içinde, karanlık günü ifade eden, gecelerin efendisi Ahirman adına ne varsa, içeriye doluşmuştu. Ateşgahı teslim almaya çalışıyorlardı. Zerdüşt'ün anlattığı dünya yaşanıyordu. İyilik ve kötülüğün savaşı. Beyazları giyenler ile karanlıkları kuşananlar arasındaki savaş. Gece ile gündüzün mücadelesi. Bu sınavı da aşmalıydılar. Karanlık ve zalimlikler kazanıyor görünebilirdi. Ama güneş karanlığın arkasındaydı. Tüm Kurdi kavminin yiğitleri onu doğurta-

caktı. Güneş mutlaka doğacak, dört bir yan aydınlanacaktı. O an Zerdüşt'üne seslenip Huda'sına sığındı. Ve dualar ona daha bir cesaret yükledi. " Ey aydınlığı melekleri, iyiliklerin tarafları sizler benimlesiniz biliyorum. Biliyorum kazanacağız. Şeytanlar zalimdir. Zalimler içinden içinden korkak. Cesaret kuşanmalıyız. Cesaret melekleri benimle, her yerde benimle. Atalarımın ruhları beni izliyor. Atalarım benimle. Şeytan ve zalimler yenilecek. Şeytan ve zalimlere ölüm. Şeytan ve kötülükler yenilecek. Yenilecek. Yenilecek..."

Arami, askerlerin ardından gidip de uzun bir süre geri dönmeyince, rahibin aklına binlerce kötü düşünce geliyordu. Ve kaygıları keskin dişli kurtlar gibi, beyin hücrelerini acıtarak yiyip bitiriyorlardı. Koca gövdesine asılı ciğeri, neredeyse korku ile kaygıdan küçük bir çocuğunkinden daha küçülmüştü.

"Neler oluyordu? Kimler buraya kadar takip etmişti? Acaba, Med muhafız komutanı birkaç gün erkenden mi gelmişti? Eğer öyle olursa, Keya'nın göğsünü dağlamak ve kırbaçlamak da bir işe yaramayacaktı. Belki de efendisini tanırlardı. Evet, evet, kesinlikle tanırlardı. Sarayda görev almış biri, prensi hiç tanımaz mı aptal kafam? Kaçabilir miyiz? Yok yok, buna da imkân yok, hemen yakalanırız. En iyisi beklemek, ama Keya'ya bir şey yaparlarsa, o hain Medlilerin ciğerini hançerimle parçalamak benim boynumun borcu olur," diye kendi içinde binlerce düşünce, bu düşünceler içinde düşlere dalıp, bir akıl hastası gibi onlarca kurguda onlarca kişilik sergiliyordu. Ardından tekrar Tanrısına sığınıp akıl ihsan etmesini diliyordu. Ama her ne olursa olsun şüphe uyandırmamalı sakin olmalıydı. Evet, evet sükûnet içinde. Biliyordu ki, her şey kendi tercihiydi. Bu çelişik durum gün boyunca devam etti.

Akşam, dışarıda ay ile yıldızlar ortaya çıktığında, bir grup askerin başında, uzun ve sarkık bıyıklı esmer vali ile Asurî komutan, yanında Arami'yle, cezacı Magu hep birlikte telaşla içeri girdiler. Büyük rahip, gelen yabancıya dikkat kesildi. Çünkü yabancının uzun pelerini ve elindeki yüzüğüyle önder olduğu belliydi. Ama Asurî bir önderdi. Medli bir komutan değil. Öncü komutan oldukça heyecanlı ve hiddetli görünüyordu. Kızarmış piliç esmerliğindeki adam, Arami gibi, bir metre altmış beş santim boyunda, biçimsiz suratlı, kalın ve morarmış

sarkık dudaklı biriydi. İri ve siyah gözleriyle bir şeyler arıyormuşçasına çevresine bakındı. Elinde tuttuğu, bakırdan miğferi, keçeden yapılmış siyah yeleğinin üzerinde, çıplak kollarının arasında büyük bir gururla taşıyordu. İnce ve sıska görünümüne rağmen güçlü kollarıyla tehditkâr bir havada, pelerinini savurarak rahibe doğru yöneldi. Magu ise rahat görünmek istediğinden olacak ki, elini karnında iliştirip, eğilerek, hürmette kusur etmeden, "-Ateşgahımıza hoş geldiniz" dedi. Ama Asurî komutan tüm işgalciler gibi küstahtı. Kendini beğenmiş bir tavırla hiç bir şey söylemeden Arami'nin arkasına düşerek, valiyle birlikte merdivenlerden yukarı çıktı. Büyük rahip, gelen adamın Medli muhafız komutanı olmadığını anladığından oldukça rahatlamıştı. Huda yanındaydı. Ama yinede aksilikler üst üste geliyordu, her şey telaşla yapıldığı için, unutkanlıklar hata üzerine hata yapmalarına neden oluyordu. Mana Magu belinde, vücudunu sıkan kemerin olmadığını anlayınca tedirginliğine korku da karıştı. Eli ayağı birbirine dolaşıp, başından ateşler döküldü. "-Şimdi odadaki kemeri gördüklerinde her şeyi anlayacaklar," diye düşündü içinden. Tereddüt etmeden telaşla yukarı koştu. Asurî, odada Keya'yı sırt üstü çevirmiş, kalbinin üzerindeki yarayı kontrol etmekteydi. Komutan, gördüğü manzara karşısında, kaşlarını çatarak kızdı. Eliyle yarayı işaret ederek,"-Kim yarayı bu hale getirdi?" diye sordu. Arami, tüm olayı baştan itibaren anlatınca, komutan cezacı rahibe dönerek, kızgın bir ifadeyle "-Göğsüne baktın mı? Nasıl bir izdi?" diye tekrar sordu. Cezacı rahip aslında iz olduğunu söylemeye dünden razıydı. Fakat genç kralın, Kawe olmadığı anlaşılırsa kellesi gideceğini bildiğinden, göremediği bir şey için yorum yapamadı. Sadece suyu bulandırdı. "-Ama" dedi, "-ben vücudunun o bölümüne kemerle vurmadım ki," Bu sözlerden sonra Arami'nin gözü tüm çirkinliğini sergileyecek şekilde parıldayarak, Mana Magu'ya yöneldi. Bakışlarıysa, rahibin beline iliştı. Magu'nun belinde gümüş tokalı kemeri göremeyince de, gözlerinde şeytanca ateş, ağzında sırtlan gibi bir gülümseme belirdi. Magu'nun etrafında bir uydu gibi dönerek, ellerini arkasında birleştirip, sorgucu kişiliğini hemen ortaya koydu. Kısa boylu cüssesi, şişko ama uzun boylu olan rahibe yetmediği için, bir balet gibi parmaklarının üzerinde yükselerek, herkesin duyacağı şekilde kulağına fısıldadı, "-Büyük Magu, senin kemerin nerede?"

Magu İnançları gereği duygusal bir kimlikti. Oysa bu affedilmeyecek bir cezaydı. Belki o an kendine öfkeyle köpürüyor, binlerce senaryo kafasından geçiyordu. Ama bildiği bir şey vardı. O da, o an duygularından arınması gerektiğiydi. Çünkü Adır onu öyle tembihlemişti. Belki cezada duygusal davranıp, Ateşgah kurallarını bir kez çiğnemiş olsaydı tüm bu olanlar yaşanmayacaktı. Adır'ın savaşçı kişiliği böylesi kritik ortamlarda çözümcü değil tersine kargaşa yaratıyordu. Magu düşündüğü intihar provalarını da o anda gerçekleştiremeyecek kadar sinmişti. Çevresindeki kalabalık ve silahlı güçler buna izin vermeyecek kadarda fazlaydı. Biliyordu ki her şeyin sonuna gelinmişti. Demek ki buraya kadardı. Her ömrün biçilmiş bir adı vardı. Kendisi de ölümden o kadar korkan bir değildi. Çünkü ölüme ad koymuştu. Biliyordu ki bu gün veya yarın ama mutlaka ölümlü dünyada o inanılmaz eşitlikçi kural herkese uygulanacaktı. Kendisi buna hazırdı ya efendisi. Hayır, o daha baharındaydı. O halkı için ümit ve özgürlüktü. Bu nedenle sonuna kadar akıllı oynamalıydı. Gerekirse kendini feda edecek ama efendisini asla. Peki, bunu nasıl başaracaktı? Nasıl?

Rahip bu soru üzerine istemsiz bir şekilde elini beline atıp, odadaki herkesle göz göze geldi. Arami'ye doğru yüzünü çevirdiği esnada, soluk soluğa bir koşumda yangından kaçar gibi genç Zantar içeri girip elindeki kemeri efendisine uzattı. Büyük rahip, dişlek bu gencin kaderinde bu kadar önemli roller oynayacağını hiçbir zaman düşünmemişti. Daha önceden dikkatini çekmeyen, başarılarından değil de, acımasından dolayı, horlamaktan vazgeçtiği bu genç, uzattığı kemerle, yeni bir kaderde kurtuluş çizgisini çizen, AhuraMazda'nın meleği gibiydi.

Mana'nın kanı, damarlarından çekildiği için yüzü tebeşir gibi bembeyaz olmuştu. Dışarıdan hışımla içeri giren Zantar'ın elindeki kemeri görünce, vücudundaki bütün kanlar yüzüne doluştu. Dilsiz rahipten aldığı kemeri, Arami'ye uzatarak "-Bunu mu soruyordunuz?" diye tersledi. "-Ayin esnasında daha rahat oturmak için genelde çıkarırım. Ayrıca siz, beni bir şeyle mi suçlamak istiyorsunuz?" Vali, sinirli ve gergin bir ifadeyle münakaşanın çıkmasını engellemek için araya girerek, "-Bu kadar saçmalık yeter, burada genç prens ile onunla birlikte gelen Medli aileler de yok. Kuruntu ve saçmalıklarla ciddi bir iş sulandırılamaz. Yüce Huda'nın evinde bu türden saçmalıkların deva-

mına daha fazla izin veremem," deyip, Asurî komutanı da yanına alarak hızla dışarı çıktı.

Mana Magu, ziyaretçilerin arkasından ağır ağır yürüdü. Salona geldiklerinde Vali, Asurî komutan ile konuşmasına devam ediyordu. Ardından Magu'dan özür dileyerek ateşgahtan ayrıldı. Magu da saygıyla önünde eğilerek yolculadı. Arami'yse, dişlerini kenetleyerek büyük rahibin yüzüne meydan okurcasına "-Bu hesaplaşma henüz tamamlanmadı," dedi. "- Bu veledin Keya olup olmadığı bir kaç gün sonra, er veya geç anlaşılacak, bir kaç gün sonra." Sinsi, çirkin bir fare gibi sırıtarak, "-Umarım o gün de yüzünü kırbaçlamazsın,"

Cezacı Magu'nun "-Efendim" diyerek araya girmesi biriken kinin boşaltmak için Amorili ye fırsat vermişti. Cezacıyı dinlemediği gibi, küçük ama güçlü elleriyle, suratına olanca gücüyle tokat patlattı. Bu tokat onun korkaklığını tatmin etmediği gibi, günün hıncını çıkarmak için de yeterli gelmemişti aslında. Cezacı Magu tüm köpekliğini takınarak, yine de efendisinin arkasından gitti. O, sadık uşaktı. Mana Magu ile diğer rahipler bu gidişten dolayı oldukça rahatladılar. Işık ve iyilik kazanmıştı. Keya'nın sırrını bilen bir kişi daha vardı. Ama o da dilsizdi. Diğer rahipler ise, yaşanan felaketten çok, ateşgahın Arami'den sonra, Asurî askerler tarafından da çiğnenmesinden iğrenmişlerdi. Ama biliyorlardı ki, karanlık güçlerinin efendisi ile ateşgah her zaman bir savaş ve mücadele içindeydi. Ve her zaman ışığın efendisi Huda'ları onlarla birlikteydi. El ayak çekilince, büyük rahip, genç Zantar'ın koluna girerek odasına kadar birlikte yürüdü. Merakla bu oyunu nasıl bu kadar mükemmel planladığını anlatmasını istedi. Genç rahip, eliyle, başıyla, mimikleriyle kendini paralarcasına, anlatmaya çalıştı. Kemeri efendisine vermek için odadan çıktığını fakat merdivenlerin başındayken, Arami'yle bir arada gördüğü için kemeri veremediğini, bu sebeple kemeri yan odanın penceresinden bahçeye atıp, ardından hızla koşup, tekrardan alarak, aynı telaşla kendisine ulaştırdığını, anlatmayı başarmıştı.

Magu bu güzel ve zekice davranışa sevinerek, "-Yan odada beklemen yeterliydi," dediyse de, genç rahip karşı çıkarak, o zaman Arami'nin durumu anlayabileceğini, böylesinin daha inandırıcı olduğunu, ifade etti. Efendisinin, o güne kadar pek kaile almadığı zekâsıyla

övündü. Büyük rahip, dilsiz Zantar'ın bu çabalarından minnet ve mahcubiyet duyarak, elindeki deri kemerine bakındıktan sonra, başını kaldırıp minnetle genç adama odaklandı. Gümüş tokalı kemerini, ona doğru uzatarak hediye etmek istedi. Genç rahip, içinden almak istese de, edindiği terbiye ve efendisine duyduğu saygı, kemeri almasını engelledi. Başını, olumsuz bir ifadeyle sağa sola sallayarak kabul edemeyeceğini belirtti. Efendisi yanına yaklaşıp, kemeri kendi eliyle genç rahibin beline taktı. O ise, kartal gibi kollarını açarak hayretle beline baktı. Mana, gencin beline kemeri iliklcyerek alnını öptü. Renkli düğmelerle örülmüş uzun sarı saçlarını okşadıktan sonra, hiçbir şey demeden dışarı çıktı. Genç rahip, efendisinin okşadığı saçlarını, kendisi de yavaşça okşadı. Büyük bir hayretle gümüş kemerine bakınarak, değişik değişik pozlara bürünüp, kemerin tadını çıkardı.

Dilsiz rahibin adı Zukiydi. Ama adını kimse bilmezdi. O'da Kawelikten Zantarlığa yükselmesinden dolayı kendine Zantar adının verilmesinden oldukça memnundu. Komuh'lu köylü bir aileden geliyordu. Küçük yaşta çobanlık yaparak ailesine katkıda bulunuyormuş. Bir gün yağmacılar köyüne doğru geldiğinde, haramilerin köylerini talan edeceğini, köyün keyasına bildirmek için olanca gücüyle koşarak bağıra bağıra haber vermek istemiş. Aslında gelen kişiler, köyün efendisinin işbirliği yaptığı yağmacılarmış. Ve onun tarafından davet edilmişler. Zuki, köyün girişinde efendisinin kendini beklediğini düşünürcesine yanına varıp, gelenleri haberdar etmiş. Fakat köyün keyası, onu aynı içtenlikle karşılamadığı gibi, elinde tutmayı başaramadığı bu çocuğu öldürmekten de çekinerek, köye haber vereceği korkusuyla dilini kesmiş. O gün teni sarıdan mora çalmış. Aynı gün babası da haramiler tarafından öldürülünce, annesi tarafından önce dayılarının yanına, sonra dayıları da bakamayıp, ateşgaha yardımcı olarak vermişler. O gün bugündü orası ona vatan olmuştu. Önce birçok kişi onunla alay etse de, Magu'nun babacan tavrı onu her zaman korumuştu. Bu nedenle ibadetlerde Magu'yla kendini özdeştirerek, onun kadar kendinden geçercesine ateşin etrafında dans ediyordu. Zantar olmayı bu içtenliği ve biraz da efendisinin kendisine acıması nedeniyle elde etmişti. Hayatında ikinci kez haramilerin elinden birini kurtarmak için, doğru bir adamla ortak çalışıyordu. Bu yüzden bir şeyler başarmış olmanın huzur ve güveniyle onurlanıyordu. Sanki çocukluğunda eksik

kalan bir yenişi o gün tamamlamıştı. Oysa sevinmesi için daha çok erkendi. Birkaç gün sonra gelecek, Medli hain güçleri sadece Magu biliyor, kendi kendine kahrederek, bir yağ gibi için için eriyordu. Kaçınılmaz son her geçen dakikada efendisi için yaklaşsa da, Huda bir şekilde kendine yardımcı oluyordu. Işığın efendisi, karanlığı dağıtmak için kendine mutlaka doğru yolu tekrar gösterecek, inancından hiçbir zaman şaşmayacaktı.

Kaygılı Bekleyiş

Gençler, yaşanan olaylardan habersiz üç gün boyunca yarı baygın halde uyudular. İyileşmeleri için herkes başlarında nöbetleşe bekleşiyorlar olanca güçleriyle çabalıyorlardı. Yaraların temizlenmesi, sargıların devamlı değiştirilmesi için oldukça titiz davranıyorlardı. İlk olarak Keya gözlerini açtı. İnleyerek cılız bir sesle "-Su," dedi. Sesi işiten genç rahip, tavşanın dikkatiyle uyuduğu yerden gözlerini açtı. Duyduğu sesin yanılgı olup olmadığını anlamak için kulak kabartarak bir süre bekledi. Tekrar "-Su," sesini işitince, toparlanarak hızla kendini odadan dışarı attı. Bu telaşı gören ve bağırışları duyan herkes ona doğru koştu. O ise, odalarda efendisini arıyordu. Bulamayınca kendini bahçeye attı. Efendisi bahçede, gülleri budamakla meşguldü. Magu yanına büyük heyecanla gelen, genç rahibin bağırışından ne anlatmak istediğini anladı. Elinden makası bırakıp, bahçe işlerinde giydiği şalvarını toparlayarak, rahiplerin yanından telaşla ateşgaha girip, merdivenlerden odaya doğru koştu. Telaşla koşarken diğer taraftan, Zantar'a dönerek "-Ne diyordu? Ne istedi?" gibi sorular sordu. Genç rahip de, bir ceylan gibi, efendisinin çevresinde sekerek, elini bardak gibi yapıp başına dikerek su istediğini ifade etti. Magu da sevinçle, "-Öyleyse, ne yanımda dönüp duruyorsun?" dedi, "-su ve çorba getirsene," Büyük rahip odaya girdiğinde, prens kendine gelmeye çalışmakta, gözlerini kısarak çevresine dikkatle bakınmaktaydı. Düz siyah uzun saçları yüzüne düşmüştü perişan ve bitkin bir hali vardı. Açlık ve susuzluktan iyice halsiz kaldığından, çevresini bulanık görmekteydi. Ama yavaş yavaş çevresindeki görüntüler, gözünde gittikçe netleşiyordu. Kollarından destek alarak, yüzüstü doğrulmaya çalışsa da gücü yetmeyince, yatağa tekrar abanıp kolu iki yana düştü. Rahip, hemen yanına atılarak dizleri üzerine çöktü. Efendisinin gözlerini örten uzun saçlarını arala-

yarak "-Efendimiz," dedi, "-lütfen yorulmayınız. Üstelik çok yorgunsunuz, birazdan su ile et çorbası gelecek, biraz daha dinleniniz."

Prens, gözlerini araladığında ilk olarak karşısında şuursuzca yatan Kyros'u gördü. O da, kendi gibi, her tarafı sarılı ve yüzükoyun yatmaktaydı. Kendini zorlayarak, kısık bir sesle "-O nasıl?" diye sordu. Mana, Keya konuştukça sevinçten kanatlanıp uçacaktı. Bir kuş misali şakıyarak cevaplar verdi, "-O da iyileşiyor efendimiz. Çok şükür Huda! Çok şükür!" diye Tanrısına, sürekli minnet ederek cevaplar verdi. Efendisinin de kendini yormaması için, sürekli telkinlerde bulundu.

Bu arada genç rahip, bir kâse çorba, bir bardak suyla içeri koşar adımlarla girdi. Efendisinden talimat almadan, hemen Keya'nın başucuna çömelerek, başının altına yastık koyup, elindeki kaşık ile yavaş yavaş su içirdi. Medya'nın prensi, suyu içmekte zorlandı. Boğazı kuru olduğu için, acı içinde yutkundu. Çorak bir toprağın, suya kavuşmasındaki an nasılsa öyle yüzü büzüştü. Ardından at gibi sesler çıkardı. Dilsiz rahip, çocuklar uyurken, elindeki bezi suya batırıp, ağızlarına adeta damlata damlata su içiriyordu. Dudaklarının ıslak kalmasını sağlıyordu. Yine de, genç efendisinin dudakları susuzluktan, çorak toprak gibi çatlayıp kabuk atmıştı. Biraz su ile et suyundan zorla da olsa birkaç kaşık içip kesildi. Ağzına uzatılan suyu istemediğini, başını sağa sola sallayarak anlatmak istedi. Hiç uyumamış gibi yeniden usulca gözlerini kapatarak uyumaya devam etti.

Akşam karanlığı çöküpte, Keya gözlerini yeniden açtığında, kandilin yanan loş ışığında iki karaltı gördü. Bunlardan biri genç rahip, diğeriyse Magu'ydu. Bu görüntü, nedense genç prensin yüzünde bahar gibi gülücüklerin açmasına gamzelerinin ortaya çıkmasına neden oldu. Ses tellerinden değil de ciğerlerinden gelen kısık bir sesle, "-Hala burada mısınız?" diye sordu. Mana sakin ve gülümseyen tombul suratıyla "-Evet buradayız," diye cevaplayarak, hasret gideren bir anne edasında, Keya'nın yanına oturdu.

"-Çok açım, yemek var mı efendim?"

"-Ne isterseniz," Prensin gözlerini kısarak, sakin bir ses tonuyla "-Et suyu çok güzeldi" demesi üzerine, çıranın yanındaki et suyunu genç rahip alarak yavaş yavaş, kaşıkla ona verdi. Prens bu defa tüm

kâseyi bitirdi. Uzun süre konuşmadan öylece başında bekleştiler. Sıra Kyros'taydı, ümitle bekleniyordu.

Kandilin titrek ateşi, gecenin sessizliğiyle durgunluğunu çıtırtılarıyla boğuyordu. Oda içindeki tüm kaygılar Kyros üzerine yoğunlaşmış, artık onun uyanması bekleniyordu. Herkesin sessizliğe gömüldüğü bir anda, Kyros'un inleme sesi ile geceye hareket geldi. Genç rahip, bardaktaki suyu Kyros'un yüzüne serpiştirerek, birbirine yapıştırıcı sürülmüş gibi bütünleşmiş kurak dudaklarına damla damla su verdi. Kyros çok geçmeden kendine geldi. Gözlerini aralayarak dudaklarını diliyle ıslattı. O da oldukça halsiz görünmekteydi. Mana, onun da, kendini yormamasını istedi. Bardakta kalan birkaç kaşık su küçük adamın dudaklarına akıtıldı. Fakat suyun neredeyse çoğu yutulamadan yanaklarından yatağın çarşafına döküldü. O da, yutkunma zorluğu çekmekteydi. Yorgunluktan doğrulamayıp, yeniden gözlerini kapatarak derin bir uykuya daldı. Magu, yaşı daha genç olmasına rağmen, Kyros'un daha erken uyanacağını düşünüyordu. Çünkü ceza ve dayağa alışkındı. O arlanmayacak kadar huzursuz, yerinde saniye durmayan, duvarlara tırmanan, ele avuca sığmayan bir çocuktu. Dolayısıyla, ateşgahta onun kadar ceza ve şiddete maruz kalan başka bir kimse de yoktu. Demek ki her şey göründüğü gibi olmayabiliyormuş. Ama bu olaydan sonra olanlar sağ salim atlatılırsa, değil cezaları ikiye katlamak, ceza vermek bile aklının ucundan geçmeyecekti. Yaşananlar ona ve ateşgaha iyi bir ders olmuştu. Belki bu ceza olmasaydı. Dövmede dağlanamayacaktı. Değişmez Med kanunu Avesta'da dediği gibi; "Her kötülükte bir iyilik vardır." İnancı daha bir kabul görüyordu. Hayatın anlamını keşfeden bir hazla kendiyle övündü. Zor insanı büyütüyordu. Önemli olan ona teslim olmayıp savaşmaktı.

Zavallı Kyros'un uyanması, Keya'ya daha bir güç verdi. Büyük Rahibe, ne kadar süredir yattıklarını sorduğunda, üç gece üç gündüz diye cevap aldı. Bunun üzerine prens daha fazla bir şey sormadı. İki arkadaşın da yaraları ince de olsa kabuk bağlamıştı. Ama Med prensinin canının yandığı inlemesinden belliydi. Acıdan dişlerini sıkıyordu. Değişik ot ve kınanın karışımından elde edilen bir ilaç sürüldükten sonra, acısı biraz olsun diniyordu. Keya uzun bir süre Kyros'u izledikten sonra gözlerini kapatıp yattı. Günün ilk ışıklarının habercisi ve sa-

bahın efendisi horozların ötüşüyle, genç rahip gözlerini açtığında, Keya'yı yatağında bulamadı. O telaşla aşağı inerek Magu'yu uyandırıp, birlikte ateşgahta tuvaletlere varıncaya kadar sağa sola bakındılar ama bulamadılar. Büyük rahip aramaktan vazgeçip, arka odasına geçerek haber bekledi. Bahçeye dönük tahta penceresini araladığında genç efendisinin havuzun başına oturup, elindeki ekmeği ördeklerle paylaştığını görünce rahatladı. Bu sevimli manzaraya kendini kaptırarak izlemeye devam etti. Efendisi zor bir dönemi daha atlatıp, yeniden sağlığına kavuşuyordu. Doğanın güzelliklerini de izledikçe Mana Magu'nun içi ısınıyor, yüreği dışarıdaki çiçekler ile dans eden bahara sevdalı kelebek misali uçuyordu. Kanadı olsa o an pencereden kendini aşağıya bırakarak prensin yanına uçacaktı. Bu güzel hayallere daldığı anda aklına Arami düştü. İçindeki güzel duyguların yerini kaygı ve endişe aldı. Çok yakın bir zamanda, Medli muhafız başı gelecek ve belki her şey bitecekti. Kim bilir? Belkiler ile inançları onu ayakta tutuyordu. Bugüne kadar oynadığı oyunlar, güzel ve yerinde tesadüfler ile Huda'nın yardımı, efendisini korumuştu. Ama tesadüfler her zaman iyi olmaya bilirdi, kendisi de bir şeyler yapmalıydı. Başına gelecekler hiç önemli değildi. Oysa Keya her türlü tehlikeye açıktı. Onun, Medya'nın prensi olduğu anlaşılırsa, düşmanlarının yapacakları eziyeti, düşünmek dahi istemiyordu. Eğer öyle bir şey olursa gerekirse kendi elleriyle önce düşmanlarını, sonraysa yüreği parçalanarak da olsa efendisini hançerleyecekti. "Peki, Medler ile tüm Kurti kavimlerinin beklediği, özgürlük ve krallığın kalan tek varisinin başına... Of... Her şey o kadar karmaşık ve zor ki" diye için için düşündü. Tüm bu yükleri taşıyan ve özgürlüğü sağlayacak genç, yaralı küçük bir serçe gibi havuzun başına geçmiş, güzel şeyler düşlüyordu. Magu, efendisinin, Tanrı tarafından gönderildiğine inanıyordu. Ve onu karşılaşacağı zorluklarla baş edebilmesi için yetiştirmesi gerektiğini biliyordu. Bu karmaşanın içinde belki bir çözümdü. İşini de yapmalıydı. Halkının geleceği yaşanacaklara ve bu genç adama bağlıydı. Kendisi de üzerine düşeni yapmalıydı. Onu korumakla zaman geçirmemeliydi. Medleri değişmez kanunlarına göre yetiştirmeliydi. O Tanrının hediyesiydi.

Cehennemde Şeytanla Hesaplaşma

Keya da ne olduğunu tahmin ediyor, bir veya iki günü kaldığını da biliyordu. Bu küçük ömre sığdırdıklarıyla yaşadıkları, onu da usan-

dırmıştı. Kaçmaktan, gizlenmekten yorulduğu için olacakları beklemeye karar vermişti. O da kafasından kurgular geliştiriyor; "-Eğer beni tanırlarsa, önce hain Medliyi ardından da, kendimi öldürürüm," diye içinden geçiriyordu.

Prens, derinlere dalmasına rağmen, yanına gelen ördeği bu defa fark etti. Elindeki ekmekten bir parça uzatarak önüne attı. Tuhaf gagaları arasında, ekmeği geveleyerek parça parça yapıp yedi ördek. Prensin en taze yarası göğsünde olduğundan, dağlanan yer az da olsa sancı veriyordu. Elini sol göğsünün üzerine götürerek sargıyı biraz aralayıp baktığında, yarasının kabuk bağlamış olduğunu gördü. Bu yaralar onu daha bir olgunlaştırıyordu. Demek ki her şey sadece insanın, beynin ve yüreğinde bitmiyordu. Bazen tenindeki acı da, insanın pişmesine, büyümesine katkı sağlıyordu. Oysa ülkenin en iyi silah ustalarıyla akıl hocaları tarafından eğitilmişti. Fakat bu kısa sürede yaşadıklarıyla öğrendikleri toplam yaşamındaki öğretilenlerden çok daha anlamlı ve öğretici geliyordu ona.

Başka bir şansıysa, bu kadar ihanet içinde dahi, bir o kadar da kendiyle birlikte gerçekten güzel sadık insanların olmasıydı. Bu insanlar, an bile düşünmeden hayatlarını kendisi için, riske atmaları, yaşama güven duymasını ve ayakta kalmasını sağlıyordu. "- Demek ki ben çok önemliyim, en azından çok şeyden önemliyim," diye düşündü. Arkasında beliren karaltı, kulağına eğilerek, "-Nasıl canını çok mu yaktım?" diye fısıldadı. Keya sesin geldiği yöne doğru başına çevirdiğinde, Cezacı Magu, tepesinde ayakta bekliyordu. İri cüssesiyle kuru ağaç gibi aşağıya eğilmişti. Prens, hiç bir şey söylemeden, ördeklere ekmek vermeye devam etti. Rahip ise, onu ateşlemek istercesine tahrik edici konuşmasına devam ediyordu. "-Biliyor musun,"dedi "-ben ve Arami, senin prens olduğuna inanıyoruz," genç Kawe hiçbir tepki vermeyince, ses tonunu sertleştirip, olduğu yere çömelerek, çatal dilli yılan tıslamasıyla kulağına fısıldadı, "-Bir veya iki gün sonra her şey bitecek, sen ve Mana Magu layık olduğunuz yere gideceksiniz,"

Keya, sakin ses tonuyla, adamı vicdana çağırırcasına sordu, "-Neden benden nefret ediyorsun? Sana ne yaptım ki?" Cezacı Rahip, ilerisine bakarak, "-Belki hırs, belki başka bir şey ama kazanmak istiyorum. Belki de her daim güçlüden yana olmak istediğimdendir. Bi-

lemiyorum ama zayıflar ve güçsüzler," deyip ardından hınçla papatyayı kökünden koparark, "-ayakta kalamazlar. Bunu iyi biliyorum,"

O an cezacı rahip, kırmızı gagalı, gözleri sürmeli çığıran kekliklere çok benziyordu. Keya nedenini daha iyi anlamıştı.

"Ben biliyorum."dedi Keya.

Cezacı Magu şaşırdı ama Keya'nın bakışlarında cevabı bulmuş olacaktı ki sessizdi. İkisi de sustu. Fetbaz kişiliği o an yitmişti. Ortalığı tuhaf, gerilimli ama sessiz bir ortam kapladı. Sadece havuzun su şırıltısı ve ördeklerin vaklaması duyuldu. Bir de hafiften esen sabah rüzgârının uğultusu. Büyük rahip, fetbaz adamı, efendisinin yanında görünce kendini bahçeye atarak, kapının önünden seslendi.

"-Evladım!" Bu çağrı üzerine, cezacı Magu yılan tıslaması bir sesle "- Biliyor musun babanda kendini beğenmiş ve küstahın tekiydi. Kral olmaya değer değildi. Hak ettiği şeyi yaşadı. Biz Maneanlara hain diyebilirler ama her zaman kazanan biz oluruz." dedi ve ardından Magu'ya doğru bakarak, "Koruyucu şişko meleğin seni çağırıyor evladım, hadi meleğinin kanatları altına koş." Kahkahalarla güldü. Şelalenin olduğu yöne doğru ellerini arkadan kavuşturarak yürüdü. Kırmızı gagalı sürme gözlü kekliklerin beğenisiyle. İçi boş güven ve hainlikle. Ne o dünyada ne de Huda'nın katında selamete ermeyecek bir duruşla. Hem bu dünyada hem de Ahirman'ın karanlıklar dünyasında vicdanen acılar çekip, lanetlenmiş bir ruh olarak yaşayarak. Bu tercih onundu. Zerdüşt'e göre, dünyaya gelen herkes iyinin de kötünün de ne olduğunu biliyordu. Tercihler kendine aitti. Sadece kendilerinin belirlediği türden dünya. Kendilerinin iradeleri. Ruhlarını kirletenler her zaman hain ve lanetlenmiş kirli ruh olarak sonsuza kadar yaşayacaklardı. Acı çekerek... Sonsuza kadar...

Prens, o anda pis adamın arkasından gidip, hak ettiği cezayı vermek istedi. Ama sabretmesi gerektiğini biliyordu. Üstelik hesabı cezacıyla değildi. Cezacı rahip gibi ihanetçi o kadar çoktu ki, hangi biriyle uğraşsın. Toparlanıp, "şişko rahibe" doğru yavaş yavaş yürüdü.

"Sonsuza kadar lanetlisin." dedi içinden.

"-Cezacı sana ne dedi?"

Keya, Magu'nun bu sorusunu cevapsız bırakıp, solgun bir çiçek gibi kapıdan ateşgaha girerek odasına yöneldi. Odaya girdiğinde, küçük arkadaşının yatağının üzerinde oturduğunu görünce sevindi. Zuki, onu kaşıkla besliyordu. Tüm üzüntüleriyle kötü düşüncelerini bir tarafa bıraktı. Durgun ve dalgın halinden sıyrılıp, üzerindeki gölgeleri atarak, küçük arkadaşının yanına ilişerek oturdu.

"-Nasılsın iyi misin?" diye sormadan, patavatsızca ve gülerek söze başladı, "-Bak, gördün mü? Senin yüzünden başımıza neler geldi küçük dostum," Kyros, bu sözü duyduğunda arkadaşını da hatasına ortak etmenin acısıyla, gülümseyen yüzünü acı bir burukluk aldı. Kaşlarını çattı. Yemek yemeyi kesti. Prens ise, yaptığı yanlışı anlayarak hemen hatasını düzeltmeye çalıştı,"-Bak, yine beni yanlış anladın. Ben kötü niyetle söylemedim şaka yaptım, hı hadi.".

Hatasını telafi etmek için arkadaşına sarıldı. Kyros da ona. Ama ikisi de acı içinde kıvrandı.

Kyros, Keya ve Zuki çok iyi dost olmuşlardı. Adeta Hırbo ve Rosa'nın yerini, bu iki arkadaşı almıştı. Ergenler veya çocuklar kurdukları ilişkileri paylaşım ile bölüşüm üzerine kurarlar. İlişkileri art niyetsiz ve çıkarsız olduğundan bedelini de ödemeye hazır kişilikler haline gelirler. Kyros ile Keya'da kısa zaman diliminde de olsa, çok yoğun şeyler yaşayıp ortak duygu ve kaderi paylaştıkları için birbirlerine çok yakınlaşarak bağlanmışlardı. Ama aynı zamanda birbirlerinden sakladıkları sırları ile de büyük bir adam gibi davranıyorlardı.

Yeni ayağa kalkmalarına rağmen kısa sürede toparlanmışlardı. Ateşgahın koridorları, yeniden onların ayak sesleri ve bağırışlarıyla inliyordu. Duvarlar hayat soluyordu. Magu ve rahiplerin ciddiyeti, yerini gülüşmelerle oyunlara bırakmıştı. Çocuklar sabah kalktıklarında, bahçeye çıkıp oyunlarına kaldıkları yerden devam ettiler. Bahçedeki hayvanları kovalıyor, baharın ve hayatın tadını çıkarıyorlardı.

İki arkadaş, ateşgahtaki ördeklere isim koymaya karar verdiler. Şişko olanına "Magu", zayıf olanına "çiroz," Keya'yı sürekli gagalayana "cezacı", güzel olanına ise uzun tartışmalar sonrası genç rahip "Zuki'nin" adını verdiler. Genç rahip, güzel olanına adının verilme-

sinden oldukça hoşnut olmuştu. Sevincinden, ön tavşan dişlerini göstere göstere gülüyor, ellerini bir çocuk gibi çırparak alkışlıyordu.

Aniden yağmurun bastırmasıyla prens ile genç rahip içeri kaçıştılar. Fakat Kyros, ağzı ile ellerini açarak, yeni doğmuş bir çocuk gibi vaftiz ediliyormuşçasına etraflarında bir pervane gibi dolanarak, yeniden yaşamanın zevkini çıkarıyordu. Vücuduna değen her damla, sanki sızlayan yaralarındaki ateşi söndürüyordu. Yağmurun ezgisiyle dans ediyor, göklerin Tanrısına haykırıyordu. Başta, Keya ile genç rahip durumu garip karşıladılar. Küçük adamın bu oyundan zevk almasından dolayı, genç prens de kendini bahçeye attı. Yağmurun altında ellerini iki yana açıp, başını yukarıya kaldırarak, kendi etraflarında dönmeye başladı. Ağızlarına dolan yağmurun altında iki çocuk dans edip, çimenlerin üzerinde yağmurla oynuyorlardı.

Mana Magu, tahta penceresini açtığında, toprak ve yağmurun çıkardığı o muhteşem kokuyu ciğerlerinin en derin hücresine kadar içine çekti. Gençlerin dostluklarıyla uyumlu beraberliklerinden, yaratıcı dramaların nasıl ortaya çıktığına şaşarak, bir o kadar da hayranlıkla baka kaldı. Ama yağmurun altında çok kalmışlardı, bünyelerinin de zayıf olması nedeniyle hastalanabileceklerini düşünerek, sert bir ses tonuyla seslendi "-Genç rahipler, içeri girin!" Gençler mızmızlansa da, büyük rahibin ısrarcı tutumu sebebiyle içeri girmek zorunda kaldılar. Büyük rahip, kendilerini kapıda karşılayıp telaşla üzerlerindeki giysileri çıkarmalarına yardımcı oldu. Odasından getirdiği örtüleri üzerlerine örtüp, elbiselerini ateşin yandığı salondaki şöminenin önüne astı. Çocuklar şöminenin önünde serili olan postların üzerine oturup, ateşin güzelliğini izlemeye koyuldular. Bu şişko adam, bir ateşgah rahibinden çok, anne şefkatiyle gençlere yaklaşan dadı gibiydi. Bahçedeki şişko ördek gibi yürüdüğünden, arkasını her döndüğünde çocukların muzır muzır gülüşmelerine neden oluyordu. O ise, bu gülüşmelere pek anlam veremediği gibi aldırış da etmiyordu.

Bir süre sonra, ilk hapşıran dilsiz Zantar olunca, iki arkadaş kahkahayı bastı. Magu'nun kaygılarının tersine bir durum çıkınca, o da gençlerle birlikte güldü. Ateşgahın efendisi, işini bitirip odasına çekildiğinde, gençleri ve özellikle genç rahiple olan iletişimlerini düşündü. Kendisi, genç Zantar Zuki'ye bir şeyleri anlamak için, işaret dili kul-

lanmak zorunda kalıyordu. Oysa Zuki, konuşamasa da bu gençlerle anlaşmakta hiçbir zorluk çekmiyordu. Aslında, her yaş veya çağ kendi dilini oluşturuyordu. Her yaşın kendine özgü davranışları olduğu için, o yaş içinde olanların da ortak bir dili vardı. Ve bu nedenden olsa gerek çok iyi anlaşıyorlardı. Sanırım insanlar büyüyüp yaşlandıkça hareket kabiliyetleri azalıyordu. Bu sebepten, daha çok konuşma ihtiyacı duymaktaydılar. Ki çocukların bazen konuşmadan bile, türlü oyunları, ön yargısız edimlere dayalı olarak oynamaları bu sebepten olsa gerekti.

Mana Magu, kaç gündür uyuyamıyordu. Amorili Arami alçağı da, ateşgaha gelmez olmuştu. Üstelik hain cezacı rahip de ortalıkta yoktu. Bunlar yine bir şeyleri mi planlıyorlardı? Bu sessizlik pek hayra alamet değildi. Yoksa Medli muhafız başı erken mi gelmişti? Genç kralın nasıl bir şeye benzediğini mi konuşuyorlardı? Eğer konuşurlarsa, kesinlikle Keya'nın olduğunu anlarlar. "-Of... Evladım, bu yaşta bu kadar talihsizlik olur mu? Neden kaderin böyle? Ama Huda'nın bildiği bir şey vardır. O, Med halkının koruyucusu olduğuna göre, kuşkusuz iyi şeyler de düşünüyordur. Peki, neden bu kadar olumsuzluklar bir arada? Bizlerin dirayetini sınıyor olsa gerek. Ne olur yazgıyı yazanlar, bir ışık bir mesaj gönderin," "Huda, Huda," diye sayıklayarak, günlerce ışığın efendisinden bir işaret bekledi. Sonunda yorgun iri gövdesiyse uykusuzluğa dayanamayıp, derin uykulara daldı. Oturduğu sandalyede ne kadar yattığını bilmiyordu. Yağan yağmurlar, romatizmalı dizlerini sızlatsa da, sıcak havanın gitmesini sağlayıp, rahat nefes almalarına neden olmuştu. Oda kapısının çalınmasıyla kendine geldi. Yaşlı rahip akşam yemeğinin hazır olduğunu, sofrada kendisinin de beklediğini söyledi. Yarı sersem halde toparlanıp doğrulmaya çalıştı. Ama başı döndü. Sendeleyerek tahta sandalyenin bir köşesine tutundu. Sersemlemiş olsa da, kısmen vücudu dinlenmişti. Yemek masasına geldiğinde herkes ayağa kalkıp, dua etti. Ardından yemeğe geçildi. Ama o, yemek yemeden önce çocukları baştan ayağa süzdü. Özellikle de efendisini. Gençler her zamanki gibi neşeliydiler. Birbirleriyle şakalaşarak yemek yiyorlardı. Gençler Mana'yla göz göze gelince dikkat çektiklerini anlayıp, davranışlarına çeki düzen verdiler.

Yemeğin ardından Magu bir konuşma yaptı. Keya'ya bakarak, "-Yeni genç Kawemiz, yarın akşamki ayine katılacaktır. İhtiyar Magu, Avestadan Yeşuları sen öğretip ezberleteceksin," Zuki'ye dönerek, "-Zantar, sen de, ateş etrafında raks etmeyi öğreteceksin. Huda yardımcınız olsun," deyip yemekten yavaşça kalkıp, ayaklarını sürüyerek odasına geçti.

Kyros, arkadaşına dönerek, efendisinin garip karşıladığı hareketlerinin anlamını sordu, "-Biliyor musun, Mana uykusuz, yorgun ve düşünceli, neden acaba?" Prens ise, bu durumu bildiği halde, anlamazlığa vurarak, "-Bilmem, ben pek fark etmedim," dedi. Mana'nın şişko bedeniyle geniş omuzları yetmişlik bir ihtiyar gibi çökmüş, yüz hatları dalgın, gözlerinin kayıtsızlığıysa anlamsız duruyordu. Bu soru, genç prensin de moralini bozup, canının sıkılmasına neden oldu. O da boş gözlerle, şişko rahibin girdiği oda kapısına bakarak daldı. Kyros, dostunun dalgınlığını fark edip, onu dürterek "-Şştt... ne oluyor? Daldın," dedi. Keya ise, tepki vermeden iç geçirerek, masadan kalktı. Solgun bir şekilde, Magu gibi ayak sürüyerek odasına yollandı. Kyros olanlara anlam veremedi, Mana ile Keya'nın davranışları arasında mantığıyla bağlantı kurmaya çalışıyor ama yine de pek başarılı olamıyordu. Arkadaşının arkasından odaya girdi. Keya, yatağa sırt üstü uzanmış, elleri başının arkasında birleşmiş bir vaziyette, duvarın yukarısındaki küçük delikten yıldızlara bakıyordu. Kyros da bir şey söylemeden yatağına yöneldi. Dizlerini göğsüne çekip, elleriyle dizlerini sarmalayarak büzüşüp oturdu. Çekingen biraz da endişeli bir ifadeyle, "-Konuşmak ister misin? Bir şeyler canını sıkıyor ve ben bu şeyleri öğrenmek istiyorum,"dedi.

Fakat Keya gözlerini küçük pencereden baktığı yıldızlardan ayırmadan, sadece yüzünü buruşturdu. Sevimli görünümüne yakışmayan bir ciddiyetle, "-Sen, hiç ölüme mahkûm birinin ölümü beklemesini bilir misin?" Kyros, bu soğuk ve ölüm içerikli soru karşısında, eliyle dizlerini çözerek uzandı. Bir süre düşündükten sonra, "-Bilmiyorum, ama anlayabilirim!" diye bilgiçlikle cevapladı. Keya, bu cevap üzerine sırtını dönerek yattı, " -Öyleyse," dedi, "-ileride anlarsın," Odada buz gibi bir hava esti. Kyros bu gizemli konuşmalardan bir sonuç çıkaramadığı gibi, olanlara da çocuk aklıyla bir anlam veremedi. Keya'nın üzerine gitmekle de sorularına cevap alamayacağını

bildiğinden, o da yatağına uzanıp, Keya gibi sırtını dönerek yattı. Gece kayıtsız bir kaygı ateşgahın üzerine çökerken, Keya kendini bir elin dürtüklemesiyle irkilip, gözünü ovuşturarak uyandı. Zuki parmağını ağzına götürerek sus işareti yaptıktan sonra kendisini takip etmesini istedi. Kyros'un yatağı boştu. Dikkatlice odadan çıktılar. Merdivenlerden parmak uçlarına basarak gürültü yapmadan önce salona, oradan da dikkatlice etrafı süzerek temkinli adımlarla bahçe kapısına yöneldiler. Kendilerini bahçeye attıklarında derin bir soluk alarak yavaşça kapıyı örttüler. Böylece, daha serbest hareket edebildiler. Keya havuza doğru yaklaştıklarında fısıltıyla genç rahibe

"-Nereye gidiyoruz?" diye sordu. Zuki, yine elini dudağına götürerek susmasını işaret etti. Parmağıyla da şelale tarafını gösterdi. Keya bu işaretleri anladı, Kyros demek ki bu saatte, yaşadıklarından ders almadan yine yuvasına gitmişti. Ağaçların arasından ilerleyerek, şelalenin yanına geldiklerinde, dikkatli hareketlerle yan yana giderek mağaraya girdiler. Karanlıkta dikkatli ve sessizce ilerlediler. Çünkü içeride konuşma sesleri geliyordu. İki ses de tanıdıktı. Seslerden biri, aldığı duman nedeniyle kendinden geçmiş olan Kyros'a aitti,"- Yine, ot yakarak kendine âlem yapıyor," diye düşündü Keya. Fakat diğer ses olgun bir adama aitti. Mağaranın orta bölümüne geçtiklerinde ateşin ışığıyla adamın yüzü aydınlandı. Kyros'la konuşan kişi, tam bir şeytana benziyordu. Bu adam sesiyle ve görüntüsüyle de tanıdıktı. Amorili Arami'ydi. Ocağın hemen yanındaki yükseltinin yanına, koca ateş közü koymuş, üzerine de avuç dolusu yaprak atmış, eliyle de Kyros'un ensesinden tutarak, zorla ona dumanı koklatmaktaydı. Arami, dumanı çektirip, tuniğini toplayarak ona tuhaf şeyler yaptırıyordu. Keya gördüğü manzara karşısında hayretlere düştü ve adeta ceset gibi oldu. Yüzü tebeşir tozuna dönüp beyaza kesti. Kendini, o anda mağaranın kenarına çekti. Sırtını duvara yaslayarak elleriyle yüzünü kapattı. Adam, iğrenç zevk hırıltılarıyla köpek gibi hırlıyordu. Keya, Arami'nin başına indirmek için, yavaşça eğilip yerden koca bir taşı iki eliyle kavradı. Fakat o esnada genç rahip Zuki, elinden tutarak zorla taşı aldı. Keya direnince, kolundan tutarak sürüyerek de olsa götürmeye çalıştı. Arami ise, yaşadıklarından dolayı olanların farkına varamadı. Keya yaşanan dehşetin etkisinde, Zuki'nin elinden kurtulmak için

bir balık misali çırpınıp durdu. Genç Zantar ise, bir kelepçe gibi kollarına yapışarak mağaranın çıkışına kadar sürüyerek getirmeyi başarmıştı. İnce ve kısa geçiş yoluna vardıklarında bir anlık gafletten yararlanan Keya, elini kurtarmayı başarsa da, ayağı kayarak suyun içine düştü. Su sesinden irkilen Arami, kendini toparlayarak duvara dayadığı kılıcını sıkıca kavrayıp ağır ağır mağaranın girişine yöneldi. Korkuyla karanlığa doğru seslendi;

"-Kim var orada? " .

Sesine karşılık alamayınca da, daha dikkatli ve temkinli bir halde mağaranın dışına kadar çıktı. Keya ise adamın sesini duyunca derin bir nefes alarak göletin içine gömüldü. Ay ışığı, çevreyi aydınlatsa da, suyun üzeri simsiyah bir tabaka gibi örtülmüştü. Arami, bir süre daha çevresine iyice bakındıktan sonra, kimsenin olmadığına emin olunca tekrar mağaraya girdi. Keya, suyun üstüne çıktığında derin bir nefes aldı. Hızlı kulaçlar atarak ağaçların arasına atıldı ve oracıkta gizlendi. Genç rahibi, kendisini korku içinde bekler bir halde buldu. Bilinmezliğe yürüyen bir nasılsa öyleydi. Odasına sığınmak istiyordu, tek düşündüğü şey buydu. Nefesini tüketircesine koşup oradan uzaklaştı. Zuki de arkasından... Keya, kendini yatağa attığında, sığıntıları tenini yaktı. Küçük dostunun zavallılığı karşısında bir şey yapamamanın hıncından yatağı yumruklayarak hüngür hüngür ağladı. Genç rahip de, ışığı gölgeleyen bir örtü gibi çekinerek içeri girdi. Sonra, yaşadıkları heyecan ve korkuyla karışık duyguyu gözlerini kapayarak düşündü. Bir kukla gibi ince, uzun parmaklarıyla, elini Keya'nın omzuna dokundurduğunda, prens bir panter çevikliğinde, genç rahibin elini kavradığı an kendinden beklenmeyen bir güçle, Zuki'yi yere savurdu. O anda hasmının üzerine çullanıp, hıncını almak için, yumruğunu havaya kaldırdı. Dilsiz Zantar'ın korkudan açılmış zavallı ıslak gözleriyle karşılaşınca, adeta taş kesilerek öylece kalakaldı. Yaşadıklarıyla gördüklerinin utancından sessizliğe boğularak, kendini yatağının üzerine attı. Karanlık gibi suskunlaştılar. Genç rahip ise, ayağa doğrulmadan düşürülmüş zavallı bir dilenci edasında, emekleyerek odadan çıktı. Keya, ezilmişliğin, işgalin, türlü zulmün ne olduğunu her dakika, her an aklından çıkarmadan yaşamak zorunda olduğunu anladı. İhanetçiler tarafından Med nasıl yağma edildiyse, işgallerde, çocukların ömürleri de haramilerin talanlarına açıktı. Her şey, onların tasarrufundaydı. Ya-

pacakları vicdanlarıyla çarpılırdı. Oysa vicdanları yitikti. İşgalciler zulümleriyle hayatta kalırlardı. Var oldukçada, kötülük, şiddet ve nefretle ayakta durabileceklerini de bilirlerdi. Soluksuz yaşarlardı. Nefessiz bırakırlar, her boğdukları kimlikte kendi ömürlerini uzattıklarını bilirlerdi.

Zavallı Kyros, tüketilen bir yaşamda, çaresiz dostlarıyla elsiz, ayaksız ve yürcksizdi. Sanki herkes birbirinin prangasıymışçasına, akıllarını ve edimlerini yitirmiştiler. Hesaplaşmamak için birbirlerini engelleyip bekletiyorlardı. Ne için beklendiğini de bilmeden sabır taşını un ufak edercesine bekliyorlardı. Oysa Huda, ışığın gücüne inanarak savaşmayı farz kıldığı halde bekleniyordu. İntikam ve hesaplaşma olmalıydı. Hayatın her yerinde bu vardı. Hayatın her yerinde acı çekenler acıyı kabul ettikçe daha büyük acıların doğmasına gebe günleri sabırsızlıkla bekleyecek ve onun kaosunda boğulmayı hak edeceklerdi. Adır, "intikamın ilkel gururun bir ürünü olduğunu" söylemişti. Ne olursa olsun her şeyin bir karşılığı var ise, birileri bu bedelin adını koyarak, hesaplaşmayı yapmalıydı. Ama her zaman elini ayağını bağlayan, onu kavgadan uzaklaştıran, hesaplaşmayı yarıda bıraktıran birileri veya bir şeyler oluyordu. Keya, bu birilerinin her zaman yanında olmasından mutluluk duyarken şimdiyse tiksiniyor, yanlışların bir ürünü olarak görüyordu. Sonradan anladı ki, erken olgunlaşan meyveler, erkenden çürüyordu. Olgun kişilikler, acıların ürünüydü. Yaşanuşlığın ağırlığı ve yaşadıklarından aldığı dersler kişiliğini talan etmişti. Herkes ve her şeye karşı duyarlı ve bir o kadar da temkinliydi. Her acı, benlikleri biraz daha katmerleştirip, güçlendirdikçe yaşananların ağırlığı bazen erkenden meyvesini veriyor, kişiliğini biçimlendiriyordu. Kyros yaşadıklarından dolayı çocukluğundan sıyrılmıştı. Kendini ifade etme adına ne varsa, Tanrıya isyan ediyor, hayata, efendilere, egemenlere veya otorite adına ne varsa karşı çıkıyordu. Bu yüzden soylular ile asilzadeleri aptal olarak görüyordu. Ama o bir çocuktu. Zavallı buğday başağı kadar küçük elleriyle sarı bir çocuk. Düşleriyle onuru çalınsa da bir çocuk. Ama korku ve teslimiyet neden? Hayatta her şey vardı. Hayatın doğrularını insanın kendisi de yaratabilirdi. Yoksa kişiliği kadar yüreği güçlü değil miydi? Yoksa kimi korkular aşılamayacak kadar ulu muydu? Arami gerçekten bu kadar ürkünç, karşı koyul-

mayacak kadar büyük müydü? Oysa Keya için hiç de öyle gelmiyordu. Evet, korkup, ürküyordu ama o hesaplaşmaları da yapmak gerektiğine inanarak hiçbir şeyi zamana bırakmadan kendi içinde çözme telaşına sahip biriydi. O savaşçıydı. Biliyordu ki, "ışığın savaşçısı ölmek için arenaya çıkar yaşamak için değil. Ölüme ad koymamış savaşçı asla kazanamazdı. Gerisinde özlemler ve düşünceler bırakanlar, araladıkları kapıdan giren ümitlerle öldürülürler. Bazen ümit yaşamın en büyük düşmanıdır." Adır'ın sözleri ne kadar haklıydı. Bu yüzden arkasına bakmadan yaşıyordu. "Yanında prangaları taşımıyordu. Tüm sığıntılarını unutmuş, yakıp yıkmıştı. Anılar sadece yangındır, özlemler ve ümitlerse ateşten ölüm. Beklemek ve ümit etmekse en büyük işkence. Biliyordu ki, Adır'ın da en büyük prangası ve handikabı kendiydi. Ümidi de.

Belki bu telaş kendisine yanlışlar yaptırıyor, belki bu kaygılar kendini panikleterek, yanlış sonuçların doğacağı bir türden hayatı gebe kılıyordu. Ama olumlu veya olumsuz hesaplaşmanın bir yerinde duruyor, bir ebe gibi gerçekleri doğurtuyordu. Yaptıkları yanlış veya doğru, yapılması gerekendi. Taş, Arami'nin kafasında paralanmalı, beyni dışarı saçılmalıydı. Onun kuralı buydu.

Keya, gün ışıyıncaya kadar öylece kalakaldı. Binlerce kez gördüğü tiksinti gözlerinin önünde resim resim geçiyor, defalarca beynine paralanırcasına düşüyordu. Uyuşturucu almışçasına, gözleri kan çanağına dönmüş, nefes dahi almadan öylece bakınırken, gün ışıyordu. Küçük pencereden güneşin ilk mavi renkleri sarıya dönüşüp, saçlarını yeryüzüne salarken, uzantıları küçük pencereden içeri düşüyordu. Kyros, hiçbir şeye dikkat etmeden öylece paldır küldür içeri girdiğinde Keya'nın donuk bakışlarıyla karşılaştı. Kafasının da hoşluğundan, kelimeleri yuvarlayarak, "-Oo genç Kawe," dedi "-uyumamışsın," ardından da kıs kıs gülerek "-Çok şey kaçırdın. Otlar bir harikaydı," Bu sözler Keya'yı çileden çıkarmaya yetti. Avını görüp de, üzerine süzülen bir şahin gibi pençeleriyle Kyros'un üzerine atıldı. Hedef gözetmeden, vücudunu patates çuvalına döndürünceye kadar yumrukladı. Küfredercesine "-Demek," dedi "-erkek orospusu olmak Helaslı gencin hoşuna gidiyor, demek ki benim dostum bir erkek yosmaymış, arkasını bir tutam ota feda ediyormuş. O Aşur Tanrıçalarına, Amori mabudu Istara kendini adayan hadım erkekler gibi olmak istiyormuş"

Konuştukça yeniden yeniden hırslanıp, bir kaç yumruk daha vurdu. Kyros, son bir gayretle boğuluyormuşçasına "-Yeter, canım yanıyor" dedi. Keya, o an toparlandı. Sarı örgülü saçları yüzüne düşmüş Kyros'a bakarak yumruğunu sıka sıka geri çekilip yatağının üzerine oturdu. "-Neden? Neden?" diyerek hıçkırıklara boğulup ağlamaya başladı.

Kyros da, yediği dayaktan değil, vücudundaki yaraların kanaması veya ağrısından da değil, yaşadığı utançtan dolayı ağlayıp, yatağına doğru çekildi. Koluyla ağzından, burnundan gelen kanları sildi. Derin iç geçirerek, arkadaşının yüzüne bakamadan, küçük harflerle hayat hikâyesini anlattı.

Kyros, Helaslı bir köylü çocuğudur. Yeni bir yaşam için babası, eşini de alarak köylerinden ayrılır. Köyden ayrıldıklarında Kyros beş yaşındadır. Annesiyse, ikinci çocuğuna hamiledir fakat yolda kervanları yağmalanır. Annesi ve babası yağmacılar tarafından köle olarak insan pazarında satılırlar. Kendisi de, çocukları olmayan bir aileye satılır. Kyros, bu yeni ailede huzur bulur. Üvey annesi kendisine çok iyi davranır. Uzun süre Sard kentinde yaşarlar. Annesi onu öz oğlu gibi severken, babası ise, kendisini olur olmaz nedenlerden dolayı sürekli döver. Adama göre, kadın yüzünden çocuğu olmamaktadır. Çocuğu döverek, işlevsiz olan cinsiyetinin ezikliğini gidermek ister. Başka kadınlarla da birlikte olduğunda, bel suyunda iş olmadığını aslında kendisi de bilmektedir. Adam, bir süre sonra kendini, alkol ile esrara verir. Kyros'u dövmekle yetinmez, eşini de dövmeye başlar. Kyros ise, her geçen gün büyüyüp geliştiğinden bazı şeylerin farkına varır. Çünkü babası kendisine sürekli "piç" diyerek hakaret ettiği gibi, üvey annesi de olmadık eziyet ve hakaretler eder. Her geçen günü ızdırapla geçtiğinden, üvey annesi dayanamayıp adamı terk ederek evden kaçar. Bu kaçış gerisinde tutunamayan, eğri bir dal gibi toprağa sürgün veren küçük Kyros için, yeni bir döneminde anlamıdır aslında. Kyros, sekiz yaşına girmiştir. Evde, kendisi ile üvey babası baş başa kalırlar. Adam, önce şarap içmeye alıştırır, onu. "-Ben içtikçe hoşuna gider, bu nedenle beni dövmezdi. Çok korktuğum için sürekli onunla birlikte şarap içmeye başladım. Sonra eve o otlardan getirip içirmeye başladı. Dokuz bahar geçtiğinde, yine evde önce şarap içtik sonra, ot kokladık. Ben kendimden geçmiştim. O gece yatağıma girip bana zorla sahip

oldu. Canımı çok yakmıştı. Fakat hiddetlenipte beni dövdüğü zamandaki dayakları daha çok acıtıyordu." Dokuz yaşında, yıkımların en büyüğünü yaşamış, onur denilen kavram Kyros'ta oluşmadan bir alçağın elinde yıkılmıştı. "-Bir yıl böyle devam etti. Sonra büyük adam olacağını söyleyerek, kendine ayak bağı olmamam için, beni buraya Aryanların ateşgahına verdi. Önce her şey çok güzeldi". Kyros yaralarını sarmak için, iyi bir yere düşmüştü. Fakat bu sevinci fazla uzun sürmedi. Bir süre sonra, adam görev icabı bu bölgeye yerleşip Ateşgaha gelmeye başladı. Cezacı rahip de onun bu iğrençliğine ortak olarak, birlikte o mağarada Kyros'a sahip oluyorlardı. "-Direndiğimde ise, beni ve Mana Magu'yu öldürecekleri tehdidinde bulunuyorlardı. Onlar çok güçlü her şeyi yapabilirlerdi. Annemden sonra, Magu'yu da kaybetmek benim ölümüm olurdu. "Bu adam kim biliyor musun? Bu adam, yani üvey babam ARAMİ'DİR.

Kyros'un konuşması bittikten sonra, odada uzun süre sessizlik oldu O anda gençlerden ikisi de yerde aynı noktaya bakarak dalıp gittiler. Sessizliği, Keya'nın kısık fakat net sesi bozdu. "-Onu," dedi, "-yarın akşam öldüreceksin," Arkadaşı bu tepkiyi beklemiyor olacaktı ki, şaşkın bir şekilde kelimeleri ağzında geveledi "-Ne, nasıl?" Keya, başını kaldırmadan aynı ciddiyetle, söylediklerini tekrarladı, "- Önce otları koklatarak kendinden geçirecek, sonra öldüreceksin. Yoksa seni de, onu da ben öldürürüm," deyip sırtını Kyros'a dönerek yattı. Küçük çocuk sanki yıllardır, düşünüp de söyleyemediği kâbusunu arkadaşının ağzından duymuştu. Arami'nin, korkusu üzerine çöktüğünden terlemeye başladı. İçi boğulacak gibi oluyor, nefes alamıyor, yutkunamıyordu. Biraz da Keya'nın kendisine bakmamasından cesaret alarak, sanki son şansını kullanmak istercesine, cılız ve kendine güvenmeyen tonda

"-Ama" dedi, "-benim ona gücüm yetmez ki, hem bu gece zevkini aldı, yarın gelmez," Keya, kaçışlara izin vermeden, bu konuda kararlı olduğunu göstermek için kesin bir dille tartışmaya noktayı koydu, "- cilveni kullan, yarın bu iş bitecek,"

Kyros, bu soğuk sözlerle sarsıldı fakat yapabilecceği fazla bir şey olmadığını da bilerek, yorgun ve bulanık düşüncelerle yatağına girdi. Sabah kahvaltısında, Keya'yı çok soğuk buldu. Tek laf etmeden çatık

kaşlarıyla çorbasını içiyordu. Kyros, göz ucuyla birkaç defa onu süzse de, kendine bakan gözlerini yakalayamadı. Mana Magu da aynı şekilde ciddiyet içinde ve düşünceliydi. O kadar düşünceliydi ki çorbasını dahi içmedi. Oysa Aryan kültürde yani kutsal kitap Avesta'da, "yemeğe küsmek büyük günah sayılırdı," Onlar her ne olursa olsun, oruç dışında yemek yiyip, su içmek zorundaydılar.

Mana Magu ile Keya, bugün veya yarın olacakları beklemekteydiler. Belki prensin kararlılığını tetikleyen şeyde buydu. Ama her ne olursa olsun Arami'yle hesaplaşmaya kararlıydı. Yemeklerini yedikten sonra, hep birlikte ayin için, aşağı kata indiler. Büyük rahip, aşağı inerek ibadet esnasında en önden yerini aldı. Prens ise, yaşlı rahibin yanına oturdu. Yaşlı rahip, ona hiçbir şey sormadan karşısında çömeldi. Titrek ve ince sesiyle "-Evladım dediklerimi tekrarlayacaksın. Defalarca içinden tekrar edip kafana yazarak, ezberleyeceksin. Anladın mı?" Genç Kawe de kafasını olur anlamında salladı. Avestadan, Yasna okumaya başladılar ve ilk beyitti tekrar ettiler. Prens söyleneni tekrarlamaya çalıştı fakat kutsal sözcükleri tekrarlamakta o kadar becerikli değildi. Kısa sürede sıkıldı. Söylenenleri anlamlaştıramayınca hiçbir şeyi kafası almadı. Keya, rahibe dönerek, "-Xalo, Yasnalardan iblislerle ilgili beyitti öğretir misin?" diye sordu. "-Elbette," diye cevapladı yaşlı adam. "Bu mesajının Ahuramazda'ya ulaşmasını istiyorsan tam dört kez tekrarlayacaksın".

yathâ ahû vairyô

mazdâ ad môi .....dau ahûm,

â airyamâ işyô .....masatâ mazdau[22]

Uzun süre bu dersler devam etti. Saatlerce süren çabadan sonra, Keya'ya, Yasna'nın ilk satırlarını ezberinden söyletmeyi başardı. Yaşlı rahip, onun ezberinden, sadece bu pasajı bile okumasını tebessümle karşıladı. Eliyle durmasını işaret etti. Aynı pasajı bir de kendisi okudu.

---

[22] Anlamı; Ben yaralayıcı mızrak İblisi Aêşma'yı, ben Daeva Akataşa'yı(1); bu evden (nmana), bu klandan (vis), bu mıntıkadan (zantu) ve bu bölgeden (dahyu) kovdum, hatta ölümle kirlenmiş olan erkeğin vücudundan, kadının vücudundan, evin reisinden, klanın reisinden, mıntıkanın reisinden, bölgenin reisinden, Kutsal Dünya'nın her yerinden kovdum (bkz. S.Bilgin "Avesta"),"

İhtiyarın okuyuşu, gerek makam, gerekse de üslup ve içtenlik olarak, prensin okuyuşundan çok farklıydı

Yaşlı adam ilk ezber okumasını kendisi de bitirdikten sonra, sıcak bir ses tonuyla sordu, "-Evladım, sana göre benim okumam ile senin okuman arasında fark var mı?" Öğrencisi "-Evet efendim var," Rahip, bu ağırbaşlı çocuğun tavrıyla gayretinden hoşnut kaldığı için fazla üstelemeyerek, konuşmasına devam etti, "-Bunun nedenini anlatmak istiyorum. Çünkü sen Yasnaları aklında okumaya çalışıyorsun, onlar, Huda'nın buyruklarıdır. Bu yüzden akılla değil (yüreğini göstererek), yürekle okunmalıdır. Akıla yazılan şeyler zamanla unutulur fakat yüreğe yazılan şeyler asla unutulmaz," Söylediği şeylerin anlaşıldığından emin olunca dersi bitirdi. Keya, öğreticisi gibi ateşin önünde eğilerek, gerisin geri merdivenlerden dışarı çıktı.

O gün, Keya için bir karabasan sabahıydı. Ama en zor anda bile güçlü olması gerektiğini biliyordu. Yaşadıklarının toplamı gözünün önüne geldiğinde, biraz da acımasız ve katı yürekli olduğunu hissediyordu. Akşama kadar yapacağı şeyleri düşündü. Karanlık çökmeye başladığında, yeşil renkler gittikçe laciverte dönüşüyordu. Havuzdaki su, tüm güzelliği ve sesiyle ortalığı sanki melodiye boğuyordu. O an dört değil beş veya onlarca sesli müzik tınısı aynı ritimde vuruyordu. Karanlık ağırlaştıkça Ateş böcekleri ölümüne dans ediyor, en korkulu çığırtkan halleriyle gecede çığırıyorlardı. Gece adeta ölüm, gece korkularıyla geliyordu. Karanlığın ışığa hükmetmesi bugün bir başka zor olmuştu. Ateşgah, hesaplaşmaların çaprazındaki kavşağın merkezinde duruyordu. Avestada da iki güç vardı. Biri ışık ile ateşin temsil edildiği iyilik, diğeriyse, karanlık ile ölümün temsilcisi, kötülüktü. Bu gecede, sanki bir daha gündüz olmayacakmışçasına hüküm sürüyordu. Avesta da, Zerdüşt peygamber, Ahuramaz'dan aldığı bilgileri kutsal kitapta ifade ederken, en kötü şeyleri gece karanlığında tarif etmişti. Genç adam babasının intikamını almaya hazırlanıyordu.

Keya, akşam yemeğinde hiç bir şey yememişti. Mana Magu, Kyros hatta genç rahip de tek bir lokma yemedi. O günkü akşam sofrasında cezacı rahip yine yoktu, ayine de gelmemişti. Tüm bunlar her şeyi daha karmaşıklaştırıyor, ortamı daha fazla geriyordu. Yoksa Kyros'un davetine icap etmeyecekler miydi?

Mana Magu, yemek boyunca cezacı rahibin olmamasından işkillenerek meraklandı. Tüm bu bilinmezlikler için için tüm bedenini sarmıştı. O akşam hainlerin de olmadığı dostlar sofrası kurulmuş olsa da, gerilim atmosferi tüm ateşgahı sarmıştı. Herkes suskundu. Tek tük kaşık sesleri dışında, kimseden ses çıkmıyor, kendi aralarında sohbet dahi etmiyorlardı. Huda veya kutsal kitap ile ilgili de, tek bir laf edilmiyordu. Böylesi bir geceyi Magular, ateşgah veya Kapadokiya ilk kez yaşıyordu. Zehir mi zehir, zıkkım mı zıkkım bir geceye, güneş istemeyerek de olsa yerini bırakıyordu. Belki Şeytan bu gece ortaya çıkacaktı. Belki bir daha asla gündüzü doğurmayacak tüm kent belki kana kesilecekti. Belki de her şey bu gece de olacak ve bu gecede bitecekti. Ateşgahın içinde, ateşler dahi başka başka şekillere bürünmüş, çıralarla haberleşmekteydi. Çıralar, ateşlerle konuşmaktaydı. Onların da gücü gittikçe tükenirken, yorgunluktan kendilerini karanlığa teslim etmeye çalışıyor gibiydiler.

O gece, ayin kuralları değişmişçesine ilk Kyros ayağa kalktı. İzin istedikten sonra, masadan ayrılarak ölüme gidiyormuşçasına bahçe kapısına yöneldi. Omuzlarında kilolarca ağırlık varmışçasına ağır adımlar atıyordu. Mana Magu ise, arkasından bakıp, tek kelime etmedi. Sanki her şeyi biliyor gibiydi. O gece, her şey farklıydı. Kyros'un dış kapıyı kapatıp bahçeye çıkmasıyla, yemek masasındaki herkes ayağa kalkarak odalarına yöneldiler.

Bu sessizliğin tersine, gecenin içinde kargaşa yaratarak, durgunluğu bozan tek şey ateş böceklerinin çığırtılarıyla baykuşun boğuntulu melun sesi değildi sadece. Karanlığı yırtarak, tedirgin bir şekilde yolunu bulmaya çalışan, duvarların kenarlarıyla kolonlarına tutunarak yürüyen gizemli biri vardı. Belli ki, birilerinden gizlenmeye çalışıyordu.

Mana Magu, odasında, efendisine olacakları düşünme acizliği haricinde, başka bir şey yapamıyordu. Dışarıda köpeklerin havlamaları, tüm kenti sarmışçasına başta tek tek ardından kentin her yerinden duyulur olmuştu. Havlama sesleri ateşgaha doğru yaklaşıyordu. Bir süre sonra ateşgahın köpekleri de, kentteki köpeklerden daha fazla havlamaya başladılar. Hele siyah olanı kurt gibi uluyordu. İri gövdesi kadar sesi de gürdü. Mana Magu, ateşgahın önündeki köpek seslerinin

çığırtkanlığına kapı sesinin de karışmasıyla büyük bir endişeye kapıldı. "-Geldiler," diye içinden geçirdi. Ağır bir şekilde doğrulup üstü başına çeki düzen verdikten sonra yavaş adımlarla kapıya yöneldi. Loş tünele her zamanki gözle bakamıyordu. Koridorlar üzerine üzerine geliyordu. Nemli ve puslu duvarlarının arasında sıktıkça sıkılıyordu.

Dış kapının önüne vardığında kapıyı açıp açmamakta tedirginlik duydu. Yavaşça elini kapının sürgüsüne doğru götürdü. Ağır bir şekilde sürgüyü çekip, kapıyı araladıktan sonra, kısık bir sesle "-Kimsiniz?" diyebildi. Gördüğü manzara karşısında hayreti ile şaşkınlığını gizleyemeden "Huda! Sen ha?" diyebildi. Birden hareketlenerek adamı içeri alıp, havlayan köpekleri savuşturdu. Kapıdaki adam yaralıydı. Sağ eliyle karnının sol tarafını tutuyordu. Elini tampon yaparak, kanının akmasını önlemeye çalışıyordu. Koridora geçtiklerinde daha fazla dayanamayıp yere düştü. Mana Magu, adamı yerde sürükleyerek içeri götürmeye çalıştı. Fakat başaramayınca "-Yardım edin!" diye içerdekilere bağırdı. Bağırışına iki rahip koşarak geldiler. Yerdeki adama şaşkın şaşkın baktılar. Magu'nun uyarısıyla, adamı yüklenerek içeri taşıdılar. Mana Magu, yaralı adamı alt kata taşıtarak kendi yatağına yatırdı. Tedavi için sıcak su ile bol bez parçaları hazırladı. Rahiplerden birini, yerdeki kanları temizlemesi için görevlendirdi. Adamı tedavi etmek için elbisesini yırtıklarında, yaranın derin olduğunu gördüler. Rahiplerin telaşı daha bir arttı. Yaralı oldukça fazla kan kaybetmişti. Bu sebepten halsiz düşüp, bayılmıştı. Mana Magu, rahiplerle birlikte bir yandan yaralıyı tedavi etmeye çalışıyor, öte taraftan tedavi süresince kaygısı arttıkça çevresindekilere bağırıp çağırıyordu. Adamın sol kolunun altından karnına kadar geniş ve açık bir kılıç yarası vardı. Yaşlı rahip epey uğraştıktan sonra, kanı zorda olsa durdurabilmişti.

Bu arada, başka bir gölge arka bahçe kapısından içeri süzülmekteydi. Ay ışığından dolayı adamın gölgesi neredeyse, ateşgahın öte yakasına, uçurumun tepesine kadar iz olarak düşmekteydi. Önce şelalenin arka mağara duvarına yaklaşıp, yan yan içeri girmeye çalıştı. Bu esnada gölge duvara yansıdı; kısa boylu, zayıf, sıska birine aitti. Bu kişi, çirkin Amorili Arami'ydi. Gölgesi de kendi kadar çirkindi. Mağaranın içine girdiğinde rahatladı. Serseri bir edayla, kendine güvenen tavırda arka taraftaki ocağın bulunduğu odalık bölüme geçti. Kyros,

sırtını duvara dayayarak oturmuş, közün üzerindeki ottan çıkan dumanı derin derin ciğerine çekiyordu.

Arami, tek laf etmeden sinsi çıyan çirkinliğiyle Kyros'un yanına oturdu. Küstah ve tahrik olmuş halde çocuğun başını kendine çevirerek öptü. İnce küçük tahta kuruluğunda, esmer parmaklarıyla yengeç parmaklarıyla çocuğun çenesini sıkarak, gözlerine baktı. Heyecandan, ağzındaki tükürükler kurumuştu. Yutkunduktan sonra, yılan fısıltısıyla "-Ben," dedi, "-sana hoşlanacağın ve alışacağın gün gelecek dememiş miydim? İşte her zaman bu günü arzuluyordum," Kyros ise tiksinerek, adamın zayıf, küçük gözlerine bakınca, korkusu iki kat arttı. Arami konuştuğundaysa, iğrenti ve korkusundan, kanı çekilmişçesine yüzü mosmor olmuştu.

Arami, düz, ince ve uzun siyah saçlarını topladı. Küçük kafasını dumana doğru eğdi. Derince nefes alıp geriye doğru yaslanarak dişlerini sıktı. "-Hadi küçük yosma, beni zevke getir," diyerek yine Kyros'un ensesinden yakalayıp, kendine doğru yaklaştırdı. Kyros ne yapacağını bilemez halde elini, belinde sakladığı bıçağa attı. Fakat yeterince atik değildi. Adam, tahta sertliğinde ince ve kuru elleriyle, bileğini yakaladığı an bıçak yere düştü. İğrenç ve biraz da beklemediği karşı tavırla karşılaşınca geğirircesine hırladı, "-Vay orospu çocuğu vay!" dedi,"- demek beni bıçakla öldürecektin ha!" bıçağı kenara atıp, Kyros'u tuttuğu an yüz üstü yere savurdu. Bir hayvan gücünde üzerine abanarak tuniğini sıyırmaya çalıştı. Zavallı Kyros'un, kendinden daha iri ve büyük birinin elinden kurtulma gayretleri sonuçsuz kalıyordu. Arami'yse, bir yandan tuniğini toplamaya, öte yandan da elinden yağ misali kayan Kyros'u zapt etmeye çalışıyordu. Bildiği en iğrenç küfürleri ediyordu. Oltadaki küçük bir uskumru acizliğindeki çocuğun çırpınışlarından daha çok tahrik olup sabırsızlanıyordu.

İşte tam bu esnada, sırtında acı duyarak "-Aman!" diye bağırdı. Keya, Arami'nin üzerine şahin gücüyle atlayarak elindeki hançeri defalarca sırtına sokup sokup çıkarıyordu. Gözünü kan bürümüştü. Ağzı kudurmuş köpek gibi salya salgılıyor, dişleriyse çelik kadar güçlc kenetliydi. Buna rağmen Arami, o küçücük cüssesinden beklenmeyecek çeviklikle ayağı doğrulup, Keya'yı da kenara silkti. Keya'nın elinden düşen hançeri alarak ağır ağır ona doğru yürüdü. Acıdan olsa gerek,

çirkin esmer yüzündeki hatları ortaya çıkmış, erimiş sabunu andırırcasına gerildikçe geriliyordu. Sırtını tutarak kendisine yaralar veren hasmına doğru ayak sürüyerek ilerledi. Keya ise, mağaranın duvarına yaslanmış bir şey yapamamanın çaresizliğiyle, sonunu bekleyen av misali, büyülenmişçesine acı akıbetini bekliyordu. Kyros, Arami'nin çözdüğü kemerindeki kılıcı kınından çıkarıp tüm gücüyle havaya kaldırarak son darbeyi indirdi. Arami, aldığı yaranın etkisiyle, ızdırap içinde bağırarak olduğu yere yığıldı. Kyros, olanla yetinmemiş olacak ki, tüm yaşadıklarının acısını çıkarırcasına, bir ayağıyla düşmanının üzerine basarak, boyunun yarısı uzunluğundaki kılıcı batırmaya uğraşıyordu. Keya da, kendine gelen vahşi kurt gücüyle, hançeri çirkin adamın elinden kurtarır kurtarmaz, arkadaşıyla birlikte silahını hasmının vücuduna sapladı. Arami'nin, en küçük tepkisi bir darbe daha almasına neden oluyordu. Ve bünyesine göre oldukça fazla direnmişti. Aldığı darbelerden dolayı vücudu delik deşik olmuştu. Sonunda, boğuk boğuk sesler çıkararak çirkin siyah gözleri fal taşı gibi açık kalarak öldü. Gerek Keya gerekse de Kyros, ölen Arami'nin yüzüne korku ile bakınıyorlardı. Bir adamı öldürmenin bu kadar güç olduğunu bilmiyorlardı. İkisinin de, ellerinden silahları yere düştü. Geriye doğru mağaranın duvarına yaslanarak, titreyen kanlı elleriyle korkudan yere çöktüler. Büyük bir fenalık geçirdikleri belliydi. İlk olarak, kendini toparlayan Keya oldu. Ağlayan Kyros'un koluna asılarak mağaranın kapısı önüne kadar sürükledi. Akan şelale suyunun altına başlarını sokarak kısmen de olsa, kendilerine geldiler. Kyros, suyun altında fazla kalmaktan korkarak, boğulacak gibi oldu. Nefes alamıyordu. Başını hemen çektiyse de, soğuk suyun etkisiyle sararmış yüzüne renk gelmişti. Karanlıkta yosunlu taşları seçmek zor olduğundan dikkatlice kendilerini arka bahçenin dış kapısından, sokağa attılar. Sokakta kimsecikler yoktu. Koşarak bir kaç sokak ötedeki kayalık tepeye tırmandılar. Büyük bir kayanın da arkasına sığınarak birbirlerine sarıldılar. İnsan olan için, dünyanın en zor şeyi insan öldürmektir. Bunu da öğrendiler. Kyros, hüngür hüngür ağladı. Keya ise, gerisine yaslanarak yıldızlara bakıp derin derin nefes aldı. Yapmıştı, başarmıştı. Babasının intikamını almışçasına rahatlamıştı. İçinde tuhaf bir korku ve heyecan da vardı. Ne kadar iyi olmuştu. Kötü birisi daha dünyadan temizlenmişti. Toprak çamurluydu. Elerini çamurlu suyla yıkamıştılar. Belli

olmasın diye kan sıçrayan yerlerini çamurla kirlettiler. Üzerlerine çok da kan sıçramamıştı gerçi.

İkisi de sözleşmişçesine, Arami'yi öldürmenin şokunu mağara dışına ertelemişlerdi. Kyros ise yılların kiniyle, binlerce kez plan yapmış ama bu gerçeklikten de her defasında kaçmıştı. Büyüyen ve tabulaşan bu büyük korkuyu yenmenin, ürküntüsüyle hem titriyor, hem de ağlıyordu. Arami'nin hayalini düşündüğündeyse, o çirkin gözleri belirince Keya'ya daha bir sıkı sarılıyordu. Gizli ağlamalar, dayanılmaz devamlılığa dönüşünce, farkında olmadan Avestadan Arya okuyan Hanende misali, yüksek perdeden bağırarak gözyaşı döküyordu. Keya ise, kendine gelmesi için omuzlarından sarsarak çamurun içine atıverdi. Sonra üzerine çullanarak hareketsiz bırakmaya ve kendine gelmesine çabaladı. Çamurda bir süre boğuştular. Keya boğuşmada galip gelmişti. Bu esnada Ateşgahın kapısı yerel milis askerler tarafından, dövülerek çalındı. Askerlerin başında valiyle cezacı rahip vardı. Cezacı rahip, hesaplaşmaya gelmişçesine karşısına çıkan Mana Magu'yu göğsünden iterek "-Kaçağı göster, nerede?" diye çıkıştı.

Mana Magu da oldukça korkmuştu, "-Ne kaçağı? Neden söz ediyorsunuz?" dese de, cezacı rahip, sert ve öfkeli bir ses tonuyla, "-Küçük kralınızın sadık uşağıydı herhalde, öyle olmasa Medli muhafızları pusuya düşürerek öldürmezdi. Ama onlar ölmeden yetişmeyi başardık. Saldırganların, eski akıncı komutanı Adır ile adamları olduğunu söylediler. Asileri takip ederek dördünü öldürdük. Fakat o melun yaralanmasına rağmen kaçmayı başardı. Kanımca kasabaya girdi," dedi. Büyük rahip, anlatılanları anlamlaştırmaya çalışıyordu. "-Buraya geldiğini nereden çıkarıyorsun?" dedi Magu. "-Eğer bu şehre geldiyse bile yüzlerce yer var." Büyük rahip konuştukça daha bir kinini kusmak istercesine "-Hem sen rahip misin, asker mi?" Cezacı rahip, Mana'nın bu tavrından dolayı, bir ipucu elde edemeyeceğini anlayınca, "-Muhafızlar her yeri arayın!" diye bağırdı. Vali ile büyük rahip göz göze geldi. Vali, zavallılığını gösterircesine çaresiz başını büktü. Uzun aramalardan sonra askerler kimseyi bulamadan geri geldiler. Cezacı rahibin göz bebekleri, karanlıktaki kedinin gözünün parlaması gibi ışıldadı. Çirkin çirkin gülümseyerek "-Demek yok, bulamadınız ha!" Dedi. "-Küçük kralımız da yok öyle mi? Üstelik Kyros'la birlikte?

Demek üçünü birlikte gizliyorsun," Askerlere dönerek, kendisini takip etmelerini istedi. Gideceği yeri çok iyi biliyordu. Vali de çaresiz zavallı adam olarak, it gibi arkalarına takılıp önce dış kapıdan bahçeye, oradan da şelaleye doğru yöneldiler.

Ağaçlık alanı geçerek şelalenin olduğu yere geldiklerinde, Vali bir şey göremeyince, Mana'ya karşı mahcubiyetini göstermek için," Sayın rahip," dedi, "- burada kimse yok," Cezacı rahip, valinin sözlerini umursamadı. Duvara yaslanarak, herkesin garip bakışları arasında şelalenin arka tarafına geçti. İçeriden, valiyle muhafızlara "-Gelin bakalım, bir şey var mı, yok mu, göreceğiz," diye bağırdı. Temkinli içeri girerek, orta bölmeye geldiklerinde, cezacı rahip yerde yatan bir adamın kanlar içinde yüzükoyun yattığını görünce, "-Burada biri var," diye bağırdı. Heyecanla koşarak, adamın yüzünü çevirdiğinde "-Arami!" diye hayretle yüzüne baktı. Köşedeki karartıyı fark etse de üzerine doğru atılan adam, Arami'nin kılıcını, cezacı rahibin kalbine gömdü. Rahip, boğazlanan hayvan acısıyla böğürerek elinde tuttuğu kılıç ile birlikte önce duvara yaslandı. Büzüşerek olduğu yere düştü. Saldırıdan korkan vali, kendini geri atarak kaçmaya çalıştı.

Rahip elbisesi giymiş bu kişi, yüzünü genişçe örten serpuşundan dolayı seçilemiyordu. Saldırgan, sapladığı kılıcı kınından sıyırırcasına tutup çekti. Geri dönüp kılıcını havaya kaldırmasıyla, askerlerin onlarca mızrağı göğsüyle karnına saplandı. Bir süre öyle ayakta kaldı mızraklar çekildiğindeyse cansız bedeni yere düştü. Mana Magu, rahibin üzerine koştu. Ateşin aydınlattığı bu güzel adam, tavşan dişleriyle efendisine bakan Genç rahip Zuki'ydi. Zantar, efendisine bir şey söylemek istese de nefesi yetemeden öldü. Nefesi yetseydi de dili yoktu zavallının. Magu, açıkgözünü elleriyle kapattı. Başını, dizlerine alıp, üzerine kapanarak yüksek sesle Avestadan pasajlar okudu. Tel tel örülmüş uzun sarı saçlarını okşayıp, öptü. Ölünün ardından ağlamak günahtı. Ağlamadı, ağlayamadı. Vali, köz üzerinde yanan otları da görünce anlamlı bir tavırla acılı rahibin omzunu tutarak yanına çömeldi. Genç rahip, elleriyle gümüş tokalı kemeri tutmuştu. Tiyatro oyununda onunla poz vererek son rolündeki, son repliğini yapmıştı. Vali, Magu'nun acısına ortak olmak istercesine, kolunun altına girerek ona destek olup ayağa kaldırdı. Mağaradan birlikte çıktılar. Salona geldikle-

rinde büyük rahibin ayakta duracak hali kalmamıştı. Valinin elinden kurtularak, kendini yemek masasına bıraktı ve bir süre kapaklandı.

Dış kapının sesi duyulduğunda, rahiplerden genç olanı koşarak açmaya gitti. Mana Magu ile herkes büyük merakla giriş koridorundan gelen ayak sesine dikkat kesildiler. Çok geçmeden, Keya ile Kyros salona girdiler. İki arkadaş, vali ve askerleri görünce buz kestiler. İhtiyar rahip, hemen ileri atılarak, Kyros'un kulağından tutup sorular sorarak ortalığı bulandırdı.

"-Seni gidi şeytan, yine Kawe'nin aklını çelerek dışarı mı kaçtınız?"

"-Efendimiz yapmayın lütfen, kulağım acıyor,"

"-Kulağını koparayım da iyi bir ders almış ol".

Büyük rahip, yaşlı rahibin yersiz ve aptalca çıkışına öfkelense de, kendini kontrol altında tutmak zorunda kaldı. Keya, olanlardan tedirgin oldu. Her şeyin sonuna geldiğini düşünerek

"-Efendimiz," dedi, ama Magu sözünü devam ettirmesine izin vermeden susturdu. Yorgun ama sakin bir ses tonuyla, "-Biliyorum yavrum, sokaktaki köpeklerle oynamaktan hoşlanıyorsunuz," dedi. "-Yorgunsunuzdur. Hadi odalarınıza çıkın da yatın". İki arkadaş, itiraz etmeden, büyük merakla çevrelerine garip garip bakınarak merdivenleri tırmandılar. Vali, Keya'nın arkasından tepki almak istercesine, "-Keya!" diye çağırınca, genç Kavi duraksadı. Magu daha yüksek bir sesle bağırdı, "-Vali bey, ben durumu tüm boyutlarıyla, Med'in efendisi büyük kralımız Akisar'e anlatacağım. Ateşgahımıza yapılan, soysuz hakaret ve iftiraları da, sizin acizliğinizi de anlatacağım," dedi. Bu esnada, Arami ile cezacı rahibin cesetleri askerlerce salona getirildi. Magu bu fırsattan da yararlanarak, ölüleri gösterdi:

"-Sayın valim, bu cesetler de bize ait değildir. Bu sebeple, ateşgahımız cenaze töreni düzenlemeyecek," diyerek elini şiddetle masaya vurup valiye dik dik baktı. "Kawe ve Kyros sizler ne bekliyorsunuz? Derhal odanıza çıkın demedim mi?" dedi.

Kent yöneticisi, gerilimli bu ortamdan kurtulmak, büyük bir hatayı telafi etmek istercesine dışarıya çıkarılan cesetlerin arkasından, doğrularak ve tek kelime etmeden, hızlı adımlarla dışarı çıktı. Onun

arkasından, askerler de gitti. Ateşgah, günlerdir üzerindeki yükü bir anda atmışçasına rahatladı. Genç rahibinde acısını duyumsayarak derin sessizliğe büründü. Tüm yaşananların yükü, uykusuzluk ile açlığın gerilimini, büyük rahibin bünyesi daha fazla kaldıramadığından bayıldı. Mana'nın çevresindeki rahipler başına üşüşüp ayıltmaya çabaladılar. Aşağıdaki bağırış ve telaş nedeniyle Kyros ile Keya da, rahibin yanına koştular. Yaşlı rahip, efendisinin burnuna sirke koklatınca, Mana'nın gözleri aralandı. Herkes başına toplanmış, kaygı ve merakla bekliyordu.

Keya ile bakışınca, yattığı yerden kollarını iki yana açtı. Sevinçten, şefkatli sesle "-Huda! Huda!" diye bağırıp, şişman bir sarmaşık gibi Keya'yı kucağına alarak, çocuk mahsunluğuyla sevdi. Sarılarak kokladı. Gözü kendini ayıltan yaşlı rahibe takılınca, yüzü asıldı.

"-Bir an her şeyi berbat edeceksin sandım," dedi. Asırlık çınar edasıyla doğruldu. Keya'nın elinden tutarak masaya oturdu. Etrafına birikmesi için de herkesi çağırdı,"-Şimdi beni iyi dinleyin," dedi. "-Çok şükür, Ateşgah uzun zamandır özlediği huzura kavuştu," Yaşlı rahibe dönerek, "-Akar, sen Zuki'nin cesedini mağaradan al ve tören için hazırla,"

Olanlardan habersiz olan çocuklar, rahibin bu sözü karşısında şaşırdılar, birbirlerine öylece anlamsız halde bakıştılar. Keya, büyük rahibin sözünü keserek,

"-Zuki'nin cesedi mi?"

"-Evet, Zuki öldü. O ve cezacı rahip," Bir an duraksadıktan sonra "Arami de öldü" dedi , "-demek ki kentte konuşulan çirkin dedikodu doğruymuş, Arami ile cezacı rahibin ölümü onun elindeki kılıç ile oldu. Meğer, gizli kutsal yer altı kentinin gizli kapısı olan şelalenin arkasında, küçük mağara varmış, onlar orada Huda'nın katında kötü olan şeyleri yapıyormuşlar. Hesaplaşma günü bugününüş ki, hesaplar orada görüldü. Askerler de, Zuki'yi öldürdüler. Huda takdirini hayra vesile etti. Huda, cennetinde ona yer versin. Günahlarını affetsin, Cıvana pareto köprüsünde genç rahibe, güçlü bir koyun verip kazasız belasız onu cennetine vardırsın,"

Keya, sadık arkadaşının kendini feda ettiğini anladı. Boş gözlerle etrafını izledi. Rahiplerin arasından onun suretini ararcasına çevresine

bakındı. Zuki'nin, o tatlı ve güzel tavşan yüzü ile yaşadıkları, gözlerinin önünden hayal misali geçti. Bahtsız, dilsiz ve sağır arkadaşına hayranlık duydu. Ama artık çok geçti. Ve onu da, diğer sevdikleri gibi kalbinin derinliklerine gömmesi gerektiğini anladı. Kısa bir sürede gelişen bu birliktelik, sancılı bir doğumun ardından kahramanca türden öyküyle, hayatına ad koymuş ve bedelini vermişti. Her sevilenin ölümü, prensten çok şey götürüyordu. Bundan ötürü, kalbi daha bir taşlaşmakta, yaraları daha çabuk kabuk bağlamaktaydı. Keya, kendi için her şeyin bitmediğine inanıyordu. Yarın veya öteki gün gelecek Medli muhafız başı ile kendi kaderinin de belirleneceğini, ölüme acımadan, kendi sonunun da böyle olabileceğini düşünüyordu. Bu nedenle içini derin bir hüzün kapladı. "-Ama olsun birkaç alçağın da yaptıkları yanlarına kalmadı ya, cehenneme gittiler," Yarın veya öteki gün, diye düşündü kendi kendine. Bu yüzden yaşanacaklar o kadar önemli değildi.

Keya bu düşüncelere dalmışken Mana Magu elinden tutarak "-Gel," dedi, birlikte alt kata indiler. İbadet için, tüm rahipler ateşin etrafında yerini alırken, rahiplerden biri oturmakta zorlandı. Keya'nın, kendine doğru yaklaşan bu rahibe gözü iliştiğinde, pek yabancı olmadığını anladı. "-Ama bu olamaz, imkânı yok!" diye düşündü. Ama kendine gülerek yaklaşan bu adam, evet bu adam Adır'dı. Keya, bu gerçeği anlar anlamaz heyecandan, ona doğru koştu, tam boynuna sarılacakken, Mana Magu bu davranışını önledi. Keya ne olduğunu anlamaya fırsat bulamadan, Adır durumu özetleyerek, "-yaralıyım" dedi. Büyük rahibin de yardımıyla, Med prensi ile dostu yukarı çıkarılarak, rahibin odasına yatırıldı. Biraz daha rahatlayınca, hikâyeyi dostlarına anlatmaya başladı. Arami'nin, "-Medli korucu gelince her şey ortaya çıkacak!" demesinden sonra, planlar kurdum. İlk işim MuaZer bölgesine giderek, Zana'dan, dört tane güçlü ve gözü pek Hort alarak, hiç durmadan, buraya yarım gün uzaklıktaki, çapraz yolun kesişen noktasında, tepelik bir mevkide saklanarak, muhafız komutanı ile yanındakilere tuzak kurdum. Bir gün bekledikten sonra, beş asker koruması ile komutan göründü. Yanımdaki Hortların okları sekmedi. Kılıçları titremeden büyük ustalıkla işlerini gördüler.

Hepsini öldürdüğünc emin olduktan sonra oradan ayrılmışlar. Fakat Kapadokiya askerleri, Medli muhafız komutanını karşılamak

için geldiklerinde, askerlerden biri halen yaralıymış. Yaralı korucuyu bilirim, elimden kaçan tilki bakışlı adamdı. Mendeburu ben bilirim, o da beni. Hınzır beni tanıdığı için onlara söylemiş. Bu defa onlar bize tuzak kurdular. Aldığım kılıç yarasına rağmen gecenin karanlığında kaçmayı başarabildim. Buraya da, sizi uyarmak için geldim. Ama az kalsın her şeyi berbat ediyordum,"

Keya, anlatılanları büyük bir dikkat ve coşku ile dinliyordu. Medli muhafızların öldürüldüğü haberi ile günlerdir omzunda olan yorgunluk kalktı. Gözleri ışıl ışıl parıldadı. Hayatının kahramanı, kaçınılmaz kadere götürmek üzere kendini yine feda etmişti. Huda her zaman kendisiyle birlikteydi. İnanıyordu. Huda hesaplaşma zamanını yaklaştırıp, Magu'nun dediği gibi, zorluklarla sınıyordu. O an hiçbir şeyin anlamı yoktu. Kurtulmuştu. Hesaplaşma, ışığın efendisinin zaferiyle sonuçlanmıştı. Kendini sarmalayan karışıklık ile tehlikenin bu şekilde savuşturulmasında büyük katkısı olan, koruyucusu Adır'ın ellerine minnetle sarıldı. Adır da, genç efendisinin elini, kocaman avuçları içine alarak, görevini yerine getirmenin huzuruyla öptü.

Bu duygusal hasretleşme tablosu Mana'nın uyarısıyla bozuldu, "-Hadi çıkalım. Adır oldukça yorgundur, dinlenmesi gerek!" Sadece kahraman değil, aynı zamanda iki arkadaş ile Magu'da, zor bekleyişle yaşananların yorgunluğunu taşıdıklarından, onların da dinlenmeye ihtiyacı vardı. Keya istemeden de olsa küçük dostuyla dışarı çıkarak odalarına yönelip, kendilerini yatağa attılar. Keya, mutlu olduğu anlardaki gibi, yatağına sırt üstü uzandı. Küçük pencereden yıldızlara bakarak tek kelime etmeden yaşadıklarının heyecanını, coşku ile üzüntü karmaşasındaki hissiyatı ile uyumaya çalıştı. Kyros, soru sormak istese de izin vermedi. Ama arkadaşı dik kafalıydı lafını sakınmadan; "Sevgili prens; demek sen bir keyasın ha!" Keya cevap vermedi. "Mutlu musun?"

-"Dün gördüğüm yıldız bugün yok, bugün ondan daha büyük, daha parlak ve bence daha güzel bir yıldız var. O dünde kaldı. Ve ben onu aramıyorum, özlemiyorum. O kadar çok şey var ki, belki onu düşünecek zamanımın olmamasından dolayı düşünemiyorum; ama gerçekten düşünmüyorum. Bu gece yıldızlar daha bir parlak, Arami, cezacı, tilki bakışlı adam yok. Kötüler daha az, kötülüklerde... Yüce

Zerdüştün deyişiyle: kötü insan var, iyi insan var; insanın içinde; iyi var kötü var. Bu gece, iyi insan daha çok ve insanın içinde iyi daha çok." Başını Kyros'a doğru çevirdi. Gecede parıldayan inci dişleriyle gülümseyip gözlerini huzur içinde kapatarak uyudu.

Keya uyandığında, üzerinden boğa sürüsü geçmişçesine, kendini bitkin hissetti. Tel tel dökülüyordu ama mutluydu. Tekrar uyumadan yatağa serildi; oysa güneşin yakıcı ışığı, baharın en güzel yerinde tepedeki pencereden inatla içeri yansımaktaydı. Arkadaşı ise, sere serpe yatmaktaydı. Kalkıp aşağı indiğini de kimse görmedi. Mana Magu'nun odasının kapısını araladığında, Adır halen yatıyordu. Keya da, Magu'yu aramaya koyuldu. Bahçeye çıktığında, orada da kimseyi göremeyince, ateşgaha tekrar döndü: Koridordan salona giren rahip La-Bara'yı görünce sevindi, "-Büyük Magu'yu gördünüz mü efendimiz?"diye sordu "- Dışarıda, şehir meydanında Zuki'nin cenaze merasimindeler," diye cevapladı.

Genç prens, yaşananları unutmuşçasına bilinçsiz bir sarsıntı halindeydi sanki. İhtiyarın söyledikleriyle kendine geldi. Yaşadıklarını bilincinin ince süzgecinden geçirerek, vefalı dostunun cenazesinde görevini yerine getirmemenin ezikliğini duydu. Çocukça bencilliği bir kez daha tokat gibi yüzüne çarptı. Rahibin söylediği yere doğru var gücüyle koştu. Ateşgah tepelik bir alan üzerine kurulu olduğundan, tozlu, taşlı ve hayvan pisliklerinin olduğu sokaklardan, aşağıya; meydana doğru indi. Sokağın bitimine geldiğinde, gördüğü manzara karşısında şaşkınlığını gizleyemedi. Tüm kent, genç rahip Zuki'nin cenaze törenine katılmak için sözleşmişçesine bir araya gelmişti. Genç Zuki, alanın tam ortasına kurulmuş yüksek bir tahta platformun üzerinde, çiçekler arasında bir kahraman gibi uzanmıştı. Üzeri renge renk kumaş ile örtülmüş, tepesinde ateşgah ile Aryanların simgesi olan güneş sancağı sallanmaktaydı. Yeşil, sarı, kırmızı ve orta yerinde güneş kursu. Mana Magu'nun okuduğu duaları, var güçleriyle tekrar ediyorlardı. Keya da halkın arasına karışarak törene katıldı. Alana duygusal bir ortam hâkimdi. Bu büyülü ortamı, büyükler arasından kaçışarak oyun oynayan çocukların bağırışları bozuyordu. Keya da anladı ki, her şeye rağmen çocuklar yine gülümseyip bağrışıyor, oyunlar oynuyorlardı. Ve gökyüzünde kuşlar yine uçuyordu. Yani hayat devam ediyordu.

Sadece güneş, özgür bir halkın üzerine doğmuyordu. Kalabalıklar ise çoğunluk olduklarına kahraman yalnızlıklarındaysa korkaktılar. İçlerindeki kini kusan, adaleti yerine getirerek, zalimlerden intikam almayı başaran insanlara tapmayı ve cenazelerini kutsamayı bu yüzden anlamlı görüyor, bu nedenle büyük bir hayranlıkla gönüllerine gömüp, söz ediyorlardı. Çünkü kahramanlar korkuların suskunluğunda konuşan, hayaletlerin sessizliğinde yaşayan, tükenmişliklerin içinde yaşayan değerlerdi. Bilmiyordular ki, belki onlar da korkuyorlardı. Okunan duaların ardından tören sona erdi. Rahipler, genç Zuki'nin cesedini alıp, dağlık alana doğru götürdüler. Halktan kimileri cenaze arabasının peşine takıldı, kimileri de son gözyaşlarını döküp birbirlerine sarılarak, ölen rahibin yaptığı kahramanlıkları konuşarak evlerine döndüler. Vali, yapışkan bir sülük gibi, Mana Magu'nun yanına varıp, elini öperek taziyelerini sunuyor, kulağına bir şeyler fısıldıyordu. Daha doğrusu, rahip onu azarlıyor, vali de söylenenleri başıyla onaylıyordu. Aryan kültüründe, ölüyü ateşle yakma âdeti olsa da Medlerin peygamberi Zerdüşt, Huda'nın emri doğrultusunda, ölüyü yakmayı yasaklamış, onun yerine cesedin kuşlara, doğaya verilmesini emretmişti. Bu nedenle rahipler, cesedi, dağ başına götürerek orada yüksek bir yere bırakacaklardı. Böylece cesedi, kuşlar yiyip tüketecek, birkaç gün geçtikten sonra ölünün kalan kemikleri rahipler tarafından tekrar aşağı indirilip toprağa gömülecekti.

Keya, cenazenin arkasında yürüyen kalabalığın arasına karışarak sessizlik tepesinin yolunu tuttu. Rahipler, genç Zuki'nin cesedini yüksek bir tepenin üzerinde yapılmış olan, küçük bir havuzu andırırcasına oyulmuş kayanın içine, dualar eşliğinde bıraktılar. Aşağı inip Avestadan Yasnalar okuyarak, ölünün ruhunu kutsadılar. Cesedin üzerine kutsal sütten serptiler. Bahar rüzgârının uğultusu, elbiseleri bir bayrak gibi savuruyor, tokat vururcasına sesler çıkararak adeta her şeyi kamçılarcasına dövüyordu. Yasnalar, rüzgârın sesini bastıracak kadar yüksek sesle okunduğundan, esintiler duaları büyük bir hızla içine alarak, karşı dağların yamaçlarına vurup, akisler oluşmasına neden oluyordu. Öyle ki, bir süre sonra rahiplerin dualarıyla dağlara çarpan seslerin akisleri birbirine karıştığı için seçilmez olmuştu.

Fırtına, gittikçe şiddetini artırıyordu. Esinti insanları üşütmeye başlamıştı. Fırtınanın ardından aniden bastıran yağmur ile birlikte in-

sanlar önce dağılmaya, ardından kaçışmaya başladılar. Tepenin üstündeki kayalıkta, sadece Keya, Mana ve sonradan yanlarına gelen Kyros kaldılar. Keya, yağmurla fırtınaya meydan okurcasına küçük bedeniyle Zuki'nin yatırıldığı kayanın üzerine tırmandı. Uzun süre genç rahibin ölü bedeninin başında sessizce oturdu. Zuki'nin, boncuklarla örülmüş uzun altın başak rengindeki saçı, morarmış yüzüne inat, baharda koşarken etrafına savurduğu en canlı halinden farksız bir şekilde rüzgârda sallanıyordu. Ölüme inat, hayatın tek belirtisi gibi, sağa sola uçuşuyordu. Dostlar için artık gitme vakti gelmişti. Rahip Akar, cennete giden yolda, sırat köprüsünü geçmek için hazırladığı yiyecek ve içeceklerle üç gün sürecek olan dualarını yapmak için aşağıda bekliyordu. Büyük ihtimalle Zuki de, bu yolculuk için dualar ile yiyeceklerini bekliyordu. Huda'ya giden yolu uzun ve yorucuydu. Artık herkes için gitme zamanları gelmişti. İlk olarak Magu, ayağa kalktı. İki küçüğün elinden tutarak, kayalardan aşağı inip, ateşgahın yolunu tuttular. Babasının ölümüne ulaşamamıştı. Ama her ölüm bir ötekine benziyordu. Ve herkese eşitti. Genç bir rahibe veya krala herkese eşitti. Acısı kalanlarına hatıraydı. En acı ölüm yalnız ve haksız olanıydı. Kimsesiz ve bir başına. Oysa Zuki, Zerdüşt'ün yanında, cennet bahçesinde atalarının yanında yer edinmişti. O ne büyük şeref ve saadettir ki şerefli ce atalarının yanında yer edinmek ve buna layık olmak. Rivayete göre cennette, ailesinden en yakın olan kişi, geleninin olduğunu duyunca gidip onu karşılarmış. Gelen kişi genç ise, ciğeri sancılanırmış. Herhalde, Zuki'nin annesinin de ciğeri sancılanacaktı. Genç yaşta oğlunun hayattan kopup yanına gelmesinden üzüntü duyacaktı. Onur makamı yine de herkesi memnun edermiş. Sevdiği cehennemdeyse, aman dileyip yanına aldırabilirmiş. Ol rivayet böyle denir.

Fırtınayla yağmur gittikçe hiddetleniyor, hava neredeyse akşamki kadar derinden kararıyordu. Oysa nasılda çabuk geçmişti zaman. Esintiler yağmurla birlikte tüm şiddetiyle, kapılarla pencereleri birbirine vurarak adeta şehri tüm kötülüklerden arındırırcasına temizleyip silkeliyordu. Keya'nın yüreğiyse, babası ve Zuki'ye bölünmüş, parça parçaydı. Kasvetli bir hüznü yaşıyordu.

Akşam ağır ağır çökmeye başlamıştı. Güneş bir sonraki günün sabahına Zuki'siz günlere doğmaya hazırlanıyordu. Keya, Mana Ma-

gu'nun odasında kalan dostunu tehlikelerden korumak içgüdüsüyle derin uykuda olan Adır'ın odasına bir gölge gibi süzülerek girip, başucuna oturdu. Adır ise gözlerini araladığında, tüm gerilimi geride bırakmış tebessümle, efendisine gülümsedi. Keya, artık elindeki güzelliklerin kıymetini bilip, Adırla gülüşerek konuşuyordu. Yüzü bahardaki gibi çiçeklerle gamzelerle bezenmişti. Yaşadıklarını bir karanlık gölge gibi yok sayarak, yaralarını sarmaya çalışıyordu. Genç rahibin ölümündeki acı dahi, babasında duyduğu acıdan çok daha farklıydı. Adır'ın acısının da farklı olacağını biliyordu. O anı düşünmek bile istemiyordu.

Mana Magu ise, iki de bir kapıyı aralayıp içeri baktığında, Keya'nın gülen yüzünü gördükçe, sanki içindeki bahar yeniden yeşeriyordu. Bu ölüm ile çelişkiler, fırtına sonrası gelen dinginlikle huzurdu. Tıpkı eski günlerdeki gibi.

Ateşgah Huzurlu: Kyros'un İse Gitme Zamanı

Günler günleri, haftalar haftaları kovaladıkça, o gerilimli ateşgah yerini daha huzur dolu bir ortama bırakıyordu. Keya önceki normal hayatına geri dönüyordu. Rahipler Ateşgahta ayinlerini yapıp, vakit buldukça bahçeye çıkıp geziniyorlardı. İlginç olan tek şey, Keya'nın ayindeyken sesinin tüm ateşgaha bir lir gibi yayılmasıyla duaları söyleyişindeki güzellikti. O artık, Avestadan birçok Yasna'yı ezberden okuyabiliyordu. İhtiyar rahibin deyişiyle, artık aklı ile değil yüreğiyle okuyordu. Akar, Keya'nın okuduğu pasajlara katılmayı büyük bir şevk ve iş edinmişti. Genç, Aryanlar'ın tarihi, dini ve kültürü konusunda sıkı eğitimden geçiyordu. Disiplinli hocalarıyla birlikte dur durak bilmeden çalışıyordu.

Genç prens, bazı zamanlar usta öğreticisiyle birlikte Aryanlar'ın geleceği ve özgürlüğüyle ilgili konuları konuşuyordu. Adır da, her geçen günde eski sağlığına daha çok kavuşuyordu. Derin yarası kapanmış, gücüne, sağlıklı bünyesine kavuşmuştu.

Kyros, artık şelalenin arkasındaki mağaraya gitmiyor, köyüne akrabalarının yanına dönmeyi arzuluyordu. Bu planını, söz aralarında birkaç defa arkadaşına da çıtlatmıştı. Ateşgahtaki her şey kendisine Arami ve onunla ilgili şeyleri anımsatıyordu. Farklı bir hayata gitmediği takdirde, bu duygulardan arınamayacağını biliyordu. Hatta kimi

akşamlar, gece yarılarında bağırış ve korkularla kan ter içinde uyanıyordu. Bu rüyaların etkisinde günlerce kaldığı da oluyordu. Yeni bir hayat başlaması yani gitmesi gerekiyordu. Oysa kalmak kadar gitmekte cesaret istiyordu. Yaşının küçük olması nedeniyle, bu istemi düşlerinden daha öteye ulaşamıyordu. Gelgelelim sadece bir ergenin hayali olarak kalıyordu. Ama bir gün mutlaka, her şeyi bırakarak terk edip gidecekti. Ama ne zaman? O da bilemiyordu.

Bu çelişkiler dışında, ibadetgâhta hayat, arkında akan düzgün bir su gibi rotasındaydı. İçindeki balık, çakıl ve yosunlarıyla mutluydu. Keya, Avestayı ezberlemek dışında, Adır ile beraber Yekbetene'de Ciwana Merthanede yetişen seçkin Med askeri, "Marya"lar gibi, kılıç ve savaş sanatlarını çalışıyor, ayrıca dışarıda at binme, ok atma gibi pratik çalışmalar yapıyordu. Yaptığı pratiklerde eskisinden daha yetenekli, daha hevesliydi. "Marya" olmak onun kanında vardı. Medlerin değişmez töresi kadar tarih disiplini dersini de seviyordu.

Kyros'da yıllar geçtikçe, yaralarını, sarmayı başarabilmişti. Hayatın her yüzünde bir karşılık olduğunu yaşamın bizzat kendi gösteriyordu. Yüce yaratıcı Ahuramazda her şeyi o kadar güzel dengelemişti ki, doğada kendi içinde en güzel ahengini koruyor, istilaları veya çoğalmaları her zaman önleyecek dengeyi harekete geçirerek yeniden yeniden doğurarak, deri değiştirircesine, başkalaşıp yeniliyordu. Bu yaşamın iki yüzünün ve belki her şeyin toplamının dengesiydi. Tıpkı siyahla beyaz, gece ile gündüz gibi. Zıtlar ve onlar içindeki denge...

Kyros, yaşamın gerekliliklerini bu kadar derin ve felsefi olarak kavramasa da, hayatta her şeyin karşılığı olduğunu o da öğrenmişti. Yani iyiliğin iyilik, kötülüğün de kötülük. Hiçbir şey tek taraflı olamıyordu. Eksik bir şeyler olduğu zamanlarda bile doğa, bir şekilde kendi içinde dengeyi oturtuyordu.

Bu nedenle hayata doğru yerden veya yeniden başlamak adına, Ateşgahtan ayrılmaya ve Sard'a, yani evine dönerek orada hayatının kalan en güzel bölümüne tekrardan başlamak istiyordu. Keya da, dostunun bu isteğine ilk zamanlarda karşı çıksa da, kendisinin de yüreği Yekbetene'de attığından, birlikteliğe daha fazla üstelemiyordu. Her insanın kökleriyle, kendi yüzüyle güçlü, mesut ve daha güzel olduğunu bilecek kadar çok şey yaşamıştı. Üstelik Kyros'da, yandan tek tük

boncukla örülmüş, uzun saçlarını kestirmişti. Her gün özenle örüp, boncuklar taktığı o güzelim saçlarını kökten budamış olması bir mesajdı. Keya'nın ateşgaha ilk geldiği günde dediği gibi; " bir gün buradan gideceğim ve o gün saçımı keseceğim," Demek ki artık kesin kararını vermişti. "Oysa saçlarını nede çok beğenir, tel tel tarardı."

Yaşadığı kötü olayların üstünden tam beş yıl geçmişti. On altı yaşında genç bir adam olmuştu. Yaşadıklarının yoğunluğunu üzerinden atmış mıydı bilinmez ama arkadaşı yaşadıklarının acısını aldığı intikam nedeniyle kısmen de olsa soğutmuştu. İnsanın geçmişi insanın gölgesi gibiydi. Kişi gittiği her yere gölgesini de taşıyordu. Acıysa acı, ama her ne kadar gölgeler acıyı vermez gibi görünseler de, onlar sadece geceleri değil, gündüzleri de beraberlerinde geziyorlardı. Bu nedenle insanların saklı yönleri görünen yüzlerinden çok daha fazladır. Söylediklerinden çok söylemedikleri...

Yaşananlardan çıkarılması gereken sonuç, taşıdığın acılardan bir ders çıkarabilmiş olmandır. Onlarla doğru sonuçlara ulaşabilmişsen, doğru yoldasın ve devam etmen gerekir.

Keya bu nedenle kimsenin bilmemesini istediği bu yüzünü de kabul ediyordu. Dostunun, ömrü boyunca gölgesiyle gezeceğini de biliyordu. Ya ondan kurtulacak veya gölgesine alışacaktı. Her iki durumda da çıkış vardı. Olumlu veya olumsuz ama çıkış her zaman vardı.

Kyros'un gerek dostluğu gerekse de yaşadıklarının yoğunluğu, aralarında inanılmaz boyutta derin bağlara neden olmuştu. Her şeyini ortaklaşa paylaştığı bu insandan ayrılmak, belki bir daha onu görememek, genç prensi oldukça üzüyordu. Bu sebeple olsa gerek, son günlerinde oldukça durgun ve dalgındı. Ama artık biliyordu ki, hayatı ötelemenin anlamı olmadığı gibi kendisi için de sarılmayacak yara yoktu. İkircikli bir hayatı tercih etmek de pek doğru olmazdı.

Keya, öğreticisiyle yaptığı müsabakalarda dalgınlığından, eskiye oranla daha fazla yeniliyordu. Adır da, gidişatı baştan itibaren izlediği için, efendisinin üzerine gitme gereksinimi duymuyordu. Bir gün sabahın ilk anlarında, ateşgahın bahçesinde, kılıç seslerinin çınlamaları duyuluyordu. Genç prens, kısa sürede yine kılıcını düşürmüştü. Adır kaşlarını çatarak, ciddi bir edayla, efendisinden kılıcını almasına iste-

di. Eline kılıcı alsa da, prensin çalışmak istemediği her halinden belli oluyordu. Adır da ısrarından vazgeçerek, çalışmayı bırakıp havuza doğru yöneldi. Sıcaktan kuruyup sararmış çimlerin üzerine uzanarak tepesindeki ağaçların yaprakları arasından gökyüzüne daldı. Keya da, gelip yanına uzandı. "-Biliyor musun?" ,dedi,"- Helaslı, güzel ve iyi bir çocuk,"

Keya da, bu sözden hoşlanmış olacak ki, gülümseyerek sol kolu üzerinden yana doğru yattı. Uzun siyah saçlarını geriye attı. Süt gibi inci dişlerini göstererek, biraz da iğnelercesine "-Bak böyle düşünmene sevindim," dedi. Adır efendisinin cevabını garip karşılayarak, "-Neye sevindiniz?"diye sordu.

"- Bilmem. Sen, Medli olmayan çocukları daha farklı görüyordun ya! kendi oğlunu bile. Her şeyin Med ile başlayıp Med ile bittiğine inanıyorsun, bu çok yanlış değil mi?"

Adır, acımasızca gelen bu eleştirinin haksızlığını ve ağırlığını hoş karşıladı. Çünkü bu tepkisinin, ayrılık acısının ürünü olduğunu biliyordu. "-Efendimiz öyle düşünüyorsa bile, yanlış düşünüyor. Ama Medli çocukların ayrıcalığına gelince," Keya'ya doğru dönüp, hayranlıkla genç çehresine bakarak "- Onlar," dedi, "-gerçekten çok farklılar. Değişmez kanunlarımız böyle der. Bizi farklı kılan da bu olsa gerek." İşte o anda Keya hırçın bir boğa gibi, kendinden beklenmeyen bir tepkiye büründü.

Keya derin zeytuni gözleriyle mavi gökyüzüne bakarak kararlı bir ses tonuyla, "-Kyros'un gitmesine izin vermeyeceğim," dedi. Adır, bu cümleyi beklercesine, "-Yanlış yaparsınız efendim," diyerek ona katılmadığını belirtti.

"-Neden? Benimle Yekbetene'ye gelebilir. Sırf her şey değişmez kanunlara göre mi olacak. Akar ile bu konuyu konuştum. Hepiniz çok katısınız. Babam da öyle düşünüyordu. Rahipleri bazen nasıl azarladığını gözlerimle gördüm. Anımsıyorum." Adır tepki vermedi.

"Belki bu sebepten kaybettik efendimiz."

"-Pöh! İhanetten, alçakça çürümeden, kendi içimizde hançerlenmekten kaybettik. Bir başkaları yüzünden değil. Hala kendi içimizden hançerleniyoruz. Değil mi?

Adır bu soruya da cevap vermedi veremedi. İnadından da vaz geçmedi.

"-Hayır, efendim gelemez. Birincisi Yekbetene hala özgür değil, siz de oranın kralı değilsiniz. İkincisi dostluklar özgür iradeyle gelişir. Onlara hükmederseniz, onu da bağımlı yaparsınız, ağırlığınızla sizin gibi düşünürler. Yani artık dost olamazlar ve." dedi, kendini frenleyerek, söyleyeceklerini yarım bırakarak duraksadı. Keya "-ve." dedi, "evet ve ve."

Adır bir yük atarmışçasına devam etti "-Ve o yaralarla size yaren değil, ancak bir yük olur. Yani sorun sadece değişmez kanunlarımız değil efendimiz. O, Medli olmadığı için köle olup olmaması değil. Ama gelmemesi gerek."

Keya, o anda birden ayağı kalktı, tehditle parmağını sallayıp, dişini sıkarak, gözleri ve ağzı ateş saçarcasına "-Sen, sen." dedi, bir çocuk gibi, yüzünü döndü. Konuşmak istediği şeylerin zamanı olmadığını düşünen Adır, tekrar sırt üstü uzandı. Ceviz ağacının yaprakları arasında sızan ışıklara bakıp, ardından göz kapaklarını usulca kapatarak kuşların sesini dinledi. İçinden, "-Umarım seninle Yekbetene'ye döneceğimiz zaman fazla uzak değildir" diye içinden geçirdi. Adır, Kyros'u gerçekten sevmişti. Fakat onu, efendisini duygusallaştırarak, zafiyet yaratan biri olarak görüyordu. Bu yüzden her zaman arasına mesafe koyarak soğuk durmuştu.

Birkaç gün sonra Keya bahçede gezinirken, Mana Magu, kapının önünde ona seslendi. Yanındaki Kyros'u işaret ederek, adeta gideceği zamanın dolduğunu anlatmak istercesine baktı. Genç prens, ayrılık vaktinin geldiğini anlamıştı. İstemeden de olsa, veda sahnesi için ayağa kalktı. Dostuna borçlu olduğu bir görevi daha yerine getirmek zorunda olduğunun bilinciyle, ağır adamlarla Mana'ya doğru yaklaştı.

Kyros, üzülmekten çok gitme telaşlındaydı. Ateşgahın, nemden paslanmış beyaz taşlarının yanında, esmer ve yanık bir ten gibi görünen yüzünü, gülen dişleri daha bir güzelleştiriyordu. Mana, birbirine boş boş bakınan, konuşmak için söz bile bulamayan bu iki arkadaşın, bakışmalarının uzunluğuna tahammül edemedi. Kyros'un kel kafasını okşayarak "-Hadi, hadi. Yeterince geç kaldın," dedi, "- merasimi fazla uzatmayın,"deyip geriye çekildi. Keya, bir şeyler söylemekten çok,

olanları kabullenemediği belliydi. Sonraki yalnızlığı yüreğinde duyumsayarak, hüznü yüzüne maskeledi. Nedense sonra, kendini toparladı. O anda sadece, "-Hadi dostum seni geçireyim,"diyebildi.

Kyros da, arkadaşının yanında ağır adımlarla dış kapıya yöneldi. Dışarı çıktıklarında kilisedeki tüm rahipler veda seremonisi hazırlamışçasına, ateşgahın önünde toplanmışlardı. Kimileri heyecanlı, kimileri acılı, kimileri ise boş gözlerle bakıyorlardı. Genç adam ayrılmadan önce, bu Kave, cennet ve cehennemi içinde barındıran yere tekrar baktı. Duvarlar terliydi. Ona göreyse gözyaşlarıydı. Beyaz kireç rengiyse; gülücük ve sevinçleriydi. Hüzün ve Sevinç aynı yerde. Acıdan ağlaşmalar ve sevinçten atılan çığlıklarda. Hayatta böyle bir şey değil midir? Tıpkı cennetle cehennem gibi. Olduğu gibi kabul etmek en doğrusuydu. Nereden baktığın önemliydi. Sevinç çığlıkları mı? Yoksa acının gözyaşları mı?

Her ayrılık acıdır. Bir şeyleri bitirirken ayırıp parçalardan gidenler, bazı şeyleri de beraberinde götürürler. İşte bu gidişler, her zaman gidenden de, kalandan da bir şeyleri eksiltir. Çoğuldan azalmak böyle bir şey olsa gerekti. Ama hiçbir şey azalmadan çoğalmıyor da.

İki dost, kısa birlikteliklerine oldukça fazla şeyler sığdırmışlardı. Bu yüzden bölenleri çok olan bir ayrılık olacaktı. Dolayısıyla götürdükleriyle veya azalan kalanlarıyla da çok şey bırakacaklardı. Bu yüzden iki yeni yetme gencin, toy görünümlerine rağmen, kararlılıkla güçlülüğün ifadeleri yüzlerine şekil vermişti. En ince hatlarındaysa olgunluk, okunacak kitap kadar netti. Karakterlerin kirliliği veya kendi dışındakilerin iğrençliği, kendi iç güzelliklerini, benliklerini işgal etmeye yetmemişti. Sanki beyaz kuğular kuğu da siyah kuğular yokmuşçasına...

Yine de Kyros gülerken, yüzündeki çocuksuluk sanki bir ömür boyu yüzüne asılan bir resimdi. Ve o resim, gülen gözlerindeki tabloyla gerçekten daha bir güzelleşiyordu. Kel bir oğlan stranlı acı bir tat ile yaşama yeniden bağlanmaya çabalayacaktı. Trajik dram ama belki biraz ümitli. Yenilik her daim kaçınılmazdır. Bazen yakıp yıkar ama yine de en iyi olan şeydir. Çünkü yenidir.

Kyros, Magu ve diğer rahiplerle vedalaşıp, kısa bir sürede olsa arkadaşıyla göz göze geldiğinde, birbirleriyle ilk karşılaştıkları an kadar heyecanlandılar. Aradaki sessizliği ilk Kyros bozdu, "-Sen çok iyi bir dostsun. Biliyorum ki, zaferi kazanacak, halkına da çok iyi bir kral olacaksın" dedi,"- Biliyor musun? Arami'nin askerlerle geldiği gün senin prens olduğunu anlamıştım," Gözleri dolarak, dostuna sarılmak için atıldı "-Seni çok özleyeceğim," Keya da, dostunun omuzlarından kavrayarak içtenlikle sarıldı. Bitişlerin hikâyesi her zaman zordu. Bir dostluk aşktan bile beterdir. Gerçekten adı dostluksa. Çünkü yaşananlar içten ve art niyetsizdi. Bu nedenle bilinmeli ki, **her aşk geç, her ölüm erkendir.** İşte bu yüzden hazanlarda dostluklar ayrılıklar kadar acı ve uzundur. Ayrılmanın iklimi hazandaki sevdalar kadar sancılıydı.

Bir süre sonra, Magu'nun, "-Atın hazır" uyarısıyla ayrıldılar. Kyros'un ata binmesine yardımcı oldu. Kyros gerisine bakmadan Kapadokiya'nın taşlı, hayvan gübreleriyle dolu tozlu sokağında atın ayak sesiyle, sağır edici bir sessizlik bırakarak, arkadaşını terk etti. Yeni bir hayata doğru, ilk ama gecikmiş bir yolculuğa çıkıyordu. Arkasında bıraktığı dostu Keya kadar, Magu da hüzünlüydü. Küçük bir yaşta kendine teslim edildiği o günkü küçük çocuk aklına düştü. Kendine sevgi adına çok şey öğreten bu çocuğu, hayatın kollarına bırakmanın hüznüne gömülmüştü.

Keya, dostunun arkasından baka kaldı. Güya tanıdığı veya bildik sandığı bu küçük omuzlu ergeni, çözümleyemediği birçok soruyu arkasında bırakarak gittiğini fark etti. Bilinenden çok bilinmeyen, tanıdıklarından çok kuşkuyu bırakmıştı. Acaba yaşam veya ona dair her şey tanındıkça daha mı karmaşık oluyordu? Bir kişi dost dahi olsa, bilinenden çok kuşkularıyla ve bilinmeyenleriyle mi vardı?

Keya Büyüyor: Dönüş Özlemi Ve İlk Hesaplaşma

Kayalara oyulmuş evlerin tahta kapıyla pencereleri ateşgahı izleyen onlarca göz gibi görünüyordu. Her şeyi gören, bilen, yükseklerden tüm heybetiyle bakan bu dağ, gözleriyle tarih ile hayata tanıklık edercesine ateşgahın başında külah gibi duruyordu. Keya, göz bebeğinin hücrelerinde, yüzlerce kaya içindeki gözlerle dünyaya bakıyordu. Ne

kadar bilinçsiz kıyım ve talan olursa olsun, her tarihin bir tanığı vardı. Ve insan için, sadece ayrılıklarla acıydı ürkütücü olan.

Zaman ömrü savururcasına geçiyordu. Her şeyi yıkarak, gerilikleri süpürerek... Yeniden yapmak için. Geçen zamanda Keya'yı bir yere ulaştırmaya çalışıyor gibiydi. Kyros, gittiğinden beri ateşgah 3. baharını yaşıyordu. Dostundan ilk dönemler gelen tek tük haberlerin, ardı arkası da kesilmişti. Demek ki mutluydu. İnsan anca mutlu olduğunda geride bıraktığı sevdiklerini unutabilirdi.

Tüm Kapadokiya coğrafyasında, baharın gelişi eğlencelerle kutlanıyordu. Koca siyah kazanlarda hedikler (bulgur), kesilen kurbanlar ateşin üzerinde kavurma olarak pişiriliyordu. En çokta ayran aşı ile etli bulgur pilavını seviyordu, Genç prens.

Eğlencelerde halkın içine karışarak, Med'deki ilk çocukluk dönemlerini hatırlamaya çalışıyordu Keya. Böylesi anlarda, ailesi, Elia ve dostları aklına düşüyordu. Bayramlar onun için sancılıydı. Halk, ateşgah rahiplerine saygılarından, hiçbir şeyi onlardan esirgemiyor, özgürlükleri için dualar etmelerini istiyorlardı. Bu sebepten olsa gerek rahipler, halk katında özgürlüğün yani kendilerine ait yüzün görüntüsüydüler. Halk arasında aşircilik ve kavimcilik ön plandaydı. Kadın veya erkeğin giysi veya doklarına bakıldığında hangi aşire ait oldukları çıkarılabilirdi. Onlar unutulmamak üzere düşülen izlerdi. Aşiret büyük bir aile gibiydi. Hiyerarşik düzende; ailedeki en güçlü, en akıllı ve en zengin üzerine kuruluydu. Ki bunlarda istisnasız ya din adamlarıydı veya aile için de rahip unvanlı biri olurdu. Her şey onlara danışılırdı. Rahipler, Tanrının dilini bilen kişiydi. İnsanların başı sıkıştığında onlardan fikir alırlardı. Sıradan insanlar bu dili bilmezdi. Dolayısıyla kutsal sözcüklerden oluşan değişmez Med kanunlarını da bilmezlerdi. Değişmez Med kanunları halkın diliyle yazılmıştı. Oysa Asur, Tabal, Hatti, Komia ve Biani krallığı gibi krallıklar eski dine taparlardı. Eski dinin yazıtları ve dili ise insanların anlamadığı Tanrının dili, Kengi diliydi. Asur savaşı onları tek bir dil üzerinde yaşamaya doğru sürüklüyordu. Medlerin değişmez kanunu herkesin kanunu oluyordu. Daha adildi. Kendi dillerindeydi. Kendilerine okunduğunda anlayabiliyorlardı. Ve o kitap, zalim Asur'a karşı savaşın diyordu. Med yiğitleri de bu savaşta en ön plandaydı. Be nedenle herkes onlara büyük bir saygı

duyuyor içten de hayranlık besliyorlardı. Med krallığı her şeye ama her şeye rağmen parlayan bir güneş gibiydi. Hitit, Tabal, Med veya başka bir şey hepsinin ortak bir amblemi vardı. O'da kanatlı güneş kursu. Tüm krallıkların mühründe bu simge vardı. Bu mühre sahip olan gerçek krallar onları tek çatı altında toplayabilirdi. Onlar bir araya gelemeyecek kadar cesur ve kahramandılar. Bu durumu da her zaman övgüyle anlatırlardı. Onlar anca güçlü, vicdanlı ve dürüst bir kralın arkasında kafile olurlardı. Ki o krallarda her zaman efsanelerdir. Hikâyeleri bin yıllarca bilinir.

Keya, halkın içinde yürürken, onların saygıyla selamlarına içtenlikle cevap veriyordu. Gözleri tanıdık birilerini arıyordu. Biraz ileride, yamacın hemen düzlüğünde kurulmuş kazanın yanında Adır'ı görünce yüzüne tebessüm takınarak, ona doğru yürüdü. Öğreticisi, rengârenk kumaşlar içindeki Amedi giysili, bir kadınla konuşuyordu. Adır, bir süre sonra yanına gelen çocuğu, yüzüne hayret ifadesi takınarak kucağına alıp sevmeye başladı. Keya biliyordu ki, Adır, Medli bir çocuğu görünce ondan asla uzak duramazdı. Yüzüne bahardaki çiçekler gibi tomurcuklar düşüyor, ince hatları coşarak, sarı ve çirkin dişlerini ortaya çıkarıyordu. Keya, yanlarına vardığında, Adır heyecanla:

"-Efendimiz, bakın bu kız Sara, Partiya'dan gelmiş," dedi. " Ne kadar güzel değil mi?"

Adır'ın işaret ettiği kadın ile çocuk, yerlerde sürünecek kadar uzun alacalı bulacalı canlı renklerle dokunmuş, ince Med entarisi içinde oldukça güzel duruyorlardı. Bileklerinin altına kadar inen elbise; beyaz ile kırmızı çizgili kumaştan dikilmiş, geniş kol uçları açık, uzunca entari biçimindeydi. Etekliği üzerine birbiri üzerine konmuş üç büyük eş kenar üçgenli pamukludan dokuma önlük, önlüğe işlenmiş üçgenler vardı. Her büyük beyaz üçgenin içinde bir yıldız, etekliğin tam orta yerinde işlenmiş yine bir büyük üçgen ve onun merkezinde bir büyük hilal ile beş büyük yıldız vardı. Etekliğinin kenarına süs olarak güneş kursları bir sıra halinde işlenmişti. Med kadınlarının giysileri yüzlerce saz, davul ve zurnanın çıkardığı armoni zenginliğinde, renga renk farklı, aynı zamanda oldukça da gösterişliydi. Ayrıca kadının belinde, üst üste kat be kat sarılmış kuşaklar yerine, onun soylu bir aileden geldiğini gösteren işlemeli kemeri, evli olduğunu simgeleyen

Amedi serpuşu vardı. Bu kadının adı, Heşeydi. Küçük kızıysa, henüz olgunlaşmadığı için, başlığı yoktu. Ama saçları başak sarısı, yüzü elma kırmızısı gibi al aldı. Gözleri bal elasından daha parlaktı. Keya, hayranlıkla baktığı küçük kızın gözlerinde yitmişti. İçindeki dürtüyle kızı Adır'ın kucağından alarak sevdi. Kızın burnunda, annesi gibi hızması vardı. Ve hızması, gözleri gibi güneşte parıldıyordu. O anda Yekbetene'yi hatırlayarak doldu. Kızı sevdikçe, saçını kokluyor, okşuyor, okşuyordu.

Aslında Keya, bu kokuyu yıllar öncesinde en son yakılıp yıkılan Yekbetene'de bıraktığı geçmişi gibi, unuttuğunu sanıyordu. Küçük kız, kendisine buram buram Mediyanın toprağıyla kokusunu hediye olarak getirmişti.

Kadın, kıskanırcasına kızını kucağından aldı. Keya o an kendine geldi. Yaptığından utanarak, "-Adım Kawe" demek zorunda hissetti. Kadın çok gençti, yirmi iki, yirmi üç yaşlarındaydı. İri siyah gözleriyle, biçimli, kalın dudakları şuh ve etkileyiciydi. Bir dişide olması gereken tüm güzelliğe sahipti. Alnın ortasında Aryan olduğunu simgeleyen güneş kursu vardı. O esnada Adır, gerilimi azaltmak istercesine, efendisini tanıtınca, Kadının, olumsuz tavrı kısmen de olsa biraz değişti. Keya'nın da soylu bir Medli olduğunu öğrenmesi yüzündeki gerilimi aldı. Zeytuni gözlü kadın, Mediya'dan sürgün edilmiş kafilenin içindeydi. Kendine benzer insanlarla karşılaşınca, gözlerinden boşalan yaşlar dudağının kenarına doluşuyordu. Hasreti içinde büyüteli çok uzun bir zaman olmuştu. Küllerin dahi savrulabileceği kadar uzun bir süre. Keya, bu Medli aileden etkilenmişti. Adırla birlikte oturup, kadının acıklı hikâyesini dinledi. Öykü tipik zulüm, işkence, sürgünden kaçış hikâyelerinin benzeriydi. Kadın yaşadıklarının acısını anlatırken, her kelimesinde geride bıraktığı acıyı yeniden yaşıyormuşçasına, dövünüp ağlıyordu.

Medya ülkesinin, Asur işbirlikçi Kralı Akisar, ülke halkıyla özellikle yurtsever aileler üzerinde terör estiriyormuş. Sargon'un ajanları, ülkenin her yerinde baskı ve zorbalıklar yapıyormuş. Özgürlük hareketine katılanları acımasızca cezalandırıp, inanılmaz işkencelere tabi tutuyormuş. Hatta kimi zaman Asurlular kadar, iğrenç ve acımasız olabiliyorlarmış. Ayaklanan binlerce aile sürgün edilerek, topraklarıy-

la mezarlarından bir fidan gibi koparılıp, ülkeden kovuluyormuş. Ayaklanmaya katılanlarsa, ayaklarına prangalar vurulup, kölc olarak Ninova'ya gönderiliyormuş. On binlerce kişi yüzlerce aşir, topraklarından koparılarak, Mala ırmağının kenarlarına sürülmüş.

Kuşkusuz en şanslılarıysa ölenleriydi. Med ülkesinde kurtuluşa dair ümit de kalmamıştı. Strukhat, Arihat, Mana, Partiya, gibi yurtsever prensliklerdeki Keyalar, kadınlarının etekleri altına saklanıyorlardı. Artık insanlar gittikçe, Keya'nın gelmeyeceğine ve öldüğüne inanıyorlardı. Kimi kabile ve aşiretlerse, canlarını kurtarmak için, Rosa'nın yanına sığınıp orada hayat bulmaya çabalıyorlardı.

Keya, anlatılanlardan üşüdü, iğrendi. Kadının çadırından ayrıldıklarındaysa kafaları karmakarışık olmuştu. At kılından yapılmış çadırın siyahlılığından daha kötü bir karanlığın içine çekiliyor gibiydiler. Çevrelerinde kurulu tek tük siyah Med çadırlarına bakarken, halkının yurtsuzluğunu daha iyi anlıyordu. Viran olmuş ömürleri izliyordu. Akşam, güneşin batımıyla adeta kırmızı bir geceye kesiyordu. Güneş tüm ihtişamıyla batarken toprağın içine gömülüyormuşçasına tüm sarı renklerini de beraberinde götürüyordu. Yeryüzü yeşil bir örtü gibi ayaklarının altından kayıyordu. Unuttuğu bazı şeylerse, içinde volkanlar gibi lavlar saçarak beynine gidiyordu. Keya, çadırların arasında gezinirken insanların gözünde oluşan telaşın farkına vardı. Bu telaş bir süre sonra koşuşturmayla bağırışlara dönüştü. Kargaşaya neden olan bir atlıydı. Yüksek sesle bağırarak, Asur birliğinin bölgeye doğru geldiğini haber veriyordu.

Kimi insanlar çadırlarını dahi toparlamaya vakit bulamadan, korkudan her şeylerini geride bırakıp sadece mabutlarının heykellerini alarak atlarıyla uzaklaşırken, atları olmayanlarsa, çocuklarını yanlarına alıp, yaya olarak dağlık alana doğru koşuyorlardı. Çocuklar; yalın ayak, çoğu hasta, sümüklü bir halde ağlaşıyorlardı. Keya da bu telaşa kapılarak geri dönüp, kadın ile çocuğuna yöneldi. Fakat çadırın ağzını araladığında kimsenin olmadığını görünce, onların da kaçtığını anladı. Çadırdan ayrılıp, hızla kasaba yoluna yöneldiğinde, Adır'ın, kendinden önce davranıp çocuk ile annesini beraberinde götürdüğünü gürünce rahatladı. Genç prens, kalabalığın koşuşturmasının tam göbeğinde büyük bir sükûnet ve mantıkla durup, insanlara yardım için çabalama-

ya karar verdi. Çok geçmeden karşı tepenin önündeki düzlükte, haber verilen askerler görüldü. Arkalarında tozu dumana katarak, cehennemin asilleri gibi kendilerine doğru geliyorlardı. Asur birliği alana vardığında, ilk Keya onları karşıladı. Atlarının üzerinde siyah pelerinlerini savuşturarak geliyorlardı. Tunçtan başlıkları, ince esmer ve büyük gözleriyle bir böceğe benziyorlardı. Keya'nın önünde dizginlerini gererek durdular. Asur komutanı olduğu belli olan Amorili çirkin siyah dişleriyle tükürürcesine konuşarak, Keya'ya sordu: "-Fazla kimse kalmamış, ne dersin rahip?"

Keya ise, tüm ciddiyetini takınarak,

"-Bayram yarın da devam edecek, gece oldu. Köylüler evlerine gittiler,"

Amorili komutan da, aynı soğukkanlılıkla, etrafına bakınarak,

"-Ya diğer Aryanlar?"

"-Kimler?"

Aptal durumuna konulduğundan sinirli bir halde, ses tonunu yükseltti.

"-Rahip, beni aptal mı sanıyorsun? Medliler, Komuhlar, Tabalılar. Daha sayayım mı?" dedi. Atından indi. Keya'nın üzerine yürüyerek konuşmasına devam etti. Keya tek bir adım geriye atmadan, bulunduğu yerde ağır kaya gibi çakılı kaldı. Tek tük kalan aileleri göstererek, "-Bunları mı soruyorsunuz?" dedi.

İstediği cevabı alamayacağını anlayan Amorili, etraflarına toplanan kalabalığa doğru yönelerek,

"-Neredeler? diye bağırdı.

İnsanların sessizliğinden dolayı büsbütün çileden çıktı. Her haliyle çok disiplinli olduğu belli olan süvari bölüğüne dönerek,

"-Çadırları yakın" diye emir verdi.

Adamları, aldıkları emir ile atlarının heybesindeki tahtalara, bezleri sarıp yakarak, çadırları ateşe verdiler. Ateşin sıcaklığı ve ışığıyla, yüzler yarı kanlı, yarı kızıl bir görünümde adeta şeytana benzediler. Aslında, o anda herkes, şeytan olmak için can atıyordu. Çünkü birbirleri için, güzel şeyler düşünen tek bir yürek, tek bir bilinç orada yoktu.

Karşılıklı nefretin ürünü olan bu duyguda, en aciz, en korkak insan dahi, nefretini ölerek belli etmek isteyebilirdi. Keya da, her yakılan çadırın içinde, adeta yanıyordu. Yangındakiler çadır değil de Yekbetene'ydi. Asurîler çadırları yakarken, kendisi de bir Komuhlunun serpuşunu tutarak, kendine doğru hızla çekip, nefes vermeden sordu, komutan.

"-Sen de mi bilmiyorsun?"

Adam soruyu cevaplamadı, suskunluğunun inadınıysa pahalıya ödedi. Amorilinin ani hamleyle kuşağından çektiği hançerin sıcaklığını karnında hissedince, gözleri açıldı. Ama acısını haykırmadan, kanlı tükürüğüyle, yüzüne tükürdü.

Amorili komutan ise, bıçağı daha derinlere sokup, Komuhlu'nun yüzündeki acıyı görmek için yüzüne baktı. Gördüğü manzara karşısında zevk aldığı her halinden belliydi. Keya, tüm atikliğiyle müdahale etmek istese de adamın acılı bedeni, tükürdükten sonra, önce Amorilinin kollarına, sonrasında yere düştü. Prens'in ağzından "-Neden?" sözcükleri döküldü.

Komutan, yüzünü sildikten sonra, peleriniyle hançerindeki kanı temizleyerek cevapladı,

"Bir Arya'nın öldürülmesi için sebep aramak gereksizdir. Çünkü o bir Aryandır."

Aşağıdan yukarıya doğru koşuşturan adamların bağırışları, Keya'nın yere serilmesini engelleyen bir şanstı. Gelenler Vali ile Magu'ydu. Vali, atından inerek "-Ne yaptınız?" diye sordu. Komutan, Vali'nin yüzüne bakmadan, "-Yabancıların nereye gittiğini söylemezseniz çok daha kötü şeyler olacağına emin olabilirsiniz," diye cevapladı. Keya, elinde cansız kalan bedeni kurtaramamanın acısıyla, ayağa dikildi. Bağrışarak, hızla komutanın üzerine yürüdü. Ama komutanın yanındaki iki muhafızdan şişman olanı tarafından, boynuna kılıç tutularak durdurdu. Bunlar Sargon' un özel muhafız alayındandı. Zalimlikleriyle dört bir yana korku salmışlardı. Sözün bittiği yerdi onlar.

Komutan da, kılıcını kınından sıyırarak ona doğru yöneldi,

"- Evet, rahip, sen de Medlisin değil mi, Kurti soyu evladı," Olacakların, büyüklüğünü tahmin eden Magi ileri atılarak, "-Dağlara, dağlara doğru gittiler efendimiz," dedi.

Amorili komutan, aldığı cevaptan memnun olmuşçasına gülerek gecede kırmızıya kesen tunç kılıcını kınına soktu. Ardından, atına bindi. Keya'ya dönerek,

"-Yine görüşeceğiz" dedi. Sadece üç adamını alanda bırakarak, kendi önde, askerleri arkasında, büyük bir disiplin içinde dağlara doğru atlarını sürdüler.

Mana Magu, Keya'nın kolundan tutarak, "-Gidelim" diye ısrar etti. Gecenin içinde, kuru, çatık ve alanda yanan ateşler kadar kızgın bir şekilde Mana'nın yüzüne baktı. Magu'nun ihbarcılığına kızdığından, elini hiddetle silkeleyerek kurtuldu. Ardından genç adam heybetinden hiçbir şey kaybetmeden, omuzları dik halde yürüyerek, köye doğru yöneldi. Magu da arkasına takıldı. Ateşgahın kapısına geldiğinde Adır'ın çağrısıyla, ona doğru yöneldi. Adır sakindi. Bıyıklarını titreterek,

"- Kadın ile kız güvende, boş bir eve yerleştirdik," dedi. Ardından, arkalarından gelen Magu ile de konuştuktan sonra, sinirli halde, efendisini arkasına takarak kasabanın, toprak damlı sokaklarında kayboldular. Tepelere doğru yönelerek, kaya oyuklarından yapılmış olan evlerin yüksek merdivenlerinden tırmanıp birinin kapısını çaldılar. Kapının arkasındaki kadın sesi tanıdıktı.

"-Kimsiniz?"

"-Heşe, benim! Yanımda Keya da var,"

Heşe, aceleyle kapı sürgüsünü çekerek açtı. Adır, etrafını kontrol ettikten sonra içeri girip kapıyı örttü. Ardından, azarlarcasına ama haddini de bilerek, efendisine çıkıştı,

"- Onları oyalamak için orada beklediniz değil mi? Bunu nasıl yaparsınız?" Kandilin yanına geldiklerinde Keya, üzerindeki kırmızı pelerinini çıkardı. Altındaki beyaz işlemeli gömleğindeki kan izini görünce, Adır'ın beynine kan sıçradı. "Efendim" diyerek, kanlı gömleğe doğru atıldı. Ama prens, gömleğin kopçasını açmaya çalışan öğreticisinin ellerinden kurtularak, "-Bende bir şey yok, benim kanım değil"

diyerek, sesiz bir şekilde duvarın dibine çöktü. Bu cevap Adır'ı rahatlattı. Efendisi uzun süre sessiz kaldığı zamanlarda, bilgi alamayacağını da bildiğinden, durumu öğrenmek için izin isteyerek "-Gitmem gerek, ayrıca yarın için yiyecek bulmalıyım" deyip aynı dikkatle dışarı çıktı.

Genç kadın, tipik Medli kadınların davranışlarını gösteriyordu. Erkeği bir şey söylemeden ihtiyacını bilecek kadar anaç tavırla, büyükçe kovayı, odanın ortasına koydu. Geniş örtüyü efendisine açarak, banyo yapması için hazırlık yaptı. Efendisinin utangaçlığı ise her halinden belli oluyordu,

"-Lütfen tek başıma bu işi halledebilirim" dedi, Keya.

Kadın da, yabancılık duyduğu bu gence, mahcubiyet ve hayranlıkla bakarak, yan odaya doğru yöneldi.

Kadın salondan ayrıldıktan sonra, Keya soyundu. Odanın köşesindeki banyo yerine geçerek, hazırlanan teşdin içine girdi. Uzun uğraşılar sonunda üzerindeki kan lekelerini temizledi. Su, vücudundan akınca sanki tüm yorgunluk ile kötülükten arınmışçasına gevşedi. Deri gözenekleri açıldıkça, ciğerinden değil de, tenindeki gözeneklerden nefes alıyormuşçasına rahatladı. Teştten çıkacağında kurulama bezini kadının beraberinde götürdüğünü fark etti. O seslenmeden, Heşe odadan çıktı. Başını yana çevirip efendisine kurulama bezini uzattı. Telaşla örtüyü beline sarındı. Kadın, "kabul olunsun." dedi. Medlerde yıkanmak dini görevdi. Zorunluydu. Banyo yaptıklarında dualar eşliğinde merasimle arınırlardı. Keya "teşekkür etti."

Heşe, başını Keya'ya doğru çevirdi. Yüzündeki hayret ifadesinden sonra, soylu efendisinin ayaklarına kapanarak, sevinçle

"-Efendimiz... "dedi. " Ahuramazda ışığın efendisi, o her şeyi bilir, evet yaşıyorsunuz !"

Adır'ın, kadına kendiyle ilgili bir şeyler söylediğini anladı. Çünkü prens olduğunu kanıtlayan yara dağlanmış, sadece yanık izi vardı. Kadına eğilerek dizlerinin üzerine kalkmasına yardımcı oldu. Kendisi de diz çökerek kadının gözlerine baktı,

"-Bu, bizim sırrımız olarak kalacak, anlaştık mı?" Heşe, onun her dediğini yapmaya hazırdı. Kadın, efendisinin ayağına tekrar tekrar ka-

panarak, "-Uğrunuza ölmeye hazırım efendimiz, dilimi keserim de kimseye söylemem. Köleniz kulunuzum." dedi.

"-Hayır," diye çıkıştı Keya. "Hiç bir şey yapmanı istemiyorum"

Kadın, Keya'yı dinlemiyormuşçasına elini göğsündeki yaraya doğru uzatarak, parmağıyla okşadı. Efendisiyle, göz göze geldiklerinde genç prens kendini hemen toparlayıp ayağa kalktı. Yüreği yıllardır, Elia'dan sonra ilk kez bu kadar çarpmıştı. Ama bu bakışmadaki etkileşim farklıydı. Onda değişik duygular uyandırmıştı, Elia ile tarif edilemezdi. Ve o, bir rahip için günah olan şeyi mi yapacaktı? İçinde kazanlar kaynıyor, ocaktaki ateşler kadar, gözlerinin içi sarı ve kızıl yanıyordu. Şakakları patlayacakmışçasına şişiyordu. Günaha girmemek için, kadından uzak durması gerektiğini biliyordu. Oysa kadın göğsüne dokunduğunda, böylesi türden ürpermeyle hoşluğu daha önce hiç duyumsamamıştı. Ama farklı bir duyguydu, Elia'dan çok farklı.

"-Huda, bana ne oluyor?" diye içinden geçirdi. Adır, neden bu türden şeyler söyledi?" diye düşünerek, ateşin olduğu yere doğru bilinçsiz bir biçimde yürüdü. Sırtını utancına dönerek, ateşin önündeki kuzu postunun üzerine oturdu. Ateşe bakarak, içinde akan şeylerin kendini nereye götürdüğüne daldı. Neden sonra, dikkatini kadından dağıtması gerektiğini anladı. Sürekli ziyaret ettiği bu evleri, ilk kez bu kadar yakından inceledi. Evler, ateşgah kadar serindi. Pencereleri ile ateş yakılacak ocak çok itinalı biçimde biçimlenmişti. Ayrıca, duvarlar derin pencereler açılmak amacıyla oyulmuştu, iç bölümdeyse raflar oluşturulmuştu. Salondaki ocağın hemen karşısındaki bölümü, kapı ile kapatılarak, ayrı oda yapılmıştı. Ev terk edilmiş görüntüsü vermiyordu, burada yaşayanlar yeni ayrılmış olmalıydılar. Üşüyerek büzüşen Keya'nın üzerine, Heşe kurutulmuş koyun postu attı. Ardından, teşttin içindeki suyla prensin elbiselerini yıkamaya koyuldu. Elbiseleri büyük bir şefkatle yıkıyordu. Duruladıktan sonra, kirli suyu odanın köşesindeki deliğe boşalttı. Teşti dikkatlice yerine koyup ellerini kurulayarak, ateşin karşısında oturan efendisinin yanında, ayakta durarak, o da ateşi seyre daldı. Dışarıdaki kurt ulumalarına karşı, köydeki köpek havlamaları artmıştı. Sanki karşılıklı birbirlerini hesaplaşmaya çağırıyorlardı. Köpeklerin sesi, Arami'nin öleceği gecedeki gibi gittikçe artıyor

da, artıyordu. Sokaklarındaki köpeklerin sesiyse, ötekileri bastıracak kadar çok çıkıyordu.

Keya, havlamalardan telaşlanarak ateşin başından kalkıp dışarı yöneldi. Kapıya yakınca yerde durup dışarıyı dinledi. Sokağın kuytu köşesinde konuşma sesleri geliyordu. Konuşmaların geldiği yöne gitmek için, yüksek merdivenden dikkatlice aşağı indi. Sokağa adım atınca, ayak seslerinden olacak ki, fısıltılar birden kesiliverdi. Tam köşeyi döneceği esnada, göğsünde bir kılıç ile durduruldu. Kılıç tutan adamın yüzü karanlıkta seçilemiyordu. Ama giysisinden, Kurti olduğu her haliyle belliydi. Kılıçlı adam, sert bir ses tonuyla,

"-Kimsin?" diye sordu.

"-Ben, ateşgahın Kawesiyim" diye cevapladı, Keya.

"-Evet, seni tanıdım, sen bayram alanındaki genç Kawesin. Kahramanca davranışını duydum, sahi, gecenin bu vaktinde burada işin ne?"

"-Köpek havlamalarından köyde garip şeyler olduğunu düşündüm,"

"-Evet, haklısın, adım Şero"deyip kılıcını kınına soktu. Tokalaşmak için de elini uzattı.

"-Bize yardım edebilirsiniz" diyerek, yanındaki adamla birlikte, Kawe'yi arkasına taktı. Bir iki sokak geçip bir ahıra girdiler. Şero'nun seslenmesiyle, çoğu çocuk ve kadın 9–10 kişi samanların arkasında beliriverdi.

Şero, "-Korkmanıza gerek yok," dese de, gecenin karanlığında dahi, kadınlar ile çocukların gözlerinin iriliği, korkunun artık onlar için, ne denli acı gerçeklik olduğunu ele veriyordu.

Dış kapının açılmasıyla tüm dikkatler, o yöne çevrildi. "-Lu benim," benim diyen kişi Keya için de yabancı değildi. Bu kişi, Kapadokiya yerlilerinden Azer'di. Azer, iri cüsseli ve kabaca türden adamdı. Çıranın ışığında bile seçilecek kadar açık, buğday tenli, kırmızı, ablak ve yuvarlak hatlarıyla, her zamanki neşesiyle yine mavi gülüyordu. Tek tük kalan dişleri aşınmıştı. Diş etleri damarlarına benzeyecek kadar kararmıştı.

Azer, genç Kawe'yi görünce yüzündeki tebessüm, daha da arttı.

"-Efendim siz de buradasınız ha! Ne güzel. Kasabada herkes sizi konuşuyor,"

Keya, olanları anlamaya başlamıştı. Azer, yurtsever Kurti köylülerden biriydi. Gerçi tüm Komuhlar da olduğu gibi, Kapadokiya'da da yurtsever insan kalmamıştı ama... Toprağa bağlı, bencil, duyarsız bir yaşam yerine, kişiliğini, ekin ve geçim gerçekliğinden daha üst boyutlara çıkarmayı başarmış yiğit bir köylüydü. Vatanı için tereddütsüz yanan çıra misali, an dahi düşünmeden ölüme gidecek kadar da bilinçli ve mertti. Oysa köylü, kaybedecek toprağı olandı. Köylü yerleşebileceği toprağı buldu mu yabani ot misali kök salarak oraya tutunurdu.

Göçerler, korkuyu üzerlerinden attıktan sonra, Şero, Azer, Keya ile diğer yabancı birkaç erkek, hep birlikte oturup konuşmaya koyuldular. Şero, ısrarla kral Rosa'nın büyük bir savaş hazırlığına giriştiğini, bunun içinde Sargon'un kukla krallarının tedirgin olduğunu, on binlerce yurtsever Kurti Aşiri ile hanelerin, topraklarından sürüldüğünü veya kaçmak zorunda bırakıldığını anlatıyordu. Tüm Kurtililer, Asur işgalcilerine karşı ayaklanıyordu. Sargon'un işbirlikçi efendileri dahi artık bu ayaklanmaları bastıramıyorlardı. İnsanlar, harmandaki ekin gibi kılıçlarla biçiliyordu. Tüm bunları, Rosa kışkırtıyordu. Konuklar da, Şero'nun anlattıklarını başlarıyla onaylayarak ona katılıyorlardı. Bu ablak suratlı adam ise, anlattıkça daha bir heyecanlanıyordu. Azer de, Şero'ya her defasında aynı soruları soruyor, o cevapladıkça da, ablak suratlı adam bu defa daha da iştahlanıyordu. O gece herkes birbirini tetikliyordu. Bazen birbirlerini kandırmak istercesine sorular sorup aynı cevapları veriyorlardı.

"-Akisar korkuyor değil mi? Bizim vali gibi. Onun da kafasını kazığa dikeceğiz, buradan Parteaken'a kadar hainlere ibret olacaklar..."

Anlatılanlardan Keya'nın ilgisini, özellikle Rosa'nın ordusu çekmişti. Dostuyla görüşmeyeli, kaç zaman olmuştu? Evet, çok uzun. Demek o kadar güçlenmişti. Söylentilere bakılırsa Yekbetene'ye dönme zamanı gelmişti.

Keya'da dayanamayıp sordu:

"-Rosa'yı anlatsana neler yapıyor? Çok mu güçlü?"

Şero, sorunun heyecanını karşılar şekilde,

"-Evet çok. Kosiler, Komuhlar, Taballar, Hortlar, Kobaşlar, Nirdo, Nirbolar, Hort kabilelerin büyük bölümü destek verecekler" dedi. Fakat... Sanki cümlenin sonu büyük bir kırgınlıkla tamamlanacaktı.

"-Fakat ne?"

"- Mana, Manay, Partia, Arihat, Strukhat yani Medliler bu birlikte yoklar. Elimiz kolumuz bağlı. Oysa belki Rosa hepimiz için son şans. Tıpkı, babası Serdur ve efendimiz Pırahort'un birlikteliği gibi. Atalarımız nasıl başardıysa bizler de öyle başaracağız." Bu halk çok mazlum ve iyi niyetli, barışçı bir halktı. Ama şiddetini üzerine çeken hiçbir millet veya devlet asla iflah olmamışlardır. Çünkü onların ünlülüğü Horttur. Yani yiğit ve yenilmez. Onlar bir araya geldi mi, ot bitmez, insan büyümez derler düşmanları. Böylesine savaşçı bir millettirler. Aşiret yapıları Asur tarafından ayrımcılık için kullanılsa da, zalimliğe hiçbir yürek dayanamayınca, en ulaşılmaz insanlar dahi ulaşılır olurdu. En konuşmaz küsler dahi muhabbet olurlardı. İşte o an, işte o zaman her şeyin öteki için bittiği andı.

Azer ise, genç Kawe'nin içini okumuşçasına atıldı. Bir çocuk gibi kendiyle Şero'yu kandırmak istercesine,

"-Ya Keya, ondan haber var mı?"

Şero ile Keya, hüzün'ün damarına melodili ritim vururcasına, bu soruyla sancılandılar. Başını öne eğerek, çocukluğunu örtmeye mecbur, aşağılanmış tavırla

"-Genç kral öldü. Çünkü bu acılar yaşanırken, o korkak olamayacak kadar soylu bir kandan geliyor. O öldü. Tüm Medler, Hortlar buna inanmak zorunda. Evet ya! Babası ne iyi bir kraldı," Bu konuşma herkesi hüzünlendirmiş, iç geçirerek sessizleşmelerine neden olmuştu. Bu konuşmalar, Keya'nın yüreğine batan hançer gibi, içine zehirden daha koyu acıyı akıtmıştı. Karnı sancılandı. Bağırması haykırması gereken ortamda, ölü kadar sesiz, gecedeki karanlık kadar suskun oldu. Ona bu öğretilmişti. Adamlar, eski kahramanlıkları ve atalarının Yiğitliklerini anlatarak övünüyorlardı.

Sessizliği yine Keya bozdu,

"-Burada mı saklanacaksınız?" diye sordu. Adam başındaki serpuşunu çıkarıp, samanların üzerine atıp eliyle yüzünü sildikten sonra,

"-Evet, bu akşam buradayız, ama yarın akşam dağlara gitmeliyiz" dedi. Bu sözleri, çocuklara bakarak söylüyordu. Çünkü onlar, çok yorgun olduklarından sızlanıp mızmızlanıyorlardı. Kadınlar ise, yaşadıklarının bilincinde ve daha cesurdular. Oturdukları yerde soğukkanlılıkla konuşulanları dinliyorlar ama söylenenlere dair yorum bile yapmıyorlardı. Çünkü onların ülkeleri çocuklarıydı. Zalimler, çocuklarına kıymasa her şeyi karınlarına atacak kadar geniş yürekliydiler. Zalimler bunu bilmediği için çocuklarının canını yakıyorlardı. O an anaların yürekleri de çıra gibi yanıyordu. Ve anaların konuştuğu yerde hainler dışında herkes susardı.

Gözleri, kışın soğuğundan daha donuktu. Bakışları, yaşadıkları gerçekliklerin ne kadar acı olduğunu anlatıyordu. Bir kadın vardı ki, genç kızları aratmayacak canlılıkta desenli fistan giymiş, iki yaşındaki erkek çocuğuyla ilgileniyordu. Serpuşunu sağ omzundan öte yana savurmuş, bereketli sol memesini emziriyordu. Çocuğun küçük elleriyle sıkarak somurmasından haz aldığı her halinden belliydi. Memesi ak süt kadar beyazdı. Anlatılanlardan bi haber değildi. Çocuklar, yaşanan acıları umursamaz halde, birbirlerine gülücükler atarak oyun oynuyorlardı. Keya da anlıyordu ki, bir şeyi sadece sevmek yetmiyordu. Ona sıkıca asılmak, inanarak daha bir sarmalamak gerekiyordu.

Şero'nun gözü genç Kawe'ye takıldı. Kawe'nin genç kadını süzdüğünü görünce, "-Yengem" dedi.

Keya da gülümseyerek, "-Çok güzel çocuk, babası nerede?" diye sordu.

"-İhanetçi, işbirlikçiler toprağını almak için öldürdüler,"

Verilen cevap gayet açıktı. Nasıl olduğunun ne anlamı vardı ki veya ne zaman olduğunun. Keya, çocuğa bakarken Sara aklına düştü. Müsaade isteyerek, Azeri yanına alıp dışarı çıktılar.

Kawe, evin merdivenlerin önüne gelince durdu.

"- Yarın mı gideceksiniz?" diye sordu. Azer, başını sallayarak onayladı. Daha fazla konuşmaya gerek yoktu. Tüm gerçekler çıplaklı-

ğıyla ortadaydı. Bu gün dağları arşınlayan Asurlular, yarın kasaba içine gireceklerdi.

"- Ahuramazda sizinle olsun," dedi. İhtiyar adam, genç Kawe'nin elini öpmek için eğildiyse de, Keya, bu hamleyi önledi. Kendince yaşlı ve yiğit bu adamcağızın ellerini sıkıca tutarak öptü. Ardından merdivenlerden koşar adımlarla, yukarı doğru tırmandı. Azer ise, Keya'nın arkasından bakakalmıştı. Yolda tek başına giderken kendi kendine övgüler yağdırıyor, yaptığı işin dini sınıftan bir kişi tarafından onaylanmasından da büyük bir haz ve güven duyuyordu. Sanki Ahuramazda ile iyilik melekleri onunla birlikteydiler. Omuzları daha bir dikleşip, içine derin bir nefes çekti. Zerdüşt rehberiydi. İyilik melekleri gözleri.

Keya, dar ve yüksekçe merdivenleri yavaş adımlarla tırmandı. Kapıyı açan Heşe'nin yüzüne bakmaksızın içeri girdi. Sofada ateşin başına oturup, alevleri izlemeye koyuldu. Ama aklı dağlarla ahırdaki insanların yanındaydı. Sonra daha ilerilere giderek Rosa'yla Elia'yı düşündü. Yere uzanıp yattı. Başını çevirdiğindeyse, Heşe'nin, oda kapısının önünde iki elini önünde bağlayarak ayakta bekleştiğini görüp şaşırdı.

"-Heşe, neden ayaktasın? Geç oldu, yatsana?"

"-Efendimiz izin vermeden yatamam,"

"-Peki, peki izin veriyorum, iyi geceler,"

Heşe de, "-iyi geceler," deyip, yere kapandı. Gerisin geri çekilerek odasına girdi.

Keya'nın kafası boş kazan gibi zonkluyordu. Şero'nun dediklerini düşündü. "-Rosa! Evet, zamanı geldi! diye iç geçirdi. Ne damarlarındaki delikanlılığın coşkusuyla akan kanın sıcaklığını, ne de beynindeki intikam gününün geldiğine dair duyumsadığı heyecanı bir türlü bastıramıyordu. Yattığı yerden, sağa sola dönerek terliyor, uflayıp, pufluyordu. Ama ne yaparsa yapsın yine de uyuyamıyordu. Elia'yı ilk öptüğü çocuksu anı hatırladı. Bu mutlu düşleri, papatya topladığı andaki manzaranın dehşetiyle dağıldı. Biani ordularıyla birlikte alacağı intikam, içindeki hıncı harladı. "Evet, hesaplaşma zamanı gelmişti," En kısa sürede yola çıkıp Rosa'ya katılacaktı. İşte, Serdur'a söz verdi-

ği an bu andı. Üstelik herkes her şeye hazırdı. Halkı da kendini bekliyordu. Daha fazla gecikirse, bir korkağın arkasından kimsenin gelmeyecek kadar akıllı olduğunu da biliyordu. Bu kişi, DiYeko'nun torunu, Pırahort'un oğlu Keya olsa da...

İşte bu son cümle ile içindeki tartışmayı kapatmanın verdiği rahatlıkla gözlerini kapayıp uyudu. Odadaki konuşmaların sesiyle uyandığında, bu tanıdık seslerden huzur duydu. Çünkü bunlar, Adır ile Heşe'nin sesiydi. Üzerindeki çulu yere iterek doğruldu. Karşısında engin bir çayırlık vardı. Gördüklerinden bahtiyar bir halde, oturup bağdaş kurdu. Manzara gerçekten de güzeldi. Odun atılarak harlanmış ateşin üzerindeki kapta süt kaynıyordu. Heşe ise, odanın köşesindeki ocağın yanında, elindeki oklavayla bir taraftan hamur açıyor, diğer taraftan da sacın üzerindeki, peynirli katmeri yanmasın diye çeviriyordu. Adır ise, oturur vaziyette ocağın yanına çökmüş, elleriyle dizine tutunarak, kadınla konuşuyordu. İkisinin de mesut oldukları her hallerinden belliydi. Odayı süt ve kül kokusu sarmıştı. Küçük kız Sara ise, elindeki tahtayla yerdeki karıncaları kovalıyor, bazen ürkerek geri çekiliyor, bazen de hışımla hamlede bulunarak, korktuğu küçük karıncaları sopasıyla cezalandırıyordu. Heşe, efendisine baktığında o kalın ve kırmızı dudakları, kulaklarına doğru esnedi, öğreticisi de Keya'ya doğru dönüp.

"-Günaydın efendimiz," dedi.

Keya, odadaki süt, taze ekmek, peynir ve kül kokusunu içine çekerek, esneyip, gerindi

"- oh. Harika bir sabah," dedi. Adır, alaycı bir şekilde gülerek,

"-İşte kadının kokusu budur, kadınlar sabah kadar güzeldir," Keya, kadının yüzündeki gülümsemeyi cevaplarcasına tebessüm etti.

"- Haklısın," dedi.

Heşe utanmıştı. Yapılan iltifatlara kulak vermiş olacak ki, sacın üzerindeki katmeri oflayıp, puflayarak çevirmeye çalıştıysa da, hamur yanmıştı. Adır'ın kendine takılması nedeniyle, utancını gizlemeye çalışan Heşe, usta bir hareketle hamuru aldığı gibi hemen sacın üzerine koydu.

Bir süre sonra, kaymaklı, ballı, katmerli kahvaltı hazırdı. Kadın, sabahın bu ilk saatlerindeki güzellik kadar, fistanının etekleriyle yerleri süpürerek oradan oraya koşuşturuyordu. O sabah, her şeyi mükemmel yapmaya çalışıyordu. Bakırdan kâselere süt doldurdu. Ardından kızının sesine doğru yöneldi. Kızı ile gelip şöminenin sol köşesindeki, minderin üzerine oturdu. Keya, kadını da yemeğe davet etmek istediyse de, Adır'ın, kaş göz işaretiyle "böyle bir istemde bulunmaması gerektiğini anlamıştı." Keya, hızlı hızlı yemeğini yiyip sofradan çekildi. Adır ise, kadının özen ve özverisini takdir edercesine kahvaltısını yapmaya devam etti. Yemeğini yiyip, ayağı kalktı. Yavaş adımlarla dış kapıya yöneldi. Kapıyı açıp dikkatlice dışarıyı kontrol ettikten sonra efendisine dönerek, "-Gidelim" dedi. Keya, dışarıya adımını atar atmaz merdivenin başına çivi gibi çakılı kaldı. Alıştığı sabah manzarasından çok farklı bir görüntüyle karşı karşıyaydı. Ev yüksek bir kayanın içine yapılmıştı. Aşağı doğru inen merdiven, dışarıdan bakıldığında görülmeyecek kadar derindeydi. Fakat inerken dikkatli olunmalıydı. Çünkü hem dar hem de dikti. Evin kapısı ile yer arasındaki yükseklik, beş veya altı adam boyunda vardı. Bu yükseklikten çevreyi izlemek müthiş bir duyguydu. Sabahın hafif meltemi, yüzünü okşuyor, ağaçtan, çiçekten, su ile topraktan topladığı tüm güzel kokularla insanın daha çok şevklenmesine neden oluyordu. Keya da, o an, kanatlanarak kendini aşağı bırakıp uçmak istiyordu. "-En kısa sürede Rosa'ya ulaşmalıyım."diye düşündü. Dar patika yollar, ayağının altında bir halı gibi duruyordu: parça parça kahverengi, yeşil, kırmızı tüm renkleriyle toprak kendisini çağırıyordu. "İnsan bu topraklar için ölebilmeli. Kendi ülkende bir şahin, bir kartal olup özgürce uçmak ne güzel!" diye düşündü.

Kendine gelince, emin adımlarla aşağıda bekleşen Adır'a doğru yöneldi. O da, efendisindeki hallerin farkındaydı.

"-Efendimiz bugün pek farklı, neden acaba? Hoş bir gece mi geçirdi?"

"- Evet, bugün Yekbetene'de olmak isterdim. İnanır mısın sanki oradaydım. Ama yine de, yaşanılanlar düşünüldüğünde sevinilecek bir durum yok."

Adır, ince esmer yüzünü gererek;

"-Amoriler dağlarda insan avında."

"-Biliyorum ama insanlarımız dağlarda yaşamaya alışmışlar. Burada dahi kalamıyorlar, oralara gitmek istiyorlar. En yüce doruklara. En güzel yurtları oralar. Tanrıya ve Zerdüşt'e daha yakın."

"-Evet, efendimiz haklısınız, bunları Heşe mi anlattı?"

Bu soru üzerine Keya alaycı bir tavır takınarak,

"-Hayır, Şero ile Azer."

"-Onlar da kim?"

"-Dün akşam konuştuğum dostlarım."

Adır anlamış gibi davrandıysa da, aslında pek de bir şey anlayamamıştı. Bir süre sokaklarda yürüdüler. Baharın ilk günleri olmasına rağmen havalar sıcaktı. Sinekler oldukça çoğalmış erkenden de kasabayı basmıştı.

"-Bir günde sinekler ne kadar çoğalmış," dedi Adır. Sokaklarda çocuk, kadın kimseyle karşılaşmamışlardı. Evlerin tahta pencereleriyse örtüktü. Ortalıkta gezinen tavuklar bile gıdıklamıyordu. Şehir çok sessizdi.

"-Efendim, belki herkes dağlara gitti," demesiyle, ikisi bir an bakışıp kahkahayı bastılar. Şehir alanına girecekleri sokağın kavşağını döndüklerinde gülmeleri aniden kesildi. Adır ile efendisi, karede donmuşçasına bir şok yaşıyorlardı. İlk Adır toparlandı. Önce efendisinin kolundan, sonraysa tüm vücuduna sarılarak sokağın kaybolan yüzüne doğru çekiştirdi.

"-Efendimiz gidelim! Hadi efendim,"dedi.

Keya gördüklerinin karşısında adeta kaskatı kesilmiş, öylece yukarı bakıyordu. Şehir meydanında, onlarca insan kılıçlanarak, yaprak gibi asılmıştılar. Keya'nın, baktığı gözler yabancı değildi. Önceki akşam, annesinin memesine asılarak hayatı ve sevgiyi somuran bebeden başkası değildi karşısındaki. Annesinin sırtında bağcıkla duran çocuk da hançerlenmişti. Bağlı olduğu heybe, çocuğun kanıyla kırmızılaşmıştı. Annenin sağ eli gerisindeki heybenin bağcığına takılmıştı. Anlaşılan kadın kendi canıyla değil, yavrucağızın acısıyla uğraşmıştı. Çocukların önceki akşam gülümsemesinin aksine, yüzleri, ölümün so-

ğuk benziyle siyaha kesmişti. Ölüm bir çocuğa yakışmıyordu. Ve insan ne kadar güçlü olsa da, bebelerin ölümünde sancılanıyordu. Zalimler sadece bebelere değil, yüreği ateşe atılan anneye de kıymışlardı. Kadının yanında, Şero ile diğerleri vardı. Ömrünün en acı tablolarından birini görünce Keya, Ahuramazda'ya isyan edip, düşmanın üzerine yürürcesine bağırdı;

"- HAYIR! HAYIR!"

Aslında bu yaşananlar ve görüntüler Kurti coğrafyasının yüzyıllardan beri alışıldık kaderiydi. Diri diri derileri yüzülenler, elleri ayakları kesilenler, türlü türlü işkenceler yapılarak öldürülen insanlar. Bir halkın ve cennetten bir ülkenin imhasının, talanının hikâyesiydi yaşananlar. Özündeyse kendi içindeki ihanetin ve namertliğin ızdırabıydı...

Adır, kükreyen bir aslan gibi bağıran efendisini, olanca gücüyle asılarak, sokağa sokmayı başarmıştı. Ama aslanı zapt etmek çok zordu. Keya, "-HAYIR! HAYIR!" diye bağırarak duvarları yumrukluyordu. Efendisinin kendine zarar vermemesi için Adır, duvara siper oldu. Göğsüne aldığı her darbe ile acısını azaltıyormuşçasına sessizliğiyle, güçsüzlüğünü belli etmemeye çalışıyordu. Keya ise farkında olmadan, duvar diye Adır'ın göğsünü, yumrukluyor da yumrukluyordu. Bir süre sonra güçsüzleşip, duvarın dibine düştü. Ağlamasını susturdu. Tüm pislikleri atmak istercesine midesinde ne varsa kustu. Adır, efendisinin omuzlarından tuttuğu an ayağa kaldırarak geldikleri yöne doğru geri götürdü. Omuzlarını silkti genç prens. Yere daha güçlü basıyordu. Adeta yürüdüğü yerde toprağı söküyordu. Acılı ama dik yürüyordu.

Bayram alanındaki zılgıt seslerine tilki gibi kulak kabarttı. O anda Adır ile bakıştılar. Bu zılgıtlar Keya'ya davetiyeydi. Adır, bu bakışları anlamıştı. Ama efendisini tutamayacağını da biliyordu. Yine de şansını denemek istedi. Ama elinde ateşten bir top tutuyordu. Keya, Adır'ı duvara savurup, nefes almadan var gücüyle Ateşgaha doğru koşmaya başladı. Ölülerin arasından geçerken, orta yerinde bir an duraksadı.

Bu defa, kadın, Şero ve diğerlerinin cesetleri arasında kendini daha bir cesur hissetti genç prens. Ateşgaha doğru var gücüyle koşma-

ya devam etti. Oraya vardığında kapı önünde bağlı duran atına atladığı gibi, bayram alanından gelen zılgıt seslerine doğru atını sürdü. Önce aşağıya sonraysa, yamaca doğru tırmandı. Tepeye vardığında önündeki alanda Asur birliği ile yapılan cengi görünce, heybesinde duran kılıcını çekti,

"- İntikam! Ölüm!" diye bağırarak atını alana sürdü. Sesi duyup önüne gelen ilk Amorili askerin, siyah teni, keskin kılıç darbesiyle kırmızıya kesti. Kadınlar, toz duman arasında bir yandan çocuklarını korumak için bedenlerini siper ediyor, diğer yandan erkeklerine cesaret vermek için zılgıtlar çekiyorlardı. Kadınlara yönelen şişman askerin farkına varan Keya, hızla atını askerin üzerine sürdü. Yanına varınca, avını yakalayan bir panter gibi üzerine atıldı. İkisi de aynı anda yere düştüler. Yere düşmesiyle hançerini Amorilinin kalbine saplaması bir olmuştu. Genç prens, cengin sarhoşu gibiydi, elleri yüzü kan içinde kalmıştı. Adır ile her gün çalıştıkları savaş oyununu, bu kez alanda, gerçek bir savaşta uyguluyordu. Şiir gibi savaşıyordu. Aklı ve duygusu birdi. Onlarca yıldır, gizli tuttuğu güdülerini bir hayvan gibi böğürerek haykırıyor, aklıyla en ince teknikleri uyguluyordu. Şişko askerin üzerinden doğrulup atına bindiğinde, sakallı çirkin komutanı gördü. Adamın kılıç darbesi, Komuhlu'yu atından düşürmüştü. Keya, atını tekmeleyerek kumandanın üzerine sürdü. Engel olmak için, önüne savaşçı çıktıysa da, Adır'ın okuyla ber taraf edildi. Ve nihayet Amorili komutan ile Keya karşı karşıyaydılar. Tıpkı Sargon ile babasının karşılaştıkları an gibi. Adır, efendisini korumak için, o mesafeden rahatlıkla geniş yayını gererek, okunu savurabilirdi. Ama Keya'yı izlemişti. Şahit olduğu şeyler karşısında, hayran kalmıştı. Babasından daha güçlü ve sevişerek savaşıyordu. İçindeki hırsı ancak Sargon'un durdurabileceğini anlamıştı.

Amorili çirkin bir gülümseme ile "-Görüşcceğiz demiştim değil mi?" diyerek kılıcını savurdu. Bu hamleyi önlemek Keya için hiç de zor olmadı. Kandan kızıla boyalı kılıç komutanın gövdesini ortadan kalem gibi çizdi. Adamın gülen çirkin siyah gözüyle ağzı önce açıldı. Keya kılıcını ikinci kez kafasına indirmesiyle boş bir çuval gibi yere düşüp, atının ayakları altında çiğnendi. İşte o anda kadınlar, zılgıtlarıyla zaferi ilan ettiler. Keya, öldürdükçe kana doymayan vampir gi-

biydi. Yavaşça atından indi. Adamın uzun saçlarından tutarak başını kaldırdı. Aşırı kan kaybedip acıdan yarasını tutan adam boş gözleriyle çevresinden aman bekliyordu. Oysa onun gözlerinden aman bekleyen insan çok olmuştu. Kılıcını adamın boynuna vurmasıyla, kellesini gövdesinden, çiçek kökü gibi söktü. Komutanın kanlı kellesini yukarı kaldırarak bir bayrak gibi salladı. Yüzüne damlayan kanları içercesine ağzını açarak, var gücüyle

"-Yaaa!" diye bağırdı.

On bir kişilik Amori süvarisinden geriye kalan son dört kişi, büyük korkuya kapılarak silahlarını bıraktı. Keya, elindeki kesik başla atına atlayıp Kapadokiya'ya doğru yöneldi. Adır'ın yanından geçtiği an yüzüne dahi bakmadı. O başka bir âlemde yaşıyor gibiydi. Bir başka boyut, belki de çıldırma faslıydı. İnsanların asıldığı alana girdi. Ölenlerin arasından, cesetler kendisini izliyormuşçasına, zafer kazanmış bir komutan edasında mağrur yürüyordu. Anneyle bebenin ayaklarının altına komutanın kesik kafasını fırlattı. Elindeki kanı, kurban geleneğindeki gibi, ölen çocuğun anlına güneş sembolünü çizdi. Ardından, kucağına aldığı çocuğun morarmış yüzünü, saçını okşayıp, öptü. Alana doluşan kalabalığa, asılı insanları göstererek,

"-İndirin!" diye bağırdı.

Kalabalık büyülenmiş halde, acı duyumsayarak, ölülerini asıldıkları iplerden aşağı indirdiler. Keya da, bir deli gibi ölüleri duvarın dibine doğru çekip oturtuyordu. Halk da onun yaptığını yaparak ölüleri duvarın dibinde oturur vaziyette dizdiler.

O esnada, Valiyle korucu başı korku sığınaklarından çıkıp alana indiler. Manzaranın vahametine bakmaksızın esir askerlere bakarak,

"-Ne oluyor?" diye bağırdı Vali. Kılıçlarına davranmaya vakit bulamadan o ile adamlarını kalabalık yakaladı. Keya, Azer'e bakarak, Vali ve adamlarının ata bindirilmelerini istedi. Vali, üç korucu başı ve dört Amorili Asur askeri olmak üzere, sekiz kişinin boyunları, alanda asılı iplere geçirildi. Mana Magu'yla Adır, olanları önlemek isteseler de, cinnet halindeki Keya ile kalabalığın önüne geçemeyeceklerini anladılar. Magu, yapılanları benimsemediğini göstermek için sırtını döndü. Keya, Valinin yanına gelerek, kucağındaki küçük bebeyi ona gösterdi.

"-Bu bebenin, sana söyleyecekleri var... Dinle!"

Vali, boynundaki iple zavallı haliyle dikkat kesildi, Keya fısıldayarak sordu,

"-Hiç bu çocuğun, gülen gözlerini gördün mü?"

Vali, korkusundan kekeleyerek ,

"-Hayır." dedi.

"-Biliyor musun, hiç göremeyeceksin, çünkü o, ışığın ülkesine gitti. Sen ise cehenneme Ahirman'ın yanına gideceksin, hain!" deyip, yüzüne tükürdü.

Atın gövdesine şaplak vurmasıyla at ileri kaçtı. Diğer atlar da ardı ardına onu takip ettiler. İplerde çırpınan bedenlere, zaferi müjdeleyen tilililerle, çalınan tefler eşlik etti. Tüm Kapadokiyalılar, yavaş yavaş evlerinden dışarı çıkarak korkuları, sessiz kaldıkları acıların tanıklığıyla yüzleşiyorlardı. Gözleri adeta yarasa gibi açılmış, elleri ise boşlukta asılı sıçanın kuyruğunu anımsatırcasına hainlerin ayaklarına değiyordu. Sarı toprağın üzerinde yükselen kayaların ortasında, zeytin gibi asılı cellâtlar son zulümlerini yapmışlardı. Keya, kalabalığın arasından sıyrılarak kucağındaki çocukla dağlık alana doğru yöneldi. Arkasına bakmadan sokakları arşınlıyordu. Taş zeminden yukarı doğru, kentin karşısındaki dağ gibi güçlü ve heybetli yürüyordu. O hala bir deliydi. Her şeyi yapabilecek kadar deli. Arkasına takılan, Magu ile Adır, efendilerinin bir günde büyüyüp, bu hale gelişini hayretle izliyorlardı. O an tanıyamadıkları bu gence, tek bir laf edemiyorlardı. Boranın dinmesi, tufanın dinginleşmesi için bekleyeceklerdi. Keya, kıyısıyla karşılaşan bir dalga gibi, kendini olanca gücüyle kayalara vuruyordu. Ama artık biliyorlardı ki, "ölme ve öldürme zamanı gelmişti,"

Efendileri, yüksekte geniş büyük beyaz bir kayanın üstüne çıktıktan sonra durdu. Burası Genç Zantar'ın yatırıldığı sessizlik kulesiydi. İki eliyle çocuğu gökyüzüne doğru kaldırdı. O an, gök kararır gibi oldu. Bulutlar çoğalıp, yağmur çiseledi. Sanki Huda, onunla konuşuyordu. Fırtına Tanrısı TeSup ile Vayu onu kutsarcasına güçlerini üzerine boşaltıyor, sularıyla besliyorlardı. Keya, Ahuramazda'ya söz verircesine, beklenen günün geldiğini çığıran, Avestadan öç ve yeniden doğum ile ilintili Yasna pasajlarını okuyordu. Bebeği, sarılı olduğu

heybesinin içinden çıkararak, kuşlarla çocuğun önünde eğilip, aşağıya indi. Savaşlar ve yeminler sadece, Kapadokiya'da değil, Turusupa'da da yapılıyordu.

Rosa'nın Kini Ve Sargon Dehşeti Her yerde

Rosa, TuruSupa'daki sarayında, Bianili Keyaların çoğuyla toplantı halindeydi. Her Keyadan, Huda önünde teker teker savaş sözü alıyordu. Elia, olan biteni korkudan çok, heyecanla izliyordu. Tüm TuruSupa halkı orduya zahire hazırlamak için, evlerindeki el değirmenlerini, bir makine gibi çalıştırıyorlardı. Küçük taş değirmenler döndükçe buğdaylar, kalın iki taşın arasında önce bulgur sonra da un haline geliyordu. Kızlar değirmen deliğine döktükleri buğdayı öğütüyordular. Ham çıkan un, güzel Kurti kızları tarafından şarkılarla eleğe vuruluyor, her buğday habbesi savaşçıları güçlendireceğinden, tüm güzelliklerini una bantıyorlardı. Bodrum katında kuru incir, üzüm, peksimet, bastık, kesme stoklanmıştı. Ayrıca güzel Biani kızlarının ayaklarının altında üzümler, tahta kazanlarda ezilerek, testilerin içine akıtılıyordu. Arpalarsa sulandırılıp ezilerek, önce hamur haline getiriliyor ardından bira yapılıyordu.

Şermin güzel kızdı. İnce uzun boyu, yay gibi gerilmiş kaşları ve ince dudaklarıyla erkeklerin Gönüllerindeki kadındı. Onun şarapları sevda ile konuşulurdu. En güzel şiirlerin okunduğu anlarda konuklara ikram edilirdi. Şarap için akıtılan üzüm sularını bir kez daha süzdükten sonra Şermin, özenle testilere doldurdu. Testinin içine boş sazlığı koyduktan sonra, ağzını hava almayacak şekilde hamurla sıvadı. Sazlığın diğer ucunu bir kap suyun içine koyarak fermente olmasını sağlıyordu. Yani şarkılarıyla aşkın ve sevdanın şarabını yapıyordu.

Madencilerle dövücüler ateşlerini daha bir güçlü harlıyor, alınlarından akan terler özgürlüğe giden Boti çayı, Diyala ırmağı oluyordu. Kalay ile bakır karıştırılarak ateşte harmanlanıyor, güçlü tunç kılıçlar, ciritler, topuzlar yapılıyordu.

Ve tüm Keyalar ile savaşçıları o gece, Kurti kızlarının ekmeklerini yeyip, şaraplarıyla bira kadehlerini havaya kaldırarak zafer andı içiyorlardı. Kahramanlarsa, kılıçlarına sarılarak özgürlük gününü getirecek olan savaş anını heyecanla bekliyorlardı. O gece tüm ülkede,

şarkılar, türküler söyleniyordu. O gece tüm evlerde Pira, Piro[23] ve Xalolar, küçük çocuklara kahramanlık öyküleri anlatıyorlardı. Bu karmaşa arasında Rosa gençliğiyle bir ejderha gibi kükredi.

"-Ey yiğit Kurtiler, Gotolar, Taballılar, Khaldiler, Lohortlar ve onların güçlü oğulları, bugün bana hediye ettiğiniz bu hançeri, birliğimiz ile özgürlüğün simgesi olarak kabul ediyorum. Birçok korkak kabile, hane, aşir bugün bizimle değiller. Onlar, kadınlarının etekleri altına saklanmayı tercih ettiler. Ama unutulmasın ki, o etekler altında daha fazla kalamayacaklar. Yarın bu hançer kalplerine saplandığında, suskunlukla ihanetin de hesabı onlardan sorulacaktır,"

Rosa, küçük gövdesini örten, güçlü kollarını havaya kaldırarak,

"-Zafer! Zafer!" diye var gücüyle bağırdı. Ardından, tüm Turu-Supa inleyecek şekilde

"Zafer!" diye bağırıldı.

Gecede sesler yıldızdan yıldıza çarparak Sargon'un çadırına kadar ulaşmıştı. Asur kralı, Ninova'dan ayrılarak Turuabedin'in kuzeyindeki, Amit kalesinin önlerinde kurduğu çadırın içinde, sağa sola bağırarak, tehditlerle küfürler savuruyordu. Geviş getiren hayvan misali homurdanıyordu.

Komutanlarına, Amit kalesini göstererek, "-Yarın bu kaleyi istiyorum. Ne yaparsanız yapın ama o kaleyi istiyorum. Yoksa yüce efendimiz Aşur'un önünde hesap verirsiniz,"dedi.

Çadırdaki savaş divanında, Asur prensiyle komutanları ve ihanetçi Superya ile Komia Keyaları oturuyordu.

Ertesi gün sabah olduğunda, Kapadokiya adeta boşaltılıyordu. İmha edilen on bir kişilik birlik, öncü kuvvetlerin süvarileriydi. Bu süvari birliğinin arkasından güçlü Asur ordusunun geldiği haberi, tüm kentin boşalmasına neden oldu.

Adır ise Keyayla tartışıyordu. Yaptıklarının, hınç ile intikamın, yani duygularının ürünü olduğunu söylüyordu; zekâsının değil. Bu olay büyük acılara neden olacaktı.

---

[23] Hikâye anlatan, tarihi hikâyeleri bilen ihtiyarlar erkek ve kadın.

"-Yaptığınız şey efendimiz, bu halkın acısını artırmaktan başka bir şey değil. Ateşler, damlayan sularla söndürülemez," Keya, Adır'ın konuşmasını bitirmesine izin vermeden sözünü kesti.

"-Zafer tatlı bir şaraptır ve her kral ondan içmelidir." dedi.

"-Efendimiz öyle mi düşünüyor?"

"-Evet,"

"- Yenilgiler de acı bir şaraptır. Ağrısı kötüdür efendimiz, kimse de onu içmek istemez,"

"-Bazı şeyleri önceden bilemezsin Mam. Olur ve sonrasında düşünürsün. Asla öncesinde değil,"

Adır, artık efendisinin kontrol edilemeyeceğini görüyordu. Keya'nın kafasında olan düşünce, halkı güvenli dağlara götürmek, ardından gönüllü yurtseverlerle Biani'ye giderek savaşmaktı. Savaştan zaferle çıkarlarsa, Yekbetene'ye yürüyüp hainlerle hesaplaşacaktı. Oysa Medliler hazır değildi. Ve Adır bunu çok iyi biliyordu.

Köy ateşe verildi. Köylüler yanlarına, Tanrıları ile Tanrıçalarının mabutlarını da alarak dağlara doğru çekildiler. Komia halkı için, göçün zor bir yolculuk olacağı belliydi. Bu yüzden herkes zafer sonrası anlık bir tatmin yaşamış gibi hissediyordu. Toprağa bağlı, kişiliksizleşmiş Komialılar iç hesaplaşma yaşıyorlardı. Her şey bir anda olup bitmişti. Ne olduğunu dahi anlamamışları. Yaşananlar zafer miydi, yoksa yenilgi mi? Son kez arkalarında bıraktıkları kente baktılar. Alevler her yeri sarmıştı. Çocuğun cesediyse kuşlar tarafından yenmekteydi. Bu insanlara kinlerini hatırlatacak bir şeylerin gerekli olduğunu anladı, Keya. Kafileyi durdurup, bir çukur kazarak çocuğu gömdükten sonra, yollarına devam ettiler.

Amitte Sabah

Sabahın ilk ışıkları, siyah kesme taşları üzerine yükselmiş Amit kalesinin muhteşem burçlarının üzerine doğuyordu. Mala[24] nehri tüm ihtişamıyla Amit'a kentinin direnişiyle kahramanlığını selamlayarak akıyordu.

---

[24] Dicle nehri

Sargon, ordusunu KaŞiyare'ye doğru yöneltince, Amit kalesinde, zafer nidaları yükseldi. Büyük kral bir kez daha yenilmişti. Oysa kral daha önceki gün, askerlerine "-Bu kaleyi istiyorum" diyordu. Kralın uzun, siyahı beyaza karışmış, yağlanarak buklelenmiş ve ip atmış keçe gibi duran sakalının altındaki sırıtışı, zaferin o kadar kolay kazanılmayacağını gösteriyordu. Hatti ülkesinin yıkılmasıyla, kuzeyden Taballar gibi kopup gelen yurtsever Hititli aşirlerden ikisi KaŞiyare'ye[25] konaklamışlardı. Bunlar Nirdolar ile Nirbolardı. Bu kavimler aynı zamanda, Rosa'nın atalarının da soyunun geldiği kavimdi.

Dağın yamaçlarına büyük ordu tırmandıkça, azgınlaşan kurt sürüsü gibi ağızlarından salyalar akıtıyordular. KaŞiyare'nin volkanik taşlarla çevrili MırKevır[26] otlağında, koyunlar, başıboştu. Ne onları otlatan çobanlar, ne de sütlerini sağan güzel kızları yoktu. Ordunun öncü güçleri, dumanların ağır ağır yükseldiği evlerin olduğu yere doğru yöneldi. Sargon'un göz bebeği, içindeki hınç ve kinle yanıyordu. Atların kişnemesiyle ayak sesleri hatta yanan ateşin çıtırtısı duyulacak kadar, her yere sessizlik hâkimdi. Bir tek hiç eksik olmayan fırtına tanrısın sesi...

Ve Sargon, menziline ulaşmak isteyen çakal edasında durup avını arıyordu. Ateş kadar kızgın olan kral, taştan derme çatma, çatısı samanla toprak karışımından yapılmış evlerin önünde durdu. Bir süre etrafına bakındıktan sonra karartılı ve sağanağa dönüşecek yağmuru boşaltmaya hazır gebe bulut gibi, olanca gücüyle bağırdı.

"-Bulun onları!" bu bağırışı askerlerine değil de, sanki Kurtileri saklayan dağlaraydı. Komutanlar önde, askerler arkada dört bir tarafa dağıldılar. Kayalıklarla tepelerin arkasında feryatlar, bağırışlar ve kılıç çınlamaları, kralın kulağına melodi gibi geliyordu. Evet bulunmuşlardı. Gözlerini kapatarak, bir senfoni dinlercesine mırıldandı. Beyninin kuyusundaki en derin haz noktalarından zevkleri çıkrıkla çıkartıyormuşçasına derin nefesler aldı. Zile varmıştı. Geldiği yer doğru mekândı. Gökyüzü kasvetli, rüzgâr hırçındı.

---

[25] KaŞiyare(Tohum dağı)= bugünkü, Diyarbakır'ın batısından güneyine kadar bir yay gibi sarmalayan Karaca dağ

[26] Ölü taş

Nirdolar dağlarda kahramanca savaştılar. Vur-kaç taktikleriyse Sargon ile ordusunu durdurmaya yetmiyordu. Nihayet, dağların doruklarına kadar, her yeri temizlemiş olarak, Nirdoların baş şehri Kinupa[27] önüne kadar geldiler. Kale fazla korunaklı olmadığından, savaş uzun sürmemiş üçüncü gününde düşmüştü. Ama kaledekiler Kurtilere yakışır bir yiğitlikte savaşmışlardı. Asur kralı elde etmek istediği şeyi almış bir çocuk şımarıklığıyla seviniyor, esirlerin boynuna prangalar vurup, Amit'e geri dönüyordu. Şansını bir kez de zalimliğiyle deneyip, Amitle hesaplaşmak hevesindeydi.

Nirdo reisi Xale, esirlerin en önünde boğazına vurulmuş prangaları kolye gibi şakıtıp, yenilginin bitkinliğiyle acısını beraberinde taşıyarak yürüyordu. Boynuna asılı zinciri, bir Kommo keyası tutuyordu. Keya güçlünün yanında olmanın verdiği huzurla, efendisi Sargon'un arkasından bir it gibi gidiyordu.

Amit'in heybetli surları önünde yeniden savaş çadırları kurulmaya başlanmıştı. Aynı günün akşamında, Mala ırmağının kenarındaki ağaçlar kesilerek sivriltilen kazıklar, bir cellât edasıyla yerlere çakılıyordu. Amit kalesi, küsmüş bir gelin gibi boynu bükük, ama onurlu bir asker gibi de surları dik ve aşılmaz duruyordu. Şehrin ileri gelenleriyle, savaşçılar, ertesi gün olacakları tahmin edebiliyorlardı. Amit, tarihin her döneminde yaşanan vahşetlere alışmıştı. Artık görmemek üzere gözlerini kapatmıyordu. Karanlıktaki korkularıyla yılgınlığının bedelini birçok kez ödediği için, sağlam ve dik durması gerektiğini biliyordu. Ama yine de çakılan kazıklar kulaklarını sağır edercesine kentin içine düşüyor, kentin beyin çeperlerini zonklatıyordu. Şehirdekiler, uyumadan sabaha kadar ayakta durmuştu. Her çakılan kazık yüreklerine inen birer hançer darbesiydi. Beyinlerinin sinir tellerini kancayla kazıtan acının adıydı. Burası Kurtilerin kalbi, beyniydi. Her çakılan kazık ölümüne toprağa gömülüyordu.

Sabahın ilk ışıklarıyla, her şey söz kesmişçesine sessizliğe bürünmüştü. Kalenin kesme siyah taşları, ayaklarını toprağa daha derin gömmüştü. Önceki günden kalma cesetler boylu boyuna engin ovayı doldurmuştu. Sargon savaşı kaybetmişti. Kaleyi alamayacağını anlayınca, savaş mühendislerinin tekniğinden vazgeçerek, kendi zalimane

[27] Siverek

yöntemlerini kullanmıştı. Zalimane bir yöntemdi. Mühendislerinin başaramadığını tarihçi bilginlerinin başaracağına inanıyordu. Yere çakılan son kazıkların sesleri kentin sokaklarındaki havalanan toz gibi, duvarlara siniyordu. O sabah hiçbir horoz ötmedi. Gecesinde de ateş böcekleri yanan ateşlerin içine atıldılar. Duymak, görmek istemiyorlardı. Herkes o gün sağır, kör olmak istercesine sessizdi. Bir çiçek tomurcuğu patlasa kıyamet kopacaktı. Her şey ama her şey pusluydu. Yürekler tetanos olacakmışçasına puslu ve paslıydı. Aslında, herkes kuduz olmak istiyordu. Yürekler, "aç kapıyı ve gör; hangi hesabı göreceksen; kendini, kentini, yarattığın ulaşılmaz ve muhteşem ne varsa yak," diyordu. "Bir saman gibi ya, her şey kül olup uçsun, binlerce kez kör ve sağır olacağına, şevke gelmiş bir davulcu, bir tef sanatçısı gibi ayine dur, kulak zarlarını tefin gerinen yüzü gibi patlat, patlat ki kurtul. Bir defa öl! Bir defa hayatın, tarihin ve korkunun içinde kaybol".

Sargon, atalarının yaptığı gibi bayrama hazırlanırcasına o sabah kendinden emin uyandı. Babası, dedesi hatta yüzyıllardır tüm ataları, yedi iklime efendiyken dahi bu kente hiçbir zaman hükmedememişlerdi. Kurtilerin yaptığı bu eserin önünde her defasında yetim bir çocuk gibi boyunları bükük geçmişlerdi. İnadına babası bazı zamanlar mesire için, Amit önündeki bahçelere eğlenmeye geliyordu. Ama ne yapsa ne etse bu kente yine de sahip olamıyordu. Kaç kez etrafını yakıp yıktıklarını bilemiyordu. Bu kentin ihtişamıyla ayakta duruşunu çökertemiyorlardı. Ulu atalarından, kentin alınması için vasiyetler olduğu halde başaramamışlardı. Ama bu defa, aklını kullanarak bunu o başaracaktı. Teni yanan birinin acıya dayanması, bağırmaması mümkün değildi. Öylesine bir acı yaşatacaktı ki, herkes çıldırıp deli olacak, akıllarını kaybederek kapıları açıp ırmak gibi coşarak saldıracaklardı. Borana, kasırgaya ama her şeye razıydı. Yeter ki Amit kapısı açılsın... Atalarının başaramadığı şeyi gerçekleştirmek istiyordu. Bir Amit bir de TuruSupa. Asur kralı, çadırın önünde gerinerek, bu muhteşem büyüklükteki surların siyah duvarları önünde böcek kadar güdük kaldı. Sanki kendisi karınca, Amit bir fildi. Ayağını kaldırsa dibinde ezilecekti. Bir haftalık kuşatma sonuç vermemişti. Cesetler kokuyordu. At sinekleri çoğalıp canlı olan her şeye pervasızca saldırıyorlardı. Önce

ölü askerlerine bakındı. Ürktü, morali bozuldu. Sonra, sabah izleyeceği görüntüleri ve planının mükemmel işleyeceğini düşünerek iştahı açıldı. Getirilen kahvaltısını büyük bir iştahla yedi. Asur krallarının yüzyıllardır devam ettirdiği savaş törenini oda yapıyordu; Sakallarından saçına kadar tarandı. Kadınlarıyla fahişeleri tüm vücuduna kokulu yağları sürdüler. Saçıyla sakalını özenle bukleletti. Gerdeğe giren, toy bir damat gibi kendini hazırlattı. Çadırının önüne gerinerek çıktı. Komutanlar ayakta bekleşiyorlardı. Günün sözünü her daim ilk o söylerdi, adet yine bozulmadı.

"-Kentin teslim edilmesi istendi mi?" diye sordu. Vezirin boynu büküktü,

"- Evet, efendimiz," dedi "- Ama reddettiler,"

"-Öyleyse yapmanız gereken şeyi yapın," deyip, yürüyerek esirlerin önüne geldi. Bu halkı çözümlemek için yüzlerine tuhaf bir şekilde bakındı. "-Bu kadar büyük bir gücün önünde neden diz çökmezler?" diye içinden söylendi. Nirdo keyası Xale'ye baktı. Dünkü duruşundan farklı duruyordu. Keya oldukça yaşlıydı. Tipik dağlılar gibi yaşından oldukça daha dinç görünüyordu. Damarlarının içinden akan kan, derisinin üzerinde kalın hatlar çizen su bendi ve arklar gibiydi. Kurbağanın boğazı gibi şişip duruyordu. Morarmış gibi duran damarların içindeki kan fışkırarak kendini boğacak kadar hırslı akıyordu. Keya'ysa, içindeki kanın heybetine benzer bir halde, ölüme, çıradaki ateş kadar yakın, bir nefeste gidecekmişçesine kinli ve istekli duruyordu. Bir boğa anımsatırcasına yüzü kızarmış, burnundan soluyordu. Etrafını çevreleyen ölü Asur askerlerine küçümseyerek bakındı. Anladı ki Sargon burada yenilmişti. Son şansı olan Asur vahşetine oynayacağı belliydi.

Kral, ölüme bir soluk yakın olan kirli beyaz sakallı adamın, bu mağrur ve kibirli duruşu önünde bekleşti. Sanki adam değil de kendi boynunda ilmik taşıyordu, adeta adam değil de gökkube'nin altında kendi ağırlığıyla eziliyordu. İhtiyar adamı üç kişi boynundaki halata asılarak zor zaptediyordu. Bıraksalar, Sargon'u parçalayıp leşini yavrularına atacakmışçasına bakınıyordu. Gözleri dışarıya fırlayacak okun metali gibi parıldarken, Kral hiddetlendi.

"-Evet, ihtiyar, önce sen öleceksin, acele etme" dedi.

İhtiyar Xale, Asur kralına kinlenmekten çok, yanında duran, kendi yaşıtı ve akrabası ihanetçi Kommo keyasına hırslanıyordu. Kral biraz uzaklaşınca, askerler ipi gevşetti. Nirdo reisi, Kommo Keyasının yüzüne tükürdü. İhanetçi reis, elini bir hevesle kılıca doğru götürdüyse de, efendisi izin vermedi,

"-Böyle rahat ölmemeli, kazıklatın," dedi.

Nirdolu kadınlar havar, erkekler bağırışlarla, çocuklar ise ağlayışlarla çaresiz karşı koymaya çalıştılar. Bu kargaşa arasında yaşlı adam kazıkların ortasına kadar yürütüldü.

Yaşlı Xale, o anda surlarda kendine acıyarak bakan çaresiz ve acılı insanlara,

"-Kaleyi vermeyin! Kapıyı açmayın!"

"-İntikam, intikam," diye bağırdı. Ve kralın onaylamasıyla, beş kişi tarafından kazığa geçirildi. İhtiyar adam, acı bir haykırışla kan kustu. Başını kaldırmak istediyse de, kafası öne düştü.

Nirdolar gruplar halinde, bağırışlara aldırmadan, çocuk kadın gözetilmeden surların önüne getirilerek kazıklara oturtuldu. Kadın-kız ayırt edilmeksizin iğrenç bir şekilde tecavüz edilerek kazıklara vuruluyorlardı. Dışarıdaki bağırışlar içerideki kadınların havarlarıyla birleşmiş, tek bir bağırışa dönüşmüştü. Surlar üzerinde, pencerelerle kapıların ardındaki kadınlar dövünüyor, esvaplarını yırtıyor, saçlarını yolup yüzlerinden göğüslerine kadar tırnaklarını geçiriyorlardı. Genç kızlar kafalarına, yaşlı kadınlarsa dizlerine dizlerine vurarak havar çekiyorlardı. Hiçbir kültür böylesi savaş töresi yaratmamıştır.

Ertesi günün sabahına kadar yüzlerce, binlerce kişi; çocuk, kadın, yaşlı gözetilmeksizin bir nefretin ürünü olarak kazıklara oturtulmuştu. Amit'in kale taşları, kara sabahına uyandıklarında; her yer kan gölü olmuştu. Akan kanların Mala'yla birleşerek, Cennet diye adlandırılan Aden'e doğru aktığını gördüler. Yaşanan vahşeti, adeta dosta, düşmana anlatmak üzere sırtlayıp, kendiyle taşıyordu. O günden sonra kara Amit, başını önüne eğmiş, güneşten utanmakta, seccadeye muhtaç, kendi büyük, alnı küçük, başı yere değmeyen taş silsilesi oldu. O günden sonra çocukları etrafında, bebeleri dağlarında ölürken duymaz görmez işitmez oldu. İçinde kazan fokurduyor. İçinde acı akıtıyordu.

Öğrenmişti acıyı. Üşümüş, yorgansız bebe gibi, sevgisiz, yetimdi. Kayalardan aşağıya atlayarak, Mala'da boğulmak da vardı. Yeri göğü yarıp kara taşlarını toprağın dibine gömmekte. Sevdalıların kanına karışıp toprağa karışmak da... Oysa şahit olduğu ilk cinayet değildi yaşananlar. Yaşanmış yüzlerce cinayete tanıklık etmişti. Yaşananlar sonda olmayacaktı. Yine de her defasında siyaha kesmiş teni saten gibi büzüşerek sancıyordu. Baharın ilk gününde, yeminini bozup, talancıların ardından kapamış gözlerini, tıkamış kulaklarını içindekileri kusmak istiyordu. Bıraksalar, burçlarını kol yapacak, tırnaklarıyla gırtlaklarına asılacaktı. Tükürüksüz cansız düşmanları bırakacak. Ama o, dibinde kan ile büyüyen yoncalar kadar zavallı, baharda, arılarla sözleşemeyen bir çiçek gibi kayaları yararak yerin dibine giriyordu. Amit, kralsız, başsız ve tahtsız yine bir başına bırakılmış, terkedilmiş bir yetim misali yalnız kendine yaşıyor, bir kendine ölüyordu. Rosa ve Keya gibi...

Sinekler, Asur ordusu anımsatırcasına, kanların üzerine üşüşmüş yarım kalan işi tamamlıyorlardı. Sağ kalan insanların inlemesi, kralın kulağında bir şarkıydı. Yaptıklarıyla gurur duyuyordu. Alamayacağı bir kente son kez bakarak, geride bıraktığı vahşetin hayranlığıyla, atının üzerinde salına salına yoluna devam etti. O gün tarih on binlerin dehşetini duvarlara kazıttı. Ve yazıcılar şöyle bir kudur bıraktılar; "Tam yirmi bin kişiyi kazıklattım."

Kentte ise davul sesleri, korkunç bir intikamın sonu olacağını hatırlatırcasına çalıyordu. Sargon geçtiği her yerde kan, gözyaşı ve talan bırakıyordu. Dağa taşa diktiği yazıtlarındaysa, yaptığı kahramanlıkları anlatarak, kendiyle gurur duyuyordu. Her attığı adımda, Rosa ile hesaplaşmak üzere Nerip'e[28] doğru ilerledi. Vebalılar gibi geçtikleri yeri kurutuyorlardı.

Rosa ise, MeliDu'ya[29] varmış, işgalci Trakların çocukları Muşkilerin hesabını görüyordu. Her işgalciyle hesaplaşarak, dağ bayır dinlemeden, Sargon'la yarım kalmış hesabı tamamlamaya gidiyordu. Genç kral, bugünü sabırla tespih çekermişçesine beklemişti. Güçlü bir savaşçı, iyi bir komutanın sahip olması gereken tüm özelliklere sahipti. Belki de bu hiddetleri, kinleri ve ustalıkları hayatlarındaki, ana kah-

---

[28] Antep'in ilçesi, Nizip
[29] Malatya

ramanlarını yani babalarını yitirmenin acısının, yetim olmalarının bir sonucuydu. Çünkü her yetim, kırık bir dal gibi sızıdır. Sazdaki, kırık tel nasıl ki mızrabın her vuruşundaki bozuk ses gibi sancılanırsa öyle acı çekiyordu. Her gece de, vuruldukça daha güçlü, ama acılıydı. Kendi kendilerini yaratmışlardı. Bu nedenle kendilerine oynuyorlardı. Sıfırdan yaratmak zorunda olanlar güçlüğü değil, mucizeyi başarmak zorundaydılar. Keya ile Rosa'nın yaratmak istediği şey de, güçlükle baş etmek değil mucizeyi yaratma uğraşıydı. Birbirlerini asla unutmamışlardı. Kaç fersah uzaklık olsa da düşleriyle umutları aynıydı.

Rosa, dostuna gönderdiği mesajların cevapsız kalmasını ve savaş alanında olmamasını bir türlü anlamlaştıramıyordu. Bir anlamda kendine de yediremiyordu. Farklı coğrafyalarda, çok uzun zaman geçmişti. İşte bu gerçeklik her şeyi değiştirmiş olabilirdi. Ama ayrıldıkları son günün sabahında, gözlerindeki hınzı da unutmamıştı. Eğer bu sessizlik, Keya'nın tercihiyse, ihanetin bedelini o da ödeyecekti. Çünkü hayatın bir karşılığı her zaman vardı.

Melidu'dan daha güneylere indi. Her attığı adımda hesaplaşma için sabırsızlanıyor, Muşki birlikleriyle kanlı savaşlara girerek ilerliyordu. Ama bir şeyden emindi. Zafer gelecekti. O gün tüm Kurtilerin, talihi ve kaderi de değişecek, mutlak iktidar, Komuh kralı Kale TeSup'un oğlu, korkak Kili TeSup'tan kendine geçecekti. Büyük tacı Tesup ile karısı Hepat'ın önünde, başına takacaktı. Kralların onurlu sarayındaki babası da kendiyle övünecekti. İki ordu Furhatti[30] kıyılarına doğru yaklaşmaktaydılar.

Yolcular Habersiz

Turusupa'ya doğru, geceleri yol alarak gündüzleriyse, saklanarak gidiyordu Keya. Yanında Adır, Heşe, Sara vardı. Kalabalıklığı Adır istememişti. Ne kadar fazla insan o kadar daha fazla tehlike anlamındaydı. Yolculuğun çetin koşulları, Sara'nın hastalanmasına neden olmuştu. Bahar da olsa, geceleri yolculuk yapıldığından, havalar soğuktu. Adır böyle olacağını biliyordu, ama Heşe'nin, Keya ile Yekbetene'ye dönme isteğindeki ısrarıyla, efendisinin onun lehine karar alması yüzünden çaresiz kalmıştı. Yine haklı çıkan tecrübeli adam olmuştu.

[30] Fırat Nehri

Çocuğun besinsiz kalması nedeniyle, Adır'ın, kasabaya inme zorunluluğu doğdu. O gece, mola verip dinlenme kararına kimse karşı çıkmadı. Bölgeyi de iyi tanıdığı için, alış veriş yapması kolay olacaktı. Plan herkese mantıklı geldi. Önce ava çıkıp elleri dolu döndüler. Küçük bir yaban domuzu yakalamışlardı. Hayvan pişirilip yendikten sonra, mağara içinde yakılan ateşin etrafında oturup Adır'ı beklediler. Geceleri ateşin büyüsüne kapılmamak imkânsızdır. Odunlar yandığında çıkardığı çıtırtılar, insana huzur verir. Sara, annesinin sıcaklığına sığınmış, koynunda topalak olup, uyumuştu. Keya, ateşin kenarında, duvarın dibinde Sara ile annesine, postları sererek güzel bir yatak hazırladı. Heşe, özenle kızını kundak heybenin içine soktuktan sonra, ateşin başında oturan efendisinin yanına ilişerek oturdu.

Keya, kadının üşüdüğünü gösteren beden hareketlerinden dolayı üzerindeki pelerini açarak, kolunun altına sığınmasına izin verdi. Heşe, memnun bir edayla kartalın kanatları altına sığınırmışçasına koltuk altına girdi. Ardından, kadını da incitmeden doğruldu. Üzerindeki pelerinle Heşe'nin omzunu örtüp atlara doğru yöneldi. Heşe, efendisinin ne yapmak istediğini anlamışçasına, serilen postun üzerine uzandı.

Heybedeki postlarla kilimleri yere serdi. Keya yatağına girdiyse de uyku tutmadı. Mağaranın kapısının önünde bir kayanın üzerine oturup, gökyüzünü izledi.

Karanlığa baktığında, o akşam yıldızlar pek seçilemiyordu. Arada sırada kurt ve çakalların ulumaları, ateş böceklerinin geceyi yırtan cızırtısı duyuluyordu.

"-Çok kasvetli bir gece" diye içinden geçirdi.

Genç prensin, böylesine sıkıntılı olması, kendini bekleyen belirsizliklerle yaşadığı kötü anıların sonucu olarak görülebilir, ama gece gerçekten kasvetliydi. Yekbetene'ye ulaşabilecek miydi? Her şey ne kadar boğucuydu. Nefes alırken dahi bazen zorlanıyordu.

Sabah, şafak sökmeden kasabadan dönen Adır'ın sesiyle uyandılar. Çok telaşlıydı.

"-Uyanın, çabuk yola çıkmamız gerek,"

Vakit yitirmemek için çabucak hazırlandılar. O sabah Adır, toparlanmak için belki ilk kez bir kadına yardımcı oluyordu. Getirdiği öteberileriyse atın heybesine yerleştirmeye çalışıyordu.

Heşe, uykusunun mahmurluğunu üzerinden atar atmaz kızına, posttan yaptığı uyku tulumunu giydirdi. Bir an, efendisinin kendisini dikkatle izlediğini görünce gülümsedi. Utanarak on yedisindeki kız edasında sekerek bir zıplayışta atın üzerine çıktı. Kızını, Adır'ın elinden aldı. Ateş söndürülüp tez elden yola koyuldular. Karanlığı yararak ilerliyorlardı. Keya, öğreticisine tedirginliğini sorsa da, soruları geçiştirerek, bir şey olmadığını belirtiyordu Adır.

Bu yolu daha önce Kapadokiya'ya gittiklerinde kullanmışlardı. Gece olmasına rağmen sanki buraları anımsıyordu. Adır'a, buranın Zana'nın bölgesine yakın olup olmadığını sordu.

"- Evet, efendimiz, iyi hafızanız var. Çok dikkatlisiniz," dedi. Keya, bilindik, güvenilir bir dostun toprağında olmanın verdiği zevkle kendini iyi hissetti.

"-Peki, neden dostumuzu ziyaret etmiyoruz?"

"- Efendimiz önce TuruSupa'da, ardından Yekbetene'de randevulaştığınız insanlar var. Zamanında varmak zorundayız,"

Gecenin karanlığında Adır'ın mimikleri seçilemiyor olsa da, efendisi onun üzerindeki gerilimle tuhaflığın farkındaydı. Öğreticisinin tepkilerindeki değişiklikleri, ses tonundan bile anlayacak kadar iyi tanıyordu.

"-Pekâlâ! İki akşam sonra TuruSupa'da olur muyuz?" diye sordu Keya.

"-Evet efendimiz. İki gece sonra olabiliriz ama imkânlar el vermez ise, hemen Yekbetene'ye de geçebiliriz. İyisi neyse Huda bize onu yaşatsın."

"-Neden?"

"-Çünkü bizi bekleyenler var,"

"-Mam, Rosa'ya gitmek için yola çıktık. Çok tuhaf davranıyorsun," diye sorgulayıcı bir tavırda yaklaşınca Adır,

"-Hayır, efendimiz, sadece görüşmemiz gereken kişiler var ve zamanında orada olmalıyız," diye gayet soğukkanlı bir tavırla efendisini cevapladı.

"- Ben Turusupa'ya, dostum Rosa'nın yanına gideceğim,"

"-Ama efendimiz."

"-Adır, iki gece sonra oradayız,"

Adır, bu kararlılığı tanıyordu. Önüne geçemeyeceğini de anlamıştı Gece daha bir sessizleşmişti. Olanları çözemeye çalışan Keya'nın da çabası nafileydi. Karşısındaki adamın ne olduğunu biliyordu. İki gece sonrasında, dostunun yanında olduğunda tüm her şeyin çözümleneceğini düşünüyordu. En önemlisi Elia'yı görecekti. Son bıraktığı öpücük ve güzelliğiyle düşlüyordu onu. Güneşin ışıkları gökyüzünün karanlık suretini yırtıp, günü aydınlattığında kasvetini de üzerinden atıyordu. Zifiri karanlık, önce laciverde sonra maviye dönüşüp ışıdı.

Aynı güneşin doğuşunu, Furhatti'nin kenarında Rosa da izliyordu. Gece söküldükçe, ırmağın akışındaki heybet ile gizem kayboluyor, karanlık yerini maviye bırakıyordu. Koca ırmağın akışında çıkardığı huzur verici sesi duyarak, zaferi getirecek günün doğuşunun her ayrıntısını izliyor, o güne dair hiç bir şeyi kaçırmak istemiyordu, Rosa. Kuşlar, başının üzerinden bir o yana bir bu yana uçuşuyorlardı. Kırlangıçların çıkardıkları seslerle bir şeyler anlatmak istiyormuşçasına, başından ayrılmıyorlardı. Furhatti, gün aydınlattıkça, sakin ve gizemli yönünü bırakarak yaramaz çocuk gibi hırçınlaşıp, kendini sağa sola vuruyor, karaya tırnaklarını geçirerek kıyıya tutunmak istiyordu.

Gözcünün bağırışıyla birlikte, Rosa hareketlendi. Şalvarını toplayarak atıldı. Yanındaki tepenin dikenlerle kaplı yamacına doğru çabucak tırmanmaya başladı. Yorucu olsa da tepeye vardığında, karşısındaki manzarayla beklenen anın geldiğini anladı. Uzaklarda toz duman içinde yürüyen kağnılar, savaş arabaları, atlılar, deve sürücüleri ve on binlerce asker yakınlaştıkça daha çok seçiliyordu. Karşı tepedeki haberci, keçiboynuzundan çıkardığı sesle herkesi düşmana karşı uyarıyordu. İşte o anda, Rosa'nın konaklama alanı da hareketlenmeye başladı. Genç kral, hiç beklemeden tepeden aşağı indi. Yürüyerek çadırına vardı. Keyaların bekleştiklerini gördü. Herkes soğukkanlıydı.

Haberciler de büyük bir kargaşayla atlarını insanların arasından sürerek kralın çadırı önünde durdular. "-Efendimiz," demelerine kalmadan, Rosa,

"-Biliyorum," dedi "düşman birliği karşı alanda toplanıyor," Komutanlarla Keyalar, asıl düşman sayısını getirecek ulakçıları bekliyorlardı. Ulakçıların getirdiği bilgiye göre, kralın seçkin atlı süvarisi, on binlerce kişiden oluşan askerler ile çok sayıda savaş arabası vardı. Biani'nin efendisi Rosa, Asur kralının üzerine üç koldan saldırarak güçsüzleştirmeyi, ardından arkada oluşturulacak yedek birlikle son darbeyi vurmayı planlıyordu.

Tabal kralı KeyaKo, bu öneriye soğuk baktı. Ona göre Asur ordusu, okçularına güveniyordu. Ordunun ana gücü onlar olduğuna göre, düşman askeri dağlık alana çekilmeliydi. Kendi askeri güçleri, daha çok sapan, cirit ve kılıç kullananlardan oluşuyordu. Düşündüklerinden pek de haksız sayılmazlardı. Kurti ordusunun, düz bir ovada başarı gösterebilme şansını görmüyordu.

"-Küçük bir gücümüzle düşmana saldırarak onları bu alana doğru çekmeliyiz. Bizlerse daha gerilere çekilerek Asur ordusunun üzerimize gelmesini sağlayıp, önce dağlık alanlarda vur kaçlarla düşmanı moralsiz bırakır. Son darbeyi, yine dağlık alanda Uru dağlarında vururuz. Aksi halde, Asur savaş efendilerinin planlarına kapılabiliriz."

"-Peki, bu savaş ne kadar sürer?"diye sordu Rosa.

"-Hım... Tahminimce bu taktik sonucu, yedi veya on gün bitiminde tamamlanır, belki bir ay. Fakat savaşı kesin kazanırız,"

Yaşlı kralın söyledikleri, Rosa'nın aklına yatıyordu ki, genç Keyalar, karşı çıkarak karılar gibi kaçmayacaklarını belirttiler. Onlar, çoktan savaş heyecanına girmişlerdi. Goto keyası Eme ile KarGameş Keyası ApeZer, gençliklerinin heyecanına kapılarak ileri atıldılar,

"- Yıllardan beridir, kaçıp saklandık. Dağların karlı doruklarına çekildik, topraklarımızdan koparıldık. Hayvanlar gibi, çocuklarımız açlık, hastalık ve soğuktan kırıldılar. Düşmanlarımız bir tek dağlarımızı alamadılar. Ve yıllardır oralarda onlarca düşman askeri tepeliyorum, kervanlarını talan ediyorum, yine geliyorlar, daha çok geliyorlar.

Gün, bugündür. Kadınlarımız, korkup kaçalım diye mi bizi düşmana gönderdiler," dedi.

Ayağını yere vurarak, "-Bugün burada savaşacağız. Bugün onları geldikleri çöllerine geri göndereceğiz. Topraklarımıza yeniden dönecek, şehirlerimizi inşa edecek, işleyeceğiz. Bunları bize sağlayan Serdur ile onun oğlu çoban kral Rosa'ya minnet duyacağız. Ve bu zaferi çocuklarımız okusunlar diye yazıcılar, kutsal yazılarla buradaki dağlara kazıtacağız!" Elindeki mızrağı yukarı doğru kaldırarak olanca gücüyle bağırıştı; "Tanrılar bizimle!"

Herkes bu konuşmadan etkilenmişçesine,

"-Savaş! Savaş!" diye bağırıştılar.

Rosa da, genç Keyalarla birlikte kılıcını kınından çekip, "Savaş, burada!" diye bağırdı. Rosa, Eme, ApeZer, BeytaGış prensi Mite önde olmak üzere, hep birlikte çadırın dışına çıktılar. Dışarıda biriken kalabalığa

"-Savaş" diye bağırılınca askerler de onlarla birlikte

"-Savaş" naraları attılar.

Denizler aşılmış, gemiler yakılmıştı. Geri dönüş yoktu. Rosa ile yanındakiler yamaca doğru çıktılar. Tepenin düzlüğüne vardıklarında diğer tepelerde dâhil her taraf Kurti hortlarıyla dolmuştu. Asur kralının askerleri aşağıda birikmiş, savaş pozisyonu almışlardı. Kralın büyük siyah çadırı, savaş alanının tam orta yerindeydi. Kâfi derecede komutanlar pozisyon tutmuşlardı. Klasik Asur taktiği uygulanıyordu. Asur savaş stratejisini çok iyi bilen Tabal kralı Keyako temkinliydi. Oysa büyük savaşlarda bu klasik taktiği asla uygulamazlardı. Ama kimseye laf anlatamıyordu. Akan damarda kan durmazdı. Her şey olacağına varacaktı. Öte yandan her Kurti askeri, kralın yanındaki karısıyla diğer kadınlarına ilk kimin tecavüz edeceğini konuşarak, heveslenıyorlardı.

Savaşı Rosa yönetiyordu. Onun emriyle saldırı borusu çaldı. Önde atlı akıncı hortlar arkadaysa, yaya askerler, avını yakalamak isteyen kartal misali kendilerini aşağı bıraktılar. Çok geçmeden düz ovada kanlı bir savaş başlamıştı. Kurti süvarileriyle yaya askerleri kısa bir sürede ortadaki kral çadırına varmayı başarmışlardı. Rosa, zaferin çok

kısa sürede geldiğini gördü. Ve hemen beraberindekilere bütün gücüyle,

"-Zafer! Zafer! Diye bağırarak düzlük alana atlarıyla süzüldüler,

Çadır çok kısa sürede talan edilmişti, Fakat Sargon, ortada yoktu. Asur savaş stratejileri yüzyılların deneyimiyle donandıktı. Bu savaş stratejileri o kadar meşhurdu ki bin yıllar sonrasında dahi pazarlarda satılabilecek kadar değerliydi. Asur askerleri, büyük bir yenilgiye uğrayarak geri çekilip, kaçışmaya başladılar. Kurtili Keyalar, süvari ve askerleriyle, düşman askerlerinin peşlerine düşerek zafer naraları atıyorlardı. Yaşlı Tabal kralı durumu fark edip, bu taktiğin tuzak olduğunu anlasa da, çok geçti. Hortlar daha düz alana çekildiler. Çok geçmeden, Asur süvarileriyle yaya askerleri kısa geniş eteklerini savurarak, yan tepelerden aşağılara kaynağından boşalmış bir ırmak gibi indiler. Kurti ordusunu arkadan sardılar. Komutanların siyah pelerinleri havada savruluyor, askerlerin keçeden siyah yelekleriyse bir yelkenli gibi açılıyordu. Tepelerde mevzilenen okçular, açık alana yağmur gibi oklarını boşaltıyorlardı. Hortlar, üzerlerine yağan oklardan nasibini alıyor, halı gibi yere seriliyorlardı. Asurlu okçular hedefleri bulmakta çok ustaydılar. Rosa'nın ordusu, hayalleri gibi kısa bir sürede, okçuların gücüyle darmadağın oldu. Hortlar, menzilinden sapmış tavşan edasında, oradan oraya kaçışarak bir çıkış yolu oluşturmaya çalışıyorlardı. Asur süvarileri, bakırdan kırmızı başlıklarıyla, cehennem zebanileri gibi, savaş alanına dalıp, dağılan askerleri teker teker avladılar. Vahşi çöl kavimlerinin askerleriyse, üzerlerinde pelerinleri ve yarı çıplak bedenleriyle dağ hayvanlarını anımsatıyorlardı. Çoğunluğu hayvan postlarıyla uzuvlarını kapatmıştılar.

Tabal kralı KeyaKo, Biani'nin genç efendisi Rosa'nın kaçmasını sağlamak için düşman askerlerinin arasından bir koridor açtı. Genç kral yaya olarak, oradan çıkmayı başardı. Yük katırlarından birine atlayarak da oradan uzaklaştı. Yaşlı kral, kendisi de koridordan kaçmaya çalıştıysa da başaramayarak tutsak düştü. Savaş alanında, on binlerce insan ölmüş, bir o kadar da yaralı, yerlerde kıvranarak acıdan inliyordu. İğne atsan yere düşmeyecek kadar çoktular. Yetmiş bin asker ise teslim alınmıştı. Tabal Keyası, kralın çadırına götürülerek, kısa ve

çarpık ayakları önünde diz çökertildi. Kral çevresindeki savaş divanı üyelerine Keyako'yu göstererek,

"-İşte Asur'a karşı gelmenin sonu, öyle veya böyle önümde diz çökecekler," dedi. "-Dedem, babam, atalarım da böyle yaptı. Ve babam büyük ablamı (ayağıyla Tabal kralı Keyako'yu iterek) bu adama verdi. Kendisi güya eniştem olur. Akraba olduğumuz halde, bana başkaldırdı," Bir süre sessiz bekleşti. Sonra KeyaKo'ya dönerek;

Neden ben değil?" diye sordu.

Yanında kendini destekleyen, Kommo, Sup ve Lur Keyalarını göstererek, "-Neden siz değil de, akrabam, eniştem KeyaKo, hı hı neden? Yanında yeğenlerimle, kendi kanımdan olanlarla savaştım. Bu soruya cevap bulamıyorum," dedi.

Sargon'un dediklerinde haklılık payı da vardı. Asur'un siyasi kültürü gereği işgal ettikleri toprakların kralının kendilerine karşı ayaklanmaması için, çocuklarını emanet, daha doğrusu rehin olarak, beraberlerinde Ninova'ya götürülürlerdi. Kendi kültür, yaşantıları öğretilerek Asurîleştiklerine emin olunca ülkelerine kral olarak yeniden atanırlardı. Tabal krallığı da, yenilgiye uğrayınca Kral KeyaKo da çocuk yaşta emanet olarak alınıp, Ninova'ya götürülmüştü. Keya uzun yıllar Asur sarayında yaşayıp onların kültüründe büyüdü. Asur sarayından dışarıya kız verilme alışkanlığı olmadığı halde, akıllı ve atik olan böyle bir kralı kazanmak daha doğru olacağından, Sargon'un babası, kızını bu prense vererek, Kurti Tabal krallığıyla, kan hısımlığı kurmuş oldu. Ama KeyaKo, yurtsever kimliğini hiçbir zaman yitirmemiş, çocuklarını Kurti kimliğiyle yetiştirerek, Asur'a karşı ayaklanmalarda da vatanı için, özgürlük bayrağını ilk o dalgalandırmıştı.

"-Kalaylarınızla gelip tunçlarla gittiniz. Servetinize servet gücünüze güç kattınız. Bizi aldattınız. Biliyoruz ki o kadar güçlü değilsiniz. Bugün veyahut sonra; zalimlik zalimlikle, kan kanla karşılık bulacak, değişmez kanun böyle der. Var olduğunuz gibi yok olacak, geldiğiniz gibi gideceksiniz. Hepat ve TeSup bizimle." dedi.

Eniştesinin bu hakaretine dayanamayan kral, "kılıcını çekti fakat havada kalan kılıcını yavaşça yere indirdi.

"-Oh. Evet, sevgili ablam ve yeğenlerim yetim kalabilirler," diyerek güldü. "-Ölü eniştem olacağına, Ninova'da bir köle daha çok işime yarar. Çoban kralınıza gelelim, dağa taşa onun savaş alanına at ile geldiğini, yenildikten sonraysa, katırla kaçtığını yazdıracağım. Ve onu yakalayacağım, hiçbir yere gidemeyecek, senin gibi o da önümde diz çökecek, göreceksiniz." Askerler köleyi götürün," diye bağırdı.

Rosa, gittiği hiçbir yerde sahiplenilmiyor, kale kapıları açılmıyordu. O gün korku ihanete oynuyordu. Ölümüne sevdalarla oluşturulmuş değerler o gün askıdaydı. Bilinmez bir mezarda, soğuk taşa yatırılmadan gömülmüş de, bir de üstüne lahit örtülmüştü. Kahramanlık hikâyelerinin sustuğu andı. Genç kral, dağlarda ve bayırlarda adamlarıyla gezmekten çok yorulmuştu. Kırgındı, terk edilmenin acısını yaşıyordu. Kendini gücü alınmış bir boğa, içi boşaltılmış bir post kadar değersiz ve hiç görüyordu. Dağlarda, peşinde Asur ordusu sürekli hareket halindeydi. Ve sonunda kendini, kadim dostu geçmişte Keya'yı da sahiplenen küçük, fakat onurlu bir bölgeye, MuaZer'in baş şehri ArDini'ye atmıştı.

Yoklukta, bir damla suyun neyi ifade ettiğini çok iyi anlıyordu. Demir atlı kral diye anılan Rosa, Kurti dağlarında bir katırla seyahat ediyordu. Sargon yaşananları kayalara kazıttı. Onu, attan inip eşeğe binen kral olarak tarihe kayıt düştü.

MuaZer prensi Zana, kasabanın kale kapısını açarak efendisini içeri aldı. Genç kral, kendini yün yatağa bırakırcasına, konağın önündeki bahçeye ayakbastı. Yorgun ve bitkindi. Adım atacak mecali kalmamıştı. Üzerindeki beyaz tunik elbise; kirle terden siyaha bürünmüş, yünden çorapları derisine yapışmıştı. Geniş ve kanlı yüzü birkaç gün içinde, bir çiçek gibi solup kararmıştı. Zana, efendisinin rahat etmesi için her şeyi yapıyordu. Keya da yıllar önce, arkadaşıyla aynı kaderi paylaşmış, Zana'nın rahmetli babasının konukseverliğiyle karşılanmıştı.

Bu defa durum çok daha farklıydı. Bizzat, Sargon'un kendisi, genç kralın peşine düşmüştü. Kurtiler de kendini rahatsız eden tüm aşir, hanelerin sığınağı olan, Biani çoban krallığının dağlarını talan edip, kentleriyle kalelerini yerle bir etmek istiyordu Asur kralı. Kurtilerin ovalarındaki efendileri susmuş, sadece dağlarındaki çobanları

direniyordu. Onları da susturunca, Mısır'dan Alzi'ye[31], oradan da Ar-Zawc'ye hatta Halıs'a kadar olan tüm bölge egemenliğine girecekti. Bu yüzden, dağ taş Rosa'yı arıyordu. Kara haber her yere çok çabuk yayılıyordu. Genç kral, bir yere ulaşmadan yenildiği söylentisiyle Sargon'un peşinde olduğuna dair haberler ondan önce Keyalıklara ulaşmıştı. Bu nedenle, hiçbir dağlı A.Ga[32] kapılarını açmaya cesaret edememişti. Bir tek Zana dışında. Bir kralın, kendi ülkesinde sürgün ve düşmüş olması kadar acıklı başka bir şey olamazdı. Bir kral ancak böyle zavallılaştırılabilirdi.

Keya, Turusup'a kentinin demirden yapılmış büyük kapısına vardığında gece yarısı olmuştu. Sevgilisinin geldiğini duyan Elia, kaosta umut bulmuşçasına, misafirlerini saray kapısında karşılamıştı. Savaşa gelmediklerinden için için de kızıyordu. Bu yüzden heyecandan koşması gereken ayaklarına hükmederek, gelen ziyaretçilerin önünde konukseverlikten uzak nezaketsiz davranışlarda bulundu. Saraya aldığı konuklara sırtını döndü. Ama töresi gereği kim kapısına gelmişse içeri almak zorundaydı.

Keya;

"-Onca yılın özlemi böyle olmamalı," diye düşünüyordu. Yine de dayanamayıp sordu.

"- Elia, neden bu sırtını dönmek? Artık dostları böyle mi karşılıyorsunuz, Rosa nerede?"

Elia, bir yağ gibi kollarında erimek istediği Keya'nın yüzüne dahi bakmadı.

"- Rosa, hortlarıyla büyük krala karşı savaştı. Kadınların eteği altında saklanmadı,"

İşte bu cevap, Keya'nın başından kaynar sular dökülmesine sebep olmuştu. En aciz yerinden vurulmuştu. Hem de en çok sevdiği, yıllarca görmek için can attığı biri tarafından. Haklı olarak incinmişti. Adır, suskunluğa gömülmüş ve yabancı ortamlarda hal bilir atik hamlelerini burada göstermiyordu. Bu tavır ile durgunluğu efendisinin gözünden kaçmamıştı. Sevdiği kadının söyledikleriyle öğreticisinin garip

---

[31] Elazığ

[32] Çoban aşiretlerinin başında olan reise verilen unvan.

ve suskun davranışları bir araya geldiğinde, bazı şeylerin yanlış gittiğini anladı. Fakat olanlara inanmak istemiyordu.

"-Demek, Turusupa'ya gelmemizi istememesindeki neden buymuş?"diye düşündü

"- Üzgünüm, haberim yoktu," diyerek yüzünü çevirip saraydan ayrılmak üzereyken, yaşlı vezir izin vermedi.

"-Kapımıza gelen düşman dahi olsa, hiç kimse iyi niyetiyle geldiği kapıdan geri gönderilmez," dedi.

Davete icap etmemenin de ayrı terbiyesizlik ve saygısızlık olarak görüleceğinden niyetinden vaz geçti. Genç Keya, evlerden gelen ağıt ve havarlardan kötü bir şeyler olduğunu farkına varmıştı. Matem havasını soluyordu. Fakat tahmin ettiği şeyi sormaya dahi cesaret edemiyordu. Aslında yaşadığı bu durum, tanıdık, dost bir coğrafyada ve sevdiği insanlar içindeki utangaçlık haliydi. İnsanlar sevdiklerine saygısız olmaktan her zaman imtina ederlerdi.

Vezir dışarı çıkarken, kapı önünde atılarak kolundan tuttu.

"-Xalo konuşmak istiyorum, sormak istediğim yüzlerce soru var. Ve en önemlisi dostum kardeşim Rosa nerede? Vezir, bu soruya şaşırmış olacak ki, efendisinin yüzüne garip bir ifadeyle bakarak

"-Bilmiyor musunuz?" diye sordu.

"-Neyi?"

"-Rosa, büyük krala karşı yaptığı savaşı kaybetti,"

"-Ne zaman?"

"-Daha iki gün önce,"

"-Ama neden bana haber verilmedi?"

"- Size defalarca haber gönderildi. Lakin hiç birine cevap vermediniz. Hep oyaladınız."

Bu cevaplar, Keya'nın aklını kargaşaya sürükledi. Şaşırdıkça tutuluyor, yutkunuyordu. Evet, içinden düşündüğü şeyler doğru çıkıyordu. Oysa o düşünceleri Ahirman'ın düşünceleri diye önemsememişti.

"-Peki, Rosa şimdi nerede?"

"-Akşam Zana'nın habercisi ulaştı. Şimdi orada, hasta ve yorgun. Dua ediyoruz, umarım en kısa zamanda burada olur. Tanrılar onunla olsun. Hepat, anne sıcaklığıyla bizleri sarsın. Tesup, şimşekleriyle bizleri korusun."

Vezirin dışarıya çıkmasıyla, Keya'nın var gücüyle savurduğu yumruk Adır'ın çenesine geldi. Öğreticisi, yere yığıldı. Efendisi, kendini kaybetmiş, kudurmuş köpek gibi ağzından köpükler geliyordu. Sinirden, elleriyle vücudu adeta titriyordu. Adır'a dönerek,

"-Neden? Konuş," dedi. "- Yemin ettim. Kafanı gövdenden ayırabilirim."

"-Beni öldürebilirsiniz, ama doğrusu buydu efendimiz," diye kendini savundu Adır. Ardından eliyle, ağzındaki kanı sildi.

"-Neyin doğrusu, buna sen nasıl karar verebilirsin? Yıllardır özlemle beklediğim gündü, rüyamdı. Sen değişmez kanunları ihlal ettin. Sen ihanet ettin. Sen sen..."

"-Bugün, beklediğiniz o gün değil efendimiz,"

"-Sus kahrolası, her konuşmanda ölüme daha çok yaklaşıyorsun,"

Elia'nın, "-Adır doğrusunu yaptı," sözüyle, Keya irkildi. Kinle sıkılı yumrukları, gerilmiş dik omuzları yere düştü. Uzun boyu, narin ve ince yapısıyla eteğini sürüyerek, Keya'nın yanına yürüdü. Omuzlarından aşağı sarkan kumral saçları eteği gibi belini süpürüyordu. Entarisinin altında, uzun ve geniş kırmızı desenli şalvarıyla, en matem anında dahi bahar gibi güzel olan kâinat yaratısı bu kadın, sevgilisinin kinini, pınarın bir tüyü alıp götürmesi gibi götürdü. İnce, uzun yüzü, gülümsemek istiyordu. İnce dudakları yay gibi esnedi. Keya, beklentisinde haklı çıkmıştı. Elia, daha bir güzelleşmişti. Yay gibi ince kaşları, gözlerinin bal rengini ve zarifliğini ortaya çıkarmıştı. Ne kadar da değişmişti. Ne kadar da güzelleşmişti. Gözleri o kadar çok ufalmıştı ki, Keya'ya baktığında onu boğacak kadar ufalıyordu. Sade gümüşten kolyesi, beyaz tenini, boğazı saran mavi denizin güzelliğinde çepeçevre sarmıştı. İnce ve uzun Selvi edasıyla süzülerek yaklaştı. Ve yılların özleminden olsa gerek, başkada bir şey söylenmeden, orada sarıldılar. Sanki iki sarmaşık dalı gibi birbirlerinin içlerinden geçerek bir daha

ayrılmamak üzere sarılıyorlardı. Yıllardır gecelerinde rüyalarını süsleyen bu kızı hiç unutmamış, hayal ettiğinden öte bir güzellikte bulmuştu.

Elia ise, huzur duyduğu bir çınar gövdesinde, var gücüyle hıçkırıklara boğularak ağlıyordu. Keya, her ağlamasında sevdasını kuşanarak, daha bir güçlü sarıp, sevdalısını teskin etmeye çalışıyordu. Yıllardır özlediği kavuşmanın sevinci, yaşananlarınsa burukluğu sefer tasından daha çok gözyaşı akıtıyordu. Genç prens de, o saate kadar getirdiği çelişkilerin ve yaşadığı acıların tümünü sevgilisinin saçlarına pınar gibi akıtmak istiyordu. Ama ağlayamıyordu. Kendini çok zorladığı halde, serde erkekliğin olması, ağlamanın dilini unutturmuştu. Biliyordu ki Rosa, yaşaması gereken gerçekliği yaşamış ve yenilmişti. Önemli olan kazanması veya kaybetmesi değil, onurunu sahiplenmesiydi. Toprağıyla insanının onurunu. O an dostuna saygısı kat be kat artmıştı. Ona imrenmişti. Bir insan yenilgiye imrenebilir miydi? Evet, yenilginin cesaretine, yenilginin onuruna imrenilebilirmiş. Aslında kendi kaçışı da bir tür yenilgi değil de neydi? Asıl olan teslim olmamaktı. Havar ise tüm TuruSupa'yı mateme boğuyordu. Rosa aklının gücüne kendini vermemişti. Oysa tanrıları öykülerinde, "aklını tespih tanesi gibi dizmesi" gerektiğini salık vermişlerdi. Bilginlerini, Xalolarını dinlememişti. Kendi toyluğundakilerle kalkıp onlarla oturmuştu. Kararları, duygu ve hevesin ürünüydü. Aklın değil. Ne acı. Bir tarih bu kadar ucuz yazılamazdı. Rosa gerisinde ümitsizlik ve yıkım bırakmıştı. Buna hakkı yoktu. Biani yani birlik kralı olsa da yoktu. Tecrübeli krallar ise, gençleri bir başına bırakmamak adına gitmişlerdi. Gerilerinde yıkık bir ülke, ümitsiz bir halk. Sargon'un istediği de buydu. Şahin bir tepeye kurulu TuruSupa'ya ulaşamayacağını biliyordu. En güzeli şahini düz bir ovada yaralı yakalamaktı. Onu koşarcasına izlemekti. Ve tanrısı Aşur ona bu şansı bahşetmişti. Şimdi Keya'nın işi daha bir güçtü. Ümit adına dair ne varsa bu rüzgârın önüne kapılmıştı. Kapılanlar ise bir boşluğa sürüklenerek, tükenmişlerdi. Keya farkında olmasa da Adır büyük tabloyu görecek kadar bilgili ve uzun yaşamıştı.

Elia'nın ağlamaları hıçkırıklara dönüşmüştü. Bu kavuşma faslının acısını bir kişi daha yüreği sancılanarak izliyordu. O da Heşe'ydi. Demek, efendisini "şiir gibi konuşturan, sesini titreten kadın buydu. "-

Med kadınları gibi güçlü olmasa da, gerçekten çok güzel bir kadın." diye içinden geçirdi.

Evet, Keya, Elia'yı bir kadın gibi sevmişti. Ve bir kadın da erkeğini, bu kadar içten sevip affedebilirdi. Bir erkeğin sadakatle sevmesi tanıdık ve bilindik bir duygu değildi. Her erkek kadınının kahraman, her kadın ise erkeğinin kahraman olmasını arzulardı. Ve erkek kadınını gerçekten seviyorsa onun istemlerine göre benzeşiyordu. Sevgililer, el ele tutuşarak pencere önündeki divana doğru yürüdüler. Adır ile Heşe, oradan ayrılırken, saygı icabı başlarını eğerek odadan çıktılar. Keya oturduğu yerde, Elia'nın gözleri içinde bir çıra gibi yanarak eriyordu. Tebessüm ederken yağmur gözlerinde ilk günde bıraktığı muzipliği yakaladı. Keklik kovalarken gösterdiği cesaretle yeteneği hatırladı ve tabi ki ayrılıktaki ilk acıyı da. Prenses, tüm olanları erkeğine anlattı. Keya, Adır'a hak verdi. Öfkesi onu diri tutan şeydi.

Uzun konuşmaların ardından, Rosa'nın gelmesini beklemeden yanına gitmenin daha doğru olacağına karar verdiler. Bu karar üzerine Elia da,

"- Yarın ben de geleceğim," dedi.

"-Hayır, büyük kral her yerde Rosa'yı arıyor. Bu yolculuk senin için çok tehlikeli olur,"

"-Keya, belki bir daha kardeşimi göremeyebilirim, anlıyor musun?" sorusu cevapsız kaldı.

Konuşulacak o kadar çok şey vardı ki, gün saniyelere sığarmışçasına ilerliyordu. Böylesi bir huzur ile dinginlik, limanların en güzelinde yaşanabilirdi. Limanın en güzeli, deniz içinde üşümeden dingin sulara kendini bırakan bir gemi gibi veya beşikteki bebe huzuruyla sallanmak, güzel kentin en tenha koyunda bir başlarına kalmak gibi bir duyguydu. O gece çelişkilerin sevdayla çeliklendiği andı. Çok konuşmuşlardı, susma zamanı gelmişti. Keya, susması için parmaklarıyla dokunduğu dudaklara, dudaklarını uzattı. O an bakırın ateşte erimesi gibi, gecede kayboldu. Sevgilisinin her dokunduğu yerde tüyleri ürperiyordu. Elia'ysa, kendini denizin dinginliğine bırakmış bir sandal gibi, adeta sevişken hasretinden ağlıyordu. İki vücut, sarıldığında bir daha ayrılmamak üzere tek beden oluyorlardı. Keya üstünü çıkardığında, Elia önce göğsündeki yarayı öptü. Gecenin ne buğusu, ne de

zaferler veya yenilgiler önemliydi. O gece sevda, aşk konuşuluyordu. Yıllardır özlemle çoğalan ihtiras tüm benliğiyle, o gece tatmin ediliyordu. Ne gecedeki yıldızların sabahta dağılışı, ne de ateşin koştuğu güneşin altında yaşanacak şeyler. O gece konuşmaktan çok, sevişilecek şeyler vardı. Gecenin yarısında terleri ile ıslanmış bir yatakta, genç kral, sevgilisinin her yerini özenle okşuyor, öpüyor, öpüyordu. Elia üstündeki adama daha bir güçlü sarılarak kendine çekiyor, yaşadıkları yaşayacakları en güzel ritmi ve en güzel danslarını yapıyorlardı.

Sabahın ilk ışıkları yatak odasını aydınlattığında, Keya'nın kör gözlerle Elia'ya uzanmasıyla, eli boşlukta kaldı. Sevgilisi yatakta yoktu. Yataktan doğruldu. Abdestini aldıktan sonra yavaşça üzerini giyinerek merdivenlerden aşağı indi. Atını hazırlayarak bir sıçrayışta ustaca üzerine yerleşti. Ve sessiz bir şekilde şehrin çıkış kapısına doğru atını sürdü. Beraberinde kimseyi almak niyetinde değildi. Ne Adır ne de bir başkası, bu hesap kendinindi. Işığa kendini terennümsüz atan bir kelebek gibi yollanıyordu. Kapı nöbetçileri talimat almışçasına sorgusuz sualsiz kapıyı açtılar. Kentten bir hışımla çıktı, olanca hızıyla da atını sürdü. Turusupa'nın dar yollarından ilerleyip, kavşağa girdiğinde kendini yamaçta bekleyen iki kişiyle karşılaşınca aniden durdu. Bunlar Adırla Elia'ydı. Önce şaşırdı, üstelemenin faydası olmadığını bildiğinden hiç bir şey demeden, yanlarına da gitmeden doğruca rotasına devam etti. Sevdikleri de peşinden atlarıyla koşturdular.

Zalim kral, ordusuyla birlikte, Zana'nın bölgesine oldukça yaklaşmıştı. Geçtiği yerler, oldukça sarp dağlara sahipti. Derin uçurumlarla keskin kayaçlar vardı. Sargon bir an önce Rosa'yı öldürtme sabırsızlığındaydı. Eline sağ geçirdiğindeyse, boğazına ilmik takıp, tüm Kurti kentlerinde ibret olarak gezdirecekti. Bu yüzden en kısa yolları seçerek, kavis yapmadan, duyum aldığı MuaZer'in baş şehri ArDini'ye doğru soluklanmadan ilerliyordu. Kendini taşıyan tahtırevanla savaş arabalarını geride bırakarak on binlerce askeriyle yoluna devam etti. Büyük kralın bu ürkütücü yürüyüşü, Kurtilerin dağlarını da gezebilme zevkini veriyordu. Her geçtiği yerde Keya ve Agalar, Rosa'yı kabul etmediklerini söyleyerek, hediyeler sunup bağlılıklarını bildiriyorlardı. Başka türlü bir beklenti de kuşkusuz olamazdı. Sargon elde

ettiği zaferin zevkini çıkarırcasına ilerliyordu. Rosa'yı yakalamak kadar, zaferini taçlandıran yürüyüşün azametiyle gururlanıyordu. Ki bunda da haklıydı. Çünkü hiçbir kral, Kurtilerin dağlarında bu kadar kolay ve rahat gezinmemişlerdi. İlk olmanın fetihçisi olarak mağrur ve ağır yürüyüşünü seyahat edercesine sürdürüyordu. Bu fırsatı ona, Rosa'nın tecrübesizliği vermişti. Kendini o kadar dev ayaklı ve cüsseli görüyordu ki methedilen Kurti dağlarının azameti bile kendine küçük geliyordu. Hiç aklına gelmese bile, belki de Keyayla karşılaşacak onunla da yarım kalan işini tamamlayacaktı. İkisinin de gideceği menzil aynıydı. Kader sanki onları sürprize hazırlıyordu.

Kral, MuaZer bölgesinin ününü biliyordu. Burası güçlü atların yetiştirildiği bir yerdi. İri yağlı koyunlara da sahiptiler. Atları çevre krallıklarının istediği zarafet ve güceydi. İnsanlar, atadan toruna verilen pratik bilgilerle çok küçük yaşlardan itibaren at yetiştiricileri olarak eğitiliyorlardı. Hatti-Niş, Kasit, Maiteni gibi büyük krallıkların at terbiyecileri buralarda yetişiyordu.

Zana, kralın yürüyüşünü haber aldığından tüm aşirini yazlık yaylalarından küçük kalesi olan köye çağırmıştı. Savaşçı sayısı bine yakın insandan oluşuyordu. Asur kralı için çok küçük ve kolay lokma olacağını biliyordu. Fakat kralının yani aynı zamanda dostu Rosa'nın onurunu korumak için bir bedel ödemesi gerektiğini de biliyordu. Bu bedeli de ödemeye kararlıydı. Bu dağların kuralıydı. Evet, öleceklerdi, evet tükenip çoluk çocuk kırılacaklardı. Ama Asur kralı dağların kendine dar geldiğini de görmeliydi. Diğer komşu Aşirler de, bu ihanetin kara lekesini alınlarında taşıyarak, onursuzluklarının ayıbıyla yaşayacak, her gün binlerce kez utanç içinde öleceklerdi.

Asur kralları Komuh, Sub, ArZawe, KizzuWatena, Kommono, Lur, Lulubi, LaveZanTiya, Manay, Nahoşta bölgelerini yani tüm Kurti coğrafyasını bir uçtan bir uca geziyorlardı. Aileleriyle bu bölgelere seyahat yaparak keyif sürüyorlardı. Kır gezileri ve avlanmak Asurlu egemenler için vaz geçilmez bir zevkti. Bu âdeti de Kurdilerden öğrenmişlerdi. Ve şimdi diğer Kurti bölgelerinde olduğu gibi, Biani dağlarını da arşınlıyorlardı. Yenilmez çobanların krallarını kuzu gibi önüne katarak hortları utandırıyorlardı. Kedinin fareyle oynaması gibi oy-

nuyordu. İşte bu sonuç, Rosa'nın affedilmeyecek heyecan ve toyluğunun sonucuydu.

Kral, yürümekte dahi zorlandığı yollardan nihayet düz ve geniş yaylalara gelmişti. Dağların üzerindeki krater boşluklarına dolan sular, yemyeşil uzun yaylalar, bu bölgenin hayvancılık için, neden bir bereket coğrafyası olduğunu gösteriyordu. Zümrüt toprak, tüm verimli memeleriyle, koyun ve atları emzirerek doyurmaktaydı. Doğa ananın vereceği en güzel süt, peynir, yoğurt, yağ, post, et burada vardı. Bu yüzden bölgenin insanları sık etli, güçlü, kuvvetli ve yiğitti. Hele kekik; yeşilliğiyle dağları örttüğü kadar, buram buram da kokutuyordu. İşte bu görüntü kralın çakal gözlerini daha bir parıldatıyor, içini yosma kadın gibi tuhaf duygularla donatıyordu.

Sargon, karargâhını geniş yaylanın orta yerine kurdu. Askerler talan ettikleri koyunları bitip tükenmek bilmez bir iştahla yiyor, yerken de aç bir kurt gibi böğürüyordu. Çevresindekilere, hiçbir zaman kendini bu kadar iştahlı ve mutlu hissetmediğini söyleyerek. Bu iştahını da bölgenin havasının güzelliğine, dağların yüceliği ve manzaranın muhteşemliğine bağlıyordu. Bu şevk ile zevk sadece krala ait bir duygu değildi. Çadırda savaş divanındaki tüm herkes Zana ve aşiri sonrasında bölge ile ilgili kurgular yapıyorlardı. Sırtlanlar adeta bir leşi paylaşma üzerine akıllarınca hesaplar yaparken, bunların içinde en iğrençleri de soylarına ihanet eden Kurtili Hanesarler ile Keyalardı.

Asur kralı işbirlikçilerini çok iyi tanıdığı için kafalarından geçen şeyleri okumakta zorluk çekmiyor, iki de bir ortaya paylaşım konusunu atarak, etrafındaki leş yiyicilerinin aralarındaki rekabetten doğan tartışmalı kavgalardan da büyük bir zevk alıyordu. Sonra "-Son karar Ninova'da verilecek" diye ekliyordu. Kim daha fazla vergi ve hediye verirse bölge onun olacaktı.

Asurlu savaşçılar da uzun süredir, dağ taş yürümekten yorgun düşmüştü. Uzun zamandır savaşamamanın getirdiği sıkıntı da üzerlerindeydi. Bir an önce son darbeyi vurup zafer ve ganimetlerle, Ninova'ya dönmek istiyorlardı.

Öğleye doğru güneş kendini göstererek, yüksek yaylaların bahar soğuğunu alıp, geriye hoş bir meltem bırakıyordu. Kral eliyle ağzını

karıştırarak askerlerinin arasında kendinden emin adımlarla yürüyor, siyah ve kıllı elleriyle önce dudağı ve dişleri arasında kalan yemek parçacıklarını gırtlağına iterek dilini de şapırdatıp yutkunarak geziniyordu. Dağların heybetine ayna gibi bakarak, tahta tarağıyla, örülmüş saçlarının dibini düzlemek için özenle tarıyordu. Yağlı elleriyle uzun ve beyaz keçe gibi ayrık ve sert sakalını sıvazladığında atının yanına varmıştı. Askerleriyse, yeni yetme kız gibi taranan krallarının arkasından yürümek için savaş pozisyonlarını almış, komutanları; büyük bir disiplin içinde efendilerinin emrini bekliyorlardı. Kral, hiç acelesi yokmuşçasına, ağır hareketlerle atının üzerine oturarak ve çevresinde kendini izleyen onlarca meraklı bakışlara, tek laf etmeden surlara doğru yöneldi. Komutanlar efendilerinin, askerlerde komutanlarının arkasından ağır adımlarla yürüdüler. Koşullanmış köpekler gibi salya akıtmak için, efendilerinin emrini büyük bir dikkatle bekliyorlardı.

Zana, gelenleri tanımasa da yapacakları zulüm ve talanı çok iyi biliyordu. Sakin olmaya çabalayarak, adeta ölümle yüz yüze geleceği anı bekliyordu. Evet, bu toplu bir intihardı. Bu vebalde Zana'nın boynuna kalmıştı. Hiçbir şey bu kadar ucuz olamazdı. Özgürlüğün bedeli de vardı. Hızla surlardan aşağı indi. Arka kapının önünde hazırlanmış atlı gruba bağırdı, "-Kralımız Rosa'yı canınız pahasına koruyun. Onu, Turusupa'ya sağ salim ulaştırın KHalidu yardımcınız olsun," Atın üzerinde çaresiz ve bitkin Rosa'nın yüzüne bakıp, bir o kadar solgun beyaz ellerini tuttu. Reverans yaparak, saygıyla öptü. Sessiz kaldılar. Tek laf edilmedi. Genç kral ise, sözcükler tüketmişçesine,

"-Tanrılar seninle ve halkınla olsun" demekle yetindi. Ve atlılar arka kapıdan dikkatle ayrıldılar. Gidenlerin ardından kapanan kapılar, bir daha açılmamak üzere örtülmüştü.

Zana, yerine vardığında, tunçtan miğferli, siyah pelerinli süvarileriyle, zalim ve güçlü Asur ordusunun kaçınılmaz sonu geciktirircesine, ağır ağır yaklaştıklarını gördü. Halkıyla söyleşme zamanı gelmişti.

"- Bugün çobanların kahramanlık ve yiğitlik günüdür. Bugün ölmenin günüdür. Sakın sağ kalmayın, sakın ola ki köle olmayın, ölmek ve öldürmek günüdür. Tanrılarımız bize güç versin," Halk tek bir ağızdan "-Ölüm ölüm!" diye bağırdı

Düşman askerleri yeterince yaklaştıklarında, kalenin ön kapısı açıldı. Yüzlerce Zana aşirine mensup savaşçı çoban süvariler, ömürlerinin en şık elbiselerini giyinerek, silahlarını olmadıkları kadar keskin ve sivri yapmışlardı. En öne efendileri geçti. Kırmızı yüzü daha bir kana kesmişti. Ama güleç yüzü tedirginlikle karışık bir huzura kendini bırakmıştı. Kararlıydı dik duruyordu. Gözlerinde sükûnet vardı. Yüreğinde inanç. Dikkatle etrafına bakındı. Çocuklarına bakan baba edasında. O muhteşem güzel atlarıyla adeta toprakta değil de mavi bulutlar üzerinde koşan Pegasuslar misali, düşmana hücum ettiler. Oysa düşman, karanlık dünyanın dans eden iblisleriydiler. Kuyruklarını yere sürterek, uçsuz bucaksız çayırların üzerinde kirli ayaklarıyla toprağa gömülerek yürüyorlardı. Sargon, böylesi bir saldırıyı hiç beklemiyordu. Savaş düzeneğini savunmaya yönelik değil, saldırıya göre pozisyon almıştı. Zana'nın süvarileri, o kadar usta ve zarafetle savaşıyorlardı ki; atlar ve üzerindekiler tek bir canlıymış, yekvücutmuşçasına savaşıyorlar, havada; kılıçlar, gürzler, topuzlar ve mızraklar savruluyordu. Asur ordusunun öncü kol süvarileri darımadağın olmuşlardı. Kral okçularının önünü açmak ve süvarilerini geri çekmek için çekil borusunu çaldırdı. Okçularsa, pozisyonlarını aldılar.

Sargon'un ne yapmak istediğini anlayan Zana'nın iki seçeneği vardı. Ya geri çekilecekti -ki bu hamlesinin faydası yoktu- veya işgalci orduya daha fazla kayıp verdirmek için aralarında boşluk yaratmadan süvarileriyle birlikte, devasa ordunun içine girerek intihar edecekti. Böylece, küçük bir ihtimal de olsa büyük kralla karşılaşma olanağı bulabilirdi. Ve MuaZer prensi ikinci şıkkı seçerek Asur süvarilerinin arasına savaşarak at sürdü. Lakin kralın acımasızlığı kendi savaşçılarına karşı da yönelebiliyordu. Okçuların önünde at sürerek bağırdı;

'yaylarınızı gerin!"

Sargon, koca ordusuna rağmen, bu küçük ordunun ince zekâsı ve kocaman yüreğiyle karşı karşıya kalmaktan ürktüğü gibi, genç Zana'nın usta cengiyle aynı arenada olmaktan da korkmuştu.

"Ok bırak!""

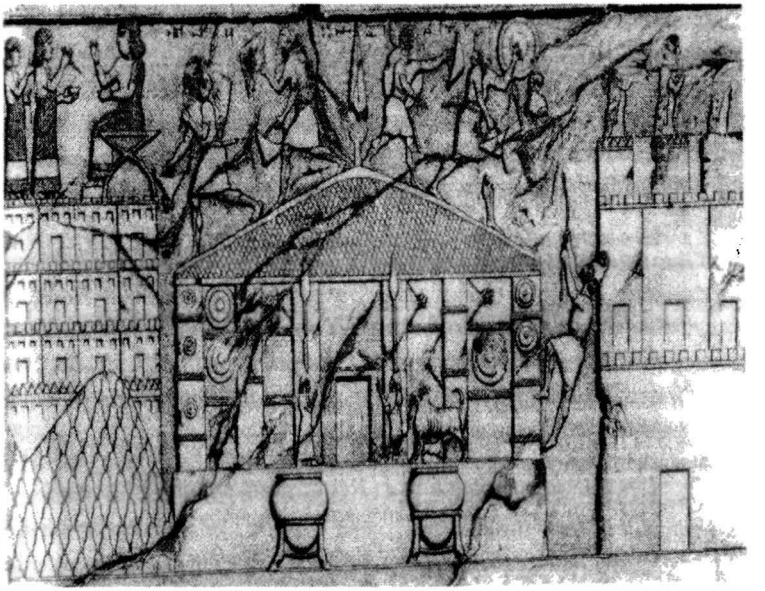
Oklar hedeflerine bir bir varıyordu. Asur okçularının yeteneği ve acımazlığı, kendi silah arkadaşlarına da yöneliyordu. Muazer süvarile-

ri, okçulara ulaştığında binlercesinden sadece yüzlercesi kalmıştı. Ve Zana varmak üzere olduğu menzile yakın bir yerde, göğsüne saplanan ok ile atının ayaklarının altına düştü. Keya'nın deyişiyle tokat yemişçesine güzel kırmızı yüzü beyaza keserek kandan çamura dönüşmüş yeşile bezenmiş toprağa ince bir dal düşercesine düştü. Atları onsuz daha yetimdiler. Ve atı bir adım dahi atmadan efendisinin başında bekleşdi.

Geri kalanlar ne kadar kahramanca savaşsalar da teker teker toprağa düştüler. Kısa fakat kanlı savaş bittiğinde, geniş yaylada binlerce at ve süvari yatıyordu. Çoğu devşirme düşman askeriydi. Asur ordusu, ölü ve yaralıların arasında korkuyla ilerledi. Düşmanlarını küçük görmenin bedelini çok ağır ödemişlerdi. Kaledeki kadınlar düşman askerlerinin yaklaştığını görünce, kucaklarındaki çocuklarıyla birlikte surların üzerinden kendilerini aşağılara atarak, kıyıya vuran yunuslar gibi intihar ediyorlardı. Kurti töresi uygulanıyordu. Kentteki siviller de, ellerine geçirdikleri, orak, sapan, yaba, hançer, kılıç, silah adına ne varsa sarılıp savaşı devam ettirdiler. Ama ne çaba...

O gün bir halk intihar ediyordu. Bu destansı savunmayı belleklere kazırcasına ölüyorlardı. Akşama kadar süren şehir savunması, güneşin batışı ile bitmişti. MuaZer'in en güzel çiçeği ArDini, bir çıra gibi yanıyordu. Kapılarıysa sonuna kadar açıktı. Ateş, karanlığın içinde kan rengiyle gökyüzüne yükseliyor, karanlıktan öte kirli siyahlıklarla tüm ayıpları ve günahlarını boğarcasına yıldızlara yükseliyordu.

O gün bir halk sadece kendini değil tüm varlığını, kendine ait olan her şeyini yakarak, kaleden uçurumlara düşüyor, genç kızlar kendilerini ateşe atıyorlardı. Tüm yaşananlar bir efsane değildi. MuaZer halkının yaşadığı gerçeklerdi. O gün, Zana ve halkı tarih sahnesine bir efsane olarak yazıldılar. Ve tarih M.Ö...713'tü.

Res. Asur kabartmalarında Muazer Yağması

Savaş nihayete ermişti. Daha önceki gün çadırlarında bölgeyi paylaşamayan işbirlikçi efendilerden tek bir ses yoktu. Herkes soluğunu tutmuş, yaşananların gerçek mi, hayal mi olduğuna inanamamanın şaşkınlığıyla korkusunu yaşıyorlardı. O gaddar ve yok edici Asur ordusunun savaş sultanları binlerce insanı kazığa oturtsalar da, binlercesinin de kahramanca ölüşleriyle kendilerini uçurumlara bırakışlarını, hayret ve dehşet içinde izlemişlerdi. Öylesine bir tabloydu ki, herkes sağır, dilsizdi. Yürekleri lal, bedenleri felç olmuştu.

Sargon, yaşanan şoku atlatmak istercesine bağırdı,

"-Bu toprakları, üzerindeki yaşayanları, zenginliğiyle ve Tanrılarıyla Ninova'da değil, burada paylaştıracağım, kim istiyor?" Bu bağrış, geceyi bıçak gibi kesti. Zalim Asur kralının heybeti bile yaşanan dehşetin ötesine geçememişti. Herkes konuşmamak üzere susmuştu.

Hiç kimse, bu topraklar ve onun üzerindeki hortlarla baş başa kalmak istemiyordu. Kral anladı. Daha fazla düşmemek için sahibi

olduğunu düşündüğü dünyanın ve savaşçıların, nasıl küçük bir dünyada yittiklerini, korkularıyla çürümüşlüğünü gördü. Ve belki de zafer anında dahi ürperip geleceğinin zalimane sonunu görmek, onu da korkutmuştu. Ertesi gün, kendi sonuna da ayna olan bu halkın yıkıntılarına bakarak, için için sahip olamadığı ve olamayacağı bir dünyayı da arkasında bırakarak, Turusupa'ya hareket etti. Evet, Rosa'nın da artık gideceği veya saklanacağı yer kalmamıştı. Sargon'un atalarının da sürekli akın yaptığı TuruSup'a da, Amit gibi alınamamıştı. Bu yüzden Rosa ele geçirilemeyecekti. Tıpkı Amit kalesi gibi, etrafı yağmalanıp yakılıp yıkıldıktan sonra, Ninova'ya zaferle dönülecekti. Rosa kurtulsa da, zafer zalim kralındı. Ama bu halkın çobanlarıyla kralını yense de, biliyordu ki önceki gün Muazer'de Zana'ya yenilmişti. Hiçbir küçük savaşa anıt dikmeyen kral yaşananları kayalara oydurdu. Çoban kralla yarım kalan hesaplaşmasını tamamlamak için Biani'nin başkentine doğru yürüdü.

Keya ile yanındakiler, yol üstündeki köyc girdiklerinde insanların telaş ve koşuşturmasının farkına vardılar. Yolda durdurdukları ilk kişiye, ne olduğunu sordular. Genç adam, Kral Rosa'nın kendini hançerlediğini ve ölmek üzere olduğunu söyledi.

Konuklar bu haberi duyunca atlarından inerek, adamın gösterdiği kerpiçten yapılmış eve girdiler. Küçük pencereden sızan ışığın altında yatan kişinin Rosa olduğunu anladılar. Başında oturan insanları aralayarak etrafına diziştiler. İlk Elia ulaştı, ağlayarak başını abisinin göğsüne yasladı.

Rosa, garipseyerek baktığı adamın Keya olduğunu anladı. Adır'ı, zaten tanıyordu. Acı çektiği her halinden belliydi. Kollarını örtünün altından usulca çıkardı. Zavallının acı çektiği her halinden belliydi. Yüzü kurumuş çiçeği anımsatıyordu. Elinde değerli taşlardan işlenmiş olan tunçtan hançer, kandan kırmızıya kesmişti. Avucunda sıkıca tutuyordu. Bu hançer Kurtilerin birliğinin simgesi olarak savaş yeminlerinin edildiği o gece verilmişti. Rosa, halkının ihanetini kabul edemediğinden olsa gerek, hediye ettikleri hançeri karnına saplamıştı. Daha fazla takati kalmadığı, gözündeki acı, sararmış benzinden belliydi. Yutkunarak,

"-Geç kaldın dostum," dedi. Adır, efendisinin hançer tutan eline sarılarak öptü

"-Affedin efendimiz, tüm kabahat benim. Gönderdiğiniz hiçbir mesajı efendime ulaştırmadım, nankörlüğümü dilediğiniz gibi cezalandırın ama babanıza sözüm vardı," dedi. Rosa, samimiyetinden bir an bile şüphe duymadığı bu çelikten ince adamın beyaz saçını okşamak için elindeki hançeri yere bıraktı. Rosa'nın gittikçe soğuyan elleri önce sıkıldı, sonra göğsünün orta yerine düştü.

Elia, kardeşinin acıklı durumunda, kendini yerlerden yerlere atarak havarlar çekti. Hemen ardından odadaki diğer kadınlar tililı çekerek ölümü köye duyurdu. Çekilen havarlar, okunan stranlar gecenin karanlığının içinde ateş misali yürekleri dağlıyordu. Bu kahramanlıkla ihanetin tarihi de düşüldü.

Rosa acıklı bir törenle, kaya mağarada hazırlanan büyük bir mezarın içine gömüldü. Mağaranın her yerinde ateşler yakıldı. Erkeklerin, ağlamasının ayıplandığı bir coğrafyada, o akşam, ciğerleri dağlanan erkekler de, kadınlar kadar ağlaşıp, dövünüyorlardı.

Keya, Büyük Magu'yla

Refakatçi olarak gelmiş olan süvarilerin tedirginliği göze çarpıyordu. Dolunayın tepsi gibi maviye kestiği gecede, ayın gölgesiymiş gibi duran tepeden, köye doğru yeri inleterek gelen bir grup atlı görüldü. Pelerinleri havada yelken açmışçasına uçuruyor, toprak ejderi gibi yeri inleterek kalabalığa doğru, at sürüyorlardı. Orta yerde yanan ateşe yaklaştıklarında durdular. Kırmızı potinleriyle kızıla kesen pelerinlerinden Manay soyluları oldukları belliydi. Grubun başındaki ince yapılı adam, ayakları yere değer değmez usta bir hareketle, Adır'a yöneldi. İnce uzun kollarını iki yana açarak,

"-Adır! Adır! Mesajını aldık," dedi.

"-Aran nerede? Burada mı? O geldi mi?" gibi kaygılı soruları cevapsız kalmıştı, Adır'ın. Israr etmesi üzerine gerisinde duraksayan atlılara bakarak,

"-Hayır," dedi. Cevaptan tatmin olmayan Adır, susarak atlıların bekleştiği yere yöneldi. Gelen gruptaki şişman olanı, görünümünden

beklenmeyecek bir çeviklikle atından inip, uzun saçlarını savurarak Adır'ı karşıladı.

Efendisine sürpriz hazırladığı belliydi. Ama bu sürprizin gerçekleşmediği de ortadaydı. Bu yüzden Adır, gördüğü manzaradan hoşnut olmamıştı.

Adamların esmer yüzleri, seçilemeyecek kadar uzaktaydılar. Keya ateşin arkasında olanları izliyordu. Bir aksiliğin olduğunu da anlamıştı. Ateş, konuşanların görünümlerini örtüyordu. Şişman adam, boğuluyormuşçasına nefes almadan konuşuyordu. Atı değil de kendi koşmuşçasına da derin nefesler alıp, alnını siliyor ve kavga edercesine konuşuyordu. Zayıf olanı, şişmandan daha sinirliydi. Bazen, konuşmanın dozunu ayarlamayınca yüksek sesle bağırıyordu. Diğer üçüyse söylenenleri onaylarcasına sadece başlarını sallıyorlardı. Zayıf olanı zengin bir kıyafet giymişti; kırmızı pelerinlerinin altında siyah açık kollu bir cepken yelek, cübbesi ise kırmızıydı. Ateş her şeyi kendi rengine benzetse de, cübbenin eteğinden başlayıp, cepkenin yakasında biten işleme nakışlar bile kimi zaman seçiliyordu. Yeleğin üzerindeki kırmızı işlemeler, onların bağımsızlığını, tutsak olmayışlarını gösteriyordu. Bellerine hançerlerini de soktukları bir kuşak sarmıştılar. Kılıcı, Xalidi ustalarının elinden çıkmıştı. Ucu kıvrık ve keskin kılıçlardı. Kılıç, sol kalçasının üzerinde, sedef kakmalarla bezenmiş, ucu ise gümüşten yapılmış çivilerle tutturulmuş mahfaza içinde, oldukça etkileyici görünüyordu. Şişman olanı ile diğerleri de aynı tarz giyinmiştiler. Ama şişman olanının üzerinde beyaz gömlek onunda üstünde keçeden yapılma bir tür ceket vardı. Keçenin rengi ise siyahtı. Bu tutsaklık ve esir olmanın kabulüydü. Etrafına onlarca mendilin sarıldığı sivri bir poşu, ortasında keçeden bir takke oturtulmuş başlığı vardı. Elindeyse sert manda derisinden yapılmış küçük yuvarlak bir kalkan.

Bir süre sonra Adır öylece suskun kaldı. Şişman adamın sakinleşen konuşma tarzı, anlatılan veya yaşanan olayın kabullenildiğini gösteriyordu. Adır, elini çenesine atmış sadece başıyla onaylıyordu. Sonra nedense birden adamların yanından ayrılarak, efendisine doğru yöneldi. Adamlarsa atlarına binerek geldikleri istikamete doğru atlarının başlarını çevirdiler.

Keya, ateşin içine atılmış kor gibi sıcak, gözlerinde parıldayan alevlerle cehennem, sesindeki durgunluk ile don kadar soğuktu.

"-Gelenler kimdi?" diye sordu.

"-Efendimiz, gelenler Arihat ile Sturkhat'ın Keyalarıydı,"

"-Peki, neden bizi beklemeden, buraya kadar geldiler?"

"-Sanırım ülkede birlik sağlanamamış ve Sargon, ayaklanma duyumunu alınca gözdağı vermek için, Medya'ya da yürüyecekmiş,"

Bu cevap Keya'yı heyecanlandırdı. Gözlerindeki ateş sanki daha bir hararetlenmişti. Elindeki sopayı, ateşin kalbine saplarcasına batırdı.

"-İşte zaman geldi desene, hesaplaşma günü geldi,"

"-Efendimiz, herkes korku içinde. Bizde biran önce gitmeliyiz. Haberlere göre, Sargon'un öncü süvarileri şafak sökmeden köye varırlar," Bu Keya'nın beklediği cevap değildi.

"-Hayır, kaçmayacağım, ülkeme gideceğim, Med beni bekliyor. Hiç kimse olmasa da, Magu, Arihat ve Strukhat yeter,"

"-Zaten, büyük Magu da, sizi bekliyor efendimiz," Bu sözler umutsuzca direnen şımarık genç tavrın terk edilmesini sağladı.

"-Nerede?" diye sordu. Eliyle yol göstermek için bekleşen adamların geldiği yönü göstererek,

"- Karşıdaki Sarru dağlarında,"

"-Öyleyse ne duruyoruz? Gidelim," dedi.

Elia'yı da yanlarına alarak, Ayın gölgesi gibi görünen dağın yamaçlarına doğru atlarını sürdüler. Uzun bir yol gidip, nehir kenarındaki ağaçlık alana doğru saptılar. Ormanın içinde bir süre ilerlediler. Adır temkinli bir biçimde atından indi. Diğerleri de onun beraberinde... Atlarının yularını tutarak dikkatli bir halde yürümeye başladılar. Yanındakilere eliyle sesiz olmalarını işaret etti, Adır.

Otlar ıslaktı, kimi yerleriyse çamur. Bu yüzden bastıkları bazı yerler ayaklarının altında yağ gibi kayarken, kimi yerlerse zift gibi ayaklarına yapışıyordu. Irmağın sesiyle heybeti ürpertici bir duygunun oluşmasına neden olup, geceye gizem katıyordu. Çalıların arasından

gelen seslerden, Adır daha dikkatli bir şekilde ağaçların arkasına gizlenerek biraz daha ileriye, seslerin geldiği yöne doğru yürüdü. Keleklerin üzerinde iki adam bağrışıyordu. Bunlar balıkçıydı. Bazı balıkçılar, Asur kralının haberciliğini yaptıkları biliniyordu. Askerlik tebligatının iletilmesiyle vergilerin köylülerden tahsil edilmesini de sağlıyorlardı. Kelek, yanlarından süzülüp uzaklaştı.

Adır, tilki dikkatiyle kulağını dikerek, ses çıkarmadan kıyı boyunca yürüyüşüne devam etti. İleride birkaç karanlık süliyeti fark edinceye kadar da ilerledi. Adamlarla arasına mesafe koyarak,

"-Merhaba!" diye bağırdı. Karşı taraf ise "-Yah!" diye cevaplayınca, omzu düştü, rahatlayarak, "-Evet gidelim," dedi. Hep birlikte karaltılara doğru yöneldiler.

Uzaktan adamların yüzü seçilmiyordu. Adır, emin adımlarla yabancılara doğru ilerledi. Beraberindekilerle, adamların yanına varınca, iri yarı adamla tokalaşıp beklenilmeden atlara binildi. Yürür adımlarla ormanın içlerine doğru ilerlediler. O gece, yıldızlar çoğalarak binlerce ışık altında onları aydınlatıyordu. Etraftaki ağaçların sıklığından oluşan gölgeler her şeyi karanlığa boğmuştu. Gelgelelim ırmağın ötesindeki açık alanlar dolunayın ışığıyla yıldızların parıltısından gündüz gözü kadar olmasa da oldukça net görülebiliyordu. Koca bir kayanın yanına geldiklerinde durup bekleştiler. O anda, kayanın arkasından üç kişi ansızın ortaya çıktı. Adır dahil olmak üzere herkes diz çöküp, baş eğdiler. Şişman ve yaşlı adam onlara doğru ilerledi. Başka kimse yokmuşçasına doğruca Keya'ya doğru yöneldi. Genç de, etrafındakiler gibi diz çökmek için eğildiyse de, yaşlı adam telaşlanarak, iri kollarıyla omzundan tutup ayağı kaldırdı. Gözlerine baktığında şefkatle gülümsedi. Ellerinden tutup, "-Efendimiz" diyerek o çöküp baş eğdi. Karanlıkta dahi, saç ve sakalındaki akları belirgin olan yaşlı adam, uzun bir tunik giymişti. İşlemeli, geniş, gümüşten kemeri ve kemerine asılı duran değerli taşlarla bezeli hançerinden önemli biri olduğu belliydi. Ve Adır ile diğer Manay soyluları, o gelir gelmez önünde diz çökmüştüler. Keyalardan büyük, krallardan küçük biri. Kimdi bu adam?

Yaşlı adam durumu kavramışçasına heyecanla atılarak,

"-Efendimiz, ben büyük Magus," diyebildi. Keya, yıllardır beklediği kahramanı bulmuş bir dilenci anımsatırcasına, sevinç ve heye-

can ile yaşlı adama hayranlıkla baktı. Sarayda önceden gördüğü olgun simasından çok şey kaybetmişti. Yaşlı adam da, efendisini şefkatle süzüyordu. "-Ahuramazda!" diyebildi. Avucunda tuttuğu, güçlü ve berrak eli okşadıktan sonra, saçlarına dokundu. Onları başakların köklerinden tutarcasına kavrayarak kendine doğru çekip, derin derin soluklarla bir hayvanın yavrusunu gevercesine koklamaya başladı.

Diğer yandan, "-Huda! Huda!" diye söyleniyordu. 'Seni çok iyi yetiştirmişler. Baban bu anı görmeliydi. Ne kadar onur duyardı." Keya ise, sadece adamın sevgi gösterilerine karşılık vermeye çalışarak şekilden şekle giriyordu. "-Efendimiz, yaşadığınızı Akisar biliyor. Asur ajanlarıyla her yerde sizi arıyorlar. Kapadokiya'da yaptıklarınız ülkenin her yerine bir efsane gibi yayıldı. Bu durum, babanızın ruhunun tecellisidir. Manay'da herkes heyecan ve korkuyla sizleri konuşuyor. Heyecanlanıyor kurtuluş yakındır diye," Bir an heyecanlı anlatımı durakladı.

"-Efendimiz, insanlarınız korkuyorlar, olacaklardan... Vahşeti bir daha yaşamak istemiyorlar. Asur ve Akisar şimdi daha güçlü. Çünkü zalim Sargon büyük ordusuyla burada. Giremedikleri Kurti dağlarının, her karışını arşınlıyorlar. Çocuk, kadın demeden korkak kahpeler gibi yakıp yıkıyorlar. Muazer'i yakıp yıktılar. Zenginlikleriyle, kadınlarını yağmaladılar. Anlayacağınız korkularını yakıyorlar. Ama o ateş içinde kendileri bir gün yanacaklar."

"- İşte o gün bugündür. Şimdi zamanıdır. Karanlığın elleriyle savaşmanın, hesaplaşmanın zamanıdır. Huda da öyle demez mi?" diye atıldı Keya. Ama büyük Magu temkinliydi.

"-Hayır, efendimiz, güneş tan yerinde ağarır ve o an sabırla daha bir bilenmeli. Sargon yürüyüşünü tamamlayacak, Manaya geleceği gün itaat daha güçlü tecelli edecek. Herkes ona bağlılıklarını sunmak, lanetinden kurtulmak için, hediyelerle varları yoklarını ayaklarının altına serecekler. Yalanı yaşayacak, günah olan şeyleri onursuzca düşünmeden yapacaklar. Rosa'ya da böyle yapmadılar mı? Onlar şimdi çok güçlü. Bunu böyle bilmeliyiz. Ama unutma bugün güçlüler, yarını bilmiyoruz. Onu sadece ve sadece Huda bilir. Biz, tan yerinden çok uzağız." Büyük rahibin bu sözleri Keya'yı mutlu etmedi, beklediği

sözlerde bunlar değildi. Yıllardır, kaçıp saklanmaktan mecali kalmamıştı.

"-Hayır, kaçmaktan, saklanmaktan bıktım. Bir kadının eteği altındaymışçasına yaşayamam."

"-Efendimiz! Efendimiz! Bir kadının koynuna değil, düşmanın koynuna gidip, kokusunu duyacak ve tanıyacaksınız. Orada insanlarının köle olduğunu gördükçe daha bir bileneceksiniz. Fakat inanın sükûta varacaksınız,"

"-Nasıl yani?"

Büyük Magu, Keya'nın ellerinden tuttu. Birlikte ileride kendilerini bekleşen adamlara doğru yürüdüler. Yaşlı rahip, onları beklediği belli olan ve karanlıkta, ağaçlar arasında zar zor fark edilebilen iki adamı göstererek,

"-Danga, Manharbe" diye seslendi. Karanlıkta dahi belli olan azamet ve büyüklükleriyle iki adam, efendilerini duyar duymaz koşar adımlarla yanlarına geldiler. Magu, ince beyaz tenli adamı göstererek, "-Bu adam Manharbe", dedi. Manharbe'nin, siyah saçları, pala bıyığı ile dehşetli görüntüsünün altında, savaşçı, güçlü bir avcı da olduğu belliydi.

"-Bu hortlar" dedi, "seni Buhtan çayından Boti'ye[33] oradan Melidu'ya geçirecekler. Orada dinlendikten sonra, KaŞiyare dağından Amite ve Turabidin'den Babil'e geçeceksiniz. Oradan güvenli bölge Kalde krallığına ulaşacaksınız,"

Keya uzun boylu, iri yapılı, geniş omuzlu, esmer palabıyıklı adamı baştan aşağı süzdü;

Görür görmez Kurtili olan bu hort için hiçbir çelişki duyumsamadı. Öyle ya sert hatları ve iri görüntüsü, kemerli burunu yaşadığı iklimin sertliğini anımsatıyordu. Ama daha zayıf, esmer, sarkık kalın dudaklı, kurbağa gözlü Danga'yı görünce, tepki gösterdi;

"-Bu Amorulu," dedi.

"-Evet, dostumun yiğit bir askeridir. Onların da ülkesi Asur işgali altında. Kalde ye ihtiyacımız olacak. Asur zalimliği herkese eşittir efendim. Ne bir fazla nede az. Onlarda da hain var, bizden az değil.

---

[33] Bugünkü Botan çayı ve Botan bölgesi

Unutma zalimler ihanetle beslenir. Hainlerle ayakta durur. Zalim yenildi mi, hainler bertaraf olurlar."

Genç kral kendi ile ilgili her şeyin planlandığını anladığında, Adır'a sert bakışlar yöneltti. Adır ise, sadece başını eğerek mahcubiyetini gösterdi. O da yüreğinin bir yerlerinde yenilgiler yaşıyordu. Hâlbuki efendisi, daha bir kaç gün önce zafer tacını takmış, onun coşkunluğuyla dünyayı ilk kez mavi ve ayaklarının altında kayar görmüştü. Med'in değişmez kanunlarında, Magu'nun üstünde tek yetke güç vardı; Kral. Keya ise bir prensti. Verilen karar bağlayıcıydı. Koşullara boyun eğmek dışında seçeneği yoktu.

Savaşının en muhteşem başlangıcında ilk yenilgisini tadıyordu. En yakın dostu öldürülmüştü. Hesaplaşmayı sağlayacak olan, yıllarca öykünerek beklediği savaş müjdesinden de mahrum kalmıştı. Ve o gün yeniden sürgün ve aşksız, bir savaş başlatamadan mahşer gününe oturamadan kaçması gerekiyordu. Oysa o, ateşgahta yıllarca, Avesta'daki karanlık güçlerle her zaman savaşması gerekliliğini okumuştu. Bu sebepten olsa gerek, her şeyi değiştirecek bir bakış, bir söz istercesine etrafına bakındı. Ama nafile boş bir çabaydı. Hiç kimsede aradığını bulamamıştı. Bir zavallı gibi bakışları Elia'nın gözlerine düştü. Daha dün akşam, sevgilisi, dostu Rosa'nın ölüsü başında yemin etmişti. Her ne olursa olsun intikam alacaktı. Sevdiği kadına doğru birkaç adım yöneldi, ellerinden tuttu, gözlerine bakmaktan kendini alamıyordu. Sonra nedense utancından, sözlerinin dipsizliğinde boğulacakmışçasına utanarak başını öne eğdi. Adır da yanı başına gelerek elini omuzlarına attı.

"-Merak etme," dedi. "O bizimle güvende olacak," Keya, dostunun yüzünü görmek istemediğini belirtircesine kafasını ters istikamete döndü. Hiçbir şey söylemeden sevdalısının alnına öpücük kondurdu. Magu'nun elini öpüp, Adır'a sarıldı. Ama tek bir söz etmeden, kelamsız bir halde şövalye duruşuyla atına bindi. Dangan ile Manharbe de hemen atlarına atlayıp, görevlerini yerine getirmek üzere çalı ve ormanların içinde Keya'nın ardınca yola koyuldular. Büyük Magu dahil olmak üzere, geride kalanlar diz çökerek Mart'ın bitip Nisan'ın başladığı ilk güne dualarla geceyi kutsadılar.

"-Yolları ve kaderleri açık olsun", dedi yaşlı Magu.

Uzun Yolculuk

Keya, gökyüzünün ne kadar ihtişamlı olduğunu, büyük bir hayretle seyrediyordu. Oysa kendi, karanlıklarda asılı olduğu yerden denizin dibine düşüp soğumuş bir yıldızdı. Gökyüzünden nasıl bir yıldız düşer de, evren içindeki sancıyı hissederse, o da denizanalarının yaşamadığı, yosunsuz kötürüm bir köşeye atılmışçasına aynı acıyı tüm benliğiyle yaşıyordu. Çevresinde, yüzlerce ağaç yemişlerini sarkıtmış, ümide dair ne varsa memelerini efendilerine sunmuştu. Ama koynu bakir ve haramiler her gece apış aralarını sularmışçasına, tereddütsüz tecavüzdeydiler. Bakir değildi. Ve o gece memeleri yine sahipsiz kalmıştı. Elbette ki Keya, kimliksiz ve suretsiz değildi. Ne gideceği menzili, ne de yaşayacaklarını düşünüyordu. Evet, olanların ve olacakların hesabı yapılmıştı. Ne toplamında ne bölümünde, ne de çarpımında kalanı ve artanı olmayan bir hayattı belki. Ama küçük de olsa zaferler de yaşamıştı. Rüzgârın akışına kendini bırakmak yerine, hesaplaşmanın hazırlığını da yapmıştı. Değişenler ve dönüşümler içinde toparlanacaktı. Kendini her türlü acıya hazır görüyordu. Pişmiş, olgunlaşmıştı. Buna rağmen akıl hocaları kararları veriyordu. Hiddeti bundan olsa gerekti. Rosa'yı da düşünüyordu. Başaramadığını görmüştü. Arkasında büyük yıkıntı ve talan bırakmıştı. Yaşananlara şahitliği vardı. Aksi taktirde karşı çıkabilirdi. Çok kişiyi yok sayabilirdi. O gün o gün olmazdı, olamazdı. Öyle bir dönemdi geride kalan. Fırtına sonrası sessizliği. Hatalar bedelini beraberinde götürmüyor tam tersine ardında bırakarak gidiyorlardı. On dört yaşının sancısını yirmisinde yeniden yaşıyordu. Kucaksız bebe, peştamalsız avrat, öylece çıplak, üşüyen ve bir başına durmaktansa, sevdiklerinin yanıltmayan tecrübelerine güvenerek ve çoğul gitmeyi de bilecek kadar büyümüştü.

Ama sevgilisine sarılmak için, sarılacak dallar, dolanacak sarmaşıklar bulamamıştı. Oysa Elia'nın önceki akşamdan kalan kokusu, geçtiği meyve bahçesinin, erik, kayısı, badem kokusundan daha fazla kokuyordu. Saçları, ağaç yapraklarından daha çok teninde ve yüzündeydi. Gözleri içinde olduğu karanlıktan daha yakın, sözleri ırmağın akışından daha çok kulağında akıyordu. Ama o yine de aşksız ve sevdasız, bir daha yoksul ve yalnız, ülkesizliğe hasret, her geçtiği vatan toprağını geride bırakarak uzaklaşıyordu. Biliyordu ki, bu topraklar her şeyden değerli olmalıydı. Oysa o gün, toprağında ve kadınında da

yenikti. Keya o an, topraktan çok, Elia'yı düşünüyordu. Hınç ve kavgadan çok hasret vardı. Ve içinden zaferi konuşacak yere, hasreti konuşuyordu. Adır yine haklı çıkmıştı. Ona göre, bir erkeği ancak bir kadın yenebilirdi. Bir erkeğin en acı ve büyük yenilgisi kadına olanıydı. Ve kahretsin ki, yine haklıydı. Zafer anında dahi yenildiğini söylediğinde yine haklıydı. Kutsal kitap Avesta'ya göre de, yaşamda her şeyin karşılığı vardı. İyiliğin iyilik, kötülüğün kötülük. Amaçsız yaşayanlarsa anlamsızlık ülkesine giderlerdi. Ne cehennemde karanlık ülkenin prensine teslimiyet, ne de cennete zevk ve sefa, Huda böyle diyordu. Keya farkında olmasa da, kendisi ve yaşanılanlar bir seçilmişlikti. Hayatta her şeyin anlamı vardı. Anlamsız yaşanılamazdı. Ulaşılması gerekenlere varmak için yanında sürekli kılavuzların olmasının da bir anlamı vardı. Medlerin değişmez kanunu Avesta, kaderi insanın tayin edeceğini yazar.

Günlerce yol aldıktan sonra önce Boti'ye ve ardından GermaniaKiya bölgesine doğru yöneldiler. Gerisinde Asur ordusuyla onun acımasız kralı Sargon, tüm Kurti coğrafyasındaysa, onun casusları veya işbirlikçileri; Kurtili hanesarler vardı. Dört bir yanı düşmanla çevriliydi. En küçük bir yanlış veya hatalı davranışı intihar olabilirdi. Doğanın içinde barındırdığı, kaplan, aslan, kurt vs. gibi tehlikeleri önemsemiyorlardı. Hatta aç kurt sürüsü bile tedirginlik yaratmamıştı. Her türlü zorlukla tehlike kendisine tanıdık ve aşinaydı. Alışmıştı.

Bu kadar ihanet ile zalimliğin gezindiği bir ortamda kurtuluş nasıl mümkün olabilirdi. Karınca sürüsünden, çekirge ordusundan daha büyük büyük bir ordu ve kralların kralı Asur, sadece Manay ülkesiyle yenilemezdi. Krallarla oturmalı, konuşmalıydı. Bir mucize, belki bir işaret ama mutlaka bir şeyler olmalıydı. Babası kurtuluşu Serdur amcasıyla nasıl yarattıysa, kendisi de başarabilirdi. Keya, rüzgârın akışında hazırlık yapması gerektiğini biliyordu.

GermaniaKiya bölgesi MelaTiya'ya, hatta oradan KaŞiyare bölgesinin kuzey yukarısına kadar uzanıyordu. Muşkilerin de yoğun yaşadığı bir yerdi. Komuhlu Hanesarler rahatlık içindeydiler. Konumu dağlık bir alan olsa da verimli geniş arazileri vardı. MelaTiya bölgesindeki, elma ve asma bahçeleri, KapadoKiya kadar meşhurdu. Kırmızı tatlı şarap üzümünden, arpasından soğuk ekşi bira yapılırdı. Genel-

likle yerli halk, tarım ve madencilikle uğraşırdı. MelaTiya güneyinde, zengin bakır yatakları olduğundan Asur kralının en güzel tunçtan silahları burada Bianili ustalarca dövülürdü. Madenciler, Ninova ve Kala kentinden getirilen kalaylar ile buradaki bakırı karıştırıp, değerli metal tuncu elde ediyorlardı. Bianili zanaatkâr ustaların hünerli ellerinde, en iyi kılıçlar üretiliyordu. Günlerce yol gittikten sonra, güney batıya yönelip, Kaşiyare'ye doğru yol aldılar. O esnada Sargon'da doğuya yönelmiş, Alzi krallığını ezip geçmişti. Hiç durmadan Manay'a doğru yola koyulmuştu.

Keya, yanındaki Manharbe'nin usta kılavuzluğu ve güçlü dostları sayesinde fazla sorunlarla karşılaşmadan yolculuğuna devam ediyordu. Kobrakiya'nın konukseverliği ve yurtseverliğinden de anladı ki aslında hanesarler her ne kadar Asur'a baş eğiyormuş gibi görünseler de, aslında hiç biri bu aşağılık durumu kabul etmiyorlardı. Kimi hanesarlerin mecburiyetten bu diplomasiyi yürüttüğünü anladı. Bu kısa sürede yaşadıkları, özgürlük yolunda onu daha da ümitlendirdi. Zana'nın yapmak istediği şey yankı bulmuş, bu ağır bedelin altında herkes kendi payına bir ders çıkarmıştı.

Melatiya'dan ayrılalı beş gün olmuştu. Nihayet KaŞiyare'ye varmışlardı. Bu bölgenin halkı, Hatti ülkesinden göçmüş Hititli Hanesarlerdi. Dolayısıyla akraba aşirleri Babil'den KarGameş'e oradan da Kapadokiya'ya kadar uzanıyordu. Bir bölümüyse, Rosa'nın atası olan Lotipiri'ye kadar dayanıyordu. Asur krallarının eskiden beri bu bölgedeki kahraman Nirdo ile Nirbo hanesarleriyle savaştıkları bilinir. Bu direniş ve özgürlük çabaları nedeniyle, Asur işgalcileri, buralarda yaptıkları yıkım ve tahribatı hiçbir yerde yapmıyorlardı. Kafa taslardan kuleler yapıp, taş üstüne taş bırakmıyorlardı. Gölgeleri her daim bu ülkenin üzerinde dolaşıyordu.

Bölgede yaşayanlar ekseriyetle, hayvancılıkla uğraşıyordu. Yerleşim yeri olarak pek uygun bir alan bulunmuyorlardı. Eski aktif volkanik bir dağ olduğundan, her tarafı kaya ve bu kayaların arasında yetişen yaban tohumlarıyla örtülüydü. Her yanı yosunlaşmış büyük, siyah kayalarla çevriliydi. Kurtiler, bu yosunlardan kına yaparlardı. Kadın ile erkekler, el ve saçlarını bu taşların üzerinde oluşmuş yosunlardan elde ettikleri kınayla boyarlardı. Değişik mantar ve egzama türü

hastalıklara da yine bu kına sürülürdü. Volkanik taşlarla örülü tepeler sarp ve geçit vermez bir görünümdeydi. İnce ve derin geçitleri yüzünden Asur ordusu buradan geçerken oldukça fazla kayıp veriyordu.

Keya, büyük bir kaya yazıtının önünde durdu. Atından inerek, taşa doğru yöneldi. Kayanın üzerindeki eli baltalı resim dikkatini çekti. Bu dikit, Asurlu bir kralın Kuduruydu. Resmin yanında, Kengi-Asur dilinde bir yazıt vardı.

Keya, Kudur'a bakarak Manharbe'ye sordu.

"- Bu Kudur'da ne yazıyor biliyor musun?"

"-Evet, efendimiz, biliyorum. Bu yazıtın hikâyesini de biliyorum,"

"-Öyleyse anlat,"

"-Halk arasında da yaygın olan bu efsaneye göre, Asur kralı, Asurnasırpal döneminde, Kubay ve Sarduri'nin babası LaveTuri adında iki tane cesur Keya varmış. Büyük kral, on binlerce askeriyle gelerek Kurtileri darmadağın etmiş, o devasa ordunun önünde tüm Kurtili Hanesarler boyun eğmiş. Kızlarını, hayvanlarını ve ziynet eşyalarını hediye sunarak aman dilemişler. Sadece bu iki Keya, büyük krala tek bir hediye göndermemişler.

Asurnasırpal ordusunu toplayarak, yüz binlerce askeriyle Kinupa ya yürümüş. Kubayın topu topu 3500 kişilik bir askeri gücü varmış. Çok büyük bir direniş olmuş. Kurti ordusunun yüz binlerce askerinin bile dayanamadığı Asur ordusuna, Kubay ve halkı direnmiş. İşgalci ordu çok kırgınlık vermiş. Kışın soğuğunda açlığa, kara ve dona direnerek, Şubat'ın 13 günün tan yeri attığında, tam 20. gün dolmuş. Sonunda kale düşmüş. Asurnasırpal, yerli halkın gözü önünde, prensesin ve kızının ırzına geçirtmiş. Kubayın ise derisini yüzdürüp, ateşte kurutarak çarmıha gerip öldürmüş. Halkından olanlardansa, beş yüz kişisi savaşta ölmüş, kalan diğer üç bin kişiyi ateşe atarak yakmış. Ve yaptıklarının, direnerek başkaldıran tüm Kurtilere ders olmasını istemiş. Bu vahşeti duyan çevre köylüleriyse, yabasını, orağını, çekicini, baltasını, sapanını alan herkes düşmana saldırmış. Asur kralı, o gün dağda taşta ne kadar insan varsa hepsini öldürmüş...

Diğer kahraman LaveTuri, aşirinden kalanlarla daha kuzeylere çekilerek, dağlara sığınmış. Direnişin gücü onu korkuttuğundan, LaveTuri'nin üzerine dahi gidememiş. Fakat gerisinde bir anıt bırakmış. Bu Kudur'u yazıcılarına yazdırmış. Rosa'nın büyük dedesi kral LaveTuri, Biani'yi böyle kurmuş efendim,"

Manharbe hikâyesini anlattıktan sonra, ortalık bir süre sessizleşti. Sadece KaŞiyare'nin, kulak patlatacak kadar güçlü, bıçak gibi de keskin soğuk rüzgârı o günün çığlıklarını içinde taşıyormuşçasına esiyordu. Öyle çok ses çıkararak esiyordu ki, çocuk, kadın ve erkekler ateşe atıldıkları andaki çığlıkları rüzgâr olmuş da, bağrışıyorlardı. Bedenleri gitmiş de çığlıkları bölgeye hapis olmuşçasına rüzgâr çığlık çığlık esiyordu. Ürkütücüydü. Gök-fırtına Tanrısı Tesup şimşekleri ve güçlü nefesiyle, orada hoyrat hoyrat bağrışıyordu. Gökyüzündeki pamuk görünümündeki beyaz bulutlar harmandaki samana benzer halde, birbirine karılıyordu. Bulutlar lacivert, mavi, siyah, turuncu. Onlarca renge bezenip şekilden şekle giriyordu. Tanrı Tesup'un önünde, oradan oraya savruluyorlardı.

Keya, soğuk ve güçlü esen rüzgâra aldırış etmeden Kudur'daki resmi en ince ayrıntısına kadar büyük bir merak ve hevesle inceliyordu. Baltasını elinden tutan Asurnasırpal'in uzun bukleli saç ve sakalının çizildiği, portre resim çalışması, ilk günkü kadar canlı duruyordu. Keya'nın üzerindeki pelerinle tuniği rüzgârın şiddetinden bayrak misali üzerinde dalgalanıyordu. Bakışlarıysa büyülenmişçesine donuk, kin akıtacak kadar doluydu. Manharbe ile Danga kayanın dibine sinerek oturur halde öylece efendilerini gözlediler. Soğuktan kaskatı duran Keya, kafasında Asurnasırpal'i canlandırıp yaşanan dehşet anına gitmeye çalışıyordu. Dehşet, korku ve acımasızlıklarıyla anlatılan, Asur krallarından birinin resmini ilk kez gördüğünden olsa gerek, onları çözümlemeye çalışıyordu. Büyük kralları gözünde fazla büyüttüğünü düşündü. Öyle yedi kolu olan, on adam büyüklüğünde değildiler. Evet, bu kaya resmin de gördüğü adam, tıpkı Kapadokiya'da öldürdüğü Asurlu komutana benziyordu. Birçok şeyi kafasında çözümlemenin getirdiği rahatlıkla hiçbir şey olmamışçasına dönüp atına bindi. Atıyla ağır ağır ilerlerken, aniden tekrar geri dönüp kudurdaki resme yeniden baktı. Rehberlerine doğru yönelince Danga dayanamayıp sordu,

"-Efendimiz, anlatılanların etkisinde mi kaldınız?" Keya ise, her zamanki akıllılığıyla, soruya soruyla cevap verdi.

"-Danga, benim insanlarım ateşi yakıp çocuklarını üzerinden geçirirler, ne için bilir misin?"

"-Hayır efendimiz!"

"- Çünkü dinimiz öyle emretti. Bu Medlerin değişmez kanunudur. Böylece, Huda'ya karşı işlediğimiz günahlarımızdan arınırız. Onlar, ateşe atıldıklarında günahlarından arınarak öldüler. Yani, ateş bizim öteki parçamızdır. Bizi ateş veya korku değil, ihanetlerimiz yakar. Bu yüzden korkumuz insanidir. Ama düşmandan değil dosttandır,"

"-Evet, efendim anladım,"

Kahraman Hatti Aşirlerinin Ülkesi: KaŞiyare

Yolcular, yamacı aşıp tepenin doruğuna vardıklarında, ufkun bittiği çizgide taştan yapılmış tek tük evlerden kurulu küçücük bir köy görünüyordu. Aşağı tarafta siyah volkanik taşların orta yerinde yine siyah bazalt taştan yapılmış evler bulunuyordu. Toprak ile samanın karıştırılarak yapılmış düz damları ve üzerinde yağmurdan korunmak için, toprak damı sertleştiren taştan loğlar, istisnasız her damın üzerinde vardı. Taş loğlar, bir düğme gibi iki yanlarından delinmiştiler. Evlerin etrafındaysa kimsecikler görünmüyordu. Birkaç koyun sürüsüyle başlarındaki çobanlar ve onların yanında iri sarı aslan kırması Gobar türü köpekleri vardı.

Köye yaklaştıkça köpek havlamaları arttı. Kahramanlık efsanelerinin yaratıcısı Hatti kökenli Nirbolar köyde yaşıyordu. Koyunların arasında kaybolmuş kadınlar, yabancıları görünce ayağa dikilerek, gelen yabancılara bakındılar. Berivanlar, rengârenk kumaşlardan dikilmiş fistanlarının içinde, siyah taşların arasındaki çiçekler gibi ayrık duruyorlardı. Köy, KaŞiyare'nin hemen alt yamacına kurulmuştu. Bu bölgeye MırKevır deniyordu. Bazı yerlerde kırmızı gelincikler bir halı gibi rüzgâra baş eğerek gelenleri selamlıyorlardı. O kadar çok siyah taşın olduğu yerde, bir o kadar da kırmızı gelinciliğin olması, dünyanın başka bir coğrafyasında görülemeyecek doyumdaydı. Berivanlar da, gelinciklerin ahenginin tamamlayıcısı bir resmin doğal eskisi gibi

duruyorlardı. Manharbe kızlara bakarak, efendisini uyarma ihtiyacı duydu.

"-Efendimiz," dedi, "-rivayete göre, bu bölgeden geçen kişiler Berivan kızların gözlerine bakmamalıymış. Kömür siyahlığında gözleri sizi delip geçer. Onlar dağların deniz kızlarıdır. Yüzlerine yaptıkları dok ise onlara apayrı bir güzellik katar. Ve o gözlere takılanlar ömür boyunca buradan ayrılmazlarmış,"

Keya, Berivan'ın kendini delen bakışlarından mı, yoksa anlatılan rivayetten mi bilinmez ama kızlardan gözünü kurtarmasıyla, bir daha onlara dönüp bakmaya cesaret edemedi.

Taştan yapılma kutu gibi bir evin önüne geldiklerinde Manharbe durdu.

"-Lo, lo" diye bağırdı. "-Xalo, Xalo ho!" Önünde durdukları ev de, siyah volkanik-bazalt taştan yapılmıştı. Diğer evlere nazaran daha büyük olmasına rağmen yinede küçüktü. Duvar taşları düzenli örülmemişti. Kimi evlerin taşları katranla tutturulmuşken, kimileri de, hiçbir harç kullanılmadan, sadece taşlar üst üste inşa edilmişti. Bahçe duvarlarıysa yoktu. Evin yarısı toprak altındaymışçasına basıktı.

Nirbolar, çoban ve göçebe olup, her mevsim ayrı bir yere göçtüklerinden, güçlü yapı tarzları geliştirmemişlerdi. Evin tahta kapısı aralandığında, öteki evlerden çıkan insanlar, ellerindeki değişik aletlerle, meraklı ve tetikte bekleyerek konukları gözlüyorlardı. Gözleri karanlıktaki korkulara alışmış olduğundan, donuk ve anlamsızdı. Keya bu bakışlara oldukça yabancıydı. Soğuk ve ürperticiydi. Her insan yaşadığı iklime ve coğrafyasına benziyordu. İnsanların gözlerinde, dehşet ve korkuyla ilgili her türlü ifadeyi görmek mümkündü. Ellerinde tutukları aletleri bir çoban veya çiftçiden çok, savaşçı gibi kavramışlardı.

Xalo'nun, kapıdan görülmesiyle, Manharbe'yle kucaklaşması bir olmuştu. Xalo ince uzun boylu, zayıf yüzlüydü. Bir yönüyle Adır'a benziyordu. Gözleri, oyukluğunun içine kaçmış çakmak mavisi deniz varı güzel parıldıyordu. Avurtları çökmüştü. Gülümsediğindeyse mavi gözleri, rüzgâr kadar soğuk, buz gibi donuk ve mat görünüyordu. Konuklarını fazla dışarıda tutmadan, içeri aldı. Karanlık bir mağaraya girmiş hissine kapıldılar. Gündüz olmasına rağmen, evin sadece tepe-

sinde açılmış küçük bir delikten içeriye ışık giriyordu. İçerisi karanlık olduğu kadar, loş ve soğuktu. Ayrıca, nemle birlikte ağır bir koku da vardı. Bu kokunun ne olduğunu fazla zaman geçmeden anladı Keya. Ev ikiye bölünmüştü: Evin bir bölümü hayvanların ahırı olarak kullanılırken, diğer bölümündeyse insanlar yaşıyordu. Hayvanlarla insanlar burada aynı çatıyı ve kaderi birlikte paylaşıyorlardı. Ne de olsa, talancı, işgalci veya haramiler, ayrım gözetmeden kendileriyle birlikte hayvanlarını da yağmalıyorlardı. Soldaki küçük tahta kapıdan, yan odaya geçtiler. Bu oda da oldukça soğuktu. İçerisi kandil ile aydınlatılıyordu. Yere serili yünden yapılma döşeklerin üzerine oturdular. Döşeklerle yastıklar oldukça kalın yapılmıştı. Odanın orta yerine, keçi kılından yapılma keçeden halılar serilmişti.

Konuklara sıcak süt ikram edilirken, Manharbe, Rosa'nın başına gelenleri bir solukta anlattı. O an adamın küçük mavi gözlerindeki ışıltı kayboldu. Yerini buz mavisi bir donukluk aldı. Gözlerini iki kat irileştirerek, Manharbe'yi daha bir dikkatli dinledi. Anlatılanlar, yaşadıklarına yabancı olmadığından pek garipsemiyordu. Komuhluların gösterdiği, kaygı, acıma ve dövünme gösterisi yerine, bu insanlar daha ilgili, fakat çok samimi ve doğal bir davranış tarzına sahiptiler. Davranışlarında hiç bir abartı yoktu. Bir Komuhlu'ya göre de, konuşmalarıyla tavırları daha bir kabaydı. Soruları sorarken hiçbir diplomatik kelime oyununa girmeden, eğilip bükülmeden net ifadeler kullanıyorlardı. Diyaloglarında bazen, küfürler de yer alıyordu. Soyluluk, payeler veya asil kan gibi terimler onların literatüründe yoktu.

"-Ne zamandan beridir yoldasınız?" diye sordu Xalo.

"-On altı gece" dedi Manharbe

"-Samusar'daki Muşki[34] kralına uğradınız mı?"

"-Hayır, güvenemedim," Gözlerini yere dikip, başını ileri geri sallayarak,

"- Yok, yok onlar bizim Komuhlu Serhanlardan daha şereflidirler,"

"-Kobıra Keya'ya uğradık,"

---

[34] Bugünkü Ermeniler

"-O da iyidir. Ama Muşki kralı daha iyidir. Bak bizden değil, ama daha iyidir. Neyse, siz yorgunsunuzdur, biraz dinlenin. Yarın çok uzun yolunuz var," dedi. Ve içerde bekleşen kadından konukların yatağını yapmasını istedi. Erkeğinin bağırışı üzerine, kadın aynı telaşla bir çırpıda içeri girdi. Konukların yatağını hazırlayıp, aynı çabuklukla dışarı çıktı. Kadın Muşki kökenliydi. Kölelikten azat edilip evlendirilmişti. Tam yirmi iki Kurdi kralı aldıkları kararla Natola-Kurdi ülkesinde köleliği yasakladılar. Bu Asur' bir tür tepkiydi. Büyük Hatti kralı SupluluMa döneminden sonra ilk kez Kurti krallıkları bir araya gelmişti.

Bir Nirbo kadını ev işlerinden çok, üretim, savaşçılık, çobanlıkta daha yetenekliydi. Uzun, ince boyları, güçlü elleriyle yetenekleri, böylesi mahrum yerde, bir erkeğin yaşaması ve ayakta kalması için önemli bir gerekçeydi. Yoksa Nirbolar da, Amit veya Arzan ovasına inerek diğer Komuhlar gibi, kadınlarının eteklerinin altına saklanır, ne ar ne namus öylece onursuz yaşarlardı.

Keya anlatılanları dikkatlice dinleyip düşünüyordu. Kısa süre de olsa bu aşirden çok şey öğrenmişti. En önemlisi, özgürlüğü getirecek ümidin böylesi dağlarda yaşayan Kurtiler tarafından yaratılacağını anlamıştı. Dağlı insanlar, ovalılar kadar zengin ve kültürlü olmayabilirdi. Ama onur adına ne varsa mukayese dahi edilemezdi. Belki de kaybedecekleri fazla bir şey olmadığından öyleydiler.

Demek ki bir halkı ayakta tutan, ona mücadele azmi veren, özgür veya tutsak eden de kadınıydı. Bu yüzden bir halkın kadını ne kadar dirençli ve onurluysa, o halk da, o kadar diri ve mücadeleci oluyordu.

Nirbolarda kadın her şeydi. Neredeyse, hayat adına ne varsa onlar tarafından belirleniyordu. Bundan olsa gerek Nirbolar, Avesta'ya en bağlı halklardandı. Tek kadınla evlenerek, onları yüceltip, kendilerini adıyorlardı. Bir kadından ayrılmanın Kurti kanunlarında da yaptırımları çok netti. Boşanma nedeni çok açıktı; doğuramazlık veya iffetsizlikti. Bir erkeğin, bu hallerde dahi ayrılması için, kadının geçinebileceği kadar mal mülk ile ondan olan çocuklarına miras bırakma yükümlülüğü vardı. Nirbolu bir erkek, kadınına bir kök kadar derinden bağlıydı. Güçlü kadın, güçlü evlat ve soy demekti. Bu bağlılığın, bu direnişçiliğin, yiğitliğin ve özgürlük sevdalı olmanın meyvesi, tutun-

duğu toprağı yani kadınıydı. Kadın toprağı sever, bağlanmayı da. Erkek maceracıdır. Kadın, toprak, Eber buğday, arpa ve hayvanı ehlileştirerek, erkek avcıyı ehlileştirdi. Kendisi de bu yarattığına bağlandı. Kendi sisteminin kölesi ve temeli oldu. Ve ol bu insanlaşma hikâyesi böyle başladı.

Nirbo kadını da yiğit erkeği severdi. Eteği altında yaşayan bir erkek istemiş olsaydı, bir süreliğine kırmızı gelinciğe kesen, kara taştan ibaret olan bu taşlık alanda bu kadar uzun süre yaşayamazlardı. İşte tüm bu denge baştan doğru kurulmuştu. Her şey akan su kadar duru, bir o kadar da yalın ve kendi gerçekliğinde gelişmişti. Onlar için, dün nasıl kurulduysa o günde öyle yaşanıyordu. Tarih yanlışa saymışsa, birileri yeniden onu doğruya kurmalıydı ki, gelecek doğruyu ve güzeli yaratsın.

Keya, kalın ve derin yün yatağın içinde uykuya dalmıştı. Sabah, hayvanların dışarı çıkarılma esnasındaki patırtılardan uyandı. Manharbe ile Danga, ovalı insanın rahatlığıyla oldukça derin uykudaydılar. Etraflarında güçlü surlar ve koruyucular varmışçasına uyuyorlardı. Manharbe o kadar çok derin uyuyordu ki, horlaması, hayvanların sesini bastırıyordu. Ağzındaki dişlerin bazıları sararıp kararmış, bazılarıysa kırılmış veya çekilmişti. Pala bıyığının altında çirkin görünüyordu.

Keya yatağında, oturur vaziyette doğruldu. Kapıda kendine gülerek bakan siyah iki güzel gözü gördü. Kızlar kırmızı, sarı ve diğer onlarca renkteki fistanlarının içinde, uzun boylarıyla selvi edasıyla dikilmişlerdi. Yüzlerindeki dakların anlamı farklı olsa da, hepsinin anlına güneş kursu işlenmişti. Burunlarındaki gümüşten işlemeli hızmaları, başlarını örten serpuşlarının altında, koyunun boynundaki çıngırağın zarifliğinde sallanıyorlardı. Bu gözler yine kendini delip geçmişti. Daha dün gördüğü gözlerle aynıydı, utangaç tavırla "-Günaydın" diyebildi. Kızlar ise sadece tebessüm ettiler. Hayvanlar dışarı çıkınca onlar da ardınca evden çıktılar. Bu telaş, Manharbe ve Danga'nın da uyanmasına neden oldu. Misafirler kısa sürede üzerlerini giyinip, dışarı çıktılar. Sabahın ilk ışıkları lacivert, mavi, siyah ve onlarca renge doğayı boğmuştu. Sisli bir hava vardı. Huda dağlarda yaşayan bu çalışkan ve yiğit insanları koyu mavi örtüsüyle saklamak istiyordu. Sabah sürülerin çokluğu, çobanlarla Berivanların koşuşturması gerçekten

görülmeye değer bir telaştı. Çobanlar, sürülerini bekleyen koruyucu muhafizlardan beterdiler; keçeden yapılma kalın abalarının altında kamalarla bekleşiyorlardı. Çobanların bu giysileri adeta bir eve benziyordu. Başlarını örten büyükçe bir şapkaları da vardı. Bu şapka keçeden yapılma, giysiyle bir bütün ama sırt kısmına ayrık bir baş gibi düşmüştü. Kepeneğin altında çobanın elleri tümüyle serbestti. Beline sardığı kat kat kuşağın sol tarafında kurt ve düşmanlardan kendini korumak için, tunçtan yapılmış küçük baltasıyla, sağında keyiflenmek için çaldığı kavalı vardı. O bir başına müzisyen ve savaşçıydı. En çok sevdiği parçayı çalarken sevdalandığı anda dahi, düşmanını görünce hançerine veya baltasına sarılmaya hazır bir askerdi. Köyün çıkışındaki kayanın altında heybetli bir heykel gibi duran çobanın, ciddi ve çevik duruşu, pala bıyıklarının altındaki görünmeyen dudaklarının nağmeleri üflediği kadar, kan kokusunu da bildiğinin göstergesiydi. Tunik elbisesi dizlerine kadar iniyordu. Ayaklarındaki yünden yapılma işlemeli çorapları dizine kadar çıkmış, etrafında pon pon şeklindeki bağcıkları baldırına dolayıp, düğümlemişti. Çorabı en nadide eserlerdeki incelik ve yetenekle örülmüştü.

Sabahın koşuşturması onları hiç etkilememişçesine, her geçen koyunu ve Berivanı dikkatle süzerek, keskin bakışlarıyla izliyorlardı.

Halo Pir ile karısı da sürülerini gütme telaşındaydılar. Bir ara Keya'nın karısının gözü, konuklara ilişince tereddütsüz yanlarına geldi. Misafirlerinden izin isteyip, ardından birkaç gün önce otlamaya giden koyunları sağmaya gideceklerini söyledi. İsterlerse kendileriyle beraber gelebilecekleri önerisinde de bulundu. Manharbe, teşekkür ederek yollarının uzun olduğunu söyleyip nazikçe öneriyi reddetti. Kadın, bunun üzerine Xalo pir'in yanına dönüp ona bir şeyler söyleyip, sürünün arkasından hızlı adımlarla yola koyuldu. Nirboların Keyası, etrafındakilere, talimatlar verip duruyordu. Önce sürü, onların arkasından kadınlar da uzaklaşınca rahatladı. Geri dönüp misafirlerinin yanına vardığında çok iş yapmış gibi kendiyle böbürlendi.

"-Bu mevsim çok çalışacağız, yağmur iyi yağdı. Dağ kekiklerle dolu, bu yüzden verim bol," dedi.

Manharbe'nin sabah mahmurluğunu üzerinden atmadığı her halinden belliydi. Adam konuştukça, bir güzel gerinerek, komik şebeği

andırırcasına ağzını sonuna kadar açıp açıp esniyor, ağzını sağa sola götürerek geviş getiriyordu. Kayıtsız bir tavırla,

"- Evet, evet, sürüleriniz bu yıl iyi," diye de adamın söylediklerini sık sık tekrarlıyordu.

"- Öyledir. Üstelik büyük kralın talanına rağmen, neyse ki buralara kadar çıkmadı," Bu sözü üzerine gülüşerek eve girdiler. O yıl Nirbolar, büyük Keyalarıyla binlerce akrabalarını kaybettikleri halde, yaşama bu kadar güçlü ve alaycı bakabiliyorlardı. Xalo konuklarına, süt, tereyağı, kaymak, biraz bal ve peynirden oluşan güzel bir kahvaltı sundu. Hazırladığı yolluğu da, heybelerine koydu. Keya'ya dönerek, endişeli bir halde nasihatte bulundu,

"-Amit'in önünden geçeceksin, sakın ola ki içine girme, dışından o kadar ihtişamlıdır ki, içinde çıyanı, akrebi çoktur. Çıkamazsın, unutma,"

Genç kral, atının üzerinde kafasını olur anlamında salladı. Ardından, Xalopir dostu Manharbe'ye sarılarak. "-Bu da Zilanlı;[35] ama onlara çekmemiş," Diye takıldı. Bembeyaz dişlerini göstererek sırıttı.

Amed'e Yakın, Kalde'ye Uzak Ne Var?

Keya ve beraberindekiler tekrar vedalaşarak yola koyulurlar. Bir günlük yolun sonunda, Kinupa'ya varıp, oranın güney aralığından doğuya doğru yöneldiler. Kinupa'da, büyük bir Asur garnizonu olduğundan o güzergâhı kullanmadılar. Yolda karşılaştıkları köyler yakılıp yıkılmıştı. Evlerin siyah taşları isten kara bir gecenin parçalarını üzerlerinde taşıyorlardı. Talan edilip virane edilmişti. Asur ordusunun geçtiği yerler bir iz gibi arkalarından uzuyordu. Til[36] yamacına geldiklerinde Amit ovası tüm güzelliğiyle onları karşıladı. Hiçbir yerde toprak bu kadar etli ve kırmızı değildir. Atlarını heyecanla yamaçtan aşağı doğru sürdüler ve çok geçmeden bu verimli ovanın kavun, karpuz bostanlarına daldılar. Manharbe, büyük bir ustalıkla atından inerek, ayağı yere basar basmaz eline aldığı ilk karpuzu ilerisindeki taşa vurduğu gibi, ikiye yardı. Ve orta tarafındaki kırmızı bölümüne parmaklarını batırıp avuçlayarak çıkardı.

---

[35] Ovalı
[36] Tillo

"-Efendimiz, dedi, işte buraları da bu karpuz kadar tatlı ve sulu-dur," Keya, kılavuzunun elindeki karpuzdan akan kırmızı sulara bakarak iştahlandı.

"-Oldukça da kanlı," dedi. Kendine uzatılan karpuzu alıp büyük bir iştahla da yedi. Danga ve Manharbe heybelerine birkaç karpuz koyduktan sonra, tekrar yola çıktılar. Çok geçmeden, Asurnasırpal'e kadar, Asur kralların yüzyıllar boyunca alamadığı ve sadece önünden geçerek seyrettikleri, Kurtili kadınlara önünde tecavüz edip, çoluk çocuğu ve erkekleriyle kazıklattıkları o büyük ve muhteşem surları olan Amit'le karşılaştılar. Genç prens, o güne kadar bu büyüklükte ve yükseklikte kale görmemişti.

"-Merak ettiğimden ve anlatılanlardan daha güzel ve büyükmüş," dedi.

Bir tarafta siyah taşlardan yapılmış ve amansız geçitleriyle Kaşiyare dağı, diğer taraftan karşısında, aynı heybetle ayağa kalkmış siyah kesme taşlardan, Kurti ustalarının yaratım ve emeği Amit Kalesi. Atalarının yaptığı bu surların etrafı koca Asur garnizonu tarafından sarılı duruyordu. Efendileri gitmiş, gerideki sırtlanları kenti izlemek için Mala'nın diğer yakasında küçük bir kontrol garnizonu kurmuşlardı. Kentten içeriye girecek kadar da güçlü, yenilecek kadar da az değildiler. Aralarında akan koca Mala iki düşmanı ayırmak istiyormuşçasına kollarını açmış, mazlum bir halde akıyordu.

Öğlen sularında şehre yaklaştılar, Amit kentinin önünde pazar kurulmuştu. Çevre köylerden getirilen ürünler burada satılmaktaydı. Köylüler, getirdikleri ürünler karşılığında, tüccarlarla kap, kacak, süs ve giyim eşyalarını takas etmekteydiler. Pazarlığın canlılığı insanı gerçekten çekiyor ve meraklandırıyordu. Bazı kişiler ise kapı önünde birikmiş, şehirdeki akrabalarını ziyarete gelmişlerdi. Fakat kapalı kapıların arkasındaki görevli askerler, küçük pencere gözünden, gelen kişiyi sorgulayıp ardından şehre kabul ediyorlardı. Büyük kralın kuşkusuz ajanları kente bir şekilde girmişlerdi. Ama Sargon'un boynunun bükük olarak ayrılması da gösteriyor ki, hala hakim olamadığı yerler vardı.

Kent çok düzenli görünüyordu. Dış kapısı oldukça büyük ve genişti. İnsanları şık giysilere sahiptiler. Uzaktan da olsa, koca bira ve

şarap testileri görülüyordu. Rehberleri, kentin önünden geçip geçmemekte tereddüt etse de. Danga bilemediği bu kente mesafeli davranırken, Manharbe daha cesurdu. Ve sonra, her nedense yaşadıklarıyla Xalo pir'in sözleri, kentten uzak durmaları gerçeğini bir kez daha hatırlatmıştı. Manharbe, efendisinin kente girme isteğini sezinlemişti. Bu nedenle,

"-Kentte dostlarımız var," dedi, "- isterseniz girelim efendimiz?"

Keya, bu esnada pazardaki Asur tüccarıyla göz göze gelmişti. Aralarında, tuhaf bir şekilde itici elektriklenme oluşmuştu. İstemsiz bir şekilde atını durdurdu. Bir süre baktığı gözlerden büyük bir irade göstererek, kendini zor kurtardı. İçinden, "-Arami'ye ne kadar da benziyor" diye düşündü. Manharbe'nin "-Kente gitmek ister misiniz?" sorusunu,

"- Gerek yok," diyerek cevapladı. İstikametini güneye, TurAbedin'e doğru çevirdi.

Asurlu tüccar ile bakışmasındaki elektrik çekimi de gösteriyordu ki, insanları birbirlerine doğru çeken şeyler sadece sevgi değildi. Nefrette, sevgi kadar çekici ve bağlayıcı olabiliyordu.

Kurti coğrafyasının en acılı ve muhteşem dikiti Amit kentiydi. Bir zamanlar bu kentin efendileri bugün, kapılarından dahi çıkarken ürkerek dışarıya adım atabiliyorlardı. Misafir ve akrabaları sorguyla içeri alınıyorlardı. Şehrin efendisinin adı dahi bilinmiyordu. Bu durumu kabul edip, onursuzca yaşamayı tercih edenler, kentin içinde koca surların arasında rahatlıkla uyuyabiliyorken, onları koruyan sadece taş duvarlardı. Kralları ve kolluk güçleri değil. Ve Asurlular bu güçle, kente saldırmayacaklarına göre, daha huzurlu olmalarını engelleyen şey ne olabilirdi ki? Kurtilerin yaşadıkları gerçeklik kuşkusuz böyle basit bir çıkarımla açıklanamazdı. Ama bir gerçek vardı ki, o da artık kendi kaderlerine hükmedemedikleriydi. Onlar içeride özgür olsalar da, Mala'nın öte yakasında tutsaktılar. Yeğenleri, kardeşleri, belki gelinleri veya damatları bir şekilde birileri oradaydı ve tutsaktı.

Kentin dışında olanlar, Muşkiydiler. Yani en alt, fakir sınıfa aittiler. Çocukları ve kadınları, köle pazarında efendilere satılabiliyor veya dışarıda tacize uğrayabiliyorlardı. Düşman inisiyatifinde ve insafın-

daydılar, her şey ama her şey mümkündü. İradesini teslim edenler, geleceğin tecellisini de sadece bekler ve aman dilenirler. Buna kader diyorlardı. Oysa bundan daha aşağılık başka ne olabilirdi ki?

Nirbolarınsa, kara taşlar arasında, tek sahip oldukları güzellik Berivanlar ve gelincikleriydi. Ama ondan da önemli olan şey, koyunları ve özgürlükleri vardı. Kendi kaderlerini belirleyebildikleri kadar özgürdüler. İstedikleri kadar nefes alabiliyor ve kendi bölgelerinde istedikleri yere, istedikleri zamanda gidebiliyorlardı. Yaşananlar, Keya'nın üstünde uçuşan, kül renkli, geniş kanatlı şahine benziyordu. Keya gözlerini yukarısındaki mavi ve bej tonları arasındaki gökyüzünde süzülen şahine dikmiş, dikkatli bir şekilde izliyordu. Keskin bir balta gibi tüm ihtişamıyla kanatlarını açarak gök kubbeyi bir kalem gibi çiziyordu. Kartal kadar güçlü olmasa da, kendi bölgesinin egemeniydi. İstediği kadar kanat çırpabiliyor, ihtiyacı kadar avlanabiliyordu. Bazen hiçbir şeye sahip olmayıp özgür olmak, çok şeye sahip olupta tutsak olmaktan daha yeğdi.

Nedense o anda, babasının avcılarına ait şahinleri aklına takıldı. Hayal meyal hatırlıyordu, keçeden yapılmış koca büyüklükte eldiven giymiş adamların kollarına, ayaklarıyla bağlı şahinler. Babası ava çıktığında yanlarında götürdükler bu avcı kuşlar, avda büyük işler görürdü. Gökyüzünde kuş görüldü mü, avcılar şahini serbest bırakır ve şahin keskin pençeleriyle gökyüzündeki kuşa birkaç darbe vurduktan sonra, güçlü pençelerini kuşun kanadına geçirip sahibine kadar getirirlerdi.

Keya, o zamanlar bu hayvanlardan ne kadar etkilendiğini düşündü. Gözleri de, gagaları gibi keskindi. Bakışlarını, bizim bitti diye baktığımız ufukların ötesine bakarcasına dikerlerdi. Pençelerini keçeden eldivene değil de, sahibinin derisini delip, kemiğine batırır gibi hırsla tutunurlardı.

Bu gün gördüğü şahin kendine yakın olmasa da uzaklarda süzülüşüyle ne hoştu. Seyrettiği şahinin, babasının şahinlerinden farkıysa, başkasına değil, kendine avlanıyor olmasıydı. Oysa geçmişte hayran olduğu babasına ait olan "Şit" adlı şahin, Med kralı, yani sahibi için avlanıyor ve onların verdiği kadar, kendi avındaki kırıntılarla besleniyordu. Tutsak şahinin ayaklarındaki ip, Keya'ya artık farklı geliyordu.

Tutsaklık alışkanlık olabilir miydi? Evet, o şahin kendi iradesine, kendi doğasına ihanet etmişti. Bu yüzden tutsaktı. İpi bırakıldığında, gökyüzüne doğru uçarak avcının ulaşamayacağı yerlere kadar yükselebiliyordu. Orası da kendi doğasıydı. Öyleyse neden yeniden ayağına bağ vurulmasını kabulleniyordu? Neden? Oysa sahibi gökyüzündeki tehlikelere karşı, hatta kendine ansızın saldıracak siyah başlı kartaldan da koruyamazdı. Ama buna rağmen yine de geri dönüyordu.

Sonra Amit'teki kapı önünde biriken ve içeriye sorgulu alınan insanlar ile kentte yaşayan insanların tutsaklığını düşündü. Onlar, kentten neden çıkamazlardı. Üstelik efendilerinin dışarıdaki akrabalarına her şeyi yapabilme ihtimallerine karşı. Kurtiler neden ayaklarına ip bağlı şahin gibiydiler. Neden Akisarler, Azalar oluyordu? Neden?

Genç kral, yaşanılanları anlamlaştıramıyordu. Kapadokiya yaşantısını düşündü. Yaşadığı eziyetleri, ama yine de içinde özgürlüğü beklemek adına büyük bir hırs vardı. Evet, diğer Magularda da öyle. Öyleyse insanlar, özgürlük istemlerini en az, düşmanlarına duydukları korku kadar göstermeliydiler. Belki tutsak şahin, avcının elinden kaçtığında, zalimliğin bir gün bir yerde kendisini bulmasından korkuyordu. Veya diğer avcının kolunda tutulan eşinden ayrı düşmemek içine geri dönüyordu. Efendisinin ve eşinin gözünde saygınlığını korumak için ustaca hamleler yapıyor. Ve bir iki usta vuruşla bıçak keskinliğinde, ok sivriliğindeki pençeleriyle avcılıktaki maharetini gösteriyordu. Tüm bunlar ona yetiyor olsa gerekti.

Keya, tüy gibi gökyüzünde süzülen şahine bakarken, avcının kolundaki şahinin o heybetli görünümünün altında, bakışlarındaki zavallılığı yıllar sonrası görebiliyordu.

Karar verdi, bir gün bağımsızlığı alır ve hükümdar olursa, saraydaki şahinlerin tümünü serbest bırakacak, şahinlerle avlanmayı da yasaklayacaktı. Çünkü şahinler, keklikler gibi değildi. Keklikler gibi gözlerinin altına sürme de çekmemişlerdi. Belki de şahinin kadını tutsak olmasa, avcıyı bırakmakla kalmayacak kendine bu onursuz yaşamı layık gören avcının gözlerini çıkarıp kör edecekti. Ki bu türden hikâyeler de anlatılırdı.

Sonra, Adır'ın söyledikleri bir daha aklına takılmıştı. Ne kadar da haklıydı. Bir erkeğin en acı yenilgisi kadına karşı olanıydı. Tutsak olan erkek, ya eşine benzeyip kadınlaşıyor veya intihar ederek kurtuluşu buluyordu.

Manharbe'nin bağırışları ve atını dörtnala koşmasındaki sesler ile genç prens kendine geldi. Danga onun arkasından yamaca doğru atını sürdü. O da kılavuzlarının heyecanlı gidişinin arkasına takıldı. Tepenin üzerine geldiğinde hiçbir zaman unutamayacağı bir manzarayla karşılaşmıştı. Koca Mala, olanca büyüklüğü ve sakinliğiyle akmaktaydı. Üzerinde at koşturduğu topraklar yerini bıçak gibi keskin ve derin bir sırta terk etmiş. Ayaklarının altındaki düzlük alanda, meyve bahçeleri ve yeşilliğiyle adeta renk cümbüşü olan bir cennet vadisiydi. Zümrütten Cennet bahçesi ile mavi Mala'yı, sarı kumlar kesmişti. Ve bu kumların içi ustalıkla çukurlaştırılarak, kocaman karpuzlar yetiştirilmişti. Patika yol aşağı doğru iniyordu. Yolun iki yanı ormanlık olduğundan ancak etrafı iyi kolaçan eden biri bu güzelliklerle karşılaşabilirdi. "Fırtına Tanrısı ile karısı Hepat burada sevişiyorlar" diye içinden geçirdi genç prens. Manharbe ile Danga ellerindeki kılıç ile bostana dalmış, önlerindeki koca karpuzu yarmaya çalışıyordular.

Keya bahçenin içine girdiğinde, serinletici bir yel yüzünü okşadı. Rüzgâr bahçedeki tüm meyve ile sebzelerin kokusunu ona doğru taşıyordu. Kendini bir anda farklı bir dünyada hissetti. Bahçeyi ayıran kırmızı toprağın üzerinde, atının attığı her adımda ayrı bir güzellikle karşılaşıyordu. Başını kaldırdığında kendini serinleten, kavak ile ceviz ağaçlarının üzerine doğru eğilişini izledi. Manharbe ile Danga'nın seslerinin geldiği yöne doğru gittiğinde çok geçmeden kumsal ve Mala'nın mavi suları ile huzurlu akışının çıkardığı melodiden mest oldu. Daha fazla ilerlemeden atından inip, ilerdeki ceviz ağacının bulunduğu yere gitti. Ceviz ağacının altı dinlenmek için adeta özel olarak yapılmıştı. Toprak sertleşmiş, üzeriyse çimenle örtülmüş bir halde, tüm güzel rüyalarını sunmak adına insanı çağırıyordu. Tam ağacın altına oturacağı esnada, dalların çatal ayrışımına sıkıştırılmış bir çaput gözüne ilişti. Merakından küçük bağı çözdü. İçinde tuz vardı. Ve birden çevresine bakındığında kıtti, biber, patlıcan gibi sebzeleri gördü. Bahçedeki kıttilerden, bir kaç tane toparlayıp kabuğunu soydu. Arasını tuzlayarak yedi. Kıttiler soyuldukça buz gibi soğuyorlardı. O sıcakta in-

sanın içini serinletiyor, yedikçe daha da yiyesi geliyordu. Ağzında güzel bir tat ile göz kapaklarının ağırlaştığını hissetti. Hava o kadar hafifti ki, insanın uyuması için tılsımlı sesler çıkarıyor, vücudunu hafifletip yorgunluğu alıyordu.

Bir müddet ağacın altında, ırmağın, rüzgârın, ağaç hışırtılarının ve kuşların sesinden oluşan senfoni ile hoş kokuların çekiciliğine kapılıp uyudu.

Ta ki, Manharbe'nin "-Efendimiz" diye seslenişine kadar. Göz kapaklarını araladığında, yaprak ve dalların arasından sızan ışıkları ve parça parça maviliği gördü. Bahçenin havası, kokusu ve seslerin ahengi tam bir bütünlük içindeydi. Bu güzelliği bozan şey ise, kılavuzunun o pala bıyıklarının arasından süzülen, soğuk, kaba sesiydi.

"-Buradayım" diye, seslenmekte fayda etmemişti. Manharbe kıçına ateş düşmüşçesine bağırıyordu. Ayağa kalkıp, atının yularını tutarak, "-Geliyorum be adam!" dedi. Kumsala geldiğinde sağ kolunun ilerisinde Danga'yı gördü. Karpuzun başına çömelmiş kayıtsız, tasasız etrafından bi haber tıkınıyordu. Bir taraftan elindeki karpuzu ağzına götürürken, diğer taraftan Manharbe'ye, efendisini işaret ediyordu. Keya kum çukuruna gömülmüş koca karpuzlara hayretle bakarak, kumsalda ilerledi. Karpuzların etrafına gübre olarak kuş pisliği döküldüğü. Kumsalın üzerinde, oldukça fazla güvercin sürüsü uçuşuyordu. Bu karpuzları yetiştirmek için onlardan yararlanıyor olmalıydılar. Koyu yeşil, açık yeşil ve beyaz renklere bölünmüş karpuzlar, o kadar iriydi ki atlarla ancak taşınabilirdi. Aksi taktirde bir babayiğidin, tek başına böyle bir karpuzu taşımasının imkânı yoktu.

Manharbe, efendisini görmenin rahatlığıyla, iki avucuyla tuttuğu, kan kırmızısı karpuzun göbeğini koşarak getirdi. Eli yüzü karpuz kırmızılığına boyanmıştı. Genç prens, karpuzu ağzına götürdüğünde, dudaklarında başlayan serinlik her yanına yayılmıştı. Elindeki karpuzla, kumsalın sınırındaki ağacın dibine çömeldi. Mala'nın sessiz akışını izleyerek karpuzunu yemeye koyuldu. Çekirdekleri az fakat oldukça iriydi. Bu kadar lezzetli ve gevrek bir meyveyi yememişti.

Birden, işittikleri davul zurna seslerinin çok geçmeden kendilerine doğru yaklaştıklarını anlayınca, telaşla atlarına binip güneybatı isti-

kametine yöneldiler. Bahçenin içinde bir süre yol aldılar. Patika yoldan tepeye doğru gerisin geri gittiler.

Kalabalık bir grup, kadınlı, erkekli, çoluklu çocuklu büyük gürûh, bahçenin kuzey girişinden yeşilliğe doğru yayılırken, bir kısmıysa tuniklerini dizlerine çekerek Mala suyuna doğru koşuşturuyorlardı. Köle, Karker oldukları belli gruplar da, keleklerden yapılmış salları taşıyarak, efendilerinin peşi sıra hamallık yapıyorlardı. Bunlar, ırmağın karşı kıyısında konaklayan garnizondaki Asur soylularıydı. Anlaşılan Amit'in cennet bahçeleri kendilerinin mesire yeri olmuştu. Davul ile zurnaların sesi, bir uyarı niteliğindeydi. Bahçede birileri varsa kaçıp gitsin diye. Tıpkı çıngıraklı yılanın, korkusundan kuyruğunu titretmesine benziyordu. Asur soyluları davul çaldırarak mesire yerine geliyorlardı. Keya ile adamlarının haline bakıldığında da, bu mesajın işe yaradığı anlaşılmaktaydı. Grup, koruma süvarileriyle birlikte, gittikçe yakınlaşmaya başlamıştı. Yaklaşan Asurluların, efendisi için çekiciliğini bilen Manharbe, gitme zamanının geldiğini uyarma gereksinimi duyarak,

"- Efendimiz, artık gidebilir miyiz? Efendimiz gidelim mi?" gibi rica sorularla Keya'yı, bulunduğu yerden söktü.

Manharbe, uzun boyu, pala bıyığı gibi siyah ve düz saçları, geniş yüzünde büyük kömür karası gözlerle siyah panteri anımsatıyordu. Büyük ağzı, bu benzerliği daha da fazlalaştırıyordu. Ama normal bir kılavuzdan daha zekiydi. Sürekli ve çok gezmesinden olsa gerek oldukça değişik yerlerde dostları vardı. Ondan daha önemlisi, insanları fazlasıyla tanıyor, farklı kültür ve gelenekleri çok iyi biliyordu. Yola çıktıkları esnada, büyük Magu'nun, hazır görürse, efendisini Ninova'ya da götürebileceği yönündeki isteğinin, ne kadar tehlikeli bir şey olduğunu anlamıştı. Direkt TurAbedin ve oradan Babil üzeri Kalde'ye geçeme kararı bundandı. Oysa Ardupa üzeri giderlerse, oradaki Asur varlığı ile Arami işbirlikçiler, kendileri için oldukça fazla tehlikeydi. Ve bölgenin hainlerle kaynadığını da biliyordu. TurAbedin halkı ve onun efendisi halkını seven yiğit biriydi. Bu nedenle en tehlikesiz güzergâhı olduğu kadar, güvenli bir yerdi de.

Uzun yolculuktan sonra karanlıkta, Turabedin'in kale kapısının önüne varmışlardı. Korku ile geri çekilen, sonra, cesaret toplayarak

tekrar atların ayaklarına atılan köpeklerin havlamaları dışında, hiçbir sorun yoktu. Manharbe var gücüyle bağırıyordu,

"-Kapıyı açın! Kapıyı açın!" ama sesi içerden duyulmuyor olsa gerekti. Karşılık veren kimsecikler yoktu. Açık alanda bağırışları, fırtına Tanrısının nefesiyle, köpeklerin havlamaları arasında kayboluyordu.

Nihayet yukarıdan gür bir ses, kim olduklarını sormuştu. Kendini tanıtınca çok geçmeden, kapı açıldı. Konuklar içeri girdiler. Tesup'un sesiyse dışarıda kalmıştı. Ama içeride köpek havlamaları devam etti. Ellerindeki çıralar ile kendilerini bekledikleri belli olan kümelenmiş insanlara doğru yöneldiler. Çıralar adamların yüzünü zifiri karanlıkta kana kesmiş bir halde gösteriyordu. Adamların orta yerinde fakat biraz geride duran şişman ve iriyarı bir kadın konukların dikkatini çekti. Biraz daha yaklaşınca, o da yavaş adımlarla Keya'ya doğru yöneldi. Birbirleriyle yüz yüze gelince, kadın bakışlarını Manharbe'ye çevirdi. Pala bıyıklı kılavuz, büyük ağzıyla sırıtıp kafasıyla onaylayınca kadın, şişman ve iri gövdesiyle genç prense olanca gücüyle sarıldı. Omuzlarından tutuna tutuna önünde diz çökerek ellerini "-Efendimiz" ağlayışlarıyla öptü. Kadının diz çökmesiyle, herkes ama herkes yaşlısı genciyle bellerini bükerek yerlere kadar eğildiler.

Keya, kadının geniş, şişman omuzlarından tutarak kalkmasına yardım etmek istediyse de, gücü kadını kaldırmaya yetememişti. Ardından, kadının omuzlarına göre küçük, ama şişman bileklerinde kavrayıp, diğer eliyle de koltuk altından güç alarak kaldırmayı başardı.

"-Ya Star! Demek sen Keyasın ha!" Bir daha bir daha sarılıp "-Kurban olayım! Kurban olayım!" diyerek kızaran yanaklarından öpüyordu. Genç prens ise şaşkın, diğer taraftan kadının samimiyetinden hoşnut "-Evet" demekten ve Manharbe'ye bakınmaktan başkada bir şey yapamıyordu.

Pala bıyıklı kılavuz, eliyle kadını işaret ederek, "Turusupa'nın kraliçesi Zare" diye takdim etti. Zare, misafirinin elinden tutup, kalabalığı yararak, büyük evin kapısından içeri girdi. Xalti Zare, acımasız Sargon'un Turabedin'e de uğradığını, her türlü mücadelelerine rağmen büyük Asur ordusuna karşı savaşı kaybettiklerini anlattı. Bu savaşta,

kocası, oğulları ve kızlarının esir alınarak Sargon'un emriyle Ninova'ya götürüldüğünü söyleyince, gelenler anlatılan dehşet öyküyü garipsemeden dinlediler. Asur ismi, Kurtiler arasında her zaman dehşet, katliam ve talanla özdeşti.

Xalti Zare, cüssesi kadar güçlü bir kişiliğe sahipti. Yaşadığı coğrafyanın ve hayatın zorluğu onu da erkeklere benzeştirmiş ve onlar kadar güçlü yapmıştı. Kullandıkları sözcüklerle hareketler abartısız ve içtendi. Tavır ve kararları etrafında saygıyla karşılanıyordu. Esmer teni, siyah iri gözleri ve kalın kaşları, Semit tarzı düşük dudağı ile etli ve toplu bir buruna sahipti. Konuşurken dudakları kuruduğundan, diliyle dudağını sürekli ıslatma gereği duyuyordu. Çenesindeki daklar, öfkesine göre, toplanıp açılıyordu. Bazen bir erkek hoyratlığında yumruğunu öfkeyle havada savurarak, kimi zaman argo konuşmaktan da çekinmiyordu.

Yine de her ne olursa olsun, o bir anne o bir dişiydi. Kurti kadını gibi, erkeğinin yerini hemen doldurmuş ve onun kişiliğine bürünmüştü. Öte yandan, cömertliği, misafirperverliği ve paylaşımcılığıyla tam bir anaçtı. Her Kurti gencini de kendi çocuğu olarak sahipleniyordu. Lakin kendi çocuklarının esaretini anlattığındaysa boğazı düğümlenerek, gözleri doluyordu.

Bu uzun sohbette, Keya ilk kez duygusal dünyasını açma ve muhabbet esnasında kendini ifade fırsatı bulmuştu. Asur'a karşı ittifak için ilk kez bir hanesarlikten işbirliği istiyordu. İlk defa içinden geldiği gibi hayallerini anlatma imkânı buluyordu.

Gece oldukça ilerlemişti. Konuklar gün boyu yolculukta bitap düşmüşlerdi. Amit bahçelerinde oyalandıklarından Turabedin'e oldukça geç saatlerde varmışlardı. Muhabbetin derinliği ve yaşadığı duygusal ortam nedeniyle de hoşnut ve heyecanlı olan Keya'yı bir türlü uyku tutmuyordu. Bir kadının anaçlığını özlemişti. Aklına annesi düştü; gülen büyük gözleri, şefkati ve nezaketini tebessümle anımsadı. O güleç yüzlü kadının, babasına benzeme çabasını ilkkez bu kadar derinden anlıyordu. Ama o anda bir şeyi daha fark etti. Annesinin, kendine benzeyen yönü çok daha güzeldi. O kadar şefkatli ve içten oluyordu ki, her ne yaparsa yapsın tatlı tebessüm ve güven verici bir kucaklamayla karşılık veriyordu. Affediciydi. Olmaz yaramazlığında,

başkalarının kızgınlık ve öfkesinde dahi olanca merhameti, karşılıksız sevgisiyle hoşgörüye sığınırdı. Keya için her zaman sığınılacak bir limandı. Koynu en olmaz zamanlarda sığınaktı. Bir süre sonra, annesine karşı duyarsızlığı nedeniyle kendine kızmaya başladı. "-Neden geçmişime bu kadar uzak duruyordum. Ölüp ölmediklerini dahi, kimseye soramadım." Ablası, babası, yeğenleri, amcası ile diğer akrabalarından hayatta kalan, esir düşen var mıydı? "-Yoksa daha derinden düşünmek ve hesaplaşmak için uygun ortam mı bekliyorum?" Olanları tekrar hatırlamak ona elem verdi, Yekbetene'nin tüten dumanları yüreğini boğarak, yeniden nefessiz kalmasına sebep oldu. Yaşananlar beyninden kazımak, unutmak istiyordu. Belki de yaşadığı tüm acıları. Ama yine de hatıralar hiç olmadık bir anda, ateş misali kavuruyordu ciğerini. Kaynağından boşalan sular gibi, bütün bedeni boyunca terliyordu. Yatağından çıkıp, ayağa doğruldu. Sessiz adımlarla pencereye yöneldi. Pencereyi açtığında kötü bir kokuyla karşılaştı. TurAbedin ağır kokuyordu. Bugün Xalti'nin yaşattığı şeyler kendisini annesine kadar götürmüştü. Bu düşünce, tekrar dudaklarına tatlı bir tebessüm olarak düştü. Bir kadının çirkinliği, bu kadar bir iç güzellikle dengelenebilir miydi, kompleksiz ve insancıl? Erkeklerin kokusu neden bu kadar farklı, kadınların ki ise bu denli benzer olurdu?

Bu tür düşüncelerin akışına kapılarak pencerenin önündeki divanda uyuya kalmıştı. Sabahın ilk gün ışımasında horozların ötüşüyle uyandı. Odanın kenarındaki banyoda kendisi için sıcak su ısıtılmıştı. Duşunu aldı. Elbiselerini giyip, toy sakal ile saçına şekil verdi. O sabah kendini oldukça rahat hissediyordu. Evindeymişçesine hazırlanıyordu. Aynada sakalını tahta tarakla tararken, makasla da uzayan saçına biçim veriyordu. Şarkılar söyleyip, en sevinçli halini takınıyor ve aynada kendine gülücükler atıyordu. Şarkılar mırıldanarak evin avlu kapısının önüne geldiğinde birden irkildi ve şarkılar boğazına düğümleniverdi.

Gayri ihtiyari bir şekilde, "-Sargon" dedi. TurAbedin, dün akşam karanlıkta göründüğü gibi değildi. Evler yıkılmış, yanık tahta dirsekler yıkıntıların içinde siyaha kesmişti. Kalenin sadece kapısı ve kapı duvarları acilen yapılabilmişti. Öteki bölümleri yıkıntı içindeydi. Şehrin her yeri ateşe verildiğinden karalara bürünmüştü. Ekinler yanmış, top-

rak dahi siyaha kesmişti. Evet, buradan Sargon geçmişti. Kendine kızdı, "-Bunu nasıl düşünemedim? Ne kadar aptalım, Sargon geçti buradan, Sargon," diyerek, kendini aylaklık ve aymazlıkla suçladı. Hızlı adımlarla Danga ile Manharbe'nin bulunduğu odaya yöneldi. Kapıyı hızla döverek, çabucak gelmelerini emretti. İlk, Danga kapıya çıktı. Zavallıca ne olduğunu bilmez halde gözlerini ovuşturdu.

"-Ne oluyor efendimiz, bu aceleniz neden?" diye sordu. Keya, horoz gibi diklenerek, "-Çabuk diyorsam çabuk," diye bağırdı.

Danga, hiçbir şey demeden üzerini giyinmek üzere içeri, Manharbe'yse dışarı çıktı. Avlu merdiveninden aşağıya inip, merdiven başına henüz varmışlardı ki donuk halde bakakaldılar. Yukarı eyvandan gelen ses tüm dikkatleri üzerine çekti.

"-Evet, Sargon ve onun piçlerinin eseri," dedi Halti Zare.

Ses ağlamaklıydı. Genç prenste merdivenlerden yukarı baktığında eyvanın eşiğinde Xalti Zare'nin iki elini kartal gibi yanlara açarak, Turabedin'e baktığını gördü. Aymazlığından utandı, bir şey diyemedi. Aceleyle atına bindi. Bir söz uçsa, tek laf edilse geride kalanlar da talan edilir, taş üstünde taş kalmazdı.

Zare telaşlı koşar adım aşağı indi.

"- Nereye böyle? Ne bu acele oğlum? Bir şeyler yeseydin." diye ısrar etti.

"-Yolumuz uzun ve yolluğumuz var. Daha uğrayıp görüşeceğimiz yer ve kişiler var,"

Zare, büyük gövdesiyle atın önüne geçip sıkıca yularından tuttu. Bir anne şefkatiyle,

"-Karnını doyurmadan bırakmam oğlum, hadi in aşağı teyzenin sözünü tut."

Keya, bu tatlı gülümsemeye, aynı sevecenlikle gülümseyerek karşılık verdi. Atından usulca inip, dün akşamdan beri isteyip de bir türlü yapamadığı şeyi yaptı. Kendini Xalti'nin kollarına atarak sarıldı. Bu duygular, yitik birinin uçurumdan kayarken hayata tutunmaya çalışırcasına son dal parçasına olanca gücüyle asılma isteğiydi. Öyleki dal kırılsa, bir daha insan olmaya dair hiç bir iz kalmayacak gibiydi. Xalti insan yönünü hatırlattı ona. Belki de, elinden kayıp giden vicdani

duygunun yüreğindeki son atışıydı. Belki de pençelerinin arasındaki son çırpınışıydı. Şu da bir gerçekti ki, Zare, kimi erkekler için, hiç bir kadının sahip olamadığı bir şeye sahipti. Ve hiç bir güzel kadının veremeyeceği şeyleri verebiliyordu. Genç prens, bu kadını ve bu kokuyu çok iyi tanıyordu. Xalti Zare de, bu gencin ailesinin başına neler geldiğini duymuştu. Bu yüzden, onu olanca şefkatiyle öz oğlu gibi sarıp sarmalıyor, saçlarını okşayarak,

"-Oğlum! Oğlum," diyerek sevip öpüyordu. Keya, Kapadokiya'dan beri unuttuğu gözyaşlarını, kadının göğsüne akıtıyor. Bir çocuk edasında burnunu çekerek ağlasa da silkinip toparlandı. Belki, böylesi bir ana bir daha asla sahip olmayacaktı. O uçurumda tutunduğu bir dal; o, son kez öpemediği, doyasıya sarılamadığı anasının buram buram kokusunu ve şefkatini taşıyordu.

Genç prens, son bir hamleyle kadının kollarından ayrılabildi. Derin derin nefesler alarak sürekli burnunu çekiyordu. Üstüne başına çeki düzen verdi. Hiçbir şey demeden tekrar atına bindi.

Zare bir şey söylemek istediyse de söyleyemedi. Bu çakmak çakmak yanan gözlerin, hesaplaşmak için sabırsızlandığını görüyordu. Kendine zarar vermekten korktuğunu da. Ne soylu davranış. Alil acele hazırlanan nevaleyi, atın terkisine sıkıştırdı. Gerisin geri çekilerek yol verdi. Yolcular da, atlarını hışımla kapıya sürdüler. Keya, giderken, etrafına bakınarak belleğine kaydediyordu. Düşmanlarıyla yarın karşılaşacakmışçasına kinleniyordu. Oysa acelesi ve heyecanı kendisi gibi vakitsiz ve bekleyişlere aldanan bir çocuk gibi habersiz ve uzun olacaktı.

Xalti, getirilen su kovasını arkalarından akıttı. Diz çöküp, ellerini gökyüzüne açarak, intikam alması ve muzaffer olması için, Huda'sından bu gence yardım etmesini isteyip, dua etti. Yolcular, TuruAbedin'den ayrıldıkları andan itibaren tek laf etmediler. Uzun yolculuktan sonra, uygun bir yer bulununca mola verildi. Manharbe ile Danga yemeklerini yediler. Efendileriyse, tepenin doruğundaki yüksek kayanın üstüne oturarak, Kalde tarafındaki ufka doğru bakınıyordu. Sonra birden doğrulup, atına atlayarak hızla dörtnala at koşturdu. Manharbe ile Danga da aynı telaşla yemeklerini bırakıp atlarına atlayarak, arkasından izlediler.

Genç prens, uzakta öylece durmuş ileri bakınıyordu. Altındaki rahvan at, çatlayacak gibi, hızlı hızlı soluklanıyor beyaz karnı şişip iniyordu. Ama ne Danga ne de Manharbe tek bir soru sormadan, öylece beklediler. Biraz dinlenip, ardından yola koyuldular. Havalar, güneye indikçe daha bir ısınıyordu. Toprak ise, uçsuz bucaksız bir düzlüğe sahipti. Yukarı ülkedeki kadar kırmızı da değildi. Açık sarı tonda fakat verimliydi. Köylüler tarlada çalışırken yabancıları dikkatle süzüyorlardı. Bu bölgeyi de Danga çok iyi tanıyordu. Hangi toprağın tımar, hangisinin özgür kişilere ait olduğunu dahi biliyordu. Böylece tımarlı araziden geçmeyerek, riski en aza indiriyorlardı. Tımarlı araziler, Asur adına yararlı işler yapmış kişilere, işlemesi ve geçinmesi için bizzat kral tarafından veriliyordu. Tımar toprağının kiracısı, efendisine karşı yanlış yapmadığı sürece, işleme hakkını çocuklarına da miras olarak bırakabiliyordu. Ama toprağın mülkiyet hakkıysa her zaman krala aitti. Tımar kiracısı ancak çok yararlı iş yaparsa, kral tarafından, arazi ona bağışlanıyordu.

Krala hizmet görevini yerine getiren, tımarlı arazi sahipleriyle balıkçılardan, yani ırmak kenarından da uzak durmak gerekiyordu. Gerek Manharbe ve gerekse de Danga'nın bölgeyi iyi bilmelerinde ve usta kılavuzlukları sayesinde birkaç gün süren, uzun bir yolculuktan sonra, Babil topraklarına girilmişti. Güneş batarken uzaktan Kalde görünmüştü. Amit kadar, ihtişamlı surlara sahip olmasa da güçlü bir kaleye sahipti. Şehir'e yaklaşınca Danga, atını süratle giriş kapısına doğru sürdü. Keya, kente varana kadar, kale kapısında birçok yaşlı ve soylu kişi onu karşılamak için toplanmışlardı bile.

Danga'nın sırtı, yaptığı işi başarıyla gerçekleştirmesinden dolayı çevresindekiler tarafından sıvanıyor, gururu okşanıyordu. O da büyük bir iş başarmış kahraman edasıyla, çevresine gülücükler saçarak, övgüleri hürmet ve mütevazilikle karşılıyordu.

Keya, kale kapısının önüne gelince, atından indi. Bir müddet boş gözlerle etrafına bakındı. Elinde asası olan, yaşlı bir ihtiyarın kendine doğru geldiğini gördü. İlk kez bu kadar esmer, bir adamla karşılaşıyordu. Zayıf ince ve kısa boyluydu. Saç ve sakalı kirpi gibi diken dikendi. Keçi kılından yapma siyah bir keçeye benziyordu. Ama teniyse, sakalına tezat ipek kozası gibi bembeyazdı. Yaşlı zenci adam üzerine

ince bir şal giyinmişti. Şalının bir ucunu, asasını tuttuğu elinden aşağı doğru sarkıtmıştı. Beyaz elbisesi ayaklarının ucuna kadar örtünmesini sağlıyordu. Kurti ayakkabıları, ucu sivri ve yukarı kalkıkken, buradakilerin ayakkabıları ise, üstü açık, sadece ayak başparmaklarının arasından geçen bir ip ile tutturulmuştu. Yaşlı adamın ayakkabısı ince deriden yapılmıştı. Sıcak iklime uygun bir giyim tarzıydı. Esmer tenine inat kalın dudaklarının arasında, tek tük seçilen sarı dişlerini göstererek, ince titrek bir sesle "-Kalde'ye hoş geldiniz genç prens" dedi.

Aynı samimiyetle Keya da, "-Hoş bulduk efendim." dedi.

Yaşlı adam, sol eliyle kenti göstererek misafirinin koluna girdi. Genç prens ise, onun attığı küçük adımlar ölçüsünde ve hızında adım atarak bir yoldaş gibi beraberce kente girdiler. Kolundaki adam her ne kadar onu, çevresindeki kişilere tanıştırıyorduysa da Danga gibi, hiç bilmediği bir sürü yabancı isim duyuyordu. Bu kadar farklı ismi aklında tutması da mümkün değildi. Zamanla öğreneceği de gerçekti. Adamın, Magu'yu övmesi, samimiyetin kaynağını açıklıyordu.

Konfederasyon Çaresiz, İnançlı Bir Yahuda Kral: İŞAYA

Kalde'ye geldikten bir hafta sonra, tüm ittifak mensupları bir araya gelerek, Asur'a karşı kurulacak ittifak için, ne kadar gücün bir araya geleceği, tarih ve yerini belirlemek amacıyla ZiGerda'da toplanacaktı. Bu toplantılar, öncelerde defalarca sıklıkla yapılmış olmasına rağmen, tuhaftır ki sonuç alıcı bir noktaya varılamamıştı. Elçilerin aldıkları kararlar ile kralların istemleri farklı olabiliyordu veya elçinin toplantıda olur dediği bir koşula, efendisi hayır diyebiliyordu. Velhasıl Asur'a karşı mutabakat bir türlü sağlanamıyordu. Her ne olursa olsun Keya, bu tür konulara ve ülkesini temsil etmek için oldukça acemi biriydi.

Toplantı Kalde kralı, Büyük Gal'in evi ZiGerda'da olacaktı. ZiGerda, şehrin tam merkezine kurulmuş, piramide benzeyen dağ görünümlü devasa yapıydı. Göğe doğru sivrilerek yükselen taştan yapılma tapınaktı. Tepesi, sivri uçlu mızrağı anımsatıyordu. Etrafı, Gal'in bahçıvanları tarafından, değişik bölgelerden getirtilen bin bir türden çiçek ve ağaçlarla donatılmıştı. ZiGerda'ya giden yol, küçük kesme taşlarla döşenmişti. Şehrin yolları, tekerlekli arabaların da geçmesini

sağlayacak şekilde geniş ve düzenliydi. ZiGerda'da, genellikle yaşlı, eli asalı insanlar göze çarpıyordu. Fakat bu yaşlı insanlar değişik renklerde, farklı milletlere mensup kişilerdi. Asayı tutmalarının nedeni, rahiplerin kendilerini çoban, halkı ise koyun sürüsü olarak görmelerinden kaynaklanıyordu. Onlar, yeryüzünün çobanları olarak, Tanrının buyruklarına göre sürüleri güdüyorlardı. Yolda yürüyen kişi, bu insanlarla karşılaşıldığında saygı gereği, baş eğmek zorundaydı.

Keya, ZiGerda'nın merdivenlerine tırmandığında, her basamağın ayrı bir işçilikle biçimlendirildiğine şahit oluyordu. Duvarlarda, kerpiçten yapılmış tuğlalar, merdivenlerdeyse siyah asfalt taşlar kullanılmıştı. Merdivenlerin en üstüne çıkıpda, geri dönerek kente baktığında her şey ayaklarının altındaydı. Yüzünü ZiGerda kapısına döndüğünde, tam tepede olan güneşin ışığı gözlerini rahatsız etmedi. ZiGerda'nın gölgesinde serinleyebiliyordu.

İçeri girildiğindeyse, bu büyük yapının aksine, sizi dar koridorları ile küçük bir alan karşılıyordu. İç mimarisi rahat yapılmamıştı. Ama dışarıdaki dayanılmaz sıcaklık içeride, yerini rahatlatan ve serinleten bir havaya bırakıyordu. Koridorları karanlık odaları oldukça loş ve kasvetliydi. Tıpkı Ateşgah gibi. Aydınlatmayı sağlayacak türden büyük pencereler yapılmaması nedeniyle, ZiGerda yeterince güneş ışığı alamıyor ve bu yüzden aydınlatma için, koridorda yakılan kandillerden yararlanılıyordu. Çok geçmeden, iç odanın kapı pervazında kendini bekleyen Sinurab ile karşılaştı. Kente girdiğinde kendini karşılayan bu yaşlı adam ile salona girip, uygun bir köşede çömeldiler. İçeride insan kalabalığı olmasına rağmen büyük bir sessizlik hakimdi. Kimi fısıltılar haricinde, kimse yanındakiyle konuşmuyordu. Misafirler, toplantıya gelmeye devam ediyorlardı. Bunlardan biri, içeri girdiğinde, önce dikkatli bir biçimde etrafına bakınarak, misafirleri süzdü. Ardından, Keya'nın olduğu tarafa yönelerek, çok geçmeden de yanına vardı. Sarkık gıdığı ile çenesi, kadın memesi gibi sağa sola sallanıyor, yere düşecekmiş gibi duruyordu. Genç prensin başında bir müddet bekledikten sonra, bir şeylerden emin olmuş gibi, "-Merhaba" diyerek bağdaş kurup yanlarına oturdu.

Keya'nın da, "-Merhaba" dediği esnada herkes birden ayaklandı. Onlar da ne olduğunu anlamadan ayağı kalktılar. İnsanların sessizlik-

lerini bozup, birbirleriyle konuşmaya başlamalarına neden olan kişi, başını dik tutarak kalabalığın arasındaki koridordan, onlara doğru ilerliyordu. Bu adam, elli veya atmış yaşlarında, kafasını kazıttığı için kel kafalı, geniş omuzlu, dinç biriydi. O da, çobanlığın simgesi olan asasını elinde tutuyordu. Salonun orta yerine doğru yönelen bu adam, Kalde kralı Gal'dan çok, bir güreşçiyi andırıyordu. İri kolları, kalın ensesi ve asayı sıkıca kavrayan güçlü elleri, bu kanıyı doğrular niteliktcydi.

Büyük Gal orta boylu, beyaz tenliydi. Dışarı doğru fırlamış iri ve kurbağayı anımsatan gözleri, boğa gibi biçimli burunu ve dolgun dudakları vardı. Belki de vücudu kadar biçimli olan tek şeyi ağzıydı. Ense kalınlığı neredeyse başı kadardı. Yüzü kan kırmızı ışık altında kadife gibi ışıldıyordu. Besleme boğayı anımsatırcasına yüzü kırmızıydı. Damarları, ince teninin altında oldukça belirgindi. Sıkılsa kan akacak kadar sağlıklıydı.

Büyük Gal, odanın güney duvarının dibinde duran, bakırdan kaplama sedir tahtına oturduğunda yanındaki hizmetkârları iki yanında koro gibi, sıra oldular. Onlar da, büyük Gal'i taklit edercesine giyinmişlerdi. Siyah saç ve sakalları örülüp yağlanmıştı. Onunki kadar büyük ve iri olmasa da ellerindeki asalarını, kutsal bir emanetmişçesine sıkıca tutuyorlardı. Büyük Gal'in tepesinde havanın sıcaklığını gidermek için, Tavus kuşu tüyünden yapılma yelpaze aşağı yukarı doğru esnetiliyordu köleler tarafından. Salonu aydınlatan iki tane delikten ışık içeri sızıyordu. Bu delikler, pencere denemeyecek kadar küçüktü. Büyük Gal'in sol kolunun üzerinde, güneye bakan duvarda sızan ışıklar, Marduk, Istar gibi mabutların üzerine düşüyordu. Salonun aydınlatılmasında kandillerden yararlanılmıştı.

Bu arada konuk elçiler, krallarından getirdikleri mesaj ve armağanlarının cins ve miktarını söyleyerek kendilerini takdim ediyorlardı. Çığırtkanlar da, bir tellal gibi, getirilen hediyeleri miktar ve kalite bakımdan onaylarcasına yüksek sesle kontrol ederek, takdimi tekrar ediyorlardı. Salonda gürültü oluşup da, büyük Gal, rahatsız olduğunu belli edince, sağ yanındaki hizmetkârı elindeki asasıyla yere vurarak, salonda sessizliği sağlıyordu. Hizmetliler, bir gözleriyle salona bakınır-

ken, diğer gözlerini bir saniye dahi efendilerinin üzerinden ayırmıyorlardı.

Efendileriyse, tahtın arkasında duran mabutlar kadar disiplinli, ağır ve dik bir pozisyonda oturuyordu. Karşısındaki misafirlere gözleriyle değil de çenesiyle bakıyordu.

"-Tanrının çobanı, yine çok mağrur,"diye söylendi, kadın memesi gibi gıdığı sallanan adam.

Keya, yanındaki kişinin bu sözünü anlamasa da, dikkatini çekmişti.

"-Özür dilerim ama ne dediğinizi anlayamadım," dedi.

"-Tanrının çobanı, çok mağrur duruyor, dedim," diye tekrarladı

"-Nasıl yani?"

"-Boş ver, seni ilk kez görüyorum, hangi kralın elçisisin?"

"-Manay'ın, büyük Magus'un. Ya siz?"

"-Ben elçi değilim, halkım adına buradayım," dedi ve adam tombul elini tokalaşmak için genç prense uzatarak,

"-Adım İşaya," dedi. Karşılıklı sıcak bir şekilde tokalaşarak, kendini tanıttı.

"-Benimki de Keya," diye yanıtladı genç prens.

"- Keya."

"- Evet, efendim, Keya,"

"-Memnun oldum evlat,"

"-Ben de efendim,"

"-Burada her şey çok sıkıcı değil mi? herkes, efendilerinin gücünü getirdikleri armağanlarla göstermeye çalışıyor. Hediyeleriyle zengin olsalar da, savaş alanında, Sargon'un karşısına çıkma cesareti yönünden oldukça fakirler,"

Keya, bu bilge adamın çıkarımından hoşnut olduğunu göstermek için tebessüm etti. Adam konuşmasına devam edince, dayanamayıp inci dişlerini gösterircesine güldü. O anda salon suskunlaşıp, dikkatler ve bakışlar kendilerine doğru yöneldi. Ciddi hallerine tekrar büründüler. Çok geçmeden, büyük Gal'in sol yanındaki hizmetkârı, üzerindeki

patiskayı bir çaput gibi titreterek, asasıyla yere vurup, "-Yahuda temsilcisi ve kralı İşaya," diye giriş kapısına doğru bağırdı.

Keya'nın yanında oturan İşaya, yavaşça doğruldu. İri gövdesiyle büyük Gal'i selamlayarak, yüzünü salona döndü, önce bakışlarıyla salondakileri dikkatlice süzdü,

"- Önce, değerli kralların temsilcilerini saygıyla selamlıyorum. Büyük emeklerle uzun yollardan buralara geldiler. Burada bulunan ve beni tanıyanlar bilir ki, sözüm, onurum gibi doğrudur. Ve bir kılıç gibi sert ve keskindir. Asur kralı Sargon, bizleri ağır vergi ve haraca bağladı. Erkeklerimizi köle, kadınlarımızı yosma yaptı. Benim de halkımı kılıçtan geçirip, yurdumdan uzaklara attı. Atalarım, benim yaşadıklarımı, Sargon'un atalarının acımasızlığında yaşadı. Bakın size Mukaddes Kitabımdan Atam Hizkiya'nın yaşadıklarını aktaracağım,

"İşte Sanherib'in sonu, kendi acımasızlığı kadar kötü oldu ve kaderi acı bir şekilde oğulları tarafından tecelli ettirildi. Can evinden vuruldu." Ve bugün onun soyundan Sargon da, aynı zalimane ateşiyle kralları olan olmayan; tüm toprakları ve ülkeleri içindeki insanlarla, çoluk çocuk, kadın yaşlı demeden yakıp talan etmektedir. Burada bilinsin ki, Medlerin taptıkları ve kendi yaktığı ateşin içinde sonunu görecek.

Büyük Gal ve konuklar! Manay elçisi ve Med kralı, Arilerin efendisi Keya burada aramızdadır. Belki sizler kadar büyük ve değerli armağan getirmedi. Ama o, burada olmakla kimsenin veremeyeceği bir şeyi, size armağan edecek, kadınlarınızın namusunu, çocuklarınızın özgür geleceğini ve halkınızın hürriyetini, bundan büyük armağan var mıdır? Sorarım size var mıdır? Dostlarım, benim için yoktur,"

İşaya'nın bu anlamlı ve ateşli konuşmasının ardından, tüm gözler onun işaret parmağıyla gösterdiği gence doğruldu. Uğultulu bir gürültünün ardından kısa süren sessizlik sona erdi. Büyük Gal ayağı kalkınca, herkes doğruldu. Kalde kralı, asasını yere vurarak, ağır ve mağrur bir edayla geldiği yönden dış kapıya doğru yöneldi. Keya'nın önüne geldiğinde durakladı ve kafasını bir boğa gibi yavaşça çevirerek önce genç prense, sonra yanına gelen İşaya'ya doğru baktı. O ciddi ve mağrur bronz kadar sert adam, gözleriyle bu konuklarına içten tebessüm

ettikten sonra, geldiği yönde çıkış kapısına doğru ilerledi. Arkasında kendisi gibi mağrur yürüyen takipçileriyle kalabalığın arasında kayboldu.

İsrail kralının konuşmasından etkilenen birçok elçi, genç prensi bir kurtarıcı edasıyla selamlamaktaydılar. Kimisi daha da ileri giderek elini sıktıktan sonra, bağrına basıyordu. İşaya, Keya'nın elinden tutarak hızla kapıya doğru sürükledi. Beraber yürürken de,

"-Sanırım seni, bu adamlardan kurtarmak boynumun borcu," dedi. İki adamın arkasından, Sinurba'da koşarak yetişmeye çalıştı. ZiGerda'nın koridorlarından koşar adımlarla dışarı çıktıklarında, dışarıdaki ışığın etkisiyle ikisi birden sendeledi. Sol batı yönündeki merdivenlerden, kale surlarının üzerine çıktılar. Buradan çevreyi ve çelişkileri izlemek gerçekten ilginçti. Kalde'nin içi, dışındaki sapsarı topraktan farklıydı. Dışarıda, erkenden kurumuş dikenli otların yerine, şehrin içi adeta cennetten bir köşe gibiydi. İki tezat bir arada yaşanıyordu. İnsan yaratımının muhteşemliği bir kez daha açık bir farklılıkla görülebiliyordu. Bu verimsiz ve çorak toprağın ortasında cennet yaratılmıştı. Tıpkı Babil gibi. Tıpkı Kapadokiya'daki ateşgah...

İşaya, Kalde'nin içini ilk kez görüyormuşçasına, hayranlıkla baktı.

"-İnsan, inanarak yaptığında, her şeyi güzelleştirebiliyor. Büyük atam Süleyman'ının da sarayı böyleydi." Dedi ve bir an duraksadı. Keya'ya dönerek; "-Peki, neden Kalde insanları bu ZiGerdaları yapmış biliyor musun genç adam?" diye sordu.

Keya aldığı eğitimin hakkını vermek istercesine olgunlukla önce düşünerek kafasındakileri toparladı. "Efendim, Magi'nin anlatımına göre her şey büyük tufandan sonra başladı. Serin dağlar, buzul kayalar eridi. Atalarım Guti dağından bu verimli ovalara indiler. Tanrıları memnun etmek için, ateşlerin yakıldığı bu ibadetgâhları inşa etmişler."

"-Evet, genç adam, Rab'in sözleri de böyle anlatır. Kalde, Babil olmadan ZiGerdalar vardı. Nuh babamızın tufanından sonra, Guti dağından SAR[37]'in çocukları indiler. Zamanla Rabden uzaklaştılar. Yap-

---

[37] "Baş" anlamındadır.

tıkları putlara tapındılar. Ve Tanrılarının Nisir[38] dağında olduğuna inanarak, Nisir'e benzer bir ev yaptılar. İşte o ev, Zigurtadır. Sonra, RAB' la konuşabildikleri bir dil icat ettiler. Babil'de insanları dilleri farklılaştı. Daha önceden tek bir dildi. Onun da hikâyesini anlatayım.

Sonra Amoriler geldi. Sarok'un çocuklarıyla savaşarak onları yenip, güç kazandılar. Hükümet kurdular. Kardeşlerini ve akrabalarını çekirge sürüsü gibi doldurdular. Bu insanlar da aralarına katılarak, Tanrıya yakın olmak ve mutlu yaşamak için yüksek kaleleri Babil'de yaptılar ve bir gün RAB onların dilini burada kardı, işte o gün herkes ayrı dillerde konuştu ve oradan yeniden tüm yeryüzüne dağıldılar. Bir tek Babil yarım bırakıldı. Fakat ZiGerdaların halen sahibiler. Ama Sargon'un acımasızlığını bekleyerek,"

"-Pek de yarım bırakılmış, sayılmaz."

Bu cevap, İşaya'nın hoşuna gitmiş olsa gerekti ki gülümsedi.

"-Evet, haklısın,"

"-Ve Amorilerin ataları çöllerden geldiler. Çiftliklerimizde ve madenlerimizde köle, tarlalarımızda rençper, evlerimizde hizmetçi, şehir surlarımızda asker oldular."

"Evet, o soylular bizim atalarımızdı genç adam. Amorilerin büyük kralı, Hamburabiden sonra, bu topraklar ata krallar tarafından yüzlerce yıl yönetildi. Ta ki Asur'a kadar."

Keya, ortak dili konuştukları bu yaşlı adamı sevmişti. Sezgileri kısmen şüpheye de dönüşmüştü. "Peki, Asur'un yıkılacağını nereden biliyorsun? Üstelik benim halkım tarafından yıkılacağını nereden biliyorsun? Sen kâhin misin? Hangi büyülerden bunu öğrendin?" gibi onlarca soruyu peş peşe sıraladı.

İsrail kralı, şişman yüzünü gererek, iki elini belindeki kalın kemerine doğru götürüp kavradı. Ardından gevrek gevrek güldü.

"- Hayır, ben kâhin değilim. Anlattıklarım, kutsal kitabımda yazıyor. Ben inançlı biriyim. RAB en doğrusunu bilir ve onun yazdığı kadere karşı da durulmaz,".

---

[38] Cudi dağı

"-Tıpkı bizim değişmez kitabımıza benziyor. Peki, bu kutsal kitabınız her şeyi yazıyorsa, siz neden Asur'a esir düştünüz?"

"-Benim soyum, atam Ser'in ülkesinden olan, Arpaksad'ın ve onun oğlu Seruk (Sarok)'un çocuklarından gelmektedir. NaToladan Terah, Terha'tan Abram doğdu. Biz, Abramın soyundan gelen İsrafil'in çocuklarıyız. Bize hayatı bahşeden RAB'ımızın izinden gitmedik. Uyarılarını dinlemedik veya unuttuk.

İsrail oğulları olarak, Rabbe karşı doğru olmayan işleri gizlice yaptık ve bütün şehirlerimizde, bekçiler kulesinden yüksek duvarlı şehre kadar, kendimize yüksek yerler yaptık. Eski adetlerimize döndük. Her yüksek tepe ve yeşil ağaç altında kendimiz için dikili taşlarla Aşerler diktik: ve Rabbimin sürmüş olduğu diğer milletlerin ve senin halkın gibi, orada ve bütün yüksek yerlerde benimde halkım buhur yaktılar. Rabbi öfkelendirmek için, kötü ve çirkin şeyler yaptılar. Elleriyle yaptıkları putlara kulluk ettiler. Bunlar için RAB halkıma: "-Bu şeyleri yapmayacaksınız," demişti. RAB, İsrail'e: "-Bu kötü yollunuzdan dönün, atalarınıza emrettiğim ve kullarım peygamberler eliyle, size gönderdiği bütün şeriata göre emirlerimi ve kanunlarıma uyun," diye emretse de, halkım ve ileri gelenlerinin kalbi adeta taşlaşmıştı.

Ve onlar Rabbimizin bu emirlerini bıraktılar ve kendilerine dökme putlardan, iki buzağı yaptılar. Sizin gibi, bir Aşer'a yapıp, göklerin bütün ordusuna tapındılar. Baal'a kulluk ettiler. Ve oğulları ile kızlarını günahlarından arınsın diye ateşten geçirdiler. Falcılık ve sihirbazlık ettiler. Rabbin gözünde kötü olanı yapmak için, onu öfkelendirmek için kendilerini sattılar. Eski törelerine döndüler. Ve İsrail'e karşı RAB çok öfkelendi. Bu yüzden, onları gözü önünden kaldırdı.

Halkımın, Rabbime karşı işlediği bu günahlar yüzünden Haşea'nın[39] dokuzuncu yılında Asur kralı Samiriye'yi[40] aldı. Ve İsrail'i Asur'a sürdü. Halkımı, Halakta ve Gozan ırmağı olan Habor ile siz Medlerin şehirlerinde [41]oturttu,"

---

[39] İsrail kralı İşaya
[40] Arami=Arap ülkesi
[41] Gozan=Garzan, Hobar=Habur

"-Yani Rabbe inanan Hizkiya'yı, Asur ordusundan kurtarırken Haşeo ve ona bağlı İsrailliler Rabbin istediklerini yerine getirmediği için cezalandırdı öyle mi?"

"-Evet,"

"-Benim Huda'm, Ahura Mazda da, günahlarımızdan arınmamız için, Ateş yakıp üzerinden geçmemizi ve karanlık ülkenin çocukları olan düşmanlarımızla savaşmamızı emrediyor. Senin Rabbin neden Ateşe karşı?"

"-Ateş büyük atam ve peygamberim Abram öncesinde kaldı. Ondan önce atalarımız sizinle aynı adetlere sahipti, çünkü onlar da siz de SAR'in ülkesindensiniz. Abram buhurları söndürdü. Putları yıktı ve putların kralına karşı durdu. Atam Abram, oğlu İshak'ı Tanrıya kurban etmek için, etrafına odun, çalı çırpı koyup yakmak istedi. Ama rabbim onun bu töresinden vaz geçmesini isteyerek, kurbanlık koyun gönderdi."

"-Değişmez kanunumuzda Zerdüşt'te öyle yazar. Ateşle yakılmak Yaradan'ın katında büyük günahtır. Sizin anlattıklarınızla, efendim Magu'nun anlattıkları ne kadar bir birine benziyor değil mi?"

İşaya, karşılaştırmadan hoşlanmamıştı.

"-Bizler Rab'in kulları, Abramın torunlarıyız,"

"-Ama Abram, SAR'ın ülkesinden,"

İşaya, bu pratik akıl ve zeki çıkarımlar karşısındaki gence, ne diyeceğini şaşırmıştı. Kekeleyerek cevap vermek istediyse de, söyleyeceklerinin anlam olmadığını düşündü. Ama Keya, fırsat bulmuş bir demagog misali, daha da ileri atılarak,

"- Biliyor musun? Abram benim dilimde, büyük kardeş demek ve Ser'de kral anlamına geliyor. Sizdeki, anlamları ne?"

"-Bizde de aynı anlama geliyor,"

"-Sonra benim adım Keya, değil mi? Hiz Keya, Xalikeya gibi krallarınızın isimleri de, benimkiyle aynı. Belki de, daha ne çok ortak yanlarımız vardır?"

"Belki,"

"- Demek Abra'mdan önce atalarınız, bizim gibi ateşe tapıp, çocuklarını günahtan arındırmak için ateşten geçirirlerdi öyle mi?"

İşaya, genç prensin çıkarımlarından oldukça rahatsız olmaktaydı. Bu yüzden, sürekli olarak, Babil, Kalde konusuna dönerek konuyu değiştirmeye çalıştı.

"-Biliyor musun? Bizim büyük Magus kadar bilgilisin. O da çok şey bilir. Tüm bu anlattıklarını kutsal kitabından mı öğrendin? Med'in değişmez kanunları da daha çok bilgelik içerir. Gökyüzü yeryüzünden ayrıştığından bu yana böyle bilge kitap olmamıştır. Ve Tanrılar aynı şeyleri söylüyorlar. "

Bu övgü İşaya'nın hoşuna gitti. Merdivenlerin başına geldiğinde, anlattıklarının genç adamın hoşuna sezinledi. Anlamsız bir şekilde başını salladıktan sonra, "-Hadi, Babil yemekleri yemeye gidelim, ben konuştuktan sonra acıkırım." diyerek, konuşmaya ara verdi.

İşaya'nın yaşadıkları ve halkının hikâyesi Keya'nın ilgisini çekmişti.

Yeni Hayat: Kalde

Günler günleri, aylar ayları kovalıyordu. Keya'nın Kalde'de, oluşunun üzerinden neredeyse bir mevsim geçmişti. Yaz sıcaklarının son demleriydi. Ama Kalde'de çöl kumunun sıcaklığı bitmez denir. Güneş tepede parıldadığında, Keya, İşaya, Sindurab ve arkadaşları ZiGerda'ya kaçışıyorlardı. Prensin en büyük zevki, bu şişman bilge adamla söyleşmekti. Güneş battığında Kalde'de gökyüzü türkuaz, kırmızı, mavi ve lacivert oluyordu. Güneşin batışı da doğuşu gibi tepsi gibi topraktan çıkıp, tekrar çölün kumlarına, altın sarısı kıraç toprağına gömülüyordu. Herhalde bu yüzden Kengililer, Güneş Tanrısı Şamas'ın, bir çıkrıkla güneşi akşamları indirip, gündüzleri çıkardığına inanıyorlardı.

Kaldeliler için Samaş'ın, Keya için Ezda'nın, güneşi saklama zamanı gelmiş olacak ki dondurucu boranı getiren, Fırtına Tanrısı ortalığı tozu dumana katıyordu. Fırtına Tanrısı nefesini yeryüzüne saldığı an, odalardaki yatak ve kapların içi dahi kumlarla doluyordu. Kalde'de, yaz bitmek üzereydi. Yaz sonunda esintilerle gelen iğde kokusu havayı daha bir yumuşatıyordu. Yeni mevsim törenlerle karşılanıyor-

du. Tapınak fahişeleriyle rahiplerin kendilerinden geçene kadar içki içip, sevişmeleri en ilginç olanıydı. Kutsal sözcükleri, kendinden geçmiş rahiplerin çığlık çığlığa höykürerek bağırmaları, şehvete mi, imana mı geldikleri belli olmuyordu. İşaya bu törenleri izlemiyordu. Keya da izlememesini salık veriyordu, ama o, bu törenleri sonuna kadar büyük merakla izliyordu. Özellikle rahiplerle tapınak fahişelerin taklit'ini yapan binlerce Kalde soylusunun görüntüsü çok farklı ve anlamlı geliyordu.

Bunlar dışında güzel olan tek şey, iğde kokulu akşamlardı. Kimi zamanlar, böylesi akşamlarda Elia, sadece hayaline değil, rüyalarına da düşüyordu. Ansızın gelen bu vurgunlar, gençliğinde acılar çekerek, erkenden boğulmasına neden oluyordu. Ayrılıklar uzun olsa da öyle çabucak küllenmiyordu. Küllerinden, yeniden yeniden yaratıyordu, kendini. Böylesi gecelerde vurgun yemiş balıkçı misali, sancılardan durgunlaşıp içine dönüyordu. Laciverte kesen gecelerde, küçük yel esintileriyle kanatlanıp uçmak istiyordu. Bir haber, bir söz bekliyordu. Göğsüne düşen ateşten kor ve sancıları göğsünün sol yanındaydı. O anda, karanlıklara dalıp kaybolmak, sadece Elia'nın gözlerine düşmek, işte böylesi özlemlerin ardından hayata dair bir şeyler az kalıyordu kendine.

İşaya, genç prensin bu dünyasına inmek istese de, o, bu duygularını bir zafiyet olarak algıladığından, güçlü yönüyle şişman adama karşı durmaya çabalıyordu. Bundan olsa gerek Keya, yalnızlığında Elia'ya boğuluyordu. Bir tarafı sevgiliye hasret, öte yanı ülkesine ve halkına. Binler arasında Sargon'un gırtlağına sarılarak ciğerini sökecekti. Bir haber, bir söz bekliyordu. Hayat bir Sargon, bir Elia'ya düşüyordu. "İnsanları yaşadıkları ve özlemleri kadardır," derdi Magu.

Tütsü gibi kokan bir aşktı bu. Suya sevdalı kayık, ırmakta hüzünle süzülen, derin nefeslerde genzini yakan bir renkti. Kalde kadar eski, bir yönü onun kadar cehennem, diğer tarafı çölün içinde cennetten hayattı. Yaşanan acıların yanında, bahardan koparılmış, en güzel renkleriyle kır çiçekleriydi. Hayatı bu kadar demli, bu kadar üretken yapan acılar mıydı?

Yoksa baharın sisli bir anında, Rosa ve Elia'yla keklikleri kandırmak mı? Ve her kendi içinde beslenen kekliklerin dost ihaneti, yaşadıklarının toplamı mıydı? Veya kendi ipiyle boğazına asılmak mı?

Hayatta kılavuzlar vardı, yaşayarak öğrendiği. Helaslı ile Rosa bunlara örnektir. Yaşamda kılavuzlar vardı. Rehberi belli, menzili belli, iklimi belli Maguslar, Adır, İŞAYA. Her karmaşada, hayat sunan, yol gösteren harita. Başı belli sonu belli. En karmaşık fırtınalarda bir geminin yanaşacağı liman, fırtına geçtikten sonra ayrılarak, tekrar tekrar içine sığınılan. Ama kahraman tutulamayandı. Başı sonu belli olanla değil, keskin kılıç edasıyla tarihin anlarını değiştiren, akan zamanın mecrasını değiştirendi. Sezgileri düşleri olandı. Yani Keya'ydı. Her zaman akıl diyen bu adamların, yüreklerini zamanla nasıl yediklerini, heyecanlarını nasıl susturduklarını da görüyordu. İşaya'da çölde gezinen derviş olmuştu. Oysa Keya içindeki suyu taşıracak damlayı bekliyordu. Bir söz, bir işaret, bir çıtırtı. O zaman içindeki bağırışlar çığlık olacaktı. Kalde'nin konuğu değil, tutsağıydı. Kalde onun için ayağındaki prangaydı. Kapadokiya'da Magu, hayatta Adır, Yekbetene'de yüce Magu ve şimdi Kalde'de İşaya. O akşam ateşe atlamaya daha bir sabırsız duruyordu. Yumruklarını hırstan sıktıkça, avuç etlerine tırnakları geçiyordu. Çok gençti. Kısa ömründe büyük şeyler yaşamıştı. Hazırdı olacaklara yeter ki içinde Sargon olsundu. Kılavuzları tüketen anı yaşıyordu. Bu sebeple İşaya ile de sohbete katılmaz oldu. Sözlerin anlamı onun için yitmişti. Kelimeleri karası bitmişti. Sıkılıyordu Kalde söylencelerinden. Son akşam, "anlatılanlar beni hasta ediyor ve sizler sözcüklerin büyülerine kapılmış düş gezersiniz" deyip ayrılmıştı dost meclisinden. Yalnız yıldızlara dalıp, uzaklara bakıyordu. Hesaplaşmanın güncesindeydi. Zamanı gelecekti. Gelmezse kendi bir başına çöl yoluna ölmeye gidecekti.

Hayat vardır, güzel bir bahçede sekip oynarken ve gördüğü güzel çiçekli ıtırı koparırken dikenleri eline battığında acıtan. Çocuğu, oyundan acıya vardıran. Sonra anlıyorsun ki hayat içinde ne bahçede oynamak yanlış, ne de çiçekteki diken. Yanlış olan, keklik olmakta değil, yanlış olanı keklik gibi yaşamak. Yanlış olan kendi ipini tutmakta değil, ansızın düşmana heves vermemek için korkmadan ipin ucuna asılmak. Yanlış olanı teslim olmak değil, diz çökmek. Yanlış olan, kılavuzu izlemek değil, ondan ötesini yaşayamamak. Her hayat

kendi gerçekliğini yaşıyor. Ve bu hayatın gerçekliğiydi, Keya'yı sevgilisinden uzak tutan. Yanlış olan sevmek değildi. Yalnız birini sevmek ve esir düşmekti. Bu nedenle utanarak, gece tavrında duvar köşelerine saklanıyordu, genç prens.

İşte gerçeklik, keklik olmak değildi, keklik olarak yaşamaktı. Ve bundandı aşktan korkması, bundandı dışarıda cehennem zebanileri dolaşırken ve karanlık ülkesinin Reşlerini durduramayan Fırtına Tanrısına güç olmak, nefesine nefes olmaktı. İşte bundan belki korkmalıydı sevdasından. Çünkü dışarıda bir hayat ve Elia'da başka bir hayat. Eğer bu aşk kavuşursa, eğer bu aşk yaşanırsa Elia Keya, Keya ise Elia olacaktı.

Kalde'de olalı neredeyse yıl dolacaktı. Gelen elçi ve krallar, yapılan konuşmalar, her şey bir başka ihanet penceresindeki eller saycsinde hançerleniyordu. Yaşananlar ve olanlar, o kadar karmaşıktı ki, vatansever konuşmalar yaparak, yürekleri kanatan, insanı şaha kaldıran krallar dahi, ihaneti bizzat organize edebiliyordu. Her şey bu kadar derin kaostu Kalde de. Bu kendini hançerlemekti.

Asur kralı Sargon ise, herhalde olanlara sadece gülüyordu ve tarihin kumdan saati kendine doğru akıyordu. Ulakçılar da, Kalde'ye sürekli haberler getiriyorlardı. Toplu sürgün, talan, kıyım, tecavüz ve katliam. Yani Asur'un, Asya'da tarih içindeki dehşetinin özeti. Özel konuşmalarla dost sohbetlerindeyse, bu toplu kıyımlar biraz daha özel oluyordu. Anlatılan öyküler, yaşanan trajediler, içindeki manzumeler kahramanlara aitti. Genç prens kahramanlıklarda kendini göremiyordu. Babasını anlatan da yoktu. Manay ülkesinden ses de gelmiyordu. Dost sohbetlerine katılmaz da olmuştu. Yalnız bir başına kılıcıyla havaya izler çiziyor, ibadetini yapıp kendi başına savaşa hazırlanıyordu. Onu izleyenlerse ateşin hara ne zaman döneceğini merakla bekliyorlardı.

Kalde'de Korku Ve Telaş

Kalde'nin koca kapısı, kapı korucularının burçlardan uzattıkları boru seslerinin uyarısıyla, birkaç nöbetçi asker tarafından büyük gürültüyle açıldı. Ama bu defa, haberciler haber getirmiyor gibiydiler. O

sakinlikleri gitmiş, atları değil kendileri telaşla tozu toprağa katarak kente giriyorlardı.

Kapıdan içeri girdikten sonra bile atlarından inmediler. Bu defa atlarını, ZiGerda'ya doğru sürdüler. Atlarının ayaklarına bulaşmış çöldeki sarı kıraç toprağın çamurlarını, ZiGerda'nın taşlı yollarına serperek koşuşturdular. Korkudan titreyen ayaklarıyla da merdivenleri arşınlayarak loş koridorlara girdiler. Bu telaş ve saygısızlığın bir adı, bir nedeni mutlaka olmalıydı. Keya, ZiGerda'ya doğru bakan evin avlusundan olanları anlamak için dostlarından ayrılarak, hızlı adımlarla terasa doğru ilerledi. Ardından, evinden çıkıp atlıların arkasından koşarcasına hızlı adımlarla yürüdü. Bu telaşın adı olmalıydı. Ki çok geçmeden İşaya'da, merdivenlerden koca gövdesiyle gıdığını sağa sola savurarak ona doğru geldi. O'da telaşlıydı. Soluklanmadan konuya girdi. "-Sargon, Sargon Dımışk kalesini almış."

Keya, terliydi. Kılıcını yere indirdi. Her zamanki gönülsüzlüğü üzerindeydi. Hareketlerine devam ederek.

"-Dımışk kalesi mi? Bu kalenin düşmesi neden bu kadar önemli?" diye sordu. "-Sargon, her gün yeni bir yeri fethediyor."

İşaya biraz soluklandıktan sonra,

"-Sargon buraya, Kalde'ye geliyor,"

Genç prens bir an şaşırıp duraksadı. Gözleri, Yahuda temsilcisine takıldı. İşaya, kendini delip geçen bakışlarda korku ve şaşkınlıktan çok, göz bebeklerinde tutuşan Zerdüşt'ün ateşini gördü.

Keya kendi kendine,

"-Demek Sargon geliyor, nihayet demek ki hesaplaşma günü bugünmüş," diye söylendi. "-Her şey burada paylaşılacak," kalın harflerle nefret kusarcasına "-SARGON!" diye cümlesini tamamladı. Kalas üzerinde duran karpuzu bir darbede ikiye biçti.

İkisi de susmuştu ki,

"-Ne zaman burada olacak," diye sordu, genç prens.

"-Bilmiyorum, birkaç köy ötededir. Belki karanlık çökünce veya daha erken," dedi ve kendini toparlayarak. "-Ama sen, o esnada burada olamayacaksın genç adam,"

"-Ne demek burada olmayacağım?" eliyle burçları göstererek, kılıcını salladı. "-Orada olacağım ve kılıcımı Asur kanıyla boyayacağım," İşaya, sesini daha da yükselterek, sinirli çıkıştı, omzundan tutarak;

"-Keya kendine gel, kente bak, koşuşturmayı ve korkuyu görüyor musun? Burada en fazla beş bin asker var," dedi. "Yüz binlere varan Asur'a karşı durabilir mi zannediyorsun? Beş bini senin gibi, kahraman olsa da bu mümkün değil,"

"-Hayır, İşaya", dedi ve yumruğunu sıkarak, "-acılara tanık oldum, ölümlere, çocukların dahi katledildiğini gördüm. Asurluların acımasızlıklarını da, yenilgilerini de gördüm. Dostlarım öldü. Krallar öldü. Belki, annem, babam, ailem, ülkem," dedi ve bir süre duraksadı, "-daha fazla kaçmayacağım, İşaya, daha fazla geciktirmeyeceğim. Zafer veya yenilgi bu gün burada olacak ve ben de burada kılıç sallayacağım. Senin gibi çöl dervişi olup, gördüğüm kalelere sığınmayacağım. Huda'm benimledir."

İşaya alındı, gen prensle arasındaki konuşma önce tartışmaya, sonra atışmaya dönüştü. Çok sürmeden, telaşla dostları da çevrelerine birikti. Herkes birbirine, bir şeyler sormaktaydı. Sorularındaysa korku, heyecan ve hiddet vardı. Keya, çevresindekilerin konuşmasından çok, sözcük ve sorulara boğulan bu insanların yüzlerine baktı. İşaya bu boğuntuya, "-Susun!" diye bağırarak son verdi. Herkes susunca, konuşmasına devam etti,

"-Dostlarım! Dostlarım!" yanındaki Azail'e dönerek, "-Sen Azail, ne kadar cesur olduğunu biliyorum. Kuriaş senin de veya diğerlerinizin de... Bu savaş hepimizin, ama Keya'nın savaşı burada olmayacak. Rabbim, bana Asur'un yenilgisinin ve bizim özgürlüğümüzün Keya ile onun efendisi olduğu, kahraman Med halkının ve ordusunun sayesinde gerçekleşeceğini müjdelemişti. Bu genç prens, ilk geldiği gün o müjdeli haberi size ben vermiştim. Keya sen bizim gibi değilsin. Farklısın. Tartışmalardan sıkıldı. Tanrına görevlerinde sadakatsizlik yapmadın. Dost meclisinden kaçtın. Çalıştın çalıştın hazırlandın. Rabbim ve bizler, hepimiz buna şahidiz." Eliyle ZiGerda'yı göstererek, "-Dostlarım, bu salonda her şey konuşuldu. Bu yüzden, büyük Gal ile

sizler, hayret ve hayranlıkla ona bakmıştınız. Dostlarım, hepimiz, hepiniz onun savaşının burada olmadığını bilmeliyiz ,"

İşaya konuştukça rahatlar.

"-Ben de, Keya'dan çok şey öğrendim ve kutsal kitabımda yazıyordu. İpuçları vardı ama olanları görmek istediğimiz şekilde görüyoruz, mukaddes kitaplarımız veya Rabbimizin isteğine göre değil, kendi isteğimize göre okuyoruz. Şimdi benimle birlikte gelin, sizlere bir şey göstereceğim,"

İsrail kralı ve arkadaşları birlikte yürüyerek burçların üstüne çıktılar. Ve uzaktaki Eylülün sıcaklığından altın sarısına kesmiş toprağın bittiği yerlere kadar baktılar. Sanki esen rüzgâr değil de, Asur ordusunun devamı ve sert vurulan davul seslerinin tam tamları kulaklarını tırmalıyordu. İşaya, çöle doğru bakarak, fırtına dışındaki sessizliği bozdu. "-Biliyor musunuz Rabbim bana ne dedi?

Farta'nın Aşdod'a geldiği yıl, Asur kralı Sargon, onu gönderdiği ve Aşdod'a karşı cenk edip onu aldığı zaman, o vakit Rab Amots'un oğlu, yani benim aracılığımla şöyle dedi, "Git ve belindeki çulu çöz ve ayağından çarığını çıkar. Ve öyle yaptım çıplak ve yalın ayaklarımla yürüdüm. Ve Rab dedi: "Mısırlı için, Habeş ülkesi için alamet ve örnek olarak kulum İşaya nasıl üç yıl çıplak ve yalın ayak yürüdü ise, Asur kralı da, Mısır'a utanç olsun diye Mısır esirlerini ve Habeş sürgünlerini, gençleri ve kocamış adamları, böyle çıplak ve yalın ayak ve oturak yerleri açık olarak sürecek ve güvendikleri Habeş ülkesinden ve övündükleri Mısır'dan dolayı şaşıracak ve utanacaklar. Ve bu kıyı memleketinde oturan adam o gün diyecek; işte, Asur kralının önünden kurtulmak için yardım bulalım diye kendisine kaçıp sığındığımız böyle oldu, biz nasıl kaçıp da kurtuluruz?

Deniz çölünün yükü üzerimdeydi sanki. Cenubda kasırgalar nasıl zorlu saldırırsa çölden, korkunç diyardan o da öyle geliyordu. İşte o gün, Rabbim bana çetin bir rüyet bildirdi, **hain hainlik etmede, harap eden de harap etmede.** Ey Elam, çık, ey Medya onu sar, bütün iniltiler sona erdi. Bundan dolayı belime sancı yapıştı. Beni doğuran kadının ağrıları gibi ağrılar tuttu. Öyle acı çekiyordum ki, işitemiyordum. Öyle korkuyordum ki, gözüm göremiyor ve yüreğim şaşkındı. Beni dehşet yıldırdı, sevdiğim alaca karanlık benim için bir titreme oldu.

Dostlarım yollara düştüm. Her diyara gittim bana rahat yoktu, Kildaniler diyarına gittim. O kavim de artık yok, Asur onları çölün vahşi hayvanlarına bırakmıştı. Ve Rabbim bu bağırışlarıma kulak verdi. İmanımın yerinde olduğunu kabul etti.

Ve Asur'da yaşayanlar, Rabbimin katında krallarıyla birlikte suçlu çıktılar. Ve Med ordusu Asur'u sardı. Çünkü Rabbimin laneti, Asur'un her yerini sarmıştı. Bu lanet ile Asur'un yeni şarapları yas tutuyor, asmaları zayıflıyordu. Yürekleri sevinçli olan herkes inliyordu, teflerin coşkunluğu kesilmişti. Şenlik edenlerin gürültüsü de sona erdi, cengin coşkunluğu da kesildi. Artık, türküleriyle şarap içemeyeceklerdi, içenlerin ise, içkileri acı olacaktı. Issız şehir yıkıldı. Kimse girmesin diye her ev kapanacak şarap için sokaklarda bağırışlar olacak, her sevinç kararacak, diyarlarının coşkunluğu sararacaktı. Şehirlerinde viranelik kalacak ve kapı vuruşları olmayacaktı.

İşte Med ordusu Rab tarafından iki kez kurtarıcı olarak gönderilecekti,"

İşaya, yumruğunu sıkıp ellerini havada savurdu. Düşman duysun diye, yüksek sesle bağırarak sesini rüzgâra karşı vurdu.

"-İşte Med orduları; İsrail'i kurtaran savaşların ikisinde de Rabbim bağıracak,

"-Oklarınızı bileyin, kalkanları sıkı tutun, Med kralları uyanın, bu benim Rabbimin öcüdür. Düşman duvarlarına karşı bayrak dikin, karakolu kuvvetlendirin, bekçileri dikin, pusuları kurun, çünkü ben, yani Rabbiniz, düşman ülkesinde oturanlara karşı hem niyet etim, hem de söylediklerimi yaptım. Ey sen, çok sular üzerinde oturan, bol hazineleri olan, sonun geldi, kötü kazançlarının ölçeği doldu. Ben, yani tüm dünya ordularının Rabbi olarak, kendi üzerime ant ederim, gerçek çekirgelerle doldurur gibi, seni, adamlarla dolduracağım ve sana karşı nara atacaklar.

Memlekette bayrak dikin, milletler arasında boru çalın, milletleri ona karşı hazırlayın, Ararat, Minni, ve Aşkenaz krallıklarını ona karşı çağırın, ona karşı başbuğu edin, üzerine tüylü çekirgeler gibi atlar çıkarın, milletleri, Medler kralların, valilerini ve bütün kaymakamlarını ve saltanatları altındaki bütün diyarı, düşmana karşı hazırlayın ve

Medlerin önderliğinde savaş olacak, düşman yiğitleri cenk etmekten el çekecekler, hisarlarda oturacak ve güçleri tükenecek, kadın gibi olacaklar. Evleri ateşe verilecek, kapı sürgüleri kırılacak. Şehir her yerden alınacak ve geçitler tutulacak, kamışları yakılacak,"

İşaya'nın bağırışları dahi yoruldu, kinini boşaltmış gibi, yorgun bir ses ile

"-Şehirleri virane, kurak bir yer ve çöl kimsenin oturamayacağı bir yer olacak ve hiç bir adam oğlu oradan geçemeyecek, evet düşman ülkesi düşecek,"

İşaya'nın konuşması bittiğinde, Keya ile göz göze gelmiş, yorgun gözlerle ağlayarak ayakta durmaya çalışıyordu. Keya'nın kolundan tuttuğunda, göz göze bakıştılar. Herkes suskun, sanki zaman durmuştu. Sadece fırtınanın kale burçlarını döven sesi ve elbiselerini titreten iniltisi vardı. Kırık bir sesle, İsrail kralı devam etti.

"-Evet, Med'in büyük kralı Keya. Sen Keyaların efendisi Keyakisar olacaksın, bu yüzden gitmelisin. Biliyorum seni her zaman savaştan uzak tuttuk. Zaman çözdü her şeyi zaman. Sabır. İşte oldu. O gün geldi. Her zaman dilinden düşürmediğin Med kanunları gibi; "Diş dişle kan kanla zamanı." Dikbaşlılığın ve çalışkanlığın kabulümdür. Ama burada değil Keya burada değil. Ülkende. İyi ile kötünün hesabı ülkemde derdin. İşte zamanı git ülkene. Artık, gecenin doğuşundaki yıldız gibi bekleyen ülkene yollanmalısın. Halkın, acıdan inleyen tüm insanlık ve İsrail çocukları seni ve ordularını bekliyor. Bu bağırışlar, doğuran kadınların sancısıdır. Sen doğurtacaksın, atına bin ve yola çık, sakın arkana bakma, gördüğün her ateş güneş olmasa da, gördüğün her bitiş, yeni bir doğuşun habercisi olabilir. Bu yüzden geride baktığın şeyler aldatıcı olabilir. Tıpkı kılavuzların gibi, sen bir öndersin, bizden daha uzakları görmelisin. Çünkü biz, sadece aklımıza uyarız. Oysa senin yüreğindeki ateşin gözlerindeki yanışını görmeyen bir kılavuz aptal olmalı. İşte o ateş, Asur ve onun zalim ordusunu yıkıp, yakacak. Bu yüzden geride bıraktıkların, bir başlangıcın, bir doğuşun zamandaki yeri ve noktasıdır. Geç kalma, zaman kumunun içine kapılma. Kader ertelenmez evladım, sakın."

"-Biliyorum hayat adil değil. Hem de hiç değil İşaya. Asıl olan bendeki sendeki adalettir. Kişinin kendi vicdanıdır. Artık buna inanı-

yorum. Kişinin vicdanı Tanrının vicdanı kadar eşitlikçi olmalıdır. Bu yüzden ilahi adaleti beklemekten çok kendi adaletimi yaratacağım. Bu değişmez Med kanunları olacak. Bu adaleti kişiliğimle bütünleştirdiğim duruşumla sağlayacağım. Onurlu ve kararlı bir duruş. Kimseye bakmadan. Kendim olarak. Gelen yanımda, kalan ise arakamda veya önümde hiç önemli değil artık. Dostlar sizlerin meclisinden de ayrıldımsa bu sizlere öfkemden değil. Aynı acizliğe düşmektendi. Sizler iyi insanlarsınız. Benim inancımdaki, "iyi söz, iyi düşünce ve iyi eylemlere" sahip Yaradan'ın güzel insanlarısınız. Ant ederim ki öylesiniz..."

Dostunun sarılmasıyla, bu bilge adamın şişman vücudunu hasretle Keya'da kavradı. Ve artık anladı ki, dostlarıyla vedalaşma zamanı gelmişti. İstediği olmuştu Magu'nun dediği gibi; "çözemediklerini zaman çözüyordu." İlahi adalet denilen şeyde bu olsa gerekti.

Dostlarla vedalaştılar, bir tek Manharbe arkasından geldi. Danga, bulunduğu yerde öylece çakılı kaldı.

Genç prens, Danga'ya baktığında, dostunun gelemeyeceğini anladı. Esmer tenli kılavuzu, koşar adımlarla Manharbe'yle kucaklaşıp, hasretleşti. Genç efendisine dönerek "-Sizi tanımak benim için büyük bir erdem ve mutluluktu. Efendimiz, burası benim ülkem, benim şehirim ve halkım. Eşim, babam ve çocuklarım ile annemin atalarımın mezarı burada. Kusuruma bakmayınız. Tüm bunları bırakarak gelemem. Onlar ve kendim için, büyük Tanrım Istar'ın yardımıyla savaşacağım,"

Keya dostunu anladı. Onun yerinde, kendisi de olsa aynı şeyleri yapardı. Ve rehber dostuna sarılarak vedalaştı. Pala bıyıklı kılavuz Manharbe önde, genç prens arkasında fazla zaman geçirmeden Med ülkesine gitmek için yola çıktılar. Koca kale kapısı açıldı. Bu cennet gibi kente geri dönüp bakmadan, sıcak çölün ve kuraklıktan sarıya kesmiş toprağın, dikenli çiçeklerinin üzerinden develeri sürdüler. İşaya'nın dediği gibi, "-Zaferi getirecek kader ertelenmemeliydi!"

İşaya burçların üzerinden dostlarına bağırdı. "-Unutma Keyakisar Rabbim sizinledir. Yolun açık olsun!" Keya, dostunun sözünü dinleyerek, devenin üzerinde arkasına bakmadan, sadece sağ elini kaldırarak, tunçtan bir heykel gibi dimdik yürüdü. Beyni, yüreği ve gözleri

ateşte harlanmıştı. Adır'ın bahsettiği gün o gündü. Yaradan acıların toplamını bir küpte biriktirirmiş. Su misali ve damla taştığında toprağa her şeyi bitiren ağırlık küpün üzerine çökermiş. Ol Med efsanesi böyle der. Zerdüşt, kötüyle hesaplaşmayı Med ülkesine farz kılar. Toprağında ölmektir doğru olan. Yoksa Keya on binler değil, yüz binler olsa da bu savaştan kaçmayacak kadar hazırdı. Hazır olamayanların son sığıntılarını yıkacak kadar deli olan Asur sonun başına gelmişti.

Hiç kimsenin haberi yoktu döneceğinden. Hasret sonlandırılmalıydı. Kimse de engel olamayacaktı. Geri dönüşsüz bir gidişti. Düşman ile hesaplaşma korkusuz olmalıydı. Düşmandan korkmak olur muydu? Savaşıyorsa korkusuz olmalıydı.

Çölden Medya'ya, Vatana Dönüş

Manharbe, doğu ve kuzeyden gelen Asur ordusunun üzerine gitmenin doğru olmayacağını biliyordu. Tek seçeneği vardı, güneydeki Mala ırmağından Kelek ile biraz daha güneye, Mala ile Furhatti'nin birleştiği yere kadar inilecekti. Oradan tekrar doğuya doğru yönelerek, Elam ve Loristan üzeri Sus[42]'un kuzeyinden, Anzan batısından Akari'ye[43] geçilerek Kobaşların kralına ulaşıldığında güvenli bir yolculuğun büyük bir bölümü tamamlanmış olacaktı.

Uçsuz bucaksız gibi görünen düzlük alan, yerini bazen cennet gibi çayırlara bırakıyordu. Her daim bu topraklar bereketmiş. Medeniyetin ilk doğduğu yermiş. Nisir'deki Tanrılar, en çok bu bölgedeki kentlere gelirlermiş. Çünkü Tanrılara kurbanlar ve armağanlar en çok buralarda sunulurmuş.

Manharbe bunları anlatırken, omuzları dikleşiyor, saygınca dinlenmenin keyfini her haliyle yaşıyordu. Geçtikleri bölge, Furhatti'nin güney doğusundaki, cennet ülke, Kardu bölgesiydi. Kardolar, Keya'nın akraba soyundandı. Bugün yaşadıkları yer olan, Horosan, Manay bölgesinden koparak güneye inmişlerdi. Amorilerin krallığına da onlar son vermişti. Bir zamanlar bu topraklar çok ama çok daha zengindi. Kentler, Furhatti ile Mala suları boyunca tespih gibi dizilmişlerdi. İşte, o tespihlerin en muhteşem ve en büyük taşı Ur kentiydi. Cen-

---

[42] Elam'ın başkenti
[43] Hakkâri

netten güzellik içinde zümrüt Ur. Etrafı ise sarı çöl ile çevrilmiş ateşten altın gerdanlık.

Bu topraklarda, Kurti kavimler olsa da Arami ve diğer oymaklara mensup halklar da oturmaktaydı. Ve bu kentlerin yöneticileri, Asur'dan daha çok Asurlulardı. Kendi soylarına ihanet içindeydiler. Bunun için Ur'a uğramayıp, doğusundaki bataklığın içinde kaybolmadan, kuzeydoğuya doğru gitmeleri gerekiyordu.

Tedbir olsun diye dinlendikleri ilk yerde, üzerlerindeki esvaplarını değiştirdiler. Çünkü her millet, kendi kavmini giysisinden belli ederdi. Keya, Amedi giysileriyle başındaki kare işlemeli serpuşunu ağacın dibine attı. Alışması zor da olsa, geniş, uzun ve ince beyaz bir tunik elbise giyip, başına da beyaz serpuş taktı. Aramiler gibi, siyah başlık ipini kâkül yaparak serpuşunun üzerine geçirip, bir iki nükte ipini de boynuna kadar indirdi. Aramiler, serpuşlarını başlarına sarmak yerine, güneşten de korunmak amacıyla, adeta çadır kurarmışçasına serbest şekilde takarlar, ağır siyah ipten yapılmış daire şeklindeki ilmikli ve örgülü takıyı da üzerine geçirerek, bu ince örtünün rüzgârda uçmamasını sağlarlardı.

Yolcular, develerine binip, güneş altındaki uçsuz bucaksız boş arazide yolculuklarına devam ettiler. Keya anladı ki, giydiği Arami elbisesi ve serpuşu tam çöl giysisiydi. O kadar çok rahattı ki, Amedi serpuşu, başını terletirken taktığı örtü serinletiyordu. Kendi serpuşu daha çok dağlık iklime uygundu. O da soğuklarda oldukça işe yarıyordu. Dokuması, ağır ve kalındı. Oysa Arami serpuşu, ketenden yapılmış olup tüy gibi hafifti.

Güneş batmak üzereydi, Mala'nın batı kıyısındaki geçitte bekleyen kelekçilerin yanına doğru ilerlediler. Biliyorlardı ki, balıkçılar ve kelekçiler arasında Asur kralına yaltaklık eden oldukça fazlaydı. Asur kralı, tüm emir ve haberleri bunlar aracılığıyla insanlara iletirdi. Askere çağırma görevinden, vergi toplayıcılığına kadar, birçok şeyi bunlar yapardı. Tabii ki, işi sadece balıkçılık veya taşımacılık olanlarda vardı. Manharbe, kelekçilere doğru ilerlerken, en büyük temennisi de buydu; işi sadece, balıkçılık veya taşıyıcılık olan biriyle seyahat etmek.

Geçide yaklaşıldıkça, adamların kaba konuşmaları ve gülüşmeleri duyulur olmuştu. Akşamın karaltısında üç ya da dört kişi oldukları seçiliyordu. Develerin ayak sesinden veya uzaktan gören birisinin uyarısıyla olsa gerek, konuşmalarla gülüşmeler kesilmişti. Adamların dikkatleri gelen yabancıların üzerine yoğunlaşmıştı.

Manharbe o anda, içinden develere verip veriştirdi. Bu hayvanlar geviş getirme özelliklerinden dolayı sık sık aksırıp tıksırdıkları gibi, ağırlıklarından dolayı bir ata göre çok daha fazla ses çıkarıyorlardı. Ayrıca Keya'nın kaybolabilme ihtimaline karşılık, yeri belli olsun düşüncesiyle, devenin boynundan küçük çanı da çıkarmamıştı. Sessizleşen ortamda çanın çıkardığı ses, Asur kralı Sargon duyuyormuşçasına Manharbe'yi rahatsız ve tedirgin etti. Kendi kendine "-aptal kafam" diye sövüyor , "-Sanki Keya kaybolduğunda sesi yitecekte, küçük çin çin seslerini duyarak ona ulaşacağım," diye dövünüp, söyleniyordu. Keya, Manharbe'nin tedirginliğine bir anlam veremediğinden,

"-Bir şey mi söyledin?" diye sordu.

"-Hayır, efendimiz, hayır,"

Muhafızlardan biri, yayını alarak geçitteki kayanın üzerine tırmanıp, mevzilendi. Bir diğeriyse kılıcını aldı. Kalan iki kişiyse, konukları beklemeye koyuldular. Adamların görüntüsü netleşince Manharbe yüksek sesle,

"-Aşur ve Marduk sizi korusun!" diye bağırdı.

"-Marduk ve Aşur sizi de korusun!" cevabını aldılar. Yolcular, adamlara oldukça yaklaştılar.

"-Istar'ın koruyuculuğu üzerinizde olsun," diyerek avucunu gösterdi Manharbe. Ve aynı karşılığı alınca,

"-Bizi Ur'a kadar götürebilir misiniz? Ama Ur'a varınca, iki devemize karşılık, iki at isteriz," deyip direkt söze girdi.

Adamlardan kısa boylu, kümük burunlu ve sert yüzlü ihtiyar hareketlenerek:

"-Yolculuk nerden nereye?" diye sorup, develerin altına üstüne bakındı. Hayvanların ağzını açıp dişlerini kontrol ederek, baldırlarını okşayıp, Manharbe'yi dinliyormuş gibi davrandı. Hayvanlar konusunda bilgili olduğu belliydi.

"-TelMara'dan Ur'a gideceğiz, güzel baharatlar alıp geri döneceğiz."

"-Neye karşılık?"

Manharbe, soygun ve yağmacılığın bu bölgede yaygın olduğunu biliyordu. Üstelik haydut kılıklı bu adamlarla karşılaşmaları da bu işin cabasıydı. Yanlış yaptığını anladı. Ama iş işten geçmişti. Bu adamlar , değil altın; demirden kılıç için bile adam öldürecek tipteydiler. Esmer yüzünü gererek sert çıktı Manharbe.

"- Sana ne? Ben sadece, yüce Sargon'un temsilcileriyle İlahlarımıza hesap veririm. Sen taşıyıcı mısın, soyguncu mu?"

Adamların en küçüğü ve sinsi olanı küçük esmer adam, gömleğinin açık bölümünde, göğsündeki kılları okşayarak, etrafındaki arkadaşlarına dikkatlice göz gezdirdi. Ardından, kafasını kayanın üzerinde duran okçuya doğru çevirdi. Manharbe bir şeyler olacağını sezerek elini kılıcının kınına götürdü. Keya, öylece devenin üzerine kurulmuş diyalogları izliyordu. Çevresinde yaşanan şeylerin doğal olmadığını o da sezinlemiş, tedbirini de almıştı.

Taşıyıcılardan develerle ilgilenen Kümük burunlu yaşlı adamın her haliyle bir çöl bedevisi olduğu belliydi. Amorilerden, Aramilere benziyordu. Güldüğünde, etli suratı gevşeyip esneyerek, inceliyor, dudakları sarkarcasına aşağı düşüyordu. Zayıf olanın avurtları içe çökmüştü. Konuştuğunda, öndeki tek dişi karanlıkta zor seçiliyordu. Küçük ve yapılı adamsa, kumral teninde kalan kirli göğüs kıllarıyla oynamaya devam ederek, bir şeylere karar vermeye çalışıyordu. Tavırlarından reis olduğu anlaşılıyordu. Kurti kabilesine mensup olduğu da belliydi. O da Manharbe gibi Asur dilini, Kurti aksanında konuşuyordu. Subardolardan olabilirdi. Asur savaş divanında sözleri dinlenen bir krallıktı.

Bu bölgede, soygun düzeni çok yaygındı. Sargon, kendisiyle işbirliği içinde olan kişilere inanılmaz yetki ve haklar vermişti. Elbetteki, bu hainlerde ihanetlerinin bedelini alabilmeliydiler.

Geçmişte, zenginlik ve varlığın adıyla anılan bu yerler, ticarette de oldukça gelişkindi. Oysa Asurluların iktidarından sonra, Kurti kentleri yoksullaşırken, Ninova, Asur, Kale gibi, Asur kentleriyse oldukça

zenginleşmişti. Ticaretin azalmasıyla birlikte, en güvenilir yerler, bu Asur kentleri olmuştu. Öteki şehirlerse, bu tür yağmacılar tarafından sistemli bir biçimde yağmalanarak fakirleştiriliyordu. Yoksullaşan halk, Asur kentlerine göçerek, onların dil ve kültürü içinde asimle oluyorlardı. Sargon'un ataları sistemi ince ayrıntılarla şekillendirmiştiler. Zaten, yaşamaları da buna bağlıydı. Ninova zenginlik içinde; neft ve kan kokan altın kentti.

Gece korkuya kesmişti, karanlıkta haramiler, talana hazır bir edayla duruyorlardı. Herkes tetikte idi. Bir ses, bir çıtırtı her şeyi başlatacak veya bitirecekti. Yanan ateş, kor haliyle seçiliyordu. Göğe doğru yükseldikçe, kendini küllerine boğduruyordu. Gecede bulut olmasına rağmen, ay, hilal gibi yeryüzünün bu ayıbını unutmamak üzere, kendini eksiltmişti. Farklı milletlerden oluşan bu çete, tek bir amaç için bir aradaydı, talan, yağma ve sonrasındaki ganimet.

Kısa boylu, minyon tipli adamın sık etli ve adaleli yapısı, savaşta da usta olduğunu gösteriyordu. Küçük adam, gözünü okçudan ayırdıktan sonra, ağır adamlarla Keya'ya doğru yönelip, devesinin etrafında gezindi. Devenin arkasına geçtiği esnada, Manharbe ani bir hamleyle, devesinin üzerine binip ayaklandırdı. Bu telaş herkesi ürküttü. Ama bu pozisyon, iki arkadaşın büyük bir avantaj sağlamalarına neden olmuştu. Küçük adam, fazla bozuntuya vermeden, genç prensin devesini okşayarak,

"-Evet, ikisi de güzelmiş, bu ticarete değer" dedi. Elini, göğüs kıllarından çekerek anlaşmak için Keya'ya doğru uzattı. Bu pozisyon kendilerine avantaj sağlasa da, Keya yine de Manharbe'ye döndü. O da kafasıyla tasdik edince, küçük adamla el sıkıştı. Adam, talancı bir kahkaha atarak,

"-Bu alış verişi sevdim," dedi.

Bunun üzerine, Manharbe de devesini çökerterek aşağı inip, adamla el sıkıştı. Bu tokalaşmadan sonra ortam gevşedi. Ardından, kayanın üzerinde mevzilenmiş olan okçu da aşağı indi. Hep birlikte korkuyu atmışçasına gülüştüler.

Kurtiler âdet gereği, her ne kadar hain veya talancı olurlarsa olsunlar, tuttuğu ele ihanet etmezler. Ki bu gelenek. Manharbe tarafından da iyi bilinmekteydi. Fakat bu durum, o an için geçerliydi. Ondan

sonraki yaşanacaklar için değil. Ortamı rehavet alıp, günlük sohbete dönülünce, durumdan memnun olmayan kılıç kuşanmış adam, ağız dolusu tükürüğünü yere boşalttı. Ağzında otunu geveleyip beklemişti. Çiğnediği ot, bir tür insana cesaret verip, canlanmasını sağlıyordu. Uyuşturucu ot kullanımı bölgede oldukça yaygın bir alışkanlıktı. Kılıçlı adam küfür eder gibi iki de bir yere tükürerek, yolculara büyük kinle bakarak:

"-Pöh, iyi anlaşmaymış," diye kendini tekrarlayıp, ardından yere tekrar tekrar tükürüyordu.

Manharbe vakit geçirmeden, keleklere binmek isteğini belirtti. Keleğin sağlamlığını iyice kontrol ettiler. Mala ve Furhatti nehirlerinin üzerinde en elverişli taşıma aracıydı. Keçi ve koyun postu dikilip şişirilir, orta yeri kalaslarla, çevresi ve üstü kalın dallarla oturulacak bir şekilde düz bir zemin oluşturulurdu. Koyun yünü çıkrıkta gerilip eğrildikten sonra saç örgüsü gibi örülerek elde edilen kalın iplerle, zemin kalaslar birbirine bağlanarak bir tür sal yapılırdı. Manharbe çok hoşnut olmasa da idare eder anlamında efendisine bakındı. Anlaşma için el sıkıştılar. Develeri orada bırakarak keleğe bindiler. Küçük adam, develeri inceleyen yaşlı adamın kulağına bir şeyler fısıldadı. Keleğe yön veren sopayı eline alarak, kendilerini ırmağın akıntısına bıraktılar. Geride bıraktıkları adamların veda bakışları, hesaplaşamamanın verdiği kırgınlık ve hiddetin şekliyle buruk kaldı.

Küçük adam, elindeki uzun bir sopayı ırmağın çamurlu, kahverengiye boyanmış suyuna batırıp zemininden destek alarak, sala, yön ve hız veriyordu. Sopadan, kıyının sığ sularına yanaşmamak için de yararlanıyordu. Küçük adamın yaptığı hamleler, bu işte oldukça tecrübeli olduğunu gösteriyordu. Nehir, aşağılara doğru inildikçe farklı kaynaklardan, özellikle Diyala tarafından beslendiğinden, daha derin ve gür akıyordu. Küçük adam, elindeki uzun sırık ile suya yaptığı her hamle, çalkalanıp duran keleğin, kıyıya yakın fakat düz bir hat üzerinde gitmesini sağlıyordu. Gece bulutlarla kaplıydı. Bu yüzden, karanlıkta, ırmağın, yağmur taşkınlarından çamura boyanmış rengi, paslı demir gibi akıyordu. Kıyıdaki çalılıklarda, ateş böcekleri ile bataklık yönündeki sığlıklardaki kurbağa sesleri ortalığı inletiyordu. Çevredeki çalılar, insanın üzerine atlayıp boğazlayacakmış gibi duruyorlardı.

Nehir'in kıyısı, kuzeye nazaran daha düzlük bir alanda, üstelik daha da genişçe ve derin akıyordu. Mala, kuzeyden topladığı alüviyonları, aşağı ülkenin topraklarına kusarak bereket saçıyordu. Adeta, doğduğu yer değil de, kavuştuğu yer ana vatanıymışçasına boşalacağı alana daha hızlı koşuyordu. Alan, kıyı boyunca düz olması sebebiyle, bazı yerlerde bataklıklara neden olmuştu. Sazlıklar, bu çamurlu bölgeleri hasır gibi örmüştü. Burada yaşayan yerliler evlerini, ağırlıklı olarak sazlıklardan veya çamurdan yapmışlardı.

Adam, Manharbe'yle yüz yüze geldiğinde bütün sarı dişlerini gösterecek şekilde sırıttı. Sopayı suya batırıp çıkardığında omzuna attığı siyah keçi postu, sanki bir şişip bir iniyordu. Birden geriye dönen adam, Manharbe'yle tekrar yüz yüze gelince, yine güldü.

"-Gülmeyi çok seviyorsun," diye takıldı Manharbe. Bunun üzerine adam siyah kalın kaşlarını gerisin geri gererek,

"-İlginç bulduğum şeylere gülerim efendim," dedi.

"-Biraz kendinden söz etsene,"

"-Efendimiz benim adım Zınar, Barzan bölgesinde doğmuşum,"

"-Belli belli. Aksanından anlamıştım,"

Bu cevaba sevinen küçük adam, gecenin karanlığını yırtarcasına kâhkaha attı.

"-Evet, evet ben de", dedikten sonra yine bir kahkaha daha patlattı.

"-Gülünç olan ne? İki de bir ha ha ha haha ha, bu arada gün ışımak üzere ve sen sağdaki kıyıya çok yanaştın. Bundan sonraki bölümlerde de yavaş yavaş sol bölüme doğru yanaş, artık sol kıyıdan gideceğiz," Bu talimat üzerine, adamın yüzü limon yemiş gibi ekşiye kesti. Köylü kurnazlığıyla dişlerinin arasından,

"-Neden efendimiz, bir şeyden mi çekiniyorsunuz?" diye alttan aldı.

"-Ne oldu, gülümsemiyorsun?"

Adam soğukkanlılıkla Keya'yı göstererek,

"-Efendimiz, ben de, onun aksanından anlamıştım," dedi.

"-Buna mı gülüyorsun?"

"-Hayır, efendimiz sadece bu değil,"

"-Peki ne?"

"- Aramiler, dizlerine kadar uzun kırmızı çizmeler giymezler. Ayrıca efendimiz, onlar küçük kalkan ve cirit de taşımazlar. Ok ve küçük hançer taşırlar," dediği gibi tekrar gülmeye başladı. Kaye, her ne kadar Amorilere benzemek için giyinmişse de yine de Kurti soylu olduğu izlenimini üzerinde taşıyordu.

Uzun bir yol sonrasında, Mala ırmağının zemini alçaldıkça su akışı sakinliğini kaybetti, böğürürcesine dalgalandı. Dalgaların etkisiyle, kelek bir yukarı bir aşağı bayrak gibi dalgalandı. Gerek Mala ve gerekse de Furhatti'de kelekle seyahat etmenin amacı da buydu. Bir sal veya gemi böylesi bir durumda taşlara çarparak veya kıyıya toslayarak mutlaka devrilirdi. Oysa keleğin sürekli dönmesi ve bu tür akıntılı sığ sularda manevra alanının geniş olması sebebiyle, herhangi bir problemle karşılaşmadan yolculuklarına devam edebiliyorlardı. Saldakilerin yüzü, kâh kıyıya dönüyor, kâh arkası önü oluyordu, bazen de önü arkası. Herhalde, eskiden buralarda yaşayan insanlar uzun tecrübe ve uygulamalar sonucunda bu aracı icat etmişlerdi. Keya'ya, Mısır Firavununun Nil'de sahip olduğu büyük tekneler anlatılmıştı. O büyük teknelerle bu ırmaklarda yolculuk yapmak imkânsızdı.

Yola çıkalı uzun süre olmuştu, neredeyse şafak atacak ve Güneş Tanrısı Ezdan, yeniden güneşin ilk ışıklarını yeryüzüne ulaştıracak, toprak ve yeşillik, ateşin ışığına kavuşarak rahatlayacaktı. Sabahın ilk esintileri, genç prensin yüzüne vurunca, hafif üşüdü. Bu esintiler, kıyıdaki çiçeklerle, suyla balığın kokusunu harmanlayarak taşıyordu. Herhalde, suyun ve balığın kokusunun karışımı kadar, insana huzur veren bir koku yoktur. Irmak kokar mı? Evet, o kadar güzel kokar ki, balık ve yosunlar tüm güzel kokusunu ırmağa salar. Gözlerinizi kapattığınızda ırmağın kokusunu duyarak, akan suyun şırıltısını dinleyerek bir ömür geçirebilirsiniz.

Manharbe'nin, küçük adama bağırışı ve ısrarcı direktifleri, bu hayalleri ırmağın derin sularına attı.

"-Senden, sol kıyıya geçmeni istemiştim be adam! Ama sen ne zamandır halen sağ kıyıda gidiyorsun,"

"-Efendimiz sola geçmek akıntıdan dolayı kolay olmadı. Ancak uygun bir yer bulduğumda geçeceğim,"

"-Onlarca uygun olan yerden geçtik, bunu neden yapıyorsun?"

Keya bu bağrışmalara müdahale etme ihtiyacı hissederek,

"-Siz neden bağrışıyorsunuz?" diye sordu. Manharbe sinirli ve telaşlıydı. Bıyığı rüzgârda savrulan otlar gibi titriyor, göz bebekleri, gecenin karanlığının yittiği yerde parıldarcasına irileşiyordu.

"-Efendim",dedi. "-Uzun süreden beridir kendisine ırmağın sol yakasına geçmesini emrediyorum. O ise, sağdan gitmeye ısrar ediyor,"

Manharbe'nin anlattıkları, salı kontrol eden adamın kıyıya doğru umarsız bakarak sırıtması sonucu yarım kaldı. Adamın bu tavrı üzerine Manharbe de tüm dikkatini adamın baktığı yöne doğru çevirerek kıyıyı dinledi. Ve Keya'ya

"- Şşşt... susun susun efendimiz," diyerek konuşmasını engelledi. Ama genç prens bir süre sonra sessizliğini bozarak kısık sesle,

"- Ne oluyor Manharbe?" diye sordu.

"-Efendimiz, duyuyor musunuz?"

"-Hayır, hiç bir şey duymuyorum,"

Manharbe kıyıya daha bir dikkatle bakarak, kulak kabarttı. Suya konuşur gibi; ama suyun sesinden daha kısık bir sesle,

"-Evet, efendim gerçekten hiç bir ses yok. İşte sorun da burada. Ateş böcekleri cırcır etmiyor, kurbağalar da vıraklamıyor,"

Manharbe, birden Zınar'a doğru yönelerek, Zınar'ın iki eliyle sarıldığı sopaya o da, iki eliyle sarılarak "-çabuk sola doğru yanaş, çabuk!" diye ısrar etti. Zınar ise anlamazlığa vurarak,

"- Ama efendim böyle ani manevralar yapmayın, bakın devrileceğiz. Uygun yer bulunca yanaşacağım," dedi.

Manharbe, bir eliyle sopayı tutarken diğer yandan dikkatle sağ kıyıyı izliyordu. Sabahın mavi ışıklarının ortalığı aydınlatmasıyla, gördüğü kararını işaret ederek,

"- Garnizon!" diye haykırdı. İki eliyle sarıldığı sopaya, Zınar tekrar müdahale ederek büyük bir hınçla sarıldı. Omzuyla Manharbe'yi iterek sırıktan uzaklaştırmayı başardı. Manharbe'nin,"-Bırak, bırak!"

diyerek sırığı çekiştirmesi de artık onun için hiçbir şey ifade etmemekteydi.

Kısa boylu adam, artık bilerek ve isteyerek keleği, sağdaki kıyıya doğru sürdü. Keya, bu hain adamın, sopayı tutmadaki ısrarını, gözlerinin ihanet, kin saçtığını gördü ve anladı. Çünkü bakışları genç prens için çok tanıdıktı. İşte o anda, Manharbe'nin gözünün önünden geçen gümüş renkli parıltı, adeta geceyi çizen tebeşir gibiydi. Hemen ardından adamın feryadı duyuldu. Zınar'ın elleri sopayı tuttuğu halde keleğin hemen köşesinde, kesik kollarına bakıp şok halinde bağrışarak ağladı. Ve bu küçük adam, ihanetin bedelini, itaatkârsızlığının karşılığını acımasızca ödemişti. Bu yüzden koluna bakarak acıyla bağırıyor, feryat ediyordu. Gece kılıçtan daha keskin Zınar'ın sesiyle günü doğuruyordu.

Kesik kolundan akan kan pala bıyığına ve yüzüne fıskiyelenmişçesine sıçradı. Kaynağından taşan kaynak suyu nasılsa öyle. Akan kanlardan salın ince tahtalarını kırmızıya boyadı. Genç prens, ardından adamın baldırını tekmeledi. Küçük vahşi adam Nehrin sularına düştü. Çamurlu, bakır renginde akan ırmağın suyu, birden önce kırmızı sonraysa çamurlu akan suda kahverengiye büründü. Keya, kılavuzunun da yaşananlar karşısında şokta olduğunu anladı. Zınar'ın tahtada kalan ellerini de sökerek, onları da ırmağa attı.

"-Of şimdi bunları koparmazsan, bir süre sonra kartal pençesine dönüşüp açılmaz olurlar." diye rahat bir üslupta konuştu. "-Neyse, sahibi gibi bunlar da balıklara yem olurlar," demeye kalmadan, kıyıda kendilerine doğru gelen bağrışlara kulak kabartıp anlamaya çalıştılar.

Bağırışlar, kıyıdaki tepenin üzerine kurulan garnizon askerlerinin aşağıya doğru indikleri esnada çıkardıkları seslerdi. Başlarında atın üzerinde duran adam, siyah pelerinini savurarak sağa sola emirler veriyordu. Asur komutanı, salın kıyıdan uzaklaşmasıyla sesinin dozunu artırarak, Keya'yı tehdit edercesine, kılıcını salladı. Yanında dün akşam gördükleri genç adama benzer biri vardı. Komutan, ok atan askerlerine, isabet ettiremezlerse onları cezalandıracağı yönünde tehditler savuruyordu. Keya, iki elinde gergedan derisinden yapılmış kalkanlarla, yağmur gibi üzerlerine yağan okları savuşturmaya çalışıyordu. Manharbe ilerdeki kayaları göstererek bağırdı,

"-Çarpacağız, kayaya çarpacağız... Efendimiz, hemen suya atlayın,"

Keya da, o anda kayalara doğru sürüklendiklerinin farkına vardı. Hemen, kılavuzunu da iterek, birlikte suya atladılar. Sol kıyıya doğru yüzmek istedilerse de, suyun akıntısı çok güçlüydü ve dalgalara kulaç atmaktan yoruldular. Az önce gördüğü kayaya doğru yüzerek sol tarafındaki kayaya tutundu. Manharbe de çok geçmeden yanına geldi. Elbiseleri yüzmelerine oldukça engeldi.

Varmak istedikleri kıyı çok yakındı. Fakat ikisinde de yüzecek hal yoktu. Takatleri kalmamıştı. Kayayı kendilerine siper etmeleri sebebiyle, Asur askerlerinin attıkları oklar isabet etmiyordu. Zaten askerler de ok atmayı kesmişti. Komutanları hala telaşla bağırışlarına devam ediyordu.

Güneş ortalığı aydınlatmış ve ağaçların gölgesi bile sanki kaybolmuştu. Keya, kıyıdaki Asur askerlerinin kayıklara bindiklerini görünce gitmeleri gerektiğini anlayıp, güç toplayıp kıyıya kadar yüzdüler. Asurlu komutan da heyecanından atını gövdesine kadar suyun içine sokmuş, kendi de bileklerine kadar suya girmişti.

Asur askerleri de naralar atarak, kürekçileri ateşlemeye çalışıyorlardı. Kürekçilerse pazıları patlarcasına var güçleriyle akıntının suyuna direnerek, kayığı karşıya geçirmeye çalışıyorlardı. Oysa ırmağın o bölümünde, kayığın karşıya direkt geçmesi, mümkün değildi. Mala'nın, Diyala ırmağı ile beslenmiş suyu deli gibi akıyordu. Zeminin yokuş aşağı olmasından bu iş daha bir zor oluyordu. Irmağı, paralel geçmeye çalışan kayıklar teker teker devriliyor, ırmak, koynuna aldığı askerleri bir boğa yılanı gibi, sarıp sarmalayarak en derin yerine çekip boğuyordu.

İki arkadaş, zar zor kendilerini karşı kıyıya atmışlardı. Kıyıya çıktıklarında, bazı Asur kayıklarının kıyının aşağısına doğru yaklaştığını gördüler. Bunun üzerine izlerini kaybettirmek için, sazlık alanın içine daldılar. Bölge bataklıktı ve bazı yerlerde bellerine kadar suya gömülüyorlardı. İki arkadaş yürümelerini engelleyen uzun çizmelerini çıkarmak zorunda kaldılar. Ayakkabısız, bataklıkta hareket etmeleri daha kolaylaşmıştı.

Çamurların içinde, askerlerin, kendilerini izlemesi veya çabucak yetişmeleri mümkün değildi. Ama bir müddet sonra onlar da yönlerini şaşırıp kayboldular. Büyük ihtimalle, kendilerini takip eden, askerler de kaybolacaktı. Ancak, bir tesadüf veya düşük bir olasılık kendilerini karşılaştırabilirdi. Asur askerleri de karaya çıkmışlardı. Bağrış ve küfürleri duyuluyordu. Yeterince yaklaşmışları seslerin belirginleşmesinden anlaşılıyordu. Sıradan bir takip değildi. Yakalasalar ödüle boğulacaklardı askerler, yakalansalar amansız acı yaşayacaklardı Manharbegiller. Tam bir insan avıydı.

Keya, toprağı özlüyordu. Bazen dizlerine bazen de bellerine kadar tekrar tekrar suya battılar. Bataklık sinekleri, onların aksine oldukça huzurlu ve mutluydular. Onlar, gövdelerinden daha büyük ve ince ayaklarıyla, suyun üstünde koşarcasına yürüyorlardı. Sivrisineklerse, Asur askerlerinden daha büyük ızdırap nedeniydi, soktuklarında iğneden daha kötü acıtıp, kaşındırıyorlardı. Her vızıldama sesi kaçakları deli ediyordu. Sesleriyle iğneleri var, kendileri yoktu. Vızıldadıkları an sokuyorlardı. Manharbe, kıyıda elini yüzünü ve tüm vücudunu çamurla sıvadı ama Keya direnmeye kararlıydı. Ama bu direnci fazla sürmedi. İlk gördüğü çamurlarla her yerini sıvadı. Bunun yararı da olmuştu. Asur askerlerinin sesleri duyulmaz mı olmuştu ne? Karşılaştıkları an böylesi ortamda kurtuluş şansları hemen hemen hiç olmadığını Manharbe iyi biliyordu. Asur kemendi ağırdı ve bir defa bedeni sadırını gruba karşı koymak mümkün değildi. Farklı bir yakalama tekniğiydi.

Bataklık kurtuluşun ümidi olsa da, yaşandıkça çekilmez bir hal alıyordu. Uçsuz bucaksız görüntüsü, hatta beş adım ötesini görememek Keya ile kılavuzunu sevimsiz bir yalnızlığın içine itiyordu. Asur askerlerinin kendilerini bilerek sazlıkların içine atmamalarının bir nedeni de buydu. Bataklık cinleriyle ilgili anlatılan hikâyelerin de, etkisi büyüktü. Elam Tanrıları sazlıklar arasında yürüyüp suda yüzen bir balık olarak Kengi(Sümer) topraklarına ayak basmışlar. Bu balık tanrı Elam halkı ve soylularına yol göstermişti. Onlarda Guti dağından gelen Kurtilerle karışarak Kengi uygarlığını kurmuşlardı. Gerçi Kurtilerle başta savaşmışlardı. Ta ki Amoru ve Aramiler çölden gelinceye kadar. Onların gelmesiyle ortak dostluk kurmuşlardı. Kent devletler sa-

vaşını bitirmişler, hep beraber çölü bir uçtan bir uca kesecek büyükçe surlar inşa ettiler. Buna rağmen kazanamadılar. Kengi uygarlığı bu sebeple melezdir.

Kamışlar arasında önce bir kamçı gibi şaklayan, bazen de ıslığa dönüşen rüzgâr, efsaneye göre, bataklık şeytanlarının sesiydi. Ve onlar en çok insan etine bayılırlardı. Bataklıkta sadece bu şeytanlar yaşıyordu. İnsanlar ise oralardan her zaman uzak kalmışlardı. Manharbe yolda giderken aynı zamanda bu efsanelerle ilgili, bataklık şeytanları tarafından vahşice öldürülen acıklı hikâyeleri anlatıyordu. Keya anlatılan hikâyelerdeki görüntü ile yaşadığı ortamın benzerliğine bakarak, bazen kafasında soru işaretleri oluşsa da, onu hiçbir güç Yekbetene'ye varmadan öldüremezdi. Sık sık kılavuzuna bu hikâyelere inanamaması ve güçlü olması için telkinlerde bulunuyordu. Asur askerlerinin sesleri uzun zamandır duyulmaz olmuştu. Ancak bir tesadüf onları karşılaştırabilirdi.

Manharbe, sürekli yukarıya yani kuzeye doğru giderek, Luristan'a varacağını söylüyordu. Açık topraklı bir alan gördüğünde, bir dirsek uzunluğunda kestiği kamışı yere saplıyor. Sol ayağını kamışın gölgesinin uzantısına koyarak bacağını açıyor ve güneşin pozisyonuna göre, önünü hizalayarak yola devam ediyordu.

Genç prens de birkaç denemeden sonra, gerçekten kamışın gölgesinin sürekli değiştiğini gördüğünde şaşırdı. O da yönünü, kamışın gölgesine göre saptamayı öğrendi.

Manharbe'nin, yön yol bilirliği, olaylar karşısında takındığı soğukkanlı tavırlar ve hareketlerindeki serinkanlılığı, efendisine bataklıktan kurtulacaklarına dair ümit veriyordu. Bu yüzden kılavuzunun yaptığını sorgulamaktan çok, onu destekleyip onore ediyordu.

İki yol arkadaşı, avcılıkta da oldukça ustaydılar. Manharbe, sazlıklardan kopardığı kamışların ucunu, hançeriyle sivriltip, balık aramaya koyuldu. Bataklığın içinde akan küçük derelerden, bu kamışları kullanarak balık avlıyordu. Keya ise, suyun içine girerek balığı korkutuyor, balığın ağaç sığlıklarına doğru saklanmasını sağlıyor, sonra iki eliyle, saklandığı yerde yokluyor, balığa dokunur dokunmaz, tutmadan şamar vurarak, onu, çamurluk veya kuru bir alana doğru fırlatıyordu. Bataklıkta kuru bir alan cennet ile özdeşti. Öyle kuru bir yer gördükle-

rindeyse, yorgunluklarını atmak ve dinlenmek için hemencecik uyuyorlardı. Bataklıkta, tuhaf kuş sesleriyle, bunaltıcı nem ve küf kokusuna alışmışlardı. Üçüncü gün öğlene doğru Manharbe, kuşların yuva yaptığı bir ağacın tepesine, yumurta bulmak umuduyla tırmandı. Yuva oldukça yüksek bir yere kuruluydu. Ve tırmanmasının karşılığını bir yumurta bularak almıştı. O an gördüğü manzara karşısında elleri açıldı, yumurtayı ha düştü düşecek şeklinde elinde tutuyordu. Sevinçle bağırdı.

"-İşte! İşte orada. Luristan dağları, efendimiz orada,"

"-Nerede?"

"-Karşımda efendimiz, karşımda,"

Keya da telaşla ağaca tırmandı. O da dağların zirvesini görünce sevincinden bağırdı. Ama pala bıyıklarını gererek sırıtan arkadaşının elinden, yumurta, başına düşüvermişti. Bir şey söylemeden hızla ağaçtan indiler. O kadar sevinçliydi ki, o anda hiçbir şey onların bu coşkusunu bastıramazdı. Dağlık alana doğru koştular. Çamurlara batıp çıkarak, gözlerindeki resmi kaybetmeden, bir hedefe kilitlenmiş ok gibi, dağların eteklerine ulaşmaya çalıştılar. Gecenin karanlığında da durup dinlenmeden yürüdüler. Ve sonunda, yorgunluktan bir ağacın altına hamur gibi serildiler. Sabah uyandıklarında tekrar yürümeye devam ettiler. Keya, elini uzatsa yakalayacağı dağa neden ulaşamadıklarına ve bataklığın neden bir türlü bitmediğine anlam veremiyordu. Tekrar, bir ağaca tırmandıklarında dağın zirvesi hatta gövdesinin bir bölümü yine önlerindeydi; ama sanki aynı uzaklıkta duruyordu. Onlar, yaklaşmak istedikçe dağda eteklerini toplayıp uzaklara taşınıyordu sanki. Ama yol aldıkça yürüdükleri zemin gittikçe kuruyordu. Su gittikçe çekiliyordu. Çamurlu ve sulak alanlar toprağa, sazlıklarda çimenlere dönüşüyordu. Yanlarında akan, küçük dere akıntılarıysa fazlalaşmıştı. Ve dereler arasındaki mesafe de arttıkça, sazlıklar da azalıyordu. İşte o anda son koca gövdeli ağaçlardan sıyrıldıklarında, önlerinde yeşile kesmiş uzun bir düzlük ve bu düzlüğü kesen, dağlık alanın küçük tepeleri sıra sıra önlerine dizilmişti. Bu manzara karşısında derin bir nefes alarak "nihayet" dediler kendi kendilerine. Sevinçten avazları çıktığı kadar bağrışıp höykürdüler. "Yah!yah!" Sarmaş dolaş oldular.İşte bu mutluluğun resmiydi.

Güney ve batı bölgesi Elam üstü Luristan'dı. Keya, vatan toprağına ayak bastığında, ayaklarını koca bir çınarın güçlü köklerine benzetti. Onun gibi çıplak ayağını toprağa daha derin gömüyordu. Vatanın toprağıysa tüm sıcaklığıyla güçsüz ve cılız ayaklarına güç olmuştu. Rüzgâr, onları beraberinde alıp götürmeye gelmişti. Dağlarıysa, kendini saklamaya hazır bir ana yuvası; kollarını dört bir yana açmıştı. Çölün kumu ve sıcağı, Mala'nın aktığı yabancı topraklardaki bataklıklar ve onların şövalyesi sivrisinekler... her şey geride kalmıştı. Ülkesine ait olan her şey güzel ve kutsaldı.

"-Huda, güzel bir kadını nasıl özenle yaratıp, bir de ona, zekâ, bol çocuk ve bol süt veriyorsa ülkeme de, her güzelliği vermiş" diye kendi düşündü. Batısında Alaşiya doğusunda, mavi Azer denizi, Komuh'tan, Kapadokiya'ya kadar, bereket, hayvan, tarım ve hububat, dağlarından çağlayan onlarca güzel memeler ve ondan bereketle akan süt kadar güzel, temiz, bol su vermişti. Bu ihtişamlı manzara, mavi gökyüzüne doğru uzanan yeşilliğin, siyah bir kubbe ile gökyüzünü yarması, Keya'da heyecana neden olmuştu. Dağların heybeti ve ürkütücülüğü insanda dayanılmaz bir merak oluşturuyordu. Bu merak, o kadar güçlü bir duyguydu ki bilinmek ve keşfedilmek için adeta, bağırırcasına insanı kendine çağırıyordu. Uçsuz bucaksız çölle bataklılardan sonra, dağların heybeti, onlar için sonsuzluğa ilk adımdı. Zirvesine sadece kartallar hakimdi. Tanrıların, bataklıklarda değil de dağlarda oturmalarını o gün daha iyi anlıyordu Keya.

Genç prens, günlerce bataklıkta sazlık ve çamurlar arasından geldiğinden, farklı geometrik dağ görüntüleri onda hayranlık uyandırmıştı. Onları bu kadar cezbeden ve keşfetmeye iten şey de, bu olsa gerekti. Manharbe'yse, çıplak ayaklarına bakarak, kara kara düşünüyordu.

"-Şimdi kırmızı çizmelerimi özledim,"dedi, "bir de güzel bir banyoyu."

Beklemeden, yalın ayaklarla dağın dip yamacı ile bataklık arasındaki bölgede yürüyerek, kuzey doğu istikametinde Sus'a doğru yöneldiler. Çünkü çıplak ayakları ve ince çöl giysileriyle dağlara tırmanarak, Kobaşların kenti Akari'ye gitmek, akıl işi değildi. Kendilerini soğuktan koruyacak elbise ve ayakkabı bulmaları gerekiyordu.

Sivrisineklerden korunmak için de her taraflarını çamura buladıklarından, kentli insandan çok bir dağ insanı görünümüne bürünmüşlerdi. Siluetlerinde insan yüzü bulmak mümkün değildi. Yabaniydiler. Sakal ve yüzleri çamurdan görünmez olmuştu. Sadece dudaklarıyla gözlerinin rengi seçilebiliyordu. Oysa kılavuzunun, pala bıyıkları çamurla doluştuğundan dudakları da görünmüyordu.

Yazın son sıcakları, sonbaharın da ilk esintileri vardı. Çayırdaki çimenler yatak gibi şişmiş, yeşil ve sarıya kesmiş halıyı andırıyordu. Ama ağaç yapraklarının rengine henüz sarı düşmemişti. Kimi yabani armut ağaçlarında henüz olmamış da olsa meyve vardı. En güzeliyse yabani dağ üzümleriydi. Sert kabukları ve iri çekirdeklerine rağmen, çok güzeldiler. İki arkadaş buldukları kök, balık, yılan ile bazen şanslı oldukları zamanlarda kuş yumurtasıyla beslendiklerinden, meyvelerin tadı, cennetten kendilerine armağan edilen nimetler gibi geliyordu. Bataklıkta beslendikleri şeyler oldukça berbat tatlara sahip şeylerdi. Bu, çiğ yiyecekleri yerken başta zorlanıp tiksinseler de sonradan onları büyük bir iştahla yemişlerdi. Ama yamaçlardaki yabani meyveler, onlara unuttukları tatları veren, bol sütlü dişi, iri memeli kadın gibiydi.

Hatta dağın yamacındaki tehlikeli bir çıkıntıdaki asmadan salkımı almak için, Manharbe kendini büyük tehlikeye dahi atmıştı. Zor da olsa elde ettiği üzüme hayranlıkla bakarak, bir kaç habbesini yiyip, toz ve toprak içinde olanları, cebini temizleyip saklamıştı. Mucizevî bir şeymiş gibi, arada bir onları çıkarıyor hayranlıkla havaya doğru kaldırıp, evirip çevirerek baktıktan sonra bir tane alıp yavaş yavaş ağzında öğüterek yutuyor ve ardından nadide bir mücevher gibi, özenle tekrar cebine koyuyordu. Bu salkımdan bir habbesini kararsızlıkla efendisine uzatmıştı.

Uzun bir yürüyüşten sonra bir derenin kenarına geldiklerinde, üzüm salkımını özenle çıkarıp bir ağacın altına koydu. Ardından, iki arkadaş soyunmadan suya doğru koştular. Su soğuktu. Vücutları alışınca bağırış çağırışları kesildi. Yerini mutluluk şarkılarına bıraktı. Derenin suyu, berrak ve duru bir şeklide akarken, kendilerinden sonra, çamurlu ve bulanık bir suya dönüşmüştü. Ayaklarının altındaki yosunlu taşlara basıp kaymaktan zevk alıyorlardı. Banyo sefasından sonra, güneşin son demlerinin tadını çıkarmak için, üzerlerinde sadece tu-

manları kalacak halde, diğer elbiselerini ağaca astılar. Kendileri de, çimenlerin üzerine uzanarak, güneşin ışığı altında ısınıp dinlendiler. Keya, ağacın altına gidip uzandı. Ama tuhaf sesler çıkarmasından kuşkulanan Manharbe, yanına koştuğunda, gördüğü manzara karşısında donakalmış, sinir krizleri geçirmişti. Efendisi, salkımını büyük bir afiyetle yiyordu. Pala bıyıklı adamın hiddeti, gözlerinden okunuyordu. Genç prensin zevk sesleri bir an kesildi. Bir elinde salkım, öteki elinde ağzına götürmekte olduğu habbe, o an donarak öylece kalakaldı. Bazen yaşanan güçlükler insanlar arasındaki sınıfsal farklılıkları ortadan kaldırıyordu. Çünkü eşitler yasası işliyordu. Eşit koşullarda yaşam büyüyü bozuyordu. Buna rağmen Manharbe bozulmayan bir derinlikte yetişmişti.

Aslında, yanlarına üzüm almışlardı; ama anlaşılan bu salkımın Manharbe için ayrı bir anlamı vardı. Keya, dudağındaki habbe ile üzerinde bir kaç tane kalmış olan salkımı, ona uzattı. Manharbe, bu salkımı ve habbe üzümü, kartalın avını yakalamasındaki pençe gibi sert bir hamleyle aldı. Tekrar eski yerine gidip uzandı. Üzüm tanesini parmağıyla tutarak, değerli bir kristal taşımışçasına inceledi. Ama yemedi. Efendisine de saygısızlık etmedi.

Güneş battığında, pala bıyıklı kılavuz yerinden kımıldamadan öylece uzanıp kalmıştı. Keya'nın, ona yönelttiği soruları saygısından, ya geçiştiriyor ya da sessiz kalarak duymazlıktan geliyordu. Efendisi, özür dilemek istese de, nedense yapamıyordu. Kurumuş elbiselerini giyinip uyudular.

Keya uyandığında kılavuzunu yanında görememişti. Güneşin ışığı tepeden yüzüne yansıyordu. Vücuduysa hala bitkindi. Sabahın ilk ışıklarının yüzüne değmesi, uyanmasına yetmemişti. Belki kılavuzunu görmüş olsaydı, mahmurluğunu gidermek için ağacın gölgesine sığınarak daha da yatacaktı.

Hayatında en çok zevk aldığı şey, kuşkusuz suyun sesiyle uyanmaktı. Dereye yöneldi, elini yüzünü yıkadı. Göz kapaklarındaki ağırlık kalkmayınca, kendine gelmek için, başını tümüyle suyun içine soktu. Ardından abdestini alıp temizlendi. Düne göre, derenin suyu daha soğuktu. Çevresine bakındıktan sonra, dostunu çevresinde göremeyince, yüzünü güneşe doğru dönerek ibadetini yaptı. Ardından ağacın altına

uzanıp arkadaşını beklemeye koyuldu. Fazla sürmeden, Manharbe, bataklık kıyısında belirdi. Üç tane küçük, ince engerek yılan yavrusu getirmişti. Yere bir ip gibi uzatıp düzledikten sonra dipten başparmağıyla ölçü alıp, hançeriyle kesti. Başından da üç parmak ile ölçü aldıktan sonra, o bölümünü de kesti. Kalan orta bölümünüyse, ağacın dibine koydu. Sonra diğer ikisini de aynı şekilde kestikten sonra, ağacın dibine oturdu.

Tepenin yamacındaki kayaları göstererek

"-Oraya gitmemiz gerek, büyüklerini orada bulabiliriz, dedi. Bunlar sadece yemek için, zehirleri etkili değil," Genç prens, Manharbe'nin dediğinden bir şey anlamadı.

"-Neden büyük ve zehirli yılana ihtiyacımız var, Manharbe?" Kılavuz bilmiş ve kayıtsız bir halde ağır ağır ayağa doğrularak.

"-Şu an iş yapmamız gerekiyor efendimiz," dedi. "-Konuşmaya çok vaktimiz olacak,"

Keya, dostunun hala kendine kızgın olduğunu anlamıştı. Durumu anlayınca da, fazla üstelemeden peşine takıldı. Öğlene kadar, yılan aradılar. Manharbe, bu konuda da oldukça ustaydı. Zaten bataklıkta da, yılanların yakalanması veya hangi ağaçta kuş yuvası olduğunu, o biliyordu. Onun sayesinde fazla acıkmadan, uzun yol alabiliyorlardı.

Yamacın kenarlarında, kurumuş otlara veya çıkıntı dallarına tutunarak tırmanmaları, yukarılara çıkmalarını daha da kolaylaştırıyordu. Öyle tehlikeli bir tırmanış da değildi. Düzlük alana vardıklarında, taşlık bir alanda dikkatlice ilerlediler. Manharbe, birden duraksadı. Efendisine sessiz olması için işaret etti. Güneşin etkisiyle bunalan büyük siyah bir yılan, taşın altına girerek, serinlemeye çalışıyordu. Mevsimlerin geçiş döneminde yılanlar saldırgan oldukları gibi, hareketleri de yavaşlıyordu. Taşın altında vücudunun soğuyup hantallaşması için bir süre yılanı beklediler. Ardından Manharbe, parmağını pala bıyığının arasından ağzına götürüp ıslattı. Rüzgârın yönünü tayin ettikten sonra, esintiyi karşısına alarak ilerledi. Yılanı kuyruğundan yakalamak için, ağır hareketlerle eğildi. Yılan, onun bu hamlesinin farkına varıp ısırdığı an, büyük ihtimalle pala bıyıklı adam yılanı öldürürdü.

Kuyruğunun ince, gövdesinin kalın oluşu, zehrinin hiddetini gösteriyordu. Bu bölge insanı, Marareş[44] diyorlardı ona. Manharbe, yılanın kuyruğundan tuttuğu an, sürüyerek hızla kendine doğru çekti. Ama evdeki hesap çarşıya uymamıştı. Kolunun uzunluğundan biraz daha büyük olan yılanın başı, yerde kaldı. Bu pozisyon yılanın yerden destek alması için kâfiydi. Usta avcı, yılanın boyunu hesaba katmamıştı. Bu handikabını hemen telafi ederek yılanı, havada bir kement gibi çevirdikten sonra, karşı kayaya savurarak fırlattı. Çarpmanın etkisiyle yılan, olduğu yerde hareket etmeden öylece seriliverdi. Avcı, omurgası kırılan yılana hemen yöneldi. Ensesinden tuttu. Kınından sıyırdığı hançeri, eteğinin altına koydu. Yılanın dişlerini eteğine geçirerek, dişlerinden akan zehri hançerin üzerine akıttı. Zehir, yeşilimsi bal renginde, sümük gibi akışkandı.

Tecrübeli avcı, yılanın kafasını yere bıraktı. Kopardığı ot demetiyle hançerinin üzerine zehri iyice dağıttı. Ayağa kalkıp, derin nefes alıp rahatladı.

"-Az daha zebanilerin bulunduğu E.Raş. Gal'in[45] ülkesine gidiyordum," dedi. Korktuğu belliydi. "-Huda yardım etti, hava sıcak olmuş olsaydı, daha hareketli ve saldırgan olacaktı. O pozisyonda beni kesinlikle ısırırdı. Taş onu üşütmüş olmalı." dedi.

Korkuyla karışık gülümsemesi, başarısından haklı bir gurur duyduğunu gösteriyordu. Manharbe, hançeri kınına koymadı. Tepenin ilerisindeki çalılara yöneldi. Çalılardan kopardığı yaprakları ağzına tıkıştırarak, bir tutamda efendisine uzattı. Keya, yaprakları eline aldıktan sonra tuhaf bir biçimde onlara bakarak,

"-Bunlar yenir mi?" diye sordu.

"-Yenmez efendim,"

"-Öyleyse neden yiyorsun?"

"-Yemiyorum, çiğniyorum,"

"Neden?"

"-Korkuyu giderip cesaret verir,"

---

[44] Kara Yılan

[45] Cehennem: Sümerlerde, karanlıklar ülkesinin efendisi anlamına gelir.

Keya, otu çiğneyince tadını acı buldu. Hatta kısa süre sonra dili de uyuşmaya başlamıştı,

"-Yılanı almayacak mısın?"

"-Hayır,"

"-Neden?"

"-O yenmez,"

Tepeden aşağı indiler, ağacın altındaki yılanları da alarak tekrar yola koyuldular. Manharbe bu yolculukta, cebinde sakladığı salkımındaki üzümleri bitirdi. Bataklığın uzantısındaki su birikintisinin kenarında susuzluğunu gideren gameş 40 sürüsünü görünce Manharbe, beklediği an gelmiş gibi sevindi. Pala bıyıklarının altından sırıttığında, siyah gözleri irileşti.

"-Sus'a gitmemize gerek kalmayabilir efendimiz," dedi, "-şimdi siz ağacın üzerine çıkıp beni bekleyin," Keya, denileni yaparak, onu izlemeye başladı. Önce, elindeki hançeri daha sıkı tutarak yavaş ve dikkatli adımlarla sürüye doğru yaklaştı. İyice yaklaşınca bir ağacın arkasında mevzilenerek onları izlemeye koyuldu. Elindeki hançeri de sabırsızlıkla sıktığından, terleyen avcunu üstüne silerek kuruluyordu. Sırtını ağaca yaslayarak, yüzünü Keya'ya döndü. Ağaçtan inmemesini işaret etti. Keya da denileni anlamışçasına, başını olur anlamında salladı. Manharbe, başta çakal gibi çökük pozisyonda, ardından yılan gibi sürünerek, sürüye iyice sokuldu. Doğrulduğu an, sürünün en arkasındaki ilk gameş'in baldırına hançerini sapladı. Fakat hançeri çıkarmakta zorlandığı belliydi. Kurti hançerleri yarım hilali andırır bir şekilde olduğundan, silah olarak kullanmaktan çok kesmek veya bodur ağaçları budamak için tasarlanmıştı, saplamak için değil.

Gameş'in acıdan homurtusu, o kadar güçlüydü ki, ağaca sarılı olan Keya'yı dahi etkilemişti. Usta avcı, hançerini çıkaramadan, efendisinin olduğu ağaca doğru hızla koşmaya başladı. Olduğu yerde bir kaç kez dönen hayvan, çamurun içine düşüp tekrar kalktı. Yaralı hayvan, bütün sürüyü arkasına alarak Manharbe'nin peşine takıldı. Sürü koşarken, deprem oluyormuşçasına yeri titretiyorlardı. Aralarındaki mesafe gittikçe azalıyordu. Genç prens, dostunun ağaca çıkma isteğini şimdi çok daha iyi anlıyordu. Karşısındaki manzara gerçekten dehşet

vericiydi. Bir an aşağıya inmek istediyse de ne yapabilirdi ki. Sadece, kemerinde bir hançeri vardı. Üstelik gelen sürünün önüne ne çıkarsa çıksın, sürünün, onu tuzla buz edeceği de belliydi.

Manharbe, yorgunluktan yavaşlıyordu. Oysa sürü gittikçe daha çok hızlanıyordu. Tozu dumana katarak, yedi başlı ejderha gibi geliyorlardı. Usta avcı, ağaca yaklaşmıştı ki, ayağı çalıya takılıp düştü. Doğrularak acıyla toparlanıp, tekrar koşmaya başladı. Düştüğü anda, efendisi de, ağaçtan aşağıya bir kuş gibi kendini bıraktı. Ve dostuna doğru koşarak yetişti. Kolundan destekleyerek omuz verdi. Ağaca vardıklarında yukarıya tırmanmasını sağladı. Kaşla göz arasında, kırık olan dalın köküne tutunarak, çevik hareketlerle kendini yukarı attı. Ağacın çatalına çıktığında, güçlü bir darbe ile sarsıldı. Tam düşeceği esnada Manharbe bileğine sarıldı. İkisi de, oturarak büyük ağacın kalın dallarına sıkıca tutundular. Birkaç darbeden sonra sürü, böğürüp, ayaklarını toprağa hınçla vurmaya başladı. Hiddetlerinden, burunlarından sümkürerek, tuhaf seslerle biri birleriyle kafa kafaya tokuşuyorlardı. Sanki hasımlarını, düelloya davet edip, cesaret gösterisi yapıyorlardı.

İki arkadaş telaş ve korkudan derin nefes alarak birbirlerine bakarak zafer gülüşleri attılar. Hayattaydılar. Usta avcı, kanlı eliyle burnunu sildi. İkisi de ağızlarındaki otu, artık geviş getiriyormuş gibi çiğnemiyorlardı. Çünkü heyecandan, koştukları esnada yutmuşlardı. Otun faydası olmuştu. Böyle bir olaya kalkışmak, ayık ve aklı başında bir adamın yapacağı şey değildi. Hele, sürünün tozu dumana katarak gelişini gören biri, ne kadar cesur olursa olsun ağaçtan atlayarak sürüye doğru koşamazdı. Bu yüzden ot işe yaramıştı.

Manharbe çok geçmeden elindeki kanın, sadece gameş in kanı olmadığını anladı. Elinin kesilen yerinden sızıyordu. Yaşadığı heyecandan farkına varamamıştı. Keya, tuniğinin kolundan kopardığı parça bez ile başparmağını, elinin çatal bölümünden sardı. Zehirli hançeri sapladığı boğa bir türlü sakinleşmiyordu. Ama diğer arkadaşları, kavga etmeyi ve sümkürmeyi bırakmışlardı. Fakat yaralı gameş yorulur gibi olup biraz durduktan sonra, sümkürüp, kalın ve güçlü bir sesle, başını kaldırarak, ağaçtakilere adeta nefret kusarak böğürüyordu. Ardından tekrar, bulunduğu yerde başını yere eğerek toprağı ayaklarıyla

dövüp eşeliyor, morarmış çirkin suratında bir saçak gibi duran saçlarını sağa sola savuruyordu. Siyah ve kocaman, boru ağzına benzeyen burnundan çıkan esintilerle toprak parçaları etrafa saçılıyordu. Çok geçmeden gameş'in hareketleri yavaşlayıp, sesi kısılmış bir halde, zavallı bir buzağı gibi mırıldandı. Ardından olduğu yerde bir an durak-sayarak başı dönüyormuşçasına önce sendeleyip, sonra dizlerinin üzerine çöktü. Ayağı baldırından kırılarak, öylece karın üzeri yere yapışıp, sağ yönüne doğru yattı. Karnının yarısı toprakta yarısı açıktaydı. Ağaçtakiler, korku ve hiddetten, adeta onunla birlikte devrilip, onunla birlikte çırpınıyorlardı. İkisi de, dışarıya fırlamış kocaman gözlerinin içinde büyülenmişlerdi. Az önce, yeri titretip haykıran güçlü ve vahşi hayvan gitmiş, koca gövdeli ama zavallı bir hayvan gelmişti. Gameş in bu durumu Keya'nın yüreğinde kalan son dokuları şefkatle titretti. Kendisini korkuttuğu için, parçalarına ayırmaktan zevk alacağı bu hayvana, şimdi acıyarak bakıyordu.

Gameş, zehir'in etkisiyle başını toprağın üzerine öylece bırakarak, artık teslim olmayı bekleyen kuzu gibi, boş ve anlamsız etrafına bakınıyor, arkadaşlarıyla vedalaşıyordu. Dostları etrafına doluştular. Kimisi onun gibi, etrafında diz çökerek, kimisi bilinen sona yaklaşan dostunun başında dövünüp ağıt yakarcasına böğürdü. Birkaçının arada bir faaliyete geçen tepki ve hiddeti olmasa, koyun veya inek sürüsü kadar mahzun görüneceklerdi.

Sürüden bazıları, kafalarıyla cansız bedeni yoklayıp yavaşça oradan ayrıldılar. Giderken başları öne düşmüş yenik bir ordu gibiydiler. Geldikleri istikamete doğru geri dönüyorlardı. Uzun zaman geçmişti, yerde serili hayvanın üstte kalan iki ayağı yukarı kalkmış ve karını gittikçe şişiyordu. Manharbe giden sürünün arkasından, kulaklarını dikerek tilki gibi bakıyordu.

"-İyi, vaktinde gidiyorlar, baksanıza, zehr'in etkisiyle hayvan şişmiş, biraz daha bekleseler, çürümüş balığın eti gibi dağılırdı," dedi.

İki arkadaş, dikkatli bir şekilde aşağı indiler. Pala bıyıklı kılavuz, efendisinin hançerini aldı. Arkadaki ayağının bileğinden, küçük bir delik açtıktan sonra, var gücüyle üfleyip tükürdü. O üfledikçe, hayvanın şişkin gövdesi daha çok şişiyordu. Üfleme bittikten sonra, eliyle davula vurur gibi, hayvanın karnına vurdu. Yeterince şiştiğine emin

olduğunda, elbisesinden kopardığı parçayla, ayağını deliğin altından sıkıca bağladı. Karın bölgesinin alt tarafından, siyah derisini yüzmeye başladı. Avcılık işinde oldukça ustaydı, bazen bıçağa gereksinim duymadan elini Gameş'in derisinin altına sokarak, kolayca deriyi, etinden ayırdı. Ardından, güneşe serdi. Sonra iki arkadaş beraber bataklığa doğru gittiler. İnce ot, saz ve sarmaşıkları, kısacası bitki olarak lifli ne buldularsa kesiyorlardı. Geri dönünce, Manharbe, postun üzerindeki etleri elindeki taş ile iyice sıyırdı ve parçalara ayırdı. İki ana parçayı ağaca kurutmak için asarken, diğer küçük parçaları ayağının altına koyarak ölçü alıyor, hançerle delikler açarak, inceltip örgü yaptığı liflerle de bağlıyordu. Çok geçmeden ayakkabı olmasa da, onun işlevini gören posttan iki çift giyecek yapmıştı. Keya'nın da ayağını postun üzerine oturtarak iyice sarmaladı ve açtığı deliklerden lifleri geçirip iyice bağlayıp düğümledi.

Ayakkabılar oldukça yumuşak olduğundan, Keya'ya tuhaf geliyordu. Önceleri kaygan bir şeye basıyormuş hissi uyandırsa da yürüdükçe alışıyordu. İnce parçalar başparmağının arasında yitmişti bile. Ama ayağına tutunmuştu. Manharbe büyük parçalardan da hırkalar yaptı.

"-Evet, iyi oldu, üstelik bizleri de sıcak tutar," dedi. İlkel kaban'ın, etli bölümü dışarıda olacak bir biçimde giyindiler. "-Etli bölümü, güneşte birkaç günde kurur. Daha iyi olur," Sağına soluna dönerek, "-nasıl oldu?" diye Keya'ya sordu.

"-Çok beceriklisin, gerçekten çok güzel oldu," diye cevapladı prens.

"-Evet, şimdi sıra sende, al bunu da sen giy bakayım," Keya, üzerindeki ince çöl giysisinden sonra, böyle bir şeyin iyi olacağını biliyordu. Kalan küçük parçaları da dizlerine kadar çarık gibi sardılar. Yola çıkma zamanı gelmişti. Sus'un kuzeyindeki, dağlara doğru tırmandılar.

Bir Ucu Kayıp Gece

Gece, ışığını dünyadan söküyordu. Gündüzün parlak ışıkları, yeryüzüne indikçe matlaşıyor, güneş ise kızıl bir siyahlığa bürünerek, dünyaya yarım bir yama gibi tutunuyordu. Işıkları bu yamanın dikişleri gibi düz çizgiler ile daha yükseklere setleşiyordu. Karanlığın kötü

efendisi Ahirman, prensesinin yüzünü örtüyordu. Karanlığın da çöküşüyle, küçük su birikintisin yanına geldiklerinde, bir taşın üzerine oturdular. Keya susuzluğunu gidermek için dudaklarını akşamda laciverte kesmiş suya uzatıp, kana kana su içti. Manharbe'yse, sadece yüzünü ıslatmakla yetindi. Ardından geceyi geçirmeyi uygun gördükleri, büyük bir kayanın dibine çöktüler.

Işıklar akşamın karanlığına yenik düşmüş ve yolcuları, gecenin ejderleriyle baş başa bırakmıştı. O akşam, Huda'nın melekleri, güneşe doğru uçup ateşi yalnızlaştırıyorlardı. Ateş de, zaten fazla direnemeden, küllenip söndü. Keya, bu tür gecelere yabancı olmasa da, böyle bir anda onun içini tuhaf duygular kaplıyordu. Belki içindeki bu duygular, çiğnediği otun etkisiydi. Dağı tırmanmak, zorlu geçitlerden geçmek, Keya'yı yormuştu. Manharbe'yse yaşadıklarından oldukça bitkin düştüğünden, hemen uyuyuvermişti. Genç kral, dalmıştı ki pala bıyıklı dostunun iniltileriyle uyandı. Manharbe yattığı yerde, soğuktan büzüşüp, titriyordu. Keya, arkadaşını sırtüstü yatırdığında, ay ışığında parıldayan yüzünün, doğumda acı çeken kadın gibi, hatlarının belirginleşip şiştiğini gördü. Göz kapakları su torbasına dönmüştü. Vücuduysa, terden su kesmişti. Canının yandığı belliydi. Elini, alnına değdiğinde buz gibi soğuk ama terli olduğunu hissetti.

"-Ne oluyor Manharbe? Neyin var?" diye tedirgin bir halde sordu. Ama kılavuzu çok hastaydı, üşümüş bir çocuk gibi dişlerini birbirine vurarak titriyordu.

"-Üşüyorum, kolum ağrıyor efendimiz," dedi. Zorlanarak konuşuyordu ve sanki konuşma ona acı veriyordu.

Bu durum hayra alamet değildi. Sağ kolu da gözü gibi oldukça şişmişti. Sağ eline sardığı kumaşı görünce, dostuna ne olduğunu anladı. Zehirlenmişti. Manharbe'nin eli kesildiğinde akan kanı ile gameşin zehirli kanı birbirine karışmıştı. Efendisinin ısrarlı uyarısıyla, dostu zorlanarak da olsa göz kapaklarını araladı. O da kendine olanların farkındaymışçasına, zavallı bir kuzu gibi baktı. Pala bıyıklı ve koca yüzlü bu adamın zavallılığına şahit olmuştu genç prens. Keya, hançerini çıkardığında arkadaşı, yapmak istediği şeyi anladı ve izin vermedi. Eliyle durmasını işaret etti. Zorlanarak da olsa konuşuyordu, dudakları konuşurken titriyor yutkunmakta da güçlük çekiyordu. Yüzünde ve bo-

ğazındaki şah damarı oldukça irileşmiş, kan zembereğinden boşalmış bir yay gibi, vücudunda kontrolsüz dolaşıyordu. Kötü ruh içine girmiş, direncini sınıyordu.

"-Çok geç," dedi. Olmaz anlamında başını iki yana salladı. Sol eliyle Keya'nın kolunu mengene gibi sıktı. O kadar güçlü sıkıyordu ki, aslanın ceylanı yakalayıp da boğazını sıkması gibi asılıyordu. "-Öl.mek istemi..yorum. Ama çok uykum var," gözlerine yaşlar dolmuştu.

"-Ölmeyeceksin dostum, ne yapabilirim?" dudağını acıdan ısırarak, "lütfen uyuma, konuşmaya çalış." dedi Keya.

"-Hiç hiç bir şey yapamayız, bekleyeceğiz efendimiz,"

Genç prens, hasta arkadaşının rahat soluk alması için, başını dizlerinin üzerine alıp, saçlarını okşadı.

"-Ahirman'ın savaşçıları, cinleri içimde cirit atıyorlar, beynime, kalbime ciritlerini saplayıp kanatıyorlar."

Bir süre dinlendi, ardından kuru kuru öksürmeye başladı. Hırıldayarak:

"- Sanki... Adeta kalbim yerinden kaçmış da, koluma gelmiş orda atmakta, hiç bu kadar hızlı atmazdı. Hayatımda, tüm her şeyimi ülkeme ve Huda'ya adadım. Onun yolundan ayrılmadım. Benim babam Amoriydi, Annem ise Kurti soylu bir kadındı." Nefesi kesik; fakat derinden geliyordu.

"-Tenimin rengi babama çekse de, çölü sevemedim. Bu dağlar ve gökyüzü kalbimi fethetti. O anda anladım ki, tenim babama benzese de, ruhum annemdendi. İşte avcılığı ve dağları bu yüzden çok iyi bilirim. Çölde her şey altın kum tanesindeki sıcaklığa benzer, oysa buralar Tanrılarımızın mekânı, ince dengeler üzerine kurulu. En küçük hatayı kabul etmiyor. Eğer dostum ölürsem...

-"-Hayır ölmeyeceksin"

"-Dinle Keya," dedi. Ciğerleri küflenmişçesine boğularak öksürdü. "-Bu senin kaderin, değiştiremezsin, önünde durma, akışını hızlandır. Her zaman, güneşin doğduğu yerin biraz yukarısına doğru gideceksin. Yönünü bulmayı biliyorsun..." bir süre öksürüp titredi. "Canım çok yanıyor efendimiz çok."

Keya üstündeki postu çıkararak, titremesi artan arkadaşını iyice sarmaladı. Çok acı çektiğini görünce,"

"-Uyumaya çalış, sabaha kadar bir şeyin kalmaz." demek zorunda kaldı. Tıpkı Kyros gibi onu da bırakmıştı.

Bu konuşma Manharbe'yi daha bir rahatlatmıştı. Genç kral, arkadaşının titreyen vücudunun gerildiğini, gittikçe daha çok soğuduğunu görüyor ve bu mücadeleyi kazanması için, ona daha sıkı sarılarak ısıtıp, kulağına dualar okuyordu.

Dualar Keya'nın dudaklarından buğday tanesi gibi dökülmeye başladığında, gecenin yıldızları içinde o da dalıp, uyumuştu. Sabahın serin esintisi Keya'yı büzüştürdü. Gözlerini açtığında arkadaşının yüzü siyaha kesmişti. Kusmukları bıyıklarına karışmış, saçlarıysa rüzgârdan dalgalanıyor, esintileri arasına alarak savruluyordu. Yüzü ve vücudu şişmiş, tıpkı gameş gibi irileşmişti. Burun delikleri açılmış, rengi morluktan, zehirlenen hayvan gibi kararmıştı. Siyah perdeyi örten Ahirman can almak için, gecenin en karanlık yerinde meleklerini göndermişti.

Hayata dair hiçbir acı Keya'ya yabancı değildi. Esinti, gittikçe yerini tatlı ve ılık sonbaharın yeline bırakıyordu. Güneş tepeye çıktıkça toprak gibi, içini ısıtıyordu. Genç kral, dostunun morarmış ve şişmiş vücudunu önce küçük su birikintisinde yıkayarak temizledi. Ardından zorlanarak kayanın üstüne çıkardı. Cesedin yüzünü güneşin doğduğu yöne çevirip, Kapadokiya'daki genç rahip gibi, üzerine kır çiçekleri koydu.

Dostunun, iyilik ve ışık ülkesine gitmesi için, Çinvato Pareto adlı köprüyü geçmesi gerekiyordu. Bu yolculuğu üç gün sürecekti. O da, bu yolculukta dostunu besleyerek, koruyacaktı. Güneş tepeye yükseldiğinde, cesedin kokusunu alan akbabalar ile diğer leş yiyici kuşlar, Manharbe'nin cesedi üzerinde uçuşmaya başlamıştı. Bu hayvanlar, Ahirman'ın meleklerini izlerlerdi. Ölüm melekleri vücudu terk ettikten sonra, iş kuşlara ve yırtıcı hayvanlara kalırdı. Keya ise, uygun bir uzaklıkta duruyor, Huda'nın, arkadaşını, ülkesine (cennete) kabul etmesi için dualar ediyordu. Leş yiyici kuşların, Manharbe'nin cesedini parçalamalarını izliyordu. Kuşlardan küçük olanları, oldukça çabuk

zehirlenip hemen yere düşüyordu. Keya da, yere düşen büyüklü küçüklü kuşların kanını kurban olarak akıtıyor böylece, kurbanın kanları sayesinde iyilik meleklerinin arkadaşının yanına gelmesini sağlıyordu. Ayrıca Manharbe de uzun yolculuğu boyunca, kuşların etini yiyerek beslenip güçlenecekti. Kendisini Ahirman'ın ülkesine götürmeye çalışan, kötülük güçleriyle daha iyi savaşabilecekti. Genç kral, her sabah erkenden kalkıp elini yüzünü, ayaklarını yıkayarak abdestini alıyor, yeni doğan güneşe avucunun içini dönerek dualar ediyordu. Alnını her toprağa vuruşunda, Huda'sından aman dileyerek, yere kapaklanıyordu. Üç gün üç gece dualarıyla arkadaşına, yardımcı olmuştu. Küçük yılanların eti de tükenmişti.

Dördüncü günün sabahında, yine erkenden kalkıp abdestini aldıktan sonra, ellerini havaya kaldırıp güneşe doğru durdu. Esintinin çıkardığı sesten daha yüksek sesle dualarına başladı. Manharbe'den arta kalanları kayanın altına indirip, taşlarla üzerini kapattı. Son duasını mezarın başında yaptıktan sonra, gönül rahatlığıyla Medya'ya doğru yürüdü. Ayağını bastığı yerler, Zagrosların güneydoğu. Kurtilerin, "Xordiyen" dedikleri bölgeydi. Bu dağlarda en savaşçı kavimler olan Hortlar ve onun üzerindeki Akari'de Kobaşlar yaşardı. Bu bölgenin ardından Zahi'nin toprakları başlıyordu. Büyük Magu'yla, yanına gelen bu ülkenin prensinin adı Pıruzat'tı. Oraya ulaştığında tüm sıkıntıları bitmiş olacaktı. Hordiyen, amansız bir coğrafyaya sahipti. Dört mevsim doruklarında kar eksik olmazdı, soğuk ve buzul olduğundan, zirvesine kadar çıkmak mümkün değildi. Kengilere göre, Tanrılar bu ulaşılmaz yerlerde yaşıyorlardı. Buraya Serru'nun ülkesi diyorlardı. Burada yaşayan büyük kanatlı kartallar da dorukların eteklerine kadar ancak tırmana biliyordu. Sadece onlar, Zagrosların üzerinde özgür bir şekilde uçuyorlardı. Tanrıların elçileri gibiydiler. Asur kralı Sargon ve ondan önceki ataları zorunlu olmadıkça, buralara uğramamaya çalışırlardı. Geldiklerindeyse, çobanların çadırlarına dahi ulaşamadan, bir kaç konak tipi evi yakıp yıkar, ardından, farklı bir yeri talan etmeye giderlerdi. Medyaya gitmenin kısa yolu da burası olduğundan, sarp geçitlerinden yürümek zorundaydılar. Xortların elinde bulunan oklar, o kadar büyüktü ki, onları atmak için ayaklarından da yardım alırlardı. Hiç bir kalkan, hatta gergedandan derisinden yapılan en güçlü kalkanlar bile, bu okları önleyemezdi. Bu yüzden Hortlar dağlarda her zaman

özgür yaşamışlardı. Keya, tüm bu gerçekliği bildiğinden yürüyüşüne çok rahat devam ediyordu. Onun için, en büyük tehlike dağ hayvanları, yani; kaplan, kurt, dağ aslanı ve ayılardı.

XXXX

Günler süren, sıkıntılı ve zor yürüyüşten sonra, Hortların çadırlarının kurulduğu koma[46] vardı. Birkaç sütçü kız dışında kimse yoktu. Bir erkek kadar uzun, iri yarı, esmer, adaleli, yüzünde Istar'ın koruyucu dövmesi olan kişinin önderliğindeki bir grup kadın, kendini karşılamıştı. Istar dövmeli kadın, elindeki ciridi bir erkek gibi ustaca tutuyordu. Ciridin mesafesinde Keya'yı durdurdu. Hiddetli ve tehditkâr bir tavırla

"-Kimsin yabancı? Ne istiyorsun?" diye sordu

"-Yolcuyum ve açım, durmayacağım." diye cevap alınca, yanındaki kadınlardan birine dönerek,

"-Yabancıya biraz ekmek, biraz süt verin, yoluna gitsin,"dedi.

"-Erkeklerinizi göremedim," dedi Keya. Ama kadın yaşadığı coğrafyanın heybeti gibi sert mizaçlıydı.

"-Seni ilgilendirmez." diye çıkıştı. "- Katığını al ve yoluna devam et,"

Keya, ikram edilen süt ile tereyağı sürülmüş fetir ekmeğini[47] yedikten sonra, başında gardiyan gibi duran kadına teşekkür edip yoluna devam etti. İki günlük yolculuktan sonra sıra dağların bitişindeki, Zahi düzlüğüne açılan boğaza kadar gelmişti. Bu geçit doğu ile batıyı birbirine bağlayan geniş bir alandı. Dostlarının iktidarda olduğu topraklara ayak basmanın heyecanı ile yanıp tutuşuyordu. Bölgedeki dağ sırasının en önemli özelliğinden biri de geniş yayla ve çayırların olması nedeniyle, hayvancılığa inanılmaz olanaklar sunmasıydı.

Zagrosların doğuda biten son silsilesine adımını atacakken, uçsuz bucaksız ova küçücük ayaklarının altında beliriverdi. Geniş ovada, yeşil çimenler kadar kalabalık insanları görünce, bulunduğu kayanın üzerine yüzükoyun uzandı. On binlerce tutsak ve ondan daha da kala-

---

[46] Çadırların olduğu yer

[47] Kızgın sacın üzerinde açılan ince, yufka ekmek

balık bir Asur ordusu, ağır ağır geçitte ilerliyorlardı. Başlarında tunçtan miğferler onların heybetini gösteren önemli bir semboldü. Bir karınca sürüsünü andırırcasına, on binlerce insan peş peşeydi. Erkeklerin elleri arkalarından sicim iple bağlanmış, boğazlarınaysa kalın urganlar geçirilmiş bir halde, toplu hayvanlar gibi sürü sürü yürüyorlardı. Asur zaferinin kaçınılmaz sonuydu. Hepsi köle pazarlarında satışa çıkarılarak yağmacılara servet sağlayacaktı. Şanslı olanlar ise, bir yerden diğer bir yere topluca sürülüyorlardı. Erkeklerden biri yorulup düşerse, beraberinde onlarca insanda, boğazlarındaki ipler nedeniyle yere düşüp, nefessizlikten boğularak ölüyorlardı. Kadın ve çocuklar oldukça bitkindiler. Kimi kadınlar, çocuklarını bir tür kumaşla sararak, sırtına vurmuşlar, kimileriyse yolda yorgun ve takatsiz düştükleri halde, bebelerini emzirmeye çalışıyorlardı. Etraflarında on kişiye bir kişi gelecek şekilde muhafızlar dizilmişti. Askerler ellerindeki mızraklarla tek sıra olmuş, uygun bir düzen ve disiplinde yürüyor, komutanlar, kölelerin sırtındaki sandukalar içinde oturuyor, kimisi zaferin verdiği haklı gururla ileriye bakarak, dik duruyorlardı. Kimileriyse arkalarındaki süvarilere talimatlar yağdırıp, onlarda aldıkları emirleri en gerideki bölük veya kol başlarına götürüp iletiyordu.

Kadınların ve erkeklerin rengârenk giysileri, Med aşiretlerine mensup olduklarını gösteriyordu. Çok geçmeden, en arkadaki Asur cellâtları da görünmüştü. Bu cellâtların görevi geride kalanların daha büyük sorun oluşturmasını engellemek için öldürmeleriydi. Bu cinayetler yüzünden arkada bırakılanlar, ekinden arta kalan telefler gibi teker teker yere seriliyorlardı. Sürgün grubunun sonu, cellâtlarının gülüşmeleri ve sohbetleriyle tamamlanıyordu. Acımasızlıkları ve kinleri o kadar derindi ki, çocuk yaşlı ayrımı yapmadan infaz yapıyorlar. İnfazı gerçekleştiren cellâtlar, işlerini bitirdikten sonra, öndeki arkadaşlarına yetişmek için daha hızlı yürüyorlardı. Genç prens, gördüğü manzaranın dehşetinden tırnaklarını toprağa batırıyor, saldırmamak için dişlerini kenetleyip, kafasını tırnağı gibi toprağa gömüyordu. Çok geçmeden süvarilerin son bölüğü de geçitte belirdi. Bunlar da, Asur güçlerinin en arka savunmasını yapan, orduyu geriden kollayan savunma-hizmet birliğiydi.

Kuşkusuz acı olan şey ise, süvarilerin büyük bölümünün Komuh ve Subardolu olmasıydı. Küçük kalkanları, keçeden kolsuz zırhları,

uzun ciritleri ve kılıçtaki ustalıklarıyla Asur ordusuna hizmet ediyorlardı. Bu ihanetin bedeliyse geride bıraktıklarıydı. Ve bu ihanetin adı yoktu. Hainlerin gerilerinde bıraktıkları aslında kendi gelecekleriydi. Vurdukları her kılıç darbesi, her at üzerinde cirit atmadaki maharetleri, çağlarının talanıydı. Bir Komuhlu komutan, Asurludan daha Asurî olduğunu kanıtlamak zorundaydı. Bu yüzden, Komuhlu, Asurî'den daha zalim ve daha güçlü görünüyordu. Koca bir çınar gibi, atının üzerinde tüm heybetiyle dururken, gövdesindeki kurtları için için kendisini bitiriyordu. Bu yüzden onlar, içlerindeki kurtlar kadar zavallı, çirkin birer sürüngen gibiydiler.

Son süvariler de gittikten sonra Keya, yavaş ve dikkatli halde aşağı doğru süzüldü. Başka atlı gelirse elbisesinin tuhaflığından kendini tanıyabilirdi. Bu yüzden, hemen orada elbisesini değiştirmek için soyundu. Yerde yatan cesedi sırtüstü çevirdiğinde, önce soymaya cesaret edemedi. O an dünyanın en iğrenç durumunu yaşıyordu. Ama elbisesini değiştirmek zorundaydı. Sonunda kendini toparlayarak ölüyü soymaya başladı. Kanlı da olsa elbise üzerine olmuştu. Çevresine bakınarak yürüdü. Her yer ara ara cesetlerle dolmuştu, "-Yaşayan var mı?" diye seslendiyse de hemen herkes boynundan vurulmuştu. Yaylanın düzlüğünde, tohum gibi yere serpilmiş cesetlerin arasında yürüdü yürüdü, düzlüğün bittiği noktadan aşağıya doğru indi.

Ölüler adeta pusula gibiydi. Gösterdiği yön, Strukhat Keyalığının yeriydi. Düzlükte yolunu daha kuzeye Zahi'ye doğru çevirdi. Talan, kıyım iklimini sonlandırmak için gerisinde bıraktıklarıyla daha bir yürekleniyordu. En son Manharbe'yle yaşadıkları gösteriyordu ki, Huda kendisiyleydi. Düşmanına karşı zerre kadar korku duymuyordu. Ahura mazda ve melekleri kendisiyle yürüyorlardı. İncinmiş yüreğindeki son duygu dokularını gerisindeki alanda bıraktı. Yürürken yere daha güçlü basıyordu. Ayağının altındaki koca dağ yürüdükçe daha bir yere gömülüyordu. Adımlarını yere, kök salarcasına basıp basıp koparıyordu. Koca toprak yıllardır onu bekleyip özlemişçesine ayaklarına asılıyordu. İşte bu topraklar onundu. Borcu ödeme günü gelmişti. Artık gün hesaba durma zamanıydı.

O an ne açlık, ne susuzluk ne de başka şey, hayata dair ne kadar gerçeklik varsa intikam ve kinin önüne meze olarak serilmişti. Anlam-

sız, boyutsuz ve bir hiç olarak tebeşir yazısı gibi silinmişti. Suyun üstündeki belleksiz yazı gibi. Hiçbir şey ondan öte olamıyordu. Keya, gözlerini ufukta görülecek Zahi'nin bitimdeki en son noktaya dikmiş, yürüyordu. O an önüne Asur ordusu çıksa yenecek kadar doluydu, boğacak kadar güçlüydü. Şimdi gök kubbenin altında hiç bir güç kendini ülkeden atamazdı. Hiçbir kılıç yere düşürüp, yenemezdi. Geride bıraktığı sözleri duymuyor. Gelişine ümitle bakan gözleri görüyordu. Bir davul kabilinde atan yürekler, yanı başındaydı sanki. Saatlerce dinlenmeksizin yürüdü.

Kendi kaderine, Med'in geleceğini yürüyordu. Herkesi toplamak, bu alçaklığa, düşmüşlüğe, kadın gürültüsüne, havarlarına, dur! Diye haykırmak, yeri göğü inletmek için,

"-İntikam! İntikam!" diye bağırmak istiyordu. Bu duygularını tatmin edecek tek şey kana kesmiş Asur, burçları yıkık, açlıktan kırılarak tükenen Asur; İşaya'nın dediği gibi, çekirge kadar çok Medli askerlerle dolu Ninova. Ancak bu görüntüler onu tatmin edebilirdi. Yüreğine belki o zaman su serpilecek, ateşten daha kor yüreği üşümeyi bilecekti. Keya'nın yüreği kan, gözleri ateş, sözleri zehir saçıyordu. Var ile yok arasında bir dünyaya oynuyordu. Bu oyunda hiç bir şeyin tesadüf olmadığını bilecek kadar çok şey yaşamıştı.

Bir ömre, kaç ölüm, yalnız ömre kaç sürgün, kaç ihanet sığarsa yaşamış ve görmüştü. Tanrının adaletinin yeryüzüne ulaşamadığı andı. Kendi adaletinin kurmaya gidiyordu. O çağının ve halkının en iyi tanığıydı. Biliyordu ki, nasıl Ahirman'ın karanlığı, Mazda'nın ışığı ile savaşıyorsa. Kendisi de düşmanlarıyla öyle savaşacaktı. Ahirman'ın gecesinde yanan ateş, gündüzünde ise güneşi olacaktı. Kutsal sözcükler Arihat'ın diliyle onunla yürüyecekti. Düşmanlarının zalimliği, ya gecenin ateşinde yanacak ya da gündüzün güneşinde ama mutlaka yanacaktı. Hiç bir şey tesadüf değildi. Bu sancı daha fazla uzamamalıydı. Günün güneşi doğurma zamanı gelmişti.

Önce Akisar'in zalimliği devrilecek, bu acıda, kim ekmek veya tuz olduysa, onlar acıya bandırılacaktı. Bu acıya kim dokunduysa, dokunuşuyla yanacaktı. Hesap günü geldiğinde eli ele, yüzü yüze vurulacaktı. Şahadetle kılıçlar kınından ayrılacak, burçlar taşlarla dövülecek, davul ve tef sesleriyle düşman kentlerinin yüreklerine korku salı-

nacaktı. O anda her şey ama her şey susacak ve zaman duracaktı. İşte o güne kadar her ne olursa olsun bu yürek çarpacaktı; Tıpkı bir davul gibi " güm güm güm.". O gün bayram tefleri şenlenerek günü kendinden geçirecek, her yer onların höykürmeleriyle inleyecekti. Ve her kılıç şakıdığında bir kelle, binlerce kılıçta binlerce kelle düşecekti.

"Büyük Huda, sen her şeyi bilir her şeye kadirsin. Bu zaferi bana ver. Annemin, babamın, kardeşimin, dostlarımın ve halkımın tüm insanlarının namusları, gelecekleri için, güzelliğe ve sana dair ne varsa onları yaşamak, yaşatmak için bana güç ver. Yolum ışığın ve güneşin yolunadır. Hiç bir şey senin ışığın kadar keskin, senin ateşin kadar yakıcı değildir."

Yaşamın içinde olupta onu duyumsamamak, böyle bir şey olsa gerek. Şin geçidinin ağzına geldiğinde yüksek bir kayanın üstüne çıkıp beklemeye koyuldu. Bu geçit işlek bir yerdi. Bir süre sonra yüksek sesle şarkı söyleyerek gelen atlının sesini duydu. Bu, Keya'nın beklediği şeydi. Şin geçidinden çıkacağı esnada, adam ne olduğunu anlamadan, Keya, adamı attan ittiği gibi, atı geriye doğru çevirerek, hızla uzaklaştı. Kısa molalar vererek, gece de yoluna devam etti. Şafağın attığı erkence vakitte, kale kapısının önüne varmıştı.

"-Ben Keya, aç kapıyı," diye bağırdı. Ardından atından indi.

O anda kale muhafızı vebalı görmüşçesine, burçların üzerinden kayboldu. Kale kapısının arka yerinde bağrışlar ve kalabalık gittikçe artıyordu. Kalenin kapısı aralandığında karşısında Zahi keyası Pıruzat duruyordu.

Koşar adımla, Keya'nın boynuna atılıp, ellerine sarıldı.

"- Hoş geldiniz efendimiz," Keya, Rosa'nın cenazesinde gördüğü prensin elini dostça sıktı. Kendini bekleyen kalabalığın açtığı koridora yöneldi. Yürürken tebessümleri, bağrışmaları, ümide dair çığırışları duymuyor, görmüyordu. Hırslıydı, demire vurulsa prangaları dişleriyle kıracak, elleriyle koparacakmışçasına haşımla gidiyordu. Konağa girdiği an, salondaki masanın başında boynu eğik, avuçlarıyla masanın üstüne dayanmış bir halde sessizce bekledi. Suskundu; ama gözündeki hiddet, duruşundaki heybet anlayan için yeterince açıktı. Pıruzat, efendisinin kızgınlığını anlamışçasına, Xalolarla birlikte yanına varıp

arkalarından kapıyı kapattılar. Keya yaşadıklarının etkisinde, odanın en loş ve en karanlık noktasına bakarak,

"-Çok şey gördüm Pruzat", dedi. "-Gördüklerim ifade edilemeyecek kadar derin, anlatılamayacak kadar kötü ve acı şeylerdi."

Pruzat, boğuk ve derinden gelen bu sese :

"-Efendimiz," diye cevap vermek istedi. Ama Keya sanki kendi aleminde sözlerine devam etti,

"-Çok uzun bir yoldan, Huda'nın beni sınadığı bir yoldan geldim. Geldiğim yer hikâyelerin, öykülerin anlatıldığı Kalde'ydi. Ve tüm bu hikâyelerde, sürgün, ölüm, vahşet vardı. Artık, buna bir son vermenin zamanı geldi. Gün bu gün. Dört bir yana haberciler gönder. Tüm Med hortları, Keyaları herkes ama herkes, yarın akşam Yekbetene dağlarında olsunlar. Sarayın önünde, burçlara tırmanışımı görecekler,"

"-Ama efendim, Büyük Magu."

Prens, efendisine söyleyeceği son şeyi söyledi. Keya'nın ses tonu, Prens ile salondakilerin kanını dondurdu. Sanki karşılarındaki bir ejder, yanardağ kabilinden kükreyerek, patlayan kızgın volkanmışçasına konuşuyordu. Pıruzat ise, efendisinin kararlılığı karşısında, o da etrafına emirler yağdırmaya başladı. Başka türlü efendisini sakinleştiremeyeceğini biliyordu.

"-Yarın herkes orada olsun, büyük Magu da orada olsun,"

Zahi'nin efendisi, bir topaç misali dönerek etrafına emirler yağdırmaya, herkesi görevlendirmeye devam etti. Etrafındakilerin kendisine boş gözlerle baktığını görünce, ellerini bir bayrak gibi havada savurarak

"- Ne duruyorsunuz?" diye bağırdı. "-Efendimiz Pırahort'un oğlu Keya konuştu, duymadınız mı? Büyük Magu'ya, kavilere, Keyalara, Pirlere, Strukhat'a, Aribat'a, Parteken'e[48] her yere haberciler gönderin," Genç efendisine, coşkuyla baktıktan sonra, içten ve nefessiz konuşmasını tamamladı.

"-Keya, yarın akşam, Yekbetene burçlarında olacak,"

---

[48] Part

Bu sözler, Keya'yı sakinleştirmeye yetmişti. Genç prens, kayalara çarpan ve o dağdan o dağa kendini vuranırmak gibi doluydu. Yalnızlıktan boğulan sürgün bir aslan gibiydi. Zahi prensi, ona bir geçit açmış, taşıp boşalmasına neden olmuştu. Önce omuzları düştü, yüz kasları gevşedi, alnındaki çatlak çizgiler silindiğinde güzel esmer yüzü ortaya çıktı. Dağ aslanı gibi dağınık ama gür siyah saç ve sakalları biri birine karışmıştı. İnci dişleriyle, sararmış bal gözleri kinden kan çanağına dönmüştü. Bu yüzden sanki seçilemiyordular. Kendini reddetmeyen yoldaşına, en güzel bakışıyla bakarak,

"-Sağ ol sevgili prens, berhudar ol. Bu davranışın karşılıksız kalmayacak." dedi.

Zahi prensi, her zaman ki sıcaklığıyla, kollarını iki yana açarak kısa ama koca gövdesini gösterircesine

"-Eee... Ne duruyorsunuz? Banyo yapıp, dinlenin," dedi. "-Ve sonra Zahi'nin güzel kadınlarının zarif elleriyle tıraş olup, savaş için yağlanıp kokulanacaksınız." Üstündeki kanlı giysilere, halindeki perişanlığa bakıldığında söylenilenler doğruydu. Üstelik günlerce süren maceradan çok yorulmuştu.

"-Evet, haklısın, banyoya çok ihtiyacım var." dedi.

Geniş eyvandan, yukarı kata çıkan merdivenlere doğru yönelirken, ayakları bedenini taşıyamıyordu. Öylesine ağır ve yorgun görünüyordu ki, kasları çatlayarak kendini oracıkta bırakacak gibiydi. Merdivenin tahtaları, her basamakta uzun uzun gıcırdıyordu. Keya, daha fazla ayakta duramayarak, olduğu yere yığıldı. Herkes telaşla başına birikti. Tecrübeli olan yaşlı adam, "-Bayıldı" dedi. Yukarı odadaki yatağa götürdüler.

Uykusunda sürekli terleyip, sayıklıyordu; Sargon! Sargon! Kendine geldiğinde başucunda, güzel ve alımlı bir genç kızın yün eğirerek bekleştiğini gördü. Kuş tüyünden yapılmış olan yatağın beyaz ince kumaşı, tüm vücudunu okşuyordu. O kadar çok halsizdi ki, doğrulamıyordu bile. Küçük kaslarına kadar, vücudunun her yeri ağrıyordu. Yataktan zorlanarak doğruldu. Kız, beklediği adamın uyandığını görünce, telaşla yün eğirmeyi bırakıp, haber vermek için, kendini telaşla dışarı attı. Genç prens ağır hareketlerle doğrulup çevresine bakındı.

Oda oldukça büyüktü. Pencereler de küçük değildi, aksine oda gibi büyük yapılmıştı. Bu yüzden güneş ışığından oldukça yararlanılıyordu. Perdeler açık olduğundan günü yanladığını anladı. Yatak, oldukça konforluydu. Örtülerin etrafı ince danteller ile işlenmiş oyalarla süslüydü. Duvarlarda dolaplar oldukça fazlaydı. Kilim ise Kobaşların elinde çıkmış ince bir işçiliğin ürünüydü, kırmızı zemin üzerine siyah motifler işlenmişti. Keya üzerinde ince kumaş ile örtünmüş, içi ağır yünden doldurulmuş yorganı sıyrılıp, takunyalarını giymişti ki. Yaşlı bir kadın kapıda belirdi. Çok ince yapısı ve yaşlılıktan dolayı aşağı sarkmış uzun burnunu yukarı kaldırarak,

"-Hoş geldin oğlum, nasıl iyi dinlendin mi?" diye sordu.

Eğri ve ince ağaç gibi duran kadının, içten ve anaç karşılaması genç prensin pek hoşuna gitti.

"-Sağ olun, yük oldum sizlere." diye yaşlı kadını cevapladı.

Zahi prensinin dediği gibi, kısa sürede içeriye kızlar doluşmaya başladılar. Kızlar, oradan oraya zıplayan ormandaki ceylanlar gibi, bazıları yatağı toplarken, bazılarıysa bakır kazanlarla taşıdıkları suyu geniş leğenin içine döküyor, uzun boylu, ince belli orta yaşta olanıysa sofra hazırlıyordu. Önüne konulan kahvaltıyı iştahla yedi. Yatağı düzelten kızlar, ona bakarak kıkırdıyorlardı. Yün eğiren kız ise, elinde bakırdan stil ile su getiriyordu, yüzündeki hızma kendisi kadar ince ve çekiciydi. Tüm kızlar rengârenk giysiye sahiptiler. Sanki sonbahar odanın içinden çıkmış, ilkbaharın esinti ve çiçekleriyle dolmuştu.

Med kadınları, uzun boylu, iri yapılı, kumral ve esmer tenli ama güzellerdi. Entarileri yerlerde sürünüyordu, sözüm ona, bellerindeki iri tokalı geniş kemerler olmasa ayaklarının ucu da görünmeyecekti. Başlarındaki serpuşilerine, güzelliklerini tamamlayan gülüşleri kadar narin çiçekler takmışlardı. İhtiyar kadın, kambur haliyle yarı beline kadar eğilmiş, burnunu dikleştirmeye çalışarak etrafındaki kızlara, talimatlar yağdırıyor, organize olmalarını sağlıyordu. Genç prense de ikide bir, iyi uyuyup uyumadığını, dinlenip dinlenmediğini soruyor, ardından tekrar etrafındaki kızlara sataşıyordu.

Kızlar, yaşlı kadının komutlarından zevk alıyormuşçasına onu kızdırıyorlar, kadının laf vurmasıyla, birbirlerine bakarak gülüşüp, kıkırdıyorlardı. Kadıncağız da,

"-Ah. Oğlum ah" deyip elini de dizlerine vurarak, üzüntüsünü belli etmeye çalışarak

"-Nedir bu başımıza gelen?" diye de sözlerini tamamlıyordu.

Keya, kendine açılan örtünün içine girdi. Utana sıkıla, biraz da yaşlı kadının zorlamasıyla soyundu ve sıcak su dolu teşdin içine oturdu. Zeytinyağı, kül ve kır çiçeklerinin karışımından yapılmış sabun, vücuduna sürülüp, su dökülünce, kirleriyle birlikte Keya'nın yorgunluğu da gidiyordu. Ama yaşlı kadının elindeki keçeden lif vücuduna değdiğinde, derisi soyuluyormuşçasına canı yandı. Vücudu, kan kırmızısı olmuştu. Yaşlı kadın, makasla, önce saçlarına sonra da sakallarına biçim verdi. Bu konuda da oldukça maharetliydi. Örtüyü tutan kızlar perdenin arkasında fısıldaşıp gülünce, yüzü gözü sabunlar içindeki prens, tedirgin bir şekilde başını bir o yana bir bu yana döndürüyor, yaşlı kadın da, sürekli utanmamasını tembih ederek, onu teskin ediyordu. Banyo nihayetinde bitmişti. Yaşlı kadın, kızların tuttuğu havluları peştamal yaparak, beline iyice doladı. Omuzlarını da iyice örtükten sonra, saçını kazıtırcasına kuruttu. Kadının ihtiyar haline rağmen tahta gibi sert ve güçlü elleri vardı. Keya, ayakta kurulanıp tumanını giydikten sonra, kızlar ellerindeki kokulu yağlarla tüm vücudunu yağladılar. Ardından saçıyla sakalına kokulu yağlar sürüp taradılar. Asil görünüm kazandırmak için de, küçük bir tahta yardımıyla saçlarını kıvrımlaştırıp, dalgalandırdılar. Efendileri, bu işlemin bir tören gibi yapılmasından oldukça hoşnuttu. O anda, amcası Serdur aklına geldi. O da böyle süslenmekten, hoş kokulu yağların kadınlar tarafından sürünmesinden zevk alırdı. Bir an gözlerine, amcası, sonra Rosa ile Elia düştü. Güzel ve zarif kadını acaba şimdi ne yapıyordu? O anda yün eğiren kızın gözleriyle karşılaştığında, kalbi çakmak taşından çıkan ateş gibi kıvılcımlanıp tutuştu. Elia'nın güzelliğindeki kıza bakıp tebessüm etti. Kız örgülü saçlarını yana düşürüp, utanarak başını eğdi. Yaşlı kadının çimdiklemesiyle de odadan ayrıldı. Prens önce şalvarını, ardından üzerine tuniğini giyindi. Geniş tokalı kemerini takıp, sonra kılıcını bağladı. Yaşlı kadın, serpuşunu ustaca sarıp yandan bir tutam kâkül bıraktı. Bu kâkül, Medlerce savaşa gidildiğinde, yiğitlik nişanesi olarak bırakılırdı. Keçeden siyah yeleğini beyaz gömleği üzerine giyip, kapıdan dışarı çıktı. Dar eyvandan merdivenlere yöneldi.

Ağır adımlarla indi. Ayakkabılarını tutan bir gencin kendini beklediğini gördü. Bu genç, Zahi'nin oğlu olmalıydı. Kırmızı, kısa kopçalı, düz zeminli burnu havaya kalkık süvari ayakkabısıydı.

"-Gameş derisinden yapılmıştır." dedi genç.

"-Anlayamadım?"

"-Efendimiz, ayakkabınız gameş derisindendir,"

O anda Manharbe ile yaşadıkları ana döndü. Sonra dalgın bakışlarla gence bakarak

"-Biliyorum, önce de giymiştim." demekle yetindi. Kapıdan dışarı ilk adımını attığında, güneşin ışığından gözleri kamaştı. Bu yüzden önünde bekleşen atların ancak ayaklarını görebildi. Elini güneşe siper ederek etrafına bakındığındaysa, başta Pıruzat olmak üzere, Med'in yiğit akıncılarının, silahlarını kuşanıp kendini beklediklerini gördü.

"-Efendimiz sizi bekliyorduk, geciktiniz," dedi Pıruzat. Keya, kendine getirilen atına binip önce etrafına bakındı. Yüzlerce gözün dikkatlice kendine baktığını gördü. Tek kelime etmeden öylece etrafına bakındı. Pıruzat, genç prensin çevresine bakışını bir taş gibi hareketsiz izledi.

Keya, o anda kötü şeyler düşündü. Başarabilecekler miydi? Çevresindekiler onun konuşmasını bekliyorlardı. Karşılarında "öldü, parçalandı, tırnağı sökülüp, dişleri çekildi, gözleri oyulup, Ninova'da aslanların önüne atıldı" denilen prens dimdik ve sapasağlam karşılarındaydı. Efsaneyi birlikte yaşıyorlardı. Keya ise, böylesi bir kalabalığın karşısında olmanın sıkıntısını üzerinden atarak, silkelenip heyecanıyla konuştu.

"-Hortlar! Pirler! Geceler ve gündüzler süren, kaplanlarla kurtların olduğu uzun yollardan geldim. Irmaklar, bataklıklar ve dağları aştım. Ama geldiğim bu zor yoldan önce, Kalde'deki kralların Med kahramanlarını beklediklerine şahit oldum. Huda'm üzerine yemin ederim ki bizleri bekliyorlar. Hortlar dendiğinde, gözlerindeki umudu, özgürlüğün ateşini görüp ben de inandım. Karanlık hiç bir halka, hiçbir toprağa yakışmıyor. Hele Med'e hiç ama hiç yakışmıyor.

Şin geçidine gittiğinizde, yerde binlerce kumaş misali yere serilmiş insanları göreceksiniz. O insanlar medyalıydılar. Bizim insanla-

rımızdı. Şin geçidinde, yeşile kesmiş toprağı değil, kan kırmızısına kesmiş çayırları göreceksiniz. O kan Med kanıdır. Ve o topraklar vatandır, bizim vatanımız. Ve boyunlarına urgan ipleri geçirilmiş dizi dizi insanlar göreceksiniz. Şimdi onlar, Ninova'nın çölünde damla suya muhtaçtırlar. Kızlarımızın tazeliğine, Asur askerlerinin ve hainlerin şehveti bulaşmış gençlikleri göreceksiniz. Kirletilmiş kızlarımızı, köleliği reddeden gençlerimizi görceceksiniz

İşte bu yüzden sorarım size, bu savaşı kazanmak zorunda mıyız?"

Hortlardan ve pirlerden tek bir ses çıkmadı. Efendilerinin büyüleyici konuşmasına kapılmışlardı. Keya'nın son sorusunu, Piruzat'ın tekrar etmesinin ardından herkes:

"-Zorundayız." diye bağırdı.

"-Peki, yine sorarım size, benimle savaşmaya değil ölümüne var mısınız?"

"-Varız!" diye bağrışmalardan sonra, herkes avazı çıktığı kadar var gücüyle,

"-Ölümüne! Ölümüne!" diye naralar attılar. Birden Zahi şehir alanı haykırışlar ve atların nal sesleriyle karınca sürüsü kabilinde kale kapısına doğru yöneldiler.

Arkalarından kadınların döktükleri su, çektikleri zılgıtlar, cenge gidişi, meserrete dönüştürdü. Keya'nın sağ yanında, kısa boyuna karşın dağ büyüklüğünde iri burnu, kocaman kulaklarıyla esmer Hort prens, Piruzat vardı. Boyu kısa olsa da, bu mangal yüreğe sahip adamın bir o kadarı da yerin dibindeydi. Kolları demirci gibi iri, pazuları biçimliydi.

"Ancak Pırahort'un oğlu böyle aslan gibi kükreyerek konuşabilir," diye kendi kendine düşünüp, Keya'nın siyah saçları altında ışıldayan ela gözlerine baktı. Çocukken, Keya'nın babasını görmüştü. Sarayda Pirolar ile Dedosu, DiYeko'nun kahramanlıklarını anlatırlardı. Bu genç prensin dedesi de, babası da kahraman ve kurtarıcıydı. Kuşkusuz Huda oğullarına da bu yiğitliği vermişti. Piruzat'ın babası, kralın yanında onlarca savaşa katılmış, can almış, kelle düşürmüştü. Bu nedenle heyecanlı bir halde, Keya'nın arkasına takılarak gidiyordu.

Keya'nın önderliğindeki Zahi ordusu, büyük bir askeri disiplin içinde ve gururla yürüyorlardı. Gittikçe kasabanın dışına çıkıyordular. Kasabanın dışında, bahçeler vardı. Meyve bahçeleri, üzüm bağları, en güzeli de siyah dut ağaçlarıydı. Bu ağaçların dibi düz ve serin olurdu. Yapraklar, sonbaharın gelişiyle birlikte, yeşil, sarı, kırmızı... Onlarca güzel renge bürünürdü. Huda, Medya'yı, ressamın elinde çıkan tablodaki incelikten öte bir mükemmellikte yaratmıştın.

Köylerden geçerken herkesin kışa hazırlık telaşının olduğunu gördüler. Köylüler kışa hazırlık yapıyordu. Kızlar, koca şarap teknelerinin içinde, üzümleri ayaklarıyla ezip büyük, topraktan yapılmış koca ağızlı küplerin içine akıtıyorlardı. Kapadokiya'dan, Parteken'e kadar, tüm Kurti evlerinin dibinde şarap ve bira mahzenleri, yere gömülmüş küplerin içinde saklanıyordu. Kimi kadınlarsa, dışı siyaha kesmiş bakır kazanların içinde, peksimet yapıyorlardı. Kokusu siyah sakız kuyularındaki koku kadar kötüydü; ama tadı oldukça güzeldi. Kadınlar toprak üstünde son ürünleri kurutuyor, bastık ve pestil için, üzüm şırası döküyorlardı. Kimileriyse, kış gelince sulandırıp bira yapmak için, arpa hamurlarını ekşittikten sonra, toprak damların üzerine serdikleri örtülerin üzerine topalak topalak dökerek, güneşte kurumaya bırakıyordular.

Erkekler, pınarın başında taş oyukların içine döktükleri buğdayı, ellerindeki tahtadan döveçlerle kavga edercesine dövüyorlardı. Er düğüşlerindeki gibi, tefin ritmine benzer "-hıh! Hıh!" diye sesler çıkararak ritim tutuyorlardı. Taş oyuğun başında iki kişi duruyor, biri ıslatılmış buğdayı döğerken diğerinin döveci havada hazır bekliyor, biri çektiğinde, diğeri indiriyordu. Hayat savaşa rağmen devam ediyordu. Onun içinde ona çelişik ve ona inat. Savaşçılar şarap ister, çocuklar ekmek. Yani hayat çelişkilerin bir bütünüdür.

Zahi Hortları gören herkes yaptığı işi bırakıp, saygıyla baş eğip, ardlarından el sallıyordu. Kimileri, ellerine geçirdikleri, mızrak, sapan, kılıç, pala veya mızrağıyla, atlarına binerek veya yaya olarak, özgürlük ordusuna katılıyordular. Hele gençleri durdurmak imkânsızdı. Sanki herkes bu anı bekliyordu. Kimi kadınlar zılgıtla bu yürüyüşü kutsuyor, kimileri toprak damlardan, "-Huda sizi ve şerefli hortlarınızı başımızdan eksik etmesin!" diye ağlaşarak bağırıyorlardı. Keya, bura-

lardaki balın, meyvenin, buğdayın bolluğunu duymuştu. Asur ve Arami soylularının bu toprakları neden bu kadar çok istediklerini şimdi daha iyi anlıyordu.

"-Bu bölgede, kaç hane sana ait?" diye sordu Keya, Pıruzat'a.

"- Sayısını bilmiyorum efendim, ama on altı tane aşirim var,"

-Evet, oldukça büyük. Keya ileriye bakıyordu, durmadan ufkun bittiği çizgiye bakarak, "Peki akşama kadar Yekbetene'ye ulaşır mıyız?" diye sorusunu tekrar tekrar yeniliyordu.

"-Yarın akşama doğru, burçları görünür," Keya, şaşırarak prense baktı. Genç prens varacakları menzili çok daha kısa düşünüyordu.

"-Ne demek yarın akşam?"

"-Efendim, aramızdaki uzaklık bu kadar. Ayrıca, tam bir gün uyudunuz hatta günden daha fazla. Ama bayıldığınız esnada habercilere yarın akşam hazır olmaları için, dört bir yana haber vermelerini istedim."

Genç prens, bu cevaptan sonra biraz daha rahatladı. Keya, yıllarca hasret ile düşlerine giren etrafındaki cennete, hayranlık ve şaşkınlıkla bakınıyordu. Çevresindeki evler, insanlar, ağaçlar, dağlar... Nereye baksa kendinden bir parça görüyor, düşlerindeki yerler gerçek oluyordu. Hiç bir yerde hissetmediği duyguları bu mavi ve pürüzsüz gök kubbenin altında hissediyordu. Kendi topraklarındaydı. Ölümün bile adının olduğu yerde, Yıllarca, yabancı, bedbaht, kıyısız ve limansız kentlerde yaşamıştı. Oradan oraya savrularak, kıyısını arayan dalgalar gibi kendini kayalara vurmuştu. Bu yüzden, yüreği bir çocuk heyecanıyla atıyordu. Anlıyordu ki, o bu toprağa ve bu insanlara aitti. Şimdi İşaya ile Adır'ı daha bir anlayıp, minnet duyuyordu. Kalde'de ölmeyi düşündüğü için kendine kahrediyordu. Bugün, yüzlerce belki binlerce kez ölümünden sonra, onun tekrar dirilişiydi. O anda ölse bile mutlu ölecekti. Anlıyordu ki, insan en güzel kendi toprağında ölür. Ve her su, toprağına, her toprak da kendi güneşine benziyordu. Ve en güzel, en büyük güneş, Med insanının yüzüne ve toprağına düşeniydi. Güneş, o sonbahar gününe, tüm güzelliğini giydirmişti Ve salına salına Med ülkesine de indirmişti. Bu yüzden de Ezdan'a dair, ibadetlerin en güzeli burada yapılırdı. Sabahın erken saatlerinde abdest alıp, onun

için temizlenirlerdi. Çocuklar, kırkını çıkardığında, suyla vaftiz edilip kendisine adanır, kutsanırdı. Geceleri ona doğru koşan ateşleri yakar, gençlerini ateşin üzerinden geçirerek günahlarından arındırırlardı.

Oysa aynı güneş, Amori ve Arami çölünde, insanı karartıp tenini ve toprağını yakıyordu. Bu yüzden de, o, en güzel burada doğuyor, bu toprağa yakışıyordu. Tanrı, tüm Kurti ülkesine her şeyin en mükemmelini vermişti. Havası, suyu, dağları, toprağı, bağları, çayırı, hayvanı, sütü, balı, hububatı, meyveleri her şeyi ama her şeyi vermişti. Bir şeyi daha bol vermişti. Yiğitlikleri kadar hainlikleri de. Cesaret kadar ihaneti de...

Alçaklık bu ülkede, güneş kadar gerçek, ateş kadar yakıcı, açık yara kadar acı ve sancılıydı. Bu yüzden, Keya yaşanan her şeyi kendinden ve hayattan biliyordu. Hayata dair hiç bir şey ona yabancı değildi. Başına gelen her şeyi, başımla gözüm üstüne diyerek, acılaştırmadan, içinde yaşamasına izin vererek, güçlü dünyasında boğup yeniden yeniden kendini diriltiyordu. Çünkü hayatı öğrenmişti. Ondan olan her şey kendisine kardeşti. Tanrı'nın adaletinin yeryüzüne ulaşmadığı anlarda insanlar kendi adaletlerini yaratmayı bilmeliydiler.

Med Efendisinin önderliğindeki Zahi hortlarına, her geçtikleri yerde yeni atlı yiğitler katılıyordu. Efsanenin dönüşü, dört bir tarafa yayılmıştı. Adeta kırdaki çiçekler, ağaçlar, topraktan köklerini sökerek, dağdaki taşlar, aslanlar, uçan kartallar, şahinler savaşı kuşanarak bu yürüyüşte olmayı istiyor, hışırtıları ve çığlıklarıyla her yere haber salıyorlardı. Gün aydınlık ve serindi. Güneş, kahramanların önünü aydınlatırmışçasına, yüzlerine vuruyordu. Genç Med prensinin yürüyüşü, çevredeki grupların akın akın katılımıyla orduya dönüşüyordu. Her grup bağırış ve naralarla atlarını kanatlandırarak kendilerini aşağıya bırakıyorlardı. Ordu ise, bu uzun yürüyüşte, sadece su kenarlarında mola verip, beklemeden tekrar yola koyuluyordu.

Ertesi gün öğleden sonra, efendilerinin isteğiyle önce doğuya, sonra kuzeye yöneldiler. Gittikleri yer, onun Yekbetene'yi en son gördüğü yerdi. İhanetin ilk hançerini burada yemiş, Yekbetene'nin dumanlarını durduğu tepenin üstünde, mavi gökyüzünün altında izlemişti. Serdur amcasını da orada kaybetmişti. Kaçtığı yerden, ülkesine, doğduğu kente, çocukluğunun en güzel, en temiz yerine tekrar dönü-

yordu. Zagrosların doğuda tam bittiği noktaydı. Yekbetene sanki karşı Zagrosların başladığı bir dağın eteğindeki yükseltinin üzerine kurulmuştu.

Hare suyunun yanından geçerken, korkudan kaçışlarıyla hainlerin saldırıları gözlerinin önünde tekrar canlandı. Atını üzerine süren adamın yüzündeki kılıç izi gibi, yüreğinden ciğerine büyük bir iz kalmıştı. Atından inip yamaca tırmandı. Elia'ya kır çiçekleri toplamak için, oraya çıkmıştı. Tepeye geldiğinde gördüğü manzaradan yine büyülenmişti. Zirvedeki düzlüğe vardığında, heyecandan, soluk soluğa nefessiz kalmıştı. Yekbetene, sarı, yeşil ve kırmız renkleriyle karşısında, bir sevgili kabilinde duruyordu. Önündeki yeşil çayırlık sarıya kesmişti. Kırmızı toprağıyla, burçların rengini almıştı. Kimi yerler su taşkınlarının izlerini taşıyor ve çekilen sular çukurlar bırakmıştı gerisinde.

"-Yekbetene!" dedi. Ve öylece, kenti hayranlık ve özlemle izlemeye koyuldu. Onun için her şey orada başlamıştı ve o gün orada bitecekti. Yere çömeldi, kır çiçekleri sararmıştı. Olanlardan bir kaç tane koparıp, küçücük demet yaptı. Eline aldığı toprağı koklayarak hasret giderdi. İzleyenler, ne yaptığını anlıyorlardı. Bu vatan hasretiydi. Sevdanın özlemiydi. Her kopardığı çiçekte, buradan ayrılış gününün hasretini, yaşamak zorunda olduğu sürgünleri anımsıyordu. Çiçekler, diken açmıştı, eline batan dikenleri dahi hissetmiyordu. Duygularını isimlendiremiyordu; acı, nefret ve sevgi. Bu kente ve topraklarına aşıktı. Yavaşça ayağa doğruldu.

Etrafında bekleşenlere, Xalo, Pir, Kawe ve Keyaların bir araya gelmesini istediğini söyledi. Toplantı yapacaktı. Savaş kurulu toplandı. Koca ceviz ağacının altındaki geniş gölgede, daire şeklinde bağdaş kurdular. Efendileri, orta yere oturdu. Herkes nefesini tutmuş, konuşmasını bekliyordu. Keya ise, bir an önce işe koyulmak isteyen bir çiftçi gibi hemen konuya girdi.

"-Bu gün çocuklarımıza ve torunlarımıza anlatacağımız bir öykü yazacak, halkımızın kötü talihini, kara yazgısını değiştireceğiz. Pıruzat'la gelirken yolda konuştuk. Yekbetene'nin arka tarafında gizli bir mağara var. Bu mağaradan sarayın içine giden bir yol var. Bu yolu, çocukluğumda arkadaşım Hırbo bulmuştu. Dışarı kaçmak için, sürekli

o yolu kullanırdık. Sabah, bu gizli geçitten, bir kaç seçkin "Marya"yı içeri göndereceğiz. Büyük Magu, onları ateşgah da saklayacak. Bu Hortlar uygun ortamını da bulunca, kalc kapısına saldırarak ana kapıyı açmaya çalışacaklar. O esnada, içlerinden biri de saldırmamız için, kalenin burcunda ateş yakacak. İşte o anda benimle birlikte kaleye girecek yüz tane Hort istiyorum. İlk biz içeri gireceğiz. Bu sebepten burada olduğumuz bilinmemeli," dedi. Ve bir süre etrafına bakındıktan sonra: "Diyeceği olan var mı?" diye de sordu.

Strukhat keyası yaşlılığın verdiği tecrübeyle söz aldı.

"-Yüce efendimiz, geldiğinizden tüm Med haberdar, içeridekiler de bu güne ihanet etmezler, kalenin kapısı açılacak. Ben bizzat bunu haber aldım."

"-Öyle veya böyle, içeriden haber almadan kimse ortalıkta savaş naraları atmayacak, atını kişnetmeyecek, ateş yakmayacak. Huda bizimledir."

Herkes tekbir getirir gibi, "-Huda bizimledir!" diyerek yemin tazelediler. Ardından, talimatları yerine getirmek için gruplarının başına döndüler. En seçkin "Marya" eğitiminden geçmiş Hortlarını seçip, Keyakisar'e gönderdiler. Şimdi bekleme, sabır taşını öğütme zamanıydı.

Akşam olduğunda herkes oldukça sabırsızlanmaya başlamıştı. Tüm gözler, burçların üzerinde yanacak ateşe odaklanmıştı. Keya, yanındaki seçkin yüz kişiye yakın hortun önünde atının üzerine oturmuş, yularını sıkıca tutuyordu. Yayı gerilmiş ok misali bekliyordu. Ateşi gördüğü an, kılıcını kınından sıyırıp kale kapısına atılacaktı. Karanlık çökmesine rağmen, ne bir ateş, ne bağırış vardı. Gecede, ateş böceklerinin cayırtısıyla, dağlardaki kurtların kahredici ulumalarından başka bir şey yoktu.

Keya, ordunun genelini gezmeye vakit bulamamıştı. Fakat kendisiyle birlikte olanlarla bile, kenti düşüreceğine inanıyordu. İçeridekilerin de tetikte olduğunu, bağırışların, sessizliğin evladı korkuyu tüketeceğini, böylece insanların içindeki karanlıkların düşeceğini biliyordu. Genç prens, sessizlikten tedirgin olmaya başlamıştı. Manharbe'nin dediği gibi, "Karanlıktaki sessizlikler hayra alamet değildir." Bu aksiliğin mutlaka nedeni olmalıydı. Olumsuz düşünceler sadece onun de-

ğil, hemen hemen tüm komutanların da düşüncesiydi. Yolunda gitmeyen şeyler vardı. Cerrahın, yarayı uzun süre deşmesine benzer bir duyguydu. Gecenin laciverdi huzursuzdu.

Ümitsizliğe düştükleri anda, "-Ateş! Ateş yanıyor!" diye askerlerin bağrışmaları, Keya'nın dikkatini burçlara yöneltti. Keya, burç üzerindeki ateşi gördüğü an, ilk o atını kişnetti. Atını sürdüğünde, toprak, atların ayakları altında dövülüp titredi. Atını, önce geniş alana, ardından da kapıya doğru yöneltti. Oysa kale kapısından herhangi seste gelmemişti. Bir şeyler olduğunu anlamaya vakit kalmadan da, burçlardan atılan oklar yağmur gibi üzerlerine yağdı. Yanındakiler teker teker ağaçtan düşen yapraklar gibi, sonbahar akşamında döküldüler. Geri çekilmek için emir verdiğinde, kalanlar gerilerinde ihaneti bırakarak karanlığın içine girmişlerdi. Ama ay ışığı ile ateşten oklar iz bulurcasına geceyi aydınlatarak hedeflerini yakıyordu. Başta yanındakiler sonra diğerleri, geldikleri yöne doğru geri çekildiler. Keya'nın da sol omzuna saplanan ok, kürek kemiğini tırmalaması nedeniyle canını çok yakıyordu. Atının başını tutarak öne doğru eğildiğinde sancısı biraz dinmişti. At her zıplayışında acıdan gözleri yaşarıyordu. Kolay düşünülen bir çaba, ilk hamlede yenilgiye dönüşmüştü. Dönenler terk edilmişliğin yetimliğini ve bozgunluğunu yaşıyorlardı. Karanlık, Ahirman'ın anısıydı. Saldırı için yanlış zamanlamaydı. Kötülükler efendisi, ışığın savaşçılarına o anda en acımasız halini takınır.

Medlerin kutsal kitabı, Avesta'ya göre, ışık ile karanlık, gece ile gündüz, sıcak ile soğuk her şey zıtların birliği ve çatışması üzerine kuruluydu. Huda, halkından memnun kaldığında ürünlerini bol verip, hayvanlarını fazla doğurtuyor ve onları özgür kılıyordu. Bu saadet döneminde din adamları, Maguslar, Zantarlar, Kawe ve Avranlar beyaz elbise giyerek, ışığın güzelliği ve aydınlığına bürünürlerdi. Geceleri ateş yakarak, beyaz elbisenin içinde ateş böceği gibi parıldarlardı. Hudalarına karşı sorumluluklarını yerine getirmediklerindeyse, ışığın efendisinin desteğini yitirip, kötülük ve karanlık temsilcileriyle, ölüm melekleri, topraklarında naralar atarak onları tutsak düşürüp esir alırdı. Özgürlüklerini yitirdiklerindeyse, din adamları beyazların üzerine siyah yelek giyerlerdi. Bu yüzden, karanlıktaki nasıl ki ateş kötülüğü ürkütmek ve aldatmak için yanıyorduysa, o gece de ihanete yanmıştı.

Geri dönen öncü hortlar, teneke adamların oklarının ulaşacağı menzilden çıktılar. Genç prens aldığı yaranın acısına dayanamayıp, yere düşüp bayıldı. Gözünü açtığındaysa, sabah olmuştu. Etrafının acıdan bağırıp, inleyen insanlarla dolu olduğunu gördü. Sırtındaki sol kürek kemiğine kadar işleyen ok çıkarılmış, omuzu kumaşı ile askıya alınmıştı. Önce etrafına bakınıp yavaşça ayağa doğruldu. O anda sinirleri çekilmişçesine, sırtına sancı yapıştı. Daha dikkatli ve yavaş hareket etmesi gerektiğini anlamıştı. Ama içindeki nefretle kin sol omzundaki yaradan daha çok canını yakıyordu. Anladı ki iyi bir savaşçı olmak ile iyi bir komutan olmak farlı şeylerdi.

Yaşananlar, bir ihanet hikâyesinin içinde, başka türden hileydi. Oyun içinde oyun. Oysa bu topraklara cemre düştüğünde, bahar, güneş düştüğündeyse kar utanırdı. Her şey bu kadar pürüzsüz ve açıktı. Ama ihanet edenler utanmıyorlardı. Yaylarındaki oklarını kardeş yüreklere doğru germişlerdi. Özgür hayatı sökercesine, onlarca ömre, cana vurmuşlardı.

Kahramanlar, sayılmış isimler kabilinden başta tek tek, sonra topluca dizilerek, dizin dizin dökülüp gündüzün geceye sökülmesi gibi, öldüler. Oysa bir üzüm topağı gibi sıkı ve tatlıydılar. İşte o gün ölenler, öyle şirindiler. Her ok darbesinde, gecenin alanında ne feryat ne havar çekmeden, masum Anka kuşu misali, Kaf dağının arkasına düşüyor ve orada kalıyorlardı. Ama sesleri daha çok çoğalıyordu. Onlar ilk karanlığa ve korkuya yürüyen atlılardı. Hiç düşmandan korkulur muydu? Korkulursa savaşılır mıydı? Bu nedenle ölüme uçarak gittiler. Onlar cesaretin ilk atlılarıydı. Kantlı atlılarıydı.

Maryaların eteklerinde hürriyet, eteklerinde barış ve sevda, tüm güzellikleriyle demet demet çiçekler; tersine bir hayatta düze koşanlar gibi pürüzsüzdüler. Başları güneşte, kökleri yerin en derinindeydi. Kalanların gözlerine bakıldığında titreyen alev gibi hınç vardı. Demirin dövülmesi kadar ateş. Bu yüzden yaralı ve acılı olsa da, ümitliydi. Kazanacaktı. Yanına, toplantıda konuşan yaşlı adam geldi. Elli-elli beş yaşlarında, yirmisinde bir delikanlı gibi dinç duruyordu. Ayaklarının yere güçlü basmasından da anlaşılacağı üzere, kişilik sahibiydi. Uzun boyu, kavak gibi ince geniş omzunu, beyaz sakal ve saçları almıştı. Sakalıyla saçlarını özenle bukleletmişti. Beyaz te-

nindeki güzelliğin altında, şiir gibi konuşuyordu. Bu savaşı yıllarca bekleyen hınç ve inançla anlatıyordu.

"-Efendimiz, her şeye rağmen hayattasınız. Huda, sizi, bize bağışladı. Keya, kurbanım neden acele ediyorsun? Bak bu kadar kaybımıza rağmen dünden daha da güçlüyüz. Yeter ki, sen başımızda ol. İnsanlar her yerden akın akın buraya geliyorlar. Birkaç güne kalmaz bu alanlara da sığmayacak kadar çoğalacağız."

"-Haklısın Xalo," dedi ve ardından kaygılı bir halde "-Pıruzat. o nasıl?" diye sordu.

"-Merak etme o iyi, hiç bir şeyi yok," dedi yaşlı adam. Eliyle tepeyi işaret ederek, "-Tüm Hanesarleri, Ağa Hanlar sabırsızlıkla seni bekliyor, hadi gidelim."

Genç prens, dün akşamdan kalan görüntüye baktığında, yanlış bir hamlesinin neye mal olduğunu daha iyi anlamıştı. Oysa kılavuzları, duygularını aklıyla çarpması gerektiğini yüzlerce kez nasihat etmişti. Bazen sözler, ne kadar ifade edilirse edilsin, bir pratik her şeye bedeldi. Adır'ın dediği gibi, **"küçük yenilgileri bilmeyenler büyük zaferlerin efendisi olamazdı,"**

Keya'nın gelmesiyle herkes kendini toparladı. Pıruzat, efendisini görür görmez onunla konuşarak rahatlatmak istiyordu,

"-Efendimiz, içeriye gönderdiğimiz adamlar, büyük Magu'ya varmadan, geçitte ele geçirilmişler," dedi. Burçları göstererek, "-Bakınız, kellelerini duvarlara asmışlar. Sizin hatanız değildi. Çok şükür, Huda, sizi Med'e bağışladı,"

Keya, yavaşça atına binerek, ağır adımlarla alana ilerledi. Ölülerin görüntüsü üzücüydü, karşısındaki manzaranın hatası olduğunu düşünüyordu. Saroklara dönerek, burçların karşısına, duvarları dövmek için mancıkların dizilmesi emrini verdi. Pıruzat ortaya herkesten farklı bir fikir attı.

"-Efendimiz, dün akşam kâhinlerimiz gece yıldızlara ve Huda'ya adadığımız kurbanların bağırsaklarına baktılar. Bu mevsim saldırmamamız gerektiğini söylediler." deyince, Keya kışın soğuğundan daha soğuk ve sert bakarak:

"-Peki, ne zaman saldırmalıymışız?" diye çıkıştı.

"-Kar zamanı yaklaşıyor, fırtına Tanrı'sının güçlü nefesi ortalığı sarıp, her yeri donduracak",

"-Yani."

"-Yani, Fırtına Tanrısı ile Hepat'ın çiftleştiği günlerde. Baharda,"

"-O zamana kadar bekleyemeyiz. O gün geldiğinde Asur ordusu, Akisar'in yardımına gelip her yeri talan eder. Kâhinler doğruyu öğrenememişler. Ahirman'ın, şer meleklerine kanmışlar. Biliyorum dün aldatıldık. Ama kılavuzum her zaman bana, "küçük yenilgileri tadamayanlar, büyük zaferlerin efendisi olamaz" derdi. Artık biliyorum ki, tüm kutsal kitaplarla yıldızlar bu günü müjdelemişler. Dün gece rüyamda, sarı başağa kesmiş tarlaların içinde yürüyordum. Toprağa bastığım her adımda, etrafımdaki otlar önümde toprağa kadar eğiliyorlardı. Hudam, zaferi bana rüyamda müjdeledi. Hayır, gün bugündür. Burada hesaba oturacak ve Ahura Mazda'nın ışığını ülkemizin dört bir yanına dağıtacağız." dedi.

Keya hortlarıyla, üç gün surları taşlarla döverek, tırnaklarını yüksek burçlara batıra batıra yüksek kulelere tırmanmaya çalışıyordu. Ama faydası yoktu. Sarayın içinde ne olup bittiğini dahi bilmiyordu. Üçüncü gün, beklenilen olmuştu. Sarayın içinden dumanlar yükseliyordu. Burçlarda nöbet tutan muhafızlarsa telaşla bağrışıyorlardı. Burçların dibinde ok atan hortlardan bir grup, yaralı bir adamın kolundan ve ayaklarından tutmuş, onlara taraf koşuyorlardı. Gelen adam oldukça perişandı. Ağrısı derindi, acılar içinde konuşuyordu.

"-Efendimiz, yüce efendimiz," dedi. "-Yekbetene'de herkes orada. Sizin yaşadığınızı biliyorlar. Magus'un emriyle, dört kişi burçlardan atladık. Sanırım bir tek ben hayattayım. Halk, Akisar'in sarayının önünde. O alçak hain, sokakta ve ayakta olan herkesi kılıçtan geçirip, evlerini yakıp yıkıyor. Ailem, çocuklarım yüce efendimiz, ne olur onları kurtarın. "

Keya bu mutlu haberden dolayı oldukça sevinmişti. Beklediği an gelmişti. Bu yüzden planını uygulamaya koydu. Adamın tedavi edil-

mesini isteyerek, çocuklarını kurtaracağına dair söz verdi. Telaşla mancıkların yanına koştu.

"-Çıra için getirdiğiniz, karasakız testilerini getirin" dedi. "Çabuk çabuk, bir grup da bu mancınığın içlerini kuru çalı çırpı ile doldursun," Emirleri, büyük bir telaş ve koşuşturma içinde yerine getirildi. Mancınık başını yanına çağırdı. "-Bu karasakız testilerin ağırlığındaki taşlarla kale kapısına atış yap. Hangi pozisyonda isabet ettirirsen o düzende kal," dedi.

Mancınık başı da tecrübesinden hareketle, taş yerine boş testilerin içine su doldurup, ağzını kapattıktan sonra atış yapıyordu. Her yaptığı atışın ardından, mancınığı pozisyonunu değiştiriyordu. Sonunda atışlarda isabet ettirmeyi başardı.

Keya, odun, çalı çırpı ile doldurulmuş iki mancığın önüne, on tane at koydu. Kossili usta binicilerden üç tanesi atlarını kalenin kapısına koşturdular. O esnada, çıra yağlarıyla, kara zift dolu testiler, kapıya nişan alınarak atıldı. Dört tanesi isabet ettirildi. Kosili atlılar, odun, çalı çırpıyla dolu mancığı kale kapısına ulaştırmayı başardı. Ellerinde ateşlerle mancığın arkasından giden beş kişiyse, atlar çözülür çözülmez mancınığı ateşe verdiler.

Burçlardan, Akisarla, komutanları olanları izliyor telaşla etraflarına emirler yağdırıyorlardı. Atılan oklardan üç Hort olduğu yere acıyla kapandılar. Karasakız çırayla yanıp, kapıyı tutuşturdu. Testi kırılınca içindeki zift daha bir harlandı. Su dökülene kadar yangın tüm suru kaplamıştı. Dışarıdaki yangın gibi, içeride de dumanlar gittikçe artıyor, feryatlarla bağırışlar dışarıya kadar ulaşıyordu. Adeta dışarıdaki ve içerideki alevler birbirlerine doğru koşuyordu.

Genç prens kendini çağıran halkına kavuşmak için oldukça sabırsızlanıyordu. Kapının, yangından epey zayıfladığını anladığı an, koca tekerleklere sahip koçbaşını önlerine katarak hücum ettiler. Heyecandan titreyen bacaklar, içlerindeki ateşi yakıt yaparak, kayın ağacından yapılmış koçbaşı gibi, tepelerden aşağıya on binlerce, haykırış ve naralarla indiler. Keya, karınca sürülerinden daha fazla Hortu görünce, o da, hainler kadar şaşırmıştı. Davullar, tefler hesaplaşmaya vuruyordu. Tefçiler, yüreklerinden gelen seslerle vuruyor, savaş alanının heyeca-

na boğulmasına neden oluyordu. Teflerin vuruşu, Hortların yürekleri, atların adımlarıyla aynı ritimdeydi. Ok menziline yaklaşınca, Keya'nın kılıcını kaldırmasıyla herkes durdu, ama tefler susmadı. Koçbaşı, kale kapısını dövüyordu da dövüyordu. Kapı neredeyse düştü düşecekti. Burcun üzerindeki muhafızların bağırışları, korkudan çığlığa dönüşmüştü. Hatta kimileri kendi aralarında kavgaya tutuşmuşlardı. Atılan oklar, Hortların önünde toprağa düşüyordu. Koçbaşıyla dövenler güçlü kalkanlarla korunuyor, her yere düşen hortun yerini hemen bir diğeri tereddütsüz tamamlıyordu. Ölüme herkes nişanlıymışçasına, kendini öne atıyordu. O inanç artık o kapıdan sökülemez ve geri de dönmezdi. Med Prensi, arkasına okçuları, önüneyse, mancınıkları almıştı. Kalkanlarla koruma yapan savaşçı piyadeleriyse bölük bölük orta tarafa dizmişti. Her grubun başında bir komutan, bu grupların on tanesinin başındaysa genç agalar bulunuyordu. Keya'nın kılıcını aşağı indirmesiyle akıncı süvariler ok gibi ileri fırladılar. Okçular atış menziline dizilerek, oklarını burçlara yağdırdılar. Ardından onlar çökünce arkadakiler... Burçların üzerindekiler, başlarını dahi kaldıramıyordular, kaldıranlarsa hedefe kilitlenmişçesine gelen oklardan nasiplerini alıyorlardı. Çok geçmeden süvariler duvarın dibine varmıştı. Bu ilk saldırıda en büyük kayıp, kaynatılmış suyla kızarmış yağların dökülmesiyle olmuştu. Burçların dibine varan süvariler, mancınıklardan attıkları iplerle yukarı tırmanmaya başladılar. Piyadeler koşarak, koçbaşının vuruşuna destek oluyordular. Uzun bir sürenin sonunda, yanan kapıda gedik oluşturuldu. Ateşin içinden geçen insanlar, gedikten içeriye girerek, kılıçlarını savuruyorlardı.

Keya, kapının açılacağını anladığı an ileri atıldı. Kapının önüne vardıklarında, kapı ardına kadar açıldı. Rüzgâra kapılmış yaprak gibi içeri girdiklerindeyse, her yer dumana boğulmuştu. Üstelik insanların kendilerini, beklediklerini gördüler. Herkes perişandı, kent sokakları ceset dolmuştu. Her yerde yanık ve kan kokusu vardı. Halkın önünde, iri ve şişman gövdesiyle Büyük Magu anıt gibi duruyordu. Yorgun ama güleçti. Yaşlı ve iri gövdesiyle ayakta dimdikti. Efendisini görünce tutsaklığın emaneti ve simgesi olan siyah yeleğini çıkarıp, ayaklarının altında çiğnedi. Tombul elinde tutuğu kılıcından hala kan damlıyordu. Med prensi, atından indiğinde, başta Magu olmak üzere herkes önünde diz çöktü. Davullar, tefler daha bir coştu. Keya, bir kez görüp

de unutmadığı bu adama hasretle sarılıp, ellerinden öptü. Üstü başı sefaletten perişan zavallıcık adam ise, bir elinde kanlı orağını, diğer elindeyse Akisar'in gövdesinden ayrılmış başını tutuyordu. İnsanların şaşkın bakışları arasında efendisinin önünde durdu. Keya da her şeyin böyle sonuçlanacağını beklemediğinden şaşırmıştı. Kesik başa bakarak:

"-Layığını buldu, her şey bitti." dedi.

Med prensi, rahibin kulağına bir şeyler fısıldadıktan sonra Magu, kemerine asılı keseyi efendisinin avucuna koydu. O da ağır adımlarla, Akisar'in başını kesen yoksul adama yöneldi. O anda davul, tef ve zurnalar sustu. Herkes pür dikkat onları izliyordu.

"-Bu haini sen mi öldürdün?" diye sordu genç prens. Kırklı yaşlardaki adam, ince ve küçük esmer yüzünü gererek, ağzında bulunan iki dişi ortaya çıkaracak geniş ağzıyla güldü. Başını evet anlamında sallayıp, Akisar'in yüzüne tükürdü. Üzerinde giysi adına bir şey yoktu. Derme çatma yırtık bir tek tunik elbise, ama dizleri ve omuzları yırtık diğer birçok bölümü yamalanmış bir halde, perişan ve sefil duruyordu.

"-Canı çok mu yandı?"diye sordu Keya.

Adam yine gülerek başını salladı. Ufak tefek, zavallı ama koca yürekli yoksul adamın ellerini tuttu. Orağı elinden alarak, avucunun içini öptü. Altın dolu keseyi avucuna sıkıştırdı. Zavallı yoksul adam, efendisinin bu takdiriyle, keseyi dahi elinde tutamadığı gibi, heyecandan sol elindeki Akisar'in başını da yere düşürdü. Efendisinin öptüğü avucunu, diğer eliyle tutarak hayretle baktı. Ardından, kutsal bir şeymişçesine, herkese elini göstererek kalabalığın içine doğru yürüdü. Düşürdüğü kese yırtık cebine zorla konmuştu. Umurunda bile değildi. Kalabalıktan biri koşarak Akisar'in kesik başına top gibi vurup insanların içine atmasıyla halk boğuntuya gömüldü. Kimin ayağına gelirse, kesik başı tekmeliyorlardı. Telaşı, ancak Keya'nın sesi bastırabildi. Herkes, efendilerine efsaneden çıkıp gelmiş ateşin oğlu gibi bakıyordu.

"-Medliler, ey halkım! Hepimiz uzun zamandır, bu düşün gerçekleşmesini bekledik." dedi.

"-Kâhinlerimiz, yüce TeSup ile Hepat'ın seviştiği gün büyük zaferin geleceğini söylemişlerdi. Gördükleri doğruydu, o gün tutsaklığın bir daha geri gelmemesi için Asur da olacağız. Ninova'nın burçlarına, onların kötü, zalim ve korku dolu yüreklerini dağlayarak gireceğiz. Kentlerini bir daha ayağa kalkmamak üzere yıkacağız. Huda, Medle beraberdir. Üç gün sonra, kırk gün kırk gece, davullu, zurnalı, türkülerle eğlenerek, zaferimizi kutlayacağız. Ahuramazda'ya, bu zafere bize verdiği için kurbanlar keseceğiz,"

Konuşmanın bitmesiyle, büyük Magu,

"-Yaşasın Kral Keyakisar!" diye bağırdı.

Yaşananların sevinci ve ölenlerin acısından ağlaşan herkes, tek bir ağızdan, kralı selamlayıp:

"-Yaşasın kral Keyakisar!" diye bağırarak kenti inlettiler.

Sarayın merdivenlerinin üstünde, altı sütunun tam orta yerinde bir grup insan ayakta bekliyordu. Adır bir elinde kanlı kılıcı diğer elindeyse Med kralının tacını tutuyordu. Dostlarını görünce ay gibi parıldayan yüreği sevince boğuldu kralın. Ağır adımlarla merdivenleri çıkarak dostuna özlemle sarıldı. Gördükleriyle yaşadıklarına inanamıyordu. Sözüm ona, olanlar kafasının içindeki karanlık dehlizlerde gezinen bir rüya, kolunun acısı da olmasa her şeyin bir hayal olduğuna inanacaktı. Bu savaşı gücüyle değil, sabrı, aklı ve ince zekâsıyla kazanmıştı. Huda, ona rüyasındaki gibi, bu günü hediye etmişti. Büyük Magus da yanlarına gelince, başına tacı takıldı. Önce merdiven başındakiler sonra tüm herkes yerlere kadar eğildi. Büyük Magu sevinç ve coşkuyla halkına seslenerek, tacı efendisinin başına koydu.

"-Bu tacı Med halkının efendileri, ışığın savaşçıları taşımıştır. Huda bugün de, Huda böyle olmasını istedi. Ahirman'ın kötülük melekleri, dumanlarla birlikte karanlık ülkelerine geri dönüyorlar. Bu topraklarda kötülük cinleri savaşı kaybetti. Işık yeniden parıldıyor, güneş yeniden doğuyor. Ama bu defa daha özgür ve onurlu. Ahura Mazda, kralımız ve onun çocuklarını başımızdan eksik etmesin."

Getirilen çocuğu efendisinin kollarına bıraktı. Keya'nın, gördükleri karşısında dili tutulmuş, aklı durmuştu. Bu olamazdı. Elia, alımlı ve rengârenk Med giysileri içinde, sütunların arasından sıyrılarak ya-

nına gelip, kucağındaki bebeği aldı. Büyük rahibin deyişine görc, bu çocuk Keyakisar'indi. O anda, mutluluğundan bağırmak, hıçkırıklara boğularak ağlamak istiyordu. Ama ne mümkün. Böyle bir şeyi yapamadı ama dostlarına minnet duyarak tekrar tekrar sarıldı. Sonra halkına dönerek,

"-Birkaç gün önce bir rüya görmüştüm." dedi. "-Rüyamda, toprak üzerinde yürüyor her attığım adımda, tüm otlar yerlere kadar eğiliyordu. Demek ki, bu kadar bereketli toprakta yürüyüşümün anlamı sadece zafer değilmiş. Sevdiğim kadın ile zürriyetimmiş. Med halkının mutluluğuymuş. Bir dileğim vardı. Tüm avcılara sesleniyorum, üç günlük yastan sonra kurulacak şenliklere şahinleriyle gelsinler. Tüm Mediya'daki esir şahinleri o gün bu alana getirsinler. İlk isteğim budur."

Sevinçten kolunun acısını dahi duyumsamıyordu. Elia'nın elinden tutarak sarayın koridorlarında yürüdüler. Yeni saray muhafızları hazine odalarının bulunduğu yerde duruşlarını almışlardı. Taht odasına girdiklerinde, soylu bir adamın dizleri üzerine çökertilmiş olduğunu gördüler. Ayakta duran genç adam kılıcının ucunu, dizleri üzerine çökmüş ötekinin göğsüne dayamıştı. Merhamet ve insafına sığınma isteği, kılıcın böğrüne girmesiyle sustu.

Elia gördüğü manzaradan iğrenen bir tavırla kafasını geri çevirip kralın göğsüne dayadı. Kılıcın sahibi adam gerisine döndüğünde kendine bakan bu gözleri tanıdı Keya. Genç adam, efendisini gördüğünde, kınından sıyırırcasına, kılıcını adamın böğründen çekti. Dizleri üzerine çökmüş yaşlı adam yere kapaklandı. Kollarını bir şey söylemek istercesine gelenlere doğru açtıysa da, nefesi yetmeden öylece soluksuz bir halde yere serildi.

Adır hiddetle atılarak, "-Oğlum veziri neden öldürdün?" diye sordu. Bunun üzerine genç kralın gözleri çakmak çakmak parladı. "-Evet, öyleyse bu Hırbo olmalı," diye düşündü. Hırbo, çatık kaşlarıyla tevazusuz,

"-Hain vezir, yaptıklarının cezasını buldu," dedi. Keyakisar, çocukluk arkadaşının yanına giderek, sarılmak istediyse de, o, iki eliyle kılıcın kabzasını tutarak diz çöktü. Hırbo, yirmili yaşından daha olgun

gösteriyordu. Kısa boyluydu. Saçları dökülmüştü. Esmer teni daha bir siyahlaşmış, yanakları tombullaşmıştı. Ama çevik ve savaşçı bir görüntüsü vardı. Saçı kâküllüydü. Saçlarını soylular gibi yağlayıp buklelettikten sonra arkasında topuz yapmıştı. Kolları adaleli ve omuzu genişti. Eski sıcaklığı üzerinde yoktu. Duruşu olgun, mesafeli ve soğuktu. Her anlamda içe dönmüş ve sessizliği seçen biri olmuştu.

"-Lütfen ayağa kalk, evet sen Hırbosun. Çok esmerleşmiş ve kilolaşmışsın- dedi. Bu isteği üzerine arkadaşı doğrulunca, sarmaşık kabilinden sarıldılar. O anda Hırbo ile Elia göz göze geldiler. Ama bu bakışlar çirkindi. Prenses için de iyi bilinen bir bakıştı. İçeriye giren muhafızlar, Magu'nun istemiyle cesedi sürüyerek dışarı çıkardılar. Keyakisar merasimsiz, seremonisiz dostları arasında tahta oturtuldu. Yinede genç kral için hiç bir şey değişmemişti. Adır'ın, prensese doğru bakarak, tahtına oturması için "Bese" diye seslenmesi, efendilerini şaşırtmıştı. Keyakisar şaşkın bir halde:

"-Ne Besesi?" diye sorunca, önce Magu sonra Adır, salonu inletecek bir şekilde kahkahayı patlattılar. Rahipten önce öğreticisi söze girdi.

"-Efendimiz, sizden ayrıldıktan sonra Elia, Turusupa'ya geri dönmedi. Yani bizimle Yekbetene'ye gelmeye karar verdi. Tabii ki adını saklamak şartıyla; ateşgahın rahibesi olarak tanıtıp, adını Bese koyduk. Ben ve büyük Magu dışında hiç kimse bunu bilmiyordu." dedi. Oğlunun omzuna elini koyarak, "-Tabii ki Hırbo da bilmiyordu." Bu defaki gülüşmelere Keyakisar de katılmıştı. Bir tek gülmeyen kralın çocukluk arkadaşıydı.

Söze Büyük Magu devam etti:

"-Bir sorunumuz daha var efendimiz."

"-"Ne? Ne sorunu?

"-Çocuğumuza bir isim verdik ve kırkına bastığında, Huda'nın isteğine göre sünnet ettik, vaftiz babası da Adır oldu. Kirvesi de ben. Ama siz henüz asıl babası olmadınız. Bu da, inancımıza göre günahtır. Eğer evlenirseniz Kawelikten çıkıp, kral olacaksınız."

"-Yani."

"-Yani halka söylediğiniz gibi, üç gün sonra eğlencelerle beraber, babalık töreniniz de yapılacak," Bu karşılıklı takılmalar ve hoş sohbeti Hırbo, dikkatlice izliyordu. Çirkin bir sırtlan gibi dudaklarını kulaklarına çekerek, fırsatını bulduğu anda Elia'ya kirli bakışlarını atmaya devam ediyordu.

Artık Yekbetene'de geceler de gündüz gibi özgürdü. Bu sebeple, o gece, özgürlüğün tadını çıkaranlar oldukça fazlaydı. Sabaha kadar naralar atıp, şarap ve biraları içip kendilerinden geçtiler. İnsanların büyük bir bölümüyse, kağnıların içine cesetleri koyarak, günün kirliliğini kentten temizliyorlardı. Ölüm ile hayat yine iç içeydi. Zafer sonrası bir seremoniydi yaşananlar. Sarhoş adam yanık tahta kapının pervazlarına yaslanmış, ayağında bir tek pabucu olmasına dahi aldırmadan şarabını içip sarhoş olmakla meşguldü. Önünde taşınan cesetlerden tanıdığı hain birini gördüğündeyse, fırsat bulduğu anda saçı sakalı gibi karışık bir halde küfür etmekten geri kalmıyordu. Bu akşam onun içini boşaltma anıydı. Herkesin bir hesap anı olduğu gibi. Belki ilk kez o gün yıldızlara bu kadar güzel bakıyor ve ayrıntılarıyla görüyordu. Belki ilk kez böylesine kendini özgür ve insan his ediyordu. Karanlık ve kötülük Tanrıları'nın çizdiği, bedbaht yazgıları bitmişti. Mutluluklarına acı katılmamasına dair yemin edercesine geceyi temizliyorlardı. Kirli bir istila son bulmuştu. Yazgıyı yazan Tanrılar, genç kralın topraklarını kutsayarak, ona ve halkına bir şans daha veriyorlardı. Özgürlüğün ve ışığın kıymeti bilinsin diye. Kral ile prensesin yıllar süren özlemi, bu müthiş günde ateşli bir sevişmeyle hasretin geceye karışmasını sağlıyordu. Gecenin zafer naralarına, şehvetli iniltiler eşlik ediyordu. Sonbaharın son esintilerine rağmen, terler boşalırcasına dudaklarına damlamakta, nefesleri nefeslerine karışmaktaydı.

Sadece, bir kişi o gece, burçtaki bekçiler gibi, alanda toplanan cesetlere iğrenerek bakıyordu. Yüreği kahramanlara değil, hainlere ağlıyordu. Koynundan çıkardığı ince mendili önce koklayıp öptü. Sonra elinde sıkarak, kine ve öç almaya yemin edercesine, göğe kaldırdı. Ve yine o gece bu adam, ışığın ve ateşin efendisine değil, kötülüğün ve zulmün efendisi Ahirman'a dua etti. Koca gökyüzünün karartısının içinde ve ulu surların üstünde cüce kadar küçük, yarasa gibi çıplak,

çakal gibi sinsi duran bu adam, düşüncelerinde iyi şeyler değil kötü şeyler istiyordu.

Keya için, dostlarla sohbet, eşiyle sevda içinde geçen üç gün çabucak geçivermişti. O sabah Adır'ın kapıyı çaldıktan sonra, kedi gibi kulakları tırmalayan bağrışları, iki sevgiliyi tatlı uykularından uyandırdı. Keyakisar, saraydan ayrıldığı günden o sabaha kadar, o kadar mutlu ve huzurlu hiç uyumamıştı. Üç gün öncesine kadar yaşananlar, onu mutsuz etmeye yetmiyordu. Her şeyin bir bedeli vardı. Üstelik bıraksalar hasret kaldığı bu kadının koynunda bir kaç gün daha kalabilirdi. Gözlerini aralayan prensesin kolları arasına dalıp, öpüp, kokladı. Hasretini birkaç günde, gideremeyeceğini biliyordu.

"-Efendimiz herkes, sizi bekliyor. Lütfen acele ediniz." diye kapı arkasından seslendi Adır.

"-Bu ses var ya, işte bu sesin bana verdiği huzuru, hiç bir şey vermemiştir." dedi Keyakisar.

Evet, Adır, onun için güven, dostluk adına ne kadar tanım, imge varsa hepsini karşılıyordu. Kral, kapıyı açınca, hizmetçi kadınlar, prensese aldırmadan içeri daldılar. Salona leğenler konuldu. Sıcak sular döküldü.

Prenses, efendisini kendi eliyle yıkayacağını söyleyince, dışarı çıktılar. Hasret bir kez daha sabah mahmurluğunda giderildikten sonra, Elia ustalıkla ve büyük bir zevkle eşini yıkadı. Her yerini ince ipten dokunmuş lifi sürerek, okşayıp temizliyordu. Kral, dualar eşliğinde eline dökülen suyla başını, ellerini, ayaklarını yıkayıp abdestini aldı. Kendisi için hazırlanmış elbisesini giyip kılıcını kuşandı. Dışarı çıktığında, sütunların arasında merdiven başında, veziri Adır'ın yanında durdu. Tüm halk alanda toplanmıştı. Efendilerini gördükleri gibi, efsanenin yaşıyor olduğuna bir kez daha şahit olmanın sevinciyle, alan büyük uğultuyla kaplandı. Kocaman adamlar dahi, o gün çocuk gibi birbirlerini itekliyor, özgür ve abartısız bayram gününü yaşıyorlardı.

Kentler değişiyordu. Tıpkı insanların da yaşlandığında değişmesi gibi. Keyakisar hasret olduğu bu kente ve insanlarına dikkatlice bakındı. Her şey değişse de tanıdık o kadar çok sima vardı ki, üzerinde durduğu mermerden taşlar dahi çocukluğundan izler taşıyordu. Ne kadar belleksiz bakmıştı bu kente. Belki hasretten ama o an daha derin

bir soluk aldı. Sanki tüm kenti ve insanları içine alacakmışçasına. Özgür bir kentte kendini babası gibi gördü. Onun gibi durdu. Ayaklarını yere bastı, omuzları daha bir dikleşti ve onun gibi bir görünüm almaya çalıştı. Demek benzeşmek yaşadığın iklimle bir olmaktan, onu solumaktan ve hasretlikten geçiyormuş. Demek benzeşmek öğrenilen ve hatırlanan anıların bütünüymüş. Belki de babası da, atasını taklit etme ihtiyacı duymuştu, burada ilk durduğu anda.

Başta Büyük Magu olmak üzere toprakları için canlarını feda eden o güzel insanların ruhlarını aydınlığın kapısından içeri göndermek, yazgılarını yazan Tanrılarına minnet sunmak için, kadınlı erkekli sabah ayinine çıktılar. Önce karanlık güçlere karşı, ışığın yanında yer alan şehitler için kayalık üzerine dizilmiş cesetlerin önünde dualar okundu. Kawe'nin uyarısıyla, herkes toparlanarak hazır ol pozisyonunu aldı. Ardından ikinci uyarısıyla, ellerini havaya kaldırarak avuç ayalarını güneşe çevirdiler. Kawe, kutsal kitaptan, pasajları ezberinden okudu. Üçüncü uyarısıyla herkes Kawe gibi, dizlerinin üzerine çömelerek alın ve avuçlarını toprağa vurdular. Son uyarıyla, yeniden doğrulup kolları havada, avuçları güneşe dönük dualar okundu. İbadet, önder Kawe'nin komutuyla bitirilmiş oldu.

İbadet sonrası herkes birbirini kutlayıp, kaldıkları yerden kahramanlık sohbetlerine devam ettiler. İnsanlar; davullar, tefler, zurnalar, sazlar eşliğinde halaya durdu. Orta tarafta kocaman bir ateş yakıldı. Sanki her şey Serdur amcasının geldiği o gün gibiydi. Herkes mutlu ve şendi. Gün güne benzerdi. Ve o gün Hırbo'nun kardeşinin sünnet olduğu ve Biani ülkesinden gelen güzel misafirlerin olduğu ana çok benziyordu. Çocukluğundan anılar ve kokular, güzel anlarla çocukluğunu bir anda gözünde canlandırdı. O gün çocuk gibiydi. O gün her şey yeniden yaşanmak üzere kaldığı yerden devam ediyordu.

Kucağında oğluyla beraber ilk kral geldi, oğluna koyulmuş isim ile seslenerek , "-Ardan! Oğlum! Seninle ateşin üzerinden geçeceğiz, dilerim büyüyünce, bana onur, ülkene refah, halkına adil olursun." deyip büyük ustalıkla ateşin üzerinden geçtiler. Magu ile vezir ve Medliler ardınca atladılar. Kimileriyse, efendileri gibi çocuklarını kucaklarına alarak, ateşin üzerinden atlayıp günahlarından arındılar. Kral, Ardan ile bebekliğinin ilk günlerinden itibaren sürekli mesafeli olacaktı.

Çünkü Kurti töresine göre, çocuğunu severse, bu tavır onun yumuşaklığı ve kalp ezikliğinin ifadesi olurdu. Çocuk, atasının kokusuna alıştığında bağımsız olamayacağı gibi, sığıntı ve ezik olarak büyüyeceğine inanılırdı.

Ve en önemli an Keyakisar'nın babasının mezarını ziyaret etmek için yola çıktığı andı. Kral mezarlığına varıldığında Keyakisar ve kendisiyle gelen herkes öylece düz ve genişçe bir alanda bekleştiler. Keyakisar, taş merdivenlerden yukarı mezarlık girişine doğru çıktığında yüreği, Yekbetene'den ayrıldığı kadar acılıydı. Ayrılırken de olgundu, babasının yanına vardığında da. Şeytanla hesaplaşmada, yalan ve karanlıkla mücadelede zafer kazanmış bir oğul olarak içeri başı dik girdi. Lahitin başında diz çöktü. Uzun süre ayrıldığı anı, tükenen bir ömürde Huda'nın kendisiyle halkına bahşettiği yeni hayatı ve o gün babasına verdiği sözü düşündü. Evet, halen babasının yanında çekingenlik duyuyordu. Oysa yaşanması gerekenlerin yaşanması gerektiğini çok iyi biliyordu.

"Biliyorum, sen iyi ruhlarla at koşturuyorsun. Uçsuz bucaksız güzellikteki cennette annem ve kız kardeşimle mutlusun. Bil ki, oğlun yaşadıkça yeryüzüne karanlığın efendisi hükmedemeyecek. Bil ki, çirkin yuvalarından şeytanlar yüzlerini dışarı dahi uzatamayacaklar.

Ant olsun ki, ben oldukça olmayacak.

Öyle olsun!

Keyakiser'e yas tutmak yasaktı. Öldüğünü bir türlü kabul edemediği babasının mezarını görmek omuzlarından büyükçe bir yükü almışçasına onu rahatlatmıştı. Mağaradan çıkıp, atına bindiğinde kimse tek laf etmemişti. Oysa geçtiği yolda, babası ile at koşturmuştu. O an aklına geldiğinde, içindeki heyecana kapılıp sanki yeniden onunla birlikteymişçesine, atını olanca gücüyle Yekbetene'ye doğru sürdü. Babası rüzgâr Tanrısının sesi olmuşta onunla yarışıyormuşçasına esiyordu. Ve Keyakisar yanında koşan adama baktığında o tanıdık, yiğit ve omuzları geniş, esmer yüzlü adamı, yani babasını gülen dişleriyle gördü. Rüzgâra doğru koşarken gözyaşlarını da son kez akıtıyordu. Esen rüzgâr kıvırcık saç ve sakallarının arasından akıp gidiyordu.

Şenlikler ve eğlenceler bütün gün boyunca, devam etti. Akşamına, nikâh töreni için özel hazırlık yapılmış. Kral ve kraliçenin hayatla-

rını ömür boyu bir arada götürmeye yemin edecekleri anın gelmesi bekleniyordu. Ve yazgıyı yazanlara yüzlerce büyük baş hayvan adandı. Elbette sevinemeyip, mutluluktan kendine pay alamayan birileri de vardı. Başta Hırbo, Tanrıların hasedi kadar, yüreğine kan, düşüncesine kem, gözüne kin vurmuştu. Yüzü asık, ciğeri ve beyni mengeneye sıkışmışçasına sancılanıyordu.

Hesap Gününü Bekleyiş

O günden sonra, Keyakisar tüm hüner ve birikimini, Ninova'ya yapacağı sefere yoğunlaşmıştı. Bu yüzden, çevre krallıklar ile elçiler aracılığıyla haberleşiyor, ordu kurarak Med'de büyük organizasyona giriyordu. Tarihte de bir ilki yaparak, Marya askeri sistemi değiştirdi. Akıncılarla süvari birliğini ayırıp, lojistik, piyade gibide farklı askeri birimler kurdu. Biliyordu ki o gün geldiğinde önüne çıkacak Asur ordusunu ancak, ince savaş stratejileriyle yenebilirdi. Hırsından ve kininden hiç bir şey kaybetmemişti. Bu yüzden bazı zamanlar yüreği çatal olduğundan, sözcükler ağzında tıslıyordu. Yaşadıkları açıktı. Kocaman harflerle yazılmış kitap gibi önünde duruyordu. Kalde'nin başına gelenleri öğrenmiş, yapılan talan ve yağmada dostları ile İşaya esir alınmıştı. Onların Asur tezgâhlarında, işkencecilerin elinde gördüğü zulmü düşündüğünde, Sargon vahşeti karşısında hırslandığı kadar, irkiliyordu. Bir de unutamadığı ihanetler. Ki en zalim olanlar da onlardı. Her şeyi kabul edebilirdi ama hainliği asla. Bu yüzden, saraya gönderdiği askerlerin Magu'ya ulaşamadan nasıl ele geçirildikleri sorusunu, henüz çözememişti. "-Acaba, ihanet savaş alanında cezasını görmüş müydü? Yoksa bu büyük ihanet halen Yekbetene'nin koridorlarında kol mu geziyordu? Bazen maviliğe inat mutluluk sensin diye görünmez ufuklara selam gönderirken, bazende yargısız, sualsiz kendini darağacına asıyordu. Asmadaki üzüm gibi, bazen kor ve ekşi, bazen şıradan, baldan tatlı. Demek ki her özgürlüğün bir serüveni ve bedeli olan hayatta çelişkilerde vardı. Ölüm veya hayat, kendisiyle veya kendi olmadan, mecrasında giden bir ırmak gibi berrak akıyordu, akacaktı da. Asıl olan yaşamak değil, ölüme ad koyarak yaşamaktı. Korkmadan yaşamaktı. Düşmandan hiç korkulur mu? Korkulursa savaşılır mı? Burçların üzerinde bekleşip kara kara düşünürken, kadim dostu Adır yanına sokuldu.

"- Efendimizi düşünceli ve kederli görüyorum. Ama bilmelisiniz ki burçlardan Ninova görülmez."

"-Evet, haklısın Mam. Bu yüzden oraya gözlerimle değil, yüreğimle bakıyorum."

"-Ama yüreğini sancılı görüyorum, neden?"

"-Adır. Sana bir şey sormak istiyorum. Bu soru, her geçen gün içimde büyüyen bir yılan gibi irileşiyor. Bazen o kadar büyüyor ki, beni yiyeceğini sanıyorum."

"-Üzüldüm efendimiz."

"-Hayır, üzülmen için değil, yardımını istemek için bunları anlattım. Yekbetene'ye saldırmadan önce gizli yoldan, hortlar gönderdim. Onlar, büyük Magu'ya ulaşmadan veya ulaştıktan sonra, ama bir şekilde yakalanıp öldürüldüler. Hainler, onların yerine burçlarda ateş yakıp bizi tuzağa düşürdüler."

"-Evet, ee."

"-Bilemiyorum."

"-Hayır! Hayır, efendimiz siz, büyük Magu'dan şüpheleniyorsunuz. O, sizle Yaradana, benden dahi sonra ihanet edecek kişidir. Siz de kral olmadan önce Kaweydiniz. Bu suçun, yazgıyı yazanların katındaki cezasını bilirsiniz. Bu nedenle, kılıç sallayıp kelle düşürdü."

"-Beni yanlış anladın Adır."

"-Hayır, yüce efendimiz, yanlış anlamadım. Öyle olsaydı, bugün ne kraliçe ne de oğlunuz Ardan hayatta olmazdı. Medler, alanlara ve dağlara sadece sizin değil, onun da çağrısıyla döküldüler. Yanlışsınız ve burada kötü çirkin şeyler düşünüyorsunuz. Ahirman'ın meleklerinin gözüyle bakıyorsunuz."

Vezir, büyük bir kırgınlık ve üzüntüyle, efendisinin yanından ayrıldı. Kral ise, düşündüklerinden utanıp, kendini ayıpladı. Bir daha bu konuyu aklına getirmeyeceğine dair yemin etti.

Mevsim, mevsimi kovalıyordu. Fırtına Tanrısı gökyüzünde naralar atıp, dört bir tarafa koşarak, şimşeklerini çakıyordu. O nara attıkça, gökyüzü ürkerek onun sesine boğulup, korkusundan gündüz ortası laciverte kesiyordu. Ama havada soğuklar kırılmıştı. Dağların yamaçla-

rındaki beyaz örtü de gittikçe doruklara doğru kayıyordu. Yeşilçam ağaçlarıysa, üzerlerindeki beyaz örtüyü omuzlarından silkelercesine atıyor, baharın çiçekleri yeni bir ömre doğarcasına, mantar gibi toprakta çoğalıyorlardı. Havadaki soğuk, toprağa düşmüştü. Bazen, gökyüzü gündüz ortası siyah ve kızıl oluyor, yağmur yerine çamur yağıyordu. Kâhinler bu durumun hayırlı olmadığını söyleyip Asur'a karşı Med ordusunun yenilgisi olarak yorumluyorlardı. Kırmızıya kesen havayı da, Sargon'un döktüğü kanın çokluğu ile açıklıyordular. Büyük Magu, kâhinlerin bu düşüncelerini, kimseye anlatmamaları için sürekli uyarılarda bulunuyordu. Sonunda, Newroz bayramı gelmişti. Halk, alanlara dökülmüş yazgıyı yazanlarına kurbanlar adayıp, hediker[49] kaynatıp, kavurma yapıyorlardı. Baharın gelişi ve kurtuluşun simgesi olan o gün, her yerde ateşler yakılıp, üzerlerinden geçiliyordu. Tefler, sazlar, davullar, ziller ve zurnalar ile panayır alanı hınca hınç doluyordu. Herkes en güzel giysilerini giymiş, kapı kapı dolaşarak, alanda kucaklaşıp, bayramlaşıyorlardı.

Bayramın geleneksel yiğitlik oyunu cirit için, taraflar saflaşmıştı. Keyakisar, babasının yaralandığı o günü anımsadı. Bu oyunu oynamak için, çok iyi at sürmek kadar, at üzerinde manevralar yaparak, elindeki silahı iyi kullanmayı da gerektiriyordu. İki vefalı dost ilk kez farklı saflarda yer almışlardı. Kral, kahve renkli, boynunda beyaz lekeleri olan, asil bir rahvan ata binmişti. Vezir ise, her zamanki gibi siyah ve güçlü bir Kossi atını tercih etmişti. Bu atlar Medler tarafından dağda yakalanarak ehilleştirilirdi.

Gün aydınlıktı. Toprak kuru olsa da, tepelerde sis, toprağı terk ederek göğe doğru yükseliyordu. Baharın geldiği ilk günlerdi. Bu mevsimde Huda, güneşini ve ışığını yeryüzüne daha çok gönderiyordu.

Hepat ile fırtına Tanrısı Tesup, yeryüzüne inerek bu topraklar üzerinde sevişerek tohumlarını, doğaya bırakıyorlardı. Kral ile vezir iki rakip olarak, birbirlerine şans dilemek için yan yana geldiler. İlk Keyakisar söze girdi.

---

[49] Bulgur ve nohudun haşlanmasıyla yapılan bir tür yerel yiyecek

"-Bana, hala kızgın mısın?" diye sordu. Bunun üzerine Adır her zamanki bilmiş bir tavırla önce kendine çeki düzen verdi. Sonra:

"-Herkese olabilir ama size asla," diye cevapladı

"-Sevindim."

"-Babanız büyük kralı yenmiştim. Bakalım, öğrettiklerimin ne kadarını unutmamışsınız."

"-Çok iyi bir usta olduğunu biliyorum."

İki dost el sıkışıp ayrıldılar. Hakemin işaretiyle ilk Adır atağa kalktı. Genç kral, adını duyunca, önce atını sola doğru sürerek, vezirin solak elinin tersine geldi. Ve kendi sağ eliyle ciridi rahat kullanma avantajını elde ederek, ilk atışta Adır'a isabet ettirerek, büyük kurdu oyun dışı bıraktı. O an halkın tezahüratlarına, vezirin tebessümü karışmıştı. Ağzı kulaklarına yay gibi uzamıştı. Öğrencisine hayranlıkla bakmaya hakkı vardı. Çünkü o, kendi eseriydi. İkinci çocuğuna hamile kraliçe, alanda kurulu platformdaki tahtta oturmuş, eşinin zaferlerini izlerken, diğer yandan şişkin karnını okşuyordu. İki dostun karşılıklı jestlerini, alkışlar ve gülücüklerle destekliyordu. Yektebeneli kadınlar ise, gelenek gereği kraliçenin etrafında dört dönerek, mutluluğa eşlik eden periler gibi ikinci varise adeta tapınıyorlardı.

Savaş ve Hesaplaşma Kaçınılmaz

İkinci hasat mevsimini yaşıyorlardı. Savaş hazırlıkları tamamlanamadığından, bir yıl daha beklediler. Sargon, o yıllarda Mısır seferleri ve batıdaki ayaklanmalarla uğraştığı için, Kurtilerin üzerine de yürüyememişti. Bu zaman süresi, Keyakisar'e inanılmaz bir avantaj sağlamış ve genç kral bir yıl daha savaş için güç toplamaya zaman bulmuştu. İkinci hasat mevsiminde, Ninova'ya yürümek için hazırlıklar tamamlanmıştı. Tüm Kurti kralları, Med kralının arkasında duracakları haberini gönderiyorlardı. Keyakisar ise, ihanet ve bedellerini bildiğinden, tüm hesaplarını kendi gerçekliği üzerine kuruyordu. Savaş stratejisini en kötü ihtimaller üzerine planlıyordu. Med kanunlarına göre, savaş için, temsilci kurulu oluşturuldu. Bu konseye, Kral başkanlık etti. Ama konseyin aldığı karar, kral için de bağlayıcı olabilirdi. Konsey büyük, Hanesarler ile savaşçılar, güçlü Aşir liderleri, Keyakisar ve Kawe temsilcilerinden oluşurdu. Bunlardan en önemli hanesarlikler:

ZuBiya, Partaken, Bus, Armit, EnDiya, AlaBeri, KereLe, NakiSama, SurkaDiya, Karker ve Seya'ydı. ZurGerta Keyası Matati, Strukhat Keyasıyla Piruzat kralın en yakınında olan kişilerdi. Bu Keyalarla birlikte kral, büyük Magu, saray komutanı ve veziri Adır konseyin bütününü oluşturuyordu. Med soyluları savaş döneminde taleplerini bu konseye iletirdi. Hırbo da savaşa katılma talebini iletince, konseyin huzuruna çağrıldı.

Hırbo, kuzeyden gelen vahşi Ari Kimmer güçleri karşısında büyük yararlılıklar göstermiş, bu göçebe savaşçılarla yaptığı savaşı kazanıp, onları batıya sürmüştü. Bu nedenle yukarı ülke ordu komutanlığını hak etmişti. Bu haklı gururla, konsey odasına kahraman edasında, elinde kılıcıyla, başı dik, mağrur ve yere sağlam basarak girdi. Salonun ortasında, konseyin ve kralın huzurunda baş eğdi. Her ne kadar kendine özgüveni olan bir duruşu varmışçasına davransa da, gözleri karmaşık bir aşağılık duyguyu taşıyordu. Gözleriyle çevresini süzdükten sonra, sinsi bakışlarıyla kralın ayağına bakarak konuştu.

"-Efendimizin huzurunda, konseyden savaşa katılma izni istiyorum," dedi. "-Med kanunlarına göre buna hakkım var." dedi.

Sözünü sürdürmesine, arkasından, Fırtına Tanrısının şimşeği gibi gürleyerek gelen ses engel oldu.

"-Senin buna hakkın yok." diye bağırdı. Bu kişi, vezirdi. "-Akisar'in önünde bir kadın gibi fistan giyip eğildiğin gün, bunu düşünecektin." dedi.

Medlerin değişmez kanunlarına göre, konsey temsilcilerinden birinin itirazı, konseyin toplanıp konuyu görüşmesi için, yeterli bir gerekçeydi. Ki öyle oldu. Kral, bu konunun konseyde görüşüleceğini söyleyerek, komutana gitmesi için izin verdi. Adır'ın bu tavrı ilk değildi. Efendisinin çocukluk arkadaşı önünde yaşadığı, ikinci kırgınlıktı bu. Ayrıca kral, çocukluk arkadaşının salt annesinin Parsek olması sebebiyle sürekli, babası tarafından aşağılanmasını da kabul edemiyordu. Vezir, oğluna karşı oldukça acımasızdı. Oğlu, kuzeyden Kimmerlerin önünden, zaferle gelip, kral dahil herkesten taktir gördüğü halde, yabancılardan gördüğü değerin binde birini babasından görememişti. Ne yaparsa yapsın babasına yaranamıyordu. Bu nedenle, babasının

gözlerine kin akıtarak, hışımla kendini dışarı attı. Kral, Adır'ın bu tavrından alındığını hemen belirtti.

"-Senin sözün benden ileri olmamalı Adır. Medlerin değişmez kanunu ne zaman değişti. Son söz benimdir. Seni saydığımı bilirsin ama son söz her zaman kralındır. "dedi.

"-Hayır, efendimiz, değişmez Med kanunlarına göre savaş döneminde son söz konseyindir. Ve genç komutanın istediği şey de konseyin kararı ile kabul edilir. Utanarak da olsa, oğlumun, Akısar'in yanında bir akrep gibi, kuyruğunu dik tutarak çevresini zehirlediğini gördüm. Onun, bülbül olmadığını bilmeliyiz. Talep ettiği onuru hak etmiyor." deyip sözünü bitirdi. Konseyin yaptığı hararetli tartışma sonrasında toplantı, vezirin istediği şekilde sonuçlandı. Keyakisar, uzun zaman sonrasında ilk kez bir mücadeleyi kaybetmişti. Hem de en yakın dostuna karşı. Adır ile bu karşı karşıya gelişi çocukluğunda yaşadığı gerçekliklerle bir araya gelince Hırbo'yu haklı buluyordu. Vicdanının bir yerinde hesaplaşmasını Hırbo lehine sonuçlandırmıştı. Keyakisar, kılavuzlarının haklılığında kaçıncı kez yenilmişti. Bildiği ve haklı olduğu bir konuda yine kaybetmişti. Çocukluk arkadaşıyla babası arasındaki çekişmeyi çevresindekilere anlatamıyordu. Bir insanın sırf annesinin Parsek olması, bunları yaşaması için bir gerekçe olamazdı.

"-Konseyin kararını kabul ediyorum." dedi kral. "-Ama Adır, yaptığın şeyin, Huda'nın yanında yeri yok."

"-Efendimizin yaşadığı zorluklar, yüreğinin büyük bölümünü taş keserken, bir bölümünüyse sevdikleri için sabun köpüğü gibi yumuşatmış. Ciğerinizdeki sızıya göre değil, aklınızın sancılanmasına göre karar vermelisiniz." dedi vezir.

"-Öylcyse, ben de Med kralı olarak, savaş boyunca başta Yekbetene olmak üzere, ülkenin riyasetini, oğlun Hırbo'ya bırakıyorum. Maryaların başı odur."

Adır bu kararı duyunca, deli dana gibi burnundan soludu. Gözlerinden çakmak çakmak ateşler çıktı. Ama kralın bu kararı alma hakkının olduğunu da biliyordu. Kendisi savaş komutanı olarak Ninova'ya gideceği zaman, geride riyaset için birisi vezir olarak temsilen atanacaktı. Ve seçkin Marya'nın başı olacaktı. Bu kişi de, değişmez Med

kanunlarına göre, kral inisiyatifiyle seçilebilirdi. Ve Keyakisar de, çocukluk arkadaşını atamıştı vezir.

"-Temizlenmesi ve hesaplaşılması gereken bir vicdan var ise o da benim vicdanımdır. Sizin değil efendimiz," dedi. "-Ama ben, burada acıları, ihanetleri, alanlarda yürekli insanların yaprak gibi asılı cesetlerini gördüm. Onun, yani oğlumunsa bir kadın gibi saklandığını. Bu yüzden, tüm yüreğimi taş kestim. Ve sadece aklımı halkıma verdim. Benim de yüreğimde sancılanacak tek bir zerre nokta kalmadı efendimiz. Bir iğnenin başı kadar bir yer dahi yok."

Sözünü bitirdiğinde, kralın huzurundan saygıyla ayrıldı. Kapıdan çıktığı anda oğlunun çakal yüzü, keskin sırtlan gülüşüyle karşılaştı. Hırbo, konuşulan her şeyi duymuştu. Küçük bir onur isterken, çok şeye kavuştuğunu biliyordu. Her şeyden öte, babasına karşı büyük bir savaşı kazanmış komutan edasıyla, duygu dünyasındaki burçların üzerine zaferin bayraklarını savururcasına heyecan duyuyordu. Bu olanak da nefret ettiği, içinde kan akıttığı kişi tarafından altından bir tepside kendisine sunulmuştu.

Vezir, oğlunun yüzüne hınçla, tükürürcesine konuştu.

"-Kararı duydun, bugün senin için bayram. Düşlerinde şenlikler kur, çadırlar aç, kurbanlar kes. Evet, gün, senin günün sevgili oğlum." dedi. Gerçekten, Hırbo'nun o anda kanatları olsa içinde kopan fırtınanın esintisine kendisini bırakarak, Ahirman'ın melekleriyle kanat kanada ülkenin bir yanından öte yanına uçacaktı. O anda aklından, Keyakisar sonrasıyla ilgili binlerce kötü şey geçiyordu. Belki

,de zevzekliğiyle mız mızlığını bu günü görmek için terk etmişti.

Bekleyenler Bekletilmemeli

Haziran ayının son günleriydi. Sefere çıkma hazırlığının da ilk günleri. Kraliçe, Med'e bir erkek çocuk daha getirmişti. Çocuğun doğum haberi, her yerde meserret havasına dönüşmüştü. Kâhinlerin, bir yıl önceki baharın sonu, yaz mevsiminin ise ilk günlerindeki çamurdan daha kırmızı havadan dolayı karamsar kehanetlerinin yerini, bu doğumla birlikte müjdeli haberlere bırakmıştı. Bu yüzden kral, çocuğuna, zaferin ve mutluluğun gelişi anlamına gelen Aztiya adını koydu. Kırkı çıktığındaysa, kirvesi olarak sevilen yaşlıca Zantar seçildi. Elia,

Yekbetene'ye geldiğinde, bu Zantar'ın eğitiminden geçmiş, onun ayinleriyle huzur bulmuştu. Zantar'ın adı Magıştı. Kraliçenin bu istemi, kral tarafından da uygun görülmüştü. Ama çocuk kırkını çıkardığında orada olmama ihtimalinden dolayı, yazgıyı yazanların önünde temsil yemini edildi. Büyük Magu da, bu yemini kutsadı.

Gitme zamanı gelmişti. Bekleyenleri bekletmemesi gerektiğini bilerek, sancıyı daha fazla uzatmadan en önde kral, arkasındaysa vezir dahil olmak üzere konsey mensupları, süvariler ve piyadeler sırasıyla büyük bir nizam içinde dizildiler. Yeryüzündeki Tanrı buyruklu ordu edasıyla, Ninova'ya doğru yürüyüşe geçtiler. Rosa'dan kalan yarım iş tamamlanacaktı. Hortlar, doğacak güneşi arkalarına alarak yola çıktılar. Tefler, davullar atların adımına göre ritim vuruyordu. Arkadan, dualar okunuyor, "-Hayır olsun" diye sular dökülüyordu.

Kraliçe, hizmetçilerin yardımıyla ayakta zor duruyordu. Geride, dökülen inci gözyaşları, cesaretin zaferi getirmesi için kırmızı toprağa düşüyordu. Önce eşi sonra arkasındakiler ve en son askerler, davulların sesini uzaklaştırırcasına, günün maviliğine gömülerek gözden yittiler. Sonra, davul ve teflerin sesi de duyulmaz oldu. Elia, sarayın koridorlarında güçlükle yürüyordu. Bir çift sinsi göz ise, ona arkasından, kara gözlerindeki bilinmezlik kadar çirkin bakıyordu. Bu sinsi adam, sabah olmadan ayağa dikilmişti. Ufukta beliren güneşi avucuna alırcasına, elini açık bir şekilde göğe doğru uzattı. Güneş, avucunun içine doğunca, bu resim oldukça hoşuna gitti. Avucunun içindeki güneşi elini sıkarak zevkle boğuyor, ona meydan okurcasına bakıyordu. Kötü yazgının efendileriyle, kardeşliğinin, ensest pisliğine girecek kadar, onlara benziyordu. O da bu gerçekliği kabul ediyor, kendini karanlıklar ülkesinin efendisinin yeryüzündeki evladı olarak görüyordu.

Tevrat: Çekirgeler, Asur'a Gidiyor

Ordu, büyük bir sükûnet içinde, varacakları menzili bilip sabırsızlanan güneşin evlatları gibiydiler. Işığın Hortları yeri döğerek ilerliyorlardı. Kral, atını kadim dostu, Adır'ın yanına doğru sürdü. Vezir, Zulâl adlı siyah atının üzerinde çevresindeki yaşlı Kalolarla sohbet ediyordu. Kral yanına geldiğinde, ona yer açtılar. Fakat vezir, istifini hiç bozmadı. Keyakisar, biraz da çekinerek:

"-Bana kızgın mısın?" diye sordu.

"-Hayır değilim desem yalan atmış olurum."

"-Mam, doğru olanı buydu."

"-Doğru dediğin karar yüzünden, aklımın yarısı Ninova'ya giderken, yarısı Yekbetene'de kaldı."

"-Oğluna çok acımasızsın. Kimmerlerin önünde elde ettiği başarılar, gösterdiği sadakat az mı? Neden bu yargılar, sana benzemediği için mi? Adır olamadığı için mi?"

"-Evet, bana, bize, size benzemiyor efendimiz,"

"-Ben de çocuğumun bana benzemesini isterim Mam, ama benzemese de severim."

"-Ben oğlumu iyi tanıyorum efendimiz. O Parsekler gibi, yağmurda yağıp, karda donar, güneşte yanar."

"-Yani."..

"-Yani sadece güneş, yalnız yağmur olmaz. Bu yüzden çok tehlikeli."

Genç kral, Mam'ın ne demek istediğini anlamıştı. Ama çocukluk dostuna, kendini kanıtlaması için ikinci kez fırsat vermişti. Bu kararla, kadim dostu veziri kişilik olarak aşacağını düşünmüştü. Eğer bu kararındaki doğruluk da kanıtlanırsa, baba ile oğlun arasında köprü kurarak, yıllardır süren bu çekişmeye son verebilecekti. Ayrıca Adır'ın, kendinden daha ileriyi görmesi, başta hoşuna gitse de, artık gitmiyordu. O bir kraldı. En az Adır kadar iyi kararlar verebilirdi. Ki bu sınavın ilkinden de geçmişti. Öğreticisinin karşı çıkmasına rağmen, Hırbo'yu komutan olarak atayıp, zaferle dönmesi haklılığı için net kanıtlardı. Bu nedenle, aldığı kararda yine haklı çıkacağını düşünüyordu. Kral dediğin de, babasıyla dedesi gibi dirayetli ve kendi başına buyruk olmalıydı. Üstelik ihtiyarlamış olan Adır'ın da kabul etmesi gereken şeyler vardı. Kral, bu güvenle kendinden ve kararından emin bir ses tonuyla konuştu:

"-Hırbo, zaferle döndü, bir daha tecrübe edeceğiz." dedi.

"-Umarım bu denemelerin bedelleri ağır olmaz, efendimiz. Çünkü bugüne gelmemizin bedelleri çok ağır olmuştu. Her aşı ağaçta tutmaz."

Ordu günler sonrası, Şin geçidine geldiğinde, önceki yıllarda Asur işgalci ordusu tarafından katledilen insanların hayvanlar gibi yere dağılıp, savrulmuş kemikleriyle karşılaştılar. Bu katliama, Keyakisar'de bizzat tanık olmuştu. Ellerini toprağa gömüp, dişlerini kenetlemiş ve bir daha yaşanmayacağına dair toprağa tükürerek yeminler etmişti. Ordu, cesetlerden arta kalan insan iskeletlerinin arasından yürüyerek, Şin geçit'inden yürüyüp, Zagrosların kalbine doğru geçit veren vadilere doğru süzüldü. Günler sonrasında, Hortların ülkesi Gutiyom'a girdiler. Her geçtikleri yerde, ordu biraz daha büyüyerek daha kalabalıklaşıyordu. Dağlarda yürüyen karıncalar gibi çoğalmışlardı. Seçkin Marya gücü kırmızı pelerinleri ve potileriyle en önde, güneş kurslu sancağı tutuyorlardı.

Planlarına göre, Akari'ye gidip Kobaşların konuğu olacaktılar. Ve Akari'den aşağıya Mala gibi hızlı akarak, Ninova'nın tepesine inecektiler. Bu arada Yekbetene'de hemen herkes, zaferi müjdeleyen haberi bekleyerek ya sohbette veya uykudaydılar. Elia ise içindeki yalnızlıkla gökyüzündeki yıldızlar kadar uzaklıklara takılı kalmıştı. Keyakisar olmadığında, kraliçe büyük oğlu Ardan'ı kucağından bırakmadan, sıkıca içine içine çekip bir örtü gibi sarıyordu. Her zaman yalnızlığını böyle gidermişti. Ardan, sevgilisinin korkuya karşı düşü ve sihirli tılsımıydı. Ona dokundukça, sevdalısını, eşini anımsıyordu. O gece Yekbetene'de sadece, savaşta neler olduğuna dair kehanetlerle dolu sohbetler, uyuyanların rüya ve kâbusları ile uzaklara ilişmiş gözler dışında, tarihe tekrar tekrar kusacak kadar hastalık dolu, çirkin şeyler de konuşuluyordu.

Birkaç adam atlarının üzerinde, gecenin zifir karanlığı içinde saklanıyorlardı. Ama ay ışığı üzerlerine düşüp, her şeye inat dostlar görsün diye onları aydınlatıyordu. Işığın bu çabası boşunaydı. Gözler onları görmeyecek kadar kör olmuştu, duyamayacak kadar uzak. Adamlardan biri, kırk yaşlarını devirmiş ama otuzundaymışçasına genç görünümlü, uzun seyrek sarı saçlı, geniş yüzlü, gecede bile seçilebilecek kadar buz mavisi gözleri olan vahşi arî adamlardan biriydi. Üzerine ayı postundan yapılma yarı omuzlarını örten, tek parça bir elbise giymişti. Sırtında yayı ve ok torbası vardı. Okları ve yayı değişik sembollerle işlenmişti. Omuzları geniş, geniş yüzüne oranla kafası oldukça küçüktü. Buz mavisi gözleri, ay ışığında gümüş gibi parlı-

yordu, Karşısındakine kurt gibi bakıp, dişlerinden hırlayarak konuşuyordu.

"-Yarın ordum ve halkım Ala dağlarını aşarak burada olacak, sınır bekçilerinizden bazıları kaçmayı başardı. Yakında kralınıza haber ulaştırırlar."

"-Biliyorum, ama onlar buraya dönene kadar, senin ordun kentte olur. Oysa o zamana süresince Keyakisar'in askerleri yorgun düşecekler. Zafer senindir."

Bu cevap buzul mavisi kurt gözlü adamı sevindirdi. Uzun ve kıvrımlı saçlarını geriye doğru atarak, sevincinden geceyi kirleten bir kahkaha attı.

"-Sen gerçekten çok alçak bir adammışsın," dedi. Bu sözü iltifat olarak alan adam, onurlandırılmışçasına, adamın gülüşüne katıldı. Her konuştukları sözde yalan vardı. Dilleri ve yürekleri çataldı. Kurşun gibi ağır ve soğuk bakışlarıyla, kendine ait olmayan şeyleri isterken cüretsiz ve küstahtı. Veren ise en az onlar kadar alçak. Ahirman, gecede yeniden kendini doğurmuştu. Işığın efendisiyse, ağaçları çıplak edercesine yıldızlarını yakmıştı. Gecenin kirli bir yerinde bir araya gelen paslı adamlar, toprağı tetanos edercesine ayrıldılar. Kurşun gibi ağır ve soğuk bakışlı adam Ala dağları yönünde, kalanlar ise Yekbetene'ye döndüler.

Medli hortlar Keyakisar'in önderliğinde, Zagros dağlarının geçit vermez doruklarında kurulmuş Kobaşların kentine doğru ilerliyorlardı. Sarp bir geçitte kendilerini karşılayan öncülerle, Akari'ye doğru yürüdüler. Kentte şenlik havası içinde davul zurnalarla karşılandılar. Tabal Kralı da ordusuyla önceden gelmişti. O da, Ninova da tutsak babasının gördüğü eziyetin hesabını sormak ve dayısı olan Sargon'a içindeki kini boşaltmak için erkenden gelmişti.

Ateşler o kadar çok yakılmıştı ki, tüm vadinin üzerini dumanlar kaplamıştı. Kapıda kendisini, Tabal ile Kobaşların kralları karşıladı. Askerler daha yüksek yaylalara çıkarken soylular, kentin merkezindeki konağa geçtiler. Akari, geçit vermez Zagrosların sarp doruklarına kurulmuştu. Dağın yüksekliği ve amansızlığına bir de kenti çepeçevre saran, güçlü surlar eklenince burayı ele geçirmeyi imkânsız hale ge-

tırmışti. Yukarıya tırmanmak için iki atlının ancak geçebileceği genişlikte taşlık ve dar patika bir yol vardı. Konakta, savaş ve eski kahramanlıklarla ilgili konular konuşulurken, Pırahort'un kahramanlığı ve savaşlardaki becerileri de konuşuldu. İçeri giren ellili yaşlarda, iri yarı kadın, Keyakisar'in dikkatini çekmişti. Bu kadını çok iyi tanıyordu. Önceki yıl Zagroslardan geçerken, zor durumda sığındığı ve başında ciritle bekleyip kendisine süt ile ekmek veren cesur kadındı. Yine de emin olmak için, Krala, kadının kim olduğunu sordu. Kobaş kraliçesi olduğunu duyunca şaşırdı.

"-Yüce kadın beni tanıdım mı?" diye seslendi.

O anda, herkes kraliçeye dikkat kesildi. İri yarı kraliçe, kadınların getirdiği yemekleri erkeklerle birlikte servis yapıyordu. İri cüssesiyle ayağa kalkan dev bir çınar gibi doğruldu. Elini göbeğinin üzerindeki gümüş kemere götürerek, genç kralın sorusunu, heybeti gibi büyük bir soğukkanlılıkla karşıladı.

"-Hayır, oğlum tanıyamadım."

"-Önceki yıl, gameş postuna bürünerek, ayağınıza yüz sürmüştüm."

"-Vışş. Ya Star! Dedi. Evet hatırladım. Gerçekten sen, o adam mısın? Oğlum neden söylemedin?" dedi. O anki hali aklına gelince Keyakisar gülümsedi.

"-Söyleseydim de zaten inanmazdınız." dedi.

"-Ya Star! Ya Hude! Haklısın," dedi ve Kobaş kralına dönerek

"-Efendi sana anlatmıştım ya!"

O da hatırladığını söyleyince, Keyakisar insanların merakını gidermek için yaşadıklarını anlatmaya koyuldu. Zagroslarda, gökteki yıldızlar ile Samanyolu, gece olunca insana daha bir yakın dururlar. Orada yıldızlar kardeştir. Her biri parıldarken önce bu amansız dağların doruklarına göz kırparlar. Yıldızlar kayıp da gözden kaybolmadan önce, ilk Zagrosla vedalaşırlar. Tıpkı güneş gibi, insanlığa ilk hayat burada verildi. İlk hayvan, ilk bitki burada ehlileştirildi. İlk insan burada doğdu. İlk Tanrılar bu dağları mesken tuttular. Serok'un ülkesini. Bu yüzden, buradaki çocuklar yiğitlik ve kahramanlık hikâyeleri ile büyütülürler. Hortluk, suyunda, ahlakında vardı. Kişilikleriyse, onurla

çeliklendirilmiştir. Bu nedenle, "Zagros'ta kimse teslim olmaz, yenik düşmez" derler. Anlatılan bir efsaneye göre de, "gündüz gözünde yenilince, yakalanacağını anlayan bir hort, teslim olmamak için, gecenin içine, yıldızlara doğru kaçmış. Düşman eline düşmemek için, göğe o kadar yaklaşmış ki eliyle gökteki laciverdi tuttuğu gibi yırtmış ve ortalığı karartmış. O gün, horta ihanet olmasın diye, ne ay nede tek bir yıldız parıldamamış. İşte bu kadar güçlü ve ulu olduğu için, ona Zagros demişler.

Keyakisar ile diğer krallar şafak sökmeden, son karanlıkta yola düştüler. Askerler de iyice dinlenmiş, beslenerek gıdalarını almışlardı. Bu yüzden adımları daha hızlı ve yüzleri daha güleçti. Birkaç günlük uzun yürüyüşten sonra, Komuhların yaşadığı Suparya bölgesine indiler. Medlerin genç kralının savaş çağrısına, Komuh kralı elçisi aracılığıyla sıcak bakmadığını söylemişti. Asur yanında da yer almayarak Kurti birliğine ihanet etmeyeceği sözünü de vermişti.

Komuhlar, işgalcilere teslim oldukları günden beri, korkak bir fare gibi küçük bir taş bulsalar, dibine kaçıyorlardı. Bu yüzden kralları, Sargon'un atalarından o güne kadar geçen sürede her zaman, itaatlerini bildirip, vergilerini düzenli ödüyorlardı. Bu yüzden efendileri de, kendi halkına karşı, aslan kadar acımasız, Asur'a karşı köpek kadar sadıktı. Suparya hanesariyse, Komuh krallığına bağlı da olsa, Keyakisarle birlikte yer alacağı haberlerini göndermişti. Dedikleri gibi de yaptılar. Keyakisarle ordusu düzlük alana indiğinde, Suparya ordusunun kendilerini beklediklerini gördüler. Kasitler, Nirbolar, Nirdolar, KarGameş, LuHurt, Buhtan, Paktuk, Tabal, Alzi, Arzan, Ardupa, Gurgum, Traklı Muşkiler, HaniGal.bat hortları herkes ama herkes ordaydı. Gelen ordu kadar kalabalıktılar. Pırahort'un oğlu Keyakisari, Med'in efsanevi kurtuluşunu duyan herkes, Asur'a karşı yapılacak savaşın heyecanından mahrum olmak istemiyordu. Talancı Mardeenler ile Amorili kimi Arami kabileleri dahi uzun entarilerini giyip koşarak katılmışlardı. Kral yolundan yürümüşlerdi. Kral yolu ki, Khurdilerin yoluydu. ArZawe'den başlayıp, Ninova'ya ve Mısır'a kadar uzanan kutsal yol. Çok uzun bir yolculuğun sonunda, uçsuz bucaksız düz arazinin üzerinde, Ninova'nın burçları nihayet görünmüştü. Önündeyse,

yüz binlerden oluşan Asur ordusu, büyük bir disiplin içinde mevzilenerek savaş konumu almıştı.

Med Önderliğindeki Kurti ordusu, savaş karargâhını mevzilenen düşman askerlerinin karşısına kurup, efendilerinin çadırlarını açtılar. Maryalar kırmızı pelerinleriyle, atlarının üzerinde, onlardan daha hevesli, sert ve tunçtan heykel gibi duruyorlardı. Savaş pozisyonu almak için herkes telaşlıydı. Ninova düz bir alana kurulmuş büyük bir kentti. Doğusunda Diyala nehir ini de içine alan Mala mağrur bir şekilde yanından akıyor, kuzeyden getirdiği bereketini buralara akıtıyordu. Kentin kale kapısı uzaktan görünecek kadar büyüktü. Zenginliğin ve ihtişamın görüntüsü gibi duruyordu surlar. Düz bir alanda kurulu büyükçe burçları olan bir kale. Geniş tarım alanlarının ve verimli arazilerin çevirdiği ovanın orta yerine kurulmuştu. Çevresindeki köylerde zalimliğin hiçbir izi yoktu. Yaşanan acıların da izi yoktu. Yaşayanlar huzurlu ve güleçti. Sanki düşman olamaz gibiydiler. Yüzleri esmer de sanki kanları sarıymışçasına başaklara benziyorlardı. Toprakla bütünleşmiş bir kültürleri, ticaretle büyümüş geniş yolları vardı. Varlıklı ve zengindiler. Aynı zamanda çalışkan ve dirayetli. Böylesine mutlu ve refah içinde olan bir toplum neden bunca eziyeti başka uluslara reva görürlerdi. Neden medeniyet ile huzurlarını ötekilerine taşımaz, paylaşmazlardı. Ninova, çevresindeki görüntüyle, geniş ova kadar huzurlu değildi. Başaklar onu selamlamıyorlardı. Yaban gülleri dikenlerini gözlerinin önüne perdeleyip, ağızlarını korkuyla hayret karışımı bir halde açmış öylece merakla bekleşiyorlardı. Oysa daha önceden Med'in yaban gülerli de aynı acılarla büyümüştü. Onlar, kardeşlerinin acılarını duyumsamadan, baharda meltemlere kokularını bırakarak, yaşayanların, gecelerini ve gündüzlerini huzura çevirmişlardi. Saadeti getiren zenginliklerde eğlenmiş, kölelerin acıdan kırbaç altındaki haykırışlarına kulak tıkamışlardı. Şimdi korku ve utanç sırası onlardaydı. Şimdi onlar köklerinden koparılacak, atların ve insanların yalın ayakları altında ezilecek, kanlarla sulanacaklardı. Gelenlerin ayakları çıplak, üstleri yamalı, ellerindeki silahlarıysa ilkel olabilirdi. Ama gözleri hınç, yürekleri kinli gözleriyse kanlıydı. Asur efendilerinin tunçtan kılıçları, geniş kalkanları, atlı arabaları ve zengin giyimlerine bu yüzden şüpheli bakıyorlardı. Kâküller; sallanan miğferleri, gümüş tekerlekli keskin kılıçlı arabaları, ketenden dokuma siyah pelerinleri bu yüzden artık

ümit vermiyordu. Çünkü yürekleri korkuluydu. Ve Karmaşa, kaos ve gürültü her bir yerinde çoğalıyordu. Ve Sargon siyah atının üstünde siyahlara bürünerek oradan oraya at koşturuyordu. Keyakisari gecelerini kâbusa dönüştüren rüyasındaki adamın Sargon olduğunu o an anladı. Gözleri çakmak çakmak oldu. Evet, hesaplaşma anıydı. Bu düşlerindeki o korkunç kâbusla savaşa oturmanın anıydı. Korkmuyordu, tam tersine on yılların getirdiği hesaplaşmanın verdiği heyecan vardı...

Güneşin batmasına az bir zaman kala, iki tarafta saldırı pozisyonu almış, savaş arabalarıyla akıncılar, saldırmak için tetikte bekliyordu. Alan düz olduğundan, Adır, okçuları ve süvarileri aktif hale getirmek istiyordu. Öncü grup, akınlarla at üzerinde saldıracak, oklarını düşman üzerine bırakarak geri döneceklerdi. Bu yüzden, ciritte usta olup da, ok kullanmayı da bilen kişilere yay verildi. Akşama doğru pasif de olsa, birkaç saldırı düzenlendi. Düşman piyadeleriyle süvarileri de bu saldırıya karşı koymak için ileri atılınca darbeler alarak, ölülerini alanda bırakıp geri çekildiler. Sargon da rakiplerini sınamak için birkaç hamlede bulunmuştu. Bu tür yöntemlerle, iki tarafın da savaşı kazanmayacağı kesindi. Keyakisar'in ordusu daha yüksek ve müstahkem mevkide kurulu olduğu için Asur kralı saldırmaya cesaret edemiyordu. Onun beklentisi, Keyakisar'in klasik savaş taktiğine uygun olarak kaleye saldırmasıydı. Oysa Med kralı tüm gün boyunca bu tür, vur kaç saldırılarında bulundu. Asurlu komutanlar bu tür saldırıları saçma görse de, ele geçiremedikleri seçkin Marya süvarilerden dolayı sinirleri geriliyordu. Bir tanesini ele geçirseler param parça edeceklerdi. Ok ile yere düşürdükleri birkaç süvari bu akıbete uğramıştı. Ama gelenler toprakları gibi kendilerini de dövüyorlardı. Yüzyılların kini kendilerini bir fare gibi hapsetmişti. Oysa yüzyıllar boyunca onlar harami ve keyfi bir istekle istedikleri kapıyı yıkıp talan ediyorlardı. Bin yıllar adaleti ve gücü tekrardan dönüştürebiliyordu. Zaman her şeyi değiştiriyor, güçlüyü güçsüz, güçsüzü güçlü yapabiliyordu. Efendiyi uşak, köleyi efendi...

Genç kral, oyunu bir kurgu üzerine oturtmuştu, güçleri hemen hemen birbirine yakın olan bu iki ordudan ilk hatayı veren dağılıp bozguna uğrayacaktı. Bu yüzden iki kral da, hamlelerinde çok bilinç-

liydiler. Sargon'un komutanları bir an önce saldırmak için, krallarına baskı yaptıkları halde, Sargon bu tür önerilere yanaşmıyordu. Gece ateşler yakılıp, çevreye gözcüler yerleştirildi. İki ordunun, gece savaşlarını göze alamadıkları açıktı. Akşam, askerlerin karşılıklı küfürleşmeleri dışında, önemli bir hamle olmamıştı. Asur'un karma düzendeki askerlerine karşın, CiwanaMerthanelerde yetişmiş seçkin Maryalar, savaş kabiliyetine göre ayrışmış ve görevlerine göre mevzilenerek alan hâkimiyeti sağlamışlardı.

Ertesi gün de Hortlar, vur kaç taktiğiyle her yönden süvarilerle akınlar yapmaya devam ettiler. Özellikle Superya ve Kossili süvariler, bu anlamda inanılmaz bir yeteneğe sahiptiler. Tüm alanı naraları ve savaş ustalıklarıyla mahşere çevirebiliyorlardı. Atlarının daha küçük olması, geri dönüşlerinde manevra ve tırmanma yeteneği bakımından onlara avantaj sağlıyordu.

Güneşin batmak üzere olduğu bir anda Keyakisar, piyadelerinin bir bölümüne, süvarilerinin ise tümüne saldırmak için emir verdi. Piyadelerle süvariler kımıl ordusu gibi, tozu dumana katarak aşağı indiler. Süvariler yayalara göre oldukça ileri çıktılar, adeta binlerce süvari, toprakta deprem yaratıyordular. Atların ayak seslerinin gürültüsünden, davul ve teflerin sesleri dahi işitilmez olmuştu. Sargon, Kurti ordusunun bu hatalı çıkışını gördü. Eline inanılmaz bir fırsat geçmişti. Önce, mızraklı piyadelerini ileri sürdü, özellikle orta tarafa güçlü yığınak yaptı. Böylece Kurti piyadesiyle, süvarilerinin arasında bir blok ara oluşturdu. Süvarilerini de bu ara tarafa sürerek koridoru işgal etti. Bu yüzden Kurti akıncılar iki parçaya ayrılarak güçten düştüler. Oysa Asur süvarileri, orta yerde tek bir güç olmuştular. Boşalan koridora giren süvari ve askerlerle daha da güçlenmişlerdi.

Kurti akıncılarının arkasından gelen piyadeler yetişemeden, süvarilerin tümü geri çekilmek zorunda kaldı. Sargon, dağılan bu gücü, bir balıkçı gibi ağızda toplamak için, tüm gücüyle saldırdı. Artık Asur için zafer kaçınılmazdı. Ninova askerleriyle süvariler zafer çığlıkları atarak, kılıçlarını havada savurarak koşuyorlardı. Düşmanlarına son darbeyi vurmak için, tüm güçleriyle atları savaş arabalarıyla ileri atıldılar.

Sargon'un atlıları, neredeyse Keyakisar ile diğer Kurti krallarının bulunduğu karargâha girecek kadar yaklaştılar. O anda, Kurti Hortları geriye dönüp, büyük bir kavis çizerek açılıp, yay pozisyonu aldılar. Tepelerde beliren okçuların yayları gerildi. Binlerce ok, Asur askerleriyle süvarilerinin keçeden yapılma zırhlarını, bakırdan başlıklarını deldi. Tepede, ön ve arka grup konumunda bulunan okçular, yaylarındaki oklarını sırayla düşman askerlerinin devşirmeleri üzerine bıraktılar. Asur ordusu binlerce kırgın ve yaralı verdi. Ordu dağılıp, geriye kaçmaya hazırlanıyordu ki, kavis çizerek yay pozisyonu alan Kurti süvarileri, sağdan soldan tekrar geri dönüp, kalanların büyük bir bölümünü çember içine aldılar. Asur askerlerini ağdaki balıklar gibi avladılar. Sargon ise, çember kapanmadan kurtulmayı başarmıştı. Bir grup askerle birlikte, kendini Ninova'nın büyük kapısından içeri atarak, hayatını zor kurtardı. On binlerce Asur askerinden sadece birkaç bin tanesi kente dönmeyi başarmıştı. Sargon derin nefes alarak "büyük lokma sürdüler" diye kahırlandı. Oysa bu Asur savaş taktiğiydi.

Asur kralı, geride bıraktığı askerlerinin acıdan bağırışlarıyla, tepelerine inen kılıç seslerini ve Kurtilerin zafer sarhoşluğuyla attıkları naraları duyuyordu. Hızla burçlara çıkarak olanları acı içinde seyretti. Asur ordusu geriye doğru çekile çekile, Mala'nın kıyısına kadar gelmişti Korkuya kapılan askerler, canını kurtarmak için kendini ırmağın kana kesmiş derin çamurlu sularına atıyor, diğer geride kalanlar da onların akıbetine uğruyordu. Irmağın içinde dahi kılıçlar çınlıyordu. Güneş, o gün, Ninova ovasında daha parlak daha canlı batıyordu. Ve Ninova kralının göz bebeklerinde, kan, ceset ve Asur atları ile atlı arabaları, güneş gibi ırmağın dibine batıyordu. Su kadar çok olmasa da, akan kanlarla, sular daha bir kırmızıya boyanarak çoğalıyordu. "Her şey tersine döndü. Marduk! AŞURRR! AŞURRR! Neredesiniz? Evlatlarınızı görmüyor musunuz? Aşur!" diye Tanrılarına yakarıyordu.

Savaş bittiğinde son kılıçlar, son canları almakta, son oklar yaylarından boşalmakta ve son hançerler düşmanın döşüne saplanmaktaydı. Bu defa savaş alanında, Asur askerlerinin cesetleri halı gibi serilmişti.

Keyakisar beklemeden, atının üzerinde ağır ağır Ninova'ya yürüdü. Kılıcının ucunda Asur askerlerinin kanı damlıyordu. Sanki batan

güneşi arkasına almış da, Ahirman'ın üzerine gidiyormuşçasına yürüyordu. Babası gibi hatta onlardan daha usta savaşçıydı. Bin yılların tecrübesi genetiğinde mükemmel şifrelere dönüşmüş gibiydi. Esmer yüzü ve siyah saçları esintileri arasına alamayacak kadar kandan ıslanmıştı. Arkasında, zaferin sarhoşluğuyla çalan davul ve tef sesleri karanlıkta yankılandıkça Kurti ordusu onun gibi devleşerek, gecede Asur'un karabasanı olarak yürüyordu. Sargon, o günün kendisiyle atalarının ve yaptığı zulmünün sonu olduğunu düşündü. Sonunda, zalimlerin bedbaht ve korkunç kaderini yaşamak sülalesinde kendisine nasip olmuştu. Tanrılar demek ki böyle bir kader çizmişlerdi. Asur Tanrıları demek ki susmuş, evlatlarının acısını izliyordu. Med'in genç kralı, kâbus gibi ilerlerken, yaralıların acıdan feryadını bile duymuyordu.

Asur halkının bir bölümü burçlar üzerinde gelen orduya karşı gecenin karanlığını yırtarcasına, avazları çıktığı kadar, korku çığlıkları atıyorlardı. Yüzyıllardır korkuyu unutmuş Asurlular, kentin sokaklarından, evlerinin yatak odalarına kadar her yerde çığlık atıyor, ağlıyor, dövünüp, yırtınıyorlardı. Çocuklarıyla cinnet geçiriyorlardı. Çocuklar mı? Kadınlar mı? Yoksa cesur erkekleri mi daha çok dövünüyordu? Belli değildi. O gece herkes Ninova'da çocukları kadar salya sümük çocukları kadar korkak ve ürkek ağlıyordu. Halkın büyük bir bölümü, mabetlerinin içine doluşmuş, tanrılarına kendilerini kurtarmaları için dualar ediyorlardı. Bin yılların gücü güçsüzlük, yüceliği ise cücelik olmuştu. Ey zalimler, ey ötekinin acısını anlamayanlar, sessizliğiyle ona tövbe edenler bunu böyle bilin ve bilin ki doğa da mutlaka adalet olacaktır. Bilin ki zalimliğinizin, adaleti istediği gün olacaktır. Bilin ki sizin içinde bir gün Tanrının adaletinin yeryüzüne ulaşmadığı bir an bir gün olacaktır. Ve mahşer gözlü insanların yürekleriyle kan akıttığı bir günde acılarınızla boğulacağınız bir an. Bu yüzden acılara kulak verin, bu yüzden tatlı meltemlerin sarhoşluğuna kulak kabartın, çünkü bir gün o acıların sesi size ulaştığında kulaklarınız sağır olacak ve kendi sesinizi o an duyamayacaksınız.

Keyakisar, çocukluğundan beri hayal ettiği şeye doğru; rüyalarının kâbusu ve yaşamasında anlamı olan tek şeye doğru yürüyordu. Atının ayaklarıyla, Asur askerlerini çiğneyerek ilerliyor, toprak ise kandan çamurları ayaklarına dolayarak ağır ağır sürükleniyordu. Kal-

bi, çalınan davulların sesiyle aynı ritimde gümbürdeyerek atıyordu. Güm! Tuf! Gümbede! Güm! Tuf!

Nihayet ilk grup tarafında ipler burçlara atılmış, merdivenler dayanmıştı. İşaya'nın kutsal kitabı Tevrat'ta dediği gibi, "her yerden çekirge sürüsü gibi, kulelere tırmandılar," Asurlulardan birçoğu korkudan cinnet geçirerek her şeyini ateşe veriyordu. Birbiriyle hesapları olanlarsa, ötekinin evini ateşe vererek yakıyor, birazdan uğrayacakları sonu görüp hissetmemek için içip içip sarhoş oluyorlardı. Kendi içlerinde talan ve tecavüzler evlerden çıkıp, sokaklara taşmıştı. Tam bir cinnet anıydı. Sargon ise, arkasına bakamayacak kadar meşgul. Hazırlıklar önceden yapıldığı için, kaynar yağ ve sular dökülerek ilk saldırılar püskurdiüldü. Ama kimi yerlerden Hortlar burçlara tırmanmayı başarmıştı.

Ninova önündeki Hortlarsa, Asur kapısı önüne odunları yığarak, bir kapı daha yapıyorlardı. Kale kapısına yığılan odunlara karasakız döküldükten sonra, meşaleleri tahtaların üzerine attılar. Gece adeta, zaferin davulcularıyla Azer'in bayramına dönüşüyordu. Ateşin ruhu, kırmızı, sarı renkleriyle göğe doğru adeta şenlik havasında dans edercesine kıvrılarak yükseliyordu.

Adır, karargâhtan Ninova düzlüğüne doğru atını çatlatırcasına sürerek, kralına seslendi. Keyakisar ise, tüm benliğiyle yanan alevlerin içine düşmüş gibiydi.

Telaşla gelen vezirse efendisinin yanında zor durabildi.

"-Keyakisar, Yekbetene! Yekbetene!" diye bağırdı. Kral, öğreticisini ilk defa bu kadar korkmuş ve heyecanlı görmüştü. İrkilerek kendine geldi.

"- Ne olmuş Yekbetene'ye?" diye sordu.

"- Aladağlarında düşman iniyormuş."

"-Nasıl düşman, Kimmerler mi?"

"-Hayır, Skyteler[50], Kimmerlerin arkasından gelmişler."

Oysa genç Kral bu kabilenin adını dahi duymamıştı.

---

[50] Heredotta bu kavime Skiyteler demiştir. Türkler ise, bu kabilenin etkisinde kaldıkları için, Sakalar adını vermiştir. İskitler.

"-İskitler mi? Nereden geliyorlar?"

"-Yukarı ülkeden efendimiz, yukarı ülkeden..." bu sözcükler, başından kaynar sular gibi döküldü, yüreği köze düştü.

"-Çok mu kalabalıklar?" Adır'ın yanında bulunan haberci hemen atılarak:

"-Binlerce atlı gördüm efendimiz,"dedi. "-Erkek, kadın, çoluk çocuk binlerce atlı. Büyükleri at üstünde, çocuk ve kimi kadınlarıysa tekerlekli arabaların içinde gördüm." Kral; kadın, çoluk çocuk sözünü işitince daha bir şaşırdı.

"-Kadın, çocuk mu? Onlar neden topraklarımıza geliyorlar? Oturmaya mı? Geçmek için mi? be adam konuşsana."

Haberci, iyice soluklandığı halde heyecanından hiç bir şey kaybetmemişti. Ağzı kuruduğundan sürekli yutkunuyordu.

Genç kral, bir bilinmezliğe düşmüş karaca sürüsü gibi mazlum ve telaşlıydı.

"-Şu adama su verin." diye bağırdı.

Haberci, getirilen su testisini kafasına doğru dikip kana kana içti. Keyakisar, adamın pervasız bir edayla suyu doyasıya içmeye kalkışmasına sinirlenip kükredi. Eliyle testiye vurduğu gibi, testi yerde paramparça oldu.

"-Adam sana soruyorum, niye geliyorlardı?"

"-Efendimiz topraklarımızdan geçmek için değil, önlerine çıkan her şeyi yakıp yıkıyorlardı. Bizler, kadınlarımızla evde oturuyorduk. Bu kabilenin geldiğini duyunca Ala dağlarına doğru yöneldik. Ve oradaki köylerde yağmalar yaptıklarını gördük. Ala dağlarının her yerinde dumanlar tütüyordu. İnsanların derisini yüzüyor, kanlarını içiyorlar. Kafa derilerini kemerlerine süs, derilerini okları için torba yapıyorlar. Kafataslarından kadeh yapıp kısrak sütü içiyorlar. Yanımdaki gözcülerle birlikte buna şahit oldum. Gözcü olarak bizler beş kişiydik, ben buraya, bir kişi de Yekbetene'ye haber vermek için ayrılırken, diğer arkadaşlarımız ise bizim arkamızı kollamak için geride kaldılar."

Kral olanları anlamaya çalıştı. Öyle veya böyle topraklarına gelen bu kavimin dost olmadığı belliydi. Üstelik sadece talana değil, top-

raklarını da almaya geliyorlardı. Emriyle, sefer yarıda kesilerek, askerler Ninova'nın önünden çekildi. Gece her yer suskunluğa kesmişti. Savaş konseyi kralın istemiyle bir araya gelerek hemen toplantı yaptı. Karargâhın dışındaki telaş konsey çadırının içine de düşmüştü. Sup, Pala ve Kobaş kralları geriye dönme istemine karşı gelerek aksi yönde fikir beyan ettiler. Vezir Adır da, savaş kurulunun bu kararını destekledi.

"-Burada atalarımızdan beri gelen Asur zulmünün kalbini közde yakarken, diğer tarafta ülkenin içine düştüğü durumdan dolayı benim de yüreğim kora düşmüşçesine yanıyor. Ninova'yı düşürerek diğer kentlere yürüyeceğiz, yürüdükçe büyüyüp güçleneceğiz. Yürüyen bir ordu durursa, biter dostlarım. Bu yüzden şimdilik geriye dönmek bizim için söz konusu değil," dedi Adır.

Bu sözler çadıra bir gök gürültüsü gibi düştü. Konuşmalar, tartışmalar yerini bağırışlara bırakmıştı. Herkes birbirini korkaklıkla suçluyordu. Evet, Med soylularının yürekleri kordaydı. Bu yüzden Adır'ı dinlemeyerek, geri dönme kararı aldılar. Sabahı bile beklemeden gecenin karanlığında, Ninova düşecekken arkalarında ağzına kadar ceset dolu bir alan ve Mala'yı kanlı bırakarak çekildiler. Irmak, savaş arabaları ve asker cesetleriyle dolmuştu. O gece ırmakta balık değil, kan akıyor ve ceset kokuyordu.

Sargon ile Asurlular bu geri dönüşe anlam veremiyorlardı. Bu gidişi kendi zaferleri olarak da göremediklerinden, Kurti ordusunun arkasından zafer naraları da atamıyorlardı. Her şey birden olmuştu. Dolayısıyla, tapınaktakiler Tanrıları Marduk ve Istar'a karşı olan inançlarını daha da pekiştirmişlerdi. Bu olsa olsa bir mucizeydi ve kendi Tanrılarının başarısı olmalıydı. Yoksa böyle bir terk ediş mümkün olamazdı. Üstelik Ninova'nın kapısı halen yanıyordu. Gerilerinde kalan kapının demir iskeletleriyse, ha düştü ha düşecekmişçesine korkuluk gibi duruyordu. Ve savaşı kazananlar her şeyi bırakıp gidiyorlardı.

Dönüş ve İhanet

Kayakisar, savaş alanından ayrıldıktan sonra, günlerce durmadan, bazen kısa molalar vererek yürüyordu. İnsanlar değil, yük taşıyı-

cısı eşek ve katırlar bile yorgunluktan oldukları yere çöküyorlardı. Lojistik kervan sorumlusu çobanlar, ne kadar dayak atsalar da, yorgun hayvanlara adım attıramıyorlardı. Medler, at, eşek veya katır gibi hayvanların etini yemedikleri için, bu hayvanların yükü bir başkasına yüklenerek yola yeniden devam ediliyordu. Kral günlerdir uyuyamıyordu. Göz kapaklarını her kapayışında, Elia'yla oğullarının bağırışıyla uyanıyordu. Kâbuslar öyle bir hal almıştı ki, neredeyse aklını kaçırıp, cinnet geçirecek hale gelmişti. Hiç bir zaman kendini bu kadar zavallı bu kadar çaresiz hissetmemişti. Tek umudu ise Hırbo'nun kendileri yetişene kadar kaleyi koruması idi. Adır ise, oğlunun ihanet edebilme olasılığını konuşamadığı gibi, aklına getirmekten bile irkiliyordu. Genç kral, çevresindeki hiç kimseyle tek laf bile etmiyordu. Mecali kalmamış, bitkin ve sefil bir halde yolda at sürüyordu. Gözlerinin altındaki damarlar halka halka kararıp çökmüştü. Yemek yemediği için de oldukça halsiz düşmüştü. Neredeyse atından düştü düşecekmişçesine oturuyordu. Yollarına çıkan engellerdeyse çevresini azarlayıp sürekli beceriksizliklerine sövüyordu.

Yazgısını yazanlara, her geçen zamanda imanı ve duaları daha bi artmıştı. Ama bağlılığı kadar kızgınlığı da vardı. Bu çelişik duygular nedeniyle, imanını test etmeyi Yekbetene'ye bırakmıştı sanki. Çünkü Tanrının adaleti yeryüzüne ulaşmış ve ona Med kanunlarını yazma imkânıyla iktidarını vermişti.

KevraMara,[51] alanına girdiklerinde, gökyüzünde yıldızlar daha bir çoğalıyordu. Yol ise oldukça taşlık olduğundan, rahat ilerleyemiyorlardı. Sonunda pes edip, doğanın bu amansız istemini kabul ettiler. Sadece Keyakisar değil, tüm herkes gözlerini ufka dikmiş, hayalet ordusu gibi yürüyorlardı. Hınçla çıktıkları yolda, artık ayak sesleri dahi duyulamaz olmuştu. Üstleri köleleri kadar perişan ve döküktü. Omuzları çökük. Hiç kimse ama hiç kimse gülmüyordu, ümitli öyküler anlatan ve derlenmeye çalışan da yoktu. Daha birkaç gün önce kanatlı atlarında çocuk gibi uçan ve naralar atanlar, o an titrek yaşlılıklarındaki kadar halsiz ve güçsüzdüler.

Adır, efendisinin yanına gelerek, sakin bir ses tonuyla

---

[51] Yılanlı taş

"-Yarın güneş batmadan Yekbetene önünde oluruz efendim, ama bu halde küçük bir ordu dahi bizi bozguna uğratabilir." dedi. "Bu nedenle, yemek yiyip, güçlenmeliyiz. Kâbus görsek de uyumalıyız. Siz bunları yapmalısınız ki, arkanızdakiler de aynısını yapsın. Anlıyor musunuz efendim? Bunu kendimiz için değil, bizi bekleyenler için yapmalıyız." dedi.

Keyakisar, bir süre öyle sessizce bekleyip düşündü. Hiçbir tepki vermiyordu. Ama kısa bir süre sonra, ayağa kalkıp atının heybesine yöneldi. Heybedeki kavurma torbasını çıkarıp, bir parça eti eline alarak, atının üzerinde yedi. Yorgun ve bitkin bir halde olmasına rağmen, canlı olmaya çalışıyordu. Sonra askerlerine seslendi.

"- Ben Kralınız Keyakisar konuşuyorum, bu akşam yaşanmamış bir bilinmezliğin yasını tutmayacağız. Yarın sabah şafak atmadan gönderdiğimiz habercilerin hayırlı haberlerle geleceklerini biliyorum. Bu yüzden, düşmanın üzerine Huda'nın cesaretiyle atılacağız. Önce güçlenmemiz gerekiyor, yiyip için ve sonra yatın, Huda bizimle. Huda Medle olsun." dedi.

Konuşması bittikten sonra, kavurmasını ısırıp çiğnedi, sonra atından inerek Adır'ın yanına yöneldi. Yanında bağdaş kurup uyumaya çalıştı. Çok geçmeden bitkin olan vücudu uykuya yenik düştü. Çobanların, henüz ortalık aydınlanmadan hazırlıklara girişmeleri, tetikte bekleyen birçok kişiyi ayaklandırdı. Onlar da, diğerlerini tekmeleyerek veya dürterek uyandırdılar. Kısa süre içinde, miskinlikler atılmış yola çıkma hevesi ve heyecanı, herkesin yüreğini sabah kuşuna çevirmişti.

Uzun bir yol gittikleri halde, haberciler henüz geri dönmemişti. Bu durum, kötü fısıltı ve dedikoduların ortada dilden dile dolaşıp, kulaktan kulağa ulaşmasına neden oluyordu. Hatta kimileri yapılan dedikoduların o kadar çok etkisinde kalıyordu ki, firar edip bi başına atını Yekbetene istikametine sürüyordu. Bu tür firarlar, orduda disiplinsizlik yaratacağından, bizzat Adır tarafından cezalandırılıyordu. Vezir, güvendiği insanlardan öncü bir grup oluşturarak, bu kişilerin daha ileri bir bölgede yürümeleri için izin verdi. Önde blok oluşturma düşüncesi başarılı olmuştu.

Yekbetene'nin burçları belli belirsiz görüldüğünde öndeki gruptan iki kişi gelerek:

"-Efendimiz, burçlarda bizim askerler nöbet tutuyor, onları gördük, bizimkilerdi." diye çocuk gibi bağrıştılar. Konuşurken de, atlarını oradan oraya sürerek, etrafa müjdeli haberi veriyorlardı. Bu haber Keyakisar'in içine ümit düşürmüştü. Kanının daha bir coşkulu akmasına neden olmuştu. Adamın bağırışları, adeta tüylerini diken diken etmişti.

Adır da onlara katılmış, haberi getirmeyen diğer askerleri nasıl cezalandıracağını kafasından geçirerek, ama içindeki sevinci susturamadan,

"-Diğer arkadaşlarınız nerede?" diye sordu.

"-Kente girdiler efendimiz," diye cevapladı öncü süvari.

"-İyi iyi... En azından geldiğimiz duyulunca, herkes rahatlayacaktır."

Haberciler arkadaşlarının arasına karışarak, herkese mutlu haberi veriyorlardı. Bu işte o kadar ileri gidiyorlardı ki, neredeyse hızlarını alamayıp, arkadaşlarına aileleriyle ilgili haberleri de anlatacaklardı.

Keyakisar kazanmıştı, doğru kararıyla Adır'ı aşmış, ondan öteyi görebilmişti. Kendiyle gurur duydu. Rahatlıktan omuzları düşmüş, atlarının dizginini daha bir gevşek tutarak, eşine gururla anlatacağı zaferi düşünüyor, için için gülümsüyordu. Aslında, askerleri de onun gibi düşünüyorlardı. Kısa sürede suskunluğun ve dedikodunun yerini, gülüşmeler, espriler ve kahramanlık muhabbetleri almıştı. Peki, anlatılan çoluklu çocuklu koca ordu nereye gitmişti? Ama kimse bunu düşünmek istemiyordu. Demek ki başka bir bölgeye geçmişlerdi.

"-Gürzümü sallamamla birlikte iki tunçtan kafa birden düştü."

"- En az on tane hatta on beş tane Asurluyu tepeledim. Baltamla, o iri yarı komutanın kellesini kabak gibi ikiye yardım."

"-Hiç bir okum hedefi şaşırmadı. Ya kalplerinden ya da alınlarının çatısından vuruyordum."

Yekbetene tüm ihtişamıyla karşılarında duruyor, yaklaştıkça heybetli surları daha da büyüyordu. Kale üstündeki muhafızlar büyük ordunun geldiğini haber vermek için borular çalıyor, sevinçlerinden

yerlerinden zıplayıp, ellerindeki ciritleri sallıyorlardı. Gelenler de, tezahürata daha güçlü karşılık veriyordu. Sancaklar ve bayraklar havada sallanıyor, zaferle döndüklerini belli eden hareketlerde bulunuyorlardı. Adır, her zamanki haliyle baykuş gözleriyle arkasına, sağına, soluna dört dönerek, kapıya, burçlara, çevredeki tepelere bakınıyordu. Birazdan kapı önünde olacakları halde kapılar açılmamış, muhafızlar dışında, halktan hiç kimse burçlara veya şehrin dışına çıkmamıştı.

Adır birden olduğu yerde durdu.

"- Efendimiz yanlış bir şeyler var, her şey çok suskun."

O anda Keyakisar de, bir rüyadan uyanmışçasına irkildi. Tıpkı Manharbe ile Mala'ya gittikleri o an gibiydi. Zınar'ın ihanet tavrını seziyordu. O da olduğu yerde durdu.

"- Evet, haklısın Mam, savaştan dönüyoruz, üstelik zaferle dönüyoruz, böyle karşılanmamalıyız."

Tüm ordu da, krallarının arkasında olduğu yere çakıldı. O anda surların üzerinde aniden yüzlerce baş belirdi. Ellerindeki okları, seçkin Maryaların üzerine boşalttılar. Sağ ve soldaki tepelerden ise, başta onlarca, sonra yüzlerce ve en son binlerce atlının çıkarabileceği tozdan topraktan bulut yeri titreterek, kulakları sağır edecek türden hainlikte üzerlerine geliyordu. Bağırışlarla; kasırganın sesi gibi, atları nefes bile almadan, Med ordusunun üzerine sürüyordular. Med kralı ne olduğunu anladı.

"-Tuzak tuzak" diye bağırdı, ama savaş pozisyonu almaya vakit bulamadan kılıçlar, gürzler tepelerine inmeye başladı. Kaledekilerse, ortada kalan Med ordusunun üstüne sürekli ok yağdırmaya devam ediyorlardı.

Düşman savaşçılarının büyük bir bölümü, Kimmerler gibi iri yapılı, buğday veya beyaz tenli, sarı uzun saçları olan insanlardı. Gözleriyse kurşun ağırlığında buz mavisiydi. Öyle soğuktu ki, Keyakisar kılıç darbesini indirdiğinde, gözlerinden acı bile okunmuyordu. Bunlar Kimmerlerin arkasından gelen, Kuzeyli İskit savaşçılarıydı. Kentin kale kapısı da açılınca, içeriden de düşman askerleri ve hainler bedbaht yüzlerini göstere göstere, utanmadan, grup grup çıkıyorlardı. Grubun başındaki muhafızın elinde bayrak yoktu. Tepesine at kuyru-

ğunun bağlı olduğu uzunca bir sancak vardı. Bu sancak, onların vatansız göçebe olduklarını gösteriyordu. Buz mavisi gözlü düşmanların kadınları da, erkekleri gibi savaşıyorlardı. Üzerilerinde yekpare tek parçalık hayvan postlarından oluşan bir elbise vardı. Bu nedenle vahşi görünümlüydüler. Bazen hangisinin erkek hangisinin kadın olduğu bile fark edilemiyordu. Zaten, o anda bunun önemi ve anlamı da yoktu. Savaştaki herkes kılıç önünde eşitti. Hayatta kalmak içinse, en iyi oyunlarını oynamak, en ince maharetlerini göstermek zorundaydılar. Savaş dişe dişti. Medlilcr, ani saldırı karşısında başta panikledilerse de, kısa sürede Maryaların tecrübe ve yetenekleri sayesinde kendilerini toparladılar.

Savaş alanı, demir, bakır ve tunç silahlardan çıkan sesler ve haykırışlara bir anda boğuldu. Burçların üzerinden birileri;

"-Durun! Durun! Keyakisar! Keyakisar! Dur!" diye bağırıyordu.

Seslenen Hırbo'ydu, yanında Elia vardı. Kale muhafızlarından biri, Ardan'ın boğazına keskin hançerini dayamıştı. Onun yanındaki sarışın iri yapılı adam ise, elindeki kundaklı bebeği boşlukta tutuyordu. Bu görüntü en gaddar adamı bile dize getirecek bir acımasızlıktaydı. Savaş alanı Keyakisar'in haykırışıyla başta tek tük sonra tümüyle resimdeki kare gibi dondu.

"-Sayın büyük kral Keyakisar! Gördün işte senden daha akıllıyım." diye bağırdı Hırbo. Her şeyi planlamıştı. Yüzlerce binlerce kez kafasından geçirmişti. Keyakisar ise, plansız ve hesapsız duruyordu.

"-Hayır, sen hain ve bedbahtsın! Baban haklıymış."

"-Şimdi sus ve beni dinle," dedi kendi babasını göstererek, "-Bu adamı, yani babamı, çocukluğumu çaldın. Onun her şeyi sendin. Şimdi onu ben alacağım ve karşılığında sana güzel eşin Elia'yı vereceğim. Nasıl güzel bir alış veriş, değil mi? Şimdi gelelim zor bir tercihe. Çocukluğumu geri getiremeyeceğime göre bunun bir bedeli olmalı, senden de bir şeyler çalacağım, oğlun Ardan burada benimle kalacak. Merak etme ona iyi bakacağım, tıpkı babamın sana baktığı gibi, ne de olsa sana borcum var. Diğer oğlun Aztiya'yı annesiyle birlikte sana geri vereceğim. Nasıl anlaşma ama... ve şimdi Yekbetene boşaltılacak, benimle kalmak isteyenler burada kalabilecek, diğerleriyse silahsızlandırmak koşuluyla seninle gelebilirler. Ve Ala dağlarında yaşaya-

caksınız, her yıl toprağa ve yaprağa çiğ düştüğünde, askerlerim seni yoklamaya gelecek. Silahlı tek bir nefer görürsem, gelip gürzümle kafanızı ezeceğim. Evet, şartlarımı kabul ediyor musun büyük kral?"

Keyakisar, savaşı kaybettiğini anlamıştı. Şartlar öne sürecek durumda değildi.

-Medlerin değişmez yasaları mı, yoksa onların barbar yasaları mı geçerli olacak?

"-Med ülkesinde, Med yasları geçerli olacak. Ama Güneşinoğlu ben olacağım ve onun kanunlarını yürüteceğim. Magilerin ateşi her daim yanacak. Şamanlar kendi törelerini kendilerine uygulayacaklar. Ahura Mazda izinden gidilecek."

Keyakisar'in teklifi kabul etmemesi için sadece Elia bağırıyor, saçını yolup, yüzünü tırmalıyordu. Kral ümitsiz bir şekilde öğreticisi Adır'ın gözlerine baktı. Öğreticisi de, yapılacak fazla bir şey olmadığını görüyordu. Hayata bir şans vermenin gerekliliğini de bildiğinden, elindeki kılıcı bırakarak, efendisinden anlaşmayı kabul etmesini istedi. Kral biraz tereddüt etse de, yüreği kesik yetim yavru acısıyla, doyduğu emziği bırakırcasına kılıcını bıraktı. Keyakisar'dan sonra, diğer komutanlar ve ardından tüm Marya ve askerler. İskitli savaşçılar hainlerle birlikte telaşla silahları topladılar. Keyakisarle birlikte kalanların aileleri salındı. Kraliçe, eşi kadar sevdalı olduğu oğluna atılmak istediyse de izin verilmedi. Hırbo, küçük bir balık çaresizliğinde Ardan'a kavuşmak için çırpınan Elia'nın bileğinden sıkıca tuttu. Çırpınışları nafileydi. Elia tüm hıncıyla hainin suratına tükürünce, Hırbo sol eliyle yüzünü silip, yılan çirkinliğinde tısladı.

"- Evet, kraliçem, bir gün Ardan için geleceksin ve o gün en güzel fistanını giy! Çünkü o gün Ardan'a sarılmadan önce benim koynuma girip, kollarımın arasında inleyeceksin. Ve ben, o günü sabırsızlıkla bekleyeceğim, şimdi git." dedi.

Oysa güzel prenses oğlundan ayrılamıyordu. O yalnızlığının sesi, hayatının büyük ünlemiydi. Ona bir ulaşabilse hiç bir ordu elinden alamayacaktı. İskitli savaşçılar ve hainler, kraliçeyi sürüye sürüye aşağıya indirip kapının önüne attılar. Keyakisar, eşinin yanına koştu. Fakat o, efendisini iterek ceylan çevikliğiyle ayağı doğruldu.

Adır ise, askerler arasında bir baba gibi değil, tutsak olarak kaleye götürülüyordu. Bu koca adamın ilk esaretiydi. Keyakisar'in, serbest bıraktığı şahinler kadar heybetli duruyordu. Ve belki de onu son görüşüydü. Tutsak bir aslan gibi eline kement, boynuna ise ilmik geçirdiler. Tek söz etmedi. Oysa o tükenmeyen ırmak gibiydi. İnce çelikten esmer yüzü gerildi. Ama yapabileceği bir şey yoktu. Yine en içten en acı ihaneti yaşıyorlardı. Bir aslanı sürürcesine sürdüler. Tutsaklık ona yakışmıyordu. O atının üzerinde bir serçe kadar kıvrak, okunda şaşmaz bir kırlangıç kadar dik, şahin kadar keskin kaplan kadar güçlüydü. Böyle zavallı olmamalıydı. Böyle acizlik. Ona yakışmıyordu. Giderken son bakışlarındaki gülücüklerini attı. Kimseyi suçlamıyordu. Hele evlatlarından daha çok vakit ayırıp, eğittiği bu genç adamı asla. Kendine kıyardı, magmadan ateşin içine bi an düşünmeksizin atlardı ama kralına toz dahi kondurmazdı. Kıyamazdı. O tercihini yapmıştı. Biliyordu kendisi olmasa da yetiştirdiği bu dağ cüsseli gencin önünde, yetenekleri karşısında duracak hiç kimse yoktu. Zavallı gibi görünse de dimdik yürümeye gayret ediyordu. Söylenecek bir şey olmadığından sessiz ve suskun gitti.

Ardan ise, annesinden ayrılmanın acısıyla ağlıyor, gözyaşlarıyla sümüğü birbirine karışmış bir halde sesi kısılıyordu. O henüz iki yaşındayken, zalimliğin ve alçaklığın en acımasız yönüyle yüzleşiyordu. Annesiyse, surların önünde oradan oraya koşup, kendini yerlere atarak "-Ardan. Oğlum oğlum!" diye böğürüyor, tırnaklarını kalenin siyah taşlarına gömerek, burçlara tırmanmak istiyordu. Tırnaklarını gömdüğü her yer parmağından boşalan kanlarla kırmızıya boyanıyordu. Güçsüz ve takatsiz kalınca, çaresiz bir halde yere düşüp toprağa kapandığında:

"- Keyakisar, ben Ardansız yaşayamam, kurbanın olayım oğlumu kurtar." diye yalvarıyordu.

Keyakisar çaresiz, vurgun; Keyakisar zavallıydı. Ve anlıyordu ki hiç bir şey ihanet kadar acı olamazdı. İlk kez böyleydi, ilk kez lal olmuş, korkudan büyüyen gözleri hiçbir şeyi göremiyor, hiçbir şeyi tanımlayamıyordu. Çünkü ihanetin adı yoktu. Medliler, kraliçelerini boş bir saman yığını hafifliğinde, kağnıya koyarak, Ala dağlarına doğru yola koyuldular. Ala dağları kararmış duman olmuştu. Karanlığın ar-

kasına saklanan bir korkak gibi, kendini suçluyordu. Düşmanlara geçit vermiş yol olmuştu. İşte bu yüzden karanlığın peçesiyle, utancından suretini saklıyordu. Geride ise yürekler eksik, adressiz, sorgusuz...

O günden sonra, ne Keyakisar eski Keyakisar olacaktı, ne de Elia. Ala dağlarının yamaçlarına keçi kılından siyah çadırlarını kurdukları günden beri uzunca bir zaman geçmişti. Kış her yeri beyaz bir örtü gibi sarmıştı. Çevre köylülerin getirdikleri hayvanlar ile birkaç avcı sayesinde kazanlar kaynayabiliyordu. O kış Medliler, tutsaklıklarında yaşamadıkları açlığı ve yokluğu gördüler. Çocuklar, soğuktan üşüyüp hasta olmuş, birçoğu da ölmüştü. Büyük Magu da yatağa düşmüş durmaksızın öksürüyordu. Bu haber tüm Med'in dört bir tarafına yayılınca, insanlar akın akın sürülerini Ala dağına taşıdılar.

Ömrü yaşlı, kendi genç Keyakisar de, kavmindeki gençlerle; ormanda ağaç kesip, ava çıkıyordu. Bir an dursa ölecekmişçesine çalışıyordu. Elia o günden sonra koynuna girmemiş, tek bir söz etmemişti. Sabahın ilk ışıklarıyla karların içinde yürüyerek, dişi bir kurt gibi ormana gidiyor akşam tan yeri attığındaysa geri dönüyordu. Bazı zamanlar kardan soğuktan tipi olup da, göz gözü görmediğinde, ormana gitmeyip çadırın içinde tuhaf sesler çıkararak ninni söylercesine mırıldanıyordu. Ve Aztiya kendi oğlu değilmişçesine, uzak duruyordu. Bu sebepten, küçük çocuğa sütannesi bulunmuştu.

Büyük Magu, o kış soğuğa dayanamayıp öldü. İsteseydi tüm Med evleri ve konakları kendine açıktı. Tüm soylular onu bekliyordu. Ama o zor da olsa, kralıyla birlikte yaşamayı tercih etmişti. Keya, o gün Adır'ın sözlerini anımsadı. Büyük Magu hakkında duyduğu şüpheler ile ilgili düşüncelerini hatırlayınca utandı. Magu'nun yatırıldığı kayanın üzerinde üç gün kendisi kalarak, ölünün yüzüne gözyaşlarını akıttı. Ağladığını kimse görmedi, kimse bilmedi. O ve kadim dostu Magu.

Ertesi yıl, ava çıkan bir grup avcı, tipiden dolayı geri dönmedi: Genç kral ile birkaç adamı avcıların gittikleri yöne doğru gittiler. Avcılar bulunamadı, ama onlar da donmaktan son anda kurtuldular. Adamların kiminin ayakları soğuktan şişip morararak kangren olmuştu. Çadıra varıp, karla ovdular. Ama bir tanesinin sağ ayağı ötekinin ise parmakları kesilerek sakat olma pahasına kurtarılmışlardı.

Her Bahar Ömre Doğar, Elia Bahara Koşuyor

Uzun yıllardan sonra, karlar çekilip de, ilk çiğler menekşelere ve çimenlere düştüğü zaman, her yıl olduğu gibi, bahar yine Elia'nın içini yakıyordu. Ama artık, çiçeklerin üstünde uçuşan böcekler gibi değildi. O bahar, ne kuzuların ne de kelebeklerin peşinden koştu ne de ormana çıktı. Rivayete göre ormanda, ağaçlara, çiçeklere, ceylan ve böceklere oğlunun güzelliğini ve onunla yaşadığı güzel anlarını anlatırmış. Tüm herkes, onun delirdiğini düşünüyordu. Keyakisar de öyle. Kral, oğlundan ayrı kaç bahar geçtiğini dahi hatırlamıyordu. Sevdalısı hayattan sökülmüş, Elia perişan ve her gün binlerce kez ölen bir yürekle artık ayakta bile duramıyordu. Artık kalbinin atıp atmadığını da bilmiyordu. Yediği yemek, içtiği süt, tattığı bal, zehir; uyuduğu uykuysa kâbustu. Yıllar sonra dahi, çoğu gece gördüğü kâbuslardan terler içinde uyanıyor, "-Ardan!" diye, Ala dağını haykırışlarıyla inletiyordu. Haykırışları dağdan dağa çarparak ses veriyordu.

Genç kral da ömrünün en derin yerinde kocamıştı. O da eşinden farklı değildi. Saçlarında artık siyahlar seçiliyordu. Daha ne kadar böyle yaşam, daha ne kadar teslimiyet. Kraliçe, bir kır çiçeği kopardığı an, çiğ süt damlasının daha da çoğaldığını gördü. Oğlundan ayrıldığı andan itibaren, kır çiçeğindeki süt aklığında, yüreği daha da büyümüş, özlemi daha da çoğalmıştı. Ve o gün, ilk defa Yekbetene'ye doğru koştu. Dağın bitimindeki uçurumun altında geniş bir uçuruma vardığında kente bakındı. Kent elinde tuttuğu çiçek kadar küçük görünüyordu. Akşama kadar, uçurumun kenarında oturarak, Yekbetene'yi izledi. Bu işkenceden o kadar zevk almıştı ki, mutluluktan gülüyor, elini çırparak, çocuk sevinciyle dağı inletiyordu. Dağa doğru dönüyor "-Ardan!" diye bağırdığında, sesinin yankılanmasından zevk alıyordu.

"-Oğlum, oğlum... Ardan!"

Akşam çadıra dönünce, duşunu alıp, sandığını açtı. İçinden en güzel elbiselerinden birini seçti. Keyakisar'ın gelmesiyle telaşla sandığı yeniden kapatıp yerine koydu. Ama o gece hiç uyumadı. Sabah herkesten önce uyandı. Saçlarını tel tel tarayıp en güzel fistanını, altına da en ince pürtüklü ipekten, sık pileli, tafta şalvarını giydi. Üzerindeki kaftanı zümrütlerden parıldıyordu. Sedef kalpler, ayna kadar parıldıyor, gözün akı gibi üstüne akıyordu. Kumral saçlarını toplayarak,

gümüşten hızmasının bir ucunu burnuna öteki ucunu kofisine iliştirdi. Fındık gibi yuvarlak altınlarını göğsüne kadar gerdanlık misali sarkıttı. Başında yemenilerini kofisine altın iğnelerle tutturdu. Artık oğlu için en güzel haliyle hazırdı. Sonra dışarıdaki atına bindiği an, atını Yekbetene'ye doğru tekneledi. Rüzgâra kapılmış uçuyordu. Yüzüne vuran soğuk, burnuyla yanaklarını şişirerek kızartmıştı. Kapıdakiler, geldiğini, içeriye haber ettiler. Muhafız komutanı, onu karşılayarak saraya doğru götürdü. Hazine koridorlarından geçip, taht odasına girdiğinde, kral tahtında, uzun boylu, iri yapılı, mavi gözlü, buğday başağı renginde bir adam oturuyordu. Tahtın etrafına insanların kafa derileri asılmıştı, elinde ise insan kafatası vardı. Kafatasının içini altın ile kaplamıştılar. Sanki şarap değil de kan içiyormuşçasına iştahla içkisini yudumluyordu. Bu adam İskit kralı Maduva'ydı.

Muhafız, kraliçeye yol gösterdi. Hırbo ise, vezir odasındaydı. İçeri girdiğinde, pencerenin kenarındaki uzun sedirde uzanmış, önünde elma, erik gibi meyveler, elinde şarap kâsesi etrafındaysa sarışın, esmer birçok kadınla eğleniyordu. Elia'nın yüreği hızla çarpmaya başlamıştı. Bu ritmi uzun zaman sonra ilk kez hissetmişti. Oğlunu görecği için heyecanlıydı. Vezir, elindeki kadehi yudumladıktan sonra, ayağa kalktı. Kraliçeye doğru ağır adımlarla yürüdü. Leşe yürüyen sırtlan gibi Elia'nın arkasına geçip, saçını toplayıp, ensesini kokladı. Elia saçına dokunmasına izin vermek istemediyse de, sırtlan, saçı kökünden yakalamıştı. Sonra bırakarak,

"-Hoş geldin demedim. Ama gidebilirsin," dedi. O an kartların onun elinde olduğunu bilerek, ayaklarına sarılıp diz çöktü.

"-Yalvarırım, Ardan'ı görmeme izin ver Hırbo," Bu yalvarmalar sonrasında, Hırbo, o anda hayatının en büyük zevkini yaşıyormuşçasına, ağzı kulaklarına vardı. Kanı bir şelale gibi içinde çoğalıp, şakaklarının çeperlerini dövdü.

"-Prenses ayaklarıma kapandı ha," deyip, elinden tutarak ayağı kaldırdı. Sonra da geriye iterek, kaba bir tarzda:

"-Şartlarımı yıllar önce söylemiştim, en son sözüm o gün söylediklerimdir. Şimdi oğlunu görmek istiyorsan yatak odasını biliyorsun,

birazdan oraya geleceğim. Eğer yatağımda olursan oğlunu göreceğine söz veriyorum." dedi.

Elia hiç bir şey söylemeden, dışarı çıktı. Hırbo, Keyakisar'e karşı bir zafer daha kazandığını düşünüyordu. Çevresindeki harem kızlarından, kendini hazırlamalarını istedi. Kendisi de önce banyosunu yaptı, ardından kokulu yağlarını süründü. Gerdeğe giren on dokuzluk damat gibi, zifaf odasına girdi. Elia, yatağın içindeydi. Sinsi bir karayılan kadar soğukça yatağa sokuldu. Kraliçenin kadifeden daha pürüzsüz boynunu da, yılan gibi ısırdı. Elia hiçbir tepkide bulunmuyor, sadece gözlerinden yaşlar süzülüyordu.

Hırbo, birden doğrularak sinirli bir şekilde yüzüne tokat atıp burnundan soluyarak.

"-Sana oda inleyecek demiştim. Şimdi ise, saray inleyecek anlıyor musun?"diye böğürdü. Prenses, çaresiz denilene boyun eğmişti. Bağırıyor bağırıyor, bağırıyordu, sanki içine bir diken parçası giriyordu. O kadar iğrençti ki, bağırışların acıdan mı, zevkten mi olduğu anlaşılmıyordu. Ama gözleri hala berrak bir dere gibi akıyordu. Hain vezir işini bitirmişti. Ayağı kalkıp giyindikten sonra, yatağa dönerek,

"-Tahmin ettiğimden daha güzel bir kadınmışsın. Keyakisar'nın senden neden vaz geçemediğini şimdi daha iyi anlıyorum." dedi.

Prenses ise, doğrularak "-Oğlum." diyebildi.

"-Merak etme, ben sözümün eriyim. Birazdan birini yanına göndereceğim. O, seni oğluna götürecek." Çok geçmeden, bir muhafız odanın önünde belirdi. Onu sarayın arka bölümüne götürdü. Orada onlarca çocuk vardı. Savaş oyunlarını öğreniyorlardı. Fakat aralarında biri vardı ki farklıydı uzun düz siyah saçlı, toparlak küçük kırmızı burunlu, beyaz tenli, geniş omuzlu bir çocuktu. Elindeki yayını ustalıkla gerip, hedefe atıyordu. Prenses, istemsiz bir şekilde, gözyaşlarına boğulup, hıçkıra hıçkıra ağlıyordu. Kendine hakim olamayıp sürekli, ağladığından, oğluna ismiyle dahi hitap edemiyordu. Derin derin nefesler alıyor, nefesi sanki yüreğinden sökülüyordu. Yüreği o kadar çok hızlı atıyordu ki, çekiç gibi çarpıyordu. Sanki damarları derisinden boşalacak, yüreği kafesinden uçacaktı. Son derin nefesinden sonra boşalır gibi "-Ardan!" diye bağırdı. İlk baktığı çocuk yüzünü sesin geldiği yöne döndü. Ama hiç bir tepki vermemişti. Elia, o saatte köklerinden

sökülmüş bir ağaç gibi, bulunduğu yerden koptu ve oğluna koşarak sarıldı. Oğlunun bedenini sarıp, öpüyor, gözlerine bakıp bakıp ağlayarak yeniden sarılıyordu. Yavrusunu bulmuş bir hayvan gibi oğlunu öpüp, kokluyor, öpüp yalıyordu. Dudakları kilitli değildi ve artık dudakları sadece oğluna bakireydi. O anda yanı başlarında şişman bir kadın bitiverdi. Oysa kraliçenin gözü, oğlundan başka hiç bir şeyi görmüyordu. Tüm benliğini o anda yavrusuna teslim etmişti. Yıllarca dağda, taşta, ağaçta, çiçekte, böcekte her şeyde onu aramış, onunla konuşmuştu. Ayakta duran kadın diz çökerek Elia'nın ayağını öptü. Prenses, bu davranışı anımsadı. Kafasını kadına çevirdiğinde, bu kadının saraydaki hizmetçilerinden biri olduğunu hatırladı.

Kadın eğilerek, Ardan'ın kulağına bir şeyler fısıldayınca, tepkisiz ve soğuk ergen, başını annesinin memelerinin arasına gömerek:

" -Anne! Anneciğim!" diye ağladı.

Kraliçe, o anda Huda'sına sığınarak, kanatlanıp oğluyla gökyüzünde uçmak istedi. Zamanın durmasını, kavuşmaların bir daha son bulmamasını diledi. Cesareti olsa, bu acının bitmesi için, hem kendine hem de oğluna kıyacaktı. Belki kendine kıyabilirdi ama oğluna asla... Tüm gün boyunca ince kanatlarının altında, yavrusuyla birlikte oynadı, gezdi, konuştu. Yıllardır biriktirdiği hasretini oğluna anlatıyor, yamalı ömrünün onun önünde söküyordu.

Akşama doğru güneş batmadan, Ala dağlarına doğru atını sürdü. Aslında oğlunun yanında sonsuza kadar kalabilirdi. Ama yaşadığı çirkinlikler hayatının orta yerinde onu yaralıyordu. Bu yaralar daha ne kadar sürerdi. O da bilmiyordu. O akşam hiç bir şey yemeden. Yekbetene'ye doğru bakan kayanın üzerine oturup, saatlerce ağlayarak karanlıklar içinde Yektebene'yi izledi.

O günden sonra, fırsat buldukça Yekbetene'ye kaçıyordu. Hain vezir, amacına ulaşmıştı. Kraliçe'yse, yaşadığı iğrençliğe rağmen, kente gitme isteğine mani olamıyordu. İçinden gelen sesi susturamıyordu. Ardan, onun için bir tutkuydu, bir aşktı. Onda bulduğu duyguyu hiç bir erkekte bulamamıştı. Keyakisar'a karşıysa oldukça yabancılaşmıştı. Keyakisar, Ninova'dan döndüğü o gün, kılıcını bıraktığı o anda her şeyini kaybetmişti. Gerçekten de kalleş Hırbo, amacına

ulaşmıştı. Her bahar, Ala dağlarında eski kralın tebasını denetlemek için, giden işgalci güçler, Keyakisar ile adamlarını aşağılayıp, mercimeğini, arpasını, ununu, balını, peksimetini, şarabını bazen de, hayvanlarına el koyup onları götürüyorlardı. Keyakisar ise tüm bunlara, tutsak olanlardan daha tutsak bir tavırla katlanıyordu. Kanatları yolunmuş, besleme güvercinler kadar yalnız ve çaresizdi. Halkı ise yapılan bu aşağılanmaları, hiçbir dönemde görmemişlerdi. Kralları için katlandıkları bu soysuzluğa daha fazla tahammül edemiyorlardı. Ama kimilerinin çıkardığı ferdi ayaklanmalar, İskitler tarafından zalimane yönetimlerle bastırılıyordu. Bireysel olarak ayaklanan küçük aşirlere mensup kişilerin tüm ailesi, yediden yetmişe, vezir ile kral Maduva tarafından kılıçtan geçiriliyorlardı. İskit kralı da oldukça acımasızdı. Geride kaybedecekleri bir şeyleri olmadığından ölürcesine bir varoluş mücadelesine girmişlerdi. Hiçbir yerde tutunamadıklarından, meskensiz ve adressiz, yağmacı bir halde avare yaşıyorlardı. Dolayısıyla ya kavimleri tarihten silinecek veya bir yerlere tutunarak kök salacaklardı.

İskitlerin kadınları da erkekleri kadar amansız savaşçılardı. Ok atmalarına engel olmaması için ergen yaşa gelen kadınlar sağ memelerini kesiyorlardı. Medler, arpadan bira, üzümden şarap, eşekarısı balından içki yapıyorlardı. İskitleri erkekleri ise, kısrağın sütünden içki yaparak, kurban ettikleri insanların kafataslarında "kımız" içip eğleniyorlardı. Aynı ırmakta çıplak yıkanıp, herkesin ortasında ayıp şeyler yapabiliyorlardı.

Bu sarışın, buz mavisi kurşun gözlü insanların en büyük yetenekleriyse at üzerinde ustaca ok atmalarıydı. Kurumuş et yediklerinden çok uzun yol gidebiliyorlardı. Bu sebepten olsa gerek, sancaklarının tepesinde atkuyruğu vardı. Tanrılarına, insan kurban ediyorlardı. Medlerin değişmez kanunlarındaki tüm kötü şeyleri yapabiliyorlardı. Yekbetene'ye, hainlerin desteğiyle yerleştikten sonra, çevrelerindeki tüm ülkeleri de talan ettiler. Öyle ki, onlarla bir tek Sargon baş edebilmişti. Daha sonralarıysa, Sargon ile Maduva çok iyi dost olmuşlardı. Hatta Asur kralı, birkaç kez ordusuyla İskit kralını ziyarete gelmişti. Sarayda yapılan sohbetlerdeyse, Hırbo, Keyakisar'nın acizliğini anlattığında, Sargon başta irkilse de sonradan zavallılığını düşününce gülüyordu. Elia'yı yatağında nasıl inlettiğiniyse köpüre köpüre cümlenin bir ye-

rinde mutlaka anlatıyordu. O yıl da, Asur kralının seferi bittiğinden Ninova'ya geri döndü. Tüm Kurti krallıkları ve halkı acımasız vergilere bağlanmıştı. Ve aşağılanma adına ne varsa yaşatılmıştı. Med veziri içinse her şey yolunda gidiyordu. Elia, saraya son gelişinde, oğlundan ayrılmadan önce, kusup bayılmıştı. Bunun üzerine Sarayın koca kanları hain vezire, kraliçenin hamile olduğu haberini verince, altınlarla ödüle boğulmuşlardı. Hırbo o gün, Ardan'ı, babasına geri göndermeyi bile düşünmüştü. Elia kalmayı kabul ederse bunu yapabilirdi de. Ama İskit kralı Meduva buna izin vermedi. Çünkü o biliyordu ki, Keyakisar önüne bentler konulmuş koca bir ırmaktı. Onu engelleyen bentler kaldırıldığı an, kaynağından boşalıp çevresinde ne varsa yıkacak güce sahipti. Kralı öldürdüğü taktirdeyse, Medler içinde kahraman olur ve bu ölüm yüzlerce Keyakisar doğurabilirdi. Oysa bu haliyle, halk üzerine ölü toprağı atılmasına sebep oluyordu. Zaten her gün yüzlerce kez ölüyordu. Tutsak alınmış bir kraldan daha iyi ne olabilirdi ki, hele de halkı ona bağlıysa. Tutsaklık uzatıldığı kadar uzatılmalıydı. Çünkü doğada ölü duran her şey çürüyordu. Hayvanlar, bitkiler, hatta su bile bir kabın içinde çürüyebiliyordu.

Hayata Bir Veda: Adır'ın Ölümü

Med halkı; kraliçe ile alçak vezir arasında yaşanan şeyler; bir süre sonra kulaktan kulağa fısıltı halinde konuşmaya başladı. Öyle ki, Adır da konuşulanların gerçeğini bizzat oğlundan duymuştu. O da zindandan kaçıp efendisine bu haberi iletmek istemişse de, yakalanmıştı. Belki haber gönderdiyse de dinlenilmemişti. Keyakisar gecedeki karanlıklar kadar suskun, korkudaki sessizlik kadar uzaktı. Adır esarete daha fazla dayanamıyordu. Bir şeyler efendisini bu küflü uykusundan uyandırmalıydı. Bu yüzden kendini kurban olarak seçti. Eline geçirdiği hançeri böğrüne sapladı ama yaralı kurtuldu. İskit kanunları gereği öldürülecek ve günahkar olarak öteki aleme gidecekti. Şamanlar akıllı insanları, çapraz kurdukları darağacına asar, bedeni ve ruhu toz oluncaya kadar güneşte kuruturlardı. Kendi darağaçlarında ruhlarını tutsak ettikleri bilge insanları, kendi cennetlerinde efendilerine hizmet etmek üzere gönderirlerdi. Öyle de yaptılar. Büyük bilge ve savaşçının ruhunu; boynuna ip geçirdikleri darağacında tutsak ettiler. Böylece Keyakisar'in boynundaki ve ayağındaki prangalardan biri kı-

rılmış oldu. Ama uyuyan dev bundan habersiz olacaktı. Hain vezir, babasının ölümünü karanlık gibi sakladı. Oysa kutsal kitap Avesta'da, ölünün günahkarca ölümü yasaklanmıştı. Med topraklarında ruhu kirletmek için, Şaman adetlerine göre öldürülmüştü. Böylece ölen kişi Ahirman'ın ülkesine, yani cehenneme gönderilirdi. Hırbo, böylece babasından intikamını almış oluyordu.

Yaşananlar yine de su üzerinde kalmadı. Ve aylar sonrasında Keyakisar, dostunun ölümünü duydu ve inanmadı. Kendine olayı anlatan Zantar'ın boğazına sarıldı. Gerçeği ona söylemeye cesaret eden zavallı rahibi elinden zor aldılar. Onlarca kişiyi savurup, adamları kayalara taşlara vurdu. Yetinmedi, bu defa kendini vurdu. Atına atlayarak, hesaplaşmaya gider gibi, Yekbetene yoluna koyuldu. Gün perdesini kapatıyor, etrafınıysa karanlığa ve günaha boğarmışçasına örtüyordu. O anda Keyakisar, Yekbetene'ye doğru giderken, karşısından gelen atlıya gözü ilişti. Bu kişi tanıdıktı. Elia, tek laf etmeden kocasının yanından geçti. Kral, önce ölümüne bir şaşkınlık, sonraysa ikinci bir vurgunla, don vurmuş, kırağı çalmışçasına ciğeri kan, boğazı düğüm oldu. Furhatti kadar çılgın, zehirlenen kuşlar kadar sancılı. Dinmeden, atından inmeden Elia'ya bağırıp çağırıyor, sorular soruyor ama hiçbir cevap alamıyordu. Eşinin, suskun kalışına dayanamayınca, onu attan aşağı itti.

"-Demek söylenenler doğruymuş, demek anlatılanlar doğruymuş, Nasıl yaptın?" diyerek, kraliçenin yüzünü toprakta sürte sürte, ayaklarından tutup sürüyerek hıncını çıkarmaya çalıştı. Delirmiş bir gameş kadar hiddetliydi. Şiddetine ve zalimliğine rağmen, kraliçenin ağzından tek bir laf dahi çıkmaması, onun daha bir çıldırmasına neden oluyordu. Kırmızı toprağa yüzü bulanan Elia'nın gözlerine bakarak sordu.

"-Elia tekrar soruyorum, çatal dillerin konuştukları doğru mu? İnsanlar; gecelerde veya köşe başlarında yahut kuytuluk yerde değil, günün aydınlığında, Huda'nın şahitliğinde konuştukları doğru mu?"

Sorularına cevap alamayınca, tekme, tokatla, uğruna bir saniye düşünmeden öleceği kadını dövdü. Hıncını alamayınca toprağa kapanarak yeri dövdü. Çadırlara geri döndüklerinde, sanki tüm gözler kendi üzerindeydi. O gece Adır'ın ölümü ve Elia büyük yıkımdı. Gecenin

suskun kimliğine bürünerek öylece köşelere kediler gibi çekilerek kendi içlerinde volkanlar patlattılar. Keyakisar, o gece Yekbetene'ye yürümeyi kafasına koydu. Gerekirse tek başına gidecek ve hesabını görecekti. Gece sabaha kadar gözüne uyku girmedi. Yattığı yerde, bir sağa bir sola debelenip durdu. Terleyip, sık sık tuvalete kalktı. Ama gün bir türlü ağarmıyordu. Gün yüzüne doğmaz olmuştu. Güneş Tanrısı Ezdan, ışığını kendine saklıyordu. Oysa gecede dahi ağaçlar ve kayalar dışında hiçbir şeyi olmayan bu yere neden tahammül etmişti. Neden esarette böyle bencil olmuştu. Belki kendini öldürse binlerce Keya çıkacak ve bu tutsaklığa sürgünlüğe son verecekti. Bu yokluk, sefalet, açlık ve yalnızlık neden yaşanmıştı? Sorular yaşadığı yer kadar derin uçurumlara sahip, kayalar kadar ağır ve güçtü. Herkes bu ölümden utanarak belki kendini daha bir ölüme atacak ve yaşadıklarından utanacak kadar ölümüne savaşacaktı. Hiç olmazsa ayaklananlara mani olmamalıydı. Hiç olmazsa gövdesini siper etmemeli, kendini halkının önüne sürmemeliydi. O bir tutsaktı ve bir tutsağın en iyi yapması gereken şey susmasıydı.

Kralın kalbi, asma dalındaki koruk kadar ekşi, kurumuş dal gibi kırıktı. Onarılmamak üzere ihanete açılan en son kapıda, en büyük vurgunu yemişti. Büyük dağları aşmış, tufanlardan kurtulmuş ama esintilerde tökezlemişti. Yüce Mana'nın amansız dalgalarını kulaçlamış adam, bir kaşık suda boğulmuştu. Yüzyılların acımasız Asur'unu imana getirmiş adam, küçük bir haine ve vahşi bir kavim soyuna teslim olup yenilmişti. Aslan, kurda boğdurulmuştu. Yaşanan her şey bedel olarak, sevdası, dostları ve ocağı adına yaşamıştı. Adır'ın söylediği gibi, dışarıya taşarak akan yürek, kendine dönük yüzünde sabun köpüğü gibiydi. Ve insanı insan yapan onurdu. Oysa o, dönüşteki ilk günde vicdansızlara teslim edilmişti. Ve yine değişmez Med kanunlarına göre savaşlarda kadına merhamet vardı. Ya İşaya onun anlattıkları, yoksa onun da Tanrısal kanunlarının yazdıkları, ağzından süt gibi beyaz dökülen kader, su üstüne yazılmış yazı gibi dağılmış mıydı? Cennet diye, huri diye sarıldığı Serdur'un kızı yoksa bir cehennem elçisi miydi?

Evet, durmalıydı, durdu ve çürüdü. Kendi bencil sevdası uğruna, on binlerce sevdaya bedel verdi. Gözler ufuksuz, yürekler korkak, sanki tüm coğrafya artık anlamını yitirmişti. Ümit ve hayat adına hiç-

bir şey kalmamıştı. Bu düşünceler Keyakisar'ın beynine düşmüş kurtçuklar gibi onu içten içe çürütüyordu. Sonra, Amentüsünc yeniden dönercesine Adır'ın nasihati aklına geldi. Duygular hayvanidir. İnsan duygularını aklına vurabilendir.

Bilincine dair ne varsa Huda'sından istedi. Çünkü aklını kaybetmek ile yeniden dirilmek, hayatta kalmak ile ölmek arasındaki bir sınırda, bir ayağı uçurumda asılı öylece duruyordu. Hayatın o ince çizgisinin bir yerinden tutunsa da, kopmaya çok yakındı.

Elia'ysa, Ardan için her bahar gizlediği boranlara, tufanlara karşı duramamıştı. Efsanede anlatıldığı gibi, Aladağı, Nisir dağı olmuş, kendisi de tufanda bir gemi, kasırgaların savurduğu, sulara gömüldüğü bir dünya da, tahtadan ayaklarıyla toprak istercesine kendini delice dalgalara vurmaktaydı. Berivan kızların, süte gitmelerindeki bir sabaha nasıl gidiyorlarsa, oğluna öyle gitmişti. Yağın çırada tutuşması telâşında gitmişti. Oysa küçük oğlu Aztiya yetim çelişkilerin doğurgusuna, sonradan olmanın kayıplarını yaşamıştı. Doya doya annesinin memelerine asılamamıştı. O güzel meyveden kendini emzirip doyuramamıştı. Bu yüzden her ayağı yere bastığında kırgındı. Çocukluğunun ilk günlerindeki süt gibi ince ve tatlı bir anında vurulmuştu. Hayata en güçlü durduğu anda tosbağa gibi yürüyordu. Çevresindekileri imana getiren bir zavallılıkla bakmıyordu.

Keyakisar' ın da aklı, kraliçe gibi, Ardan'a takılmıştı. Duygularından arınamıyordu. O gölette kendini yeniden yeniden boğuyordu. Her insan kendine özneldi. Çünkü o, ilk varisti ve o, tahta oturması gercken en güzel günlerin ürünüydü. Annesinin ilk karnına düşüşü hayırdı. Krallığın en acı yerinde doğmuştu. Bu yüzden yaşanması gereken bir iklimde kaderini, amansız ve merhametsiz yaşıyordu. Bir kurban gibi kendini hainlere sunmuştu. Gözyaşının sümüklerine karıştığı anı, korkudan attığı çocuksu çığlıkları kafasından kimse atamıyordu. Bir iklim bu kadar kararamazdı. Bir hayat bu kadar bahtsız olamazdı. Babasının yaşadığı kaderin daha acısını zulmünü daha bir derin yaşıyordu.

Kral, daldığı kısa bir anında kâbusla ayağa fırladı. Elia yine yanında yoktu. Bir hışımla ayağa kalkıp, atını Yekbetene'ye sürdü. Dağdan ovaya kendini nasıl bıraktığını bile göremiyordu. Sanki atı bey-

nindeki kılavuzu anlarmışçasına dörtnala yelelerini savurarak kanatlanmışçasına uçuyordu.

Oysa o güzel kadın, Yekbetene'ye bakan uçurumun en derin yerinde, büyük bir kayanın sınırında duruyordu. Gözleriyle görkemli saraya bakarken Ardan'ın olduğu odayı düşünüyordu. Sabahın ilk melteminde rüzgâr olup oğlunun siyah, düz saçlarını okşuyordu. Rüzgârken, gülen dudaklarına, inciden küçük dişleriyle iz düşürüyordu. "-Ardan!" diye uzandığı yerde hiçbir şey yoktu. Saçlarını taramak istediği oğluna ninni söylercesine, kanatları kırık bir keklik zavallılığında kendini boşluğa bıraktı. Prenses için ilk değildi bu uçurumun kenarına gelmesi ve o anı özlemesi. Daha öncesindeki gece de binlerce kez uçurumun sınırında tel tel dökülmüştü. Boşlukta, gözlerine düşen en güzel resme tebessüm etti. O resimde kardeşi Rosa ve sevgilisi olacak çocukla, keklikleri korkuttukları an vardı. Kekliklerde kırık kanatlarıyla uçamayıp, kardeşlerinin sesine kanarak avcı Adır'ın güleç yüzüne, güçlü ellerine düşmüşlerdi. Elia keklik güzelliğinde, keklik bahtlı bir kadın. Elia bir pınar, en güzel baharda menekşe, hayatı her şeyi kabul edebilirdi. Ama içinde kendini kemiren bir bebeği kabul edemezdi. Ki bu bebek hainin tohumu, küçük timsahtan dişleriyle içini parçalamakta, rahminden yüreğine oradan şakaklarına kadar kendini kemirip tüketmekteydi. Bu kader onun için bir son değil, belki başlangıca dair ilk isimdi. Ve her an, ipeksi giysilerinin içinde saten gibi eserken yeryüzüne biri için düşecekti. Ardan için. Oysa bahtsız kadın, yaşaması gereken şeyleri küçük de olsa, az da olsa dolu yaşamıştı. Hayattaki en mükemmel bir aşkın sahibi, en güçlü erkeğin saygı duyduğu kadın ve dünyanın en güzel en yiğit bebesinin annesiydi. Bunlardan daha muhteşem ne olabilirdi. Medya ve halkı, hainleriyle ve kahramanlarıyla, eksik veya tam, özgür veya tutsak ama her zaman var olacaktı. Tıpkı sevdalısının hayatı gibi, eksik veya tam. İşte bu yüzden hainleri eksiltmeye, karanlıkları azaltmaya gidercesine atladı. İçinde Hırbo'nun dölünü patlatmaya atladı. Her şeyiyle arınmaya, ateşe gidercesine gidiyordu ve gitmişti.

Elia'nın acı feryadı, vadide yankılanmıştı. Keyakisar'ın taşlık patika yokuştan düz ovaya uçtuğu o saatte duyduğu çığlık, yüreğine düşen ateşi daha da harlatmıştı. Atını geri döndürüp vadiye doğru sürdü-

günde, uçurum altında sevdalısının kırık bir dal gibi duran bedenine koştu. Çiçek desenli rengârenk giysiler içinde öylece kırık bir şarap şişesi gibiydi. Medli Hortlarda efendilerinin ardından yetişmişlerdi. Onlar da bu büyük acıya tanık olmuşlardı. Kimse Kralına dokunmaya cesaret edemiyordu.

Keyakisar, sevgilisinin yanına vardığında, takatsiz bir şekilde başına düştü. Şarabım dediği, baharım dediği kadın, keklik kovaladıkları andaki en güzel gülümsemesini yüzüne takınmıştı. Saçlarının bukleleri̇nde kırmızı kan, yolunda giden bir pınar berraklığında, pürüzsüz ve ince yüzünde, kırmızı bir durulukta süzülüyordu. Toprağında en güzel haliyle ölmüştü. Yüzündeki toprakları elleriyle temizledi. Yüzündeki beyazlıklar ortaya çıkıyordu. Kadifeden beyaz bir ten. Dudaklarındaki gülümsemeyi öpmeye dahi cesaret edemiyordu. Sevdalısı, oğluna koşmuştu, ona atılmıştı. Beyaz saçları omzuna düşmüştü, bu yüzden olsa gerek, utancından boynu kırıktı. Kadınını anlamadığı için kendine kahretti, onun huzurunda ağlayacak kadar cesur değildi. Oysa o cesaretini de toplamıştı, söz vermiş, ant içmişti, Ardan'ı kurtarıp hain ellerden alacağına, teslim olmayacağına dair. Kadınını kollarına alarak atının üzerinde çadırlarına doğru yöneldi. Arkasında olanlar sessiz tanıklar gibi yürüyorlardı. Obada görenler bir merasim törenindeki kutsal sözlerin okunduğu andaki duygularla yerlerine çakılı kalmış, konuştukları ayıptan utanır bir edayla dövünüp, feryat ettiler. Kadınlar kendilerini toprağa, ateşe atıyor, göğüslerini dövüp, entarilerini yırtıyor, yüzlerini tırnaklarıyla kana buluyorlardı. O gün Med'in kral obası bir utancı kaldırıyordu. Keyakisar, sevdasını obadaki ulu kayanın üzerine çıkardı. Büyük özenle elbiselerini sıyırdı. Prensesin, pürüzsüz kadife güzelliğindeki teni, morarmış, siyah damarları harita gibi her yerini kaplamıştı. Yüzüne düşen ölümün sarı rengi, donuk bir parçaya dönmüş, üşümüşçesine bir yere gittiğini hissettirmişti. Kral, Hudasına dualar ederek, ölü bedene abdest aldırıp, temizledi. Kutsal suyla yıkayarak günahlarından arındırdı. Ardından en güzel mintanı giydirip serpuşunu başına sardı. Yaptığı dualar bazen boğazında düğümlenip, hırıltıya dönüşüyordu. İhtiyar bir Zantar başına eğilerek, yerini aldı. Doğru iman ve yürekten gelen dualar ancak ölüye ruh ve güç verebilirdi. En güzel meyveler, onun için koparıldı, en güzel kuzular onun için kesildi. Kralın sevdiği, en güzel ve en güçlü at sırat köprüsünden

uçarak geçsin diye onun için kurban verildi. Fistanlar, mücevherler ne kadar zenginliği varsa entarisinin üzerine kondu. Zantar'ın duaları, heybetli fütürist şair edasıyla göklere ulaşıyordu. Şiirler göğü o kadar büyük bir imana boğmuştu ki, Fırtına Tanrısı bulutlarını açtı, nefesini kesti. Güneş Tanrısı Ezdan, en güzel ışığını ve sıcaklığını sarıp süsümüş cesedin üstüne düştü. Elia'nın ölüm haberi şenliklerin ilk yapıldığı gün Yekbetene'ye ulaştı. Hırbo, bir eşek gibi dövündü, davulları kırdı. Zurnaları susturdu. Sazların telini kopardı. Ve yemin etti, kendi çocuğuna, kralın çocuğu, kendi acısına Keya'nın acısı katılacaktı. Zehirse zehir, ateşse ateş olacaktı.

Hainliğin, mundarlığın çirkin yüzünü gösterecekti. Hainler ne zaman vicdana gelmişti ki. Ne zaman arınabilirdi ki. Ahirman'a yemin etti. Onun gecesinde, bu acıyı Keyakisar'e yaşatacaktı ve onu gecelerinde rüyalarına, bu kötü kaderle karabasan olarak girecekti. Yatmayacak, kalkmayacak, deli pir olup, dağlara düşecek, köylerde çocukların soytarısı olacaktı. Damarlarından kanlar çekilene kadar toprağa düşmeye hasret kalacak. O kadar çok kirlenecekti ki toprağa düştüğünde babası gibi, Ahirman'ın meleklerinin elinde sonsuza kadar acıya boğulacaktı.

Hırbo'nun emri üzerine haberciler, atlarını Med kralının obasına sürdüler. Haber getirdiler. Hırbo, çatal dillerin susması, hasretlerin giderilmesi ve Med kraliçesinin, yazgıyı yazanların katında en güzel yere oturması için kurbanların kesileceği, fakirlerin doyurulacağı ve tüm obaların reislerinin katılacağı taziye yemeği vereceğini duyuruyordu.

Kral davete icap edeceği haberini gönderdi. Çevresindekilere Ardan için, giysi hazırlanmasını istedi. Acıyı katık yapmıştı. Ardında cehennem de olsa diplomaside rutin bozulmayacaktı. Eşine verdiği sözü yerine getirecek ve öyle hesaplaşmaya oturacaktı. Huda bir alırken bin verirdi. Bir kapı kapatırken bir başka kapı açardı. Yazgıyı yazanların şaşmaz adaletindeki ince terazi, kendine dönük yüzleri aydınlatmak için dengede dururdu. Eğer Tanrının adaleti yeryüzüne düşmüyorsa, onun kılıcı ve gürzü olacak. Kendi adaletini yaratacaktı. Ta ki ışığın efendisi yeryüzüne egemen olana dek. Med kanunları böyle yazılmıştı.

O akşam kral, obasının ileri gelenleriyle, kale kapısından içeri girdi. Her yer kesilen kurbanlar ve ondan beslenmek için, tespih taşları gibi sıra sıra dizilen yoksullarla doluşmuştu. Bir halk o kadar düşürülmüştü ki, elemeğe muhtaç edilmişti. Kent; yoksul, aç ve sefildi. Giyinmek için hayvan postu dahi bulamayanlar vardı. Çoğu çıplak ayaktı. Erkenden çürümüş, sararmış, hatta kimileri yanmış siyah dal gibi ince ve karaydılar. Gözlerinde ufuk kaybolmuş, ferleri yitmişti. Yirmilik insanların dahi dişleri dökülmüş gözleri çukurlaşmıştı. Nasıl böylesine acımasız ve bencil olmuştu. O ki gençliğinde, ateşgahta tufan olup buralara tek başına gelmeye çalışan cesaret, şimdi ise yengileri yaşıyordu. Herkes acısını anlattı. Ve acının sırf barış adına yürekleriyle sabırlarını yorduğundan söz ettiler. Çatal dillerin, bu kardeşlikle uzadığından dem vurdular. Herkes acıyı katık yaparak yas tutarken, İskitlerse matemde değil, eğlencedeydiler. Özgürlüklerini değil krallarını düşünmüşlerdi. Zaten işgalcilerin de isteği buydu. Bu yüzden acı verseler de yaşatıp, beslemişlerdi. Yaşlı Xalolar, ayaklanıp "-Böyle matem mi olurmuş?" diye çıkıştılarsa da, Keyakisar'ın tepkisiyle herkes suskunlaştı. Yemek bulgur pilavı, üzerine et ve en tepesine bir kafatası ile kuzu başı konmuştu. Herkes kafatasından ürküp iğrendi. Hırbo ise, yapılan bu iğrenç şakaya köpürürcesine bağırıp çağırdı. Ve bu âdetin mavi gözlü adamlara ait olduğunu söyleyerek, davete icap edenlerden özür diledi. Servisi yapan hizmetliler, pilavdan kafatasını aldılar. Yas yemeğinde her şey çok çirkin başlamıştı. Kral, son tutunduğu dal olan oğlu için, olanları kabulleniyordu. Hain vezir, etlerin çok taze olduğundan dem vurarak, bunun da nedenini, diri ve genç kuzuların kesilmesine bağlıyordu. Med kraliçesinin matemini hafifletmek için yazgıyı yazanlara daha çok kurban keseceği sözünü veriyordu. Bu dostane gösteriler karşısında, Keyakisar için alçak vezirle aynı havayı solumak, aynı dille konuşmak cellâdın elinde bahar beklemek gibi korkunç bir acıydı. Cehennemde şeytanla ortak acı çekmek gibi bir şeydi.

Akşam geç saatlerde, Med obasının ileri gelenleri ile kral ayağa kalktı. Keyakisar, yanında getirdiği Ardan'ın elbiselerini, vezire uzattı. Hırbo ise, ertesi gün akşamında bizzat kendilerinin cenaze evine iadeyi ziyaret yapacaklarını, bu esnada geçmişte dostluklarını da bozan emanetleri, Elia'nın ruhunun huzurunda vermek istediğini söyledi. Her

zamanki çıyan gözleriyle bakarak, adeta karanlık cinleri gibi konuşuyordu.

"-Nasıl yemeği beğendin mi? Kurbanlar, sevdiğin kadının yazgıyı yazanların katına ulaşmasına yardım edecek. Metin ol ve bugünden sonra barış, aramızdaki kutsal kardeşlik gibi olacaktır. Tıpkı çocukluğumuzdaki gibi," dedi.

Kral da, aynı temennilerini ileterek oradan ayrıldı. Kalenin dışına çıkarak, açık alanda obaya dönmek için yola koyuldular. Ertesi gün oğlunun da geleceği anın hayaliyle, ümidin şen ycrindeydi. Matemine rağmen hainlerle hesaplaşacağı, intikam alacağı günü düşünerek, atının yularına koparacakmışçasına asılıyordu. Dağın ilk eteğindeki geçitten çıkacakları esnada, kayanın arkasında belli belirsiz bir süliet göründü.

"-Efendimiz efendimiz" diye fısıldayarak Keyakisarı çağırıyordu. Kral ve yanındakiler fısıltının geldiği yere doğru yöneldi. Yanındaki Hortlar ellerini kılıçlarına attılarsa da, Kral, Hortların müdahalesine izin vermeyip, adama yakınına gelmesini söyledi. Zavallı adam yaklaşınca ay ışığı yüzünü aydınlattı. Yirmisindeki bu toy delikanlıyı tanıdı. Yemekte kendine servis yapan ve pilavın üstündeki kafatasını alan hizmetliydi. Elindeki kafatasını krala doğru uzatarak ağladı.

"-Efendimiz, bu oğlunuz, dayanamadım getirdim." diyebildi.

O anda Keyakisar'in gözüne fer düşüp karardı. Küçük kafatasını eline almaya cesaret edemeden, atının üzerinde sendeleyerek midesinde ne varsa yere kustu. Ve olduğu yere de toprağa kapaklandı. Midesinde ne varsa çıkarıyor, boğazlanan bir hayvan gibi böğürüyordu. Zehirlenmiş gameş acısıyla böğürüyordu. Kusmuklar ağzından burnundan gözünden akıyordu. Yanındakiler de ondan farklı değillerdi.

Hırbo ve Maduva, dünyanın en acımasız şeyini yapmışlardı. İnsan eti yemek ve yedirmek, İskit kanununda vardı. Buzullar ülkesinin insanları yeterince geniş arazileri olmadığından ölülerini yakıyor, kinlendikleri düşmanlarının etlerini yiyorlardı. Her insan, toprağı gibiydi. Onun kadar bereketli veya çoraktı ve her insan yaşadığı toprağa, beslendiği suyla iklimine benziyordu.

Keyakisar, ayağa kalkmakta zorlandı. Ağırca, kökleriyle toprağı bağırtırcasına, yüreğindeki yırtıkları acıtarak doğruldu. Beynindeki her hücreyi patlattı. Atına atladığı anda, başta Xalolar ve ardından oradaki herkes atının dizginlerini asıldılar, Hortlar üzerine çullandılar. Delilikler yapmaya gidiyorlardı. Bu acıyı bir canın, bir insanın kaldırması mümkün değildi. İçi yorgun, dışı ejderha krallarını döverek bayılttılar. Atın sırtına vurup obaya getirip uzattılar. Karanlık ülkeden gelen kirli melekler ile şer güçlerini kovmak için, tüm Zantarlarla Kaveler başında dualar okudular. Uyuması için otlar içirdiler.

Keyakisar düşlerinde, kendisine saldıran karanlığın efendileriyle boğuşuyordu. Bir dağın tepesinde ayaklarına sarılan, oğluyla eşini, ejderlerden korumak için kılıç sallıyordu. Ama ejderler her süzülüşünde bir gaga, bir kanat veya bir pençe vurup tekrar havalanıyordu. Adım atsa, ayağına tutunanlarla düşecek, tüm Mediya onunla birlikte yıkılacaktı. Patlamaya hazır bir volkanik kraterin içindeki, magmadan akan lavlar içindeki en soğuk yerdi. Ve her dönüşünde, zehirli ateşin içinde külleniyordu.

Yattığı yerde, titreyip, soğuk soğuk terler akıtıyordu. Dişleri kapan gibi kenetli, kudurmuş yarasa gibi büzülmüş, sayıklıyordu. Ama nar tanesi gibi dökülen kelimeler anlaşılamasa da, acı çektiği her halinden belliydi. Sanki gözlerini aralamak istiyordu. Gerek yaşadığı şokun ve gerekse de içtiği otların nedeniyle şişkin ve kanlanmış göz kapaklarını aralayamıyordu. Kanlı gözlerini açmak istedikçe, hançerleniyordu. Sanki göz kapakları koca urganlarla dikilip düğümlenmişti. Çok sonraları gözlerini aralandığında kara çadırın direğine asılmış çıra halen akşamdan kalmaymışçasına yanıyordu. Ağzı kurumuş, boğazı kuru otlarla ateş almışçasına yanıyordu. Ağzında bakır tadı vardı. Dili paslı bir demir gibi sert ve acıydı. Belli belirsiz hırıltıyla su istedi.

Su kabı ağzına dayandığında, boğazından geçen su midesine kadar geçtiği yerlerde ağrı yapıyordu. Çevresinde kendisi için kaygılanan onlarca kişinin bakışlarını gördü. Kendine gelmesiyle, insanların yüzü güneşe aydınlanmak için dönen gün çiçeği gibi güleç ama kaygılıydı. Yine de kendisi, Zagrosların üç bin metresinde sadece kara kışta açan Asmin çiçeği kadar yalnızdı. Kendine geldikçe herkes daha bir telaşlandı. Birbirlerine belli belirsiz komutlar veriyorlardı. Keyakisar,

seslerden ağrıyan başını iki eli arasına alarak sıktı. O anda çadırın içindekiler suskunlaşıp, dışarıdakilerin de gürültü yapmamaları için uyardılar. Etrafındakilerin yardımıyla ayağa dikildi. Abdest almak isteğini söyledi. Çadırın dışına zor bela omuzlarda taşıdılar. Ayakları adeta yaba keskinliğinde toprakta derinden sürünüyordu. Abdestini alıp kayalara doğru ağır adımlarla yürüdü. Arkasından gitmeye kalkanları Xalolar engelledi. Kayanın üstüne çıkıp yeni atan şafaktaki güneşe el açtı. Günahlar işledikten sonra, imana gelmiş vebalı biri gibi, Yaradanına dualar edip, aşağı indi.

Çadıra döndüğünde, kâinatın güzelliğinde dönen uydular misali herkes etrafına birikip, çember oluştururlardı. Zorlanarak ve yutkunarak konuşuyordu.

"-Bizim soframızda düşmana da yer vardır. Yemeğimizde zehrini akıtıp sokan yılana bile karışılmaz. Ama ben Hudam' dan izin aldım. Değişmez Med kanunları artık işlemeyecek, benim kanunlarım, yazılanlardan daha saygın olacak."

Herkes büyülenmişçesine efendilerini dinliyor, söylediği tek bir kelimeyi dahi atlamak istemiyorlardı. Kral, kadehini yudumlayıp konuşmasına devam etti:

"-Şimdi, çevredeki tüm Hortlar silahlarını alarak bu akşam burada olacaklar. Ve tüm üzümlerinizi şarap, tüm arpalarınızı bira yapın. Onları, akşamki konuklara sunun. Kadınlarınızı önlerine atın, şehvetleşip daha çok içsinler. Tefler, sazlar, en coşkun şekliyle çalınıpp geceyi şenlendirsin. Medya'daki verilmiş en büyük barış yemeği kadar coşkun olsun. Xalolardan, çobanlara kadar herkes onlarla içki içecek. Ama Maryalardan hiç biri, tek bir damlasını ağzına sürmeyecek. Şimdi dediklerimi yapın! Akşam yemeği için kazanlarınızı kaynatıp, şarap ile biralarınızı getirin."

Haberciler, aynı anda atlarına atlayıp dört bir tarafa dağıldılar. Atlarını ok süratinde sürdüler. Hırbo'ya ise, barış şenliğinin düzenlendiğini ve akşam misafirleriyle beraber beklediklerine dair mesaj gönderildi. Hain vezir mesajı aldığında, İskit kralı Maduva'yla birlikteydi. Olanca çirkinlikleriyle güldüler. Oğlunun başına gelenleri anlamama gafletiyle, Keyakisar'in aptallığına, gülüyorlardı. Mediya kralıysa, ak-

şamki barış yemeğini kutsamak ve kutlamak için okunmuş şarap ve biraları, koca testilerde at sırtında bir kervan kalabalığında Yekbetene'ye gönderdi. Koca bir sürüyü de, kurban edilsin diye yolladı.

Akşam olmuştu, tüm kurbanlar ateşlerin üzerinde çevriliyordu. Yakın obadaki misafirler de gelmeye başlamıştı. Çok geçmeden karanlıkta, hain vezirle, kurşun bakışlı adam, prensler ve yüzlerce askeriyle gelmişlerdi. Med obasının kralı, konuklarını ayakta karşılayarak atlarının dizginlerinden bizzat kendisi tutup, aşağı inmelerine yardımcı oldu. Bir çıyanı, akrebi göğsüne basarcasına, en güzel gülümsemesini takınarak sıkıca sarıp öptü. Hırbo'ya, Ardan'ın esvaplarını uzatarak,

"-Bak, oğlumun elbisesi hala boş duruyor, nerede o?" diye sordu, Keyakisar.

Hırbo'ysa mütevazi bir hal takınarak:

"-Bizler kaleye döndüğümüzde, onlar da akşam bitiminde yanında olacak. Ve o sabah Huda'nın güneşi aramızdaki barışa doğacak." diye cevapladı.

Aslında, ikisi de uzun çatal dilleriyle hıslıyarak konuşuyordu.

"-Ne duruyorsunuz şölen canlansın, ateşler harlansın. Kurbanlık hayvanlar Magilerce kutsanmıyor, İskitli Şamanlar tarafından kutsanıyordu. Med adetleri gereği kan akıtılmıyor, Şaman adetlerine göre, dövüle dövüle "kan akıtılmadan" öldürüldükten sonra ateşte kızartılıyorlardı. Hatta İskitli savaşçılar memnun olsun diye, sevdikleri; "kurt ve köpek eti" dahi takdim ediliyordu. Değişmez Med kanunlarındaki ayıp şeyler yapılıyordu. İskitliler bu ziyafetten oldukça memnundular.

Çocukluk arkadaşım ve dostum Hırbo gelmiş, tüm cümle alem duysun," diye herkese bağırdı Keyakisar. Bu bağırışla sazların teline, mızraplar daha bir güçlü vuruldu. Tefler yürekleri coşturdu. Raga'lı dansçı kızlar cilvesiyle, on beşindeki kızlar raks etti. Nar gibi kızarmış kuzular yiyiliyor, şaraplar pınar gibi kana kana içiliyordu. Mediya'nın en güzel oba kadınları, kucaktan kucağa düşüyor, zevkin en güzel yerinde, davetlileri şehvetleriyle göklere yükseltiyorlardı. Zaman ilerlemiş sarhoş türkülerle, gecenin son demleri yaşanıyordu.

Ve İntikam Anı;

"Cejna Tolana Kurdi"

Ağustos sıcağının ikinci haftasının ortasında, gecenin yarenliğinde herkes eğlenirken, binlerce göz, kayaların arasından, dağın en kuytu en karanlık yerinde mevzilenerek düşmanlarını gözetliyordu. Hırbo'nun küçük gözleri, sarhoşluktan bir nokta kadar kalmıştı. Yüzü ateşteki et gibi kızarmıştı. Kocaman ağzıyla kopardığı eti midesine indiriyor, koca göbeğini eliyle oturduğu yerden, bir hamile kadın gibi sıvazlayıp okşuyordu. Ensesinde uzamış saçlarıyla bukleli çirkin kel kafalı akbabaya benziyordu.

Artık imana, artık mahşere durmanın zamanı gelmişti. Gecelerde kılıçları, koca baltaları bilemek bitmiş, demiri su ile değil kan ile dövme zamanı gelmişti. Keyakisar, çevresinde hizmet eden adamlarına, zamanın geldiğini işaret etti. Ateşlere suların dökülmesiyle, dağlardan binlerce gölge ıslık gibi aşağı doğru süzülerek indiler. Oysa Medler'de ateşin toprakla söndürülmesi gerekir, ateşi suyla kirletmek günahtır. O gece herkes günah işlemek için pusudaydı. Ve günahkâr olmaya yeminliydi. Dağdan bir kaya düşse, çalıda bir çıtırtı olsa ortalık talan olacak ve kana bulanacaktı. Keyakisar büyülü ve efsunlu şerbet içtikçe kuduran mızrak başlı bir Pegasusa dönmüştü. Tarih düşmüştü hesap günündeki sorgulara ve o gün Ahirman gibi, hesapların kitabı elinde, defter kalem yazıldıkça birikmiş hınçları, geçmişte salladığı kılıçlar kadar iz bırakarak yaralar açıyordu. Yaralardan kan değil irin ve acı akıyordu. Bu ihanet bir kez daha yıkılacaktı. Dedesi Diyeko'nun veziri Aza'nın ihaneti babası Pırahort tarafından cezalandırılmıştı. O gün Newroz olmuştu. Baharın o güzel gününde her şeye yeniden başlamaya yemin edilmişti. Babasının veziri Akisar'in hesabı kendi eliyle görülmüştü. Ama kendi hesabını kimseye bırakmayacaktı. Ve o günü Newroz gibi yeni gün olarak yazacak, tarihin bir yerine düşecekti.

Karanlıklar çoğalıyordu, içindeki gölgelere boğulurcasına adımlanıp, çiğneniyordu. Dağdaki Maryalar aşağı süzülünce, Keyakisar da, çadırın içinde eline geçirdiği gürzüyle,

"-İntikam" diye bağırarak önce İskit kralı Maduva'nın kellesini, gövdesine gömüp, kılıcıyla uçurdu. Meduva boğazlanan öküz gibi höykürdü.

Ardından tüm Hortlar "-İntikam!" diye bağrışarak, tırpanı eline almış bir çiftçi gibi, ekinin içine girdiler. Sarhoş olup sızan İskit askerleriyle, Medli hainler kılıçlarına sarılmaya ok atmaya fırsat bulamadan, kellelerine gürzler iniyor, vücutlarına oklar saplanıyor, boyunlarına ise kılıçlar.

Gece; önce kırmızıyla sonra karanlıktan dolayı kahverengi, turuncu arası bir tona kesti. Dağ başında kalan gözcüler dağlarda yüzlerce ateş yaktılar. Tüm Kurti Hortlar'ı atlarını Yekbetene üzerine sürdüler. İçerideki ülke sevdalıları, dağlardaki ateşi görünce kapıları ardına kadar açtılar. Dağdakiler, setten taşmış bir ırmak, soğukta yanan ateş harında kente girdiler. Önlerine çıkan her baş, gövdesinden ayrılarak toprağa düşüyordu.

Kralın obasında kurban kanlarıyla hain ve düşmanın kanları, kurban kelleleriyle düşman ve hainlerin kelleleri birbirine karışmıştı. Şehirde ve obadan canlarını kurtaranlar bilinmez bir yere doğru at sürüyor, arkalarında Kurti Hortlar'ı amansız aslanlar gibi takip ediyorlardı. İskitler, çobanlarını yitirmiş koyunlar gibi etrafa dağılmışlardı. Başta toplu sonra tek tek avlanılıyorlardı. Kadın erkek fark etmeden. Bir tek istisna, İskit çocuklarıydı.

Hırbo, büyük kral Keyakisar'in kılıcının ucunda diz çöküp, başını taşın üzerine koymuştu. Kral, ayağı ve kılıcının altındaki bu tavşanı tükürüklere boğuyordu. Dişleri sökülmüş bir yılan gibi tıslayan bedbaht ve soysuz adamın yalvarmalarını dinlemekten zevk alıyordu. Herkes obada işini bitirmiş, kanlı gürzleri ve kılıçlarıyla etraflarına birikmişlerdi. Kimisi, krallarının son darbeyi indirmesini, kimileri de kendilerine verilmesi için adeta yalvarıyorlardı. Keyakisar, gür sesiyle herkesin sesini bastırdı.

"-Uzun yıllar tutsaktınız, çocuklarınız tutsak doğdular. Sizin de bu it gibi ağzınız göbekleriniz kadar büyümüştü. Kalbinizse bir serçe gibi küçülmüştü. Bu köpek de, özgürlüğü unutmuştu. O kadar tutsaktı ki, düşüncesi bile ateş gibi yüreğini beynini yakıyordu. Karanlıkta kalan bir yarasa gibi, özgürlükten, Huda'nın ışığından korkuyordu. Gözleri gibi yüreği de kor olmuştu. Bu yüzden artık biliyorum ki kahramanlar dışında hiçbir köle azat olmak istemez. Şimdi Mamı daha iyi

anlıyorum. O'nun bu ite, yani oğluna "Parsek, it soylu" derken, ne demek istediğini şimdi daha iyi anlıyorum." dedi.

"-Artık durmayacağız, çürümeyeceğiz. Güneşin doğduğu, battığı her yere gideceğiz. Bilmeliyiz ki, düşmanlarımızı ancak böyle topraklarımızdan, vatanımızdan uzak tutabiliriz. Bilin ki her özgürlüğün bir bedeli vardır. Zaman; yüreğinizi, beyninizi yok saysa, sizi; aç, sefil yoksul bıraksa, yüzünüzü çamura, toprağa, katrana batırsa da. Çamur da, katran da sizindir, koklayın. Et yemeyip, toprak yiyin. Ama özgür olun, vatanınızı kadınlarınız gibi, kendiniz tohumlayın. Ve koruyun!

Ben kralınız olarak tüm yaşananlarda yazgımın en kötü bedelini fazlasıyla ödedim. Kötü kaderi, ciğerimi, tenimi yakarak yaşadım. Bu yüzden bugünü çocuklarınıza anlatın. Gelecekte çocuklarınız intikam günümüzün, özgürlüğümüzün bedelini bilsinler.

Ve onlara söyleyin, Her şeylerini kaybetsinler ama sakın ha! Sakın özgürlüklerini ve vatanlarını asla!..

Şimdi bu kan, bu irin içinde eğleneceğiz. Topraktaki kanı yemeğimize katıp yiyeceğiz ve yazgımızı yazanlara, bize bu zaferi verdiği için dualar edip kurbanlar adayacağız. Bu ite gelince..."

Hırbo'yu ensesinden tutarak ayağı kaldırıp, yüzüne tükürdü. "-onu Med halkı cezalandıracak. Artık sizindir," diyerek insanlarının önüne attı. Aşağıda bekleşenler aç bir kurt acımasızlığında, yere düşen hainin üzerine atıldılar. Dişleri kan istiyordu. Korkudan ve acıdan solucan inceliğinde kıvrılmış bedenini, önce yumruk ve tekmelerle dövdüler. Ardından, gürz ve kılıç darbeleriyle zalim Hırbo'yu lime lime parçalara ayırdılar. Parçalarınıysa aç köpeklere attılar. Aztiya ise, olanları korku ve ağlayarak izliyordu. Yabancıydı yaşananlara. O an korku ve dehşeti tüm benliğiyle yaşıyordu.

Kral için, geride depremler sonrası yıkıntılar kalmıştı. Onarılamayacak kadar ağır, göğe doğru yükselemeyecek umutsuz. Her şey öylesine şiddetli geçmişti ki, tam anlamıyla talan bir ömürdü.

Aztiya ise, yetim ve tutsak olmadan, hayatta bir kayıp öykü. Adressiz ve pusulasız ömre doğmuştu. Sarayda gecenin karanlıklarında çoğalan, gündüzün kalabalığında azalan Aztiya. Ömrünü testerenin dişiyle bileyen ve biledikçe tükenen bir çocuk. Bir ömre başlamadan,

en taze dalında kesilen, uçamadan en küçük kanattan, en küçük yürekten vurulan bir toy bebek. Kardeşi gibi, eti değil. Ömrü ile nazar diye ateşe kurşun olarak döküldü. Kaç ömür tersten yaşamak isterse öyle yalnız yaşayan bir Aztiya. Sağanakta dolu vurmuş lale gibi, boynu bükük, yetime sevdalı küçük bir çocuk.

Büyük Keyakisar, ulu kral, kendi depreminde yangına boğulan efendi. Yarası sıcak kalsın, acımasın diye, doğan ve batan güneşe koşan adam. Gerçekler tenine dokundukça ızdıraba boğulan Huda'ya günah, ışığa ayıp olmasın diye kendine kıymayan, çarmıhına kendini çekmeye hazır aslan. Evet, hesaplaşacak, ömrünün defterine yazılacak hikâyenin sonuna çabalıyordu. Kuşkusuz görülecek bu hesapta en büyük yekûn Sargon'a aitti. Talimgâhları kurup, Hort'ları çağırdı. Savaş yetenek, akıl isterdi. O en mükemmele oynamaya hazırdı. Adı neyse oydu. Ormanda en hızlı çita, dağda en vahşi, en büyük ayı, havada en güçlü kartal adı ne olacaksa oydu, en mükemmeli ve en yetenekli, en zeki... Ve hesabını yarım bıraktıklarının kâbusu, karabasanıydı. Çünkü o her yalnızlığında, gözünü kapadığı anda, korkup da cırmalayan kediler gibi, izlere boğuluyordu. Uyandığında ise nefessiz ve hayata hevessizdi. Her pususunda acımasız cellât edasında kılıcıyla akan kanlarla adalet arıyordu. O bir taraftaydı ve dünya diğer tarafta. Her geçen zamanda Ciwanamerthane talimgâhlarında, askerleri daha bir usta, kılıçları daha keskindi. Ninova'ya doğru tekrar eden bir ömrün, son nefesini almak için yürüyordu, Ahirman gibi.

O kadar çok diriydi ki, gittiği her yerde şöyle bağırıyordu,

"-Ben Keyakisar

Denizin dibinden çıktım

Dağın eteğinden doğruldum,

Buluttan eksiltip, ateşten çaldım

Korku, artık düşmanlarımın adıdır."

Keyakisar'ın o zamandan sonra, kükremesi Vayu, şimşekleri Te-Sup'tu. Ve adeta kükreyip ateş saçan canavar gibiydi. Onu gören ilah görürcesine bu Hort'u kıskanıyor, korkuyor ve ona tapıyordu. Keyakisar ise, beyaza boğulmuş bir yaşta olsa da aslında içine akan kinle beslenen genç bir pınar doğurmuştu. Acıları onun A.bu hayatıydı. Artık,

olabildiğince acımazdı. Depremindeki, yıkıntıların altından kalkamıyor ve canı yanıyordu. Korkudan mı saygıdan mı bilinmez, ordusuna on binler katılmıştı. Babil kralı dahil, herkes arkasından gidiyordu. Nihayet, Kasım ayının o soğuğunda Ninova her yönüyle kuşatıldı. Sargon hala güçlü, daha ihtiyar ve kurttu. Kalesinin kapısını demirden yapmış, askerlerini kentin içine doldurmuştu. Haftalarca yetecek kadar yiyecek stoklamış, ekmekçi kadınlar dışında çocuklar da dahil, halkı adına kim varsa öldürmüştü. Her şey Med kralıyla hesaplaşma içindi. Ve o'da biliyordu ki, bu demirden adam, sadecc kendisinin değil, Asur'un da kaderi ve cellâdıydı. Newroz'un son pasajlarını yazma anıydı.

On binlerce Kurdiye rağmen, Ninova'nın tunç ve demirden kapısı açılamıyor, kalın duvarlar yıkılamıyor, yüksek olduğundan çıkmaya güç yetmiyordu. Keyakisar ile Sargon hesaba oturalı tam yirmi gün geçmişti. Artık onlar için savaş, gündelik bir çiftçinin ekin biçmesi, çobanın hayvan gütmesi gibiydi. Maryalar tüm hünerlerini sergilemişlerdi. Mediya kralı, binlerce ağaç kestirdi, on binlerce adamını hazırlayıp birbirlerine kenetleyerek bağladı. Ağaçlar ve adamlar Mala nehri önüne baraj oldular. Kentin doğusundan geçen koca ırmak, kalenin son burçlarının üzerine çağlayıp, duvarları döverek yıktı. Ve on binlerce Kurtili asker, acımazca, kudurmuş bir kurt gibi ağızlarından salyalar akıtarak, gözlerindeki damarlardan kan taşıyarak yıkıntıların arasından Ninova'ya girdiler. Yüzyıllar süren egemenlik tarihinde, insanın insana yaşattığı acılardan dolayı, bu yaşananlar ilkti. Ama son olmayacaktı. Tarihe milat, acılara neşterdi. Bin yıllar geçse de, o neşter atılıyordu.

Sargon ve askerleri, Mala ırmağının gücü, Keyakisar'in aklı karşısında koca kale kapıları ve yüz binlerce ordusuyla cüce kalmıştı. Mediya kralı on binlerin önünde, atını, yıkılan burçlara doğru sürdü. İlk hamle, ilk darbe kendine namustu. Önüne geçen kelleler kılıcıyla kesildi, gürzüyle ezildi. Acımasızlığın ve vahşetin bir diğer adı olan Sargon'un derisini yüzmek için, sadece çıplak tırnaklarıyla, küçük hançerini bırakmıştı. Keyakisar'in korkusu, Asur kralını denizin dibindeki vurgundan daha beter etmişti. Ölümün en beterinin düşmanının elinden olacağını biliyordu. Bu yüzden, oyunun son perdesinde

son repliğini yaptı. Atalarının izinde, Kurti coğrafyasını ateşlere vererek kavuran, anaları ve doğmamış bebekleri dahi ağlatan Sargon, kalenin orta yerinde yanan büyük ateşin içine, bir odun gibi kendiyle ailesini attı. Ve ateşin içinde bağırış ve acılarıyla öldü. Ve o gün Sargon, o gün Asarhadon'du.

Zerdüşt ve Adır'ın dediği gibi, hayatta her şeyin bir karşılığı vardı. İyiliğin iyilik, kötülüğün kötülük olması gibi, ateşe ateş, suya su düşmesi gibi hayatta her şeyin bedeli vardı. Asur kralı, kendisinin ve atalarının acımazsızlığının kaderini yaşamıştı. Ateşe ateş...

Medya kralı o kadar kinliydi ki, bir an kendi de ateşin içine atlamayı düşündü. Sonra atını ateşin üzerine sürdü. Ateşin içinde yanan Sargon'un üzerinden geçti. O gün, baharın ilk günü gibiydi, bir bayram, sonbaharın Newroz'uydu. Kasımın soğuğu, kışın başlangıcındaki cemrenin vurduğu günde, Horti'ler Ninova'yı yıkarak, yeni bir kader yarattılar. Ve o günü bir destan, bahar günü kadar, güzel bir kadın olarak gördüler. Kralın arkasından herkes ateşin üzerinden atladı. Ve Ninova; daha büyük barajlar kurularak, bir daha tarih sahnesine çıkmamak üzere, Mala'nın; kırmızı, çamurlu ve derin sularına gömüldü. Bu kentten sonra, Asur, ardında Kala kentleri aynı akıbete uğrayıp yakılıp, yıkıldı. İçinde canlı adına ne varsa, sağ bırakılmadı. Ondan sonra, tıpkı İşaya'nın kutsal kitabında yazıldığı gibi, kervanlar ve insanlar bir daha bu kentlere uğramadı, yollarından yolcular geçmedi. Bu yıkıntılara çöl kardeş oldu. Çölün kumu bir örtü gibi üzerini örttü. Yolları unutulmak üzere tarihin bir köşesine yazıldı. Kurtilerin, TriGa'dan sonraki bin yılda kehanetleri tecelli etmişti. İntikamları acı olmuştu. Kâhin tarih gibi bağırıyordu:

"Ey acımasızlar! Ey zalimler! Bilin ki bininci yılda, o kader sizi de buldu!"

Kalde'de, elleriyle ayakları zincirli, esir köleler, dilleri konuşmamaktan muzdaripti. Susuz oldukları için hevessiz ve sessizdiler. Kendilerini kurtarmaya gelen kahramanları elleriyle değil yürekleriyle alkışlıyorlardı. Konuşamamanın acısından, ana dillerini dahi unutmuşlardı. Prangalardan kurtulanlar, ayakları takatsiz, kemikleri mecalsiz yürüyemiyorlardı bile. Onların içlerinden bir ihtiyar adam, ağır adımlarla ayağını ince çomak gibi yere sürüye sürüye gelip, büyük kralın

atının ayaklarına düştü. Beyaz saçları uzun bir keçe gibi karışıktı. Beyaz yüzü esmerleşmiş, vücudundan kan çekilmişti. Ağzında dişi kalmamıştı. Dudakları morarmış, diş etleri çekilmişti. Avurtlarıysa içine çökmüştü. O anda, Keyakisar bu adamı tanıdı. Ve çok uzun zamandan beri unuttuğu ciğerinde, küçük bir sızı duydu. Yıllardır yüzüne düşmeyen sevgi ışığı, sevgiyi görmeyen gözleri bu adamı görünce ışık demeti parlaklığında aydınlandı. Şilos, Manharbe, Adır, Elia ve Ardan gibi kayıplarından sonra bahar çiçekleri arasına düşmüşçesine sevindi. Bir çiçek misali tomurcuklanıp açtı. Bir anda olsa gözleri parıldadı. Yüzü kulaklarına esnedi, yüzündeki kinin haritası, pusula değiştirircesine rotasından kaydı. Ve onca yıldan sonra, ilk kez gülerek bir adamın gözlerine baktı. Gözleri çukurlarında kaybolmuş, ferleri yitmiş gözlerin içine düşmüş olsa da. Keyakisar, yavaşça atından inip yaşlı adama biraz daha yakın sokuldu. Bir an duraksadıktan sonra, pırıltılı bir tavırla

"- İŞAYA!" dedi.

İşaya, gerilerde bir yerde bırakıp unuttuğu bir kimlikti. Hayatla ilgili bir izdüşümün son çizgisi gibiydi. Aslan kadar dik ve fil gibi yiğit bir esmer adam Keya, küçük serçe inceliğinde İşaya'nın ayağına düştü. Eline sarıldı. Yaşlı adam ise, gördüğü zulüm ve işkenceden damarları çekilmiş, teni kurumuştu. Yorgunluktan ayağa kalkamıyordu. Sanki Kalde sarayında iki arkadaş yan yanaydı. Yahudi kral, getirilen suyu kana kana değil, yudum yudum içip, damla damla yaladı. O konuşmasıyla kükreyen adam, o hatip adam, titrek ve kesik bir sesle ciğerinde sancı varmışçasına konuştu.

"-Bana ne yaptılar görüyor musun Keyakisar? Bana ne yaptılar? Ya sen, adaleti ve kaderini neden geciktirdin? Bize biraz daha fazla azap verdin, Rabbim belki bunu da hak ettiğimizi düşündü. Kör ışıkta görmeyi bilmedin. Ve Keyakisar, sen... Tutsaklıktan kurtulup, ateş gibi özgürlüğünü aldığında, onun değerlerine değil, kendi bencilliğine gömüldün. Ve Rab sana da yaşatması gerekenleri yaşattı. Biliyorsun, yazını ve yazgını değiştiremezsin, her şey onun kitabında yazılıdır." dedi. Ve daha fazla konuşamayarak kuru kuru öksürdü. Mediya kralı, İşaya'yı daha fazla yormamak istercesine elini ağzına götürerek konuşmasını kesti.

"-Lütfen daha fazla konuşma İşaya", dedi. "-Yaşanması gerekenleri yaşadık. Şimdi dinlen, belki çok sonraları bunları konuşacağız. Sen benim için artık yaşamın anlamısın İsrail kralı."

İşaya, gözlerine ne bir umut ne de hürriyet canlılığıyla bakmıyordu. Kuru bir ağaç gibiydi.

"-Anlamıyorsun Keyakisar. Her şey için artık çok geç. Ben artık yaşlı bir adamım. Sen ise yorgun. Halkımı alıp ülkeme gideceğim. Burada köle gibi çalıştım. Türlü işkence ve acılardan geçtim. Kanım kurudu, tenim çürüdü. Bak yüzüme bu tanıdığın ben miyim? Topraklarımda öldürsem Rabbimin iyi kulu olduğuma inanacağım. Ve şunu unutma, bir gün gelecek torunlarım halkına bunun bedelini ödeyecekler."

Keyakisar, yaşlı kılavuzunun dediğini anlamasa da, gülümsedi. Yaşanması gerekenler erken bir ömürde batan güneş gibi kızıl duruyordu. Ve o ufkun menzili varılamayacak kadar onlara uzaktı. Ömürlerinin en tatlı yerinde vurulmuşlardı. Kötürüm bir bedenin taşıyabileceği menzil, gözünle en yakında gördüğün yer kadardı. Her şey için çok geçti, hele İşaya için çok daha fazla geç. Keyakisar, yaşlı bilge adamı daha fazla yormadan, ülkesine götürülmek üzere, deve üzerinde tahtırevan hazırlatıp, içini özenle düzenledi. Büyük öğreticisini elleriyle taşıyıp yorgun bir hasta gibi içine uzattı. Yatağına uzanırken bile rahat değildi. Dal gibi incelmiş kambur beli sancılanıyordu. Yanına güvenliği ve sağlığı ile ilgilenecek insanları verdi. Tahtırevanın içindeki güzel dostuna son bir veda bakışı bıraktı. Yaşlı adam, en az kendi kadar değişen kralın silüyetine hüzünle baktı.

İşaya halkına ve ülkesine doğru son görevini yerine getiren kader yolcusu gibi yola koyulmuştu. Elinde, Mediya kralının fermanı, yüreğinde son bir ümit, ciğerindeyse kustukça canını yakan kan vardı. Ama artık halkı özgür, vatanları kendilerine aitti. Kendilerine olmasa da çocuklarına oynayacakları mutlu bir ülke bırakıyorlardı. İşaya yattığı yerden zorlanarak da olsa doğruldu. Son veda selamını ellerini dostça sallayarak verdi. Yüzünde sancılı bir gülümseme o ülkesinin çocuklarına doğru yola çıktı. Her toprak sahipleri tarafından sahiplendikçe güzelleşiyordu. Artık Asur çirkindi. Çünkü Kurtilerin elindeydi. O toprağın efendisi ne kadar vicdanlı, ne kadar onurlu olsa da, topra-

ğında kökü yoksa tutunamıyordu. Ve oradakilere benzeyemiyordu. Hiç kimse İşaya kadar kendi ülkesini sevemezdi. Tutkun ve sevdalı olamazdı.

Keyakisar, bu olaydan sonra bir kasırga, bir boran olmaya devam etti. Kendini uslandıracak daha büyük bir dağ arıyordu. Önüne çıkan her şeyi yakıp yıkıyordu. Hiçbir güç, karşısında duramıyordu. Asur ve İskit adına ne varsa menzilini bilen ok gibi keskin gidiyordu. Azrail gibi kılıcını bileyerek, önüne çıkanları harman gibi biçiyordu. Düşmanlarının bir bölümü kendini can havliyle doğu bozkırlarına, diğer kalanlarıysa Lidya'ya...

Kral, fütursuzca ata topraklarına da daldı. Her şeyiyle yorulmuştu, derisi çekilmiş damarlarıysa hızlı akmıyordu. Onu durduracak dağ, heybetiyle ve yükseltisiyle karşısına çıkmıyordu. Ta ki bir güneşin tepede olduğu bir yaz sıcağının öğle zamanında, düşmana karşı dört koldan saldırdığı bir anda, ortalık birden karanlığa kesene kadar. O zamana kadar, hiçbir kral onun sahip olduğu kadar geniş topraklara ve güce sahip olmamıştı. O dinlenmemek üzere yola çıkmıştı. Ve ışığın efendisi bir yaz günü öğle sıcağında yüzünü kapamıştı. Keyakisar, anlamsız savaşların kahramanı olmayacak kadar güzel ve büyüktü. Öğlen zamanı güneşin karardığı o ikinci gecede savaş durdu. Güneş tutulmuştu. Bir günde iki gece gördü. Kılıçların çınlaması sustu. Kalkanlar indi, tefler ve davullar sesten düştü. Ve o gündüz ortası, ama gece yarısında kuşlar havalandı. Baykuşlar öttü. Kurtlar uludu, köpekler havladı. O an, iki kral yazgıyı yazanların savaş istemediğini düşündü ve savaşmamak üzere barış yaptılar. Ve gündüz ortası güneşin kararması gibi Keyakisar de yatağa düştü. Güneş nasıl tutulduysa, artık o da ölüme tutulmuştu. Sevdikleri yaşadığı yerde azalmıştı. İnsan bu anı düşündüğünde yaşama yorulur, ölüme canlanır. Hazırlıklarını ona göre yapar. Göç zamanıdır. Mavi günlerin sararmış sonbaharıdır, o anlar. Gökyüzüne baktığı her an, babasının hoyrat gülüşüyle avazı çıktığı kadar bağırarak at koşturmasını seyrediyordu. Hele Elia'nın bulutların içine resim gibi maviliklere siluetini kazıyarak, kendisini çağırmasına artık dayanamıyordu. Ve o gün bu hasret bittiğinde, gökyüzünde, bulutların daha da ötesinde elleriyle tutunacak kadar yaklaştığı Elia'yı gördü. Ve o an gökyüzüne değil birlikte yeryüzüne düşüp,

çocuk oldular. Her zamanki güleç yüzüyle Adır, kucağını açmış, onların uçurduğu keklikleri değil, onları kucaklamaya hazırlanıyordu. Burası cennet olmalıydı. "Yeşil başak tarlalarının orta yerinde, güneyden esen bir rüzgâr evet evet güzel ve ılık bir rüzgâr, yüzüne tatlı bir serinlik, yüreğine ise sağlık veriyordu. Burası kesinlikle cennet olmalıydı. Onlar Rosa, Elia ve Keya gibi çocuk oldular, o an. Ve Adır kucağını açmış en genç haliyle onları çağırıyordu. Onlar da keklikleri uçurarak koştular ona. Sürme gözlü kına dudaklı keklikleri. Kırmızı ayaklı ve siyah göğüslü keklikleri. Anne ve babalarıysa karınlarını tutmuş avazları çıktığı kadar kah kaha atmaktaydılar. Orası eksik hayatları tamamlama yeri ve anıydı. Keya ile diğerleri de öylesi bir ana düşmüşlerdi. Ve kalan yerden devam edeceklerdi. Evet, orası cennetti."

Huda ona daha fazla acı vermedi ve o yaz sabahında onu ışığın ülkesine aldığında tarih Milattan önceydi ve tam olarak beş yüz seksen dört yılını gösteriyordu. O çığdaki ilk kar tanesiydi. O, seldeki ilk yağmur damlası, büyük devrimlerin ilk çığlığı ve o büyük yangınların ilk kıvılcımı, depremlerin ilk bebek ayağıydı. Bastıkça sancılanan koca bir yürek. Ve terk etmek üzere gitmişti. Annesi, babası ve kardeşine acıyamadan, ağlamaya doyamadan gitmişti. Sanki dönmemek üzere.

Babillere göre, her yıldız kaydığı zaman, bir insanın da hayata veda ettiğine dair inanç vardı. Ve bilinmeli ki güneş tutulduğu o anda, iyi bir kral ışık ülkesine doğru göç ediyordur. Tıpkı Keyakisar gibi.

Amed Semalarında

Nihayet, üç saatlik bir yolculuk sonrasında Diyarbakır semalarına girmiştik. Her tepede sanki uçaktaki pilota pisti gösterircesine, yanan ateşler bizi çağırıyordu. Pilot aklına değil de, yüreğine inansa ateşin büyüsüne kapılarak o dakika bizi ateşe atabilirdi. Sargon'dan, Asurnasarpal'a, ondan Neron'a kadar tüm efendilere karşı ayakta duran ve boyun eğdiren kent Amed. Surlarıyla gövdesinden yükselen kent ve onun yanında Dicle, yetim yavru gibi, vatan gibi azalarak bir ip gibi akıyordu. Eski görkemi ve onu besleyen kardeşlerinden mahrumdu. Geçmişi anımsatan çok şey olsa da, onun ihtişamına dair herhangi bir iz yokmuş gibi akıyor. Etrafındaki topraklardaki kesik izler ve aktığı yatağın derinliği de olmasa, Mala'nın bu ırmak olduğuna kimse inanmazdı. Kaç boylamda kesilmiş, kaç enleme yenilmiş, baraj-

lar kurularak boğazı sıkılan yılan gibi takatsiz kalmış Dicle: Yani Mala.

Ya surlar, geçmiş savaşların kalbinde oturupta, çarpıntıyı duymamak mümkün müydü? Bedenlerinin üzerine çıkıp yüzünüzü batıya Kaşiyare'ye, bugünkü kara taşı kadar siyah Karacadağa doğru dönün, Nirdolu kadın ve çocukların seslerini duymamak mümkün mü? Çokta sessiz ve hala sağır kalıyorsanız kara taşlarına kulaklarınızı dayayın, acı ve çığlıkları o an duyarsınız. Aşkları ve sevdaları da...

Fiskaya'dan akan küçük dere gibi, az mı kanlar akıtıldı Esvel bahçelerine. Asur, Ermeni ve Romalı sevgililer de en az Kurdi gençleri kadar bu bahçelerde oynayıp, seviştiler. Geçmişte, gürzlerin, kılıçların yerini, kentteki panzerler ve tanklar almıştı. Dublin'de bir genç ateş yakıyorsa, bilin ki Amed'de de bir gencin elinde ateş ve benzin, Cebelitarık gibi anlındaki ayrık, hatları kesik çizgilerle donanık Basklı bir çiçekçi kadın küfrediyorsa, İspanyol aksanıyla, Botanlı ve Hemadanlı kadınlar o gün fistansız ve çiçeksiz. Ve bir gece yarısı, Fransa'da, Marsilyalı bir genç infaz ediliyorsa, elleri keleş, yüzleri kukuletalı özel timler tarafından, o gün Hewlerdeki biraz daha Martin Luther, Mandela. Ve ben delice ayakları bu bahara, yüreği Amed'deki halaya duracak kadar diri ve güçlü, tıpkı Nirbolu Xalo kadar dirayetli. Ölmenin değil yaşamanın faslıdır. Zerdüşt'ün ateşin etrafında dönmesi gibi, ona, hayata ve vatana bağlanmak gerekir. Şimdi gökyüzünde ben de kırmızıya boğuluyorum. Tıpkı Keyakisar...

Ve ben ona ve onun gibi özgürlük mücadelesinde olan her Xorta, kutsal kitap Avestadan bir Yast ve belki sonra Arihat okumak istiyorum:

"Bu krallığa taparız biz.

O ki Kawe Visjtasp'ayı izleyip, dine göre düşünmüş,

Dine göre konuşmuş.

Dine göre iş yapmış.

Bu dini övmüş,

Kötü ruhlu şeytanları ortadan kaldırmış,

Krallığa taparız biz.

O ki, kutsayan zaferin mutluluğu

Ve kardeşlerinin izinden gidip,

Dünyanın ilerlemesini sağlamış,

Çürümüşlüğün, solmuşluğun yeryüzünden silinmesi için mücadele etmiş, krallığa taparız biz.

Sağlık ve ölümsüzlük,

Kötülüğü, açlığı ve susuzluğu yenecektir.

Tüm engelleri ortadan kaldırıp,

Kötü ve zalim ruhu tüm gücünden mahrum edecektir.

Tüm iyi düşünce, söz ve iş,

Huda'nın yolunda, halkımın yanında olsun!"

Barışla olsun,

Gerçekten böyle olsun!

BÖYLE OLSUN!